Bundel - Commissie Samenleving 2022-2026 van 21 oktober 2025

Agenda bijlagen

Agenda commissie Samenleving 21 oktober 2025
Behandeladvies Meerjarenbegroting 2026-2029

1 Opening

2 Vaststellen agenda
De commissie wordt gevraagd de agenda vast te stellen.

3 Vaststellen verslag vorige vergadering
De commissie wordt gevraagd het verslag van de vergadering van 9 september jl. vast te stellen.

Verslag commissie Samenleving 9 september 2025 (concept)

4 Z/25/495875 2e Voortgangsrapportage 2025
Portefeuillehouder: Arthur Boone

Behandelschema 2e Voortgangsrapportage 2025
Raadsvoorstel en -besluit 2e VGR 2025 - Raad
Bijlage 1 2e Voortgangsrapportage 2025 - Raad

5 Z/25/497405 Meerjarenbegroting 2026-2029
Portefeuillehouder: Arthur Boone

Behandelschema Meerjarenbegroting 2026-2029
Raadsvoorstel en raadsbesluit 1268852 - Meerjarenbegroting 2026-2029
Bijlage 1. 1268887 - Meerjarenbegroting 2026-2029 versie Raad
Bijlage 2. 1271521 - Begroting in 1 oogopslag
Bijlage 3. RIB Septembercirculaire gemeentefonds 2025

6 Stand van zaken Sociaal Domein
Het college informeert de commissie op hoofdlijnen over de ontwikkelingen binnen het Sociaal Domein. Er is gelegenheid tot het stellen van vragen aan het college en het voeren van onderling overleg.

Voorwoord tussentijdse cijfers SD tm P07
Tussentijdse cijfers Sociaal Domein TM P07-2025

7 Agenderingsverzoeken commissie
De leden van de commissie kunnen agenderingsverzoeken aan de commissie voorleggen.

8 Mededelingen portefeuillehouders
Gelegenheid voor de portefeuillehouders om namens het college korte actuele en urgente mededelingen te doen.

9 Vragen aan het college
De leden van de commissie kunnen vragen stellen aan het college.

10 Sluiting

Agenda Commissie Samenleving 21 oktober 2025

Tijd	19:30 uur
Locatie	Raadzaal
Voorzitter	J.W.H. Winters

1	**Opening**
2	**Vaststellen agenda** De commissie wordt gevraagd de agenda vast te stellen.
3	**Vaststellen verslag vorige vergadering** De commissie wordt gevraagd het verslag van de vergadering van 9 september jl. vast te stellen.
4	**Z/25/495875 2e Voortgangsrapportage 2025** Portefeuillehouder: Arthur Boone *Voorgesteld besluit:* De raad wordt voorgesteld: 1. de tweede voortgangsrapportage 2025 vast te stellen overeenkomstig het aangeboden ontwerp; 2. in te stemmen met 'stand van zaken' en 'voorstel raad' zoals bij de resultaten met een oranje status aangegeven; 3. het voordelig saldo van deze rapportage ten gunste brengen van het begrotingsresultaat 2025; 4. in te stemmen met het opheffen van zeven reserves, met een € 0,00 saldo, in verband met opschoning.
5	**Z/25/497405 Meerjarenbegroting 2026-2029** Portefeuillehouder: Arthur Boone *Voorgesteld besluit:* De raad wordt voorgesteld: 1. De meerjarenbegroting 2026-2029 vast te stellen overeenkomstig het aangeboden ontwerp; 2. In het begrotingsjaar 2026 een bedrag van € 2.148.000 te onttrekken aan de algemene reserve om de begroting sluitend te maken;

	3. In te stemmen met het Meerjareninvesteringsplan (MJIP) voor de jaren 2026-2029; 4. In te stemmen om € 500.000 uit de bestemmingsreserve Duurzaamheid beschikbaar te stellen voor de verduurzaming van het dak van de Turmac Cultuurfabriek en hiervoor een kapitaallastenreserve "vervangen dakbedekking en zonnepanelen Turmac Cultuurfabriek" te vormen.
6	**Stand van zaken Sociaal Domein** Het college informeert de commissie op hoofdlijnen over de ontwikkelingen binnen het Sociaal Domein. Er is gelegenheid tot het stellen van vragen aan het college en het voeren van onderling overleg.
7	**Agenderingsverzoeken commissie** De leden van de commissie kunnen agenderingsverzoeken aan de commissie voorleggen.
8	**Mededelingen portefeuillehouders** Gelegenheid voor de portefeuillehouders om namens het college korte actuele en urgente mededelingen te doen.
9	**Vragen aan het college** De leden van de commissie kunnen vragen stellen aan het college.
10	**Sluiting**

Zevenaar, 22 september 2025
Namens de Agendacommissie,
Elmira van Welij, commissiegriffier

Behandeladvies

Meerjarenbegroting 2026-2029

Planning

Toelichting behandelwijze

- De raadsvergadering van 5 november 2025 start om 16:00 uur.
- Tussen ± 17:30 uur en 19:00 uur is er een dinerpauze.
- Spreekregels in de eerste termijn: per fracties 5 minuten spreektijd. Geen interrupties.
- De aankondiging van moties en amendementen gebeurt in de eerste termijn.
- Indien er meerdere sprekers namens een fractie zijn, geeft de eerste spreker dit aan.
- Spreekvolgorde: oppositie- en coalitiefracties wisselen elkaar af op volgorde van grootte in zetelaantallen: *WijZZ*, *VVD*, *CDA*, *Lokaal Belang*, *Sociaal Zevenaar*, *PvdA*, *Ons Zevenaar*, *GroenLinks*, *Lijst van der Velden* en *D66*.

Aandachtspunten

Online Planning & Control (P&C) Portaal

De begroting is een belangrijk instrument bij het uitoefenen van de kaderstellende en controlerende rol van de raad. Op de website www.zevenaar.pcportal.nl zijn alle P&C documenten digitaal terug te vinden. In deze digitale versie zijn er verschillende mogelijkheden om door de documenten heen te klikken.

Hoe lees ik de begroting: Notitie 'hoofdlijnen van het BBV' en VNG-wegwijzer gemeentebegroting

De "Notitie 'hoofdlijnen van het BBV'" en de "VNG-wegwijzer gemeentebegroting" kunnen raads- en commissieleden gebruiken bij het lezen van de begroting. Beide stukken helpen de onderdelen in de begroting en hun functie beter te begrijpen.

Samenhang met de belastingverordeningen 2026

De keuzes voor de belastingheffing worden veelal bij de begrotingsbehandeling gemaakt. Het voorstel voor de *Belastingverordeningen 2026* is nog niet door het college aan de raad aangeboden.

Technische vragen vooraf

Technische vragen die t/m dinsdag 14 oktober 2025 ingediend zijn, worden zoveel als mogelijk vóór de commissievergaderingen van oktober beantwoord.

Aanleveren amendementen en moties

Fracties leveren amendementen en moties op tijd aan bij de griffie, zoveel mogelijk vóór 12:00 uur op dinsdag 4 november 2025. Een overzicht van de aangekondigde amendementen en moties wordt voor de raadsvergadering van 5 november 2025 op ibabs geplaatst.

Verslag Commissie Samenleving d.d. 9 september 2025

De beraadslagingen zijn terug te kijken en luisteren op de website van de gemeente Zevenaar: https://channel.royalcast.com/zevenaar/#!/gemeentezevenaar/20250909_1

Tijd	19:30 - 21:47
Locatie	Raadzaal
Voorzitter	Hans Winters
Commissiegriffier	Elmira van Welij
Aanwezigen	Britte van Die (Lokaal Belang), Sabrine van Driesen (Lokaal Belang), Berend Metz (PvdA), Ingrid van Helvert (D66), Joost Du Croix (WijZZ), Lotte van der Velden (Lijst van der Velden), Joke Harmsen (Sociaal Zevenaar), Micha van Aken (GroenLinks), Marco Kerdijk (VVD), Pascal de Winkel (VVD), Willy van Dinther (CDA) en Martijn de Vries (CDA)
College	Toon Albers (wethouder), Stef Bijl (wethouder) en Bart Kagei (wethouder)
Afwezig	Gerard Broersen (GroenLinks), Guido Ariessen (Sociaal Zevenaar), Frano Hesseling (PvdA), Robert Wiggers (Ons Zevenaar) en Anita van Loon (WijZZ)

1	**Opening** De voorzitter opent de vergadering om 19:30 uur.
2	**Vaststellen agenda** De commissie stelt de agenda ongewijzigd vast.
3	**Vaststellen verslag vorige vergadering** De commissie stelt het verslag van de vergadering van de commissie Samenleving van 10 juni 2025 ongewijzigd vast.
4	**Z/25/498300 Rekenkameronderzoek Jeugdwet en Wmo** Portefuillehouder: Rekenkamer *Voorgesteld besluit:* De raad wordt voorgesteld om: 1. Het college de opdracht te geven om de wachtlijsten aan te pakken door middel van een eenmalige inhaalslag. 2. Het college de opdracht te geven om de huidige bureaucratische werkwijzen te verbeteren en te vereenvoudigen. 3. Het college de opdracht te geven om te heroverwegen of de huidige centrale aanpak van Jeugdwet en Wmo in de gemeente Zevenaar qua organisatiestructuur past bij de gestelde beleidsdoelen.

CONCEPT

	4. Het college de opdracht te geven om de samenwerking tussen gemeentelijke organisatie en ketenpartners te versterken door gezamenlijk structurele overleg-, uitwissel-, en leer-en-verbeter-processen in te richten. 5. Het college de opdracht te geven om in de eigen gemeentelijke organisatie en samen met ketenpartners te streven naar een beter evenwicht tussen enerzijds laagdrempeligheid en fijnmazigheid van de toegang en anderzijds een stevige, duidelijke, maar toch menselijke centrale organisatie. 6. Het college de opdracht te geven om in te zetten op een voorliggend veld dat niet alleen signalerend werkt, maar ook drempelverlagend op de toegang, en dat escalatie van problematiek kan voorkomen. 7. Het college de opdracht te geven om het vastleggen en deelbaar maken van '*outcome*' informatie structureel te verankeren in de gemeentelijke organisatie en bij ketenpartners. 8. Als raad actief te sturen op het vaststellen van SMART geformuleerde beleidskaders. 9. Het college te vragen om informatie waarmee de doeltreffendheid van het beleid en de uitvoering beter te beoordelen zijn. 10. Budget beschikbaar te stellen om het wegwerken van de wachtlijsten en wellicht andere organisatorische verbeteringen mogelijk te maken. *Advies:* De commissie adviseert het voorstel als bespreekstuk te behandelen in de raadsvergadering van 24 september 2025. *Toezeggingen:* Wethouder Bijl zegt toe dat het college komt met een voorstel om een eenmalige inhaalslag te maken op de wachtlijsten voor zorg en de vraag hoeveel capaciteit van de organisatie dit gaat kosten wordt meegenomen als randvoorwaarden.
5	**Agenderingsverzoeken commissie**
5.a	**Commissiebehandeling agenderingsverzoek WijZZ en Sociaal Zevenaar over aanvullende informatie bezuinigingsmaatregelen Financieel Gezonde Toekomst** De commissie bespreekt het agenderingsverzoek en kunnen vragen stellen aan de portefeuillehouders. *Toezeggingen:* Wethouder Bijl zegt toe dat het college de inhoud van dit agenderingsverzoek gaat verwerken in de beeldvormende bijeenkomst van 8 oktober a.s. over KPI's binnen het Sociaal Domein en de toelichting van de ambtelijke organisatie daarop en contact opneemt met de indieners van het agenderingsverzoek.
6	**Stand van zaken Sociaal Domein** Wethouder Bijl doet een mededeling over de stand van zaken Sociaal Domein. De leden van de commissie stellen vragen hierover aan de portefeuillehouder.

CONCEPT

7	**Mededelingen portefeuillehouders** Er zijn geen mededelingen.
8	**Vragen aan het college** Door de fractie van Lokaal Belang zijn schriftelijke vragen ter mondelinge beantwoording ingediend over "Baby Groente Tas" en over "Sociale Veiligheid". Wethouder Bijl en wethouder Albers geven antwoord. *Toezeggingen:* Wethouder Bijl zegt toe dat het college in het tweede kwartaal van 2026 met een Raadsinformatiebrief komt over hoe de baby groente tas regionaal kan worden opgepakt. Wethouder Albers zegt toe dat het college een inventarisatieonderzoek start naar plekken waar vrouwen en andere kwetsbare groepen zich onveilig voelen, en dat de uitkomsten hiervan worden meegenomen in de uitvoeringsplannen voor herinrichting en revitalisering. De raad wordt over de resultaten van het inventarisatieonderzoek geïnformeerd via een raadsinformatiebrief.
9	**Sluiting** De vergadering sluit om 21:47 uur.

CONCEPT

Behandelschema

Planning en Control documenten – 2e Voortgangsrapportage 2025

Nb. Uitleg kleuren -> lichtgrijs: met dit resultaat is nog niet gestart, dit past binnen de vastgestelde planning; groen: het resultaat loopt op schema binnen de gestelde kaders; oranje: het resultaat dreigt óf qua beleidsdoel/resultaat óf qua tijdsplanning óf financieel uit de pas te gaan lopen, bijsturing is noodzakelijk; rood: het resultaat loopt uit de pas, dit geldt voor 1 of meer indicatoren (beleidsdoel, tijdsplanning en financieel). Corrigerende maatregelen zijn noodzakelijk; donkergrijs: het resultaat is behaald en wij stellen voor deze af te sluiten.

** = alleen de paragrafen die betrekking hebben op deze commissie worden hier besproken*

Commissie Samenleving

Programma's:

4. Onderwijs
4.1 *Voorzien in gezonde en duurzame leer- en ….*

5. Sport, cultuur en recreatie *)
5.2 *Stimuleren van sport- en beweegdeelname…*
5.3 *Stimuleren van het behoud van cultureel ….*

6. Sociaal domein
6.1. *Verruimen van de inkomensondersteuning…*
6.2 *Ondersteunen van inwoners door passende..*
6.4 *Stimuleren van deelname van meer inwoners.*

7. Volksgezondheid en duurzaamheid *)
7.1 *Verbeteren volksgezondheid Zevenaar*

Commissie Ruimte

Programma's:

2. Verkeer, vervoer en waterstaat
2.1 *Optimaliseren van de bereikbaarheid via…*
2.2 *Verbeteren van de bereikbaarheid van de…*
2.3 *Met een doelmatig parkeerbeleid de leefbaar…*

5. Sport, cultuur en recreatie *)
5.6. *Bevorderen aantrekkelijkheid openbare ruimte*

7. Volksgezondheid en duurzaamheid *)
7.2 *Inzetten voor uitsluitend gebruik duurzame..*
7.3 *Werken aan een aardgasvrij Zevenaar*
7.4 *Werken aan een volledig circulaire economie..*
7.5 *Voorbereiden op klimaatverandering…*

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing
8.1 *Zorgen voor een geschikte woning voor…*
8.2 *Uitvoeren van de Omgevingswet en …*

Commissie Middelen

Programma's:

- Algemeen

0. Bestuur en ondersteuning
0.1 *Verbeteren van de dienstverlening aan inwoners..*
0.2 *Stimuleren van betrokkenheid van inwoners…*
0.3 *Optimaliseren van bestuurlijk ambtelijk…*
0.4 *Verbeteren van de bedrijfsvoering…*
0.5 *Zorgen voor een betrouwbare en houdbare ….*

1. Veiligheid
1.1 *Bestrijden van ernstige overlast en criminaliteit*

3. Economie
3.1 *Realiseren aantrekkelijke binnenstad…*
3.2 *Ruimte bieden voor groei- en ontwikkelkansen…*
3.3 *Bevorderen beter ondernemingsklimaat*

5. Sport, cultuur en recreatie *)
5.1 *Werken aan een doelmatiger subsidiebeleid*
5.4. *Optimaliseren van het aanbod van toeristisch…*

Alle paragrafen aangaande de Financiën

Alle teksten aangaande de Bijlagen

Raadsvoorstel

onderwerp	Raadsvoorstel 2e voortgangsrapportage 2025
zaaknummer	Z/25/495875
documentnummer	INT/25/1268549
portefeuillehouder	A. Boone
portefeuille	Financiën

1. Samenvatting

Het college evalueert de voortgang van het beleid en brengt onder andere substantiële financiële afwijkingen in beeld in de 2e voortgangsrapportage. Uitgangspunt is om u een goed beeld te geven hoe de gemeente Zevenaar er financieel, met name met betrekking tot het jaar 2025, voor staat. In deze rapportage nemen wij in principe alleen veranderingen mee die autonoom zijn en de actualisatie van bestaand beleid. Nieuw beleid wordt niet opgenomen. De mutaties die volgen uit deze voortgangsrapportage resulteren in 2025 in een voordeel van € 1.482.000 en een bijgesteld begrotingssaldo 2025 van € 1.309.000 negatief. De resultaten van deze 2e voortgangsrapportage worden verwerkt in het begrotingsresultaat. Op advies van de auditcommissie is het kleurgebruik in deze voortgangsrapportage aangepast. Bij de programma's zijn de vaste en niet geactualiseerde teksten, meestal afkomstig uit het collegeprogramma, nu voorzien van een grijze achtergrond.

2. Raadsvoorstel

Wij stellen u voor om:

1. de tweede voortgangsrapportage 2025 vast te stellen overeenkomstig het aangeboden ontwerp;
2. in te stemmen met 'stand van zaken' en 'voorstel raad' zoals bij de resultaten met een oranje status aangegeven;
3. het voordelig saldo van deze rapportage ten gunste brengen van het begrotingsresultaat 2025;
4. in te stemmen met het opheffen van zeven reserves, met een € 0,00 saldo, in verband met opschoning.

3. Waarom naar de raad

Op grond van artikel 189 van de Gemeentewet heeft de raad het budgetrecht. Ook is in onze financiële verordening vastgelegd dat het college tussentijds aan de raad rapporteert over de realisatie van de begroting van de gemeente over het lopende boekjaar, in dit geval 2025. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid is het van belang dat de raad de in deze 2e voortgangsrapportage voorgestelde mutaties vaststelt.

4. Doelstelling en beoogd resultaat

Met deze rapportage geven wij u inzicht in de beleidsmatige stand van zaken (resultaten), bijbehorende tijdsplanning en de financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting 2025-2028. Met deze voortgangsrapportage geven wij inzicht in de beleidsmatige en financiële stand van zaken, met name voor het huidige jaar 2025. Wij vragen u om de wijzigingen vast te stellen. Dit zorgt voor een zo actueel mogelijk beeld, maar u geeft ons hiermee ook het mandaat te beschikken over de gewijzigde budgetten. Dit is onderdeel van het budgetrecht van de raad. Hiermee voorkomen we dat er onrechtmatig uitgaven worden gedaan.

5. Argumenten en alternatieven

Argumenten

1.1 Focus op de voortgang van het beleid

Bij de voortgangsrapportages richten wij ons op de voortgang van het beleid en de mate waarin wij de resultaten behalen die zijn benoemd in de begroting. Net als voorgaande jaren brengen wij met het kleurenmodel in beeld wat de stand van zaken is. Op basis van deze methodiek kunt u in één oogopslag zien wat de stand van zaken is van het betreffende onderdeel.

De betekenis van de kleuren is als volgt:

Lichtgrijs	Met dit resultaat is nog niet gestart, dit past binnen de vastgestelde planning.
Groen	Dit resultaat loopt op schema binnen de gestelde kaders (beleidsdoel, tijdsplanning en financieel). De groene activiteiten worden toegelicht met een stand van zaken.
Oranje	Dit resultaat dreigt óf qua beleidsdoel óf qua tijdsplanning óf financieel uit de pas te gaan lopen, bijsturing is noodzakelijk.
Rood	Dit resultaat loopt uit de pas, dit geldt voor 1 of meer indicatoren (beleidsdoel, tijdsplanning en financieel). Corrigerende maatregelen zijn noodzakelijk.
Donkergrijs	Dit resultaat is behaald en wij stellen voor deze af te sluiten.

1.2 De voortgangsrapportage voldoet aan de financiële verordening gemeente Zevenaar

Wij hebben de voortgangsrapportage binnen de kaders van de financiële verordening opgesteld. De voortgangsrapportage is een document in onze planning & control cyclus. Afwijkingen op de ramingen van de baten en lasten groter dan € 100.000 lichten wij toe bij de betreffende programma's. De financiële mutaties kleiner dan € 100.000 lichten wij niet toe op basis van de vastgestelde rapportagegrens in de nieuwe financiële verordening 2025. De voortgangsrapportage is opgesteld met de kennis en inzichten per (peildatum) 1 augustus 2025.

2.1 Resultaten met oranje status vragen om uw bijsturing of corrigerende maatregelen

In de rapportage is per programma bij het onderdeel "wat doen we" bij elk resultaat de status aangegeven. De resultaten die op oranje staan lopen niet zoals met u is afgesproken en vragen daarom om bijsturing. In voorkomende gevallen informeren wij u ook over de huidige status om kennis te nemen van maatregelen die al getroffen zijn, dan wel getroffen worden. Bij de oranje resultaten is in de rapportage daarom "voorstel raad" opgenomen, zodat duidelijk wordt waar u mee instemt of wat de vervolgstap wordt.

3.1 Hiermee wordt duidelijk hoeveel financiële ruimte er werkelijk is

De mutaties die volgen uit deze 2e voortgangsrapportage komen in 2025 uit op een voordeel van € 1.482.000. Dit voordelige effect brengen wij ten gunste van het begrotingsresultaat. Dit leidt tot een nieuw negatief begrotingssaldo van € 1.309.000 in 2025. Het definitieve begrotingssaldo 2025 maken wij op bij de jaarrekening 2025.

4.1 Wij vragen instemming in verband met efficiënt financieel beheer en transparantie

In het kader van uw budgetrecht wordt instemming gevraagd, om onderstaande reserves met een € 0,00 saldo in verband met opschoning, op te heffen. Een raadsbesluit is nodig om de reserves formeel op te heffen.

Geconstateerd is dat er in het verleden wel is voorgesteld om een reserve op te heffen maar dat verzuimd is om de raad te verzoeken om de reserve ook formeel op te heffen. Middels dit besluit herstellen we dit.

- Visie en planvorming station 7Poort; in totaal was € 70.000 beschikbaar gesteld. Hiervan is € 38.000 uitgegeven. Het restant is in 2022 vrijgevallen ten gunste van de algemene reserve.
- Centrummanagement; in totaal was € 280.000 beschikbaar gesteld. In 2024 is de laatste € 34.000 uitgegeven. Hiermee is het beschikbare bedrag op en kan de reserve worden afgesloten.
- Nazorg diverse complexen grondexploitatie; in 2024 heeft de overdracht van het nazorgbudget plaatsgevonden. In de jaarrekening 2024 is voorgesteld om de reserve af te sluiten.
- Bestemmingsplannen; in 2024 zijn de laatste kosten gemaakt. Het saldo van de reserve is nihil en kan worden afgesloten.
- Statushouders; in de jaarrekening 2023 is het resterende saldo naar de algemene reserve overgeheveld en voorgesteld deze reserve op te heffen.
- Corona-herstelplan; in de jaarrekening 2023 is het resterende saldo naar de algemene reserve overgeheveld en voorgesteld deze reserve op te heffen.
- Afschrijving aanpassing tijdelijke huisvesting Platanenlaan; het bijbehorende actief is ingebracht in een grondexploitatie in 2023. Deze reserve kan worden afgesloten.

Alternatieven
N.v.t.

6. Hoe gaan we dat bereiken en is evaluatie nodig?

De actuele begroting 2025 wordt aangepast op basis van de financiële en beleidsmatige bijstellingen die zijn opgenomen in deze rapportage. De 2e voortgangsrapportage is een standaard onderdeel van de P&C-cyclus en kan aanleiding zijn om de gemaakte keuzes bij te stellen of te herzien. In onze cyclus van plannen, bijsturen en verantwoorden is dit het tweede bijstellingsmoment voor 2025.

7. Klimaat en duurzaamheid

N.v.t.

8. Communicatie

De 2e voortgangsrapportage 2025 wordt digitaal ter beschikking gesteld via de portal / website: https://zevenaar.pcportal.nl/.

9. Kosten, baten en dekking

Hieronder brengen wij het bijgestelde begrotingsresultaat 2025-2028 in beeld. Het verloop van het saldo is als volgt:

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Primitieve begroting 2025-2028	-902	-6.464	-5.445	-6.029
1e voortgangsrapportage 2025	-1.888	-401	-82	189
Kadernota 2026	0	2.099	4.087	5.489
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	0	-1	-1	-1
Stand tot de 2e voortgangsrapportage	**-2.791**	**-4.767**	**-1.441**	**-352**
1. Autonome ontwikkelingen	660	4.727	4.339	1.439
2. Actualisatie bestaand beleid	1.363	-62	-71	1
5. Mutaties < € 100.000	-541	-221	-88	-88
Totaal mutaties 2e voortgangsrapportage	**1.482**	**4.444**	**4.180**	**1.352**
Begrotingssaldo na de 2e voortgangsrapportage	**-1.309**	**-323**	**2.739**	**1.000**

Wij verwachten een begrotingstekort van € 1.309.000 in 2025
Het oorspronkelijke begrotingssaldo wordt in deze 2e voortgangsrapportage met € 1.482.000 positief bijgesteld. Ook de jaren daarna wordt het saldo positief beïnvloed door deze voortgangsrapportage.

De mutaties met een effect groter dan € 250.000 worden toegelicht bij de 'Financiële hoofdlijnen'. Voor een totaaloverzicht met alle wijzigingen in deze voortgangsrapportage verwijzen wij naar het 'overzicht financiële mutaties in de 2e voortgangsrapportage'. Op basis van de financiële verordening 2025 lichten wij mutaties kleiner dan € 100.000 niet meer toe.

Per programma zijn de mutaties groter dan € 100.000 toegelicht en samengevoegd onder de noemers 'autonome ontwikkelingen' en 'actualisatie bestaand beleid'.

Financieel gezonde toekomst
In deze voortgangsrapportage ligt de nadruk op 2025. Er zijn dus geen maatregelen of mutaties opgenomen die betrekking hebben op de financieel gezonde toekomst. Deze zijn nader uitgewerkt in de begroting 2026-2029 die wij op een later moment aanbieden.

10. Bijlagen
De volgende bijlagen horen bij dit voorstel:

Volgorde	Documentnummer	Naam
1.	INT/25/495875/1270735	2e voortgangsrapportage 2025

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De secretaris	De burgemeester
Danielle Jansen	Lucien van Riswijk

Raadsbesluit

onderwerp	Raadsvoorstel 2e voortgangsrapportage 2025
zaaknummer	Z/25/495875
documentnummer	INT/25/1268549

De raad van de gemeente Zevenaar;

overwegende dat de raad het budgetrecht heeft en dat wij in onze financiële verordening hebben opgenomen dat het college tussentijds aan de raad rapporteert over de realisatie van de gemeente over het lopende boekjaar. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid is het van belang dat de raad de in deze rapportage voorgestelde mutaties vaststelt;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Zevenaar:

Gelet op artikel 189 van de Gemeentewet.

besluit:

1. de tweede voortgangsrapportage 2025 vast te stellen overeenkomstig het aangeboden ontwerp;
2. in te stemmen met 'stand van zaken' en 'voorstel raad' zoals bij de resultaten met een oranje status aangegeven;
3. het voordelig saldo van deze rapportage ten gunste brengen van het begrotingsresultaat 2025;
4. in te stemmen met het opheffen van zeven reserves, met een € 0,00 saldo, in verband met opschoning.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar,
gehouden op 28 oktober 2025.

De griffier	De burgemeester
Lennart Sluis	Lucien van Riswijk

2e Voortgangsrapportage
2025

Versie raad 28 oktober 2025

GEMEENTE ZEVENAAR

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave **2**

Algemeen **3**
Hoofdlijnen 4
Leeswijzer 10

Programma's **11**
0. Bestuur en ondersteuning 12
1. Veiligheid 28
2. Verkeer, vervoer en waterstaat 33
3. Economie 41
4. Onderwijs 49
5. Sport, cultuur en recreatie 53
6. Sociaal domein 67
7. Volksgezondheid en duurzaamheid 80
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing 93

Financiën **101**
Algemeen 102
Overzicht financiële mutaties in de 2e voortgangsrapportage 103
Overzicht van baten en lasten 115

Bijlagen **117**
Overzicht begrotingswijzigingen tot de 2e Voortgangsrapportage 118
Investeringsoverzicht 124
Overzicht resultaten 135

ALGEMEEN

HOOFDLIJNEN

BESTUURLIJKE HOOFDLIJNEN

Met deze tweede voortgangsrapportage over 2025 leggen wij verantwoording af over de uitvoering van de meerjarenbegroting 2025 - 2028 en bieden wij u als raad inzicht in de verwachte resultaten over het lopende jaar. De rapportage is tevens een belangrijk sturingsinstrument: het stelt u in staat om waar nodig bij te sturen op inhoud, tempo en middelen.

Deze voortgangsrapportage is ook de laatste rapportage in deze bestuursperiode. Eerder bent u via een raadsinformatiebrief geïnformeerd over de tussentijdse evaluatie van het collegeprogramma 2022-2026. We liggen overwegend op koers om de doelstellingen uit het coalitieakkoord en het collegeprogramma te realiseren. Een aanzienlijk deel van de resultaten verloopt conform planning en is als 'groen' gemarkeerd. Zoals gebruikelijk zijn er ook aandachtspunten: voor de 'oranje' en 'rode' resultaten zijn aanvullende inspanningen of bijsturing noodzakelijk. Wij hopen de resterende acties uit het programma vóór het einde van deze bestuursperiode succesvol af te ronden. Deze worden in de rapportage nader toegelicht.

In lijn met de door u vastgestelde gewijzigde financiële verordening bevat deze tweede voortgangsrapportage geen toelichting op afwijkingen op de oorspronkelijke ramingen met een effect kleiner dan € 100.000.

De financiële druk op gemeenten blijft hoog, ondanks tijdelijke verlichting vanuit het rijk tot en met 2027. Een structurele oplossing voor de problematiek die ten grondslag ligt aan de ravijnjaren ontbreekt. De compensatie voor de inflatie en financiering van jeugdzorg blijven structureel ontoereikend. Het ravijnjaar lijkt daarmee niet opgelost, maar slechts uitgesteld tot 2028. Wij blijven ons landelijk inzetten voor een stabiele en toekomstbestendige financiering, zodat onze dienstverlening en voorzieningen op peil blijven.

De schaarste waarmee gemeenten te maken hebben, gaat verder dan financiële tekorten. Internationale spanningen en geopolitieke onzekerheid zorgen voor druk op energieprijzen en grondstoffen. Hoewel de inflatie iets is afgevlakt, blijven de kosten voor bouw, energie en dienstverlening hoog. Gemeenten ondervinden structurele knelpunten op het gebied van woningbouw, stikstof, onderwijshuisvesting, opvang en netcapaciteit die landelijk moeten worden aangepakt. Zolang dit uitblijft, ondervindt de gemeente hinder bij het realiseren van haar doelstellingen. De arbeidsmarktkrapte raakt zowel gemeentelijke organisaties als maatschappelijke partners. Ondanks economische groei en meer banen, voelen veel inwoners dit nog niet in hun dagelijks leven.

De aanpak van complexe maatschappelijke vraagstukken vraagt om duidelijke landelijke regie. Die regie is echter onder druk komen te staan door de recente val van kabinet Schoof I. Het kabinet is inmiddels demissionair en de weg naar vervroegde verkiezingen is geopend. Dit betekent dat belangrijke dossiers zoals stikstof, asiel, energie, jeugd en wonen voorlopig in de wacht staan of vertraging oplopen. Gemeenten blijven daardoor opereren in een context van politieke onzekerheid, terwijl de urgentie van deze opgaven onverminderd groot is. Wij blijven als gemeente actief bijdragen aan landelijke en regionale overleggen, en zetten ons via de VNG in om onze belangen stevig te positioneren richting verkiezingen.

Ondanks deze onzekerheden blijven wij als organisatie in beweging. Zo blijven we investeren in onze interne beheersing, het versterken van onze strategische slagkracht en werken we aan een wendbare en toekomstbestendige organisatie. Dit stelt ons in staat om adequaat te reageren op nieuwe ontwikkelingen en risico's. Tegelijkertijd hebben de regionale ontwikkelingen, waarin een mogelijke gemeentelijke herindeling met Doesburg, Duiven en Westervoort wordt verkend, impact op onze organisatie. Op termijn kan dit grote impact hebben op onze bestuurlijke inrichting, samenwerking en dienstverlening.

Wij bereiden ons hierop voor, zodat als we terecht komen in een veranderend bestuurlijk landschap wij onze maatschappelijke opgaven krachtig kunnen blijven uitvoeren.

We blijven ons met volle inzet richten op het realiseren van de ambities uit het coalitieakkoord en collegeprogramma in de resterende raadsperiode. Tegelijkertijd houden we scherp zicht op externe ontwikkelingen en risico's die onze financiële en maatschappelijke positie kunnen beïnvloeden. Uw raad speelt hierin een essentiële kaderstellende en controlerende rol.

FINANCIËLE HOOFDLIJNEN

Inleiding

In dit hoofdstuk geven wij u op hoofdlijnen inzicht in het verloop van de begroting en de actuele financiële ontwikkelingen.

In het hoofdstuk Financiën vindt u in het "Overzicht financiële mutaties in de 2e voortgangsrapportage" alle financiële mutaties met een specificatie van de financiële effecten van deze 2e voortgangsrapportage. De financiële mutaties > € 100.000 lichten wij daar toe. Op basis van de financiële verordening 2025 lichten wij mutaties < € 100.000 niet toe.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Primitieve begroting 2025-2028	-902	-6.464	-5.445	-6.029
1e voortgangsrapportage 2025	-1.888	-401	-82	189
Kadernota 2026	0	2.099	4.087	5.489
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	0	-1	-1	-1
Stand tot de 2e voortgangsrapportage	**-2.791**	**-4.767**	**-1.441**	**-352**
1. Autonome ontwikkelingen	660	4.727	4.339	1.439
2. Actualisatie bestaand beleid	1.363	-62	-71	1
5. Mutaties < € 100.000	-541	-221	-88	-88
Totaal mutaties 2e voortgangsrapportage	**1.482**	**4.444**	**4.180**	**1.352**
Begrotingssaldo na de 2e voortgangsrapportage	**-1.309**	**-323**	**2.739**	**1.000**

Toelichting financieel meerjarenbeeld

Het saldo in de primitieve begroting 2025 is € 902.000 negatief. Na de meerjarenbegroting 2025-2028 is de 1e voortgangsrapportage 2025 vastgesteld met een negatief effect van € 1.888.000. De mutaties die volgen uit deze 2e voortgangsrapportage komen in 2025 uit op een voordeel van totaal € 1.482.000.

De drie grootste mutaties zijn: de algemene uitkering, BUIG en zorgkosten. De toename van de algemene uitkering laat in alle jaren een groei zien. In 2025 een voordeel (€ 1.610.000). Het budget voor de te verwachten uitkeringen (BUIG) is bijgesteld. In 2025 per saldo een nadeel (€ 1.059.000). Ook is het budget voor de zorgkosten, in het kader van het woonplaatsbeginsel, bijgesteld. Dit geeft een voordeel in 2025 (€ 931.000). Daarnaast zijn de zorgkosten WMO en jeugd gecompenseerd met 3,21% (4,41% minus 1,20% welke in de begroting 2025 is opgenomen). Dit geeft een structureel nadelig effect (€ 1.118.000) welke wij afboeken op de stelpost die is opgenomen voor indexatie bij de meicirculaire 2025. In deze voortgangsrapportage nemen we alleen het (budget neutrale) effect voor 2025 op. Het effect vanaf 2026 wordt meegenomen in de begroting. Ook zijn er andere budgetmutaties, waaronder een verhoging (€ 300.000) van het inhuurbudget voor ziekteverzuim.

Het totaal van de mutaties leidt tot een nieuw begrotingssaldo voor 2025 van € 1.309.000 negatief. Voor 2026 is dit ook nog negatief. Voor de jaren 2027 en 2028 is het begrotingssaldo positief. In het meerjarensaldo in deze 2e voortgangsrapportage zitten zowel incidentele als structurele baten en lasten. Het structurele begrotingssaldo presenteren we in de meerjarenbegroting 2026-2029.

Mutaties met een financieel effect van € 250.000 of meer:

Hieronder vindt u een tabel waarin de mutaties met een budgettair effect op de begroting van meer dan € 250.000 worden gepresenteerd. Daarna worden deze mutaties toegelicht.

Bedragen x € 1.000

Mutatie omschrijving	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Overzicht van de mutaties >= € 250.000				
1. Autonome ontwikkelingen	1.062	4.958	4.339	1.439
Actualisatie budget rentelasten	253 V	0 V	0 V	0 V
Algemene uitkering - meicirculaire 2025	1.610 V	4.958 V	4.339 V	1.439 V
Budgetmutatie lasten/baten sport	259 V	0 V	0 V	0 V
Budgetmutatie uitkeringslasten/-baten (BUIG)	-1.059 N	0 V	0 V	0 V
2. Actualisatie bestaand beleid	727	235	0	0
Actualisatie afschrijvingen	591 V	0 V	0 V	0 V
Budgetmutatie inhuur derden wegens ziekte	-300 N	0 V	0 V	0 V
Budgetmutatie terugvordering zorgkosten op basis van het woonplaatsbeginsel	931 V	0 V	0 V	0 V
Fasering budget vastgoed in verband met verkoopopbrengst	-495 N	235 V	0 V	0 V

(V = Voordeel; N = Nadeel)

Toelichting mutaties > € 250.000

1. Autonome ontwikkelingen

Actualisatie rentelasten *253.000 N*

Door een lagere werkelijke financieringsbehoefte dan begroot verwachten we een voordeel op rentelasten van € 253.000.

Algemene uitkering - meicirculaire 2025 *1.610.000 V*

In de meicirculaire 2025 is een compensatie opgenomen voor loon- en prijsontwikkeling. Dit bedrag reserveren wij voor indexatie van de verschillende onderdelen in onze begroting. Daarnaast zijn voor de jaren 2025 tot en met 2027 extra middelen beschikbaar gesteld voor jeugdzorg en voor demping terugval gemeentefonds. Hierover informeerden wij u in juni 2025 met raadsinformatiebrief Z/25/495392.

Budgetmutatie lasten/baten sport *259.000 V*

In de begroting is nog geen rekening gehouden met kostenverhogende btw en de compensatie die we hiervoor ontvangen van het Rijk. Op basis van de in het 1e kwartaal aangevraagde 'Specifieke uitkering stimulering sport 2025' (SPUK, voor compensatie van kostenverhogende btw) is in juli 2025 het voorschot ontvangen. Het door het Rijk beschikbaar gestelde voorschotbedrag is voldoende om de kostenverhogende btw te compenseren.

Daarnaast is in 2025 een nabetaling ontvangen naar aanleiding van de definitieve vaststelling van deze SPUK over het jaar 2023 en een afrekening n.a.v. de vaststelling van de SPUK MEOZ (meerkosten energie openbare zwembaden) over 2023. De extra baten voor 2025 bedragen € 1.451.000 (voordeel).
Naast deze vaststellingen van de specifieke uitkeringen houden wij rekening met hogere lasten in verband raming van de kostenverhogende btw inclusief en de bijgestelde indexering voor de dienstverlening op basis van de afspraken vastgelegd in de DVO's (dienstverleningsovereenkomsten tussen gemeente en Ataro BV). Totaal hogere lasten bedraagt € 1.192.000 (nadeel). Per saldo is het voordeel in 2025 eenmalig € 259.000.

Budgetmutatie uitkeringslasten/-baten (BUIG) *1.059.000 N*
Op basis van de prognose van de Regionale Sociale Dienst (RSD-de Liemers) van de te verwachten hogere uitkeringslasten actualiseren wij de ramingen. De prognose is gebaseerd op de uitgaven tot en met juni 2025. Daarnaast wordt rekening gehouden met hogere bijdragen van het Rijk, gebaseerd op het in april 2025 gepubliceerde bijgestelde nader voorlopig budget inkomensdeel (BUIG), aangevuld met de te verwachten compensatie op grond van de 'vangnetregeling'. Door de hogere lasten verwachten wij een nadeel in 2025 van € 1.187.000. Het voordeel door de hogere baten bedraagt € 128.000. Per saldo verwachten wij een nadelig resultaat 2025 voor de uitkeringslasten/-baten € 1.059.000.

2. Actualisatie bestaand beleid

Actualisatie afschrijvingen *591.000 V*
Jaarlijks worden de afschrijvingslasten geactualiseerd. Voor 2025 geeft dit een voordeel van € 591.000. Dit voordeel wordt veroorzaakt door het faseren van investeringen. Hierdoor verschuift de start van de afschrijvingslast mee. Dit werkt door in diverse programma's.

Budgetmutatie inhuur derden wegens ziekte *300.000 N*
Het ziekteverzuim ligt momenteel tegen de 8%. We zien met name een aantal langdurige ziektegevallen. De raming in de primitieve begroting van het ziektebudget is € 290.000. Bij de 1e voortgangsrapportage is € 375.000 bijgeraamd. Als we kijken naar de nu afgesloten inhuurcontracten wegens ziekte, is het budget inclusief bijraming per 01-07-2025 reeds overschreden. Daarnaast neemt het aantal zwangerschapsverloven toe als gevolg van de verjonging van de organisatie. In de cijfers is rekening gehouden met de inkomsten van het UWV. Deze worden ingezet als dekking van de inhuurkosten, maar zijn niet voldoende om een gemiddelde zwangerschapsvervanging te kunnen bekostigen. Gelet op de uitvoering van uw ambities en continuïteit van de bedrijfsvoering ramen we het ziektebudget bij met € 300.000. Dit is benodigd om de huidige aangegane contracten en de geschatte nog komende verplichtingen te kunnen voldoen in de resterende maanden van 2025.

Budgetmutatie terugvordering zorgkosten op basis van het woonplaatsbeginsel *931.000 V*
Vanaf vorig jaar zijn reeds betaalde zorgkosten gecontroleerd in het kader van het woonplaatsbeginsel. Het blijkt dat wij zorgkosten hebben betaald waarvan nu blijkt dat deze door een andere gemeente betaald moesten worden. De betaalde kosten zijn nu in rekening gebracht bij de juiste gemeenten. Dit levert dit jaar een incidenteel voordeel op van afgerond € 930.000.

Fasering budget vastgoed in verband met verkoopopbrengst *495.000 N*
De locaties Reisenakker en Engeveldweg zijn onderdeel van een ontwikkellocatie in de omgevingsvisie. De verwachting is dat de geplande verkoopopbrengst in 2025 voor beide locaties later komt. Reisenakker is onderdeel van de A12 zone. De verwachting is dat de GREX voor het gebied rondom de Reisenakker in de loop van 2026 geopend gaat worden. Dit hangt samen met de aankoop van de gronden in deze zone. De mogelijke verkoopopbrengst is op grond hiervan verplaatst van 2025 naar 2026.

De woningen aan de Engeveldweg zijn onderdeel van de ontwikkeling van de Spoorzone. De verwachting is dat dit langer duurt voor hier duidelijkheid over is. De mogelijke verkoopopbrengst is op grond hiervan verplaatst van 2025 naar 2029. Dit geeft een eenmalig nadeel in de begroting 2025 van € 495.000 en een eenmalig voordeel van € 235.000 in 2026 en € 260.000 in 2029 in programma 0.

LEESWIJZER

Inleiding
Wij hebben deze voortgangsrapportage opgebouwd volgens de inrichting van de begroting 2025-2028. De peildatum van de rapportage is 1 augustus 2025.

Naast de papieren versie wordt deze voortgangsrapportage ook digitaal gepubliceerd. U kunt de digitale versie vinden op ons planning en control portal. De opbouw van de voortgangsrapportage is als volgt:

- Algemeen

Na het voorwoord krijgt u inzicht in de bestuurlijke- en financiële hoofdlijnen. Hier staan de belangrijkste bestuurlijke, beleidsmatige en financiële ontwikkelingen.

- Programma's

Bij de programma's komen de 3 W-vragen terug: Wat willen we? Wat doen we? Wat kost het?
Op programmaniveau hebben wij ook de vastgestelde beleidskaders opgenomen. U kunt deze via de digitale voortgangsrapportage direct openen. Daarmee hebt u per programma het meest relevante vastgestelde beleid direct beschikbaar.

Het onderdeel 'Wat doen we?' beginnen we met een totaaloverzicht van de resultaten binnen dit programma. Achter het resultaat presenteren wij de stand van zaken met een kleur. Op basis hiervan kunt u in één oogopslag zien wat de stand van zaken is van de betreffende activiteit. De kleuren betekenen het volgende:

Lichtgrijs	Met dit resultaat is nog niet gestart, dit past binnen de vastgestelde planning.
Groen	Dit resultaat loopt op schema binnen de gestelde kaders (beleidsdoel, tijdsplanning en financieel).
Oranje	Dit resultaat dreigt óf qua beleidsdoel óf qua tijdsplanning óf financieel uit de pas te gaan lopen, bijsturing is noodzakelijk.
Rood	Dit resultaat loopt uit de pas, dit geldt voor 1 of meer indicatoren (beleidsdoel, tijdsplanning en financieel). Corrigerende maatregelen zijn noodzakelijk.
Donkergrijs	Dit resultaat is behaald en wij stellen voor deze af te sluiten.

- Financiën

Voor een overzicht van alle financiële mutaties verwijzen wij naar het overzicht 'financiële mutaties in de 2e voortgangsrapportage'. Dit overzicht geeft een totaalbeeld van alle financiële mutaties > € 100.000 inclusief de toelichting. De toelichting op de financiële mutaties is een toelichting op gesaldeerde (netto) bedragen, dat wil zeggen de baten en lasten samengeteld. Dit geldt voor de toelichting in de programma's en bij het overzicht "financiële mutaties" achterin deze rapportage. Op basis van de financiële verordening 2025 lichten wij financiële mutaties < € 100.000 niet toe.

Vanwege afronding op € 1.000 kunnen afrondingsverschillen ontstaan in de (sub)totalen van financiële tabellen.

PROGRAMMA'S

0. BESTUUR EN ONDERSTEUNING

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden bestuur, gemeentelijke organisatie, dienstverlening en belastingen.

Ontwikkelingen

Bestuurlijke samenwerking

Op 7 april 2025 hebben de Liemerse gemeenten het eindrapport "Nu of Nooit – bestuurlijke toekomst Liemers" ontvangen. Tijdens de raadsvergadering van 21 mei 2025 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen waarin de intentie is uitgesproken om een gemeentelijk herindelingsproces aan te gaan met de gemeenten Duiven, Westervoort en Doesburg, onder de voorwaarden van een zorgvuldig, transparant en inhoudelijk gedegen onderbouwd proces.
Uiterlijk in de raad van oktober 2025 zal het college een voorstel aanleveren bij de gemeenteraad ter vaststelling van de contouren van een uitgangspuntennotitie voor de gemeente Zevenaar. Inmiddels hebben alle betrokken raden de intentie uitgesproken om een gemeentelijke herindelingsproces aan te gaan. In afwachting van de besluitvorming in onze gemeenteraad zal bekeken moeten worden of de gesprekken met de Liemerse gemeenten worden voortgezet om te komen tot vervolgstappen in een eventueel herindelingsproces binnen de Liemers.

WOZ-bezwaren

In 2025 verwachten we minder bezwaren tegen de WOZ-waarde binnen te krijgen, in vergelijking met 2024. Uit cijfers van de Waarderingskamer blijkt dat het percentage bezwaren tegen de WOZ-waarde van woningen is gedaald van 3,9% in 2024 naar 3,3% in 2025. Dit betekent dat er minder woningeigenaren bezwaar hebben gemaakt tegen de vastgestelde WOZ-waarde van hun woning. Deze daling wordt mede toegeschreven aan een lagere stijging van de WOZ-waarden in 2025, gebaseerd op de waardepeildatum van 1 januari 2024. Omdat de stijging van de WOZ-waarden in 2025 beperkt was, hebben minder inwoners bezwaar gemaakt. Op grond van de Wet Waardering Onroerende Zaken bepaalt de gemeente de waarde van woningen en bedrijfspanden. De hoogte van de OZB is gebaseerd op de WOZ-waarde, welke in Zevenaar in dit belastingjaar gemiddeld is gestegen met 6%. Het aantal bezwaarschriften in 2025 komt uit op ongeveer 625 (2024: 800 en 2023: 1270). Er is meer vertrouwen merkbaar in de WOZ-waarde door verbeteringen in de transparantie en het taxatieproces, zoals een uitgebreider en toegankelijker taxatieverslag en meer informeel contact met belanghebbenden.

Loonontwikkelingen 2025

Er is een nieuwe cao voor de gemeentelijke sector afgesloten. Deze loopt van 1 april 2025 tot 1 april 2027. Per 1 april 2025 is de loonstijging 2% en per 1 oktober 2025 voeren we een loonstijging door van 1,85%. In de primitieve begroting houden we rekening met een te verwachten loonontwikkeling op basis van de prognose van het CPB en deze is in 2025 voldoende om de stijging op te vangen.

Juridische zaken

In de maanden juni en juli hebben de zittingen plaatsgevonden bij de Raad van State over procedures die verband houden met de raadsenquête. Naar verwachting komen de uitspraken in het 4e kwartaal van 2025.

Digitalisering van de gemeentelijke organisatie

De digitalisering van de gemeentelijke organisatie ontwikkelt zich in hoog tempo. Om deze ontwikkeling kracht bij te zetten, zijn er dit voorjaar informatiemanagers aangesteld binnen elk domein van de organisatie. Deze functionarissen werken zowel voor 1Stroom als Zevenaar. Ze hebben een "brugfunctie" tussen de organisaties en de RID. Werkinhoudelijk helpen zij de domeinen bij het vertalen van beleidsdoelen naar digitale oplossingen (denk aan applicaties en e-formulieren). Met deze stap wordt ook de samenwerking binnen de Liemers op het gebied van digitalisering verder geïntensiveerd. Door kennis en capaciteit te bundelen, kunnen we beter inspelen op de digitale ontwikkelingen. Digitalisering is geen doel op zich, maar een middel om betere dienstverlening te bieden aan inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Door te investeren in digitale slagkracht, versterken we onze organisatie en vergroten we onze maatschappelijke impact.

Toekomstbestendige regionale ICT dienst
De afgelopen periode werkten we gericht aan het versterken van de regionale ICT-dienst (RID) met het oog op een toekomstbestendige digitale infrastructuur. Een belangrijke stap hierin was het professionaliseren van het portfoliomanagement. Dat is een soort prioriteitenlijst voor klussen op het gebied van ICT. Hierdoor is er meer grip gekomen op de prioritering, planning en uitvoering van ICT-projecten binnen de regio. Daarnaast zetten we in op het structureel op orde brengen van het personeelsbestand bij de RID. Waar voorheen veel gebruik werd gemaakt van externe inhuur, is nu bewust gekozen voor het aantrekken van eigen medewerkers. Dit draagt bij aan continuïteit, kennisborging en een efficiëntere inzet van middelen. De samenwerking tussen de RID en de deelnemende gemeenten is met een aantal overlegstructuren verder geïntensiveerd. Door nauwer samen te werken, kunnen gezamenlijke ambities sneller en effectiever worden gerealiseerd. Een mijlpaal in deze ontwikkeling is de succesvolle overgang naar Microsoft 365 voor alle organisaties aangesloten bij de RID. Deze overstap vormt de basis voor een moderne, veilige en flexibele digitale samenwerking- en productiviteitsmogelijkheden.
De ontwikkelingen op het gebied van het meten van de voortgang van de RID en de inverdieneffecten staan vermeld in de Raadsinformatiebrief van 14 mei 2025 (lijst van ingekomen stukken raad 21 mei 2025, onder nummer 27). In de planning- en controlcyclus van de Samenwerking de Liemers wordt u op de hoogte gehouden van de verdere ontwikkelingen.

Beleidskaders

- Visie op dienstverlening 2024-2028
- Inkoopbeleid 2025
- Collegeprogramma 2022-2026 (2022)
- Financiële verordening gemeente Zevenaar 2025 (artikel 212 Gemeentewet)
- Verordening controle financieel beheer en organisatie (artikel 213 Gemeentewet) 2023
- Nota Verbonden partijen
- Nota reserves en voorzieningen 2018
- Nota activerings- en afschrijvingsbeleid 2022
- Beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen 2023
- Nota garantiebeleid 2023
- Normen- en toetsingskader 2023
- Verordening Rekenkamer 2023
- Verordening op de raadscommissies (3e wijziging, 2023)
- Datastrategie 2023-2025
- I&A-visie en -strategie 2023-2025 "Beter samen"

WAT WILLEN WE?

o. Bestuur en ondersteuning

Wij stellen in ons handelen goede dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties centraal. We willen meer gebruik maken van digitalisering om dienstverlening te verbeteren en zetten daarbij ook in op het versimpelen en digitaal toegankelijk maken van onze dienstverlening. We nemen onze inwoners serieus en betrekken hen actief bij het maken van ons beleid en de uitvoering.

Door vanuit respect, gelijkwaardigheid en transparantie te denken en te doen, zorgen we voor een goede basis voor de organisatie van morgen. We werken daarom ook aan strategisch personeelsbeleid.

De financiën van onze gemeente zijn op orde en dat willen we zo houden.

WAT DOEN WE?

Naam resultaat		Status 1e VGR	Status 2e VGR
0.1.2 Wij breiden onze online dienstverlening uit	2022-2026		
0.1.3 Wij communiceren in begrijpelijke taal	2022e.v.		
0.1.4 Wij maken onze processen klantgerichter	2024-2026		
0.2.1 Wij coördineren participatie	2023-2025		
0.3.1 Wij werken aan verbetering van de (organisatie)cultuur	Doorlopend		
0.4.1 Wij verbeteren onze interne beheersing	Doorlopend		
0.4.2 Wij herijken het inkoopbeleid en positioneren de inkoopfunctie	2023-2025		
0.4.3 Wij groeien verder als aantrekkelijke werkgever	2022-2026		
0.4.4 Wij voeren een strategisch personeelsbeleid	2023-2024		
0.4.6 Wij verbeteren onze datahuishouding en datagedreven werken in Zevenaar	2022-2026		
0.4.7 Wij verbeteren het functioneel beheer in de informatievoorziening	2022-2025		
0.4.8 Wij verbeteren het (digitaal) documentenbeheer	2022-2025		
0.4.9 Wij voeren de Wet open overheid (Woo) uit	2022-2027		
0.4.10 Wij herijken het Integraal Accommodatiebeleid 2020-2040	2025-2026		
0.5.1 Wij voeren de planning- en controlcyclus uit	2022-2026		

0.1 Verbeteren van de dienstverlening aan inwoners, bedrijven en instellingen

0.1.2 Wij breiden onze online dienstverlening uit — 2022-2026

Inwoners kunnen zoveel mogelijk zaken digitaal en online regelen. Betrouwbaarheid en veiligheid staan daarbij voorop. We ondersteunen inwoners die minder digitaal vaardig zijn bij hun aanvraag. Persoonlijk contact blijft mogelijk. We bouwen digitale formulieren die waar nodig in te vullen zijn met DigiD, e-Herkenning of e-IDas. We implementeren de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (WMEBV). Deze wet geeft inwoners het recht om hun zaken met de gemeente digitaal te regelen.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	 Volgens plan	 Volgens plan

Zover als technisch mogelijk gaan we door met het implementeren van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (WMEBV). We zetten écht belangrijke stappen vooruit en we zorgen dat inwoners digitaal hun zaken met ons kunnen regelen.

0.1.3 Wij communiceren in begrijpelijke taal — 2022-e.v.

Dat alle inwoners onze brieven, e-mails en de informatie op onze websites kunnen begrijpen vinden wij belangrijk. Documenten die online gedeeld worden zijn begrijpelijk geschreven. We trainen medewerkers hierin wanneer ze in dienst komen. We zorgen ervoor dat iedereen, ook bezoekers met een beperking, onze websites goed kunnen gebruiken omdat deze voldoen aan de meest recente richtlijnen voor digitale toegankelijkheid.

Status 1e VGR	Status 2e VGR

Stand van zaken

Volgens plan

Niet volgens plan

De opleidingen borgen we in de Zevenaar Academie. Binnen de organisatie zijn schrijfcoaches aangesteld om te herschrijven. Door prioritering in primaire processen organisatiebreed is er op dit moment onvoldoende tijd beschikbaar om hier echt mee aan de slag te gaan. Dit geldt ook voor trainingen per team.

Voorstel raad
Vanuit bestaande en geplande procesverbeteringen zetten we organisatiebreed in op het toepassen van heldere taal in digitale en schriftelijke communicatie richting inwoners. Zodat we alsnog stappen zetten die bijdragen aan het doel om in begrijpelijke naar taal te communiceren.

0.1.4 Wij maken onze processen klantgerichter 2024-2026

Contact met de gemeente is prettig, open en duidelijk. We denken in oplossingen en vragen inwoners met ons mee te denken. We verplaatsen ons in de inwoner door 'klantreizen' te maken. In een klantreis interviewen we inwoners over hoe zij de contactmomenten met de gemeente hebben ervaren. We gebruiken de ervaringen van inwoners om onze werkprocessen klantgerichter in te richten.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	 Volgens plan	 Volgens plan

In 2025 ligt de focus met name op processen van het sociaal domein. De klantreis bij de WMO is afgerond en in september 2025 starten we met de implementatie van de vernieuwde processen.

0.2 Stimuleren van betrokkenheid van inwoners, ondernemers en instellingen

0.2.1 Wij coördineren participatie 2023-2025

Participatie gaat over op welke manieren inwoners mogen meedenken en meepraten over onderwerpen en beleid in de gemeente. Participatie is een belangrijk thema voor onze bestuursperiode. Participatie is een rode draad in het coalitieakkoord en in dit collegeprogramma, maar ook onderwerp op de raadsagenda. In verschillende resultaten in dit collegeprogramma is participatie concreet benoemd, onder andere bij energietransitie (7.2.1), ruimtelijke plannen en wonen (8.2.3), invoering van de omgevingswet (8.2.2) en openbare ruimte (5.6.5 en 8.2.3).
Wij brengen de verschillende initiatieven op het gebied van participatie samen in een uniforme werkwijze door hiervoor een programma participatie in te richten. We stellen hiervoor een toolbox samen. De middelen en methodes uit deze toolbox helpen medewerkers en inwoners om op een effectieve manier participatie in te zetten. We stellen een tijdelijke programmamanager aan om dit te realiseren.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	 Niet volgens plan	 Volgens plan

Er is sinds juni 2025 een participatieadviseur in dienst van de gemeente. Het participatiebeleid wordt voor eind 2025 herijkt en omvat duidelijke richtlijnen over hoe en wanneer inwoners worden betrokken bij beleidsprocessen. Doel is participatie een vast onderdeel maken van onze werkwijze. Een toolbox met middelen en methodes is onderdeel van het voorstel.

0.3 Optimaliseren van bestuurlijk ambtelijk samenspel

0.3.1 Wij werken aan verbetering van de (organisatie)cultuur — Doorlopend

Het verbeteren van de bestuurlijke en ambtelijke werk- en omgangsvormen richt zich op verschillende dimensies. In de eerste plaats raakt dit het functioneren van de raad zelf. Daarnaast gaat het om de betrekkingen tussen het college en de raad. Verder is er het samenspel tussen het bestuur en de ambtelijke organisatie en tenslotte het samenspel met de samenleving. Van belang is dat men op een respectvolle manier met elkaar omgaat met ruimte voor eenieders mening en standpunt. Het debat wordt op een goede en toegankelijke manier gevoerd, het besluitvormingsproces is helder en duidelijk en men gunt elkaar een succes.

Raad en college moeten vanuit een duidelijke taakverdeling werken met een heldere rolverdeling in termen van opdrachtgever- en opdrachtnemersrol. Het college ondersteunt de raad bij het nemen van uitvoerbare besluiten en voert deze besluiten uit. Rolzuiverheid, verantwoording, evalueren en leren moeten structureel onderdeel zijn van het samenspel tussen raad en college.

De ambtelijke organisatie ondersteunt het college (en de raad) vanuit een integrale werkwijze en fungeert als antennefunctie voor het bestuur. Zij informeert het bestuur over belangrijke opgaven en urgente ontwikkelingen in de samenleving. In de doorontwikkeling van de ambtelijke organisatie hebben we de uitdaging om onze organisatie hierop nog beter in te richten en onze medewerkers daarvoor de goede uitrusting te geven.

Voor een goed samenspel met de samenleving is het van belang om samen op te trekken en zuiver te zijn over rolverdeling, taken en verantwoordelijkheden. Rond concrete maatschappelijke opgaven organiseren we samenwerking en bundelen we de krachten. Participatie vormt een rode draad in de aanpak van de ambities uit dit collegeprogramma.

Het verbeteren van de bestuurlijke en ambtelijke werk- en omgangsvormen is een proces van lange adem. Een allesomvattende aanpak is er eigenlijk niet. De bereidheid om te willen veranderen en het inzicht in de mogelijkheden en kansen om elkaar te versterken en te helpen, zijn de eerste stappen naar een verbeterde samenwerking. In de raadagenda wordt de verdere aanpak uitgewerkt.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Niet volgens plan	Niet volgens plan

De raad, ambtelijke organisatie en het college blijven gezamenlijk werken aan de verbetering van bestuurlijke en ambtelijke werk- en omgangsvormen. De ingezette weg op de politieke beeldvorming en de bijpassende vergadersystematiek worden doorgezet. Deze beeldvormende vergaderingen bieden de ruimte om verschillende perspectieven met elkaar uit te wisselen en mogelijk ook inzichten uit de samenleving op te halen. De beeldvormende vergadering wordt door meer dialoog in plaats van eenzijdig zenden een effectieve manier om ook participatie toe te kunnen passen. De stappen en ontwikkelingen op het vlak van organisatie- en bestuurscultuur maken het mogelijk om in gezamenlijkheid te spreken over onder andere gemeentelijke herindeling en toekomstbestendige financiën.
Aan de hand van deze ontwikkelingen is er bij de Kadernota 2026-2029 gesproken over de maatregelen financieel gezonde toekomst. De pilot om te werken met een separate commissievergadering Kadernota heeft er aan bij gedragen dat er sprake is van een integrale behandeling van de onderdelen en bijbehorende voorstellen.
Richting de gemeenteraadsverkiezingen op 18 maart 2026 wordt er aan het einde van het jaar gestart met een programma ter voorbereiding op de nieuwe raadsperiode (2026-2030). Hierdoor wordt voor nieuwe raadsleden onder andere ingezet op: kennisopbouw (wet- en regelgeving, lokale dossiers en kennis over gemeentelijke processen) en ontwikkeling van vaardigheden (politieke instrumenten en debattechniek).

Hiermee kan de democratische legitimiteit versterkt worden en wordt er gewerkt aan een goede bestuurscultuur.
Er is continu aandacht voor de versterking van decentrale volksvertegenwoordiging. Het functieboek griffie is in 2025 geactualiseerd en ook wordt de ambtsinstructie voor de griffier in 2025 vastgesteld. Met beide documenten wordt richting gegeven aan de strategie voor een stevige ondersteuning van het gemeentebestuur.

Voorstel raad
De raad, college en ambtelijke organisatie blijven gezamenlijk werken aan de ontwikkeling van een betere organisatie- en bestuurscultuur. Ter versterking van de ondersteuning van de decentrale volksvertegenwoordiging wordt de ambtsinstructie voor de griffier vastgesteld. Richting de nieuwe raadsperiode wordt onderzocht of er gewerkt kan gaan worden met een raadsakkoord.

0.4 Verbeteren van de bedrijfsvoering (betere sturing en beheersing van processen) als ondersteuning aan het realiseren van taken en doelen van de gemeente

0.4.1 Wij verbeteren onze interne beheersing — Doorlopend

Een goede interne beheersing is de basis voor een transparante en betrouwbare gemeente, die zijn doelstelling weet te realiseren en verantwoord omgaat met de middelen die zij beheert. We willen een (digitaal) toegankelijke, betrouwbare organisatie zijn waarbij veiligheid en zorg voor onze inwoners voorop staat. Om dit te kunnen realiseren moet de interne beheersing van onze bedrijfsvoeringsprocessen op orde zijn.

Wij zijn verantwoordelijk voor het in kaart brengen van de risico's en moeten daar adequate maatregelen voor inrichten. Hiervoor is concernbreed aandacht, ook waar het gaat om de beschikbare capaciteit om de uitvoering van de bestuurlijke ambities te realiseren vanuit alle domeinen (fysiek, sociaal en bedrijfsvoering). Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor het behalen van de doelen in het coalitieakkoord en dit collegeprogramma.

Wij leggen verantwoording af aan de raad over de kwaliteit van de interne beheersing in de paragraaf bedrijfsvoering van de documenten uit de planning en controlcyclus. Daar gaan we in op de kwaliteit van de interne beheersing met specifieke aandacht voor onderwerpen als rechtmatigheid, privacy en informatieveiligheid. Met name ook de verwachte toename van het aantal cyberincidenten de komende jaren, vereist dat cybersecurity integraal onderdeel moet zijn binnen onze processen. We blijven dan ook investeren in het veilig inrichten van onze bedrijfsvoeringsprocessen en zorgen voor bewustwording bij onze medewerkers.

Ter ondersteuning hiervan starten we met de doorontwikkeling van meetlatten en (beleids)indicatoren om de effectiviteit van beleid beter te kunnen meten.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Niet volgens plan	Volgens plan

Ten aanzien van de verbetering van de interne beheersing worden op basis van de integrale risico analyse maatregelen geëvalueerd en geïmplementeerd. De interne beheersing bestaat uit een harde component (hard controls) en een zacht component (soft controls). Door de organisatie worden op beide aspecten acties uitgezet om verdere verbetering te realiseren.

Zoals opgenomen in de toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording zijn er in 2025 acties ondernomen om meer in control te komen op het gebied van aanbestedingen.

Door de organisatie zijn voorstellen gedaan om de procesbeheersing te verbeteren. Vanuit de verbijzonderde interne controle is de samenwerking met inkoop verstevigd en zijn de controles over het eerste half jaar uitgevoerd.

0.4.2 Wij herijken het inkoopbeleid en positioneren de inkoopfunctie 2023-2025

Om de lokale economie te stimuleren, zetten we in op het gebruik van lokale producten. Dit geldt ook voor lokale diensten. In verband met de complexiteit van inkoop en aanbesteding en de toenemende aandacht vanuit rechtmatigheid is het noodzakelijk om voor dit onderwerp vol aandacht te hebben. Dit thema – en ook social return en duurzaamheid - komt nadrukkelijk aan bod bij het herijken van ons inkoopbeleid. Tevens positioneren we de inkoopfunctie zodanig dat deze past bij de huidige ambitie van de organisatie en het bestuur.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Het inkoopbeleid en de algemene inkoopvoorwaarden voor leveringen en diensten voor de gemeente Zevenaar zijn vastgesteld in juni 2025. We werken aan een businesscase om een transitie te maken van een gecoördineerd inkoopmodel naar een centraal inkoop-, contractmanagement- en contractbeheermodel.

0.4.3 Wij groeien verder als aantrekkelijke werkgever 2022-2026

Er is sprake van een aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt. We willen ook nu in staat blijven om (nieuwe) medewerkers aan te trekken, te boeien, te binden en te behouden. We vinden het belangrijk dat alle medewerkers volledig zichzelf kunnen zijn, dat iedereen erbij hoort en dat iedereen dat ook zo voelt. Daarin geven we zelf het goede voorbeeld.

Wij nemen maatregelen die zijn gericht op het faciliteren van groei in de professionele en persoonlijke ontwikkeling van onze medewerkers. Daarnaast richten we ons op het kunnen bieden van moderne marktconforme arbeidsvoorwaardelijke ontwikkelingen en aandacht voor diversiteit en inclusiviteit. Deze maatregelen vragen om een meer centrale aanpak.

We investeren in centrale regievoering op werving en selectie, het opleiden en begeleiden van medewerkers en de aanpassing van de arbeidsvoorwaarden. Dit heeft een tweeledig doel. Allereerst richten we ons op ontwikkeling en behoud van onze huidige medewerkers. Daarnaast willen we ook een gezonde instroom in ons personeelsbestand. We zien landelijk dat medewerkers steeds meer betekenisvol werk zoeken. Als gemeente kunnen we dit gezien onze maatschappelijke taak zeker bieden.

Door de krapte op de arbeidsmarkt is het aantrekken van ervaren senior medewerkers steeds uitdagender. We willen door het inzetten van traineeships, stages en ontwikkelfuncties als werkgever aantrekkelijker worden voor de jongere generatie. We investeren daarbij in opleiding en begeleiding van deze doelgroep naar senior medewerkers.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt stelt ons als Zevenaar voor grote uitdagingen in het binden, boeien en groeien van medewerkers. Om ook in de toekomst een wendbare en vitale organisatie te blijven, zetten wij in op een samenhangende arbeidsmarktstrategie. Deze strategie richt zich op het versterken van onze positie als aantrekkelijke werkgever, met oog voor professionele ontwikkeling en moderne arbeidsvoorwaarden.

Wij investeren in centrale regievoering op het gebied van werving en selectie met de inzet van onze recruiter, het opleiden/begeleiden van medewerkers, en het actualiseren van arbeidsvoorwaarden.
Hiermee beogen wij enerzijds het behoud en de doorontwikkeling van onze huidige medewerkers, en anderzijds het realiseren van een gezonde instroom van nieuwe collega's. Daarbij spelen traineeships en stages een belangrijke rol in het aantrekken van jong talent en het begeleiden naar seniorposities.
Een goede uitvoering van de nieuwe cao (2025-2027) draagt bij aan een gezonde, aantrekkelijke en toekomstbestendige organisatie, waarin medewerkers zich gewaardeerd en ondersteund voelen.

Tot slot erkennen wij dat deze ambities gepaard kunnen gaan met een toename van kosten, onder andere op het gebied van arbodienstverlening, opleiding en arbeidsvoorwaarden. Deze investeringen zijn echter noodzakelijk om onze maatschappelijke opgaven ook in de toekomst met voldoende en goed toegeruste medewerkers te kunnen realiseren.

0.4.4 Wij voeren een strategisch personeelsbeleid 2023-2024

Het uitgangspunt hierbij is dat er aansluiting is op de visie en missie van de organisatie. Het doel van het strategisch personeelsbeleid is om ondersteunend te zijn aan het realiseren van doelstellingen (beleidsmatig en organisatorisch) door adequate inzet van personeel en organisatie. Het stapsgewijs toewerken naar een vernieuwd strategisch personeelsbeleid stelt ons in staat om in te spelen op veranderingen in de toekomst. Na de herindeling in 2018 zijn we vooral bezig geweest met consolideren en de basis van de organisatie op orde brengen. We willen nu meer gaan kijken naar veranderingen in de samenleving, maatschappelijke opgaven, nieuwe taken en de arbeidsmarkt. We brengen op basis daarvan kansen en uitdagingen in beeld.

Door dit anticiperend inzicht kunnen we tijdig interventies in gang zetten om de organisatie wendbaar te houden. Bijvoorbeeld door:

- Arbeidsmarktcommunicatie.
- Doorontwikkeling van de Zevenaar Academie.
- Beleid voor duurzame inzetbaarheid.
- Verhogen van digitale vaardigheden.
- Datagedreven werken.
- Digitalisering, automatisering en robotisering.
- Aanpassing van arbeidsvoorwaarden.
- Aansluiting beschikbare formatie t.o.v. uitvoeringsvraag borgen (m.n. binnen fysiek en sociaal domein).

Een onderdeel van het strategisch personeelsbeleid is het opmaken van een strategische personeelsplanning. Op basis van de opgedane inzichten inventariseren we welke competenties noodzakelijk zijn om de doelstellingen en ambities van bestuur en organisatie te realiseren. We brengen kwantitatief en kwalitatief in beeld wat de huidige situatie is en waar we naar toe willen groeien. Wij houden daarbij rekening met de te verwachten competenties als gevolg van de ambities zoals deze in het coalitieakkoord zijn opgenomen. Wij sturen op het (verplicht) ontwikkelen en bijhouden van (dienstverlenings)competenties, schriftelijke en mondelinge communicatie en vakinhoudelijke kennis en competenties.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Niet volgens plan	Niet volgens plan

Wij starten met de kwalitatieve analyse van ons personeelsbestand zodra de detailinrichting van de domeinplannen is afgerond. Op basis van de daarin gestelde ambities kunnen we de kwalitatieve personeelsplanning verder uitwerken. We onderzoeken in hoeverre de benodigde kennis en competenties aanwezig zijn om onze organisatie wendbaar en toekomstbestendig te houden. Wendbaarheid vereist immers continue alertheid op nieuwe ontwikkelingen en een permanente aanscherping en actueel houden van onze vakinhoudelijke kennis en vaardigheden.

Dit vraagt niet alleen om vakinhoudelijke bijscholing, maar ook om het stimuleren van leer- en ontwikkelvaardigheden, nieuwsgierigheid en aanpassingsvermogen bij onze medewerkers. We verwachten dan ook een investering in professionele en persoonlijke ontwikkeling. Om dit te faciliteren, zetten we sterk in op de doorontwikkeling van de Zevenaar Academie.
Deze wordt uitgebreid met specifieke vakinhoudelijke trainingen, gericht op het vergroten van expertise en het versterken van de professionele vaardigheden van onze medewerkers. Door deze gerichte investeringen zorgen we ervoor dat onze organisatie ook in de toekomst adequaat en slagvaardig blijft inspelen op maatschappelijke en organisatorische ontwikkelingen.

Voorstel raad
We werken op dit moment aan de detailinrichting van de domeinen, welke eind 2025 is afgerond. Op basis van de definitieve domeinplannen en organisatiestructuur vindt de kwalitatieve analyse van ons personeelsbestand plaats. De verwachting is dat we starten in het eerste halfjaar van 2026.

0.4.6 Wij verbeteren onze datahuishouding en datagedreven werken in Zevenaar 2022-2026

Het tempo van de digitale transitie is ook binnen onze organisatie de laatste tijd versneld. We willen daarmee meer en beter inspelen op digitale ontwikkelingen in de maatschappij en economie. Als meest nabije overheid hebben we de zorg voor inwoners die zich minder of niet redden in dit digitale tijdperk. Daarnaast zijn we scherp op privacy en informatieveiligheid. Dit is het fundament voor onze kijk op het gebied van digitalisering. We willen de veranderkracht van digitalisering verder te benutten.

Het ontwikkelen van een datastrategie is een prioriteit. In deze strategie worden onder andere datamanagement, governance, beveiliging en bewustwording (bijvoorbeeld rondom het werken met algoritmen) aangestipt. We werken toe naar het kunnen analyseren van trends met data om vooruit te kunnen kijken. Daarvoor moet eerst de basis op orde zijn. Die basis wordt gelegd in deze collegeperiode. We voeren diverse experimenten uit. Bij succesvolle resultaten rollen we deze verder uit.

Aan het einde van de collegeperiode is het goed kunnen analyseren van data ter beoordeling van beleid steeds vaker een dagelijkse gang van zaken. Het verbreedt onze kennis uit en over onze omgeving.
We halen data uit onze systemen en tonen deze in verschillende dashboards. Bijvoorbeeld op het gebied van bereikbaarheid, wachttijden en doorlooptijden van onze dienstverlening. Het dashboard maakt zichtbaar waar we met de dienstverlening staan en waar verbeterkansen liggen. Op basis hiervan stellen we doelen voor verdere verbetering.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

In 2025 hebben we stappen gezet in de governance (interne rolverdeling) voor datagedreven werken (actiepunt 12 uit de Datastrategie). Daarnaast verkenden we hoe we binnen de Liemerse samenwerking met RID, RSD en 1Stroom onze krachten kunnen bundelen, zodat we expertise met elkaar kunnen delen (actiepunt 6, Datastrategie).

0.4.7 Wij verbeteren het functioneel beheer in de informatievoorziening 2022-2025

Inwoners moeten zoveel mogelijk zaken digitaal, online kunnen regelen. Betrouwbaarheid en veiligheid staan daarbij voorop. Voor wie dit lastig is, blijft persoonlijk contact mogelijk.
Digitalisering van onze dienstverlening en een efficiënt werkende gemeente vragen om goed georganiseerde informatievoorziening. Maar informatievoorziening is meer dan dat, want het is ook een randvoorwaarde voor het behalen van maatschappelijke doelen. De realisatie van de digitale transformatie van de gemeente Zevenaar gaat gepaard met een goede centraal georganiseerde informatievoorziening op het gebied van het functioneel beheer van de gemeentelijke applicaties.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Niet volgens plan	Niet volgens plan

De verdere professionalisering van het functioneel beheer verloopt op de inhoud naar tevredenheid, en is qua proces gekoppeld aan de verdere inrichting van de organisatie. Dit proces neemt tijd in beslag. Inmiddels is duidelijk dat een groot deel van het functioneel beheer in de organisatie gecentraliseerd gaat worden en zetten we het ontwikkeltraject voort.

Voorstel raad
Een belangrijk aspect van de professionalisering is het centraliseren van functioneel beheer binnen de organisatie, wat nu deel uitmaakt van de organisatieontwikkeling. Inmiddels is duidelijk dat een groot deel van het functioneel beheer gecentraliseerd gaat worden en kan met het nieuw te vormen team het ontwikkeltraject worden voortgezet. Met de huidige functioneel beheerders zijn al stappen gezet in de professionalisering, met name op het gebied van procesmatig werken en kennisdeling.

0.4.8 Wij verbeteren het (digitaal) documentenbeheer 2022-2025

Onze manier van werken willen we blijven verbeteren. Belangrijk element daarbij is dat we goed zorg hebben voor de (digitale) documenten die we in huis hebben. We werken systematisch aan het verder op orde en in control brengen van het (digitaal) informatiebeheer. Dit doen we tijdens deze bestuursperiode op basis van een informatiebeheerplan (2023) en met een kwaliteitssysteem informatiebeheer. Belangrijk onderdeel is de zorg voor informatie in vakapplicaties. Daarnaast bereiden we ons voor en sluiten we aan op een e-depot, waarin het opslaan van informatie en het garanderen van de houdbaarheid van deze digitale informatie voor langere tijd is ingericht.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

In 2025 zetten we stevige stappen in het informatiebeheer van datastromen en documenten. Twee teams binnen de organisatie voerden de pilot informatiebeheerplan succesvol uit. Andere teams volgen in de uitrol. We verbeterden het zaaksysteem, voerden digitale vernietiging uit en pasten metadata aan voor aansluiting op het e-depot en het nieuwe collectiebeheersysteem (CBS) bij het StreekArchief de Liemers en Doesburg (SALD). We scherpten het beleidskader voor digitale archivering aan ('archiving by design') en verwerkten DUTO-eisen in aanbestedingen. DUTO (landelijke richtlijn) helpt om informatie duurzaam toegankelijk te maken en te beheren. Tot slot stelden we een plan op met concrete acties om het kwaliteitssysteem informatiebeheer te versterken.

0.4.9 Wij voeren de Wet open overheid (Woo) uit 2022-2027

Een open cultuur vinden wij belangrijk, we willen duidelijk zijn in wat we doen en waarom.

De invoering van de Wet open overheid faciliteert dit:
- We voeren een analyse uit om te bepalen wat de impact is van de Woo op de gehele organisatie.
- We stellen een strategie op voor het uitvoeren van de Woo, waarin onder andere ambitieniveau, communicatiewijze (intern en extern) en participatie aan bod komen.
- Wij voeren actieve openbaarmaking in (het online publiceren van minstens de 11 aangewezen informatiecategorieën: wet- en regelgeving, organisatiegegevens, raadsstukken, bestuursstukken, stukken van adviescolleges, convenanten, jaarplannen en -verslagen, Wob/Woo-verzoeken, onderzoeken, beschikkingen, klachten). Hierbij houden we de landelijke planning aan.

De aanpak richt zich daarnaast op de gemeentelijke systemen (o.a. aanschaf van software), cultuur (o.a. trainen medewerkers) en het op orde brengen van de informatiehuishouding (o.a. vastleggen van meta-gegevens bij te bewaren documenten).

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

In 2025 begonnen we met het openbaar maken van de documentcategorie 'klachtoordelen'. Hiermee lopen we voor op de landelijke planning en zijn we één van de eerste gemeenten in Nederland die dit doen. Landelijk wordt bepaald welke documentcategorieën vanaf wanneer openbaar moeten worden. Dit gaat in zogenaamde 'tranches'.

Aan de eerste tranche (deadline november 2024) voldoen we, de tweede tranche is landelijk uitgesteld. Dat geeft ons de tijd om verder te werken aan het op orde brengen van het informatiebeheer van de gemeente. Hiertoe zijn we in 2025 een pilot gestart om per team in de organisatie een informatiebeheerplan (IBP) op te leveren. Dit levert inzicht in het niveau van het informatiebeheer bij dat team inclusief concrete verbeterpunten. Het eerst IBP is inmiddels opgeleverd.

0.4.10 Wij herijken het Integraal Accommodatiebeleid 2020-2040 2025-2026

De raad heeft eind 2020 het Integraal Accommodatieplan (IAP) voor gemeentelijk vastgoed vastgesteld. Dit is een strategisch plan dat aangeeft welke gemeentelijke accommodaties wij willen behouden en welke wij op termijn willen afstoten. Ook geeft het plan aan voor welke maatschappelijke doelgroepen wij in principe huisvesting aanbieden en voor welke functies. De beleidskaders worden elke vier jaar opnieuw onder de loep genomen om rekeningen te kunnen houden met actuele ontwikkelingen en inzichten. Specifieke aandachtspunten bij de herijking van het IAP zijn verduurzaming en het beoordelen of leegstaande gemeentelijke panden een nieuwe functie kunnen krijgen in de buurt, wijk of het dorp bij voorkeur in combinatie met wonen.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Momenteel zijn we in gesprek met de diverse beleidsterreinen om door te nemen waar eventuele aanpassingen worden doorgevoerd. Daarnaast wordt de gebouwenlijst geactualiseerd zodat deze weer volledig actueel is.

0.5 Zorgen voor een betrouwbare en een houdbare financiële huishouding

0.5.1 Wij voeren de planning- en controlcyclus uit 2022-2026

In ons financieel beleid is het uitgangspunt: een structureel en reëel sluitende (meerjaren)begroting en voldoende weerstandsvermogen. Wij geven uitvoering aan de planning- en controlcyclus (P&C-cyclus) door het opstellen van een kadernota, begroting, voortgangsrapportages en jaarstukken. De beschikbare middelen zijn integraal afgewogen bij de kadernota en de begroting. We blijven de P&C-cyclus doorontwikkelen.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De planning- en controlcyclus (P&C-cyclus) bestaat uit de kadernota, meerjarenbegroting, twee voortgangsrapportages en de jaarstukken. De eerste voortgangsrapportage 2025, jaarrekening 2024 en kadernota 2026-2029 zijn volgens planning opgesteld.
De kadernota 2026-2029 is voorzien van voorgestelde maatregelen die moeten leiden tot een meerjarenbegroting die tenminste in 2026 (begrotingsjaar) en 2029 (laatste jaar meerjarenraming) een structureel sluitend saldo laat zien.
Vanaf de 1e Voortgangsrapportage 2025 zijn er wijzigingen aangebracht in de opmaak en de opzet van het raadsvoorstel en -besluit.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Baten				
Primitieve begroting 2025-2028	124.048	118.361	118.969	119.166
1e voortgangsrapportage 2025	448	2.031	2.283	2.481
Kadernota 2026	0	407	407	407
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	-1.620	-2.221	-1.875	-1.875
Totale baten tot de 2e voortgangsrapportage	**122.876**	**118.578**	**119.783**	**120.178**
Mutaties in deze voortgangsrapportage (baten)				
1. Autonome ontwikkelingen	2.492	**8.028**	7.409	3.668
Actualisatie budget rentelasten	4	0	0	0
Algemene uitkering - meicirculaire 2025	2.488	8.028	7.409	3.668
2. Actualisatie bestaand beleid	-260	**0**	0	0
Fasering budget vastgoed in verband met verkoopopbrengst	-260	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**2.232**	**8.028**	**7.409**	**3.668**
Totale baten in deze voortgangsrapportage	**125.109**	**126.606**	**127.192**	**123.846**
Lasten				
Primitieve begroting 2025-2028	28.787	28.644	28.895	27.896
1e voortgangsrapportage 2025	1.181	482	494	324
Kadernota 2026	0	-2.883	-4.558	-5.923
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	-1.011	-1.802	-1.826	-1.826
Totale lasten tot de 2e voortgangsrapportage	**28.956**	**24.441**	**23.005**	**20.471**
Mutaties in deze begroting (lasten)				
1. Autonome ontwikkelingen	830	**3.070**	3.070	3.070
Actualisatie budget rentelasten	-223	0	0	0
Algemene uitkering - meicirculaire 2025	878	3.070	3.070	3.070
Budgetmutatie Tweede Kamerverkiezingen	175	0	0	0
2. Actualisatie bestaand beleid	-1.446	**118**	118	43
Actualisatie afschrijvingen	-368	10	10	10
Actualisatie investeringen duurzaamheidsmaatregelen eigen organisatie	0	33	33	33
Bijdrage GR SDL - RID	-210	0	0	0
Budgetmutatie inhuur derden wegens ziekte	300	0	0	0
Budgetmutatie leges omgevingsvergunningen	100	0	0	0
Budgetmutatie zorgkosten WMO en jeugd	-1.118	0	0	0

Fasering budget aanbesteding applicaties Sociaal Domein	-150	75	75	0
Fasering budget vastgoed in verband met verkoopopbrengst	0	0	0	0
5. Mutaties < € 100.000	244	48	-2	-2
Actualisatie budget dotatie voorziening Riverparc	-2	-2	-2	-2
Budgetmutatie ARBO	75	0	0	0
Budgetmutatie Catering Turmac	50	50	0	0
Budgetmutatie extern juridisch advies	50	0	0	0
Budgetmutatie gezinscoaches jeugdhulp	0	0	0	0
Budgetmutatie rentelasten grondexploitaties bedrijventerreinen	5	0	0	0
Budgetmutatie rentelasten grondexploitaties woningbouw	66	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**-373**	**3.235**	**3.185**	**3.110**
Totale lasten tot de voortgangsrapportage	**28.584**	**27.677**	**26.191**	**23.582**
Resultaat voor bestemming	**96.525**	**98.929**	**101.002**	**100.265**
Onttrekkingen				
Primitieve begroting 2025-2028	451	462	450	358
1e voortgangsrapportage 2025	262	-26	-14	-95
Kadernota 2026	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	4.938	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	5.651	**436**	436	262
Toevoegingen				
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	4.918	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	4.918	**0**	0	0
Saldo reserve mutaties	**733**	**436**	**436**	**262**
Resultaat na bestemming	**97.258**	**99.365**	**101.437**	**100.527**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget rentelasten	**228**	**0**	**0**	**0**

Door een lagere werkelijke financieringsbehoefte dan begroot verwachten we een voordeel op rentelasten van € 253.000.

Algemene uitkering - meicirculaire 2025	**1.610**	**4.958**	**4.339**	**598**

In de meicirculaire 2025 is een compensatie opgenomen voor loon- en prijsontwikkeling. Dit bedrag reserveren wij voor indexatie van de verschillende onderdelen in onze begroting. Daarnaast zijn voor de jaren 2025 tot en met 2027 extra middelen beschikbaar gesteld voor jeugdzorg en voor demping terugval gemeentefonds. Hierover informeerden wij u in juni 2025 met raadsinformatiebrief Z/25/495392.

Budgetmutatie Tweede Kamerverkiezingen	**-175**	**0**	**0**	**0**

Door de val van het kabinet vinden op 29 oktober 2025 vervroegde Tweede Kamerverkiezingen plaats. De kosten van deze verkiezingen zijn niet begroot en dienen daarom bijgeraamd te worden. De standaard kosten voor een verkiezing zijn € 105.000. Door prijsstijgingen voor o.a. drukwerk, portokosten en huur materialen is er een extra budget van € 10.000 nodig. Om de verkiezingen te organiseren is de inzet van medewerkers van de afdeling Publiekszaken nodig. Om de reguliere dienstverlening aan de inwoners te garanderen, vragen we een budget van € 60.000 aan. De hoogte van de vergoeding vanuit het ministerie voor deze Tweede Kamerverkiezing is nog niet bekend.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie afschrijvingen	**368**	**-10**	**-10**	**-10**

Jaarlijks worden de afschrijvingslasten geactualiseerd. Voor 2025 geeft dit een voordeel van € 591.000. Dit voordeel wordt veroorzaakt door het faseren van investeringen. Hierdoor verschuift de start van de afschrijvingslast mee. Dit werkt door in diverse programma's.

Actualisatie investeringen duurzaamheidsmaatregelen eigen organisatie	**0**	**-33**	**-33**	**-33**

Uit het investeringsbudget duurzaamheidsmaatregelen eigen organisatie kan budget worden overgeheveld naar andere investerings- of groot onderhoud budgetten. Wij hevelen voor de volgende onderdelen budget over naar:
*het investeringsbudget revitalisatie wegen Schrijvershoek € 65.000 (het investeringsbudget wordt dan in totaal € 1.171.800)
*het investeringsbudget Schrijvershoek: vernieuwen rioolstelsel etc € 54.000 (het investeringsbudget wordt dan in totaal € 4.479.200).
*het vervangingsbudget machinepark openbare werken (bladblazers, bosmaaiers, etc worden vervangen voor elektrische machines). De meerkosten hebben een investeringsbedrag tot gevolg van € 32.000.
*budget voor een duurzamere renovatie van het Musiater € 400.000. Rekening houdend met een DUMAVA-subsidie is het totale investeringsbedrag dan € 638.000.
Per saldo levert dit in totaal in 2026 en 2027 een voordeel op van € 4.000 en vanaf 2028 een structureel voordeel van € 1.000. Dit is in programma 0 een structureel nadeel vanaf 2026 van € 6.000, in programma 2 een structureel voordeel vanaf 2028 van € 2.000 en in programma 7 een voordeel in 2026 en 2027 van € 10.000 en vanaf 2028 een structureel voordeel van € 9.000.

Bijdrage GR SDL - RID	**210**	**0**	**0**	**0**

De RID heeft de projectadministratie opgeschoond en hiermee is verbeterd inzicht in de kapitaalslasten gerealiseerd. Het aantal projecten is teruggebracht en er is een bundeling ontstaan op applicaties en Informatiebeveiliging. Dit leidt tot lagere kapitaallasten. Initiatieven op het gebied van opslag, betrouwbaarheid en licentiebeheer hebben budgettaire voordelen opgeleverd. In 2025 houden we rekening met een eenmalig voordeel van € 210.000. De verSaaSing (software wordt via het internet aangeboden) van het applicatielandschap leidt daarentegen tot hogere onderhoudslasten. Wat uiteindelijk het structurele voordeel hiervan in de begroting 2026-2029 wordt, is nog onbekend.

Budgetmutatie inhuur derden wegens ziekte	**-300**	**0**	**0**	**0**

Het ziekteverzuim ligt momenteel tegen de 8%. We zien met name een aantal langdurige ziektegevallen. De raming in de primitieve begroting van het ziektebudget is € 290.000. Bij de 1e voortgangsrapportage is € 375.000 bijgeraamd. Als we kijken naar de nu afgesloten inhuurcontracten wegens ziekte, is het budget inclusief bijraming per 01-07-2025 reeds overschreden. Daarnaast neemt het aantal zwangerschapsverloven toe als gevolg van de verjonging van de organisatie. In de cijfers is rekening gehouden met de inkomsten van het UWV. Deze worden ingezet als dekking van de inhuurkosten, maar zijn niet voldoende om een gemiddelde zwangerschapsvervanging te kunnen bekostigen.
Gelet op de uitvoering van uw ambities en continuïteit van de bedrijfsvoering ramen we het ziektebudget bij met € 300.000. Dit is benodigd om de huidige aangegane contracten en de geschatte nog komende verplichtingen te kunnen voldoen in de resterende maanden van 2025.

Budgetmutatie leges omgevingsvergunningen	**-100**	**0**	**0**	**0**

Uitgaande van de ingekomen bouw- en conceptaanvragen in het eerste halfjaar van 2025 verwachten wij voor 2025 extra legesinkomsten van € 150.000. Voor de afhandeling van de aanvragen zetten wij € 100.000 in. Per saldo een voordeel in 2025 van € 50.000.

Budgetmutatie zorgkosten WMO en jeugd	**1.118**	**0**	**0**	**0**

Bij het opstellen van de begroting 2025-2028 is voor de zorgkosten WMO en jeugd een percentage toegepast van 1,2%. Dit in afwachting van compensatie van het Rijk. Bij de meicirculaire 2025 heeft het Rijk compensatie gegeven. Wij stellen voor om de zorgkosten in 2025 te compenseren met 3,21% (4,41% minus 1,20%). Dit betekent een structurele verhoging van afgerond € 1.118.000. In deze voortgangsrapportage nemen we de alleen het effect voor 2025 op. Dit effect boeken wij af op de stelpost die is opgenomen voor indexatie bij de meicirculaire 2025. Het effect vanaf 2026 wordt meegenomen in de begroting.

Fasering budget aanbesteding applicaties Sociaal Domein	**150**	**-75**	**-75**	**0**

De huidige kernapplicaties voor het sociaal domein (de zogenoemde Suites van Centric) worden opnieuw aanbesteed. Dit zal een Europese aanbesteding worden. Wij verwachten dat het totale voorbereidingstraject twee jaar in beslag zal nemen. Voor de specifiek Zevenaarse werkzaamheden (denk aan training/inrichting/koppelingen/datakwaliteit) was voor het jaar 2025 een bedrag van € 150.000 beschikbaar gesteld. Als gevolg van onzekerheid en onduidelijkheden in de uitkomsten van de aanbestedingen is er een nieuwe planning gemaakt. De werkzaamheden zullen in 2026 en 2027 worden uitgevoerd en het budget wordt dan aangewend.

Fasering budget vastgoed in verband met verkoopopbrengst	**-260**	**0**	**0**	**0**

De locaties Reisenakker en Engeveldweg zijn onderdeel van een ontwikkellocatie in de omgevingsvisie. De verwachting is dat de geplande verkoopopbrengst in 2025 voor beide locaties later komt. Reisenakker is onderdeel van de A12 zone. De verwachting is dat de GREX voor het gebied rondom de Reisenakker in de loop van 2026 geopend gaat worden. Dit hangt samen met de aankoop van de gronden in deze zone. De mogelijke verkoopopbrengst is op grond hiervan verplaatst van 2025 naar 2026.

De woningen aan de Engeveldweg zijn onderdeel van de ontwikkeling van de Spoorzone. De verwachting is dat dit langer duurt voor hier duidelijkheid over is. De mogelijke verkoopopbrengst is op grond hiervan verplaatst van 2025 naar 2029. Dit geeft een eenmalig nadeel in de begroting 2025 van € 495.000 en een eenmalig voordeel van € 235.000 in 2026 en € 260.000 in 2029 in programma 0.

Totaal mutaties	**2.849**	**4.840**	**4.221**	**555**

1. VEILIGHEID

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over brandweerzorg, crisisbeheersing en integrale veiligheid.

Ontwikkelingen

Schietincident Pannerden en Zevenaar

In de nacht van 14 februari zijn we opgeschrikt door meerdere schietincidenten in onze gemeente. De burgemeester heeft twee woningen in onze gemeente direct gesloten voor twee weken en vervolgens verlengd met nog eens drie maanden. Bij de daarop volgende verlenging van één maand zijn we teruggeroepen door de rechtbank. De woningen in Pannerden en Zevenaar zijn daarom weer toegankelijk. Als gemeente zijn we in het kader van zorgplicht verantwoordelijk voor de tijdelijke huisvesting van de (op dat moment ingeschreven) bewoners waarvan de woning is gesloten. Hiertoe hebben we als gemeente opvangkosten gemaakt.

Subsidie OOV op Orde

Er is subsidie aangevraagd bij het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (het CCV). Hiermee kunnen we op het thema zorg en veiligheid de nodige vervolgstappen zetten. De samenwerking en gegevensuitwisseling op zorg en veiligheid is hiermee formeel geregeld. Dit vindt op een veilige manier plaats waarbij onze inwoners erop kunnen vertrouwen dat de privacy is gewaarborgd. We verwacht dat eind 2025 het nieuwe systeem is uitgerold en de convenanten gereed zijn.

Beleidskaders

- Integrale Veiligheidsagenda 2023-2026
- Beleidsregels drugshandel op straat gemeente Zevenaar 2024
- Handhavingsbeleid permanente bewoning recreatieverblijven (2023)

WAT WILLEN WE?

1. Veiligheid

We zetten ons in voor een veilige en leefbare samenleving. Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis, op straat, in het dorp of de stad én in het buitengebied.

WAT DOEN WE?

Naam resultaat		Status 1e VGR	Status 2e VGR
1.1.1 Wij voorkomen dat jongeren overlast op straat veroorzaken en treden op tegen van overlast gevende en/of criminele jeugdgroepen	2022-2026		
1.1.2 Wij zetten in op het terugdringen van meldingen van personen met verward gedrag en betere begeleiding naar passende hulp	2022-2025		
1.1.3 Wij vergroten en bewaken de veiligheid en leefbaarheid in alle kernen	2022e.v.		

1.1 Bestrijden van ernstige overlast en criminaliteit

1.1.1 Wij voorkomen dat jongeren overlast op straat veroorzaken en treden op tegen van overlast gevende en/of criminele jeugdgroepen — 2022-2026

We zetten in op preventief jongerenwerk buiten de organisatie (outreachend) in Zevenaar. Dit jongerenwerk houdt in dat de jongerenwerkers ondersteuning bieden binnen de leefwereld van de jongeren.

In 2022 start een pilot jongerenwerk op straat. Dit wordt in 2023 geëvalueerd. Bij preventief beleid kijken we ook naar maatregelen om te voorkomen dat jongeren overlast veroorzaken. Voldoende speel- en sportvoorzieningen en locaties voor het organiseren van activiteiten voor jongeren kunnen preventief werken en overlast elders beperken of voorkomen.

Voor de aanpak van overlast veroorzakende en/of criminele jeugdgroepen werken we samen met betrokken partijen op basis van het in 2022 afgesproken convenant. Gezien de ontwikkeling van de problematiek met overlast veroorzaakt door jeugdigen in onze gemeente willen we, naast het outreachend jongerenwerk, de inzet van jeugdboa's onderzoeken. Een jeugdboa richt zich specifiek op jeugdigen en de daarbij horende overlast. De inzet van een jeudgboa gaat een stap verder dan het jongerenwerk en kan een repressief karakter aannemen. De jeugdboa kan handhavend optreden. In 2023 start een pilot met de inzet van jeugdboa's.

Belangrijk hierbij is dat we deze problematiek vanuit inhoud en bestuurlijk-ambtelijke inzet integraal benaderen vanuit beide prevalente belangen: zorg voor onze jongeren en zorg voor de handhaving van de openbare orde en veiligheid.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Aanpak overlastgevende en criminele jeugd
Het is en blijft lastig te kunnen handelen wanneer we zien dat een jongere afglijdt. Het delen van signalen tussen samenwerkende partijen is nog spannend. Met het verkrijgen van de subsidie vanuit het CCV (Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid) zetten we daarom in om deze samenwerking beter te stroomlijnen. We zetten een convenant op waarin duidelijk staat wat welke partij mag. De overlegtafels zijn inmiddels georganiseerd en met de partijen proberen we zo nog meer aan de voorkant te komen.

1.1.2 Wij zetten in op het terugdringen van meldingen van personen met verward gedrag en betere begeleiding naar passende hulp 2022-2025

Er kan sprake zijn van ordeverstorend verward gedrag bij bepaalde ziektebeelden, verslavingsproblematiek of andere onderliggende psychosociale problemen. De verbinding tussen zorg en veiligheid is van cruciaal belang voor het integraal bieden van ondersteuning voor kwetsbare inwoners met multiproblematiek en begeleiding naar passende hulp.

We beschrijven onze integrale aanpak op het gebied van preventie en dienstverlening in een lokaal plan kwetsbare inwoners. Dit doen we samen met maatschappelijke partners, ervaringsdeskundigen en (vertegenwoordigers van) inwoners. Lokaal richten we ons op voorzieningen als respijtzorg en tijdelijke opvang. We werken daarbij via de lijn: voorkomen en signaleren – dienstverlening – toezicht en handhaving.

Regionale voorzieningen gelden als vangnet. Veiligheid en handhaving is het sluitstuk van de keten. We werken samen met de politie indien er sprake is van verstoring van de openbare orde en veiligheid, maar ook wanneer er sprake is van zorgvragen die door politie geconstateerd worden. Vanuit deze samenwerking zorgen we voor een zorgvuldige en adequate hulpverlening bij huiselijk geweld en overlast gevende personen.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Niet volgens plan	Volgens plan

Er is een dementiescan uitgevoerd waardoor we weten welke punten wij nog moeten verbeteren om een dementievriendelijke gemeente te worden. Een van deze punten is het geven van een GOED training aan inwoners en ondernemers. Deze training is onderdeel van de training Onbegrepen gedrag.
Verder wordt er een langdurige specifieke campagne over onbegrepen gedrag ontwikkeld. Deze richt zich op het bouwen van een samenleving waarin iedereen zich welkom voelt. Waar mensen elkaar zien, horen en écht leren kennen – ook als ze anders zijn, of als hun gedrag in eerste instantie vragen oproept.

De campagne start in het najaar van 2025.
Ook worden er trainingen onbegrepen gedrag aangeboden aan alle inwoners van Zevenaar. Deze training wordt gegeven door een trainer van de Wijk-GGD, een ervaringsdeskundige vanuit GGNet en iemand van Alzheimer Nederland.

Tot slot personen met onbegrepen gedrag komen soms in beeld door overlast door bijvoorbeeld psychische klachten. Als ondersteuning dan ontbreekt, kan de situatie escaleren. Dit willen we voorkomen. Daarom zetten we voor personen met onbegrepen gedrag vroegtijdig passende hulp in via:

- Wijk-GGD: een professional die actief afgaat op meldingen van overlast en onbegrepen gedrag en zorgt dat passende hulp snel wordt georganiseerd, vaak in samenwerking met andere partijen.
- Bemoeizorg: intensieve outreachende hulp voor inwoners die zorg weigeren, maar dit wel nodig hebben voor hun eigen of andermans veiligheid. Het doel is om contact te maken en te motiveren tot zorg.
- GGZ in de wijk: een project dat inwoners met psychische kwetsbaarheid ondersteunt bij deelname aan activiteiten in de wijk. Ervaringsdeskundigen begeleiden inwoners naar activiteiten en trainen medewerkers van het welzijnswerk in het omgaan met GGZ-problematiek.
- Herstelacademie: een laagdrempelige plek waar mensen met psychische klachten via cursussen, lotgenotencontact en ondersteuning van ervaringsdeskundigen werken aan hun herstel en sociale participatie.

1.1.3 Wij vergroten en bewaken de veiligheid en leefbaarheid in alle kernen 2022-e.v.

Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis en op straat, in het dorp en de stad én in het buitengebied. We werken hiervoor samen met partners vanuit het werkveld, zoals de politie en partners vanuit het RIEC-verband. Het RIEC is het Regionale Informatie- en Expertise Centrum dat zich richt op bestrijding van ondermijnende criminaliteit.

We zorgen voor een veilige en prettig leefbare gemeente. Hierbij hebben we een aantal speerpunten:

- De inzet van cameratoezicht zien we als laatste inzetmiddel, we willen dit dus zo min mogelijk inzetten. Tijdelijke inzet van camera's kan een overweging zijn.
- We continueren de inzet van het kernteam ondermijning. We zetten in op kleinschalige controles met interne collega's, waar nodig aangevuld met onze partners uit het RIEC-verband.
- We geven uitvoering aan Uitvoeringsplan Ondermijning 2022-2023.
- We geven opvolging aan de aanbevelingen uit Weerbaarheidsscan (2022) van het RIEC.

Regionaal, vanuit het RIEC, maar ook door de Provincie Gelderland wordt geïnvesteerd in de aanpak van ondermijning op verschillende vlakken. Willen we hiervan profiteren dan is nu het moment om hieraan deel te nemen. Zo zijn we gestart met Ariadne (aanpak vakantieparken). Er is een Districtelijk ondermijningsteam ingesteld dat kan ondersteunen bij integrale controles en is er een platform veilig ondernemen actief, dat zich specifiek richt op het buitengebied.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Kernteam ondermijning
Het kernteam ondermijning blijft goed werk verzetten in het controleren en preventief aanlopen van adressen in onze gemeente, de samenwerking met onze partners verloopt goed. In 2025 zijn er meerdere controles geweest.

Training Zevenaar Academie
Naast bewoners en bedrijven willen we ook onze collega's bewust maken van de gevaren van ondermijnende criminaliteit. In 2025 hebben al meerdere trainingen plaatsgevonden. In de training gaan we in op het herkennen van signalen van de georganiseerde criminaliteit in de publieke ruimte en dit is een succes onder onze collega's.
Voor het thema Zorg en Veiligheid zijn we ook bezig een training te organiseren via de Zevenaar Academie.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Baten				
Primitieve begroting 2025-2028	133	133	133	133
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	75	0	0	0
Totale baten tot de 2e voortgangsrapportage	**208**	**133**	**133**	**133**
Mutaties in deze voortgangsrapportage (baten)				
5. Mutaties < € 100.000	-31	**0**	0	0
Budgetmutatie legesinkomsten APV-vergunningen	-10	0	0	0
Budgetmutatie opgelegde dwangsom	-21	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**-31**	**0**	**0**	**0**
Totale baten in deze voortgangsrapportage	**177**	**133**	**133**	**133**
Lasten				
Primitieve begroting 2025-2028	4.841	4.841	4.833	4.839
1e voortgangsrapportage 2025	65	15	15	15
Kadernota 2026	0	88	87	94
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	68	0	0	0
Totale lasten tot de 2e voortgangsrapportage	**4.974**	**4.945**	**4.935**	**4.948**
Mutaties in deze begroting (lasten)				
2. Actualisatie bestaand beleid	-10	**-10**	-10	-10
Actualisatie afschrijvingen	-10	-10	-10	-10
5. Mutaties < € 100.000	33	**22**	30	30
Budgetmutatie dierentehuis Arnhem e/o	8	22	30	30
Budgetmutatie legesinkomsten APV-vergunningen	0	0	0	0
Budgetmutatie opgelegde dwangsom	0	0	0	0
Budgetmutatie schietincident Pannerden	25	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**23**	**12**	**20**	**20**
Totale lasten tot de voortgangsrapportage	**4.998**	**4.957**	**4.955**	**4.968**
Resultaat voor bestemming	**-4.821**	**-4.824**	**-4.822**	**-4.836**

Onttrekkingen				
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves				
Toevoegingen				
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	0	**0**	0	0
Saldo reserve mutaties				
Resultaat na bestemming	**-4.821**	**-4.824**	**-4.822**	**-4.836**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie afschrijvingen	**10**	**10**	**10**	**10**

Jaarlijks worden de afschrijvingslasten geactualiseerd. Voor 2025 geeft dit een voordeel van € 591.000. Dit voordeel wordt veroorzaakt door het faseren van investeringen. Hierdoor verschuift de start van de afschrijvingslast mee. Dit werkt door in diverse programma's.

Totaal mutaties	**10**	**10**	**10**	**10**

2. VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over verkeer en vervoer (wegen, openbare verlichting e.d.), parkeren en openbaar vervoer.

Ontwikkelingen

Mobiliteitsprogramma

De gemeenteraad behandelt op 29 oktober 2025 het Mobiliteitsprogramma Zevenaar (inclusief uitvoeringsplan). Hierin is als hoofddoelstelling verwoord: "Een veilig mobiliteitssysteem dat de leefbaarheid versterkt en de bereikbaarheid waarborgt voor de huidige en toekomstige inwoners en bezoekers van de gemeente Zevenaar". Deze hoofddoelstelling is vervolgens uitgewerkt in drie subdoelstellingen:

- Leefbaarder Zevenaar;
- Verkeersveiliger Zevenaar
- Betere multimodale bereikbaarheid

WAT WILLEN WE?

2. Verkeer en vervoer

Wij willen dat de gemeente Zevenaar voor elke inwoner en bezoeker goed bereikbaar is. Of je nu wandelt of jezelf met de fiets, auto of het openbaar vervoer verplaatst. Dit moet voor iedereen comfortabel en veilig zijn. Hierbij hebben we oog voor verkeersgedrag, de inrichting van de infrastructuur en het verkeersveiligheidsgevoel van inwoners.

WAT DOEN WE?

Naam resultaat		Status 1e VGR	Status 2e VGR
2.1.1 Wij anticiperen op het doortrekken van de A15 en het verbreden van de A12	2024-2028		
2.1.3 Wij beschermen en geven voorrang aan fietsers, voetgangers en mensen met een beperking in het verkeer	2022-2030		
2.1.4 Wij actualiseren het verkeers- en mobiliteitsbeleid	2024-2025		
2.1.5 Wij inventariseren verkeersonveilige situaties en ondersteunen lokale initiatieven	2022-2026		
2.1.6 Wij nemen regie op de verbetering van de verkeerssituatie Witte Kruis en stimuleren RWS en de provincie om het wegennet rondom Babberich en Zevenaar te verbeteren en hierop te anticiperen	2022-2030		
2.1.7 Wij anticiperen op wijzigingen in de infrastructuur en op toename van verkeer	2024-2025		
2.1.8 Wij richten de Edisonstraat opnieuw in	2024-2028		
2.2.1 Wij spannen ons in voor de komst van hub Zevenaar Oost	2023-2030		
2.2.2 Wij behouden de buurtbus	2022-2030		
2.2.3 Wij zetten in op het voorkomen van de realisatie van de Noordtak	2022-2026		
2.2.4 Wij nemen deel aan de Groene Metropoolregio: opgave Verbonden Regio	2021-2026		
2.3.1 Wij actualiseren het parkeerbeleid.	2022-2025		

2.1 Optimaliseren van de bereikbaarheid via verkeersveilig infrastructuur

2.1.1 Wij anticiperen op het doortrekken van de A15 en het verbreden van de A12 2024-2028

Een doorgetrokken A15 en verbreding van de A12 met daarbij de aanleg van deze twee nieuwe aansluitingen heeft gevolgen voor het verkeer op ons onderliggend wegennet. Wij zetten ons in om hinder (o.a. sluipverkeer) tijdens de uitvoering van de werkzaamheden zoveel mogelijk te beperken. Ondertussen werken wij aan een alternatief plan, indien onverhoopt het project A15/A12 niet doorgaat als gevolg van de uitspraak van de Raad van State.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De Raad van State heeft op woensdag 2 oktober 2024 het Tracébesluit ViA15 onherroepelijk verklaard. Inmiddels is het aanvullend budget beschikbaar gesteld en op 3 juli 2025 is het contract tussen RWS en GelreGroen (consortium) getekend. Hiermee is het doorgaan van het project ViA15 een feit. In 2026 start de uitvoering, waarbij men begint bij de verbreding van de A12 en de nieuwe op- en afrit Zevenaar Oost.

2.1.3 Wij beschermen en geven voorrang aan fietsers, voetgangers en mensen met een beperking in het verkeer 2022-2030

Bij onderhoud of het opnieuw inrichten van wegen houden we rekening met de bescherming van fietsers, voetgangers en mensen met een beperking. Wij streven naar een optimale toegankelijkheid en een optimaal gebruik van de openbare ruimte, wegen, en fietspaden. We stimuleren het fietsen door goede en veilige fietsroutes en zorgen voor voldoende ruimte om fietsen te kunnen parkeren. Binnen ons Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan, dat onderdeel uit gaat maken van een nieuw op te stellen mobiliteitsvisie, geven wij prioriteit aan de thema's fietsverkeer, voetgangers en openbaar vervoer.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Bij onderhoudstrajecten en revitaliseringen wordt aandacht besteed aan de veiligheid van fietsers, voetgangers en mensen met een beperking. Bij het actualiseren van het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan naar mobiliteitsprogramma wordt de prioritering van de verschillende thema's verder uitgewerkt.

2.1.4 Wij actualiseren het verkeers- en mobiliteitsbeleid 2024-2025

In de bredere mobiliteitsvisie die wij opstellen, actualiseren wij de (beleids)plannen op het gebied van verkeer en vervoer. Dit onderwerp staat op de raadsagenda. Aan de raad wordt parkeren en het parkeerbeleid voorgelegd voor beeldbepaling en meningsvorming (zie 2.3.1.). Uiteraard betrekken wij onze inwoners en belangengroepen ook bij het opstellen van de visie, onder andere om de locaties waar verkeersonveiligheid ervaren wordt in kaart te brengen.

Verkeersveiligheid krijgt naast mobiliteit en verkeerscirculatie volop aandacht in deze visie. Dat geldt ook voor verkeersafwikkeling en verkeersveiligheid op de wegen die niet in eigen beheer/eigendom zijn. Hiervoor treden wij actief in overleg met andere wegbeheerders, zoals de Provincie Gelderland.
In het huidige Gemeentelijk Verkeers- en vervoersplan (GVVP) zijn in het uitvoeringsprogramma doelstellingen gekoppeld aan jaartallen waarin het doel bereikt dient te worden. In deze collegeperiode integreren wij de acties uit het GVVP in de nieuw op te stellen mobiliteitsvisie. Wij onderzoeken of de acties aansluiten op onze visie op een verbetering van de verkeersveiligheid.

Status 1e VGR	Status 2e VGR

Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De vaststelling van de mobiliteitsprogramma staat gepland voor oktober 2025.

2.1.5 Wij inventariseren verkeersonveilige situaties en ondersteunen lokale initiatieven 2022-2026

Vooruitlopend op de brede mobiliteitsvisie inventariseren wij in hoeverre de meest kwetsbare verkeersdeelnemers zich veilig voelen in het verkeer. We brengen in kaart welke plekken niet verkeersveilig zijn in onze gemeente. We kijken dan niet alleen naar de cijfers zoals het aantal ongevallen, maar ook naar hoe (on)veilig inwoners zich voelen op de weg. Wij ondersteunen en maken daarbij gebruik van lokale initiatieven die werken aan verkeersveiligheid. We werken samen met instanties zoals Veilig Verkeer Nederland en ouderenbonden en maken gebruik van het nog op te richten participatieplatform. Verder houden wij een enquête specifiek gericht op het inventariseren van ervaren verkeersonveilige situaties. De input verwerken we in de plannen ter uitvoering van het GVVP.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Het onderzoek over feitelijke en ervaren verkeersonveilige plekken wordt voor september aan de raad gestuurd. De voorgestelde aanpassing van een aantal maatregelen wordt meegenomen in het mobiliteitsprogramma.

2.1.6 Wij nemen regie op de verbetering van de verkeerssituatie Witte Kruis en stimuleren RWS en de provincie om het wegennet rondom Babberich en Zevenaar te verbeteren en hierop te anticiperen 2022-2030

Wij benutten elke gelegenheid om de gewenste aanpassingen aan het wegennet in en rondom Babberich en Zevenaar (Witte Kruis) onder de aandacht te brengen bij de provincie en Rijkswaterstaat. Wij zetten in op het stimuleren van verbeteringen en anticiperen hierop. Dit doen we zowel ambtelijk als bestuurlijk. De hiervoor reeds gedane inspanningen in de afgelopen jaren zetten wij voortvarend voort in deze collegeperiode. Daarbij zetten wij ons in om de gebiedsoplossing samen met de provincie gerealiseerd te krijgen. Het doortrekken van de Witte Kruis maakt onderdeel uit van de gebiedsoplossing Babberich. Zo nodig en mogelijk treffen wij kleinschalige maatregelen voor wegen waar de gemeente wegbeheerder van is.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Niet volgens plan	Niet volgens plan

De provincie is voornemens om € 10 miljoen beschikbaar te stellen voor de realisatie doortrekken Witte Kruis. Echter de randvoorwaarden voor het beschikbaar stellen zijn nog niet bekend. Dit is ruim onvoldoende om het project te kunnen realiseren. De komende periode gaan we zowel ambtelijk als bestuurlijk op zoek naar aanvullende middelen.

Voorstel raad
Kennisnemen van de stand van zaken.

2.1.7 Wij anticiperen op wijzigingen in de infrastructuur en op toename van verkeer 2024-2025

Bij het opstellen van een brede mobiliteitsvisie zoeken we een oplossing om de toename van verkeer op verschillende plekken in de gemeente in goede en veilige banen te leiden. Waar nodig en mogelijk verminderen we het drukke verkeer. Het project ViA15 brengt met de realisatie van twee nieuwe aansluitingen op de A12 en A15 wijzigingen aan ons wegennet met zich mee. Wij passen ons wegennetwerk hier verder op aan en maken bewuste keuzes over via welke wegen wij het verkeer willen afwikkelen (categoriseringsplan). Hierdoor kunnen wij wegen in- en rondom woonwijken afwaarderen/anders categoriseren. Dit sluit aan op de motie die onlangs in de Tweede Kamer is aangenomen om de maximum snelheid binnen de bebouwde kom terug te brengen van 50 naar 30 kilometer per uur.
Dit vraagt een herinrichting van wegen binnen de bebouwde kom.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Dit is uitgewerkt in het mobiliteitsprogramma dat in oktober in de raad komt.

2.1.8 Wij richten de Edisonstraat opnieuw in — 2024-2028

Het opnieuw inrichten van de Edisonstraat is nodig om een goede aansluiting van de diverse bedrijventerreinen (vooral Mercurion) op de nieuwe aansluiting op de A12 bij Zevenaar Oost te realiseren. De Edisonstraat wordt hiervoor aangepast.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Niet volgens plan	Niet volgens plan

Er zijn verschillende varianten om de Edisonstraat door te trekken naar de Hunneveldweg. Deze varianten zijn besproken tijdens een collegebrede middag waarbij een relatie is gelegd met het nog op te stellen Mobiliteitsprogramma. Er volgt een ambtelijk voorstel waarna het college besluit over de voorgestelde variant.

Voorstel raad
Kennisnemen van de stand van zaken.

2.2 Verbeteren van de bereikbaar van de kernen via openbaar vervoer

2.2.1 Wij spannen ons in voor de komst van hub Zevenaar Oost — 2023-2030

Er zijn en worden veel woningen gebouwd op Groot Holthuizen. Eveneens staat de realisatie van de Fashion Outlet op de planning en worden steeds meer bedrijven op 7Poort gerealiseerd. Goede bereikbaarheid, ook met het openbaar vervoer vinden we van groot belang. We blijven ons inzetten voor een station Zevenaar Oost. De Groene Metropoolregio (GMR) heeft onlangs een verkenning opgestart om de potentie van een mobiliteitshub Zevenaar Oost te onderzoeken. Een hub is een vervoersknooppunt waar je kunt overstappen van het ene naar het andere vervoersmiddel. Na de zomer van 2022 wordt het rapport door de GMR opgeleverd aan de gemeente Zevenaar. Het doel zoals opgenomen in het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2020 – 2030 blijft vooralsnog dat Zevenaar Oost in 2030 fungeert als mobiliteitshub.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Niet volgens plan

Na afronding van de werkzaamheden aan de A12 wordt dit verder opgepakt.

Voorstel raad
Kennisnemen van de stand van zaken.

2.2.2 Wij behouden de buurtbus — 2022-2030

De buurtbus vervult een belangrijke rol om de kleine kernen van onze gemeente bereikbaar te houden. Om de buurtbus te behouden gaan wij de vrijwilligers meer ondersteunen. Als eerste actie overleggen wij met de organisatie en de vrijwilligers om de knelpunten die zij ervaren in kaart te brengen.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR

Stand van zaken	 Volgens plan	 Volgens plan

Structureel vindt het overleg met het bestuur van de Buurtbusvereniging plaats om knelpunten te bespreken en de vrijwilligers hierin te ondersteunen.

2.2.3 Wij zetten in op het voorkomen van de realisatie van de Noordtak 2022-2026

We zijn tegen de aanleg van een Noordtak van de Betuweroute. Aanleg van de Noordtak leidt ertoe dat Zevenaar steeds meer ingeklemd wordt door grootschalige infrastructuur. Dit heeft een negatieve invloed op het woon- en leefplezier van onze inwoners in met name Zevenaar Oost en Babberich. Daarnaast is de impact op de natuur en het landschap groot. Dit standpunt blijven wij duidelijk maken in ambtelijke en bestuurlijke gremia. We trekken hierin samen op met de regio Achterhoek en de Liemerse gemeenten. Wij dragen ons standpunt regionaal uit. Daarom wordt er allereerst actief gestuurd op het onderzoeken van het nut en de noodzaak van de voorgestelde varianten voor het goederenvervoer.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	 Volgens plan	 Volgens plan

Wij conformeren ons nog steeds aan het standpunt van de regio Achterhoek en handelen en participeren daarin met inachtneming van de motie. Het onderzoek van I&W naar het nut en de noodzaak heeft vertraging opgelopen in de aanbestedingsprocedure.

2.2.4 Wij nemen deel aan de Groene Metropoolregio: opgave Verbonden Regio 2021-2026

Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Een integrale gebiedsaanpak voor mobiliteit is nodig om onze ambities op het gebied van verstedelijking, duurzaamheid en leefbaarheid kans van slagen te geven. Binnen de opgave Verbonden Regio zetten we in op het verder verminderen, veranderen en verduurzamen van de mobiliteit. Regionale projecten voeren we uit binnen de speerpunten gebiedsgerichte corridors, fiets, hubs en knooppunten (o.a. Zevenaar-Oost), gedrag en duurzame mobiliteit en verkeersveiligheid.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	 Volgens plan	 Gerealiseerd

Wij nemen deel aan de regionale agenda 2025-2028 van de GMR. Deelname is een continue proces. Om die reden stellen wij voor dit resultaat af te sluiten. Voor zover aan de orde, worden binnen de GMR opgestelde beleidsdocumenten via de reguliere procedure ter besluitvorming aan u aangeboden.

Voorstel raad
Wij stellen voor om dit resultaat af te sluiten.

2.3 Met een doelmatig parkeerbeleid de leefbaarheid en veiligheid in de kernen bevorderen

2.3.1 Wij actualiseren het parkeerbeleid. 2022-2025

Met de gemeenteraad en samen met onze inwoners, instellingen en ondernemers onderzoeken we wat er goed is en wat kan worden verbeterd aan het parkeren in de gemeente Zevenaar. Op de raadsagenda staat dit onderwerp opgenomen als onderdeel van het thema Mobiliteitsvisie (zie 2.1.4).

Met actieve betrokkenheid van genoemde groepen maken we een plan waarin in ieder geval de volgende onderdelen zijn opgenomen:
• Het opstellen van een parkeerbeleid voor de gehele gemeente (o.a. parkeernormen).
• Een evaluatie en zo nodig het bijstellen van het betaald parkeren en vergunningen-parkeren in het reguleringsgebied in Zevenaar.

• Het zo nodig actualiseren van de Parkeerverordening Zevenaar 2017.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Niet volgens plan	Niet volgens plan

Het actualiseren van het parkeerbeleid gebeurt aansluitend aan de vaststelling van het mobiliteitsprogramma waarin keuzes worden voorgelegd over doelen, thema's en maatregelen.

Voorstel raad
Kennisnemen van de stand van zaken.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Baten				
Primitieve begroting 2025-2028	349	349	349	349
1e voortgangsrapportage 2025	200	200	200	200
Kadernota 2026	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Totale baten tot de 2e voortgangsrapportage	**549**	**549**	**549**	**549**
Mutaties in deze voortgangsrapportage (baten)				
2. Actualisatie bestaand beleid	44	**0**	0	0
Budgetmutatie afval	44	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**44**	**0**	**0**	**0**
Totale baten in deze voortgangsrapportage	**593**	**549**	**549**	**549**
Lasten				
Primitieve begroting 2025-2028	7.984	8.361	8.114	8.549
1e voortgangsrapportage 2025	71	250	200	198
Kadernota 2026	0	-3	-3	-3
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	-78	-20	-20	-20
Totale lasten tot de 2e voortgangsrapportage	**7.977**	**8.588**	**8.291**	**8.724**
Mutaties in deze begroting (lasten)				
2. Actualisatie bestaand beleid	-3	**0**	0	2
Actualisatie afschrijvingen	-3	0	0	0
Actualisatie investeringen duurzaamheidsmaatregelen eigen organisatie	0	0	0	2
Budgetmutatie afval	0	0	0	0
5. Mutaties < € 100.000	35	**0**	0	0

Budgetmutatie elektriciteit openbare verlichting	35	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**32**	**0**	**0**	**2**
Totale lasten tot de voortgangsrapportage	**8.009**	**8.588**	**8.291**	**8.726**
Resultaat voor bestemming	**-7.416**	**-8.039**	**-7.742**	**-8.177**
Onttrekkingen				
Primitieve begroting 2025-2028	92	150	50	39
1e voortgangsrapportage 2025	38	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	-17	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	113	**150**	50	39
Toevoegingen				
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	0	**0**	0	0
Saldo reserve mutaties	**113**	**150**	**50**	**39**
Resultaat na bestemming	**-7.303**	**-7.889**	**-7.693**	**-8.138**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie afschrijvingen	**3**	**0**	**0**	**0**
Jaarlijks worden de afschrijvingslasten geactualiseerd. Voor 2025 geeft dit een voordeel van € 591.000. Dit voordeel wordt veroorzaakt door het faseren van investeringen. Hierdoor verschuift de start van de afschrijvingslast mee. Dit werkt door in diverse programma's.				
Actualisatie investeringen duurzaamheidsmaatregelen eigen organisatie	**0**	**0**	**0**	**-2**
Uit het investeringsbudget duurzaamheidsmaatregelen eigen organisatie kan budget worden overgeheveld naar andere investerings- of groot onderhoud budgetten. Wij hevelen voor de volgende onderdelen budget over naar: *het investeringsbudget revitalisatie wegen Schrijvershoek € 65.000 (het investeringsbudget wordt dan in totaal € 1.171.800) *het investeringsbudget Schrijvershoek: vernieuwen rioolstelsel etc € 54.000 (het investeringsbudget wordt dan in totaal € 4.479.200). *het vervangingsbudget machinepark openbare werken (bladblazers, bosmaaiers, etc worden vervangen voor elektrische machines). De meerkosten hebben een investeringsbedrag tot gevolg van € 32.000. *budget voor een duurzamere renovatie van het Musiater € 400.000. Rekening houdend met een DUMAVA-subsidie is het totale investeringsbedrag dan € 638.000. Per saldo levert dit in totaal in 2026 en 2027 een voordeel op van € 4.000 en vanaf 2028 een structureel voordeel van € 1.000. Dit is in programma 0 een structureel nadeel vanaf 2026 van € 6.000, in programma 2 een structureel voordeel vanaf 2028 van € 2.000 en in programma 7 een voordeel in 2026 en 2027 van € 10.000 en vanaf 2028 een structureel voordeel van € 9.000.				
Budgetmutatie afval	**44**	**0**	**0**	**0**
We hebben de budgetten afval nagelopen en een aantal bijgesteld. We verwachten bijvoorbeeld structureel vanaf 2025 een hogere inzamelvergoeding (€ 88.000) voor PMD. Dit als gevolg van een hogere tonnageprijs. Daarnaast verwachten we voor de afvalinzameling - papier en karton een hogere verwerkingsvergoeding van (€ 67.000). Dit als gevolg van het oplopen van de tonnageprijs voor oud papier. Per saldo een voordeel van € 148.000 in 2025 welke wij storten in de reserve afval. Het structuele voordeel vanaf 2026 van € 151.000 verwerken wij in de begroting 2026 en verrekenen wij met de afvalstoffenheffing. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging en is programma overstijgend.				
Totaal mutaties	**47**	**0**	**0**	**-2**

3. ECONOMIE

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over economische ontwikkeling, werklocaties, regelingen voor ondernemers en promotie van de gemeente.

Ontwikkelingen

In 2025 laat de Nederlandse economie een gematigde groei zien van circa 1,7%. Voor Zevenaar en de Liemers zijn met name de ontwikkelingen in de industrie, bouw en logistiek van belang. De industriële sector herstelt zich, wat kansen biedt voor de lokale maakindustrie. Ook de bouwsector groeit, mede door de toegenomen woningbouwactiviteit en lagere rente, wat aansluit bij de ambities van Zevenaar op het gebied van woningontwikkeling.
Tegelijkertijd staat de landbouwsector onder druk door stikstofmaatregelen en stijgende kosten. Dit vraagt om aandacht voor het buitengebied en de agrarische ondernemers in onze gemeente. De arbeidsmarktkrapte blijft een structurele uitdaging, vooral in technische beroepen, wat de noodzaak onderstreept van samenwerking met onderwijs en bedrijfsleven.
Zevenaar kan profiteren van regionale samenwerking binnen de Liemers en met omliggende regio's zoals de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en The Economic Board, met name op het gebied van duurzame economische ontwikkeling, logistiek en innovatie.

Economische Monitor GMR (Groene Metropool Regio)
De Groene Metropool Regio heeft een economische monitor ontwikkelt. Deze monitor is vrij toegankelijk voor iedereen. Het biedt feiten en cijfers over onze economie, de arbeidsmarkt en de demografie. Deze informatie is te gebruiken voor beleid, strategie of gewoon omdat het interessant is om te lezen. Deze dashboard omgeving geeft inzicht in de ontwikkeling van de regio en de individuele gemeentes. En biedt ook de mogelijkheid om de ontwikkelingen ten opzicht van Nederland, of de gemeentes uit de GMR onderling te vergelijken. https://www.gmr.nl/projecten/economische-monitor/

Beleidskaders

- Liemers Economische Visie LEV (2019)
- Economische Agenda Zevenaar (2021)
- Centrumvisie Zevenaar 2015 - 2025 (2015)
- Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2025 - 2028
- Omgevingsvisie Gemeente Zevenaar 2040 (2025)

WAT WILLEN WE?

3. Economie

Economische ontwikkeling is een essentieel onderdeel van de brede welvaart. We willen 'Onderneem het in Zevenaar!' op de kaart zetten. Dit doen we om economisch groeien, vernieuwen en ondernemen in Zevenaar aantrekkelijker te maken. Daarvoor bieden we ruimte voor ondernemerschap op toekomstbestendige bedrijventerreinen, in een bruisend stadscentrum en in levendige dorpscentra. Ons buitengebied is aantrekkelijk en combineert agrarische en vrijetijdseconomie op duurzame wijze. We zorgen voor het juiste aanbod van kavels op nieuwe bedrijventerreinen en verbetering van de kwaliteit van bestaande. Dat laatste kan als ondernemers zich per bedrijventerrein weten te organiseren rond het thema van 'toekomstbestendige bedrijventerreinen'.

WAT DOEN WE?

Naam resultaat		Status 1e VGR	Status 2e VGR
3.1.1 Wij werken samen aan een toekomstbestendig centrum van Zevenaar	2022-2026		
3.1.2 Wij zetten in op het herinrichten en aantrekkelijker maken van de pleinen in het centrum van Zevenaar	2022-2025		
3.2.1 Wij blijven inzetten op de realisatie van de Fashion Outlet Zevenaar (FOZ)	2017-2027		
3.2.2 Wij zetten in op het toekomstbestendig maken van het bedrijventerrein Tatelaar/Hengelder	2021-2025		
3.3.1 Wij stimuleren partners om in te zetten op meer balans op de krappe arbeidsmarkt	2023-2025		
3.3.2 Wij participeren in de Liemerse Ambassade	2023-2026		
3.3.3 Wij nemen deel aan de Groene Metropoolregio: opgave Productieve Regio	2021-2026		
3.3.4 Wij voeren de Economische Agenda Zevenaar uit	2022-2026		
3.3.5 Wij voeren de Liemers Economische Visie uit	2023-2026		

3.1 Realiseren van een aantrekkelijke binnenstad van Zevenaar voor inwoners en bezoekers

3.1.1 Wij werken samen aan een toekomstbestendig centrum van Zevenaar 2022-2026

Wij zetten in op het behoud van de leefbaarheid en de economische vitaliteit (als bovenlokaal winkelgebied) van het centrum van Zevenaar. Wij starten samen met centrumondernemers en vastgoedeigenaren met het toekomstbestendig maken van het centrum. Ieder vanuit zijn eigen rol. We zetten in op een eenduidige profilering en het compact maken van het kernwinkelgebied tot een centrumgebied.

We voeren het Actieplan Centrum uit, met als doel het centrum te ontwikkelen tot een compleet, compact en comfortabel winkel-, woon-, werk- en uitgaansgebied. We faciliteren de aanstelling van een centrummanager en professionalisering van de samenwerking tussen ondernemers, vastgoed en gemeente. Daarnaast stellen we met de betrokken partners een marketingstrategie en activiteitenplan op en voeren deze uit. Ook starten we met het opstellen van een plan om het centrum compact te maken: een transformatieplan.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Vanaf januari 2025 is de BedrijvenInvesteringsZone (BIZ) Centrum Zevenaar een feit. Ook vastgoedeigenaren maken deel uit van het bestuur en werken samen aan een toekomstbestendig centrum. In september organiseert de BIZ een seminar voor vastgoedeigenaren. Onderwerp is transformatie met een spreker vanuit OHG fonds (OostNL).
De transformatiemanager heeft inmiddels een goed beeld van bedreigingen en kansen in het aanbod van panden/winkels. Vanuit de BIZ plegen we actief acquisitie om nieuwe concepten te laten landen in Zevenaar. Ook zetten we in om pop-up winkels te openen. Daarnaast brengen we Zevenaar Centrum structureel onder de aandacht van het publiek en potentiële ondernemers. Dit gebeurt met name de via social mediakanalen onder de vlag van Zin in Zevenaar.
Om een beeld te krijgen van de gewenste ontwikkelingen voor de horeca, stellen we een horecavisie op. Dit gebruiken we als bouwsteen voor het in 2026 op te stellen Omgevingsprogramma Economie.

3.1.2 Wij zetten in op het herinrichten en aantrekkelijker maken van de pleinen in het centrum van Zevenaar — 2022-2025

We voeren de volgende projecten uit:

• Herinrichting van het Raadhuisplein in Zevenaar
In het najaar van 2022 starten we met de uitvoering van de herinrichting van het Raadhuisplein. Oplevering is voorzien in 2023. Dit plein behoudt de functie van evenemententerrein en krijgt een sfeervolle en functionele inrichting. Het ontwerp is in samenspraak met omwonenden en ondernemers gemaakt.

• Herinrichting van de Markt in Zevenaar
Een opwaardering van de openbare ruimte in het centrum biedt veiligheid, comfort en beleving voor de consument. Dit leidt tot meer bezoekers en uitgaven en dus omzet voor de ondernemers. Deze maatregel moet specifiek meer ruimte voor horecaondernemers bieden. De start van de herinrichting is gepland voor uiterlijk 2024.

• Herinrichting van het Muldershof
In 2022 starten we met het maken van een ontwerp voor het Muldershof, samen met omwonenden en ondernemers. We hebben specifiek aandacht voor de verblijfsfunctie van het plein en het toepassen van duurzaamheidsmaatregelen in het kader van hittestress en klimaatadaptatie.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Niet volgens plan	Volgens plan

De herinrichting van het Raadhuisplein en Markt is afgerond. De herinrichting van Muldershof bevindt zich in de nazorgfase.

3.2 Ruimte bieden voor groei- en ontwikkelkansen voor bedrijven

3.2.1 Wij blijven inzetten op de realisatie van de Fashion Outlet Zevenaar (FOZ) — 2017-2027

We blijven inzetten op het realiseren van de Fashion Outlet Zevenaar. Deze ontwikkeling levert circa 500 directe arbeidsplaatsen op. We werken aan een positief effect voor de binnenstad. Daarnaast benutten we de FOZ om de regio te promoten. Dit heeft een economische spin-off. Samen met de Regionale Opleidingscentra (ROC's) leidt de FOZ haar personeel op.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Niet volgens plan	Volgens plan

Op basis van de huidige inzichten is de verwachting dat de gronden dit jaar geleverd worden. De Fashion Outlet zal op basis van de huidige verwachtingen in 2027 gereed zijn.

3.2.2 Wij zetten in op het toekomstbestendig maken van het bedrijventerrein Tatelaar/Hengelder — 2021-2025

Om de economische structuur en de positie van Zevenaar te versterken investeren we in toekomstbestendige werklocaties, waar duurzaamheid en mobiliteit onderdeel van uitmaken. Om Hengelder en Tatelaar toekomstbestendig te maken, is onderzocht wat de actuele knelpunten zijn. Alternatieve invullingen worden hierbij ook afgewogen. Denk aan de mogelijkheid van transformatie naar een woongebied.
Samen met ondernemersvereniging Lindus voeren we gesprekken met ondernemers. De inzet is gericht op het vergroten van de organisatiegraad en het opstellen en uitvoeren van maatregelen. Voor de uitvoering van de maatregelen dienen we een subsidieaanvraag bij de provincie in.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Niet volgens plan	Volgens plan

De vers opgerichte vereniging is druk bezig om meer leden te werven. Het bestuur van de Vereniging is uitgebreid met nieuwe ondernemers. De Vereniging wordt komende maanden nog ondersteund door de parkmanager. De Vereniging heeft inmiddels een kennisbijeenkomst georganiseerd voor de ondernemers van Hengelder en Tatelaar. Ook heeft er een schouw plaats gevonden op beide terreinen.

3.3 Bevorderen van een beter ondernemingsklimaat

3.3.1 Wij stimuleren partners om in te zetten op meer balans op de krappe arbeidsmarkt 2023-2025

De arbeidsmarkt is uit balans. Er zijn voldoende vacatures, met name in de horeca, zorg, techniek en ICT. Geschikte en beschikbare werknemers zijn lastig te vinden. Vanuit onze rol als gemeente gaan wij in gesprek met partners zoals de Liemerse Ambassade, Groene Metropoolregio, ondernemersverenigingen, onderwijs- en andere kennisinstellingen, Regionale Sociale Dienst de Liemers (RSD) en het werkgeversservicepunt (WSP).

We stimuleren om personeel op te leiden, om te scholen en/of om geschikte opleidingen en werkervaringsplaatsen (stages) aan te bieden en inzet van arbeidsmigranten te faciliteren. We leggen hierbij de nadruk op techniek- en talentonderwijs en hebben oog voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en inclusief werkgeverschap.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Onze rol als lokale overheid is het verbinden van kennisinstellingen met ondernemers om te verkennen waar kansen liggen om potentieel talent en in de regio op te leiden en te behouden. Als deelnemer van de Groene Metropoolregio Arnhem en The Economic Board zijn wij betrokken bij de uitvoering van de Human Capital Agenda. Zo start de regio in 2025 met het Arbeidsmatchplatform (AMP). Om aan de vraag naar technisch talent te kunnen voldoen, speelt het AMP hierop in door werkzoekenden en werkgevers op basis van skills aan elkaar te koppelen, zonder dat diploma's of traditionele werkervaring een drempel vormen. Daarnaast werken wij samen in de arbeidsmarktregio Gelderland Midden aan de oprichting van een regionaal werkcentrum dat op 1 januari 2026 start. Binnen dit centrum kunnen ondernemers en werkzoekenden terecht met vragen op het gebied van werk en inkomen.

3.3.2 Wij participeren in de Liemerse Ambassade 2023-2026

In 2020 is de Liemerse Ambassade opgericht. De Liemerse Ambassade is het knooppunt in het regionaal economisch netwerk. Deze netwerkorganisatie helpt projectideeën te realiseren van Liemerse inwoners en bedrijven. Dat doen ze door krachten van ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen, overheid en inwoners te verbinden, talenten te ontwikkelen, middelen te verwerven en de resultaten aan het hele land te laten zien. De meerwaarde van deelname is meer samenhang realiseren tussen verschillende gebieden en vergroten van de structurele samenwerking om de economische kracht in de Liemers te versterken. Met name op de arbeidsmarktproblematiek en uitvoering van de Liemers Economische Visie speelt de Liemerse Ambassade een rol.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De belangrijkste projecten van de Liemerse Ambassade in 2025 zijn de uitvoering van de Liemerse Economische Visie (zie 3.3.5), het penvoerderschap van het LEADER-project en samen met de agrarische sector werken aan een Agrarische Agenda met de oprichting van een netwerkorganisatie. Binnen het LEADER-project nemen we bestuurlijk en ambtelijk deel aan de Locatie Actie Groep. Belangrijkste taak van deze groep is het beoordelen van de binnengekomen initiatieven of zij in aanmerking komen voor een financiële bijdrage. Naar verwachting krijgen er in 2025 vijf initiatieven uit de gemeente Zevenaar een positief advies om een subsidieaanvraag in te dienen. LEADER loopt nog t/m 2027.

3.3.3 Wij nemen deel aan de Groene Metropoolregio: opgave Productieve Regio 2021-2026

Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Binnen het programma Productieve Regio stimuleren we het ondernemerschap in het MKB en versterken we de arbeidsmarkt door uitvoering van de Human Capital Agenda. Ook richten we ons op doorontwikkeling van de clusters Health & Hightech en Energy en zorgen we voor toekomstbestendige werklocaties. We zorgen er tenslotte voor dat de logistiek in onze regio kan verduurzamen, aangezien dit een belangrijke randvoorwaarde is voor een gezond economisch klimaat.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Gerealiseerd

In juli heeft de provincie het Regionaal Programma Werklocaties 2025-2028 vastgesteld. In regionaal verband maken we afspraken over de ontwikkeling van werklocaties en het behoud van ruimte voor economie. Daarnaast realiseren we een nieuwe AI-gedreven digitale portal (Regiolink) voor het MKB, waarin ondernemers terecht kunnen met allerlei vragen over regelgeving, vergunningverlening en bedrijfsvoering. Het digitale loket verwijst naar de juiste instantie. Vanuit o.a. het speerpunt logistiek ondertekenen we het convenant Schoon en Emissie loos Bouwen (SEB). Daarnaast zorgt de inzet van logistiek makelaars voor CO_2-reductie en minder gereden kilometers door de hulp met expertise aan bedrijven.

Wij nemen deel aan de regionale agenda 2025-2028 van de GMR. Deelname is een continue proces. Om die reden stellen wij voor dit resultaat af te sluiten. Voor zover aan de orde, worden binnen de GMR opgestelde beleidsdocumenten via de reguliere procedure ter besluitvorming aan u aangeboden.

Voorstel raad
Wij stellen voor om dit resultaat af te sluiten.

3.3.4 Wij voeren de Economische Agenda Zevenaar uit 2022-2026

We blijven werken aan de uitvoering van de Economische Agenda Zevenaar. We zetten in op meer werkgelegenheid, meer ruimte voor ondernemerschap en meer samenwerken als partners in business. Vermindering van regeldruk en verbetering van de dienstverlening aan ondernemers door de gemeentelijke organisatie zijn hiervoor belangrijke resultaten. We verbeteren onze dienstverlening onder meer door het inrichten van een speciaal ondernemersloket. Door uitvoering van een tweejaarlijkse ondernemerspeiling meten we het effect van de verbetering. In het kader van ruimte voor ondernemerschap gaan we aan de slag met het toekomstbestendig maken van bedrijventerrein in Lobith en/of Giesbeek, afhankelijk van de organisatiegraad op het terrein. Om de uitvoering van de Economische Agenda te bewaken, stellen we een Economische Monitor op.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Bedrijventerrein Halve Maan – Lobith
Vanaf april 2025 zijn we op bedrijventerrein Halve Maan gestart met het inzetten op georganiseerd vermogen. Vanuit SPUK gelden (toegekend door provincie GLD en VNONCW) werkt een ervaren projectleider aan dit traject. Inmiddels hebben we de resultaten van de ondernemersbarometer. Deze presenteerden we in juni tijdens een kick-off bijeenkomst met de ondernemers van Halve Maan.

Ondernemers zijn bereid om met elkaar aan de slag te gaan om de samenwerking naar een hoger niveau te brengen. Na de zomer is er een tweede bijeenkomst waar de projectleider een plan presenteert om met elkaar zaken op te pakken die de werkgroep met ondernemers aangeven.

Dag van de Ondernemer 2025
Dit jaar organiseren we dit na een positieve evaluatie van 2024, opnieuw samen met MKB Zevenaar. Het event vindt plaats op een donderdag avond 20 november.

Monitor economie en toerisme
In de 2025 uitgave belichten we een aantal interessante economische highlights. Tevens zetten we een aantal ondernemers uit onze gemeente in de schijnwerper. Op de dag van de ondernemer presenteren we de monitor.

3.3.5 Wij voeren de Liemers Economische Visie uit	2023-2026

In 2020 zijn we gestart met de uitvoering van de Liemers Economische Visie, samen met de gemeenten Doesburg, Duiven, Montferland en Westervoort. Speerpunten zijn maakindustrie, logistiek, vrijetijdseconomie en detailhandel. In 2022 ronden we de eerste fase af en stellen we een nieuw uitvoeringsprogramma 2023-2026 op. Deze voeren we samen met de Liemerse gemeenten, ondernemers en onderwijsinstellingen binnen de Liemerse Ambassade uit.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De Liemerse Ambassade coördineert de uitvoering van de Liemerse Economische Visie 2024-2026. Voor het speerpunt logistiek sluiten we ons aan bij de activiteiten van Logistics Valley. Voor vrijetijdseconomie blijven we inzetten op de marketingcampagne "Kijk verder in de Liemers", maar met meer aandacht voor inzet van social media en de Duitse bezoeker dan voorheen. Voor versterking van de maakindustrie is een coördinator onderwijs en arbeidsmarkt aangesteld die voor meer aansluiting moet zorgen tussen onderwijs en ondernemers, met als doel dat er meer goed gekwalificeerde arbeiders beschikbaar komen. Ook kunnen ondernemers hier terecht met vragen over arbeidsgerelateerde zaken.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Baten				
Primitieve begroting 2025-2028	23.773	485	9.261	10.000
1e voortgangsrapportage 2025	30	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	9.469	0	1.923	1.291
Totale baten tot de 2e voortgangsrapportage	**33.273**	**485**	**11.185**	**11.292**
Mutaties in deze voortgangsrapportage (baten)				
	0	0	0	0
	0	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**0**	**0**	**0**	**0**
Totale baten in deze voortgangsrapportage	**33.273**	**485**	**11.185**	**11.292**

Lasten				
Primitieve begroting 2025-2028	24.329	1.081	9.858	10.553
1e voortgangsrapportage 2025	123	85	68	85
Kadernota 2026	0	-1	-1	-1
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	9.453	0	1.923	1.291
Totale lasten tot de 2e voortgangsrapportage	**33.905**	**1.165**	**11.849**	**11.928**
Mutaties in deze begroting (lasten)				
2. Actualisatie bestaand beleid	-1	**0**	0	0
Actualisatie afschrijvingen	-1	0	0	0
5. Mutaties < € 100.000	0	**0**	0	0
Budgetmutatie rentelasten grondexploitaties bedrijventerreinen	0	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**-1**	**0**	**0**	**0**
Totale lasten tot de voortgangsrapportage	**33.904**	**1.165**	**11.849**	**11.928**
Resultaat voor bestemming	**-632**	**-680**	**-664**	**-637**
Onttrekkingen				
Primitieve begroting 2025-2028	0	15	17	17
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	0	**15**	17	17
Toevoegingen				
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	0	**0**	0	0
Saldo reserve mutaties	**0**	**15**	**17**	**17**
Resultaat na bestemming	**-632**	**-665**	**-647**	**-620**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie afschrijvingen	**1**	**0**	**0**	**0**
Jaarlijks worden de afschrijvingslasten geactualiseerd. Voor 2025 geeft dit een voordeel van € 591.000. Dit voordeel wordt veroorzaakt door het faseren van investeringen. Hierdoor verschuift de start van de afschrijvingslast mee. Dit werkt door in diverse programma's.				
Totaal mutaties	**1**	**0**	**0**	**0**

4. ONDERWIJS

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over alle onderwijszaken, zoals het openbaar onderwijs, huisvesting van scholen en leerlingzaken (leerlingenvervoer, kinderopvang, volwasseneneducatie, onderwijskansenbeleid).

Ontwikkelingen

Onderwijskansenbeleid

In de afgelopen maanden hebben we in overleg met de schoolbesturen en andere partners uitvoering gegeven aan het onderwijskansenbeleid. Daar waar mogelijk zijn verbindingen gelegd met andere beleidsterreinen. In het kader van Kansrijke Start is er in Zevenaar een inloop voor kwetsbare ouders van jonge kinderen. Hier is ook aandacht voor opvoeding, gezondheid, spelend leren en voor het belang van deelname aan de peuteropvang en voorschoolse educatie. Met dit laatste zorgen we voor grotere deelname aan deze voorzieningen. En dat zorgt weer voor een betere start op de basisschool. Ook is er een Taalhuis voor ouders van jonge kinderen gestart binnen IKC de Carrousel. Hiermee wordt bijgedragen aan ondersteuning van de ouders bij lezen en schrijven en daarmee kunnen zij hun kinderen beter helpen.

Leerlingenvervoer

Het leerlingenvervoer maakt, naast jeugd- en Wmo vervoer, onderdeel uit van het zogenaamde doelgroepenvervoer. Op basis van het verbeterplan doelgroepenvervoer zijn ook voor het leerlingenvervoer allerlei verbeteringen doorgevoerd. De aanvraagprocedure voor het schooljaar 2025-2026 is voor het eerst helemaal op basis van het in 2024 vastgestelde beleid uitgevoerd. De procedure is goed verlopen en heeft geleid tot zo'n 30 minder leerlingen in het vervoer via de BVO DRAN. In het 4e kwartaal 2025 ontvangt u in een evaluatie over het doelgroepenvervoer meer informatie over het leerlingenvervoer.

Volwasseneneducatie

Aan het nieuwe regioplan volwasseneneducatie Midden-Gelderland voor de periode 2025-2028 wordt in Zevenaar uitvoering gegeven door het Liemers Taalhuis. Voor het Liemers taalhuis wordt jaarlijks een nieuw jaarplan opgesteld. Monitoring gebeurt via de landelijke registratietool MATCH en middels de jaarlijkse impactmeting van professor Maurice de Greef. De Liemerse aanbieders hebben voor hun aanbod nieuwe WEB subsidies aan kunnen vragen bij de regio en deze ook toegekend gekregen om voor Zevenaar passend aanbod te kunnen voortzetten voor inwoners met een (digi)taalvraag. In september 2025 wordt vanuit de regionale WEB subsidies voor de tweede keer de training 'herkennen & doorverwijzen' aangeboden aan consulenten en medewerkers van de gemeente, zodat we als gemeente beter ingericht zijn als vindplaats voor inwoners met een (digi)taalvraag.

Onderwijshuisvesting

We zijn bezig met de definitiefase voor IKC De Wissel. We verwachten in najaar 2025 een voorstel voor het beschikbaar stellen van het voorbereidingskrediet en het reserveren van het bouwkrediet aan de raad ter besluitvorming voor te leggen. Op de beoogde locatie voor IKC De Wissel is op dit moment de Taalschool gehuisvest. Binnen de regio van de Taalschool zijn afspraken gemaakt om gezamenlijk te onderzoeken waar de Taalschool, bij voorkeur vanaf schooljaar 2026/2027, gehuisvest kan worden voor een periode van 4 jaar. Door de zeer beperkte mogelijkheden binnen het maatschappelijk vastgoed wordt nu georiënteerd op locaties nabij bestaande basisscholen. Ook zal er worden gekeken voor een structurele oplossing. Hierbij gaat de voorkeur uit naar huisvesten bij/in een bestaande basisschool.

Eind 2024 hebben wij de initiatieffase voor het project Heerenmäten/Zonegge kunnen afronden. In 2025 gaan we verder met de definitiefase voor het verder onderzoeken en uitwerken van de haalbaarheid. In maart 2025 heeft de gemeenteraad het benodigde budget hiervoor beschikbaar gesteld. Dit verwachten we in najaar/winter 2025 af te ronden. Bij positieve uitkomst zal er dan ook een raadsvoorstel worden voorgelegd ter besluitvorming.

Het IHP primair onderwijs is in juni 2025 door de raad geamendeerd vastgesteld. In juli 2025 is er binnen de gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs de Liemers (GRHVOL) een start gemaakt voor een regionaal IHP-VO (voortgezet onderwijs). Dit IHP-VO hopen wij eind 2025 af te ronden.

Ook dit IHP-VO zal ter besluitvorming worden voorgelegd aan de betreffende gemeenteraden en onderdeel worden van het vastgestelde IHP-PO. De kosten hiervoor worden door Zevenaar als vestigingsgemeente betaald maar in 2026 verrekend binnen de GRHVOL.

WAT WILLEN WE?

4. Onderwijs

We vinden het belangrijk dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis naar school kunnen gaan. Hierdoor is de school een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders. Kinderen moeten lopend of met de fiets naar de basisschool kunnen.

WAT DOEN WE?

Naam resultaat		Status 1e VGR	Status 2e VGR
4.1.1 Wij vernieuwen het Integraal Huisvestingsplan (IHP)	2023-2025		

4.1 Voorzien in gezonde en duurzame leer- en ontwikkelomgeving voor kinderen

4.1.1 Wij vernieuwen het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2023-2025

We stellen samen met het onderwijs een nieuw Integraal Huisvestings Plan (IHP) 2024-2044 op. Hierbij gaan we onder meer uit van een goede spreiding van de schoollocaties, zo dicht mogelijk bij waar kinderen wonen. Het uitgangspunt bij (nieuwe) verzoeken voor onderwijshuisvesting is dat wij eerst nadrukkelijk kijken naar leegstaande lokalen en gebouwen en hoe deze weer geschikt te maken zijn voor moderne en adequate onderwijshuisvesting, voordat we over gaan tot (vervangende) nieuwbouw of uitbreiding. Tevens onderzoeken we manieren om verduurzaming van schoolgebouwen te stimuleren en verwerken de uitkomsten in het nieuwe IHP. Daarnaast hebben we aandacht voor groene en uitdagende buitenruimten en goede ventilatie van schoolgebouwen.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	 Volgens plan	 Gerealiseerd

Het Integraal Huisvestingsplan primair onderwijs 2025-2050 is op 25 juni 2025 geamendeerd aangenomen. Graag uw akkoord voor het afsluiten van dit resultaat.

Voorstel raad
Wij stellen voor om dit resultaat af te sluiten.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Baten				
Primitieve begroting 2025-2028	1.174	1.174	1.174	1.174
1e voortgangsrapportage 2025	110	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Totale baten tot de 2e voortgangsrapportage	**1.284**	**1.174**	**1.174**	**1.174**

Mutaties in deze voortgangsrapportage (baten)

	0	0	0	0
	0	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**0**	**0**	**0**	**0**
Totale baten in deze voortgangsrapportage	**1.284**	**1.174**	**1.174**	**1.174**

Lasten

Primitieve begroting 2025-2028	6.467	6.789	6.557	7.219
1e voortgangsrapportage 2025	215	-17	-17	-17
Kadernota 2026	0	45	48	6
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	-30	0	0	0
Totale lasten tot de 2e voortgangsrapportage	**6.653**	**6.817**	**6.588**	**7.208**

Mutaties in deze begroting (lasten)

2. Actualisatie bestaand beleid	-138	**-1**	-1	-1
Actualisatie afschrijvingen	-138	-1	-1	-1
5. Mutaties < € 100.000	20	**0**	0	0
Budgetmutatie onderzoekskosten IHP VO	20	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**-118**	**-1**	**-1**	**-1**
Totale lasten tot de voortgangsrapportage	**6.535**	**6.816**	**6.587**	**7.207**
Resultaat voor bestemming	**-5.251**	**-5.642**	**-5.413**	**-6.033**

Onttrekkingen

Primitieve begroting 2025-2028	123	123	123	248
1e voortgangsrapportage 2025	-55	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	68	**123**	123	248

Toevoegingen

Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	0	**0**	0	0

Saldo reserve mutaties	**68**	**123**	**123**	**248**
Resultaat na bestemming	**-5.183**	**-5.519**	**-5.290**	**-5.785**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie afschrijvingen	**138**	**1**	**1**	**1**
Jaarlijks worden de afschrijvingslasten geactualiseerd. Voor 2025 geeft dit een voordeel van € 591.000. Dit voordeel wordt veroorzaakt door het faseren van investeringen. Hierdoor verschuift de start van de afschrijvingslast mee. Dit werkt door in diverse programma's.				
Totaal mutaties	**138**	**1**	**1**	**1**

5. SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden sport, kunst en cultuur, erfgoed, media (bibliotheek), openbaar groen en vrijetijdseconomie.

Ontwikkelingen

Sport

In het kader van de uitvoering van de beleidsnota Sport 2021–2028 is in 2025 verder gewerkt aan het stimuleren van een gezonde leefstijl en het versterken van de sportinfrastructuur in Zevenaar. Samen met uitvoeringspartner Ataro B.V. en hun team Sportservice is ingezet op het verbinden van sportaanbieders, onderwijs, kinderopvang en zorg- en welzijnspartijen. Daarbij is extra aandacht besteed aan het activeren van minder actieven, het versterken van het lokale Sportakkoord en het ondersteunen van sportverenigingen bij het realiseren van een inclusieve en toekomstbestendige sportomgeving. In het laatste kwartaal van 2025 wordt stilgestaan bij 10 jaar JOGG (Jongeren op Gezond Gewicht) in Zevenaar, met activiteiten gericht op gezonde voeding, beweging en mentale veerkracht onder jongeren. Ook het programma voor valpreventie, in samenwerking met zorgprofessionals en buurtsportcoaches verder versterkt. Een concreet voorbeeld hiervan is het Leefstijlloket Zevenaar, waar inwoners terechtkunnen voor advies, begeleiding en deelname aan beweegprogramma's gericht op het voorkomen van vallen en het bevorderen van zelfredzaamheid.

Daarnaast is er een volgende stap gezet in het onderzoek naar de herinrichting van sportpark Hengelder. In samenwerking met stedenbouwkundig bureau CB5 zijn drie scenario's ontwikkeld voor een toekomstbestendig en multifunctioneel sportpark. Deze zijn besproken met initiatiefnemers, inwoners en sportverenigingen op het huidige sportpark Hengelder. De input uit deze participatie en de nieuwe inzichten die uit onderzoek zijn opgedaan worden verwerkt in een raadsbesluit, dat aan het eind van dit jaar aan de gemeenteraad wordt voorgelegd.

De komende periode staat in het teken van verdiepend onderzoek over eigendomssituaties (juridische posities), de planeconomische invulling (bijdrage betrokken partijen) en de demarcaties van de sportverenigingen op Hengelder (wie is waarvoor verantwoordelijk) en de verdere uitvoering van het lokale sportbeleid. De herinrichting van Sportpark Hengelder zal in lijn liggen met dit lokale sport- en vastgoedbeleid binnen de gemeente Zevenaar. Hierbij is van belang dat dit voor iedere betrokken partij binnen de gemeente Zevenaar duidelijk en transparant is bij de uitvoering van dergelijke (sport)activiteiten. De komende periode moet duidelijk maken of en hoe dit realiseerbaar is.

Cultuur

In het kader van herdenken en vieren van 80 jaar Vrijheid hebben er voorjaar 2025 diverse activiteiten plaatsgevonden, daarnaast loopt tot september 2025 het Liemers project over onderduik- en evacuatieverhalen in de Liemers o.a. in de vorm van de publicatie van podcast reeks 'Kind op de vlucht'.
In juli 2025 is een aanvraag gedaan bij de provincie voor de nieuwe regeling Culturele infrastructuur en cultuur en erfgoedparticipatie (voorheen regeling cultuur- en erfgoedpacten). Het projectplan hiervoor is opgesteld met de gemeenten Duiven, Westervoort, Lingewaard, Overbetuwe en Zevenaar voor de jaren 2025 t/m 2027. Het pact is een belangrijk middel om Liemers brede initiatieven op het gebied van toerisme en recreatie, cultuur en cultureel erfgoed te kunnen ondersteunen, hierdoor zijn er al vele succesvolle projecten gerealiseerd in de Liemers.
Samen met Kunstwerk! en de gemeenten Duiven, Westervoort wordt sinds september 2025 gewerkt aan het vernieuwen van het beleidskader Kunstwerk!, waarbij monitoring en prestatieafspraken verder worden doorontwikkeld. Aandachtsgebied hierbij is de bibliotheek. Vanaf juli 2026 hebben gemeenten een wettelijke zorgplicht voor bibliotheken. Zij moeten zorg dragen voor de uitvoering van de vijf bibliotheekfuncties zoals vastgelegd in de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (WSOB).
In januari 2025 is naast een cultuurcoach voor het PO ook een cultuurcoach gestart voor het VO om de verbinding te maken tussen de middelbare scholen en het lokale culturele aanbod. Zodat alle leerlingen in Zevenaar in aanraking kunnen komen met kunst en cultuur. Daarbij begeleidt zij o.a. project Kunstbende voor de Liemers, dit wordt gefinancierd door SPUK gelden (combinatiefunctionaris) en middelen vanuit een aanvraag bij de Groene Metropool Regio.

Op basis van de positieve evaluatie vanuit de culturele sector en de scholen wordt voor schooljaar 2025/2026 de inzet van de cultuurcoach doorgezet. Binnen de Groene Metropoolregio is in juni 2025 het nieuwe Regioplan 2025 t/m 2027 cultuurregio 025 vastgesteld, met de drie focusgebieden; cultuureducatie, amateurkunst & vrijwilligers en talentontwikkeling.

Harmonisering subsidiebeleid
Eind 2023 is er gestart met de harmonisering van het subsidiebeleid sport, cultuur en welzijn. Op verzoek van de raad vindt er een uitgebreid participatietraject plaats. Ruim 120 verenigingen en stichtingen nemen deel aan het participatietraject. Eind van dit jaar zal het subsidiebeleid aan u worden voorgelegd.

WAT WILLEN WE?

5. Sport, cultuur en recreatie

Wij vinden het belangrijk dat inwoners hun vrije tijd op een aangename en zinvolle wijze kunnen invullen. Een goed aanbod van sport, cultuur en recreatie is hiervoor essentieel en draagt bij aan de leefbaarheid, ontmoeting en verbinding. Sport is goed voor de gezondheid en brengt mensen samen. We willen een divers en kwalitatief sterk cultureel en educatief aanbod dat toegankelijk is voor alle inwoners. De gemeente Zevenaar is een mooie bestemming. We hebben diverse natuurgebieden, recreatiegebieden en landgoederen. Zowel inwoners als toeristen moeten zich kunnen ontspannen en vermaken in onze gemeente.

WAT DOEN WE?

Naam resultaat		Status 1e VGR	Status 2e VGR
5.1.1 Wij benutten subsidies beter om onze beleidsdoelstellingen te bereiken	2023-2026		
5.2.1 Wij verhogen de sport- en beweegdeelname	2022-2026		
5.2.2 Wij promoten het sportaanbod	2023-2026		
5.2.3 Wij maken sportpark Hengelder toekomstbestendig	2023-2026		
5.2.4 Wij willen vitalere sportverenigingen en sportaanbieders	2023-2026		
5.2.5 Wij stimuleren aangepast sporten	2023-2026		
5.3.1 Wij stellen een Beleidsnotitie Erfgoed op en geven hier uitvoering aan	2023e.v.		
5.3.2 Wij stellen de herziene Archeologische Beleidskaart Zevenaar en een parapluplan Archeologie Zevenaar vast	2023e.v.		
5.3.4 Wij zetten in op doorontwikkeling van de Turmac Cultuurfabriek	2022-2026		
5.3.5 Wij zetten in op doorontwikkeling van de prestatieafspraken met Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar	2022-2026		
5.4.1 Wij voeren het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 uit	2022-2030		
5.4.2 Wij nemen deel aan de Groene Metropoolregio: opgave Ontspannen Regio	2022-2026		
5.6.1 Wij hebben meer aandacht voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte	2022-2032		
5.6.2 Wij vergroten de biodiversiteit	2023-2026		
5.6.3 Wij breiden het aantal bomen uit	2023-2026		
5.6.4 Wij bestrijden schadelijke planten	2023-2026		
5.6.5 Wij betrekken de samenleving bij de openbare ruimte	2023-2026		
5.6.6 Wij verbeteren speel- en ontmoetingsplekken	2023-2025		

5.6.7 Wij bevorderen de toegankelijkheid van de openbare ruimte 2023-2026

5.1 Werken aan een doelmatiger subsidiebeleid

5.1.1 Wij benutten subsidies beter om onze beleidsdoelstellingen te bereiken 2023-2026

Wij gaan subsidie gerichter inzetten om gemeentelijke beleidsdoelen te bereiken en sturen daarmee als gemeente op de gewenste maatschappelijke effecten. Daarnaast verbeteren we de vindbaarheid en rechtmatigheid van onze subsidies. Vanaf 2023 herzien wij daartoe stapsgewijs onze subsidiesystematiek als beleidsontwikkeling daar aanleiding toe geeft. Wij streven er naar dit proces in 2026 af te ronden. Met ingang van 2023 herzien wij de bezuinigingstaakstelling voor culturele festivals.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	 Volgens plan	 Niet volgens plan

Met het herijken van het subsidieprogramma welzijn, sport en cultuur sluiten wij meer en beter aan op de beleidsdoelstellingen vanuit de Visie Sociaal domein 2024-2040.
Het proces om te komen tot dit vernieuwde subsidieprogramma heeft vertraging opgelopen, o.a. door personele wisselingen en, vooral, door de complexiteit en participatiebehoefte.
Wij gaan uit van besluitvorming in Q4 - 2025.

Voorstel raad
Kennis te nemen van de vertraging van het proces en de op handen zijnde voorstellen af te wachten.

5.2 Stimuleren van sport- en beweegdeelname voor verschillende doelgroepen

5.2.1 Wij verhogen de sport- en beweegdeelname 2022-2026

We voeren de onderdelen van de Beleidsnota Sport en Bewegen 2021-2028 uit. We stimuleren senioren en kwetsbare groepen om meer te bewegen en hun leefstijl gezonder te maken. Daarvoor zetten we onder meer de combinatiefunctionarissen in, middels de opdrachtverlening aan Ataro B.V.. We richten ons speciaal op die groep waarbij voldoende bewegen kan voorkomen dat zij intensievere zorg en ondersteuning nodig hebben in de toekomst.
Ook stimuleren we de ontwikkeling en deelname aan programma's die gericht zijn op een gezonde leefstijl. Hiervoor werken wij samen met zorgverleners, sport- en beweegaanbieders, dorps- en buurthuizen, verzorgingshuizen en belangenorganisaties. Tevens continueren we de inzet van de Gelrepas en de samenwerking met Stichting Leergeld De Liemers om financiële drempels om te gaan sporten zoveel mogelijk weg te nemen.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	 Volgens plan	 Volgens plan

In de Beleidsnota Sport en Bewegen streven we naar de stimulatie van sport- en beweegdeelname. Met sportbedrijf Ataro B.V. is een dienstverleningsovereenkomst (DVO) overeengekomen m.b.t. de inzet van de zogenaamde combinatiefunctionarissen ten behoeve van het stimuleren van sport- en beweegdeelname, en de uitvoering van het Valpreventie-project en Jongeren Op Gezond Gewicht. Zo is er aandacht voor bewegen en gezond leven voor jong en oud, en individuen en organisaties. Bij deze werkzaamheden ligt de focus op preventie, wat we op lokaal niveau vertalen naar de kwetsbare doelgroepen qua sportdeelname: ouderen, jonge kinderen, jongeren en inwoners met een lage sociaal economische status (SES).

Onze combinatiefunctionarissen voeren programma's uit gericht op deze doelgroepen om hen blijvend aan het sporten en bewegen te krijgen. De voorbereidingen op het kennismakingsproject Sjors Sportief zijn weer opgestart. Via dit project maken leerlingen in het primair onderwijs kennis met lokale sportverenigingen.

5.2.2 Wij promoten het sportaanbod 2023-2026

We leggen verbindingen tussen scholen en sportverenigingen en zorgen dat kinderen kennismaken met het lokaal sport- en beweegaanbod. Hier zetten we onder andere onze combinatiefunctionarissen voor in, middels de opdrachtverlening aan Ataro. Ook faciliteren we sportverenigingen bij het zichtbaar maken en promoten van kennismakingsactiviteiten voor kinderen.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Het contact met scholen, sportverenigingen, kinderopvang, welzijnsorganisaties en zorgaanbiedersteam verloopt grotendeels via Sportservice (combinatiefunctionarissen) van Ataro B.V. Ook zorgt Ataro B.V. voor vakantieactiviteiten, verenigingsondersteuning en brengen ze het al sportaanbod in de gemeente samen op hun website. Hierdoor ontstaat een centrale locatie, waar organisaties en inwoners terecht kunnen met al hun vragen over sport en bewegen. Om het sport en cultureel aanbod extra onder de aandacht van de basisschooljeugd te brengen wordt het project Sjors Sportief georganiseerd.

5.2.3 Wij maken sportpark Hengelder toekomstbestendig 2023-2026

Het initiatief van de verenigingen op Hengelder voor de vernieuwing van het sportpark ondersteunen wij. Wij faciliteren daartoe onder voorwaarden de procesbegeleiding op basis van nader te maken afspraken, zodat zij hun plannen verder kunnen uitwerken. In samenspraak met de verenigingen voeren wij tevens een locatieonderzoek uit waarbij wij meerdere opties voor een toekomstige plek voor de sportactiviteiten beoordelen.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

In het eerste kwartaal van 2025 is er een volgende stap gezet in het onderzoek naar de herinrichting van sportpark Hengelder. In samenwerking met stedenbouwkundig bureau CB5 zijn drie scenario's ontwikkeld voor een toekomstbestendig en multifunctioneel sportpark. Deze zijn besproken met initiatiefnemers, inwoners en sportverenigingen op het huidige sportpark Hengelder. De input uit deze participatie en de nieuwe inzichten die uit onderzoek zijn opgedaan worden verwerkt in een raadsbesluit, dat aan het eind van dit jaar aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. het tweede deel van 2025 staat in het teken van verdiepend onderzoek over eigendomssituaties (juridische posities), de planeconomische invulling (bijdrage betrokken partijen) en de demarcaties van de sportverenigingen op Hengelder (wie is waarvoor verantwoordelijk) en de verdere uitvoering van het lokale sportbeleid.

5.2.4 Wij willen vitalere sportverenigingen en sportaanbieders 2023-2026

Sportverenigingen en sportaanbieders faciliteren wij bij vraagstukken rondom ontwikkelingen in de samenleving. De Rijksoverheid heeft gemeenten gevraagd een eigen lokaal sportakkoord op te stellen. Hierin stemmen lokale sportaanbieders, onderwijs- en zorginstellingen en de gemeente met elkaar af hoe er meer mensen een leven lang kunnen genieten van sport en bewegen. Wij geven uitvoering aan het in 2021 vastgestelde lokale sportakkoord.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

'Vitale sportverenigingen en sportaanbieders' is een pijler in het gemeentelijk sportbeleid waar uitvoering aan wordt gegeven via het Lokaal Sportakkoord Zevenaar.

In dit Sportakkoord zijn diverse organisaties en sectoren vertegenwoordigd, om een integrale aanpak en visie te garanderen. Daarnaast verzorgen Ataro, en indien gewenst partijen zoals de Gelderse Sport Federatie en NOC*NSF, ondersteuning aan verenigingen op specifieke vraagstukken. Voor het onderhoud van de natuurgrasvelden en de binnensportaccommodaties is een dienstverleningsovereenkomst met Ataro gesloten. Ataro is eveneens bezig met de afronding van de werkzaamheden aangaande de LED-verlichting en drainage op de gemeentelijke sportparken. Stichting Accommodatie en Support Hockeyvereniging Zevenaar heeft, in samenspraak met Stichting Waaarborgfonds Sport, een borgstelling aangevraagd voor de vervanging van haar hoofdveld.

5.2.5 Wij stimuleren aangepast sporten — 2023-2026

We blijven Uniek Sporten ondersteunen. Wij onderzoeken of wij via ons subsidiebeleid en door verdere samenwerking met verenigingen, zorgaanbieders en het onderwijs, aangepast en inclusief sporten verder kunnen stimuleren.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Middels Uniek Sporten besteden we specifiek aandacht aan een groep die achterblijft in beweeggedrag en ondersteuning nodig heeft. Dat doen we door een structurele regionale samenwerking. Er wordt continu gekeken naar kansen en mogelijkheden op lokaal niveau als aanvulling op de regionale inzet van Uniek Sporten.

5.3 Stimuleren van het behoud van cultureel erfgoed en een goed aanbod van culturele voorzieningen

5.3.1 Wij stellen een Beleidsnotitie Erfgoed op en geven hier uitvoering aan — 2023-e.v.

Bij het opstellen van een Beleidsnotitie Erfgoed betrekken wij actief onze inwoners, ondernemers en instellingen. Het doel van deze beleidsnotitie is behoud van het cultuurhistorisch erfgoed. In de notitie nemen wij een harmonisatie met het Gelders Eiland mee (inventariseren en aanwijzen van monumenten), we wijzen mogelijk Post'65 monumentale objecten aan, zetten in op het verduurzamen en herbestemmen van monumentaal erfgoed en we bepalen hoe we het erfgoed vermarkten.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De besluitvorming over de beleidsnotitie staat gepland voor de raad van december 2025.

5.3.2 Wij stellen de herziene Archeologische Beleidskaart Zevenaar en een parapluplan Archeologie Zevenaar vast — 2023-e.v.

In 2022 hebben wij een herziene archeologische beleidskaart opgesteld. Deze kaart vervangt de verouderde kaarten van de voormalige gemeenten Zevenaar en Rijnwaarden. De conceptkaart is ter consultatie voorgelegd aan inwoners en ondernemers in Zevenaar. De reacties nemen we mee in het bestemmingsplan buitengebied Gelders Eiland. Voor het noordelijke deel van de gemeente en de kernen van het Gelders Eiland stellen we een parapluplan (omgevingsplan) Archeologie op.
De beleidskaart Archeologie Zevenaar is een bouwsteen voor de Omgevingsvisie.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

In de tweede VGR 2024 is aangegeven dat het parapluplan Archeologie in december 2023 in procedure is gebracht en vanwege omissies in 2024 weer uit procedure is genomen.

In de pilot Omgevingsplan Angerlo (publicatie laatste kwartaal 2025 / eerste kwartaal 2026) worden de regels en de correcte beleidskaart voor Archeologie meegenomen. In het najaar van 2025 wordt besloten of Archeologie een thematische wijziging wordt van het Omgevingplan van de gehele gemeente Zevenaar.

5.3.4 Wij zetten in op doorontwikkeling van de Turmac Cultuurfabriek 2022-2026

Wij stimuleren activiteiten in de Turmac Cultuurfabriek, zowel van gebruikers als van derden. Het doel is een bruisende ontmoetingsplek met een collectief programma voor Zevenaar en de Liemers. We zetten in op een financieel zo gezond mogelijke exploitatie, waarbij we rekening houden met de valse start in de coronaperiode. Voor het beheer onderzoeken we nieuwe mogelijkheden.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

In januari 2025 heeft de raad de visie Turmac Cultuurfabriek 2030 vastgesteld. Aanvullend is er door de raad een marktverkenning gevraagd om de uitvoeringsplannen en vervolgstappen te staven, deze wordt uitgevoerd en uitkomsten worden in oktober aan de raad toegelicht.

5.3.5 Wij zetten in op doorontwikkeling van de prestatieafspraken met Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar 2022-2026

Met prestatieafspraken geven wij richting aan de rol die Kunstwerk! speelt bij het bevorderen van de gezondheid en het welzijn van onze inwoners. Wij hebben bijzondere aandacht voor activiteiten die bijdragen aan preventie en participatie. Ook stellen wij Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar in staat zich te blijven ontwikkelen.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Met Kunstwerk! zijn aanvullende afspraken vastgelegd in de beschikking voor het borgen van volwasseneneducatie in hun aanbod en de inzet van de versterkingsgelden voor de bibliotheek. Samen met Kunstwerk! en de gemeenten Duiven, Westervoort wordt sinds september 2025 gewerkt aan het vernieuwen van het beleidskader Kunstwerk!, waarbij monitoring en prestatieafspraken verder worden doorontwikkeld. Aandachtsgebied hierbij is de bibliotheek. Vanaf juli 2026 hebben gemeenten zelf de zorgplicht voor bibliotheken, waarbij moet worden zorg gedragen voor de uitvoering van de 5 bibliotheekfuncties uit de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (WSOB).
In februari heeft een collegebrede middag plaatsgevonden aangaande de toekomst van het Filmhuis, daarnaast is in januari de visie Turmac Cultuurfabriek vastgesteld. Hierbij is het verzoek gedaan voor een aanvullende marktverkenning. In het komende voorstel aan de raad over de Turmac Cultuurfabriek zal ook de toekomst van het FIlmhuis meegenomen worden.

5.4 Optimaliseren van het aanbod van toeristisch-recreatieve voorzieningen

5.4.1 Wij voeren het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 uit 2022-2030

Het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 vormt de basis van onze ambities, doelstellingen, resultaten en dus werkzaamheden op het gebied van recreatie en toerisme. Door in te zetten op vrijetijdseconomie willen wij een bijdrage leveren aan het aantrekkelijker maken van de gemeente Zevenaar als woon- en vestigingslocatie en meer werkgelegenheid in de sector. Om dit te bereiken, hebben wij doelstellingen geformuleerd. We willen meer tevreden inwoners over de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding, een toename van bestedingen door toeristen en recreanten en een groei van het aantal overnachtingen. Ook willen we meer tevredenheid over het ondernemersklimaat voor toeristisch-recreatieve ondernemers en een toename van het aantal dagtoeristen.
Daarnaast vinden wij het van groot belang dat we goed omgaan met onze recreatiegebieden.

Om deze reden zijn we tegen nieuwe plannen voor zonneparken in deze gebieden.
De resultaten behalen wij binnen de volgende taakvelden:

1. Toeristische infrastructuur (paden, routes, bewegwijzering): bijvoorbeeld het bereikbaar maken van onze recreatie- en belevingsgebieden, zoals de Rijnstrangen.
2. Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie: bijvoorbeeld het zichtbaar maken van cultuurhistorie, evenementenbeleid, accommodatiebeleid en thematische routes.
3. Samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap: bijvoorbeeld het oprichten van een Toeristisch Platform voor de Liemers en het ondersteunen van ondernemers met goede toeristisch-recreatieve plannen.
4. Marketing, informeren & inspireren: goed en toekomstgericht gastheerschap, zowel op Zevenaars als Liemers niveau, promoot ons gebied voor zowel eigen inwoners als bezoekers van buiten de regio.

Wij monitoren het beleidskader vrijetijdseconomie in 2023. Jaarlijks stellen wij een uitvoeringsagenda op, waarin activiteiten op de bovenstaande taakvelden worden uitgevoerd.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

a. Toeristische infrastructuur (paden, routes, bewegwijzering):
Het kinderklompenpad kids in Giesbeek is op 18 juni geopend. Dit was het laatste klompenpad in de gemeente en hiermee heeft bijna iedere kern een klompenpad in de nabije omgeving. De klompenpaden worden, zover mogelijk, geïntegreerd in het wandelnetwerk.
Wij adviseren het routebureau vanuit de GMR met de uitvraag voor het beheer van fiets- en wandelnetwerk. In 2026 moet hier een nieuwe overeenkomst liggen die voor alle gemeentes binnen de GMR geldig is.

b. Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie:
Wij nemen deel in werkgroepen van de ontspannen regio. Op het gebied van Groenblauw raamwerk en Recreatie en Toerisme adviseren wij en stemmen wij af met bestuurders. Eind 2025 is het onderzoek naar Ruimte voor recreatie afgerond. Hierin wordt gekeken waar er ruimte is voor recreatie binnen groen en blauw in onze regio om de toenemende verstedelijking gelijk op te laten gaan met ruimte om te recreëren.

In GMR-verband zitten wij in de begeleidings- en stuurgroep van het opgestelde Masterplan Romeins Verleden voor de regio Arnhem-Nijmegen (en deels rest van Gelderland); deze is tijdens het regiocongres in februari officieel gelanceerd. In onze opdracht en met behulp van een breed maatschappelijk projectteam hebben kwartiermakers een uitvoeringsprogramma opgesteld om het Romeinse verleden in Zevenaar en de Liemers (waaronder Herwen-Hemeling) Zevenaar/Liemers beter zichtbaar en beleefbaar te maken.
Het belevingsconcept voor het 3e waterverhaal van Nederland "De Rivier, je kunt er niet omheen" is mede door onze inzet als programmateamlid en voorzitter van de bestuurlijke kopgroep de fase van uitvoering ingegaan. Dit doen wij samen met de rest van de GMR, de Veluwe en een deel van Overijssel. Vanuit en met de GMR zijn we gestart met de ontwikkeling/het aanjagen van lokale subgebiedjes binnen het geheel van het 3e waterverhaal, waaronder twee van de drie in de Liemers.
Als stuurgroeplid van het Cultuur- en Erfgoedpact leveren we een bijdrage aan de uitvoering ervan, waaronder het beoordelen van binnenkomende subsidieaanvragen. Daarnaast hebben we een bijdrage geleverd aan de nieuwe subsidieaanvraag voor het nieuwe CEP Liemers/Betuwse Waard.

c. Samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap:
Namens de Liemerse gemeenten heeft Zevenaar zitting als adviseur Vrijetijdseconomie in de Lokale Actie Groep van de Leader de Liemers (zie ook 3.3.2). Vanuit Leader subsidie zijn er diverse projecten vanuit gemeente Zevenaar ingediend.Zie oa. Jaarverslag https://leaderdeliemers.nl/wp-content/uploads/Jaarverslag-LEADER-de-Liemers-2024.pdf. In 2025 zijn er vanuit de gemeente Zevenaar opnieuw projecten ingediend o.a. 2 in de toeristische sector.
Er zijn in 2024 twee toeristische cafés georganiseerd. Voor 2025 is besloten om het concept van het toeristisch café door te zetten met de Liemerse ambassade. Dit om de sector breder in de Liemers te bereiken. Deze toeristische cafés vinden in 2025 plaats op 27 maart en 30 oktober.

Het portefeuillehoudersoverleg Vrijetijdseconomie de Liemers is voorbereid en ondersteund. Deelgenomen hebben we aan de opgave Ontspannen Regio binnen de GMR.

d. Marketing, informeren & inspireren:
Onder de vlag van Kijk verder in de Liemers is meer ingezet op actieve profilering van de Liemers via sociale media en een aantal publicaties.
Onder regie van de GMR is verder gewerkt aan een herziening van de opdracht aan TVAN (Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen), als ook aan de nieuwe manier van samenwerken.

e. Doeltreffend beleid:
Begin 2025 hebben we de uitvoeringsagenda VTE 2025 vastgesteld. We zijn gestart met een doorkijk naar de toekomst van recreatie & toerisme in Zevenaar (met een doorkijkje naar de rest van de Liemers).
Vanuit VTE hebben we een bijdrage geleverd aan de beleidsnotitie Erfgoed, die eind dit jaar gereed zal zijn.
Het toetsingskader voor verblijfsaccommodatie is eind 2025 afgerond en publiek beschikbaar gemaakt voor ondernemers.

5.4.2 Wij nemen deel aan de Groene Metropoolregio: opgave Ontspannen Regio 2022-2026

Wij nemen deel aan regionale samenwerking om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Binnen het programma Ontspannen Regio van de Groene Metropoolregio werken we aan een goede balans tussen groei in verstedelijking, mobiliteit en economie, leefbaarheid, duurzaamheid en levendigheid. Als Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen zetten we in op een vitale sector voor recreatie en toerisme. Ook werken we aan complete voorzieningennetwerken in centra (project Bruisende Binnensteden Krachtige Kernen) en versterken we onze waardevolle natuur, landschap, cultureel erfgoed en culturele infrastructuur.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Gerealiseerd

Onder de ontspannen regio vallen het Groenblauw Raamwerk, Cultuur en Recreatie&Toerisme. Wij nemen deel aan alle werkgroepen hierin, waarmee wij zorgen dat Zevenaar goed vertegenwoordigd is.
Wij nemen deel aan de regionale agenda 2025-2028 van de GMR. Deelname is een continue proces. Om die reden stellen wij voor dit resultaat af te sluiten. Voor zover aan de orde, worden binnen de GMR opgestelde beleidsdocumenten via de reguliere procedure ter besluitvorming aan u aangeboden.

Voorstel raad
Wij stellen voor om dit resultaat af te sluiten.

5.6 Bevorderen van de aantrekkelijkheid van de openbare ruimte

5.6.1 Wij hebben meer aandacht voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte 2022-2032

We vinden het belangrijk dat de openbare ruimte aantrekkelijk, schoon en van goede kwaliteit is. De gewenste kwaliteit willen we in een plan vastleggen. Dit geldt voor alle onderdelen van de openbare ruimte zoals bijvoorbeeld groen, wegen en openbare verlichting. Dit plan noemen we het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2022-2032 (IBOR). Het plan geeft inzicht in de huidige omvang, opbouw en kwaliteit van de openbare ruimte en de visie en doelstellingen die de gemeente heeft voor het verbeteren en beheren hiervan.
De uitgangspunten in het plan:
• De basis voor een goed beheer is op orde en achterstanden lopen we in.
• Het beheer draagt bij aan het vergroten van de biodiversiteit.
• De openbare ruimte is klimaatbestendig, aantrekkelijk en uitnodigend.
• Het beheer is duurzaam en circulair.
• We betrekken inwoners bij de inrichting van de openbare ruimte.
Het IBOR vormt de basis voor de verdere uitwerking in beheerplannen per onderdeel.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Op basis van het IBOR en de daaruit voortvloeiende beheerplannen beheren, onderhouden en vervangen wij de openbare ruimte. De raad informeren wij periodiek over de voortgang en resultaten.
Jaarlijks voeren wij een beleidsschouw uit in augustus. De gemiddelde uitkomst van de schouw ligt redelijk op lijn met de door de raad vastgestelde onderhoudsniveaus. Alleen voor onkruid op verhardingen en de groenvoorzieningen komen de resultaten nog niet volledig overeen met de vastgestelde ambities. In de RIB-506 hebben wij u over deze resultaten geïnformeerd.

5.6.2 Wij vergroten de biodiversiteit 2023-2026

We willen meer soorten planten en dieren in onze gemeente. We moedigen inwoners aan om hier in hun eigen tuin aandacht aan te besteden. Als gemeente geven we het goede voorbeeld bij de keuze van ons plantmateriaal. Dit moet aantrekkelijk zijn voor vogels en insecten. We plaatsen voorzieningen voor dieren zoals nestkasten en zetten verder volledig in op ecologisch berm- en oeverbeheer. We gaan meer gefaseerd maaien. Waar mogelijk passen we sinusbeheer toe, een speciale manier van gefaseerd maaien. We maaien minder, maar vaker een deel van de bermen.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Bij groot onderhoud en renovaties hebben wij delen van grote gazonvlakken omgevormd naar kruidenrijke vegetatie. Bij het aanbrengen van nieuwe beplanting kiezen wij voor bloemrijke en insectvriendelijke soorten. We hebben een kansenkaart biodiversiteit opgesteld en verder hebben we een aantal nestgelegenheden aangebracht voor insecten en vogels. We gaan nog een specifiek beleidsplan opstellen met als onderwerp de versterking van de biodiversiteit. In 2024 hebben wij over dit onderwerp met u gesproken tijdens een informatieve raadsvergadering. Dit plan is naar verwachting in Q1 2026 gereed.

5.6.3 Wij breiden het aantal bomen uit 2023-2026

Voor elke nieuw geboren inwoner planten we een boom. Dit zijn er jaarlijks zo'n 400. Vierhonderd bomen per jaar vergen veel ruimte, die kunnen niet zomaar even geplant worden. Wij onderzoeken hoe we dit kunnen realiseren. Ook kappen we zo min mogelijk bomen. Als we toch een boom kappen, planten we een nieuwe terug. Bij het maken van herinrichtingsplannen kijken we of we extra bomen in het plan kunnen opnemen. We kiezen waar mogelijk boomsoorten die van nature in de gemeente voorkomen.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

In het plantseizoen 2024-2025 zijn we gestart met de aanplant van jonge bomen op de volgende locaties:
- Hengelder; 3000 stuks bosplantsoen bomen (eik, es, linde) en 1000 stuks bosplantsoen struiken (sleedoorn, hazelaar, hondsroos e.a.)
- Gebied tussen De Tol en De Bem; 75 laanbomen

Daarnaast trachten wij bij revitaliseringen en grootschalige renovaties waar mogelijk bomen toe te voegen.

5.6.4 Wij bestrijden schadelijke planten 2023-2026

Planten die van nature niet in Nederland voorkomen en schadelijk zijn voor de natuur, mens of dier, bestrijden we. Een voorbeeld is de Japanse Duizendknoop. Wij doen dit door voorlichting aan inwoners te bieden als deze planten zich op privégrond bevinden. Als de planten in de openbare ruimte staan, gaat de gemeente deze intensief (laten) bestrijden.

Status 1e VGR	Status 2e VGR
	
Volgens plan	Volgens plan

Stand van zaken

We hebben in 2024 alle locaties digitaal inzichtelijk gemaakt opdat we de effecten van de bestrijding in de tijd kunnen volgen (monitoringssysteem). Verder voeren wij jaarlijks de bestrijding uit waarbij de focus ligt op de Japanse Duizendknoop en de Reuzenberenklauw. Wij passen diverse methodes toe zoals heet water, afgraven en elektrocuteren. Wij volgen nieuwe ontwikkelingen op de voet. De Reuzenberenklauw bestrijden wij door deze tijdig te maaien en/of af te graven en af te voeren.

5.6.5 Wij betrekken de samenleving bij de openbare ruimte 2023-2026

Inwoners, woningcorporaties, verenigingen en andere partners dagen we uit om samen met de gemeente iets moois te maken van de openbare ruimte. Nieuwe ideeën voor de openbare ruimte ondersteunen wij waar mogelijk. Binnen het IBOR-plan wordt ook aandacht besteed aan de participatie met de samenleving. Dit maakt weer onderdeel uit van het nog op te stellen gemeentebrede participatiebeleid.

Dit onderwerp staat op de raadsagenda. Binnen dit resultaat beschrijven we de reeds gemaakte voorbereidingen inzake, dan wel ons voornemen tot uitvoering. Dit onder voorbehoud van de uitkomsten van de behandeling van dit onderwerp door de raad.

Status 1e VGR	Status 2e VGR
	
Volgens plan	Volgens plan

Stand van zaken

Voor de grootschalige integrale vervangingen van de openbare ruimte passen wij een gedegen participatieproces toe. Daarnaast krijgt het afstemmen van belangen, intenties en gevoeligheden met de omgeving bij de voorbereiding en uitvoering van werkzaamheden in de openbare ruimte extra aandacht in de vorm van omgevingsmanagement. De omgevingsmanager verbindt inwoners en partijen met elkaar en eisen en wensen van stakeholders aan (project) doelen van de gemeente. Daarbij besteden we ook aandacht aan een heldere en transparante terugkoppeling van opgehaalde informatie en geven wij aan wat we hiermee wel of niet gaan/kunnen doen. Zo richten we een projectpagina in waarin inwoners naast relevante operationele informatie ook een verslag en terugkoppeling van de participatieronde(s) kunnen nalezen.

In het revitaliseringsproject Bloemenkamp hebben inwoners de nieuwe inrichting van de speeltuin meebepaald. Ook bij de revitalisering van Lobith is dit gebeurt. Specifiek hebben wij samen met de direct omwonenden van een drietal braakliggende velden plannen gemaakt voor een nieuwe invulling. Dit heeft geresulteerd in een compleet nieuwe invulling waar spelen en ontmoeten voor jong en oud voorop staat.

Daarnaast is in voorbereiding een voorstel waarin wij spelregels opstellen voor het mogelijk maken van zelfbeheer in de openbare ruimte. Hiermee willen we bewoners meer betrekken bij het beheer van de openbare ruimte in hun eigen leefomgeving. Deze spelregels maken het makkelijker voor bewoners om initiatieven (bijvoorbeeld via Zevenaar Doet) tot uitvoering te brengen. Tegelijkertijd voorkomen de spelregels dat het initiatief leidt tot ondoelmatig beheer van de openbare ruimte door de gemeente.

5.6.6 Wij verbeteren speel- en ontmoetingsplekken 2023-2025

Wij onderzoeken de behoefte en gewenste spreiding voor speel- en ontmoetingsplekken voor jong en oud. We leggen hierbij ook een relatie met de aanpak van overlast door jongeren. In een nog op te stellen Nota Speelplekken brengen wij de fysieke speel- en ontmoetingslocaties in kaart. We kijken daarbij in ieder geval naar een goede verdeling tussen en binnen de kernen, de (natuurlijke) inrichting van de speel- of ontmoetingsplek en of iedereen (ook kinderen met een beperking) hier kan spelen of verblijven. In iedere inspectieronde van de speelplekken toetsen we standaard op die uitgangspunten. In het kader van de herinrichting Angerlo gaan we een speelplek inrichten met deze uitgangspunten. Dit kan als voorbeeld dienen voor de nog op te stellen Nota Speelplekken.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De raamovereenkomst voor de levering en plaatsing van speelvoorzieningen hebben wij in 2025 met 1 jaar verlengd. Renovatie van bestaande speelterreinen vindt, op basis van het beheerplan Spelen, over de hele gemeente plaats. Daarbij volgen wij een participatief proces waarbij bewoners binnen bepaalde kaders een keuze maken voor de soort speeltoestellen die geplaatst worden en de inrichting van de speelplek. In 2025 zijn de volgende locaties (her)ingericht:

Inclusieve speel- en ontmoetingslocaties:
- de Zwanenwaay in Babberich
- Droogveld in Tolkamer
- De Olmen in Zevenaar (in voorbereiding)
- de vissteiger in Rosorum
- Schutterstal in Ooy.

Natuurlijke speel- en ontmoetingslocaties:
- Bizetstraat in Zevenaar
- Omgeving Carrousel in Zevenaar

Daarnaast hebben we op diverse andere locaties regulier speeltoestellen vervangen op basis van uitgevoerde inspecties. Bij grote revitaliseringsprojecten wordt de vervanging van speeltoestellen standaard meegenomen zoals in Bloemenkamp, Schrijvershoek en Lobith. De Nota Speelplekken is bijna gereed. Naar verwachting eind 2025 leggen wij de nota ter vaststelling aan u voor. Vooruitlopend op de formele vaststelling wensen wij de nota nog aan u te presenteren tijdens een nog te plannen informatieve raadsbijeenkomst.

5.6.7 Wij bevorderen de toegankelijkheid van de openbare ruimte 2023-2026

Het is belangrijk dat iedereen van de openbare ruimte gebruik kan maken en dat deze voor iedereen (ook voor mensen met een beperking) toegankelijk is. Bij de reguliere schouwen van de openbare ruimte wordt toegankelijkheid een vast onderdeel. In nieuwe projecten besteden wij standaard aandacht aan de toegankelijkheid.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Bij nieuwe aanleg, vervanging of groot onderhoud van de openbare ruimte kijken wij standaard naar verbetering van de bereikbaarheid van objecten en routes voor alle doelgroepen. Voorbeelden hiervan zijn het standaard verlagen van de trottoirbanden bij de hoeken van straten en de aanleg van ribbelstroken voor visueel gehandicapten bij openbaar vervoervoorzieningen. In 2025 hebben we daarnaast nog een voetpad gerealiseerd naast het bestaande fietspad in het belang van de veiligheid en comfort van de voetganger. Tevens hebben we de doorstroming van het fietsverkeer op de snelfietsroute verbeterd ter hoogte van de aansluiting van de Edisonstraat met de overgang Doesburgseweg.

Recent hebben wij in park Rosorum samen met de visvereniging HSV de Breuly de toegankelijkheid voor vismogelijkheden verbeterd door een tweede vispad aan te leggen voor mensen die minder mobiel zijn.
De gegevens uit een onderzoek naar het verbeteren van de toegankelijkheid van de openbare ruimte hebben we verwerkt in onze plannen voor revitalisering en groot onderhoud.

Vooruitlopend op de Nota Spelen hebben we de toegankelijkheid en gebruik van enkele speelplekken voor alle doelgroepen sterk verbeterd.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Baten				
Primitieve begroting 2025-2028	1.425	1.398	1.398	1.398
1e voortgangsrapportage 2025	60	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	13	0	0	0
Totale baten tot de 2e voortgangsrapportage	**1.498**	**1.398**	**1.398**	**1.398**
Mutaties in deze voortgangsrapportage (baten)				
1. Autonome ontwikkelingen	1.453	**0**	0	0
Actualisatie budget rentelasten	2	0	0	0
Budgetmutatie lasten/baten sport	1.451	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**1.453**	**0**	**0**	**0**
Totale baten in deze voortgangsrapportage	**2.952**	**1.398**	**1.398**	**1.398**
Lasten				
Primitieve begroting 2025-2028	12.916	12.666	12.652	12.731
1e voortgangsrapportage 2025	1.056	299	299	299
Kadernota 2026	0	280	131	131
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	-107	0	0	0
Totale lasten tot de 2e voortgangsrapportage	**13.865**	**13.245**	**13.082**	**13.160**
Mutaties in deze begroting (lasten)				
1. Autonome ontwikkelingen	1.193	**0**	0	0
Actualisatie budget rentelasten	0	0	0	0
Budgetmutatie lasten/baten sport	1.193	0	0	0
2. Actualisatie bestaand beleid	-69	**0**	0	0
Actualisatie afschrijvingen	-69	0	0	0
5. Mutaties < € 100.000	-50	**0**	0	0
Budgetmutatie motie Stolpersteine	-6	0	0	0
Budgetmutatie open monumentendag	-3	0	0	0
Budgetmutatie vrijetijdseconomie	-41	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**1.074**	**0**	**0**	**0**
Totale lasten tot de voortgangsrapportage	**14.939**	**13.245**	**13.082**	**13.161**
Resultaat voor bestemming	**-11.987**	**-11.847**	**-11.684**	**-11.762**

Onttrekkingen				
Primitieve begroting 2025-2028	604	254	254	254
1e voortgangsrapportage 2025	-19	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	-16	5	5	5
Totaal onttrekkingen reserves	569	**259**	259	259
Toevoegingen				
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	0	**0**	0	0
Saldo reserve mutaties	**569**	**259**	**259**	**259**
Resultaat na bestemming	**-11.417**	**-11.589**	**-11.425**	**-11.504**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget rentelasten	**2**	**0**	**0**	**0**

Door een lagere werkelijke financieringsbehoefte dan begroot verwachten we een voordeel op rentelasten van € 253.000.

Budgetmutatie lasten/baten sport	**259**	**0**	**0**	**0**

In de begroting is nog geen rekening gehouden met kostenverhogende btw en de compensatie die we hiervoor ontvangen van het Rijk. Op basis van de in het 1e kwartaal aangevraagde 'Specifieke uitkering stimulering sport 2025' (SPUK, voor compensatie van kostenverhogende btw) is in juli 2025 het voorschot ontvangen. Het door het Rijk beschikbaar gestelde voorschotbedrag is voldoende om de kostenverhogende btw te compenseren. Daarnaast is in 2025 een nabetaling ontvangen naar aanleiding van de definitieve vaststelling van deze SPUK over het jaar 2023 en een afrekening n.a.v. de vaststelling van de SPUK MEOZ (meerkosten energie openbare zwembaden) over 2023. De extra baten voor 2025 bedragen € 1.451.000 (voordeel).

Naast deze vaststellingen van de specifieke uitkeringen houden wij rekening met hogere lasten in verband raming van de kostenverhogende btw inclusief en de bijgestelde indexering voor de dienstverlening op basis van de afspraken vastgelegd in de DVO's (dienstverleningsovereenkomsten tussen gemeente en Ataro BV). Totaal hogere lasten bedraagt € 1.192.000 (nadeel). Per saldo is het voordeel in 2025 eenmalig € 259.000.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie afschrijvingen	**69**	**0**	**0**	**0**

Jaarlijks worden de afschrijvingslasten geactualiseerd. Voor 2025 geeft dit een voordeel van € 591.000. Dit voordeel wordt veroorzaakt door het faseren van investeringen. Hierdoor verschuift de start van de afschrijvingslast mee. Dit werkt door in diverse programma's.

Totaal mutaties	**330**	**0**	**0**	**0**

6. SOCIAAL DOMEIN

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden maatschappelijke ontwikkeling, jeugd, arbeidsparticipatie, leefbaarheid en wijkgericht werken, vrijwilligers- en mantelzorgbeleid. Samen vormen deze beleidsvelden het sociaal domein. Voor het realiseren van de opgaven in het sociaal domein nemen we ook onderdelen uit de beleidsvelden sport, cultuur, veiligheid, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, gezondheid en onderwijs mee die bij andere programma's zijn ondergebracht.
Op 26 juni 2024 is de visie en integrale nota sociaal domein 2024-2040 vastgesteld. Dit document is gemaakt samen met input van onze inwoners, maatschappelijke partners, collega's, participatieraad, het college en gemeenteraad.
In de visie sociaal domein 2020 – 2023 lag de nadruk op financiële beheersbaarheid en haalbaarheid. Er was minder aandacht voor onder andere sociale verbinding, de invloed van leefstijl en het benutten van gemeenschapskracht. Nu willen we meer bouwen en ontwikkelen, met aandacht voor bestaanszekerheid en gelijke kansen voor iedereen. We gaan samen aan de slag met de huidige opgaven en vraagstukken in het sociaal domein, vanuit een andere houding. Daarbij houden we de drie kernwaarden van de gemeente Zevenaar voor ogen: samenwerking, resultaatgerichtheid en klantgerichtheid.

Onze visie:
"In de gemeente Zevenaar staan het sociale netwerk, gezondheid en leefbaarheid centraal. We werken aan de mogelijkheden voor iedereen om een eigen, zelfstandig en betekenisvol leven te leiden. Dit vanuit een stabiele (financiële) basis en gelijke kansen voor iedereen. In een prettige en gezonde leefomgeving. Met en voor elkaar. Zo maken we Zevenaar een nog fijnere plek om te wonen, werken en leven!"

Deze visie en integrale nota:
geven aan wat voor gemeente we willen zijn;
geven richting aan beleid en uitvoering binnen het sociaal domein;
sluiten aan op de woonzorgvisie, omgevingsvisie en onze visie op de dienstverlening.

Om het beleid en de uitvoering vorm te geven, hebben we zes bouwstenen beschreven. Dit zijn:
1. bestaanszekerheid;
2. sociale basis;
3. leefbaarheid;
4. gezondere leefstijl;
5. kansrijk en veilig opgroeien;
6. veerkrachtig ouder worden.

De concrete vertaling van alle doelen, keuzes en uitdagingen in de bouwstenen uiten zich in uitvoeringsplannen per bouwsteen. Bij de uitwerking houden we rekening met de volgende uitgangspunten:
- iedereen doet ertoe en is van waarde (inclusie);
- de mens staat centraal (positieve gezondheid);
- voorkomen is beter dan genezen (preventie);
- niet ieder probleem vraagt om een professional voor de oplossing (normaliseren);
- de kosten gaan soms voor de baten uit (investeren);
- we maken het mogelijk houding (we denken in oplossingen).

Ontwikkelingen

Sterke sociale basis
In de visie Sociaal domein 2024-2040 is een belangrijke plaats ingeruimd voor het versterken van de sociale basis. Een sterkere sociale basis draagt bij aan het verhogen van de kwaliteit van leven van onze inwoners én aan het terugdringen van zorgkosten.
De gecombineerde ontwikkelingen van zorg naar gezondheid, van sterke lokale teams, van versterken eerste lijn (vanuit het medisch domein) en de roep om versterking van het preventieve, voorliggende veld, maken dat we -samen met de maatschappelijke partners- een integrale aanpak ontwikkelen voor bij de begroting 2026, e.v.

Hierbij houden wij ook rekening met de ontwikkelingen rondom landelijke akkoorden, zoals het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Aanvullend Zorg- en Welzijnakkoord (AZWA).

Armoede en Schulden

- *Beleidsplan Armoede en schulden*
  Eind maart is het beleidsplan Armoede en Schulden vastgesteld. In dit plan is onder meer genoemd dat we meer inzetten op een laagdrempelige toegang voor onze inwoners tot minimaregelingen waarbij we ook meer bekendheid willen geven aan wat we als gemeente Zevenaar te bieden hebben. Inmiddels is er ingezet op de volgende zaken:
- *Voorzieningenwijzer*
  Er is een overeenkomst gesloten met De Voorzieningenwijzer. De Voorzieningenwijzer is een online hulpmiddel en service die inwoners helpt bij het vinden en aanvragen van lokale regelingen en landelijke toeslagen. Het biedt ook inzicht in energiecontracten en zorgverzekeringen, en helpt bij het overstappen naar een passender aanbod. Het doel is om mensen financieel te ondersteunen en ervoor te zorgen dat ze optimaal gebruikmaken van de voorzieningen die voor hen beschikbaar zijn. De Voorzieningenwijzer is inmiddels als tool op onze website beschikbaar voor al onze inwoners.
- *Plinkr-Nazorg*
  We zijn een samenwerking gestart met Plinkr Nazorg. Plinkr Nazorg is een organisatie die zich richt op het versterken van de gemeentelijke hulpverlening bij het helpen van inwoners naar financiële stabiliteit. Aan inwoners die onder beschermingsbewind staan en/of in een schuldhulpverleningstraject zitten wordt via een digitaal platform en trajecten ondersteuning geboden bij het ontwikkelen van financiële en digitale vaardigheden, met als doel om uitstroom uit schuldhulpverlening en/of beschermingsbewind te bevorderen.
- *Wet alleenverdienersproblematiek*
  We hebben beleid geschreven ter uitvoering van de Wet tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek. Deze regeling geeft gemeenten de bevoegdheid om een tegemoetkoming te verstrekken aan huishoudens die in de knel komen door een complexe samenloop van fiscale regels, toeslagen en sociale zekerheid, waardoor ze minder te besteden hebben dan een vergelijkbaar paar in de bijstand. Deze regeling is bedoeld voor de jaren 2025, 2026 en 2027. Inmiddels zijn de eerste huishoudens gecompenseerd en is het werkproces ingericht voor de ambtshalve toekenningen voor de jaren 2025, 2026 en 2027.
- *Laatste kans beleid*
  Ter bescherming van onze inwoners die een woning huren en een huurachterstand hebben bij de Woningbouwcorporaties Baston Wonen, Plavei en Vryleve is een laatste kans beleid besproken met deze Woningbouwcorporaties. Er zijn werkafspraken gemaakt en er is een goede samenwerking afgesproken waarbij zoveel mogelijk wordt voorkomen dat mensen ontruimd worden.
- *Beleidsregels bijzondere bijstand*
  Naar verwachting zijn in september de beleidsregels bijzondere bijstand herzien. Hierbij wordt waar dit van toepassing is aangehaakt bij de komende Participatiewet in Balans en er is gekeken naar waar dat mogelijk is een synchronisatie van de inkomensgrenzen.
- *Armoede platform*
  Eind september is er samen met 1Stroom een armoedeplatform gehouden. Tijdens dit platform is onder meer de Voorzieningenwijzer uitgerold en wat onze ketenpartners daarin kunnen betekenen voor onze inwoners. Inzet is geweest samenwerking en verbinding met elkaar.

Sterk Lokaal Team

De visie is dat we binnen de toegang een Sterk Lokaal Team hebben van professionals die integraal, generalistisch, interdisciplinair en outreachend ondersteuning en dienstverlening bieden aan de inwoners die vragen hebben die vallen binnen het sociale domein. En daarbij dat dit team ook procesregie voert in complexe casussen. Voorjaar 2025 heeft onderzoeksbureau Hiemstra & De Vries onderzoek gedaan naar hoe we zo goed mogelijk een Sterk Lokaal Team kunnen vormgeven in Zevenaar. Dit in het kader van de landelijke Hervormingsagenda Jeugd. De definitieve onderzoeksresultaten zullen naar verwachting na de zomer van 2025 worden gedeeld.

Jeugd

- Hervormingsagenda Jeugd:

Een landelijke commissie heeft een eerste landelijk onderzoek gedaan naar de opgaven van de jeugdhulp / Hervormingsagenda. De resultaten zijn te lezen in het rapport Groeipijn van februari 2025, terug te lezen op de website van Open Overheid.nl. Wat hieruit naar voren komt is dat de Hervormingsagenda Jeugd een noodzakelijke, maar niet voldoende voorwaarde is om te komen tot een goed werkend, beter beheersbaar en financieel houdbaar jeugdstelsel. Enkele adviezen van de deskundigheidscommissie zijn:

- Ga door met de Hervormingsagenda Jeugd;
- Maak keuzes en leg werkende mechanismen voorschrijvend vast;
- Verbind het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming met de stevige lokale teams;
- Benader de reikwijdtediscussie vanuit de inhoud en niet budgettair;
- Onderzoek fundamentele uitgangspunten Jeugdwet die nu soms tegenstrijdig uitwerken;
- Bied aanbieders tijd en financiële ruimte om tot passende alternatieven voor gesloten jeugdhulp te komen.

Een volgende weging van de Hervormingsagenda Jeugd staat gepland voor 2028. We zijn nu in afwachting van de landelijke ontwikkelingen naar aanleiding van de adviezen en uitspraken van deze commissie.

- Samenwerking:

De samenwerking met ketenpartners, zoals Veilig Thuis en de GI's, hebben significante aandacht gekregen, resulterend in afspraken om gezamenlijk op te trekken en de veiligheid binnen gezinnen te verbeteren. De verdere uitwerking van deze ontwikkelingen vindt in 2025 plaats.
De wachtlijst bij het team Jeugd vertoont fluctuaties, maar door een grondige evaluatie van de werkprocessen is er meer grip op de instroom verkregen. Daarnaast heeft een pilot met een gezinscoach in 2024 bijgedragen aan het verkorten van de wachttijd bij de toegang. Deze pilot is afgerond. Er ligt een voorstel om de gezinscoach permanent op te nemen in het team Jeugd als alternatief voor geïndiceerde zorg. Dit zal ook weer positieve invloed hebben op de wachttijd bij de Toegang. Desondanks blijft de wachtlijst hoog. Uitval en verlof van personeel is hier een van de verklaringen voor. Een verdieping van de samenwerking met VT en de GI's zal hier ook een positieve invloed op hebben.

- Uitvoering van de Jeugdwet

In 2025 werken beleid en uitvoering jeugd samen aan het uitvoeren van de Jeugdwet. Een van de instrumenten hierin is de nieuwe verordening Jeugd die mei 2025 is vastgesteld door de gemeenteraad. De eigen kracht / probleemoplossend vermogen heeft een prominentere plek gekregen in de nieuwe verordening.

Preventieve voorzieningen jeugd en ouders
In Zevenaar ondersteunen we een aantal initiatieven voor onze jeugd en hun ouders. Het zijn initiatieven die laagdrempelig zijn en hulp bieden bij het opgroeien en opvoeden. We hebben hiervan een overzicht gemaakt voor de organisaties die inwoners verwijzen. Er staat ook een overzicht op de website van de gemeente. We hebben gemerkt dat deze voorzieningen de ouders en de jeugd helpen. Voorbeeld daarvan is het jongerenwerk van Caleidoz. De jongerenwerkers bieden activiteiten in de vrije tijd en zij coachen jongeren als zij even hulp nodig hebben. We zien ook dat er op onderdelen nog aanbod ontbreekt. We inventariseren met scherpe blik wat nog nodig is en kijken hierbij naar eigen kracht en mogelijkheden van inzet van inwoners als vrijwilliger. We betalen nieuwe activiteiten zo mogelijk uit bestaande middelen in de gemeentebegroting. Als dat niet kan, leggen wij een voorstel aan u voor bij de behandeling van de gemeente begroting 2026.

Huisvesting statushouders
Op de Reisenakker worden eind 2025 - begin 2026 flexwoningen geplaatst, waarvan er 7 bestemd zijn voor alleenstaande statushouders. Met Baston Wonen en Vluchtelingenwerk werken we aan de selectie van deze statushouders, zodat zij voor hun bewoning al kunnen starten met hun inburgeringstraject.
Samen met de woningcorporaties en Vluchtelingenwerk bereiden we een project voor rondom het inzetten van deelwonen voor alleenstaande statushouders. Hiervoor is een subsidieverzoek ingediend bij de provincie voor begeleiding van deze doelgroep.
Daarnaast is samen met de woningcorporaties en Vluchtelingenwerk een training woonvaardigheden voor statushouders ontwikkeld. Deze is onderdeel geworden van het participatieverklaringstraject (verplicht onderdeel van de inburgering).

Door het inzetten van deelwonen, opvang hervestigers en frequent overleg met corporaties en Vluchtelingenwerk lukt het om de achterstand in de huisvesting van statushouders in te lopen.

Inburgering
We werken aan de implementatie van de nieuwe aanbieders van de Zelfredzaamheids- en B1-route voor inburgering. Wegens personele problemen is dit nog onvoldoende van de grond gekomen en zal hier in het tweede halfjaar op worden ingezet.
Het Rijn IJssel is gestart met een combinatieroute van Entree en B1-onderwijs. Dit is bedoeld voor (jongere) statushouders waarvoor de Onderwijsroute niet haalbaar is.

Asielzoekers en COA
Met de opvang van de nareizigers aan de Hunneveldweg en Mercurion voldoet de gemeente aan de taakstelling voor asiel. Het COA heeft een klankbordgroep opgezet met omwonenden om knelpunten op te pakken.

Opvang Oekraïners
De opvanglocaties Huize Mathena en Pastorie Angerlo zijn geopend. Deze locaties zijn eigendom van de gemeente zelf. Inmiddels zitten deze locaties vol. We voldoen hiermee nog niet aan onze taakstelling voor opvang van Oekraïners. De taakstelling is 295, dit aantal realiseren we met de uitbreidingen aan de Ganzenpoelweg (Angerlo) en de Bandijk in Lathum.
De bewoners begeleiden we met hun weg vinden in Zevenaar. Dit doen we onder andere door hulp bij het vinden van werk en het organiseren van taallessen.
Vanaf 1 oktober zal de eigen bijdrage voor werkende Oekraïners in de gemeentelijke opvang verhoogd worden. De inning hiervan doet de RSD.
Voor de opvang van Oekraïners ontvangen we van het rijk een normbedrag per dag van € 44 per persoon. Dit dekt de kosten niet. We maken gebruik van de toezegging van het rijk dat alle kosten gedeclareerd kunnen worden. Dit brengt extra administratieve lasten met zich mee en onzekerheid of alle kostenposten worden vergoed.

Participatiewet in Balans
De 'Participatiewet in Balans' is een initiatief van het kabinet om de huidige Participatiewet te herzien, met als doel deze beter af te stemmen op de behoeften en mogelijkheden van individuen. Het wetsvoorstel omvat meer dan twintig maatregelen die de balans tussen rechten en plichten moeten herstellen.
Op 22 april 2025 heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel aangenomen. Het streven van het kabinet is om met deze herzieningen meer vertrouwen en de menselijke maat centraal te stellen in de uitvoering van de Participatiewet. Dit moet leiden tot een effectievere ondersteuning van bijstandsgerechtigden en een vereenvoudiging van de uitvoering voor gemeenten en professionals.
Als Zevenaar geven we al invulling aan een aantal voorgestelde maatregelen op korte termijn, bijvoorbeeld de zoektermijn voor jongeren en een verkorte aanvraagprocedure voor inwoners die her-instromen na een periode van werk. Ook op de lange termijn loopt Zevenaar vooruit op de wet, door te investeren in scholing van de klantmanagers en hen deel te laten nemen aan het kwaliteitsregister (KRSD) en lidmaatschap van de beroepsvereniging.

BUIG-tekort
We hebben geconstateerd dat de BUIG-uitgaven in 2025 hoger liggen dan het budget dat het Rijk hiervoor aan ons door middel van het BUIG-budget heeft toegekend. Uit onderzoek van Significant blijkt dat dit onder meer te maken heeft met het feit dat de verdeelsystematiek van de BUIG niet aansluit bij de bevolkingssamenstelling van de gemeente Zevenaar. Daarnaast blijkt dat het macrobudget in de nader voorlopige beschikking stukken lager uitvalt dan de voorlopige beschikking voorspelde. Naar verwachting zullen we voor 2025 een Vangnetuitkering aan moeten vragen. In 2024 hebben we verschillende maatregelen ingesteld welke in 2025 een investering vragen, bijvoorbeeld een verhoging van de inzet van loonkostensubsidie(LKS). De financiering hiervan wordt in het opvolgende jaar verrekend in het BUIG-budget. Dit betekent dat een groot deel van het tekort te wijten is aan de inzet op LKS. Andere oorzaken zijn onder andere de ontoereikende verdeelsystematiek, waarvoor verschillende bezwaar- en beroepsprocedures tegen SZW lopen.

Maatschappelijke ontwikkeling
We geven onverminderd uitvoering aan het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), via een specifieke uitkering van het Rijk. Hierbij wordt vanuit het principe van integraal beleid gewerkt aan gezonde leefstijl, sterke sociale basis en deskundigheidsbevordering.
Op regionaal niveau nemen we actief deel aan de ontwikkelingen in het kader van het Integraal Zorg Akkoord (IZA), waarbij intensivering van de relatie tussen de medische en gemeentelijke (zorg)wereld aan de orde is. Middels enkele pilotprojecten wordt gewerkt aan de beweging van zorg naar preventie. Op regionaal (Gelderland Midden) en subregionaal (de Liemers) niveau zijn we hierin actief. Eind 2024 staakte de VNG de gesprekken met het rijk omdat niet was voldaan aan de basisvoorwaarden van gelijkwaardigheid en financiële facilitering (de ziekenhuis-specialistische zorg trok zich in januari 2025 ook terug uit dat overleg; voorjaar 2025 zijn de gesprekken weer opgestart, omdat aan de basisvoorwaarden van gelijkwaardigheid is tegemoet gekomen). De val van het kabinet betekende een nieuwe hickup. Juni 2025 werd duidelijk dat er alsnog tot een akkoord is gekomen tussen alle berokken partijen, waarmee het Aanvullend Zorg- en Welzijn Akkoord (AZWA) definitief is. 2025 loopt gewoon door zoals gepland, met dien verstande dat er geen indexering over 2025 wordt toegepast, dat er vanuit 2025 10% van het budget overgeheveld mag worden naar 2026 en dat er meer onderling tussen budgetten geschoven mag worden. Voor 2026 wordt een generieke korting van 10% toegepast. Vanaf 2026 is het GALA integraal onderdeel van het AZWA. Het IZA loopt in 2026 nog een jaar door. In de tussentijd wordt nagegaan of en hoe e.e.a. structureel georganiseerd kan worden.

Maatschappelijke ondersteuning
In 2025 werken beleid en uitvoering Wmo samen (verder) aan het effectiever en efficiënter uitvoeren van maatschappelijke ondersteuning. Zie daarvoor ook de resultaten 6.2.2 en 6.2.4.
We hebben nieuwe samenwerkingsafspraken voor Wmo-woningaanpassingen met de woningcorporaties gemaakt. Met hen is ook een samenwerking aangegaan als het gaat om het realiseren van voldoende scootmobielstallingen en de invoering van het systeem van deelscootmobielen.
Regionaal en lokaal wordt de transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis verder uitgewerkt. Voor de invulling van de lokale infrastructuur voor kwetsbare inwoners investeren we uit de ambulantiseringsmiddelen beschermd wonen die we ontvangen van de centrumgemeente Arnhem. We investeren in samenwerking met maatschappelijke partners. Zo zijn we aangesloten bij het project Wachtlijsten GGZ de Liemers. Met dit project voldoen we ook aan de voorwaarden voor een Mentaal Gezondheidsnetwerk die we vanuit het Integraal Zorgakkoord (IZA) op moeten zetten. Voor inwoners met psychische kwetsbaarheid, waaronder ook de doelgroep die beschermd thuis komt te wonen, is ook een herstelacademie opgezet. Hier kunnen deze inwoners elkaar ondersteunen, herstellen en zo mogelijk weer mee doen in de maatschappij.

WAT WILLEN WE?

6. Sociaal domein

Wij willen dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Mensen die hier hulp bij nodig hebben ondersteunen we zo goed mogelijk. We richten ons op preventie: voorkomen is beter dan genezen. Als problemen eerder gesignaleerd worden, kan er op een laagdrempelige manier een oplossing gezocht worden. Voor werkzoekenden zetten we primair in op het vinden van passend werk.

WAT DOEN WE?

Naam resultaat		Status 1e VGR	Status 2e VGR
6.1.1 Bestendigen en versterken samenwerking armoedeplatform	2022-2026		
6.1.2 Wij synchroniseren waar mogelijk de inkomensgrenzen van minimaregelingen	2022-2025		
6.2.2 Wij bieden een herkenbare toegang tot het sociaal domein	2023-2025		
6.2.3 Wij verbeteren de afspraken en sturen op het aantal contracten met (regionale) aanbieders van jeugdzorg en wmo	2022-2026		

6.2.4 Wij werken efficiënt en eenvoudig in het sociaal domein	2022-2026		
6.2.6 Wij volgen de landelijke (financiële) ontwikkelingen rondom jeugdzorg	2022-2026		
6.4.1 Wij willen een passende uitvoering van de Participatiewet	2022-2025		

6.1 Verruimen van de inkomensondersteuning voor meer bestaanszekerheid van inwoners

6.1.1 Bestendigen en versterken samenwerking armoedeplatform 2022-2026

We evalueren de aanpak van de bestrijding van armoede zoals beschreven in de beleidsnotitie armoede en schulden voor de periode 2019-2022. Ook laten we een minima-effectrapportage door het NIBUD uitvoeren, waarbij de financiële gevolgen van het synchroniseren van de inkomensgrens voor inwoners inzichtelijk wordt. Tevens zullen we het NIBUD vragen om inzichtelijk te maken voor welke huishoudtypen er mogelijk sprake is van een armoedeval. Daarnaast kijken we naar wat het verhogen van de inkomensgrens voor de inwoner aan welzijn en preventie oplevert. De uitkomsten van het NIBUD-onderzoek en van de beleidsevaluatie bespreken we met het armoedeplatform. De uitkomsten verwerken we in een nieuwe Beleidsnota armoede en schulden. Samenwerking met het armoedeplatform bestendigen en versterken we.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	 Volgens plan	 Volgens plan

De beleidsregels bijzondere bijstand en minimabeleid zijn naar verwachting eind september 2025 gewijzigd vastgesteld. De uitkomsten van het NIBUD onderzoek worden hierin meegenomen. In september 2025 is een armoedeplatform gehouden samen met 1Stroom. Tijdens dit platform zijn de actualiteiten in minimabeleid toegelicht zoals aansluiting bij De Voorzieningenwijzer en wat dat betekent voor onze inwoners en waar dit voor nadere verbinding en samenwerking kan zorgen tussen de Ketenpartners.

6.1.2 Wij synchroniseren waar mogelijk de inkomensgrenzen van minimaregelingen 2022-2025

De ambitie is om dezelfde inkomensgrens te gebruiken voor alle regelingen. Zo is het voor inwoners eenvoudiger te bepalen wanneer zij op welke hulp kunnen rekenen. De inkomensgrenzen voor de minimaregelingen zijn, op de individuele inkomenstoeslag (110%) en de collectieve zorgverzekering (140%, derde pakket) na, allemaal gesteld op 120%. We onderzoeken verdere synchronisatie van de inkomensgrenzen.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	 Niet volgens plan	 Volgens plan

De beleidsregels bijzondere bijstand en minimaregelingen 2026 zijn in september 2025 gewijzigd vastgesteld. Waar mogelijk is er ingezet op synchronisatie van de inkomensgrenzen.

6.2 Ondersteunen van inwoners door passende jeugd- en maatschappelijke zorg, hulp en ondersteuning aan te bieden

6.2.2 Wij bieden een herkenbare toegang tot het sociaal domein 2023-2025

De toegang tot het sociaal domein moet zowel fysiek, telefonisch als elektronisch te benaderen zijn. De inwoner met een ondersteuningsvraag kan rekenen op goede informatie en advies, kortdurende ondersteuning, verwerking van een hulpvraag, een beschikking en/of een doorverwijzing naar een ander loket, zoals het Centrum voor Indicatiestelling Zorg (CIZ) voor ondersteuning vanuit de Wet Langdurige Zorg of zorg op basis van de Zorgverzekeringswet (ZVW).

De komende jaren zetten wij in op het bieden van een integrale intake voor inwoners met ondersteuningsvragen. Daarbij kijken wij ook naar integrale dienstverlening. Ook voor andere professionals, die contact hebben met inwoners van de gemeente Zevenaar is de toegang tot hulp en ondersteuning een herkenbare en belangrijke partner. Voor inwoners die geen ondersteuningsvraag hebben (maar wel problemen kennen) en multi-probleem casussen bieden wij een integrale aanpak van de vraagstukken.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Wij bieden een herkenbare toegang tot het sociaal domein. Het begrip 'toegang' verwijst naar de manieren waarop inwoners met een ondersteunings- of zorgvraag contact kunnen leggen, niet alleen met de gemeente, maar ook via de sociale basis en de basisinfrastructuur, en naar hoe de beschikbaarheid van hulp of zorg voor hen wordt georganiseerd.

Jeugd
Voor Jeugd is het Klant Contact Centrum (KCC) het eerste aanspreekpunt. Het KCC verbindt de vragen die zij krijgen door naar het juiste team binnen het sociaal domein. Er zijn sinds kort screeners binnen team jeugd die de juiste aanvragen selecteren voor jeugd. Ook is er een bureaudienst voor directe vragen vanuit professionals. Dit loopt ook via het KCC. Een andere ontwikkeling is dat er in het najaar 2025 een digitaal aanmeldformulier komt voor inwoners. Voor jeugd is de toegang hiermee ook elektronisch te benaderen. En het formulier helpt de inwoner om zijn hulpvraag te formuleren, in plaats van te kijken naar het aanbod. We behouden dat jeugdconsulenten vaste contactpersoon blijven van een gezin of cliënt; dit is prettig voor de inwoner en werkt efficiënt.

Wmo
Voor Wmo is het Klant Contact Centrum (KCC) het eerste aanspreekpunt. Het KCC vangt vragen af waar dat mogelijk is, denk aan algemene vragen over het aanvraagproces, informatie over eigen bijdragen of voorzieningen. Wanneer de vraag complexer is of inhoudelijke beoordeling vraagt, wordt deze direct doorgezet naar het team Wmo. Binnen het team Wmo is dagelijks een consulent beschikbaar via de bereikbaarheidsdienst. Deze dienst zorgt ervoor dat doorgezette vragen snel worden opgepakt en inwoners of professionals worden geholpen met vragen.
Daarnaast is de toegang tot Wmo ook digitaal beschikbaar via een contactformulier op de website. Inwoners vinden hier informatie over wie in aanmerking komt voor Wmo, welke ondersteuning geboden kan worden, hoe het aanvraagproces verloopt en kunnen hier ook zelf een aanvraag starten.

Sterke Lokale Teams
Met de ontwikkeling naar Sterke Lokale Teams is de visie dat we binnen de toegang een team hebben van professionals die integraal, generalistisch, interdisciplinair en outreachend ondersteuning en dienstverlening bieden aan de inwoners.
Overall zal de nieuwe visie sociaal domein 2024-2040 in sterke mate bijdragen aan de integrale blik.

6.2.3 Wij verbeteren de afspraken en sturen op het aantal contracten met (regionale) aanbieders van jeugdzorg en wmo — 2022-2026

De kwaliteit van de zorg aan onze jeugdigen monitoren we continu door middel van cliëntervaringsonderzoeken, accountgesprekken en controle op doelmatigheid, rechtmatigheid en kwaliteit. In de aanbestedingstrajecten hebben wij altijd aandacht voor de kwaliteit van de zorg. Voor wat betreft contracten met jeugdhulpaanbieders en Wmo-zorgaanbieders sluiten we aan bij de regionaal aangestuurde inkooptrajecten van de MGR sociaal domein Centraal Gelderland. Bij iedere inkoopronde sturen wij op het afsluiten van langer lopende contracten en het verminderen van het aantal aanbieders.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De verlenging en/of nieuwe inkoop van contracten is een doorlopend proces. We kijken kritisch naar bestaande afspraken en convenanten en sturen op kwaliteit. Zevenaar heeft een actieve rol in de regionale werkgroepen.

6.2.4 Wij werken efficiënt en eenvoudig in het sociaal domein 2022-2026

Binnen het sociaal domein willen we werken vanuit vertrouwen met minder regeldruk en betere efficiëntie. We hebben de ambitie om een betere balans tussen uitgaven en daadwerkelijke zorg te realiseren en minder geld te besteden aan administratieve taken. Met eenvoudig werken willen we geld besparen, aangezien onnodige regels en processen geld kosten. Door te vertrouwen op onze professionals binnen het sociaal domein is er minder verantwoording en administratie nodig.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

We volgen de regionale en landelijke ontwikkelingen (hervormingsagenda en toekomstscenario) waarbij minder regeldruk, een eenduidige werkwijze en betere monitoring hoog op de agenda staan. We volgen en anticiperen op deze ontwikkelingen. We toetsen de werkprocessen binnen jeugd intern op efficiëntie en noodzaak en op de regionale herstructurering die eraan komt.
Binnen de Wmo worden werkprocessen getoetst op efficiëntie en noodzaak. Voor huishoudelijke ondersteuning is hiervoor een pilot uitgevoerd, waarbij het proces van aanvraag tot en met melding samen met Dienstverlening lean is ingericht. Dit heeft geleid tot een eenvoudiger werkproces en een kortere wachttijd voor inwoners. Op basis van de positieve resultaten wordt deze werkwijze breder toegepast op andere Wmo-processen. Doel is om de dienstverlening efficiënter te organiseren en inwoners sneller te helpen, met behoud van kwaliteit. Daarnaast wordt steeds meer uitvoering gegeven aan het zgn. passend beschikken. Dat betekent dat de duur van de ondersteuning in de beschikking zoveel mogelijk aansluit op de specifieke situatie van de inwoner. Met deze werkwijze wordt het aantal heronderzoeken vermindert, de uitvoering efficiënter en eenvoudiger en het biedt inwoners die langdurige of blijvende ondersteuning nodig hebben meer rust en zekerheid.

6.2.6 Wij volgen de landelijke (financiële) ontwikkelingen rondom jeugdzorg 2022-2026

Sinds de invoering van de Jeugdwet (2015) is jeugdzorg voortdurend in ontwikkeling. Wij nemen actief deel aan relevante regionale overleggen (via de MGR sociaal domein Centraal Gelderland) en blijven op de hoogte van de ontwikkelingen en oefenen waar mogelijk invloed uit.
Wij volgen de ontwikkelingen via de VNG nauwgezet. Verder volgen wij ook de landelijke ontwikkelingen op het gebied van innovatie. Best–practices nemen we (indien mogelijk) over in Zevenaar.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Zevenaar heeft een actieve rol in de regio en is nauw betrokken bij de ontwikkelingen rondom de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming, zowel op beleids- als bestuurlijk niveau. De zeven Gelderse jeugdhulpregio's (G7) werken samen om de beschikbaarheid en bereikbaarheid van hoogspecialistische jeugdhulp ('essentiële functies') te verbeteren. Samen als jeugdhulpregio's, maar ook samen met zorgaanbieders, ervaringsdeskundigen, onderwijs en verwijzers. De deskundigencommissie voor de Hervormingsagenda bekijkt hoe het gaan met de uitvoering van de Hervormingsagenda en of dit op de lange termijn het gewenste effect heeft op de uitgaven.

6.4 Stimuleren van de deelname van meer inwoners aan het arbeidsproces

6.4.1 Wij willen een passende uitvoering van de Participatiewet 2022-2025

We houden meer rekening met de menselijke maat bij de uitvoering van de Participatiewet, bijvoorbeeld door het aanpakken van hardheden en knelpunten bij de uitvoering van de Participatiewet. Daarbij hebben we tevens aandacht voor de vorm van onze handhaving.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De Participatiewet wordt de komende jaren herzien omdat deze als complex werd ervaren, onvoldoende uitging van vertrouwen en niet in alle opzichten de gestelde doelen bereikt. Het ministerie van SZW stelde een programmaplan op, bestaande uit drie zogenaamde 'sporen', waarmee de Participatiewet weer in 'balans' wordt gebracht. Deze wetswijziging vraagt de nodige aanpassingen in de gemeentelijke uitvoeringspraktijk. Het voorstel is op 22 april aangenomen door de Tweede Kamer.

Met de wijzigingen van de Participatiewet geeft de regering invulling aan het zogenoemde spoor 1 van het bredere programma 'Participatiewet in balans'. Overkoepelend wil de regering met dit voorstel in de uitvoering van de Participatiewet de mens meer centraal stellen en van vertrouwen uitgaan. Ook vereenvoudiging van regelgeving is een belangrijk aandachtspunt.

Spoor 1: Maatregelen op korte termijn.
Spoor 2: Fundamentele herziening van de Participatiewet.
Spoor 3: Vakmanschap

Als Zevenaar geven we al invulling aan een aantal voorgestelde maatregelen op korte termijn, bijvoorbeeld de zoektermijn voor jongeren en een verkorte aanvraagprocedure voor inwoners die her-instromen na een periode van werk. Ook op de lange termijn loopt Zevenaar vooruit op de wet, door te investeren in scholing van de klantmanagers en hen deel te laten nemen aan het kwaliteitsregister (KRSD) en lidmaatschap van de beroepsvereniging.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Baten				
Primitieve begroting 2025-2028	14.911	18.875	19.375	19.375
1e voortgangsrapportage 2025	5.385	-540	-540	-540
Kadernota 2026	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Totale baten tot de 2e voortgangsrapportage	**20.296**	**18.335**	**18.835**	**18.835**

Mutaties in deze voortgangsrapportage (baten)

1. Autonome ontwikkelingen	-99	**-231**	0	667
Algemene uitkering - meicirculaire 2025	0	0	0	667
Budgetmutatie uitkeringslasten/-baten (BUIG)	128	0	0	0
Budgetmutatie uitstel vervanging abonnementstarief Wmo	-227	-231	0	0

2. Actualisatie bestaand beleid	931	**0**	0	0
Budgetmutatie terugvordering zorgkosten op basis van het woonplaatsbeginsel	931	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**832**	**-231**	**0**	**667**
Totale baten in deze voortgangsrapportage	**21.128**	**18.104**	**18.835**	**19.502**

Lasten

Primitieve begroting 2025-2028	77.682	80.773	81.261	81.209
1e voortgangsrapportage 2025	5.358	877	877	877
Kadernota 2026	0	593	487	485
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	-33	0	0	0
Totale lasten tot de 2e voortgangsrapportage	**83.007**	**82.243**	**82.625**	**82.571**

Mutaties in deze begroting (lasten)

1. Autonome ontwikkelingen	1.187	**0**	0	-174
Algemene uitkering - meicirculaire 2025	0	0	0	-174
Budgetmutatie uitkeringslasten/-baten (BUIG)	1.187	0	0	0
Budgetmutatie uitstel vervanging abonnementstarief Wmo	0	0	0	0
2. Actualisatie bestaand beleid	1.118	**130**	0	0
Budgetmutatie opvang en begeleiding vluchtelingen	0	130	0	0
Budgetmutatie terugvordering zorgkosten op basis van het woonplaatsbeginsel	0	0	0	0
Budgetmutatie zorgkosten WMO en jeugd	1.118	0	0	0
5. Mutaties < € 100.000	299	**120**	59	59
Budgetmutatie aanpak problematische schulden	42	0	0	0
Budgetmutatie alleenverdienersproblematiek	57	61	0	0
Budgetmutatie exploitatie Gemeenschappelijke regeling SDL/RSD	71	0	0	0
Budgetmutatie faillissement Groupcard m.b.t. mantelzorgcompliment	45	0	0	0
Budgetmutatie gezinscoaches jeugdhulp	0	0	0	0
Budgetmutatie jeugdhulp kinderen in een AZC	59	59	59	59
Budgetmutatie vastgoed akoestische maatregelen	25	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**2.604**	**250**	**59**	**-115**
Totale lasten tot de voortgangsrapportage	**85.612**	**82.493**	**82.684**	**82.456**
Resultaat voor bestemming	**-64.483**	**-64.389**	**-63.849**	**-62.953**

Onttrekkingen				
Primitieve begroting 2025-2028	124	24	24	24
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	130	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	124	**154**	24	24
Toevoegingen				
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	0	**0**	0	0
Saldo reserve mutaties	**124**	**154**	**24**	**24**
Resultaat na bestemming	**-64.359**	**-64.234**	**-63.824**	**-62.929**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
1. Autonome ontwikkelingen				
Algemene uitkering - meicirculaire 2025	**0**	**0**	**0**	**841**

In de meicirculaire 2025 is een compensatie opgenomen voor loon- en prijsontwikkeling. Dit bedrag reserveren wij voor indexatie van de verschillende onderdelen in onze begroting. Daarnaast zijn voor de jaren 2025 tot en met 2027 extra middelen beschikbaar gesteld voor jeugdzorg en voor demping terugval gemeentefonds. Hierover informeerden wij u in juni 2025 met raadsinformatiebrief Z/25/495392.

Budgetmutatie uitkeringslasten/-baten (BUIG)	**-1.059**	**0**	**0**	**0**

Op basis van de prognose van de Regionale Sociale Dienst (RSD-de Liemers) van de te verwachten hogere uitkeringslasten actualiseren wij de ramingen. De prognose is gebaseerd op de uitgaven tot en met juni 2025. Daarnaast wordt rekening gehouden met hogere bijdragen van het Rijk, gebaseerd op het in april 2025 gepubliceerde bijgestelde nader voorlopig budget inkomensdeel (BUIG), aangevuld met de te verwachten compensatie op grond van de 'vangnetregeling'. Door de hogere lasten verwachten wij een nadeel in 2025 van € 1.187.000. Het voordeel door de hogere baten bedraagt € 128.000. Per saldo verwachten wij een nadelig resultaat 2025 voor de uitkeringslasten/-baten € 1.059.000.

Budgetmutatie uitstel vervanging abonnementstarief Wmo	**-227**	**-231**	**0**	**0**

Het Rijk heeft in 2023 besloten dat het abonnementstarief in de Wmo wordt afgeschaft en wordt vervangen door een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage. Het wetsvoorstel hiervoor is nog in behandeling. De inwerkingtreding van deze wet is nu voorzien per 1 januari 2027. In de meicirculaire krijgen wij nu via de algemene uitkering compensatie voor de geraamde eigen bijdragen in 2025 (€ 227.000) en 2026 (€ 231.000).
In samenhang met de algemene uitkering is deze mutatie budgettair neutraal.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Budgetmutatie opvang en begeleiding vluchtelingen	**0**	**-130**	**0**	**0**

Bij de jaarrekening 2023 is een bestemmingsreserve gecreëerd m.b.t. extra kosten in het kader van de opvang en inburgering van vluchtelingen. Hierbij zal worden ingezet op taallessen, aanpassing van woningen voor grote gezinnen, het beter benutten van de bestaande woningvoorraad en de ondersteuning van dorpsinitiatieven. Wij vragen nu om voor 2026 € 130.000 uit te geven aan deze onderwerpen. Deze kosten worden ten laste gebracht van de daarvoor bestemde reserve.

Budgetmutatie terugvordering zorgkosten op basis van het woonplaatsbeginsel	**931**	**0**	**0**	**0**

Vanaf vorig jaar zijn reeds betaalde zorgkosten gecontroleerd in het kader van het woonplaatsbeginsel. Het blijkt dat wij zorgkosten hebben betaald waarvan nu blijkt dat deze door een andere gemeente betaald moesten worden. De betaalde kosten zijn nu in rekening gebracht bij de juiste gemeenten. Dit levert dit jaar een incidenteel voordeel op van afgerond € 930.000.

	-1.118	**0**	**0**	**0**

Budgetmutatie zorgkosten WMO en jeugd

Bij het opstellen van de begroting 2025-2028 is voor de zorgkosten WMO en jeugd een percentage toegepast van 1,2%. Dit in afwachting van compensatie van het Rijk. Bij de meicirculaire 2025 heeft het Rijk compensatie gegeven. Wij stellen voor om de zorgkosten in 2025 te compenseren met 3,21% (4,41% minus 1,20%). Dit betekent een structurele verhoging van afgerond € 1.118.000. In deze voortgangsrapportage nemen we de alleen het effect voor 2025 op. Dit effect boeken wij af op de stelpost die is opgenomen voor indexatie bij de meicirculaire 2025. Het effect vanaf 2026 wordt meegenomen in de begroting.

Totaal mutaties	**-1.473**	**-361**	**0**	**841**

Toelichting reservemutaties

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
2. Actualisatie bestaand beleid				
Budgetmutatie opvang en begeleiding vluchtelingen	**0**	**130**	**0**	**0**

Bij de jaarrekening 2023 is een bestemmingsreserve gecreëerd m.b.t. extra kosten in het kader van de opvang en inburgering van vluchtelingen. Hierbij zal worden ingezet op taallessen, aanpassing van woningen voor grote gezinnen, het beter benutten van de bestaande woningvoorraad en de ondersteuning van dorpsinitiatieven. Wij vragen nu om voor 2026 € 130.000 uit te geven aan deze onderwerpen. Deze kosten worden ten laste gebracht van de daarvoor bestemde reserve.

Totaal reservemutaties	**0**	**130**	**0**	**0**

7. VOLKSGEZONDHEID EN DUURZAAMHEID

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden volksgezondheid, milieu en duurzaamheid. Volksgezondheid richt zich op een gezonde leefomgeving en leefstijl. Milieu richt zich op de onderdelen lucht, geluid, bodem, externe veiligheid en duurzaamheid (klimaat).
Over duurzaamheid/klimaat zijn in het Nationaal Klimaatakkoord afspraken gemaakt waarbij de uitvoering bij de gemeenten is belegd. De aanpak en invulling van Zevenaar is onderverdeeld in de 'resultaten': energietransitie, warmtetransitie, circulaire economie/Fairtrade gemeente en klimaatadaptatie.

Ontwikkelingen

Volksgezondheid

Gemeenten hebben de wettelijke taak zorg te dragen voor de publieke gezondheidszorg voor hun inwoners. Deze publieke gezondheidszorg wordt uitgevoerd door de GGD (VGGM) en biedt gezondheidsbeschermende en gezondheidsbevorderende maatregelen voor alle inwoners (Algemeen Publieke Gezondheidszorg) en preventieve jeugdgezondheidszorg voor 0-18 jarigen (Jeugdgezondheidszorg). Voor de Algemeen Publieke Gezondheidszorg (APG) en de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) geldt dat in 2022-2023 een aantal taken tijdelijk niet of minder uitgevoerd zijn vanwege financiële en personele krapte. Voor 2024 heeft een bijstelling van budgetten plaatsgevonden en is personeel geworven, waarmee in 2024 alle basistaken APG en JGZ zijn uitgevoerd. Voor 2026 e.v. ligt de uitdaging voor om enerzijds verder toekomstbestendig te worden en anderzijds bestaat de druk op beschikbare financiële middelen, resulterend in een bezuinigingsvraagstuk. De bestuurders hebben de gezamenlijke opdracht geformuleerd een besparing van 2% op te nemen.

Omgevingsdienst

De besturen van de Omgevingsdienst Arnhem en Nijmegen stellen voor de beide diensten te fuseren tot één Omgevingsdienst. Door een schaalvergroting ontstaat een robuuste en toekomstbestendige omgevingsdienst die ook in de toekomst goed in staat zal zijn haar taken te blijven uitvoeren. De beoogde fusiedatum is 1 januari 2026.

WAT WILLEN WE?

7. Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid

Wij willen een bijdrage leveren aan een gezonder Zevenaar. Dit bereiken we door meer dan een goede gezondheidszorg alleen. De omgeving waarin we leven is ook belangrijk om ons geestelijk en lichamelijk fit te voelen. We werken ook aan een duurzame samenleving. Zo borgen we de toekomstbestendigheid en leefbaarheid van de samenleving voor onze toekomstige generaties.

WAT DOEN WE?

Naam resultaat		Status 1e VGR	Status 2e VGR
7.1.1 Wij optimaliseren de aanwezigheid van AED's in wijken en dorpen	2022-2025		
7.1.2 Wij werken aan verbetering van aanrijdtijden van ambulancezorg	2022-2025		
7.1.3 Wij versterken de ondersteuning van (aanstaande) ouders en bieden van passende hulp aan kwetsbare (aanstaande) ouders	2023-2025		
7.1.4 Wij zetten ons in voor behoud van de ziekenhuiszorg in ziekenhuis Rijnstate Zevenaar	2022-2025		
7.2.1 Wij stimuleren maatschappelijke discussie, bewustwording en voorlichting over de energietransitie	2023-2026		
7.2.2 Wij verduurzamen onze eigen organisatie en vastgoed	2025-2026		

7.2.3 Wij werken in de regio samen aan de regionale energiestrategie	2023e.v.		
7.2.4 Wij zetten in op energiebesparing	2023-2026		
7.2.5 Wij verruimen de laadinfrastructuur voor elektrische auto's	2022-2026		
7.3.1 Wij voeren de plannen van de Warmtevisie uit	2023-2026		
7.3.2 Wij zetten in op een warmtenet en het gebruik van restwarmte	2023-2026		
7.4.1 Wij zetten ons in voor het keurmerk Fairtrade gemeente	2023-2026		
7.4.2 Wij werken aan de opgave circulaire economie, ook via de Groene Metropoolregio	2023-2025		
7.4.3 Wij vernieuwen het afvalbeleid	2024-2025		
7.5.1 Wij nemen maatregelen ter voorkoming van wateroverlast en droogte	2023-2026		

7.1 Verbeteren van de volksgezondheid in Zevenaar

7.1.1 Wij optimaliseren de aanwezigheid van AED's in wijken en dorpen — 2022-2025

Er zijn in de afgelopen periode al de nodige AED's geplaatst in wijken en dorpen. We beoordelen in de komende periode of er nog aanvulling gewenst is en hoe we het beheer borgen. We onderzoeken een subsidieregeling, met name voor opleidingen. Crowdfunding en andere vormen van financiering willen we aanmoedigen.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
		
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Zoals aangekondigd in de 1e VGR 2025 is naar aanleiding van de vlekkenkaart die is opgeleverd door Stichting Liemers Hartveilig duidelijk geworden dat er nog diverse plekken in de gemeente zijn die voorzien moeten worden van een EAD om aan resultaat 7.1.1 uit het collegeprogramma van 2022 te voldoen. Dit zodat er eind dit jaar een voldoende dekkend AED netwerk en voldoende opgeleide burgerhulpverleners zijn. Deze gesprekken lopen momenteel.

7.1.2 Wij werken aan verbetering van aanrijdtijden van ambulancezorg — 2022-2025

Met de VGGM blijven we in overleg om de aanrijdtijden van ambulance spoedritten te verbeteren in een aantal kernen. Daarbij houden we rekening met ontwikkelingen in de ambulancezorg, infrastructurele werken en positionering van de ambulanceposten in de regio.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
		
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De Ambulancezorg is aangehaakt bij de centrale meldkamer in Apeldoorn. Er is een optimalisatieslag aan de orde waarbij meer aandacht is voor goede triage (bepalen welke classificatie een melding heeft) zodat nog adequater de juiste ambulance/ondersteuning kan worden gestuurd. Dit is een verbeteringsslag die vruchten afwerpt, zo laten de eerste ervaringen zien.
Tegelijkertijd kunnen gemeenten helpen door rekening te houden met de hulpdiensten bij nieuwe ontwikkelingen en door een dekkend netwerk van buurthulpverleners te organiseren. Zevenaar heeft daar goede stappen in gemaakt door het AED-netwerk uit te breiden.

7.1.3 Wij versterken de ondersteuning van (aanstaande) ouders en bieden van passende hulp aan kwetsbare (aanstaande) ouders 2023-2025

Ook al in de fase voor de geboorte van een kind ondersteunen we kwetsbare (aanstaande) ouders. Hierbij sluiten we sinds 2020 aan bij het landelijke project Kansrijke Start voor alle kinderen. Binnen dit kader bieden we de doelgroep laagdrempelige ondersteuning thuis met initiatieven als Voorzorg en Nazorg voor kwetsbare (aanstaande) ouders en Sterk Ouderschap voor ouders die vragen om een steuntje in de rug. We willen dit aanbod uitbreiden met o.a. groepsbijeenkomsten voor aanstaande jonge ouders. Dit is wat de doelgroep zelf als wens heeft aangegeven. De inzet kan een preventieve werking hebben op de lange termijn.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

We hebben in Zevenaar met de geboortezorg (verloskundigen, kraamzorg), GGD en ons sociaal team afspraken gemaakt over de samenwerking in hulp voor kwetsbare zwangere moeders en jonge ouders. Met deze afspraken krijgen zij zo snel mogelijk de juiste hulp.
Verder blijven we het regionale programma Nu Niet Zwanger ondersteunen. Beoogd effect van het programma Nu Niet Zwanger is het voorkomen van ongeplande en ongewenste zwangerschappen bij zeer kwetsbare (wens-) ouders, die hun toekomstige kind in deze fase geen veilige en gezonde leefomgeving kunnen bieden. De gemeenten in de regio Centraal Gelderland en maatschappelijke organisaties hebben een convenant ondertekend voor de samenwerking voor de periode 2025-2029. Dit is een verlenging van het convenant voor 2022-2024. Voorgaande is onderdeel van het plan van aanpak voor Kansrijke Start in Zevenaar.

7.1.4 Wij zetten ons in voor behoud van de ziekenhuiszorg in ziekenhuis Rijnstate Zevenaar 2022-2025

Ziekenhuis Rijnstate Zevenaar blijft behouden voor Zevenaar en omgeving. Met handhaving van het huidige aanbod van zorg onderzoeken we mogelijkheden voor toevoeging van versterkende (specialistische) functies voor gezondheidszorg op deze locatie, bijvoorbeeld geriatrische voorzieningen.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Voor zover binnen onze invloedsfeer, hebben en vragen wij telkenmale aandacht voor ziekenhuiszorg vanuit dependance Zevenaar. Hierbij gebruiken wij ook de insteek van aanhaken met het preventieve, voorliggende veld.
Tijdens de vakantieperiode is de huisartsenspoedpost in Zevenaar een vijftal weken gesloten wegens een te beperkte capaciteit. De dienstverlening is gewaarborgd doordat de huisartsen als zodanig wel beschikbaar bleven.
Voor de avonduren en weekenden moest uitgeweken worden naar Arnhem-Noord of -Zuid, wat in de nachtelijke uren ook al het geval is.

7.2 Inzetten voor uitsluitend gebruik van duurzame vormen van energie

7.2.1 Wij stimuleren maatschappelijke discussie, bewustwording en voorlichting over de energietransitie 2023-2026

Samen met onze inwoners en bedrijven staan we voor de opgave energietransitie. Dat willen we bereiken door ons in te zetten op het besparen van het energieverbruik en op een overstap van fossiele brandstoffen naar duurzame vormen van energie. Wij geven ruimte aan initiatieven uit de samenleving, die een bijdrage leveren aan de energietransitie. We willen in dialoog met inwoners en andere betrokkenen samen een koers uit stippelen hoe Zevenaar in 2050 CO_2 neutraal is. Samen met onze inwoners gaan we op zoek naar de beste alternatieve energiebronnen voor Zevenaar en op welke locaties deze het best gerealiseerd kunnen worden. Via het energieloket, energiecoaches en campagnes als Kids groen en duurzaam, energiebesparing

woningvoorraad en door middel van informatievoorziening aan bedrijven (samen met de ODRA) zorgen we voor de nodige bewustwording en gedragsverandering.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De dialoog met de samenleving wordt in 2025 afgerond. Er is met straatgesprekken, online enquêtes en verdiepende bijeenkomsten met bijna duizend inwoners in dorpen en wijken gesproken over het CO_2 neutraal maken van gemeente Zevenaar.

7.2.2 Wij verduurzamen onze eigen organisatie en vastgoed 2025-2026

De CO_2-Prestatieladder zetten we in om als organisatie op de onderdelen energie inkoop, mobiliteit en eigen vastgoed (gemeentehuis, Turmac Cultuurfabriek en de gemeentewerf) 100% CO_2-neutraal zijn.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Niet volgens plan	Volgens plan

In het tweede kwartaal is gewerkt aan het concept-uitvoeringsprogramma Klimaatneutrale Organisatie. We verwachten het uitvoeringsprogramma in de tweede helft van 2025 af te ronden en vervolgens aan te bieden voor besluitvorming door het college.

7.2.3 Wij werken in de regio samen aan de regionale energiestrategie 2023-e.v.

Via de Groene Metropoolregio dragen wij bij aan de totstandkoming van een Regionale Energie Strategie (RES). Het RES moet de energietransitie, het overschakelen van fossiele energie naar duurzame energie, mogelijk maken.
Dit gebeurt bijvoorbeeld via zonnevelden, windturbines of warmte uit de bodem. De gezamenlijke ambitie en de zoekgebieden voor duurzame opwek zijn in het RES 1.0 besluit vastgelegd. Verder is de basis gelegd voor de Regionale Structuur Warmte.
Naast duurzaamheid is ook het ruimtelijk aspect van belang. De regio werkt onder andere via een plan Milieueffectrapportage (MER) aan de onderbouwing van de keuzes, die in de RES 2.0 moeten worden gemaakt.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Begin juli 2025 is de raad geïnformeerd over de voortgangsrapportage 'Regionale Energie Strategie Arnhem Nijmegen'. En in de tweede helft van 2025 volgt het besluitvormingstraject voor de Regionale Energie Strategie 2.0.

7.2.4 Wij zetten in op energiebesparing 2023-2026

De energierekening wordt voor iedereen hoger, de noodzaak en urgentie van de energie- en warmtetransitie is en wordt belangrijker. Daarom moet iedereen mee kunnen doen. We maken slim gebruik van landelijke regelingen en subsidietrajecten. Kennis en kunde worden zoveel mogelijk gedeeld via bestaande platforms/kanalen (zoals het energieloket en energiecoaches). Deelname aan landelijke subsidieregelingen biedt de mogelijkheid van subsidie voor kleine energiebesparende maatregelen. Die deelname zetten wij voort. Ook onze eigen subsidieregeling voor toekomstbestendig wonen blijven we inzetten voor het stimuleren van energiebesparende maatregelen.

Status 1e VGR	Status 2e VGR

Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Lokale Isolatieaanpak
In april 2025 is de uitvoering van de Lokale Isolatieaanpak gestart met een pilot in Spijk en de wijk Schrijvershoek. Daarnaast zijn huishoudens aangeschreven die moeite hebben met het betalen van hun energierekening. Deze huishoudens hebben een specifiek aanbod ontvangen. Later ontvingen alle overige huishoudens een brief met een regulier isolatieaanbod.
De aanpak slaat goed aan: inmiddels hebben ruim 100 huishoudens minimaal één isolatiemaatregel laten uitvoeren. De komende periode wordt gebruikt om de pilot te evalueren en de aanpak verder uit te rollen in andere dorpen en wijken.

Soortenmanagementplan (SMP)
Begin 2025 is een ecologisch bureau gecontracteerd voor het opstellen van een soortenmanagementplan. In het najaar van 2025 start dit bureau met een eerste gebiedsverkenning.
De uitgebreide ecologische onderzoeken beginnen in het voorjaar van 2026. Deze onderzoeken vinden plaats tijdens specifieke seizoenen, zoals de broed- en foerageerperiodes.

Lokale Aanpak Energiearmoede
In de zomer van 2025 heeft het college een geactualiseerd plan van aanpak vastgesteld: de Lokale Aanpak Energiearmoede. Deze nieuwe aanpak richt zich op het bereiken van meer huishoudens met energiearmoede. Daarnaast is het ondersteuningsaanbod uitgebreid. Inwoners kunnen nu gebruikmaken van langdurige begeleiding door energiecoaches, en er is een witgoedregeling toegevoegd. Ook loopt uitvoering van de Aanpak Energiefixers door.

7.2.5 Wij verruimen de laadinfrastructuur voor elektrische auto's 2022-2026

Via een laadvisie willen we aangeven hoe Zevenaar een bijdrage kan leveren aan de totstandkoming van een landelijk dekkend netwerk laadpalen. Wij sluiten daarbij aan op de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL), opgesteld door provincie, gemeenten, marktpartijen en netbeheerders. Wij werken daarvoor samen in de Samenwerkingsregio Oost.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

In de Integrale Laadvisie van de gemeente Zevenaar is berekend dat er in 2025 ongeveer 338 laadpunten nodig zijn om te voldoen aan de verwachte laadbehoefte. Eén laadpaal heeft twee laadpunten. Dit betekent dat er in totaal 169 publieke laadpalen nodig zijn.
Op het moment van vaststelling van de laadvisie (21 september 2021) waren er 74 laadpunten in de gemeente, wat neerkomt op 37 publieke laadpalen.

Sinds de start van de concessie met Vattenfall op 1 juli 2022 zijn er 62 publieke laadpalen geplaatst. Dit zijn zowel palen op aanvraag ('paal-volgt-auto') als proactief geplaatste laadpalen (voor de vraag uit). Daarnaast lopen er op dit moment nog 22 realisatieprocessen. Het totaal komt daarmee op 121 publieke laadpalen in 2025.

Dit blijft achter bij de prognose van 169 publieke laadpalen. Toch wordt grotendeels voldaan aan de laadopgave uit de visie. Dat komt door de volgende redenen:
- In Zevenaar zijn ook snellaadpunten en (semi)publieke laadpunten aanwezig die buiten de cijfers vallen, maar wel bijdragen aan het voorzien in de laadbehoefte.
- Er zijn enkele publieke laadpalen van andere exploitanten dan Vattenfall (zogenoemde CPO's), die niet zijn meegenomen in de telling vanwege ontbrekende data.

Ondanks dat het aantal geplaatste laadpalen lager is dan verwacht, verloopt de uitvoering van de laadvisie grotendeels volgens plan. De gemeente heeft zoals afgesproken voldoende strategische (proactieve) locaties aangeboden aan de concessiehouder.
Daarnaast voorziet Zevenaar in een dekkend netwerk door middel van 'paal-volgt-auto'-aanvragen.

Deze vraaggestuurde aanpak sluit goed aan op de werkelijke behoefte van inwoners, omdat laadpalen alleen worden geplaatst bij concrete aanvragen van EV-rijders.

7.3 Werken aan een aardgasvrij Zevenaar in 2050

7.3.1 Wij voeren de plannen van de Warmtevisie uit 2023-2026

Het Nationaal Klimaatakkoord heeft de regie van de warmtetransitie bij de gemeenten neergelegd, om te komen tot alternatieven voor aardgas als warmtebron. In Zevenaar moeten ongeveer 20.000 woningen aardgas vrij worden, waarbij betaalbaarheid en betrouwbaarheid belangrijke uitgangspunten zijn. Dit hebben we vastgelegd in de Warmtetransitievisie (vastgesteld 2019).

De planning om het proces in de wijken en dorpen van Zevenaar te starten om aardgas vrij te worden is vanwege financiële afwegingen bij de kadernota 2020-2023 getemporiseerd. Er is afgesproken dat vanaf 2023 de verdere uitrol versneld opgepakt gaat worden. De planning wordt daarvoor geactualiseerd. In 2023 starten we de uitvoering van de warmtevisie. Daarin staat de aanpak van het energiezuiniger en aardgasvrij maken van de woningen in de gemeente Zevenaar. Per kern dorp, wijk of en buurt wordt bekeken welke de meest logische alternatieven voor aardgas zouden kunnen zijn en wanneer. Er wordt een termijn van 2 jaar ingepland voor overleg en planvorming met de bewoners.

In Angerlo is al een pilot voor de warmtetransitie opgestart. Het opgestelde plan, vastgesteld door de gemeenteraad op 29 september 2021, vormt de basis voor een uitvoeringsplan. Voor het opstellen daarvan wordt gewerkt door alle betrokken partijen (bewoners, woningcorporatie, netbeheerder en gemeente) samen in de Programma Organisatie Angerlo. De ervaringen en uitkomsten van deze pilot zijn waarschijnlijk goed bruikbaar voor de uitrol over rest van de gemeente.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De planning is dat het Warmte programma (actualisatie van de Warmte transitievisie) medio 2026 gereed is.

7.3.2 Wij zetten in op een warmtenet en het gebruik van restwarmte 2023-2026

Met de woningbouwcorporaties en de provincie onderzoekt de gemeente de mogelijkheden van een warmtenet voor de stad Zevenaar. Daarvoor is in 2020 een plan opgesteld. De onderzoeksresultaten geven aanleiding over te gaan tot een intentieovereenkomst (einde 2022) en vervolgens toe te werken naar een samenwerkingsovereenkomst (2023) met als doel de aanleg van een warmtenet.
Verder vindt een onderzoek plaatst naar de mogelijkheden van het door trekken van dit warmtenet naar Didam (gemeente Montferland).

Op het Gelders Eiland is een businesscase in ontwikkeling voor het gebruik van de restwarmte van de steenfabriek in Spijk. De provincie, de gemeente en andere partijen dragen ook bij in de kosten van dit onderzoek.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Warmtenet Spijk
Op 25 februari 2025 is de intentieovereenkomst ondertekend. De verkenning voor een warmtenet dat gebruikmaakt van restwarmte van de steenfabriek in Spijk geeft aan dat de mogelijkheden er zijn. Daarom willen de betrokken partijen (de gemeente Zevenaar, woonstichting Vryleve, de steenfabriek Vandersanden en het Gelders Warmte en Infra Bedrijf (GWIB)) de kansrijkheid van dit restwarmtenet verder onderzoeken. Met het ondertekenen van de intentieverklaring is uitgesproken dat we een samenwerking aan gaan die gericht op dit verdere onderzoek.

Warmtenet stad Zevenaar
Op 1 juli 2025 is de intentieovereenkomst ondertekend. In het collegeprogramma is aangegeven dat de gemeente zich inzet op het gebruik van warmtenetten met gebruik van restwarmte. De verkenning voor een warmtenet dat gebruik maakt van de restwarmte van de AVR in Duiven past in deze ambitie. Deze verkenning doet de gemeente Zevenaar samen met de AVR en Vattenfall. De verkenning geeft aan dat er mogelijkheden zijn. Daarom willen betrokken partijen de kansrijkheid van dit restwarmtenet verder onderzoeken en spreken de intentie uit om een samenwerking aan te gaan gericht op dit verdere onderzoek. Ook Baston Wonen wordt bij deze verkenning nauw betrokken.

7.4 Werken aan een volledig circulaire economie in 2050

7.4.1 Wij zetten ons in voor het keurmerk Fairtrade gemeente 2023-2026

Met de werkgroep Fairtrade gemeente Zevenaar zetten we ons in om het keurmerk Fairtrade gemeente te verwerven. De voorbereidingen zijn nagenoeg afgerond. Naar verwachting kan het keurmerk nog in 2022 worden aangevraagd en vindt toekenning plaats in 2023. Dat is een eerste stap naar verantwoord inkopen tegen een eerlijke prijs.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Niet volgens plan	Gerealiseerd

De criteria van Fairtrade Gemeente zijn aangepast. Er is meer ruimte gekomen voor lokale invulling. Zo is het minimale aantal vrijwilligers versoepeld en hoeft de werkgroep minder activiteiten per jaar te organiseren. Dankzij deze wijziging kan de werkgroep zich in 2025 richten op twee concrete activiteiten: het uitdelen van Fairtrade bananen tijdens de avondvierdaagse van 't Gelders Eiland en het organiseren van een Fairtrade koffieproeverij. De werkgroep blijft zich daarnaast inzetten om nieuwe leden en ondernemers te betrekken bij de campagne Fairtrade Gemeente Zevenaar.

Voorstel raad
Het keurmerk Fairtrade gemeente is verworven. Wij stellen voor om dit resultaat af te sluiten.

7.4.2 Wij werken aan de opgave circulaire economie, ook via de Groene Metropoolregio 2023-2025

Een circulaire economie is gericht op het optimaal inzetten en hergebruiken van grondstoffen. Het vormt een gesloten kringloop, waarin producten en grondstoffen hun waarde behouden. Zevenaar heeft als doelstelling in 2030 50% en 2050 100% circulair te zijn. Via een routekaart circulaire economie zetten we routes uit om dat doel te bereiken.
Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Wij nemen deel aan de opgave circulaire regio van de Groene Metropoolregio 2023-2025. Via deze regionale samenwerking bevorderen we circulaire opdrachtgeverschap en inkoop in de grond-, weg en waterbouw.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Niet volgens plan	Niet volgens plan

In eerste instantie was het de bedoeling om de circulaire routekaart als een los beleidstraject op te stellen. Inmiddels is besloten om de routekaart te integreren in het uitvoeringsprogramma Klimaatneutrale Organisatie. In de tweede helft van 2025 werkt de organisatie verder aan het uitvoeringsprogramma, waarin de circulaire routekaart wordt opgenomen.
Na afronding wordt het geheel aangeboden voor besluitvorming door het college.

Voorstel raad
Kennis te nemen van de stand van zaken.

7.4.3 Wij vernieuwen het afvalbeleid 2024-2025

Het plaatsen van ondergrondse containers voor restafval bij hoogbouw is het laatste grote onderdeel van de harmonisatie van het afvalbeleid. Ook het nieuwe aanbiedstation op 7Poort nadert zijn voltooiing. In 2023 kunnen we de effecten van deze ontwikkelingen op het afvalaanbod en de afvalscheiding in kaart brengen. Mede op basis daarvan moet de gemeente brengen we in beeld hoe we verder willen met het afvalbeleid in de toekomst, welke doelen wij nastreven en welke middelen hiervoor nodig zijn. Hierna volgt actualisatie van het afvalstoffenbeleid. Wij moeten daarnaast bepalen hoe wij in overleg met de gemeente Montferland gevolg willen geven aan het onderzoek naar de toekomstbestendigheid van de Reinigingsdienst De Liemers (RDL).

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Niet volgens plan	Niet volgens plan

De plaatsing van ondergrondse restafvalcontainers is op een drietal na voltooid. Voor de laatste drie containers is bezwaar ingediend, waarvoor eind juli de zitting bij de raad van State is. De hoeveelheid fijn restafval per inwoner is in 2024 gedaald van 102 kg in 2023 naar 92 kg.
In juni 2024 is de raad akkoord gegaan met het voorstel om 18 bovengrondse containers voor luier- en incontinentiemateriaal te plaatsen. Bij de start in januari 2025 zijn tijdelijke containers geplaatst. De plaatsing van definitieve bovengrondse containers voor luier- en incontinentiemateriaal zal eind 2025 gerealiseerd zijn. Hiermee is het onderdeel afvalbeleid afgerond. Eind 2026 gaan wij de maatregel evalueren.

Nader onderzoek naar de toekomstbestendigheid van de RDL is op pauze gezet vanwege enerzijds de landelijke ontwikkeling dat private inzamelaars stoppen met de inzameling voor gemeenten. Hierdoor kan de behoefte van gemeenten in de regio ontstaan om aan te sluiten bij de RDL. Anderzijds zijn er ontwikkelingen op het gebied van een eventuele herindeling van gemeenten. Deze ontwikkelingen samen maken dat er te veel onduidelijkheden zijn om op een gedegen manier te bepalen wat de nieuwe koers moet worden.

Voorstel raad
Nader onderzoek naar de toekomstbestendigheid RDL wordt uitgesteld tot er meer duidelijkheid is over de eventuele herindeling van de gemeente Zevenaar, Westervoort, Duiven en Doesburg (de Liemers).

7.5 Voorbereiden op klimaatverandering en de gevolgen daarvan voor wateroverlast, hitte, verdroging en overstroming

7.5.1 Wij nemen maatregelen ter voorkoming van wateroverlast en droogte 2023-2026

Het klimaat verandert en daar moeten wij op inspelen. Wij hebben samen met de gemeenten Westervoort, Duiven en het Waterschap Rijn en IJssel het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie in de Liemers vastgesteld. Hierin is het beperken en voorkomen van wateroverlast en droogte ten gevolge van klimaatverandering geregeld. Het beperken en voorkomen van hittestress is hierin nog niet geregeld.

In het uitvoeringsplan is gekozen voor het scenario, waarin is gezocht naar zoveel mogelijk samenloop met andere ingrepen en aanpakken binnen gemeente Zevenaar. Maatregelen die worden getroffen in het kader van klimaatadaptatie dragen vaak ook bij aan andere doelen. De kosten van de klimaatmaatregelen worden gedekt uit het watertakenplan.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Zoals in het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie beschreven worden klimaatmaatregelen aangelegd wanneer er zich kansen voordoen op termijn, met andere woorden 'meekoppelen waar het kan'.

Ten behoeve van het beperken en voorkomen van wateroverlast en droogte als gevolg van klimaatverandering worden in lopende projecten (revitalisering Angerlo, herinrichting Raadhuisplein) gerealiseerd. Daarnaast worden voorbereidingen getroffen voor toekomstige projecten (Kop van Tolkamer, wijk Bloemenkamp, Schrijvershoek, Lobith, diverse inbreidingsprojecten, etc.).

Afgeronde taken:
- het maken van een afkoppelkansenkaart (in kaart brengen van potentieel geschikte locaties voor het infiltreren van hemelwater);
- een plan voor het stimuleren van het afkoppelen/infiltreren van hemelwater door particulieren op eigen erf;
- een subsidieregeling voor het stimuleren van klimaatadaptieve maatregelen op particulier terrein;
- het concreet maken en meenemen van klimaatadaptatie in prestatieafspraken.

Daarnaast lopen in Liemers verband de volgende projecten:
- het opstellen van een handboek voor de inrichting van een klimaatadaptieve openbare ruimte;
- het opstellen van een klimaattoets om natuurinclusief en klimaatbestendig ontwerpen de norm te maken;
- een onderzoek opstellen naar het gemeentelijk vastgoed klimaatadaptief inrichten;
- het opstellen van een actieplan klimaatadaptieve schoolpleinen.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Baten				
Primitieve begroting 2025-2028	11.788	11.851	11.607	11.943
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	-106	24	24	24
Totale baten tot de 2e voortgangsrapportage	**11.681**	**11.875**	**11.631**	**11.967**
Mutaties in deze voortgangsrapportage (baten)				
1. Autonome ontwikkelingen	37	**0**	0	0
Actualisatie budget rentelasten	37	0	0	0
2. Actualisatie bestaand beleid	172	**1**	1	1
Actualisatie investering afval	0	1	1	1
Budgetmutatie afval	172	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**210**	**1**	**1**	**1**
Totale baten in deze voortgangsrapportage	**11.891**	**11.876**	**11.632**	**11.968**
Lasten				
Primitieve begroting 2025-2028	15.871	14.509	14.054	15.015
1e voortgangsrapportage 2025	129	41	41	41
Kadernota 2026	0	196	137	137
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	-1.135	946	-5	-5
Totale lasten tot de 2e voortgangsrapportage	**14.864**	**15.692**	**14.227**	**15.188**

Mutaties in deze begroting (lasten)

1. Autonome ontwikkelingen	0	**0**	0	0
Actualisatie budget rentelasten	0	0	0	0
2. Actualisatie bestaand beleid	-140	**191**	-35	-34
Actualisatie afschrijvingen	-3	1	1	1
Actualisatie investering afval	0	1	1	1
Actualisatie investeringen duurzaamheidsmaatregelen eigen organisatie	0	-37	-37	-36
Budgetmutatie afval	68	0	0	0
Budgetmutatie afval GFT en restafval en mutatie reserve afval	21	0	0	0
Fasering budget opstellen soorten managementplan gemeentebreed	-226	226	0	0
5. Mutaties < € 100.000	-92	**30**	0	0
Budgetmutatie exploitatielasten duurzaamheidsmaatregelen eigen organisatie	-62	0	0	0
Fasering budget Warmtewet 2.0	-30	30	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**-232**	**221**	**-35**	**-34**
Totale lasten tot de voortgangsrapportage	**14.633**	**15.913**	**14.192**	**15.154**
Resultaat voor bestemming	**-2.742**	**-4.037**	**-2.560**	**-3.186**
Onttrekkingen				
Primitieve begroting 2025-2028	1.211	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	112	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	-906	951	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	21	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	438	**951**	0	0
Toevoegingen				
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	148	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	148	**0**	0	0
Saldo reserve mutaties	**289**	**951**	**0**	**0**
Resultaat na bestemming	**-2.452**	**-3.086**	**-2.560**	**-3.186**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget rentelasten	**37**	**0**	**0**	**0**

Door een lagere werkelijke financieringsbehoefte dan begroot verwachten we een voordeel op rentelasten van € 253.000.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie afschrijvingen	**3**	**-1**	**-1**	**-1**

Jaarlijks worden de afschrijvingslasten geactualiseerd. Voor 2025 geeft dit een voordeel van € 591.000. Dit voordeel wordt veroorzaakt door het faseren van investeringen. Hierdoor verschuift de start van de afschrijvingslast mee. Dit werkt door in diverse programma's.

Actualisatie investering afval	**0**	**0**	**0**	**0**

In 2024 is middels een raadsvoorstel besloten tot de uitbreiding van mogelijkheden om luiers- en incontinentiemateriaal gescheiden in te leveren. In het budget voor deze 18 containers voor luiers- en incontinentiemateriaal is in de raming geen rekening gehouden met dubbele trommels (lees inworpopeningen) voor optimale vulling van de containers. Hierdoor is er een trommel extra nodig en ook een extra paslezer. De bebording en bestickering zijn niet meegenomen. Totaal aanvullend investeringsbudget in 2025 bedraagt € 11.000 en komt hiermee totaal op € 121.000. De aanvullende afschrijvingslasten vanaf 2026 in programma 7 bedragen € 1.100. Dit verrekenen we met de afvalstoffenheffing. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging.

Actualisatie investeringen duurzaamheidsmaatregelen eigen organisatie	**0**	**37**	**37**	**36**

Uit het investeringsbudget duurzaamheidsmaatregelen eigen organisatie kan budget worden overgeheveld naar andere investerings- of groot onderhoud budgetten. Wij hevelen voor de volgende onderdelen budget over naar:
*het investeringsbudget revitalisatie wegen Schrijvershoek € 65.000 (het investeringsbudget wordt dan in totaal € 1.171.800)
*het investeringsbudget Schrijvershoek: vernieuwen rioolstelsel etc € 54.000 (het investeringsbudget wordt dan in totaal € 4.479.200).
*het vervangingsbudget machinepark openbare werken (bladblazers, bosmaaiers, etc worden vervangen voor elektrische machines). De meerkosten hebben een investeringsbedrag tot gevolg van € 32.000.
*budget voor een duurzamere renovatie van het Musiater € 400.000. Rekening houdend met een DUMAVA-subsidie is het totale investeringsbedrag dan € 638.000.

Per saldo levert dit in totaal in 2026 en 2027 een voordeel op van € 4.000 en vanaf 2028 een structureel voordeel van € 1.000. Dit is in programma 0 een structureel nadeel vanaf 2026 van € 6.000, in programma 2 een structureel voordeel vanaf 2028 van € 2.000 en in programma 7 een voordeel in 2026 en 2027 van € 10.000 en vanaf 2028 een structureel voordeel van € 9.000.

Budgetmutatie afval	**104**	**0**	**0**	**0**

We hebben de budgetten afval nagelopen en een aantal bijgesteld. We verwachten bijvoorbeeld structureel vanaf 2025 een hogere inzamelvergoeding (€ 88.000) voor PMD.

Dit als gevolg van een hogere tonnageprijs. Daarnaast verwachten we voor de afvalinzameling - papier en karton een hogere verwerkingsvergoeding van (€ 67.000). Dit als gevolg van het oplopen van de tonnageprijs voor oud papier.
Per saldo een voordeel van € 148.000 in 2025 welke wij storten in de reserve afval. Het structuele voordeel vanaf 2026 van € 151.000 verwerken wij in de begroting 2026 en verrekenen wij met de afvalstoffenheffing. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging en is programma overstijgend.

Budgetmutatie afval GFT en restafval en mutatie reserve afval	**-21**	**0**	**0**	**0**

Op basis van het de Milieusamenwerking Regio Arnhem (MRA) zijn er nieuwe verwerkingscontracten afgesloten waarbij voor GFT voor duurzamere verwerking is gekozen. Op grond hiervan hebben wij de budgetten voor afvalinzameling - GFT en restafval (huishoudelijk) bijgesteld.
-Voor afvalinzameling - GFT verwachten wij in 2025 hogere verwerkingskosten (€ 156.000), dit als gevolg van een hogere prijs per ton van € 42,75 met ingang van 1 juli 2025.
-Voor afvalinzameling - restafval (huishoudelijk) verwachten wij lagere verwerkingskosten (€ 135.000), dit als gevolg van een lagere prijs van € 5,62 per ton met ingang van 1 april 2025.
Per saldo een nadeel van € 21.000 in 2025 welke wij onttrekken aan de reserve afval. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging en is programma overstijgend.

Vanaf 2026 verwachten wij structureel hogere verwerkingskosten (€ 273.000) voor afvalinzameling - GFT en structureel lagere verwerkingskosten (€ 141.000) voor afvalinzameling - restafval. Per saldo een structureel nadeel van € 132.000 in 2026 welke wij verrekenen met de afvalstoffenheffing in de begroting 2026. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging en is programma overstijgend.

Fasering budget opstellen soorten managementplan gemeentebreed	**226**	**-226**	**0**	**0**

De opdracht voor de uitvoering van een gebiedsgericht onderzoek naar beschermde soorten en vervolgens het opstellen van een soortenmanagementplan is gegeven. De afronding van het veldonderzoek en de opleving van het rapport inclusief besluit provincie vindt in 2026 plaats. Om die reden schuiven wij € 226.000 door naar 2026.

Totaal mutaties	**350**	**-190**	**36**	**35**

Toelichting reservemutaties

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
2. Actualisatie bestaand beleid				
Budgetmutatie afval	**-148**	**0**	**0**	**0**

We hebben de budgetten afval nagelopen en een aantal bijgesteld. We verwachten bijvoorbeeld structureel vanaf 2025 een hogere inzamelvergoeding (€ 88.000) voor PMD. Dit als gevolg van een hogere tonnageprijs. Daarnaast verwachten we voor de afvalinzameling - papier en karton een hogere verwerkingsvergoeding van (€ 67.000). Dit als gevolg van het oplopen van de tonnageprijs voor oud papier.
Per saldo een voordeel van € 148.000 in 2025 welke wij storten in de reserve afval. Het structurele voordeel vanaf 2026 van € 151.000 verwerken wij in de begroting 2026 en verrekenen wij met de afvalstoffenheffing. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging en is programma overstijgend.

Budgetmutatie afval GFT en restafval en mutatie reserve afval	**21**	**0**	**0**	**0**

Op basis van het de Milieusamenwerking Regio Arnhem (MRA) zijn er nieuwe verwerkingscontracten afgesloten waarbij voor GFT voor duurzamere verwerking is gekozen.
Op grond hiervan hebben wij de budgetten voor afvalinzameling - GFT en restafval (huishoudelijk) bijgesteld.
-Voor afvalinzameling - GFT verwachten wij in 2025 hogere verwerkingskosten (€ 156.000), dit als gevolg van een hogere prijs per ton van € 42,75 met ingang van 1 juli 2025.
-Voor afvalinzameling - restafval (huishoudelijk) verwachten wij lagere verwerkingskosten (€ 135.000), dit als gevolg van een lagere prijs van € 5,62 per ton met ingang van 1 april 2025.
Per saldo een nadeel van € 21.000 in 2025 welke wij onttrekken aan de reserve afval. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging en is programma overstijgend.

Vanaf 2026 verwachten wij structureel hogere verwerkingskosten (€ 273.000) voor afvalinzameling - GFT en structureel lagere verwerkingskosten (€ 141.000) voor afvalinzameling - restafval. Per saldo een structureel nadeel van € 132.000 in 2026 welke wij verrekenen met de afvalstoffenheffing in de begroting 2026. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging en is programma overstijgend.

Totaal reservemutaties	**-127**	**0**	**0**	**0**

8. VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden ruimtelijke ordening, grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) en wonen.

Ontwikkelingen

Woningbouwontwikkeling

De ambitie voor woningbouw is om jaarlijks 150 tot 200 woningen toe te voegen. Naar verwachting worden er dit jaar circa 150 woningen gerealiseerd. Om de woningbouwproductie op peil te houden, maken we gebruik van de intaketafel en de omgevingstafel. Dit proces wordt continu gemonitord en waar nodig verbeterd. Daarnaast onderhouden we regelmatig contact met ontwikkelaars om de voortgang van projecten te bespreken en de vinger aan de pols te houden.
In juni 2025 is de Woondeal 2.0 aangevuld met een addendum. Hierin is het afgesproken woningbouwvolume behouden gebleven, met extra aandacht voor randvoorwaarden zoals netcapaciteit, groen-blauwe doelstellingen en mobiliteit.
Binnen onze gemeente is de omgevingsvisie vastgesteld. Hierin zijn nieuwe ambities voor woningbouw tot 2040 opgenomen, onder andere voor de zogenoemde Spoorzone. Hoewel deze zone niet door de minister is aangewezen als grootschalige woningbouwlocatie, blijven wij ons inzetten voor ondersteuning vanuit het Rijk en de provincie om deze ontwikkeling mogelijk te maken.

WvG-locaties

Voor de WvG-locaties streven we naar financieel haalbare plannen. De haalbaarheid staat echter onder druk door het gewenste programma en de gestegen kosten. Denk hierbij aan hogere verwervingsprijzen, kosten voor infrastructurele voorzieningen en de algemene stijging van kosten voor bouw- en woonrijp maken. We blijven u op de hoogte houden van deze ontwikkelingen.

Beleidskaders

· Omgevingsvisie 2025
· Woonzorgvisie Zevenaar 2024-2028
· Plan Woningbouw (2022)
· Nota grondbeleid Zevenaar 2025
· Woondeal regio Arnhem-Nijmegen 2.0 (2023)
· Nota vastgoedbeleid
· Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2021 - 2024
· Omgevingsvisie gemeente Zevenaar 2040

WAT WILLEN WE?

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

We maken gewenste ontwikkelingen mogelijk en bevorderen de ruimtelijke kwaliteit en een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Hierbij respecteren wij het landschap en de natuur- en cultuurhistorische waarden. We zetten de veranderopgave van de Omgevingswet in voor een andere manier van werken binnen het fysieke domein. We vinden dat er voor iedereen een geschikte woning moet zijn en dat onze inwoners prettig moeten kunnen wonen in een veilige en schone omgeving.

WAT DOEN WE?

Naam resultaat		Status 1e VGR	Status 2e VGR
8.1.2 Wij zetten een doorstroommakelaar in	2023-2026		
8.1.3 Wij maken jaarlijks prestatieafspraken met woningcorporaties	2023e.v.		

8.1.4 Wij stellen een woningbouwplan voor een continue bouwstroom op en geven uitvoering aan dit plan	2022-2026		
8.2.1 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Groene Groeiregio	2023-2025		
8.2.2 Wij geven uitvoering aan de Omgevingswet	2022-2026		
8.2.3 Wij intensiveren participatie bij ruimtelijke plannen en wonen	2022-2026		
8.2.4 Wij werken samen met partners aan de realisering van het Rivierklimaatpark	2022e.v.		

8.1 Zorgen voor een geschikte woning voor iedereen

8.1.2 Wij zetten een doorstroommakelaar in — 2023-2026

Een doorstroommakelaar adviseert inwoners (op eigen verzoek) over welke woonsituatie het beste bij hen past. We vragen hiervoor bij een provincie een bijdrage aan vanuit de Verhuiscoachregeling.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Naar aanleiding van een samenwerkingsovereenkomst tussen de provincie Gelderland, de gemeenten Duiven en Westervoort, en de woningcorporaties, is begin dit jaar een verhuiscoach aangesteld. De verhuiscoach is in januari gestart en heeft als doel om in 2025 tweehonderd gesprekken te voeren. De inzet richt zich op het bevorderen van de doorstroming op de woningmarkt. In het derde en vierde kwartaal wordt onderzocht op welke manier de betrokken organisaties de inzet van de verhuiscoach kunnen voortzetten en structureel verankeren binnen hun eigen organisatie.

8.1.3 Wij maken jaarlijks prestatieafspraken met woningcorporaties — 2023-e.v.

In de prestatieafspraken met de woningcorporaties zetten we in op het toevoegen van sociale huurwoningen (30% van de toegevoegde woningvoorraad) en middeldure huurwoningen. Daarnaast zetten we in op verduurzaming bij bestaande woningen en bespreken we de rollen, taken en verantwoordelijkheden van de corporaties.
In de raamovereenkomst met de corporaties is 25% sociale huur opgenomen, deze passen we aan naar 30%. Wij hebben geen beleid op middeldure woningen, dit is ook niet opgenomen in woonvisies. Dat gaan we nu wel doen. Hiervoor is het nodig om de woonvisies te actualiseren. Daarin gaan we opnieuw de definitie bepalen van wat we betaalbaar vinden, rekening houdend met de huidige marktsituatie en prijsontwikkeling. Daarbij kijken we ook naar instrumenten zoals erfpacht en startersleningen.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De afspraken voor 2025 zijn gemaakt en worden uitgevoerd. Daarnaast zijn de biedingen voor 2026 van de corporaties gedaan op basis van de woonzorgvisie Zevenaar 2024-2028. Samen vormt dit een goede basis voor het maken van de afspraken in 2026.

8.1.4 Wij stellen een woningbouwplan voor een continue bouwstroom op en geven uitvoering aan dit plan — 2022-2026

In dit plan staat aangegeven welke woningbouw (nieuwbouw) op welke locaties de komende jaren plaatsvindt. Dit plan is afgestemd op de woningbouwbehoefte. Wij streven naar een continue bouwstroom door het toevoegen van 150-200 woningen per jaar. Wij kijken naar mogelijkheden om woningen sneller te realiseren. Bouwen met nieuwe technieken, bijvoorbeeld fabrieksmatig (prefab) en alternatieve materialen zoals hout, bieden kansen voor versnelling van de realisatietijd.
Daarnaast bekijken we hoe wij het proces nog effectiever kunnen inrichten.
Voor leegkomende of leegstaande gebouwen bekijken we of deze een nieuwe functie kunnen krijgen, bij

voorkeur wonen. We gaan hiervoor het gesprek aan met eigenaren van leegstaande objecten om te kijken of deze zich lenen voor functieverandering. Dit kan het geval zijn voor individuele objecten maar ook voor een groter gebied dat om herstructurering vraagt. Als het om ons eigen vastgoed gaat zetten we in op een combinatie van maatschappelijke functies en wonen.
Er moet voldoende capaciteit zijn om goed uitvoering te kunnen geven aan de ambitieuze bouwopgaven (meer bouwen, strakke vergunningverlening) en om uitvoering te kunnen geven aan de Omgevingswet (o.a. kortere procedures, participatie, integrale besluitvorming).

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De ambitie voor de woningbouw is het toevoegen van 150 tot 200 woningen per jaar. Tot nu toe zijn er 55 woningen in 2025 opgeleverd en wij verwachten dit jaar 150 woningen op te leveren. De komende jaren streven wij erna om het aantal afgesproken woningen te blijven realiseren. Wel met de kanttekening dat het een lastige markt is en blijft vanwege een aantal complicerende ontwikkelingen op de woningmarkt. Zoals de bekende problemen met betrekking tot hoge bouw- en materiaalkosten, gebrek aan personeel, beperking van de leencapaciteit van kopers en de beschikbaarheid van energie. De gemeente heeft wel geïnvesteerd in de ontbrekende grondposities door een meer situationeel grondbeleid te gaan voeren door actief gronden voor toekomstige woningbouwontwikkelingen aan te kopen. Dit alles met als doel om meer regie te kunnen voeren op de woningbouwproductie.

8.2 Uitvoeren van de Omgevingswet en ruimtelijke projecten

8.2.1 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Groene Groeiregio 2023-2025

Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. In de regio geven we uitvoering aan twee speerpunten:
• Wonen in balans: Versnellen van de woningbouw (uitvoering Woondeal).
• Leefomgeving: Verbinden van de ruimtelijke opgaven (Opstellen verstedelijkingsstrategie en het ondertekenen van het verstedelijkingsakkoord).

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Gerealiseerd

Woondeal
Sinds maart 2023 werken we met de Woondeal 2.0. Het belangrijkste doel hiervan is het versnellen van de woningbouw, het terugdringen van de woningnood en het realiseren van betaalbare woningen. De opgave blijft echter groot. De woningmarkt staat onder druk en de vraag naar betaalbare woningen is onverminderd hoog, vooral onder starters, jongeren en ouderen. Zowel in de sociale huursector als op de koopmarkt is sprake van schaarste, met oplopende wachttijden en stijgende prijzen tot gevolg. In 2025 is de Woondeal 2.0 aangevuld met een addendum. Hierin blijft het afgesproken woningbouwvolume behouden, maar komt er nadrukkelijk aandacht voor randvoorwaarden zoals netcapaciteit, groen-blauwe ambities en mobiliteit.
De Woondeal versterkt daarnaast de samenwerking en het partnerschap tussen betrokken partijen. Dit biedt niet alleen continuïteit en zekerheid voor marktpartijen en woningcorporaties, maar ook ruimte voor kennisdeling en het inzetten van specialistische expertise. Jaarlijks wordt een woningmarktmonitor opgesteld, en in 2025 wordt daarnaast gewerkt aan een regionaal woningmarktonderzoek.
Tot slot is er expliciete aandacht voor toekomstbestendig bouwen en de huisvesting van aandachtsgroepen. Hiervoor zijn regionale afspraken gemaakt, met als doel de gezamenlijke opgave effectief aan te pakken.

Leefomgeving
De ruimtelijke opgaven zoals wonen, leefomgeving, economie, mobiliteit en energie zijn de afgelopen jaren uitgewerkt op regionaal niveau. In de recent vastgestelde Omgevingsvisie Zevenaar 2040 zijn deze ruimtelijke opgaven in de regionale context ook expliciet benoemd.

Vanuit de Verstedelijkingsstrategie (2022) en het regioarrangement (2023) is de afgelopen periode gewerkt aan de verdere uitvoering in de gebiedsagenda De Liemers. We zijn in regionaal verband concreet aan de slag gegaan met de twee geformuleerde pijlers vanuit de gebiedsagenda: onderzoeken spoorzones (woningbouw, mobiliteit en economie) en het versterken, behouden van stedelijk uitloopgebied (leefomgeving). Samen met de provincie en de regio hebben we onderzoeken uitgevoerd en gebiedsprocessen doorlopen.

Algemeen
Wij nemen deel aan de regionale agenda 2025-2028 van de GMR. Deelname is een continue proces. Om die reden stellen wij voor dit resultaat af te sluiten. Voor zover aan de orde, worden binnen de GMR opgestelde beleidsdocumenten via de reguliere procedure ter besluitvorming aan u aangeboden.

Voorstel raad
Wij stellen voor om dit resultaat af te sluiten.

8.2.2 Wij geven uitvoering aan de Omgevingswet 2022-2026

Naar verwachting treedt op 1 januari 2023 de Omgevingswet in werking. Of dat ook de definitieve datum is, zal in oktober blijken. Belangrijk is namelijk dat de ICT-problemen verholpen zijn. De implementatie van de Omgevingswet heeft een structureel effect op de gemeente als organisatie (groeiende, krimpende en veranderende capaciteit, legesopbrengsten, vervallen taken en nieuwe taken). Daarbij biedt de stelselwijziging veel decentrale beleidsruimte (keuzevrijheid) die effect gaat hebben op de organisatie en de financiën. De VNG heeft in samenwerking met een aantal gemeenten het Structureel Effectenmodel Omgevingswet ontwikkeld. Aan de hand van dit model zijn de structurele effecten van de Omgevingswet in beeld gebracht. Omdat er nog inhoudelijke beleidskeuzes gemaakt moeten worden is uitgegaan van een aantal aannames over o.a. vroegtijdige participatie, overname van de zogenaamde bruidsschat en de opzet van de nieuwe omgevingsplannen (globaal of gedetailleerd). De beschikbaar gestelde budgetten voor de invoering van de Omgevingswet zijn deels nog beschikbaar voor de transitiefase, maar behoeven wellicht nog aanvulling.

De Omgevingswet vereist het vaststellen van een omgevingsvisie en 1 omgevingsplan voor het gehele grondgebied van de gemeente. Bij het opstellen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan onderzoeken we ook de mogelijkheden voor welstandsvrij bouwen en houden we de taakstelling van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit tegen het licht. Ook verkennen we of (gedeelten van) werklocaties te transformeren zijn naar woongebieden.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De omgevingsvisie is 25 juni 2025 door de raad vastgesteld en wij werken op dit moment aan de pilot voor het omgevingsplan Angerlo.

8.2.3 Wij intensiveren participatie bij ruimtelijke plannen en wonen 2022-2026

Inwoners betrekken we meer en op het juiste moment bij de ruimtelijke ordening en wonen o.a. bij gebiedsgericht werken, omgevingsvisie en bouwplannen. Dit sluit aan op het nog op te stellen gemeentebrede participatiebeleid. Voor het toetsen van initiatieven werken wij met de omgevingstafel. Een omgevingstafel is een overlegstructuur waarbij een initiatief voor een ruimtelijk project vanuit verschillende invalshoeken (o.a. ruimtelijk, wonen, natuur, milieu, fysieke en sociale leefomgeving) wordt bekeken en beoordeeld. Deze is nog zeer intern gericht, maar gaan we uitbreiden en meer naar buiten richten.
Wij kijken kritisch naar het idee van de conceptaanvraag zoals wij deze momenteel hanteren. We toetsen in een vroeg stadium (idee fase) het initiatief op kansrijkheid. Hierdoor geven we wooninitiatieven van inwoners en ontwikkelaars meer kans en we kunnen sneller besluiten.
Ook voorkomen we hiermee dat een initiatiefnemer veel voorbereidingskosten moet maken. Bij het herinrichten van een wijk, zetten we in op wijkgericht werken.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**

Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Woningbouwplannen
Om de plannen te beoordelen, werken wij met de intake- en omgevingstafel. Deze aanpak is voornamelijk intern gericht. Bij de intaketafel wordt de bestuurlijke en maatschappelijke wenselijkheid getoetst. Bij de omgevingstafel worden de aanvragen integraal besproken en voorzien van een advies voor verdere behandeling. Dit wordt tevens gedaan om vanuit alle disciplines sneller de aanvraag te kunnen beoordelen.

Locaties voor reizigers (woonwagens)
Voor het vraagstuk rondom het tekort aan woonwagenlocaties hebben we met de sector stappen gezet. Doel is te kunnen voorzien in de behoefte aan standplaatsen op bestaande locaties of nieuwe locaties.
Voor de bestaande locaties zijn de ruimtelijke onderzoeken gestart die nodig zijn voor de uitbreiding van standplaatsen. Wij blijven in gesprek met de klankbordgroep van woonwagenbewoners en belanghebbenden om het proces verder vorm te geven. Daarnaast is er budget voor het inzetten van een projectleider Woonwagens.

Integraal gebiedsgericht werken
Eind 2024 is de programmamanager integraal wijkgericht werken gestart. Deze programmamanager heeft de taak een uitvoeringsprogramma op te stellen en integraal gebiedsgericht werken te promoten. Dit gebeurt door interne en externe verbindingen te leggen en de samenwerking tussen betrokken partijen te stimuleren, zoals woningcorporaties, huurdersverenigingen, welzijns- en zorginstellingen, wijkagenten en verschillende domeinen binnen onze gemeente.

8.2.4 Wij werken samen met partners aan de realisering van het Rivierklimaatpark 2022-e.v.

Op basis van de samenwerkingsovereenkomst die in oktober 2020 gesloten is met de gemeenten Arnhem, Duiven, Rheden, Westervoort, het waterschap Rijn en IJssel, de provincie Gelderland, de staat der Nederlanden en Natuurmonumenten nemen we in 2022 een besluit over toezegging van financiën voor de uitvoering van maatregelen in het Rivierklimaatpark. Van de gemeente Zevenaar wordt een bijdrage verwacht voor
- Het verbeteren (verkeersveiliger maken) van de Marsweg.
- De opwaardering van de entrees van het gebied.
- Een algemene kwaliteitsimpuls.
- De aanleg van struinroutes.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Niet volgens plan

Het plangebied van Rivierklimaatpark IJsselpoort (RKP) is onderdeel van de maatwerkregeling Ruimte voor de Rivier. Dat biedt nog mogelijkheden voor buitendijkse ruimtelijke ontwikkelingen. Ondernemers in het plangebied hebben hun ontwikkelwensen laten weten. Onderzocht wordt of deze haalbaar zijn binnen de maatwerkregeling en passen binnen het Omgevingsplan van de gemeente Zevenaar. Binnen het project RKP wordt gewerkt aan een Voorkeursvariant. Daarvoor zijn verschillende uitvoeringscenario's onderzocht. In het najaar van 2025 wordt de Voorkeursvariant inclusief uitvoeringsscenario voorgelegd aan de Stuurgroep. Bij de uitwerking van de voorkeursvariant wordt de Koestraat meegenomen. In de meerjarenbegroting 2026-2029 nemen wij voor de indexatie een aanvullend investeringsbedrag op.

Voorstel raad
Kennisnemen van de stand van zaken.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Baten				
Primitieve begroting 2025-2028	-245	1.724	35.980	2.834
1e voortgangsrapportage 2025	8.163	2.300	-31.358	8
Kadernota 2026	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	302	3.450	303	-1.835
Totale baten tot de 2e voortgangsrapportage	**8.220**	**7.474**	**4.924**	**1.008**
Mutaties in deze voortgangsrapportage (baten)				
1. Autonome ontwikkelingen	-15	**0**	0	0
Actualisatie budget rentelasten	-15	0	0	0
2. Actualisatie bestaand beleid	-85	**235**	0	0
Budgetmutatie leges omgevingsvergunningen	150	0	0	0
Fasering budget vastgoed in verband met verkoopopbrengst	-235	235	0	0
5. Mutaties < € 100.000	2	**-6**	-6	-6
Budgetmutatie bijdragen in plankosten	8	0	0	0
Budgetmutatie leges wijziging omgevingsplan	-6	-6	-6	-6
Totaal gemuteerde baten	**-98**	**229**	**-6**	**-6**
Totale baten in deze voortgangsrapportage	**8.123**	**7.703**	**4.919**	**1.002**
Lasten				
Primitieve begroting 2025-2028	2.588	4.280	38.384	5.331
1e voortgangsrapportage 2025	8.543	2.316	-31.288	42
Kadernota 2026	0	-8	-8	-8
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	434	3.395	407	-1.835
Totale lasten tot de 2e voortgangsrapportage	**11.565**	**9.984**	**7.495**	**3.530**
Mutaties in deze begroting (lasten)				
1. Autonome ontwikkelingen	0	**0**	0	0
Actualisatie budget rentelasten	0	0	0	0
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**0**	0	0
Budgetmutatie leges omgevingsvergunningen	0	0	0	0
Fasering budget vastgoed in verband met verkoopopbrengst	0	0	0	0
5. Mutaties < € 100.000	-10	**0**	0	0
Budgetmutatie advieskosten bestemmingsplannen	-10	0	0	0
Budgetmutatie bijdragen in plankosten	0	0	0	0
Budgetmutatie leges wijziging omgevingsplan	0	0	0	0

Budgetmutatie rentelasten grondexploitaties woningbouw	0	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**-10**	**0**	**0**	**0**
Totale lasten tot de voortgangsrapportage	**11.555**	**9.984**	**7.495**	**3.530**
Resultaat voor bestemming	**-3.433**	**-2.281**	**-2.576**	**-2.529**
Onttrekkingen				
Primitieve begroting 2025-2028	602	102	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	118	-18	36	0
Kadernota 2026	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	838	315	104	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	1.558	**399**	140	0
Toevoegingen				
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	524	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	524	**0**	0	0
Saldo reserve mutaties	**1.034**	**399**	**140**	**0**
Resultaat na bestemming	**-2.399**	**-1.882**	**-2.436**	**-2.529**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget rentelasten	**-15**	**0**	**0**	**0**

Door een lagere werkelijke financieringsbehoefte dan begroot verwachten we een voordeel op rentelasten van € 253.000.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Budgetmutatie leges omgevingsvergunningen	**150**	**0**	**0**	**0**

Uitgaande van de ingekomen bouw- en conceptaanvragen in het eerste halfjaar van 2025 verwachten wij voor 2025 extra legesinkomsten van € 150.000.
Voor de afhandeling van de aanvragen zetten wij € 100.000 in. Per saldo een voordeel in 2025 van € 50.000.

Fasering budget vastgoed in verband met verkoopopbrengst	**-235**	**235**	**0**	**0**

De locaties Reisenakker en Engeveldweg zijn onderdeel van een ontwikkellocatie in de omgevingsvisie. De verwachting is dat de geplande verkoopopbrengst in 2025 voor beide locaties later komt. Reisenakker is onderdeel van de A12 zone. De verwachting is dat de GREX voor het gebied rondom de Reisenakker in de loop van 2026 geopend gaat worden. Dit hangt samen met de aankoop van de gronden in deze zone. De mogelijke verkoopopbrengst is op grond hiervan verplaatst van 2025 naar 2026.
De woningen aan de Engeveldweg zijn onderdeel van de ontwikkeling van de Spoorzone. De verwachting is dat dit langer duurt voor hier duidelijkheid over is. De mogelijke verkoopopbrengst is op grond hiervan verplaatst van 2025 naar 2029. Dit geeft een eenmalig nadeel in de begroting 2025 van € 495.000 en een eenmalig voordeel van € 235.000 in 2026 en € 260.000 in 2029 in programma 0.

Totaal mutaties	**-100**	**235**	**0**	**0**

FINANCIËN

ALGEMEEN

Inleiding
In dit onderdeel gaan wij in op de ontwikkelingen in de financiële situatie van onze gemeente. Wij presenteren het overzicht van baten en lasten, de financiële ontwikkelingen uit deze rapportage en het actuele financieel meerjarenbeeld.

Beleidskaders
Voor wat betreft de financiën van onze gemeente gelden de volgende beleidskaders:

- Financiële verordening 2025
- Nota activerings- en afschrijvingsbeleid 2024
- Nota reserves en voorzieningen 2018

OVERZICHT FINANCIËLE MUTATIES IN DE 2E VOORTGANGSRAPPORTAGE

In onderstaande tabel staat een overzicht van alle financiële baten en lasten, zoals die zijn opgenomen in deze rapportage. In de tabel worden baten en lasten apart gepresenteerd.
Na de tabel geven wij de toelichtingen op de financiële mutaties > € 100.000. Op basis van de financiële verordening 2025 lichten wij financiële mutaties < € 100.000 niet toe.
Deze toelichtingen staan op alfabetische volgorde, maar er is geen indeling op baten en lasten. Elke wijziging wordt daarmee eenmalig ("netto") toegelicht.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
BATEN				
1. Autonome ontwikkelingen	**3.870**	**7.797**	**7.409**	**4.335**
Actualisatie budget rentelasten	29	0	0	0
Algemene uitkering - meicirculaire 2025	2.488	8.028	7.409	4.335
Budgetmutatie lasten/baten sport	1.451	0	0	0
Budgetmutatie uitkeringslasten/-baten (BUIG)	128	0	0	0
Budgetmutatie uitstel vervanging abonnementstarief Wmo	-227	-231	0	0
2. Actualisatie bestaand beleid	**802**	**236**	**1**	**1**
Actualisatie investering afval	0	1	1	1
Budgetmutatie afval	216	0	0	0
Budgetmutatie leges omgevingsvergunningen	150	0	0	0
Budgetmutatie terugvordering zorgkosten op basis van het woonplaatsbeginsel	931	0	0	0
Fasering budget vastgoed in verband met verkoopopbrengst	-495	235	0	0
5. Mutaties < € 100.000	**-29**	**-6**	**-6**	**-6**
Budgetmutatie bijdragen in plankosten	8	0	0	0
Budgetmutatie leges wijziging omgevingsplan	-6	-6	-6	-6
Budgetmutatie legesinkomsten APV-vergunningen	-10	0	0	0
Budgetmutatie opgelegde dwangsom	-21	0	0	0
Totaal mutaties 2e voortgangsrapportage - Baten	**4.643**	**8.027**	**7.404**	**4.330**

LASTEN

1. Autonome ontwikkelingen	**3.209**	**3.070**	**3.070**	**2.896**
Actualisatie budget rentelasten	-223	0	0	0
Algemene uitkering - meicirculaire 2025	878	3.070	3.070	2.896
Budgetmutatie lasten/baten sport	1.193	0	0	0
Budgetmutatie Tweede Kamerverkiezingen	175	0	0	0
Budgetmutatie uitkeringslasten/-baten (BUIG)	1.187	0	0	0
Budgetmutatie uitstel vervanging abonnementstarief Wmo	0	0	0	0
2. Actualisatie bestaand beleid	**-689**	**429**	**72**	**0**
Actualisatie afschrijvingen	-591	0	0	0
Actualisatie investering afval	0	1	1	1
Actualisatie investeringen duurzaamheidsmaatregelen eigen organisatie	0	-4	-4	-1
Bijdrage GR SDL - RID	-210	0	0	0

Budgetmutatie afval	68	0	0	0
Budgetmutatie afval GFT en restafval en mutatie reserve afval	21	0	0	0
Budgetmutatie inhuur derden wegens ziekte	300	0	0	0
Budgetmutatie leges omgevingsvergunningen	100	0	0	0
Budgetmutatie opvang en begeleiding vluchtelingen	0	130	0	0
Budgetmutatie terugvordering zorgkosten op basis van het woonplaatsbeginsel	0	0	0	0
Budgetmutatie zorgkosten WMO en jeugd	0	0	0	0
Fasering budget aanbesteding applicaties Sociaal Domein	-150	75	75	0
Fasering budget opstellen soorten managementplan gemeentebreed	-226	226	0	0
Fasering budget vastgoed in verband met verkoopopbrengst	0	0	0	0
5. Mutaties < € 100.000	**480**	**220**	**87**	**87**
Actualisatie budget dotatie voorziening Riverparc	-2	-2	-2	-2
Budgetmutatie aanpak problematische schulden	42	0	0	0
Budgetmutatie advieskosten bestemmingsplannen	-10	0	0	0
Budgetmutatie alleenverdienersproblematiek	57	61	0	0
Budgetmutatie ARBO	75	0	0	0
Budgetmutatie bijdragen in plankosten	0	0	0	0
Budgetmutatie Catering Turmac	50	50	0	0
Budgetmutatie dierentehuis Arnhem e/o	8	22	30	30
Budgetmutatie elektriciteit openbare verlichting	35	0	0	0
Budgetmutatie exploitatie Gemeenschappelijke regeling SDL/RSD	71	0	0	0
Budgetmutatie exploitatielasten duurzaamheidsmaatregelen eigen organisatie	-62	0	0	0
Budgetmutatie extern juridisch advies	50	0	0	0
Budgetmutatie faillissement Groupcard m.b.t. mantelzorgcompliment	45	0	0	0
Budgetmutatie gezinscoaches jeugdhulp	0	0	0	0
Budgetmutatie jeugdhulp kinderen in een AZC	59	59	59	59
Budgetmutatie leges wijziging omgevingsplan	0	0	0	0
Budgetmutatie legesinkomsten APV-vergunningen	0	0	0	0
Budgetmutatie motie Stolpersteine	-6	0	0	0
Budgetmutatie onderzoekskosten IHP VO	20	0	0	0
Budgetmutatie open monumentendag	-3	0	0	0
Budgetmutatie opgelegde dwangsom	0	0	0	0
Budgetmutatie rentelasten grondexploitaties bedrijventerreinen	5	0	0	0
Budgetmutatie rentelasten grondexploitaties woningbouw	66	0	0	0
Budgetmutatie schietincident Pannerden	25	0	0	0
Budgetmutatie vastgoed akoestische maatregelen	25	0	0	0
Budgetmutatie vrijetijdseconomie	-41	0	0	0
Fasering budget Warmtewet 2.0	-30	30	0	0
Totaal 2e voortgangsrapportage - Lasten	**3.001**	**3.718**	**3.229**	**2.983**
Totaal mutaties 2e VGR baten en lasten	**1.642**	**4.309**	**4.175**	**1.347**

Mutaties reserves

Onttrekkingen	-12	135	5	5
Toevoegingen	148	0	0	0
Totaal mutaties reserves	**-160**	**135**	**5**	**5**
Totaal mutaties 2e VGR	**1.482**	**4.444**	**4.180**	**1.352**

TOELICHTING MUTATIES IN DE EXPLOITATIE > € 100.000

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget rentelasten	**253**	**0**	**0**	**0**

Door een lagere werkelijke financieringsbehoefte dan begroot verwachten we een voordeel op rentelasten van € 253.000.

Algemene uitkering - meicirculaire 2025	**1.610**	**4.958**	**4.339**	**1.439**

In de meicirculaire 2025 is een compensatie opgenomen voor loon- en prijsontwikkeling. Dit bedrag reserveren wij voor indexatie van de verschillende onderdelen in onze begroting. Daarnaast zijn voor de jaren 2025 tot en met 2027 extra middelen beschikbaar gesteld voor jeugdzorg en voor demping terugval gemeentefonds. Hierover informeerden wij u in juni 2025 met raadsinformatiebrief Z/25/495392.

Budgetmutatie lasten/baten sport	**259**	**0**	**0**	**0**

In de begroting is nog geen rekening gehouden met kostenverhogende btw en de compensatie die we hiervoor ontvangen van het Rijk. Op basis van de in het 1e kwartaal aangevraagde 'Specifieke uitkering stimulering sport 2025' (SPUK, voor compensatie van kostenverhogende btw) is in juli 2025 het voorschot ontvangen. Het door het Rijk beschikbaar gestelde voorschotbedrag is voldoende om de kostenverhogende btw te compenseren. Daarnaast is in 2025 een nabetaling ontvangen naar aanleiding van de definitieve vaststelling van deze SPUK over het jaar 2023 en een afrekening n.a.v. de vaststelling van de SPUK MEOZ (meerkosten energie openbare zwembaden) over 2023. De extra baten voor 2025 bedragen € 1.451.000 (voordeel).
Naast deze vaststellingen van de specifieke uitkeringen houden wij rekening met hogere lasten in verband raming van de kostenverhogende btw inclusief en de bijgestelde indexering voor de dienstverlening op basis van de afspraken vastgelegd in de DVO's (dienstverleningsovereenkomsten tussen gemeente en Ataro BV). Totaal hogere lasten bedraagt € 1.192.000 (nadeel). Per saldo is het voordeel in 2025 eenmalig € 259.000.

Budgetmutatie Tweede Kamerverkiezingen	**-175**	**0**	**0**	**0**

Door de val van het kabinet vinden op 29 oktober 2025 vervroegde Tweede Kamerverkiezingen plaats. De kosten van deze verkiezingen zijn niet begroot en dienen daarom bijgeraamd te worden. De standaard kosten voor een verkiezing zijn € 105.000. Door prijsstijgingen voor o.a. drukwerk, portokosten en huur materialen is er een extra budget van € 10.000 nodig. Om de verkiezingen te organiseren is de inzet van medewerkers van de afdeling Publiekszaken nodig. Om de reguliere dienstverlening aan de inwoners te garanderen, vragen we een budget van € 60.000 aan. De hoogte van de vergoeding vanuit het ministerie voor deze Tweede Kamerverkiezing is nog niet bekend.

Budgetmutatie uitkeringslasten/-baten (BUIG)	**-1.059**	**0**	**0**	**0**

Op basis van de prognose van de Regionale Sociale Dienst (RSD-de Liemers) van de te verwachten hogere uitkeringslasten actualiseren wij de ramingen. De prognose is gebaseerd op de uitgaven tot en met juni 2025. Daarnaast wordt rekening gehouden met hogere bijdragen van het Rijk, gebaseerd op het in april 2025 gepubliceerde bijgestelde nader voorlopig budget inkomensdeel (BUIG), aangevuld met de te verwachten compensatie op grond van de 'vangnetregeling'. Door de hogere lasten verwachten wij een nadeel in 2025 van € 1.187.000. Het voordeel door de hogere baten bedraagt € 128.000. Per saldo verwachten wij een nadelig resultaat 2025 voor de uitkeringslasten/-baten € 1.059.000.

Budgetmutatie uitstel vervanging abonnementstarief Wmo	**-227**	**-231**	**0**	**0**

Het Rijk heeft in 2023 besloten dat het abonnementstarief in de Wmo wordt afgeschaft en wordt vervangen door een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage. Het wetsvoorstel hiervoor is nog in behandeling. De inwerkingtreding van deze wet is nu voorzien per 1 januari 2027. In de meicirculaire krijgen wij nu via de algemene uitkering compensatie voor de geraamde eigen bijdragen in 2025 (€ 227.000) en 2026 (€ 231.000).
In samenhang met de algemene uitkering is deze mutatie budgettair neutraal.

2. Actualisatie bestaand beleid

Actualisatie afschrijvingen	**591**	**0**	**0**	**0**

Jaarlijks worden de afschrijvingslasten geactualiseerd. Voor 2025 geeft dit een voordeel van € 591.000. Dit voordeel wordt veroorzaakt door het faseren van investeringen. Hierdoor verschuift de start van de afschrijvingslast mee. Dit werkt door in diverse programma's.

Actualisatie investering afval	**0**	**0**	**0**	**0**

In 2024 is middels een raadsvoorstel besloten tot de uitbreiding van mogelijkheden om luiers- en incontinentiemateriaal gescheiden in te leveren. In het budget voor deze 18 containers voor luiers- en incontinentiemateriaal is in de raming geen rekening gehouden met dubbele trommels (lees inworpopeningen) voor optimale vulling van de containers. Hierdoor is er een trommel extra nodig en ook een extra paslezer. De bebording en bestickering zijn niet meegenomen. Totaal aanvullend investeringsbudget in 2025 bedraagt € 11.000 en komt hiermee totaal op € 121.000. De aanvullende afschrijvingslasten vanaf 2026 in programma 7 bedragen € 1.100. Dit verrekenen we met de afvalstoffenheffing. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging.

Actualisatie investeringen duurzaamheidsmaatregelen eigen organisatie	**0**	**4**	**4**	**1**

Uit het investeringsbudget duurzaamheidsmaatregelen eigen organisatie kan budget worden overgeheveld naar andere investerings- of groot onderhoud budgetten. Wij hevelen voor de volgende onderdelen budget over naar:
*het investeringsbudget revitalisatie wegen Schrijvershoek € 65.000 (het investeringsbudget wordt dan in totaal € 1.171.800)
*het investeringsbudget Schrijvershoek: vernieuwen rioolstelsel etc € 54.000 (het investeringsbudget wordt dan in totaal € 4.479.200).
*het vervangingsbudget machinepark openbare werken (bladblazers, bosmaaiers, etc worden vervangen voor elektrische machines). De meerkosten hebben een investeringsbedrag tot gevolg van € 32.000.
*budget voor een duurzamere renovatie van het Musiater € 400.000. Rekening houdend met een DUMAVA-subsidie is het totale investeringsbedrag dan € 638.000.
Per saldo levert dit in totaal in 2026 en 2027 een voordeel op van € 4.000 en vanaf 2028 een structureel voordeel van € 1.000. Dit is in programma 0 een structureel nadeel vanaf 2026 van € 6.000, in programma 2 een structureel voordeel vanaf 2028 van € 2.000 en in programma 7 een voordeel in 2026 en 2027 van € 10.000 en vanaf 2028 een structureel voordeel van € 9.000.

Bijdrage GR SDL - RID	**210**	**0**	**0**	**0**

De RID heeft de projectadministratie opgeschoond en hiermee is verbeterd inzicht in de kapitaalslasten gerealiseerd. Het aantal projecten is teruggebracht en er is een bundeling ontstaan op applicaties en Informatiebeveiliging. Dit leidt tot lagere kapitaallasten. Initiatieven op het gebied van opslag, betrouwbaarheid en licentiebeheer hebben budgettaire voordelen opgeleverd. In 2025 houden we rekening met een eenmalig voordeel van € 210.000. De verSaaSing (software wordt via het internet aangeboden) van het applicatielandschap leidt daarentegen tot hogere onderhoudslasten. Wat uiteindelijk het structurele voordeel hiervan in de begroting 2026-2029 wordt, is nog onbekend.

Budgetmutatie afval	**148**	**0**	**0**	**0**

We hebben de budgetten afval nagelopen en een aantal bijgesteld. We verwachten bijvoorbeeld structureel vanaf 2025 een hogere inzamelvergoeding (€ 88.000) voor PMD. Dit als gevolg van een hogere tonnageprijs. Daarnaast verwachten we voor de afvalinzameling - papier en karton een hogere verwerkingsvergoeding van (€ 67.000). Dit als gevolg van het oplopen van de tonnageprijs voor oud papier.
Per saldo een voordeel van € 148.000 in 2025 welke wij storten in de reserve afval. Het structurele voordeel vanaf 2026 van € 151.000 verwerken wij in de begroting 2026 en verrekenen wij met de afvalstoffenheffing. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging en is programma overstijgend.

Budgetmutatie afval GFT en restafval en mutatie reserve afval	**-21**	**0**	**0**	**0**

Op basis van het de Milieusamenwerking Regio Arnhem (MRA) zijn er nieuwe verwerkingscontracten afgesloten waarbij voor GFT voor duurzamere verwerking is gekozen. Op grond hiervan hebben wij de budgetten voor afvalinzameling - GFT en restafval (huishoudelijk) bijgesteld.
-Voor afvalinzameling - GFT verwachten wij in 2025 hogere verwerkingskosten (€ 156.000), dit als gevolg van een hogere prijs per ton van € 42,75 met ingang van 1 juli 2025.
-Voor afvalinzameling - restafval (huishoudelijk) verwachten wij lagere verwerkingskosten (€ 135.000), dit als gevolg van een lagere prijs van € 5,62 per ton met ingang van 1 april 2025.
Per saldo een nadeel van € 21.000 in 2025 welke wij onttrekken aan de reserve afval. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging en is programma overstijgend.

Vanaf 2026 verwachten wij structureel hogere verwerkingskosten (€ 273.000) voor afvalinzameling - GFT en structureel lagere verwerkingskosten (€ 141.000) voor afvalinzameling - restafval. Per saldo een structureel nadeel van € 132.000 in 2026 welke wij verrekenen met de afvalstoffenheffing in de begroting 2026. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging en is programma overstijgend.

Budgetmutatie inhuur derden wegens ziekte	**-300**	**0**	**0**	**0**

Het ziekteverzuim ligt momenteel tegen de 8%. We zien met name een aantal langdurige ziektegevallen. De raming in de primitieve begroting van het ziektebudget is € 290.000. Bij de 1e voortgangsrapportage is € 375.000 bijgeraamd. Als we kijken naar de nu afgesloten inhuurcontracten wegens ziekte, is het budget inclusief bijraming per 01-07-2025 reeds overschreden. Daarnaast neemt het aantal zwangerschapsverloven toe als gevolg van de verjonging van de organisatie. In de cijfers is rekening gehouden met de inkomsten van het UWV. Deze worden ingezet als dekking van de inhuurkosten, maar zijn niet voldoende om een gemiddelde zwangerschapsvervanging te kunnen bekostigen.
Gelet op de uitvoering van uw ambities en continuïteit van de bedrijfsvoering ramen we het ziektebudget bij met € 300.000. Dit is benodigd om de huidige aangegane contracten en de geschatte nog komende verplichtingen te kunnen voldoen in de resterende maanden van 2025.

Budgetmutatie leges omgevingsvergunningen	**50**	**0**	**0**	**0**

Uitgaande van de ingekomen bouw- en conceptaanvragen in het eerste halfjaar van 2025 verwachten wij voor 2025 extra legesinkomsten van € 150.000. Voor de afhandeling van de aanvragen zetten wij € 100.000 in. Per saldo een voordeel in 2025 van € 50.000.

Budgetmutatie opvang en begeleiding vluchtelingen	**0**	**-130**	**0**	**0**

Bij de jaarrekening 2023 is een bestemmingsreserve gecreëerd m.b.t. extra kosten in het kader van de opvang en inburgering van vluchtelingen. Hierbij zal worden ingezet op taallessen, aanpassing van woningen voor grote gezinnen, het beter benutten van de bestaande woningvoorraad en de ondersteuning van dorpsinitiatieven. Wij vragen nu om voor 2026 € 130.000 uit te geven aan deze onderwerpen. Deze kosten worden ten laste gebracht van de daarvoor bestemde reserve.

Budgetmutatie terugvordering zorgkosten op basis van het woonplaatsbeginsel	**931**	**0**	**0**	**0**

Vanaf vorig jaar zijn reeds betaalde zorgkosten gecontroleerd in het kader van het woonplaatsbeginsel. Het blijkt dat wij zorgkosten hebben betaald waarvan nu blijkt dat deze door een andere gemeente betaald moesten worden. De betaalde kosten zijn nu in rekening gebracht bij de juiste gemeenten. Dit levert dit jaar een incidenteel voordeel op van afgerond € 930.000.

Budgetmutatie zorgkosten WMO en jeugd	**0**	**0**	**0**	**0**

Bij het opstellen van de begroting 2025-2028 is voor de zorgkosten WMO en jeugd een percentage toegepast van 1,2%. Dit in afwachting van compensatie van het Rijk. Bij de meicirculaire 2025 heeft het Rijk compensatie gegeven. Wij stellen voor om de zorgkosten in 2025 te compenseren met 3,21% (4,41% minus 1,20%). Dit betekent een structurele verhoging van afgerond € 1.118.000. In deze voortgangsrapportage nemen we de alleen het effect voor 2025 op. Dit effect boeken wij af op de stelpost die is opgenomen voor indexatie bij de meicirculaire 2025. Het effect vanaf 2026 wordt meegenomen in de begroting.

Fasering budget aanbesteding applicaties Sociaal Domein	**150**	**-75**	**-75**	**0**

De huidige kernapplicaties voor het sociaal domein (de zogenoemde Suites van Centric) worden opnieuw aanbesteed. Dit zal een Europese aanbesteding worden. Wij verwachten dat het totale voorbereidingstraject twee jaar in beslag zal nemen. Voor de specifiek Zevenaarse werkzaamheden (denk aan training/inrichting/koppelingen/datakwaliteit) was voor het jaar 2025 een bedrag van € 150.000 beschikbaar gesteld. Als gevolg van onzekerheid en onduidelijkheden in de uitkomsten van de aanbestedingen is er een nieuwe planning gemaakt. De werkzaamheden zullen in 2026 en 2027 worden uitgevoerd en het budget wordt dan aangewend.

Fasering budget opstellen soorten managementplan gemeentebreed	**226**	**-226**	**0**	**0**

De opdracht voor de uitvoering van een gebiedsgericht onderzoek naar beschermde soorten en vervolgens het opstellen van een soortenmanagementplan is gegeven. De afronding van het veldonderzoek en de opleving van het rapport inclusief besluit provincie vindt in 2026 plaats. Om die reden schuiven wij € 226.000 door naar 2026.

Fasering budget vastgoed in verband met verkoopopbrengst	**-495**	**235**	**0**	**0**

De locaties Reisenakker en Engeveldweg zijn onderdeel van een ontwikkellocatie in de omgevingsvisie. De verwachting is dat de geplande verkoopopbrengst in 2025 voor beide locaties later komt. Reisenakker is onderdeel van de A12 zone. De verwachting is dat de GREX voor het gebied rondom de Reisenakker in de loop van 2026 geopend gaat worden. Dit hangt samen met de aankoop van de gronden in deze zone. De mogelijke verkoopopbrengst is op grond hiervan verplaatst van 2025 naar 2026.
De woningen aan de Engeveldweg zijn onderdeel van de ontwikkeling van de Spoorzone. De verwachting is dat dit langer duurt voor hier duidelijkheid over is. De mogelijke verkoopopbrengst is op grond hiervan verplaatst van 2025 naar 2029. Dit geeft een eenmalig nadeel in de begroting 2025 van € 495.000 en een eenmalig voordeel van € 235.000 in 2026 en € 260.000 in 2029 in programma 0.

Totaal mutaties	**2.151**	**4.535**	**4.268**	**1.440**

TOELICHTING RESERVEMUTATIES

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
2. Actualisatie bestaand beleid				
Budgetmutatie afval	**-148**	**0**	**0**	**0**

We hebben de budgetten afval nagelopen en een aantal bijgesteld. We verwachten bijvoorbeeld structureel vanaf 2025 een hogere inzamelvergoeding (€ 88.000) voor PMD. Dit als gevolg van een hogere tonnageprijs. Daarnaast verwachten we voor de afvalinzameling - papier en karton een hogere verwerkingsvergoeding van (€ 67.000). Dit als gevolg van het oplopen van de tonnageprijs voor oud papier.
Per saldo een voordeel van € 148.000 in 2025 welke wij storten in de reserve afval. Het structurele voordeel vanaf 2026 van € 151.000 verwerken wij in de begroting 2026 en verrekenen wij met de afvalstoffenheffing. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging en is programma overstijgend.

Budgetmutatie afval GFT en restafval en mutatie reserve afval	**21**	**0**	**0**	**0**

Op basis van het de Milieusamenwerking Regio Arnhem (MRA) zijn er nieuwe verwerkingscontracten afgesloten waarbij voor GFT voor duurzamere verwerking is gekozen. Op grond hiervan hebben wij de budgetten voor afvalinzameling - GFT en restafval (huishoudelijk) bijgesteld.
-Voor afvalinzameling - GFT verwachten wij in 2025 hogere verwerkingskosten (€ 156.000), dit als gevolg van een hogere prijs per ton van € 42,75 met ingang van 1 juli 2025.
-Voor afvalinzameling - restafval (huishoudelijk) verwachten wij lagere verwerkingskosten (€ 135.000), dit als gevolg van een lagere prijs van € 5,62 per ton met ingang van 1 april 2025.
Per saldo een nadeel van € 21.000 in 2025 welke wij onttrekken aan de reserve afval. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging en is programma overstijgend.

Vanaf 2026 verwachten wij structureel hogere verwerkingskosten (€ 273.000) voor afvalinzameling - GFT en structureel lagere verwerkingskosten (€ 141.000) voor afvalinzameling - restafval. Per saldo een structureel nadeel van € 132.000 in 2026 welke wij verrekenen met de afvalstoffenheffing in de begroting 2026. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging en is programma overstijgend.

Budgetmutatie opvang en begeleiding vluchtelingen	**0**	**130**	**0**	**0**

Bij de jaarrekening 2023 is een bestemmingsreserve gecreëerd m.b.t. extra kosten in het kader van de opvang en inburgering van vluchtelingen. Hierbij zal worden ingezet op taallessen, aanpassing van woningen voor grote gezinnen, het beter benutten van de bestaande woningvoorraad en de ondersteuning van dorpsinitiatieven. Wij vragen nu om voor 2026 € 130.000 uit te geven aan deze onderwerpen. Deze kosten worden ten laste gebracht van de daarvoor bestemde reserve.

5. Mutaties < € 100.000				
Actualisatie onttrekking reserves kapitaallasten	**-33**	**5**	**5**	**5**

Door het faseren van de investeringen, verschuiven ook de bijbehorende reserves kapitaallasten. Deze hebben we in onderstaand journaal gecorrigeerd.

Totaal reservemutaties	**-160**	**135**	**5**	**5**

FINANCIEEL MEERJARENBEELD

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Baten				
Primitieve begroting 2025-2028	177.356	154.350	198.247	166.373
1e voortgangsrapportage 2025	14.397	3.991	-29.415	2.149
Kadernota 2026	0	407	407	407
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	8.133	1.253	375	-2.395
Totale baten tot de 2e voortgangsrapportage	**199.886**	**160.001**	**169.613**	**166.534**
Mutaties in deze voortgangsrapportage (baten)				
1. Autonome ontwikkelingen	3.870	**7.797**	7.409	4.335
Actualisatie budget rentelasten	29	0	0	0
Algemene uitkering - meicirculaire 2025	2.488	8.028	7.409	4.335
Budgetmutatie lasten/baten sport	1.451	0	0	0
Budgetmutatie uitkeringslasten/-baten (BUIG)	128	0	0	0
Budgetmutatie uitstel vervanging abonnementstarief Wmo	-227	-231	0	0
2. Actualisatie bestaand beleid	802	**236**	1	1
Actualisatie investering afval	0	1	1	1
Budgetmutatie afval	216	0	0	0
Budgetmutatie leges omgevingsvergunningen	150	0	0	0
Budgetmutatie terugvordering zorgkosten op basis van het woonplaatsbeginsel	931	0	0	0
Fasering budget vastgoed in verband met verkoopopbrengst	-495	235	0	0
5. Mutaties < € 100.000	-29	**-6**	-6	-6
Budgetmutatie bijdragen in plankosten	8	0	0	0
Budgetmutatie leges wijziging omgevingsplan	-6	-6	-6	-6
Budgetmutatie legesinkomsten APV-vergunningen	-10	0	0	0
Budgetmutatie opgelegde dwangsom	-21	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**4.643**	**8.027**	**7.404**	**4.330**
Totale baten in deze voortgangsrapportage	**204.529**	**168.028**	**177.018**	**170.864**
Lasten				
Primitieve begroting 2025-2028	181.466	161.944	204.609	173.341
1e voortgangsrapportage 2025	16.741	4.349	-29.311	1.864
Kadernota 2026	0	-1.692	-3.680	-5.082
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	7.561	2.519	480	-2.394
Totale lasten tot de 2e voortgangsrapportage	**205.768**	**167.119**	**172.098**	**167.730**

Mutaties in deze voortgangsrapportage (lasten)

1. Autonome ontwikkelingen	3.209	**3.070**	3.070	2.896
Actualisatie budget rentelasten	-223	0	0	0
Algemene uitkering - meicirculaire 2025	878	3.070	3.070	2.896
Budgetmutatie lasten/baten sport	1.193	0	0	0
Budgetmutatie Tweede Kamerverkiezingen	175	0	0	0
Budgetmutatie uitkeringslasten/-baten (BUIG)	1.187	0	0	0
Budgetmutatie uitstel vervanging abonnementstarief Wmo	0	0	0	0
2. Actualisatie bestaand beleid	-689	**429**	72	0
Actualisatie afschrijvingen	-591	0	0	0
Actualisatie investering afval	0	1	1	1
Actualisatie investeringen duurzaamheidsmaatregelen eigen organisatie	0	-4	-4	-1
Bijdrage GR SDL - RID	-210	0	0	0
Budgetmutatie afval	68	0	0	0
Budgetmutatie afval GFT en restafval en mutatie reserve afval	21	0	0	0
Budgetmutatie inhuur derden wegens ziekte	300	0	0	0
Budgetmutatie leges omgevingsvergunningen	100	0	0	0
Budgetmutatie opvang en begeleiding vluchtelingen	0	130	0	0
Budgetmutatie terugvordering zorgkosten op basis van het woonplaatsbeginsel	0	0	0	0
Budgetmutatie zorgkosten WMO en jeugd	0	0	0	0
Fasering budget aanbesteding applicaties Sociaal Domein	-150	75	75	0
Fasering budget opstellen soorten managementplan gemeentebreed	-226	226	0	0
Fasering budget vastgoed in verband met verkoopopbrengst	0	0	0	0
5. Mutaties < € 100.000	480	**220**	87	87
Actualisatie budget dotatie voorziening Riverparc	-2	-2	-2	-2
Budgetmutatie aanpak problematische schulden	42	0	0	0
Budgetmutatie advieskosten bestemmingsplannen	-10	0	0	0
Budgetmutatie alleenverdienersproblematiek	57	61	0	0
Budgetmutatie ARBO	75	0	0	0
Budgetmutatie bijdragen in plankosten	0	0	0	0
Budgetmutatie Catering Turmac	50	50	0	0
Budgetmutatie dierentehuis Arnhem e/o	8	22	30	30
Budgetmutatie elektriciteit openbare verlichting	35	0	0	0
Budgetmutatie exploitatie Gemeenschappelijke regeling SDL/RSD	71	0	0	0

Budgetmutatie exploitatielasten duurzaamheidsmaatregelen eigen organisatie	-62	0	0	0
Budgetmutatie extern juridisch advies	50	0	0	0
Budgetmutatie faillissement Groupcard m.b.t. mantelzorgcompliment	45	0	0	0
Budgetmutatie gezinscoaches jeugdhulp	0	0	0	0
Budgetmutatie jeugdhulp kinderen in een AZC	59	59	59	59
Budgetmutatie leges wijziging omgevingsplan	0	0	0	0
Budgetmutatie legesinkomsten APV-vergunningen	0	0	0	0
Budgetmutatie motie Stolpersteine	-6	0	0	0
Budgetmutatie onderzoekskosten IHP VO	20	0	0	0
Budgetmutatie open monumentendag	-3	0	0	0
Budgetmutatie opgelegde dwangsom	0	0	0	0
Budgetmutatie rentelasten grondexploitaties bedrijventerreinen	5	0	0	0
Budgetmutatie rentelasten grondexploitaties woningbouw	66	0	0	0
Budgetmutatie schietincident Pannerden	25	0	0	0
Budgetmutatie vastgoed akoestische maatregelen	25	0	0	0
Budgetmutatie vrijetijdseconomie	-41	0	0	0
Fasering budget Warmtewet 2.0	-30	30	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**3.001**	**3.718**	**3.229**	**2.983**
Totale lasten tot de voortgangsrapportage	**208.768**	**170.837**	**175.327**	**170.713**
Resultaat baten en lasten	**-4.239**	**-2.809**	**1.691**	**151**
Onttrekkingen				
Primitieve begroting 2025-2028	3.207	1.129	917	939
1e voortgangsrapportage 2025	456	-43	22	-95
Kadernota 2026	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	4.870	1.265	104	0
2e voortgangsrapportage 2025	-12	135	5	5
Totaal onttrekkingen reserves	8.522	**2.486**	1.048	848
Toevoegingen				
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2025	5.442	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	148	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	5.591	**0**	0	0

Saldo reserve mutaties	2.931	2.486	1.048	848
Gerealiseerd resultaat	-1.309	-323	2.739	1.000

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
BATEN				
0. Bestuur en ondersteuning	125.109	126.606	127.192	123.846
1. Veiligheid	177	133	133	133
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	593	549	549	549
3. Economie	33.273	485	11.185	11.292
4. Onderwijs	1.284	1.174	1.174	1.174
5. Sport, cultuur en recreatie	2.952	1.398	1.398	1.398
6. Sociaal domein	21.128	18.104	18.835	19.502
7. Volksgezondheid en milieu	11.891	11.876	11.632	11.968
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	8.123	7.703	4.919	1.002
Actuele stand begroting - baten	**204.529**	**168.028**	**177.018**	**170.864**
Lasten				
0. Bestuur en ondersteuning	28.584	27.677	26.191	23.582
1. Veiligheid	4.998	4.957	4.955	4.968
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	8.009	8.588	8.291	8.726
3. Economie	33.904	1.165	11.849	11.928
4. Onderwijs	6.535	6.816	6.587	7.207
5. Sport, cultuur en recreatie	14.939	13.245	13.082	13.161
6. Sociaal domein	85.612	82.493	82.684	82.456
7. Volksgezondheid en milieu	14.633	15.913	14.192	15.154
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	11.555	9.984	7.495	3.530
Actuele stand begroting - lasten	**208.768**	**170.837**	**175.327**	**170.713**
Saldo voor bestemming				
0. Bestuur en ondersteuning	96.525	98.929	101.002	100.265
1. Veiligheid	-4.821	-4.824	-4.822	-4.836
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-7.416	-8.039	-7.742	-8.177
3. Economie	-632	-680	-664	-637
4. Onderwijs	-5.251	-5.642	-5.413	-6.033
5. Sport, cultuur en recreatie	-11.987	-11.847	-11.684	-11.762
6. Sociaal domein	-64.483	-64.389	-63.849	-62.953
7. Volksgezondheid en milieu	-2.742	-4.037	-2.560	-3.186
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-3.433	-2.281	-2.576	-2.529
Saldo 2e voortgangsrapportage voor bestemming	**-4.239**	**-2.809**	**1.691**	**151**
Mutaties reserves				
0. Bestuur en ondersteuning	733	436	436	262
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	113	150	50	39
3. Economie	0	15	17	17
4. Onderwijs	68	123	123	248
5. Sport, cultuur en recreatie	569	259	259	259
6. Sociaal domein	124	154	24	24
7. Volksgezondheid en milieu	289	951	0	0
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	1.034	399	140	0
Totaal mutaties reserves	**2.931**	**2.486**	**1.048**	**848**

Gerealiseerd resultaat 2e voortgangsrapportage	**-1.309**	**-323**	**2.739**	**1.000**

BIJLAGEN

OVERZICHT BEGROTINGSWIJZIGINGEN TOT DE 2E VOORTGANGSRAPPORTAGE

In deze bijlage nemen wij het overzicht op van de wijzigingen van de begroting die nog niet in de meerjarenbegroting 2025-2028 zijn verwerkt tot deze voortgangsrapportage. Dit betreft de wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage en de administratieve wijzigingen.
De wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage betreffen de verwerking van uw besluiten in de afgelopen maanden die nog niet in de meerjarenbegroting verwerkt konden worden. In de administratieve wijzigingen nemen wij aanpassingen op de vastgestelde begroting op, zonder financieel effect.

Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
BATEN				
3. Economie				
Herziening grondexploitaties bedrijventerreinen	9.469	0	1.923	1.291
Totaal programma 3.	**9.469**		**1.923**	**1.291**
5. Sport, cultuur en recreatie				
Plaatsen gedenktekens op begraafplaatsen t.b.v. eerste generatie KNIL-militairen	0	0	0	0
Totaal programma 5.				
7. Volksgezondheid en milieu				
Fasering budget bestemmingsreserve duurzaamheid	0	0	0	0
Plaatsen gedenktekens op begraafplaatsen t.b.v. eerste generatie KNIL-militairen	0	-1	-1	-1
Totaal programma 7.		**-1**	**-1**	**-1**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
Fasering plan woningbouw	0	0	0	0
Herziening grondexploitaties woningbouw	122	3.104	303	-1.835
Totaal programma 8.	**122**	**3.104**	**303**	**-1.835**
Totaal baten	**9.591**	**3.103**	**2.225**	**-544**
LASTEN				
3. Economie				
Herziening grondexploitaties bedrijventerreinen	9.469	0	1.923	1.291
Totaal programma 3.	**9.469**	**0**	**1.923**	**1.291**
5. Sport, cultuur en recreatie				
Plaatsen gedenktekens op begraafplaatsen t.b.v. eerste generatie KNIL-militairen	20	0	0	0
Totaal programma 5.	**20**	**0**	**0**	**0**
7. Volksgezondheid en milieu				
Fasering budget bestemmingsreserve duurzaamheid	-906	951	0	0
Plaatsen gedenktekens op begraafplaatsen t.b.v. eerste generatie KNIL-militairen	0	0	0	0
Totaal programma 7.	**-906**	**951**	**0**	**0**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
Fasering plan woningbouw	314	315	104	0
Herziening grondexploitaties woningbouw	122	3.104	303	-1.835
Totaal programma 8.	**436**	**3.419**	**407**	**-1.835**
Totaal lasten	**9.019**	**4.370**	**2.330**	**-543**
Saldo baten en lasten	**1.642**	**4.309**	**4.175**	**1.347**

Mutaties reserves				
Onttrekkingen	838	315	104	0
Toevoegingen	524	0	0	0
Totaal mutaties reserves	314	**315**	**104**	**0**
Gerealiseerd resultaat	**0**	**-1**	**-1**	**-1**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Fasering budget bestemmingsreserve duurzaamheid	**906**	**-951**	**0**	**0**

In de raadsvergadering van 25 juni 2025 is besloten om het resterend budget voor de uitvoering van het onderdeel aardgasvrij Angerlo van € 406.000 te reserveren voor de uitvoering van lopende warmtenet projecten Spijk en stad Zevenaar in 2025 en 2026 (voor begeleiding en onderzoeken). Het budget wordt pas daadwerkelijk door de raad beschikbaar gesteld als er een concreet voorstel ligt. Daarnaast ramen wij ook het resterende bedrag dat nog niet in de begroting was opgenomen. Tenslotte wordt het onderdeel vastgoed naar verwachting in 2026 ingezet.

Fasering plan woningbouw	**-314**	**-315**	**-104**	**0**

In de raadsvergadering van 23 april 2025 is besloten om uit de bestemmingsreserve woningbouw € 733.000 in te zetten voor verschillende onderwerpen. Het resterende bedrag van € 524.000 vloeit terug naar de algemene reserve.

Herziening grondexploitaties bedrijventerreinen	**0**	**0**	**0**	**0**

De ramingen van de grondexploitaties Zevenaar-Oost bedrijven, Mercurion en Businesspark 7Poort II zijn aangepast op basis van de herziene grondexploitaties per 1 januari 2025 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 25 juni 2025, aangevuld met actuele ontwikkelingen.

Herziening grondexploitaties woningbouw	**0**	**0**	**0**	**0**

De ramingen van de grondexploitaties Zevenaar-Oost wonen, Middag-Oost & Zwanenwaay, Waaijakkers, Vestersbos en Herontwikkeling vastgoedlocaties zijn aangepast op basis van de herziene grondexploitaties per 1 januari 2025 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 25 juni 2025, aangevuld met actuele ontwikkelingen.

Plaatsen gedenktekens op begraafplaatsen t.b.v. eerste generatie KNIL-militairen	**-20**	**-1**	**-1**	**-1**

In de openbare vergadering van de raad gehouden op 21 mei 2025 is besloten het leed te erkennen van de voormalige eerste generatie Molukse KNIL-militairen en hun echtgenotes. Hiervoor is eenmalig, ten laste van de algemene reserve, een bedrag van € 19.761 beschikbaar gesteld voor de plaatsing van gedenktekens op begraafplaats in Zevenaar waar eerste generatie KNIL-militairen begraven liggen. Daarbij is besloten tot een vrijstelling van de grafrechten en is een budget beschikbaar gesteld voor onderhoud van het gedenkteken.

Totaal mutaties	**572**	**-1.266**	**-105**	**-1**

Toelichting reservemutaties

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Fasering budget bestemmingsreserve duurzaamheid	**-906**	**951**	**0**	**0**

In de raadsvergadering van 25 juni 2025 is besloten om het resterend budget voor de uitvoering van het onderdeel aardgasvrij Angerlo van € 406.000 te reserveren voor de uitvoering van lopende warmtenet projecten Spijk en stad Zevenaar in 2025 en 2026 (voor begeleiding en onderzoeken). Het budget wordt pas daadwerkelijk door de raad beschikbaar gesteld als er een concreet voorstel ligt. Daarnaast ramen wij ook het resterende bedrag dat nog niet in de begroting was opgenomen. Tenslotte wordt het onderdeel vastgoed naar verwachting in 2026 ingezet.

Fasering plan woningbouw	**314**	**315**	**104**	**0**

In de raadsvergadering van 23 april 2025 is besloten om uit de bestemmingsreserve woningbouw € 733.000 in te zetten voor verschillende onderwerpen. Het resterende bedrag van € 524.000 vloeit terug naar de algemene reserve.

Plaatsen gedenktekens op begraafplaatsen t.b.v. eerste generatie KNIL-militairen	**20**	**0**	**0**	**0**

In de openbare vergadering van de raad gehouden op 21 mei 2025 is besloten het leed te erkennen van de voormalige eerste generatie Molukse KNIL-militairen en hun echtgenotes. Hiervoor is eenmalig, ten laste van de algemene reserve, een bedrag van € 19.761 beschikbaar gesteld voor de plaatsing van gedenktekens op begraafplaats in Zevenaar waar eerste generatie KNIL-militairen begraven liggen. Daarbij is besloten tot een vrijstelling van de grafrechten en is een budget beschikbaar gesteld voor onderhoud van het gedenkteken.

Totaal reservemutaties	**-572**	**1.265**	**104**	**0**

Administratieve wijzigingen

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
0. Bestuur en ondersteuning				
Bijdrage aan SDL i.v.m. inkoop	0	0	0	0
Bloemen en attenties personeel	0	0	0	0
Budgetmutatie bijdrage onderhoud beheer systeem van OW aan I&A budget	0	0	0	0
Budgetmutatie vastgoed Raadhuisplein 1D	0	0	0	0
Detachering team OFLV	15	0	0	0
Doorbelasting materieel openbare werken	-174	0	0	0
Doorbelasting rente naar taakvelden	-221	0	0	0
Exploitatiebudget transitie duurzaamheid	-5	-5	-5	-5
Inhuur derden nieuw ziekte bij WMO	0	0	0	0
Personele mutaties fysiek domein	0	0	0	0
Presentatieboeking verkoop vastgoed	-129	-345	0	0
Raming UWV gelden	0	0	0	0
Salarissen BFL	0	0	0	0
Salarissen RDL	0	0	0	0
Straatreiniging	-50	-45	-45	-45
Uitvoering pilot WKB	-24	-24	0	0
Vacarureruimte salarissen naar inhuur	0	0	0	0
Van nieuw beleid naar regulier	-23	0	0	0
Verdeling compensatie OR-budget	3	0	0	0
Verdeling inhuur wegens ziekte na de 1e VGR	0	0	0	0
Voorzieningen t.b.v. medewerkers: RVU, verlofsparen en Sociaal Plan.	0	0	0	0
Totaal programma 0.	**-609**	**-419**	**-50**	**-50**
1. Veiligheid				
Doorbelasting materieel openbare werken	2	0	0	0
Doorbelasting rente naar taakvelden	5	0	0	0
Inzet subsidie proeftuinen OVV voor advieskosten	0	0	0	0
Totaal programma 1.	**7**	**0**	**0**	**0**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat				
Budgetmutatie wegen	0	0	0	0
Doorbelasting materieel openbare werken	26	0	0	0
Doorbelasting rente naar taakvelden	58	0	0	0
Doorbelasting straatreinigen	-56	0	0	0
Straatreiniging	50	20	20	20
Totaal programma 2.	**78**	**20**	**20**	**20**
3. Economie				
Doorbelasting materieel openbare werken	4	0	0	0
Doorbelasting rente naar taakvelden	12	0	0	0
Totaal programma 3.	**16**	**0**	**0**	**0**
4. Onderwijs				
Doorbelasting Kulturhus De Brede Blik	-19	0	0	0
Doorbelasting rente naar taakvelden	48	0	0	0
Totaal programma 4.	**30**	**0**	**0**	**0**
5. Sport, cultuur en recreatie				
Doorbelasting Kulturhus De Brede Blik	24	0	0	0
Doorbelasting materieel openbare werken	103	0	0	0
Doorbelasting rente naar taakvelden	14	0	0	0
Subsidie klompenpaden Giesbeek	0	0	0	0

Totaal programma 5.	**140**	**0**	**0**	**0**
6. Sociaal domein				
Aanpassing taakveld WMO begeleiding en dagbesteding	0	0	0	0
Doorbelasting Kulturhus De Brede Blik	-4	0	0	0
Doorbelasting materieel openbare werken	1	0	0	0
Doorbelasting rente naar taakvelden	13	0	0	0
Overhevelen budget voor begeleiding (Module 8)	0	0	0	0
Van nieuw beleid naar regulier	23	0	0	0
Wijziging betalingen Welzorg Nederland	0	0	0	0
Totaal programma 6.	**33**	**0**	**0**	**0**
7. Volksgezondheid en milieu				
Budgetmutatie Spuk-CDOKE	0	0	0	0
Detachering team OFLV	-15	0	0	0
Doorbelasting Kulturhus De Brede Blik	-1	0	0	0
Doorbelasting materieel openbare werken	38	0	0	0
Doorbelasting rente naar taakvelden	41	0	0	0
Doorbelasting straatreinigen	56	0	0	0
Exploitatiebudget transitie duurzaamheid	5	5	5	5
Rioolheffing verschuiving woning - niet woning	0	0	0	0
Specialistische adviezen ODRA	0	0	0	0
Straatreiniging	0	25	25	25
Uitvoering energietoezicht bij bedrijven	0	0	0	0
Verdeling compensatie OR-budget	-3	0	0	0
Totaal programma 7.	**122**	**30**	**30**	**30**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
Budgetmutatie welstand	0	0	0	0
Detachering team OFLV	0	0	0	0
Doorbelasting rente naar taakvelden	29	0	0	0
Overheveling budget ruimtelijke ordening	0	0	0	0
Presentatieboeking verkoop vastgoed	129	345	0	0
Uitvoering pilot WKB	24	24	0	0
Totaal programma 8.	**183**	**370**	**0**	**0**
Totaal Administratieve wijzigingen exploitatie	**0**	**0**	**0**	**0**

INVESTERINGSOVERZICHT

In het investeringsoverzicht bij deze voortgangsrapportage presenteren wij de investeringen die afwijken van de planning. Dit kan een financiële afwijking zijn, maar ook een afwijking op de tijdsplanning.
Tevens presenteren wij de investeringen waarvan wij u voorstellen deze af te sluiten.

Let op, deze investering dreigt qua planning of financieel uit de pas te gaan lopen of er is een risico ontstaan, bijsturing is noodzakelijk
De investering is afgerond en wij stellen voor deze af te sluiten

Omschrijving	Krediet I	Inkomsten	Restant inkomen	Krediet U	Uitgaven	Restant uitgaven	Saldo budget	Status
Advies/planvorming spoorverdubbeling Zevenaar-Didam Er is een lekkage geconstateerd in de langzaam-verkeer tunnel aan de Babberichseweg. ProRail/aannemer Strukton hebben maatregelen getroffen waarbij de verwachting is dat hiermee geen verdere lekkages zullen gaan plaatsvinden in de toekomst. Hierdoor sluiten we dit budget eind 2025 af.	20.703	20.703	0	76.535	0	76.535	76.535	
Onderzoek PlanMER Witte Kruis (verbinding Gelders Eiland met A12) Het onderzoek planMER kan als afgerond beschouwd worden. De subsidie is eind Q1 2025 verantwoord. De subsidie is in de zomer 2025 definitief beschikt door de provincie. Hierdoor sluiten we dit budget in 2025 af. De studie Witte Kruis is onderdeel van een ander investeringsbudget nl. Gebiedsopgave Babberich met Witte Kruis.	52.883	3.682	49.201	90.945	8.021	82.924	33.723	
Ford Transit Connect Betreft vervangingsinvestering. In 2024 is het oude voertuig verkocht en het nieuwe voertuig besteld (E-voertuig Citroen Jumpy). Deze is in 2025 geleverd. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2025 af te sluiten.	0	0	0	45.000	44.186	814	814	
Kia EV3 4-TXN-62 (480)(K) Betreft vervangingsinvestering. Deze is in 2025 geleverd. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2025 af te sluiten.	0	0	0	35.000	35.054	-54	-54	
Reguliere vervanging bomen 2023 Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van bomen. In 2023 is gestart met de voorbereiding. In 2024 zijn de werkzaamheden grotendeels	0	0	0	7.471	7.471	0	0	

Omschrijving	Krediet I	Inkomsten	Restant inkomen	Krediet U	Uitgaven	Restant uitgaven	Saldo budget	Status
uitgevoerd en in 2025 is dit afgerond. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2025 af te sluiten.								
Reguliere vervanging bomen 2024 (K) Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van bomen. In 2023 is gestart met de voorbereiding. In 2024 is het kap- en vervangingsplan in beeld gebracht. In 2025 zijn de werkzaamheden uitgevoerd. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2025 af te sluiten.	0	0	0	160.000	163.147	-3.147	-3.147	
Reguliere vervanging groen 2024(K) Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van groen in Tolkamer, Babberich, Lentemorgen 1 en 2, de Horst en Riverparc. De plannen zijn gereed en de uitvoering vindt plaats in 2025. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2025 af te sluiten.	0	0	0	327.507	319.988	7.519	7.519	
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen Beschikbaar gesteld in IBOR, vanuit de ambitie 'aantrekkelijk en uitnodigend voor iedereen'. Dit investeringsbudget gebruiken we voor nieuwe (diverse) beplanting. We verwachten dit in 2024-2025 te realiseren. De verwachting is dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2025 af te sluiten.	0	0	0	1.372	0	1.372	1.372	
Herinrichting park.plaatsen centrum/Babberichseweg(K) Het parkeerterrein is aangepast en op 5 juli jl. weer opgesteld. Hierdoor sluiten we dit budget in 2025 af.	0	0	0	248.203	75.994	172.209	172.209	
Veegwagen 27-BPR-5(K) Betreft de overgenomen veegwagen van de RDL. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2025 af te sluiten.	0	0	0	71.250	71.250	0	0	
Veegwagen 86-BNS-3(K) Betreft de overgenomen veegwagen van de RDL. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2025 af te sluiten.	0	0	0	65.000	65.000	0	0	

Omschrijving	Krediet I	Inkomsten	Restant inkomen	Krediet U	Uitgaven	Restant uitgaven	Saldo budget	Status
Raadzaal inrichting en installaties Voor de vervanging van de apparatuur en audiovisuele middelen in de raadzaal is in 2023 € 100.000 beschikbaar gesteld. Het gaat om camera's, microfoons, beeldschermen, software(licenties) en alle achterliggende technologie. Gebleken is dat voor vervanging en modernisering een Europese aanbesteding nodig is. Dit traject is complex vanwege de technische integratie, de organisatorische impact en de onzekerheid rondom een mogelijke gemeentelijke herindeling. Daarnaast zijn de kosten voor audiovisuele hardware de afgelopen jaren flink gestegen, mede door wereldwijde tekorten aan componenten, handelstarieven en inflatie in de technologiesector. Om dit traject zorgvuldig, maatschappelijk verantwoord en tijdig te kunnen uitvoeren, is een aanvullende investering van € 50.000 noodzakelijk. De extra kapitaallasten ramen wij in de 1e voortgangsrapportage 2026 bij.			0	100.000	0	100.000	100.000	
Gimbornhof De afgelopen jaren is er snoeiwerk verricht door medewerkers van Kansrijk de Liemers in het kader van dagbesteding. Dit heeft geen kosten met zich mee gebracht. Deze samenwerking is nu beëindigd. Aan de zijde van het Juvenaat komt een extra toegang tot het park. Realisatie van de toegang hangt mede samen met de ontwikkeling van het Juvenaat. De voorbereiding om de aansluiting te realiseren heeft vertraging opgelopen aangezien de vergunning van het project nog niet verleend is. De vergunning is in 2025 verleend echter er zijn door omwonenden bezwaren ingediend. De inrichting van de buitenruimte zou hierdoor ook nog weer kunnen wijzigen. Hierdoor loopt de uitvoering opnieuw vertraging op van een half jaar tot mogelijk een jaar. De verwachting nu is dat de aansluiting in 2027 kan worden gerealiseerd.	0	0	0	83.952	0	83.952	83.952	

Omschrijving	Krediet I	Inkomsten	Restant inkomen	Krediet U	Uitgaven	Restant uitgaven	Saldo budget	Status
Geitenwaard -fietspad (K) Betreft de nieuwe fietsstructuur tussen Herwen, Pannerden en Lobith. We zijn hier nog niet mee gestart. De ontzanding van de Lobberdenseweg gaat plaatsvinden en hier komt een hele nieuwe fietsstructuur. De verwachting is dat deze werkzaamheden niet eerder aanvangen dan 2027.	0	0	0	99.301	0	99.301	99.301	
Toyota Hi-Lux / Iveco VZF-30-B (364) begraven Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Eerder is gemeld dat er vertraging is door chiptekorten, een verwachte prijsstijging van ongeveer 8 % en leveringsproblemen bij de leverancier. Deze problemen hadden te maken met de geschiktheid van het chassis en de opbouw. Omdat er een dispuut loopt over de levering van voertuigen binnen deze aanbesteding, is de factuur voor dit voertuig nog niet betaald. Waarschijnlijk wordt dit dispuut in het vierde kwartaal van 2025 afgerond.	0	0	0	55.108	0	55.108	55.108	
Gemalen mechanisch/elektrisch en IBA's 2023 Deze investering is onderdeel van de investeringen uit het Watertakenplan in 2019-2020. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. Het investeringsbudget is dit jaar beperkt uitgegeven vanwege capaciteitsproblemen en het niet beschikbaar zijn van noodzakelijke aanbestedingen en raamcontracten om conform het inkoopbeleid te handelen. Dit jaar (2025) wordt ingezet op het opstarten van de aanbestedingen 'mini & hoofdgemalen', waarmee we medio 2026 direct van start kunnen met de uitvoering.	0	0	0	235.877	0	235.877	235.877	

Omschrijving	Krediet I	Inkomsten	Restant inkomen	Krediet U	Uitgaven	Restant uitgaven	Saldo budget	Status
Gemalen mechanisch/elektrisch en IBA's 2024 (K) Deze investering is onderdeel van de investeringen uit het Watertakenplan in 2019-2020. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. Het investeringsbudget is dit jaar beperkt uitgegeven vanwege capaciteitsproblemen en het niet beschikbaar zijn van noodzakelijke aanbestedingen en raamcontracten om conform het inkoopbeleid te handelen. Dit jaar (2025) wordt ingezet op het opstarten van de aanbestedingen 'mini & hoofdgemalen', waarmee we medio 2026 direct van start kunnen met de uitvoering.	0	0	0	368.028	47.600	320.428	320.428	
Iveco II / Iveco V-05-DRX (373) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Eerder is gemeld dat er vertraging is door chiptekorten, een verwachte prijsstijging van ongeveer 8 % en leveringsproblemen bij de leverancier. Deze problemen hadden te maken met de geschiktheid van het chassis en de opbouw. Omdat er een dispuut loopt over de levering van voertuigen binnen deze aanbesteding, wordt dit investeringsbudget nog niet afgesloten. Waarschijnlijk wordt dit dispuut in het vierde kwartaal van 2025 afgerond.	0	0	0	14.715	0	14.715	14.715	
Service auto VW transporter Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Eerder is gemeld dat er vertraging is door chiptekorten, een verwachte prijsstijging van ongeveer 8 % en leveringsproblemen bij de leverancier. Deze problemen hadden te maken met de geschiktheid van het chassis en de opbouw.Dit vervangende voertuig is tot op heden niet geleverd. Waarschijnlijk wordt dit dispuut in het vierde kwartaal van 2025 afgerond.	0	0	0	102.416	0	102.416	102.416	

Omschrijving	Krediet I	Inkomsten	Restant inkomen	Krediet U	Uitgaven	Restant uitgaven	Saldo budget	Status
Ondergrondse restafvalcontainers Investeringsbudget voor het vervangen van de ondergrondse containers voor restafval. Op twee plaatsen zijn deze nog niet vervangen. De verwachting was dat deze in 2025 geplaatst zouden kunnen worden echter naar waarschijnlijkheid wordt dit vanwege bezwarenprocedures 2026.	0	0	0	10.062	2.653	7.409	7.409	
Servicewagen t.b.v. bordenploeg (nw) / Iveco V-06-DRX (374) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Eerder is gemeld dat er vertraging is door chiptekorten, een verwachte prijsstijging van ongeveer 8 % en leveringsproblemen bij de leverancier. Deze problemen hadden te maken met de geschiktheid van het chassis en de opbouw. Omdat er een dispuut loopt over de levering van voertuigen binnen deze aanbesteding, wordt dit investeringsbudget nog niet afgesloten. Waarschijnlijk wordt dit dispuut in het vierde kwartaal van 2025 afgerond.	0	0	0	4.279	0	4.279	4.279	
Vervanging fietstunnel onder de weg 7Poort Dit project heeft een directe relatie met ViA15 en de aansluiting van de weg Hengelder op de A12 (aansluiting Zevenaar-Oost) en in het verlengde daarvan 7Poort. Het project ViA15 heeft door procedures vertraging opgelopen. Dat is de reden dat de vervanging van de fietstunnel tot nu toe niet is opgestart. Als er zicht is op een definitieve planning vanuit Rijkswaterstaat dan zal de vervanging van deze fietstunnel ingepland en opgepakt gaan worden. Vanwege de kostenstijgingen in de markt bestaat er een reële kans dat het beschikbaar gestelde investeringsbudget onvoldoende zal blijken te zijn. We komen met een nader voorstel richting raad.	0	0	0	285.598	0	285.598	285.598	

Omschrijving	Krediet I	Inkomsten	Restant inkomen	Krediet U	Uitgaven	Restant uitgaven	Saldo budget	Status
Minigemalen 2025 Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget gebruiken we voor vervanging van mini- en drukgemalen. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. Het investeringsbudget is dit jaar beperkt uitgegeven vanwege capaciteitsproblemen en het niet beschikbaar zijn van noodzakelijke aanbestedingen en raamcontracten om conform het inkoopbeleid te handelen. Dit jaar (2025) wordt ingezet op het opstarten van de aanbestedingen 'mini & hoofdgemalen', waarmee we medio 2026 direct van start kunnen met de uitvoering.	0	0	0	97.454	11.963	85.492	85.492	
Renovatie 2025 Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. Het investeringsbudget is dit jaar beperkt uitgegeven vanwege capaciteitsproblemen en het niet beschikbaar zijn van noodzakelijke aanbestedingen en raamcontracten om conform het inkoopbeleid te handelen. Dit jaar (2025) wordt ingezet op het opstarten van de aanbestedingen 'mini & hoofdgemalen', waarmee we medio 2026 direct van start kunnen met de uitvoering.	0	0	0	250.000	42.329	207.671	207.671	
Gemalen mechanisch/elektrisch en IBA's 2025 (K) Deze investering is onderdeel van de investeringen uit het Watertakenplan in 2019-2020. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. Het investeringsbudget is dit jaar beperkt uitgegeven vanwege capaciteitsproblemen en het niet beschikbaar zijn van noodzakelijke aanbestedingen en raamcontracten om conform het inkoopbeleid te handelen. Dit jaar (2025) wordt ingezet op het opstarten van de aanbestedingen 'mini & hoofdgemalen', waarmee we medio 2026 direct van start kunnen met de uitvoering.	0	0	0	148.000	56.155	91.845	91.845	

Omschrijving	Krediet I	Inkomsten	Restant inkomen	Krediet U	Uitgaven	Restant uitgaven	Saldo budget	Status
Gemalen bouwkundig 2024 (K) Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. Dit investeringsbudget gebruiken we voor vervanging van het bouwkundige deel van de (hoofd)gemalen. Het investeringsbudget is dit jaar beperkt uitgegeven vanwege capaciteitsproblemen en het niet beschikbaar zijn van noodzakelijke aanbestedingen en raamcontracten om conform het inkoopbeleid te handelen. Dit jaar (2025) wordt ingezet op het opstarten van de aanbestedingen 'mini & hoofdgemalen', waarmee we medio 2026 direct van start kunnen met de uitvoering.	0	0	0	228.145	0	228.145	228.145	
Gemalen bouwkundig 2025 (K) Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. Dit investeringsbudget gebruiken we voor vervanging van het bouwkundige deel van de (hoofd)gemalen. Het investeringsbudget is dit jaar beperkt uitgegeven vanwege capaciteitsproblemen en het niet beschikbaar zijn van noodzakelijke aanbestedingen en raamcontracten om conform het inkoopbeleid te handelen. Dit jaar (2025) wordt ingezet op het opstarten van de aanbestedingen 'mini & hoofdgemalen', waarmee we medio 2026 direct van start kunnen met de uitvoering.	0	0	0	108.500	0	108.500	108.500	
Realiseren rivierklimaatpark Omdat effectenstudies meer tijd nodig hadden (mede door wisselingen in het projectteam) en omdat een zorgvuldige participatie en scope uitbreiding heeft plaatsgevonden is de voortgang van Rivierklimaatpark enigszins vertraagd. Enige vertraging is ook ontstaan omdat eind 2024 is besloten de "pauzeknop" in te drukken en het project enige tijd op hold heeft gestaan. Dit heeft ertoe geleid dat de voorkeursvariant (vkv) pas eind oktober 2025 door de stuurgroep kan worden vastgesteld.	0	0	0	75.000	0	75.000	75.000	

Omschrijving	Krediet I	Inkomsten	Restant inkomen	Krediet U	Uitgaven	Restant uitgaven	Saldo budget	Status
Vanuit het project Rivierklimaatpark IJsselpoort zijn voor gemeente Zevenaar de belangrijkste speerpunten voor Rhederlaag: het vergroten van de verkeersveiligheid van de Marsweg en het versterken van de gebiedsentree aan de Koestraat. Dit is gepland in 2027. De herinrichting van de Koestraat (de verbindingsweg tussen Rivierweg en Marsweg) is momenteel geen onderdeel van de scope van het project. Deze herinrichting is echter noodzakelijk voor het vergroten van de verkeersveiligheid rondom Rhederlaag en de herkenbaarheid van het gebied. Hiervoor is in 2024 een planstudie gestart. Deze studie is stopgezet en zal in de tweede helft van 2025 weer worden opgestart en is klaar in de eerste helft van 2026. Voor de financiering van de uiteindelijke uitvoeringskosten van de herinrichting Koestraat wordt gekeken naar het creëren van ruimte binnen het reeds beschikbaar gestelde budget door bepaalde werkzaamheden niet of versoberd uit te voeren. Daarnaast is Rivierklimaatpark voor de ondernemers in het gebied Rhederlaag van belang omdat op basis van deze samenwerking gebruik kan worden gemaakt van de zogenaamde Maatwerkregeling. Deze regeling is een uitzondering op de regel dat buitendijks geen "niet rivier-gebonden" activiteiten mogen worden ontwikkeld. Voor aanpassing van de Marsweg is er vanuit provincie en gemeente gezamenlijk een budget beschikbaar van € 2.400.000 (50/50 verdeling Prijspeil 2019). In de begroting 2026-2029 is voor indexatie een aanvullend bedrag ter goedkeuring door de raad opgenomen.								
Gebiedsopgave Babberich met Witte Kruis(K) De provincie is voornemens om € 10 miljoen beschikbaar te stellen voor de realisatie doortrekken Witte Kruis. Echter de randvoorwaarden voor het beschikbaar stellen zijn nog niet bekend. Dit is ruim onvoldoende om het project te kunnen realiseren. De	0	0	0	335.000	0	335.000	335.000	

Omschrijving	Krediet I	Inkomsten	Restant inkomen	Krediet U	Uitgaven	Restant uitgaven	Saldo budget	Status
komende periode gaan we zowel ambtelijk als bestuurlijk op zoek naar aanvullende middelen.								
Revitalisatie Parkeerdek Masiusplein Zevenaar(K) Beschikbaar gesteld bij de kadernota 2025. De afwatering van het parkeerdek is onvoldoende en vergt noodzakelijk onderhoud. De grond in de tussenlaag is verzadigd met water met als gevolg diverse verzakkingen op het plein. De geplande uitvoering in Q3 2025 is vertraagd. Naar aanleiding van een risicoanalyse zijn we momenteel met aannemers aan het onderzoeken hoe we dit het beste kunnen oplossen en op welke wijze we de uitvoeringsperiode kunnen verkorten. De verwachting is dat dit investeringsbudget deels naar 2026 wordt doorgeschoven.	0	0	0	525.000	0	525.000	525.000	
18 containers voor luiers en incontinentiemat. Investeringsbudget voor containers voor luiers en incontinentiemateriaal. Het gevraagde investeringsbudget is niet geheel toereikend aanvullend wordt een investeringsbudget van € 11.000 gevraagd in de 2e voortgangsrapportage 2025. Deze verhoging wordt verklaard omdat er in de raming geen rekening is gehouden met dubbele trommels (lees inworpopeningen) voor optimale vulling van de containers. Hierdoor is er een trommel extra nodig en ook een extra paslezer. Daarnaast is bebording en bestickering niet meegenomen in de raming.	0	0	0	121.000	20.674	100.326	100.326	

OVERZICHT RESULTATEN

Onderstaande tabel geeft alle resultaten weer die zijn opgenomen in deze collegeperiode. Ook de resultaten die zijn gerealiseerd in eerdere documenten worden hier gepresenteerd. Het kan voorkomen dat bij resultaten geen status wordt weergegeven. Deze zijn al eerder gerealiseerd.

Resultaat	Jaar realisatie	Status 2024 REK	Status 2025 1e VGR	Status 2025 2e VGR
0. Bestuur en ondersteuning				
0.1.1 Wij stellen een nieuw dienstverleningsbeleid op	2023-2024			
0.1.2 Wij breiden onze online dienstverlening uit	2022-2026			
0.1.3 Wij communiceren in begrijpelijke taal	2022-e.v.			
0.1.4 Wij maken onze processen klantgerichter	2024-2026			
0.2.1 Wij coördineren participatie	2023-2025			
0.3.1 Wij werken aan verbetering van de (organisatie)cultuur	Doorlopend			
0.4.1 Wij verbeteren onze interne beheersing	Doorlopend			
0.4.2 Wij herijken het inkoopbeleid en positioneren de inkoopfunctie	2023-2025			
0.4.3 Wij groeien verder als aantrekkelijke werkgever	2022-2026			
0.4.4 Wij voeren een strategisch personeelsbeleid	2023-2024			
0.4.5 Wij herijken de bestuurlijke opdracht aan RID de Liemers	2022-2024			
0.4.6 Wij verbeteren onze datahuishouding en datagedreven werken in Zevenaar	2022-2026			
0.4.7 Wij verbeteren het functioneel beheer in de informatievoorziening	2022-2025			
0.4.8 Wij verbeteren het (digitaal) documentenbeheer	2022-2025			
0.4.9 Wij voeren de Wet open overheid (Woo) uit	2022-2027			
0.4.10 Wij herijken het Integraal Accommodatiebeleid 2020-2040	2025-2026			
0.5.1 Wij voeren de planning- en controlcyclus uit	2022-2026			
0.5.2 We herijken de lokale belastingen	2023-2026			
1. Veiligheid				
1.1.1 Wij voorkomen dat jongeren overlast op straat veroorzaken en treden op tegen van overlast gevende en/of criminele jeugdgroepen	2022-2026			
1.1.2 Wij zetten in op het terugdringen van meldingen van personen met verward gedrag en betere begeleiding naar passende hulp	2022-2025			
1.1.3 Wij vergroten en bewaken de veiligheid en leefbaarheid in alle kernen	2022-e.v.			
1.2.1 Wij vergroten de zichtbaarheid van de boa's in buurten en wijken en werken aan het verhogen van het veiligheidsgevoel	2023-2023			

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

2.1.1 Wij anticiperen op het doortrekken van de A15 en het verbreden van de A12	2024-2028			
2.1.2 Wij verbeteren de aansluiting van de fietsstraat Babberichseweg met het centrum	2022-2024			
2.1.3 Wij beschermen en geven voorrang aan fietsers, voetgangers en mensen met een beperking in het verkeer	2022-2030			
2.1.4 Wij actualiseren het verkeers- en mobiliteitsbeleid	2024-2025			
2.1.5 Wij inventariseren verkeersonveilige situaties en ondersteunen lokale initiatieven	2022-2026			
2.1.6 Wij nemen regie op de verbetering van de verkeerssituatie Witte Kruis en stimuleren RWS en de provincie om het wegennet rondom Babberich en Zevenaar te verbeteren en hierop te anticiperen	2022-2030			
2.1.7 Wij anticiperen op wijzigingen in de infrastructuur en op toename van verkeer	2024-2025			
2.1.8 Wij richten de Edisonstraat opnieuw in	2024-2028			
2.2.1 Wij spannen ons in voor de komst van hub Zevenaar Oost	2023-2030			
2.2.2 Wij behouden de buurtbus	2022-2030			
2.2.3 Wij zetten in op het voorkomen van de realisatie van de Noordtak	2022-2026			
2.2.4 Wij nemen deel aan de Groene Metropoolregio: opgave Verbonden Regio	2021-2026			
2.3.1 Wij actualiseren het parkeerbeleid.	2022-2025			

3. Economie

3.1.1 Wij werken samen aan een toekomstbestendig centrum van Zevenaar	2022-2026			
3.1.2 Wij zetten in op het herinrichten en aantrekkelijker maken van de pleinen in het centrum van Zevenaar	2022-2025			
3.2.1 Wij blijven inzetten op de realisatie van de Fashion Outlet Zevenaar (FOZ)	2017-2027			
3.2.2 Wij zetten in op het toekomstbestendig maken van het bedrijventerrein Tatelaar/Hengelder	2021-2025			
3.2.3 Wij maken plannen voor de ontwikkeling van 7Poort II	2022-2035			
3.3.1 Wij stimuleren partners om in te zetten op meer balans op de krappe arbeidsmarkt	2023-2025			
3.3.2 Wij participeren in de Liemerse Ambassade	2023-2026			
3.3.3 Wij nemen deel aan de Groene Metropoolregio: opgave Productieve Regio	2021-2026			
3.3.4 Wij voeren de Economische Agenda Zevenaar uit	2022-2026			
3.3.5 Wij voeren de Liemers Economische Visie uit	2023-2026			
3.3.6 Wij zetten in op een toekomstbestendig ondernemersklimaat voor agrariërs	2022-2024			

4. Onderwijs

4.1.1 Wij vernieuwen het Integraal Huisvestingsplan (IHP)	2023-2025			
4.1.2 Wij onderzoeken de invulling van de locatie Vestersbos	2022-2022			

5. Sport, cultuur en recreatie

5.2.1 Wij verhogen de sport- en beweegdeelname	2022-2026	
5.2.2 Wij promoten het sportaanbod	2023-2026	
5.2.3 Wij maken sportpark Hengelder toekomstbestendig	2023-2026	
5.2.4 Wij willen vitalere sportverenigingen en sportaanbieders	2023-2026	
5.2.5 Wij stimuleren aangepast sporten	2023-2026	
5.3.1 Wij stellen een Beleidsnotitie Erfgoed op en geven hier uitvoering aan	2023-e.v.	
5.3.2 Wij stellen de herziene Archeologische Beleidskaart Zevenaar en een parapluplan Archeologie Zevenaar vast	2023-e.v.	
5.3.3 Wij stellen een Individueel Management Plan De Neder-Germaanse Limes, Herwen-De Bijland op en geven hier uitvoering aan	2022-e.v.	
5.3.4 Wij zetten in op doorontwikkeling van de Turmac Cultuurfabriek	2022-2026	
5.3.5 Wij zetten in op doorontwikkeling van de prestatieafspraken met Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar	2022-2026	
5.4.1 Wij voeren het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 uit	2022-2030	
5.4.2 Wij nemen deel aan de Groene Metropoolregio: opgave Ontspannen Regio	2022-2026	
5.5.1 Wij zetten in op verduurzaming van dorpshuizen	2023-2026	
5.6.1 Wij hebben meer aandacht voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte	2022-2032	
5.6.2 Wij vergroten de biodiversiteit	2023-2026	
5.6.3 Wij breiden het aantal bomen uit	2023-2026	
5.6.4 Wij bestrijden schadelijke planten	2023-2026	
5.6.5 Wij betrekken de samenleving bij de openbare ruimte	2023-2026	
5.6.6 Wij verbeteren speel- en ontmoetingsplekken	2023-2025	
5.6.7 Wij bevorderen de toegankelijkheid van de openbare ruimte	2023-2026	
5.1.1 Wij benutten subsidies beter om onze beleidsdoelstellingen te bereiken	2023-2026	

6. Sociaal domein

6.1.1 Bestendigen en versterken samenwerking armoedeplatform	2022-2026	
6.1.2 Wij synchroniseren waar mogelijk de inkomensgrenzen van minimaregelingen	2022-2025	
6.1.3 Wij breiden de aanpak vroegsignalering schulden uit en zetten in op doorontwikkeling hiervan	2022-2024	
6.2.1 Wij beoordelen en evalueren de Beleidsvisie Sociaal Domein 2020-2023	2023-2023	
6.2.2 Wij bieden een herkenbare toegang tot het sociaal domein	2023-2025	
6.2.3 Wij verbeteren de afspraken en sturen op het aantal contracten met (regionale) aanbieders van jeugdzorg en wmo	2022-2026	

6.2.4 Wij werken efficiënt en eenvoudig in het sociaal domein	2022-2026	
6.2.5 Wij stellen een verbeterplan doelgroepenvervoer op	2023-2025	
6.2.6 Wij volgen de landelijke (financiële) ontwikkelingen rondom jeugdzorg	2022-2026	
6.3.1 Wij onderzoeken een manier van waardering voor mantelzorgers	2022-2024	
6.4.1 Wij willen een passende uitvoering van de Participatiewet	2022-2025	
6.4.2 Wij heroverwegen de bezuinigingen in het maatschappelijke veld	2023-2024	
6.4.3 Wij experimenteren met de regels voor werkzoekenden voor het verkrijgen van een baan en de regels voor vrijwilligerswerk	2022-2024	
7. Volksgezondheid en milieu		
7.1.1 Wij optimaliseren de aanwezigheid van AED's in wijken en dorpen	2022-2025	
7.1.2 Wij werken aan verbetering van aanrijdtijden van ambulancezorg	2022-2025	
7.1.3 Wij versterken de ondersteuning van (aanstaande) ouders en bieden van passende hulp aan kwetsbare (aanstaande) ouders	2023-2025	
7.1.4 Wij zetten ons in voor behoud van de ziekenhuiszorg in ziekenhuis Rijnstate Zevenaar	2022-2025	
7.2.1 Wij stimuleren maatschappelijke discussie, bewustwording en voorlichting over de energietransitie	2023-2026	
7.2.2 Wij verduurzamen onze eigen organisatie en vastgoed	2025-2026	
7.2.3 Wij werken in de regio samen aan de regionale energiestrategie	2023-e.v.	
7.2.4 Wij zetten in op energiebesparing	2023-2026	
7.2.5 Wij verruimen de laadinfrastructuur voor elektrische auto's	2022-2026	
7.4.1 Wij zetten ons in voor het keurmerk Fairtrade gemeente	2023-2026	
7.4.2 Wij werken aan de opgave circulaire economie, ook via de Groene Metropoolregio	2023-2025	
7.4.3 Wij vernieuwen het afvalbeleid	2024-2025	
7.5.1 Wij nemen maatregelen ter voorkoming van wateroverlast en droogte	2023-2026	
7.5.2 Wij verminderen hittestress	2024-2026	
7.3.1 Wij voeren de plannen van de Warmtevisie uit	2023-2026	
7.3.2 Wij zetten in op een warmtenet en het gebruik van restwarmte	2023-2026	
7.6.1 Wij onderzoeken de mogelijkheden van verbeteren van de luchtkwaliteit	2023-2024	
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		
8.1.1 Wij actualiseren de woonvisies	2023-2024	
8.1.2 Wij zetten een doorstroommakelaar in	2023-2026	

8.1.3 Wij maken jaarlijks prestatieafspraken met woningcorporaties	2023-e.v.			
8.1.4 Wij stellen een woningbouwplan voor een continue bouwstroom op en geven uitvoering aan dit plan	2022-2026			
8.2.1 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Groene Groeiregio	2023-2025			
8.2.2 Wij geven uitvoering aan de Omgevingswet	2022-2026			
8.2.3 Wij intensiveren participatie bij ruimtelijke plannen en wonen	2022-2026			
8.2.4 Wij werken samen met partners aan de realisering van het Rivierklimaatpark	2022-e.v.			

Behandelschema

Planning en Control documenten – Meerjarenbegroting 2026-2029

** = alleen de paragrafen die betrekking hebben op deze commissie worden hier besproken*

Commissie Samenleving

Programma's:

4. Onderwijs

5. Sport, cultuur en recreatie *)
5.2 *Stimuleren van sport- en beweegdeelname…*
5.3 *Stimuleren van het behoud van cultureel ….*

6. Sociaal domein
6.1 *Verruimen van de inkomensondersteuning…*
6.2 *Ondersteunen van inwoners door passende…*

Commissie Ruimte

Programma's:

2. Verkeer, vervoer en waterstaat
2.1 *Optimaliseren van de bereikbaarheid via…*
2.2. *Verbeteren van de bereikbaarheid van de…*

5. Sport, cultuur en recreatie *)
5.6. *Bevorderen aantrekkelijkheid openbare ruimte*

7. Volksgezondheid en duurzaamheid
7.2 *Inzetten voor uitsluitend gebruik …*
7.3 *Werken aan een aardgasvrij Zevenaar*
7.4 *Werken aan een volledig circulaire …*
7.5 *Voorbereiden op klimaatverandering…*

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing
8.1 *Zorgen voor een geschikte woning voor …*
8.2 *Uitvoeren van de Omgevingswet en …*

Paragrafen

Grondbeleid (alleen beleidsinhoudelijk)

Commissie Middelen

Programma's:

- Algemeen

0. Bestuur en ondersteuning
0.1 *Verbeteren van de dienstverlening aan inwoners…*
0.3 *Optimaliseren van bestuurlijk ambtelijk samenspel*
0.4 *Verbeteren van de bedrijfsvoering…*
0.5 *Zorgen voor een betrouwbare en een houdbare…*

1. Veiligheid
1.1 *Bestrijden van ernstige overlast en criminaliteit*

3. Economie
3.1 *Realiseren van een aantrekkelijke binnenstad…*
3.3 *Bevorderen van een beter ondernemingsklimaat*

5. Sport, cultuur en recreatie *)
5.1 *Werken aan een doelmatiger subsidiebeleid*
5.4. *Optimaliseren van het aanbod van toeristisch…*

Alle paragrafen m.u.v. beleidsinhoudelijk grondbeleid

Alle paragrafen aangaande Financiën

Alle Bijlagen

Raadsvoorstel

onderwerp	Meerjarenbegroting 2026-2029
zaaknummer	Z/25/497405
documentnummer	INT/25/1268852
portefeuillehouder	Arthur Boone
portefeuille	Financiën

1. Samenvatting

Wij bieden u de meerjarenbegroting 2026-2029 ter vaststelling aan. De meerjarenbegroting laat in 2026 en in 2029 een structureel sluitend resultaat zien. Op basis van de provinciale toezichtvoorschriften moet minimaal het eerste jaar 2026 óf het laatste jaar 2029 structureel en reëel sluitend zijn. De nu voorliggende meerjarenbegroting voldoet hieraan. In 2026 was het aanvankelijke resultaat negatief. Wij vangen het tekort in 2026 op met een eenmalige onttrekking aan de algemene reserve van € 2,1 miljoen.

2. Raadsvoorstel

Wij stellen u voor om:

1. De meerjarenbegroting 2026-2029 vast te stellen overeenkomstig het aangeboden ontwerp;
2. In het begrotingsjaar 2026 een bedrag van € 2.148.000 te onttrekken aan de algemene reserve om de begroting sluitend te maken;
3. In te stemmen met het Meerjareninvesteringsplan (MJIP) voor de jaren 2026-2029;
4. In te stemmen om € 500.000 uit de bestemmingsreserve Duurzaamheid beschikbaar te stellen voor de verduurzaming van het dak van de Turmac Cultuurfabriek en hiervoor een kapitaallastenreserve "vervangen dakbedekking en zonnepanelen Turmac Cultuurfabriek" te vormen.

3. Waarom naar de raad

De artikelen 189 tot en met 195 van de Gemeentewet regelen de bevoegdheid van de gemeenteraad tot het jaarlijks vaststellen van de gemeentelijke begroting. De raad ziet erop toe dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is of dat dit evenwicht binnen de looptijd van de meerjarenbegroting tot stand zal worden gebracht.

4. Doelstelling en beoogd resultaat

Bij elk programma in de begroting geven wij aan wat de doelstellingen zijn en wat het beoogd effect van de inhoudelijke programmadoelstelling is.

5. Argumenten en alternatieven

Argumenten

1.1 Wij geven uitvoering aan ons collegeprogramma

De meerjarenbegroting 2026-2029 is de vierde en tevens laatste begroting die wij u mogen aanbieden vanuit het collegeprogramma 2022-2026. De uitvoering van het collegeprogramma en het voortvarend oppakken en afronden van onderwerpen op de raadsagenda blijven onze doelstelling.

1.2 Het uitgangspunt is om zowel 2026 als 2029 structureel en reëel sluitend te krijgen
Bij de kadernota heeft uw raad als uitgangspunt vanuit de Financieel Gezonde Toekomst besloten dat 2026 én 2029 structureel en reëel sluitend moeten zijn. In het nieuwe begrotingsbeeld laten de jaren 2026, 2027 en 2029 een positief resultaat zien.

1.3 De meerjarenbegroting 2026-2029 is structureel en reëel sluitend
Op basis van de voorschriften van de provinciale toezichthouder moet minimaal het eerste óf het laatste jaar van de meerjarenbegroting structureel sluitend zijn. We constateren dat 2026 én 2029 sluitend zijn en wij hiermee aan de voorschriften van de provincie voldoen.

1.4 Er is geen ruimte voor nieuw beleid
Bij de kadernota 2026 hebben we maatregelen genomen om weer financieel gezond te worden. Met de Financieel Gezonde Toekomst zijn bezuinigingsmaatregelen en voorstellen aangenomen om tot een sluitend meerjarenbeeld te komen. Gelet op het financiële perspectief vinden we het niet verantwoord en onverstandig om nieuw beleid op te voeren.

2.1 Aanwending van de algemene reserve om het financiële tekort in 2026 eenmalig te compenseren.
Bij de kadernota heeft de raad als uitgangspunt vanuit de Financieel Gezonde Toekomst besloten dat 2026 en 2029 structureel en reëel sluitend moeten zijn. Onze grootste uitdaging was het oplossen van het tekort in 2026, met name veroorzaakt door de hogere noodzakelijke indexeringen. In 2026 hebben wij het aanvankelijk ontstane financiële tekort eenmalig opgevangen met een onttrekking aan de algemene reserve, zoals de raad ook bij de kadernota heeft besloten. Conform de BBV regelgeving kunnen we het vrije deel in de algemene reserve inzetten voor het dekken van structurele lasten. We stellen voor om een bedrag van € 2.148.000 te onttrekken (inkomst) waarmee het structurele begrotingssaldo in 2026 op € 0 uit komt en sluitend is.

3.1 Het vaststellen van de investeringsbudgetten is een bevoegdheid van de gemeenteraad.
Wij vragen u om in te stemmen met het Meerjareninvesteringsplan (MJIP) voor de jaren 2026-2029. Hierin vermelden wij de voor de komende vier jaren reeds geplande en nieuwe investeringsbudgetten. Het MJIP is bedoeld voor de bewaking van de planning en de voortgang van deze investeringen. De bijbehorende kapitaallasten zijn verwerkt in de meerjarenbegroting. Het MJIP wordt jaarlijks geactualiseerd en door u vastgesteld bij de begroting. In het MJIP is een kolom 'separaat voorstel' opgenomen. Wanneer in deze kolom een 'ja' is ingevuld dan komen wij bij u terug met een separaat raadsvoorstel om het betreffende investeringsbudget aan te vragen.

4.1 De bestemmingsreserve Duurzaamheid in te zetten voor de verduurzaming van het dak van de Turmac Cultuurfabriek door het vormen van een kapitaallastenreserve.
In de raadsvergadering van 26 januari 2022 is besloten om een bestemmingsreserve Duurzaamheid te vormen van € 1.500.000. Voor de geplande acties voor het onderdeel "verduurzaming eigen vastgoed" in het uitvoeringsprogramma Duurzaamheidsplan 2022-2024 zou een separaat onderbouwd voorstel aan uw raad worden voorgelegd. In deze begroting is een voorstel opgenomen om het dak en de zonnepanelen van de Turmac Cultuurfabriek te vervangen. Deze dakrenovatie is nodig vanwege de leeftijd van de dakbedekking, waarbij een flink aantal lekkages in de afgelopen jaren al het gevolg waren. Dit vereist het vervangen van de dakbedekking. Ook de huidige zonnepanelen moeten vervangen worden omdat deze niet voldoen aan de eisen van de brandverzekering. De structurele afschrijvingslasten worden deels gedekt door € 500.000 uit de bestemmingsreserve Duurzaamheid om te zetten naar een kapitaallastenreserve van € 500.000. Het instellen van de kapitaallastenreserve is een bevoegdheid van de gemeenteraad.

Alternatieven
n.v.t.

6. Hoe gaan we dat bereiken en is evaluatie nodig?
De meerjarenbegroting is onderdeel van de planning en control-cyclus. Door middel van tussentijdse voortgangsrapportages en de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid, de mate waarin doelen zijn behaald, de bereikte resultaten en de financiële positie.

7. Klimaat en duurzaamheid
Bij programma 7 beschrijven we de ontwikkelingen bij duurzaamheid.

8. Communicatie
De digitale meerjarenbegroting wordt op het portal van de gemeente Zevenaar gepresenteerd: https://zevenaar.pcportal.nl. Bij dit raadsvoorstel verstrekken wij u de begroting ook in een pdf-versie, zodat u ook op deze wijze kennis kunt nemen van de inhoud. In deze pdf-versie treft u op meerdere plaatsen een herhaling van teksten aan. Dit is een technisch gevolg van het werken met een website.

9. Kosten, baten en dekking
Het actuele financieel meerjarenbeeld op grond van de meerjarenbegroting 2026-2029 is als volgt:

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Primitieve begroting 2025-2028	-902	-6.464	-5.445	-6.029	-5.063
1e Voortgangsrapportage 2025	-1.888	-401	-82	189	356
Kadernota 2026	0	2.099	4.087	5.489	6.083
2e voortgangsrapportage 2025	1.482	4.443	4.179	1.351	1.887
Stand tot de begroting	**-1.309**	**-323**	**2.739**	**1.000**	**3.263**
1. Autonome ontwikkelingen	0	-175	-1.324	-598	-577
2. Actualisatie bestaand beleid	0	845	-1.053	-1.136	-1.188
5. Mutaties < € 100.000	0	-303	-178	-153	-153
Totaal mutaties begroting	**0**	**367**	**-2.554**	**-1.887**	**-1.918**
Saldo meerjarenbegroting 2026-2029	**-1.309**	**44**	**185**	**-887**	**1.345**
Eliminatie incidentele baten en lasten		-44	-6	-75	-260
Structureel begrotingssaldo		**0**	**179**	**-962**	**1.085**

Het saldo van de meerjarenbegroting in 2026 komt uit op een voordeel van € 44.000. Het effect van de incidentele baten en lasten is negatief in alle jaren. Dit leidt tot een structureel sluitend begrotingssaldo.

In 2026 hebben wij het aanvankelijke financiële tekort eenmalig opgevangen met een onttrekking aan de algemene reserve, zoals de raad ook bij de kadernota heeft besloten. Conform de regelgeving kunnen we het vrije deel in de algemene reserve inzetten voor het dekken van structurele lasten voor een bedrag van afgerond € 2,1 miljoen. Deze onttrekking (voordeel) is onderdeel van de mutaties "actualisatie bestaand beleid". Daarmee is ook het structurele begrotingssaldo in 2026 sluitend.

In deze begroting volgen we de lijn om de noodzakelijke indexeringen van budgetten door te zetten. Bij het verhogen van de budgetten inclusief de inkomsten is rekening gehouden met een percentage van 2,8% voor materieel en 3,6% voor loon. Hierbij is bij alle budgetten gekeken of deze indexatie noodzakelijk is. In het fysiek domein zijn op basis van aanbestedingen hogere indexaties toegepast op de budgetten van openbaar groen en wegen. In het Sociaal domein zijn hogere indexaties toegepast op de zorgkosten WMO en budgetten Jeugdhulp als gevolg van contracten. Gemeenten ontvangen via de algemene uitkering een inflatiebijdrage van het rijk op basis van de CPB-raming. De benodigde noodzakelijke indexatie is hoger dan de beschikbare compensatie en leidt tot het zogenaamde indexatieprobleem. In de begroting is uiteindelijk een structurele mutatie van € 803.000 zichtbaar.

In de septembercirculaire verwachten wij een hogere algemene uitkering als compensatie van de jeugdzorgtekorten in de jaren 2023 en 2024. Wij bereiden voor uw raad een voorstel voor om deze middelen toe te voegen aan een nieuw te vormen bestemmingsreserve investeringsagenda Sociaal domein. De investeringsagenda omvat het versterken van de sociale basis en de lokale toegang en beoogt versnelling te geven aan de adviespunten uit de verschillende onderzoeken die de afgelopen maanden zijn gedaan.

De mutaties die zijn verwerkt in deze meerjarenbegroting bestaan uit autonome ontwikkelingen, actualisatie bestaand beleid en mutaties kleiner dan € 100.000. Conform onze financiële verordening verstrekken wij geen toelichting meer bij mutaties kleiner dan € 100.000. We hebben het, gezien het financiële perspectief, niet verantwoord geacht om voorstellen voor nieuw beleid op te nemen. Het overzicht 'Financieel meerjarenbeeld' geeft een volledig beeld van alle financiële ontwikkelingen die in deze begroting zijn opgenomen. Uiteraard vindt u deze mutaties ook terug bij de programma's onder het kopje 'Wat kost het?'.

10. Bijlagen
De volgende bijlagen horen bij dit voorstel:

Volgorde	Documentnummer	Naam
1.	INT/25/1268887	Meerjarenbegroting 2026-2029
2.	INT/25/1271521	Begroting in 1 oogopslag

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De secretaris	De burgemeester
Danielle Jansen	Lucien van Riswijk

Raadsbesluit

Onderwerp	Meerjarenbegroting 2026-2029
Zaaknummer	Z/25/497405
Documentnummer	INT/25/1268852

De raad van de gemeente Zevenaar;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Zevenaar:

Gelet op artikel 189 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De meerjarenbegroting 2026-2029 vast te stellen overeenkomstig het aangeboden ontwerp;.
2. In het begrotingsjaar 2026 een bedrag van € 2.148.000 te onttrekken aan de algemene reserve om de begroting sluitend te maken;
3. In te stemmen met het Meerjareninvesteringsplan (MJIP) voor de jaren 2026-2029;
4. In te stemmen om € 500.000 uit de bestemmingsreserve Duurzaamheid beschikbaar te stellen voor de verduurzaming van het dak van de Turmac Cultuurfabriek en hiervoor een bestemmingsreserve afschrijvingslasten "vervangen dakbedekking en zonnepanelen Turmac Cultuurfabriek" te vormen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar,
gehouden op 5 november 2025.

De griffier	De burgemeester
Lennart Sluis	Lucien van Riswijk

Meerjarenbegroting
2026 - 2029

26-09-2025

GEMEENTE ZEVENAAR

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave **2**

Algemeen **3**
Voorwoord 4
Hoofdlijnen 5
Leeswijzer 11

Programma's **14**
0. Bestuur en ondersteuning 15
1. Veiligheid 36
2. Verkeer, vervoer en waterstaat 42
3. Economie 53
4. Onderwijs 62
5. Sport, cultuur en recreatie 71
6. Sociaal domein 84
7. Volksgezondheid en duurzaamheid 100
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing 115

Paragrafen **126**
Lokale heffingen 127
Weerstandsvermogen 140
Onderhoud kapitaalgoederen 152
Financiering 160
Bedrijfsvoering 167
Verbonden partijen 172
Grondbeleid 190
Openbaarheidsparagraaf 197

Financiën **200**
Inleiding 201
Autorisatie 202
Kaders en uitgangspunten 204
Financieel meerjarenbeeld 206
Overzicht van baten en lasten per programma 220
Overzicht baten en lasten op taakveld 221
Overzicht algemene dekkingsmiddelen, vennootschapsbelasting en onvoorzien 229
Overzicht van incidentele baten en lasten 230
Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves 234
Geprognosticeerde balans 235
EMU-saldo 236
Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen 236

Bijlagen **239**
Overzicht mutaties Meerjarenbegroting 240
Overzicht mutaties tot de Meerjarenbegroting 244
Meerjareninvesteringsplan 247
Reserves en voorzieningen 253
Overzicht beleidsindicatoren 255

ALGEMEEN

VOORWOORD

Hierbij bieden wij u de meerjarenbegroting 2026-2029 van de gemeente Zevenaar aan. Deze leggen wij voor ter besluitvorming.

De meerjarenbegroting bouwt voort op de uitgangspunten van de kadernota 2026 en is een uitwerking van het coalitieakkoord 2022-2026. Het collegeprogramma is integraal onderdeel van de begroting.

Voor de behandeling van de begroting is het volgende proces uitgezet:

• Commissievergaderingen	21, 22 en 23 oktober
• Raadsvergadering	5 november

Wij zien uit naar een constructief en inhoudelijk debat, waarin we samen de begroting bespreken en vaststellen. Wij wensen u veel leesplezier.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,

De secretaris	De burgemeester
Daniëlle Jansen	Lucien van Riswijk

HOOFDLIJNEN

BESTUURLIJKE HOOFDLIJNEN

Wij presenteren u een sluitende meerjarenbegroting, waarbij bijna alle begrotingsjaren structureel sluitend zijn. Dit ondanks de onduidelijkheid en onvoorspelbaarheid van de financiering door het rijk. Door het proces van de financieel gezonde toekomst hebben wij in meerjarig perspectief ruimte gecreëerd om ambities te formuleren. Voor 2026 zetten wij eenmalig de vrije algemene reserve in om het begrotingsjaar sluitend te maken. Dit middel is in de BBV mogelijk gemaakt voor deze situaties.

De koppeling van het gemeentefonds aan het bruto binnenlands product (bbp), die sinds 2024 van kracht is, leidt weliswaar tot een stabieler en voorspelbaarder inkomstenstroom alleen is de ontwikkeling van het bbp niet gelijk aan de inflatieontwikkeling wat wel zorgt voor enige onvoorspelbaarheid. Het besluit om de opschalingskorting vanaf 2026 te schrappen betekent een belangrijke stap richting verlichting van de financiële druk op gemeenten. Tegelijkertijd vraagt de groeiende behoefte aan middelen voor cruciale maatschappelijke taken—zoals jeugdzorg, woningbouw, armoedebestrijding en de energietransitie—om blijvende aandacht en structurele versterking van de gemeentelijke begrotingen.
De VNG zet zich krachtig in voor een robuuste en toekomstbestendige financiering van het lokaal bestuur, en wij ondersteunen deze inzet van harte. In lijn met het begrotingsadvies van de VNG hebben wij ervoor gekozen om in deze begroting geen nieuw beleid op te nemen dat de financiële ruimte zou beperken. In plaats daarvan werken wij actief aan een strategie die gericht is op een gezond en duurzaam financieel meerjarenperspectief.

De val van kabinet Schoof I en de aankondiging van vervroegde verkiezingen zorgen voor extra onzekerheid. Cruciale dossiers zoals stikstof, asiel, energie, jeugd en wonen liggen stil of worden vertraagd. Het is nog onduidelijk hoe een volgend kabinet zal omgaan met de algemene uitkering en de structurele financiering van het sociaal domein. Deze onzekerheid heeft directe gevolgen voor de slagkracht van het lokale bestuur en vraagt om bestuurlijke wendbaarheid en scherpe prioritering, met name in het meerjarenperspectief. Voor 2026 is dat ons gelukt, maar de onzekerheid en onduidelijkheid in de komende jaren is niet weg. We krijgen elke keer weer geld voor het eerst volgende jaar, maar moeten blijven bezuinigen vanwege die onduidelijkheid de jaren daarop.

Ondanks deze aanhoudende uitdagingen zijn we trots op de inhoudelijke resultaten die we binnen de beschikbare middelen realiseren. We werken op basis van onze visie en integrale nota voor het sociaal domein verder aan het versterken van de sociale basis, gezondheid en leefbaarheid in onze gemeente. Daarnaast zetten we ons de komende jaren in voor een stevige woningbouwopgave, met een duidelijke focus op betaalbaarheid, doorstroming en duurzaamheid in samenwerking met onder meer onze woningcorporaties. En de inzet voor de opvang van vluchtelingen, statushouders en arbeidsmigranten blijft ook de komende jaren hard nodig.

De gemeente Zevenaar staat de komende jaren voor grote opgaven. De samenleving verandert in hoog tempo en verwacht van de lokale overheid dat zij wendbaar, transparant en betrouwbaar is. Dat vraagt niet alleen om sterke beleidskeuzes, maar ook om een toekomstbestendige gemeentelijke organisatie. In de periode 2026–2029 zetten wij daarom stevig in op verdere organisatieontwikkeling. Dit betekent investeren in strategische slagkracht en toekomstbestendigheid.

De komende jaren is er tevens sprake van een mogelijke bestuurlijke herindeling tussen Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar. Een dergelijk traject vraagt veel aandacht en inzet, maar biedt ook kansen om de dienstverlening en bestuurskracht structureel te versterken.

Voor Zevenaar geldt dat een goed voorbereide, toekomstgerichte organisatie essentieel is in dit proces. Alleen een stevige en flexibele organisatie kan de uitdagingen van een bestuurlijke herindeling aan en tegelijkertijd de continuïteit van de dagelijkse dienstverlening waarborgen. Door nu al te investeren in ontwikkeling en samenwerking, bouwen we aan een fundament dat toekomstbestendig is – ongeacht de uiteindelijke bestuurlijke vorm. De verdere organisatieontwikkeling is geen doel op zich, maar een middel om te zorgen dat wij als gemeente dichtbij onze inwoners blijven staan. Het gaat om een organisatie die klaar is voor de vragen van vandaag én morgen, en die ook in een veranderende bestuurlijke context de waarden van nabijheid, betrouwbaarheid en kwaliteit hooghoudt.

Met de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2026 in zicht, werken we toe naar een nieuwe bestuursperiode. We blijven uitvoering geven aan het collegeprogramma en werken de raadsagenda verder uit, met oog voor de maatschappelijke opgaven die op ons afkomen. Een goed functionerend bestuurlijk-ambtelijk samenspel blijft daarbij essentieel. Samen met uw raad willen wij de moeilijke keuzes die voor ons liggen zorgvuldig en transparant maken, met aandacht voor de lange termijn en het belang van onze inwoners. Tegelijkertijd bereiden we ons voor op een nieuwe raadsperiode, waarin we samen met nieuwe en zittende raadsleden bouwen aan een toekomstbestendige koers voor onze gemeente.

FINANCIËLE HOOFDLIJNEN

Inleiding

In dit onderdeel van de begroting presenteren wij u het financieel meerjarenbeeld op hoofdlijnen en geven wij in het kort inzicht in de algemene financiële ontwikkeling, het weerstandsvermogen en overige bijzonderheden. Voor een uitgebreide toelichting op de financiële ontwikkelingen verwijzen wij u naar het hoofdstuk 'Financieel meerjarenbeeld'.

Gelet op het negatieve financiële beeld uit de begroting 2025-2028 is een 'strategiebepaling voor een gezonde toekomst' opgesteld met het oog op een structureel sluitende begroting. De diverse maatregelen resulteerden in de kadernota 2026 in een positief saldo van € 2.099.000 in 2026.
Op basis van de provinciale toezichtvoorschriften moet minimaal het eerste jaar 2026 óf het laatste jaar 2029 structureel en reëel sluitend zijn. Bij de kadernota heeft de raad als uitgangspunt vanuit de Financieel Gezonde Toekomst besloten dat 2026 én 2029 structureel en reëel sluitend moeten zijn. De mutaties in deze begroting komen in 2026 uit op een voordeel van € 367.000. Het jaar 2026 is daarmee financieel sluitend en ook het jaar 2029 laat in het huidige cijferbeeld een positief resultaat zien.

In de kadernota is een aantal ambities opgesomd die in de nabije toekomst vragen om aanvullende financiële investeringen. In deze begroting zien we de uitwerking hiervan terug in de investeringen voor de realisatie van het Integraal HuisvestingsPlan (IHP-onderwijs). De investeringsagenda voor de transitie van de toegang van het sociaal domein inclusief investeringen in de sociale basis in het kader van de hervormingsagenda volgen later in een afzonderlijk voorstel.

Ons weerstandsvermogen laat een uitstekend niveau zien en komt uit op een ratio van 4,6.
In de financiële hoofdlijnen is een tabel opgenomen met de grootste mutaties, groter dan € 250.000.

Financieel meerjarenbeeld

De meerjarenbegroting is structureel sluitend in 2026 én 2029
De financiële mutaties in deze begroting zijn in 2026 opgeteld € 367.000 positief. Na een eenmalige onttrekking aan de algemene reserve komen we uit op een positief begrotingssaldo in 2026 van € 44.000. Na eliminatie van incidentele baten en lasten is het structurele begrotingssaldo € 0 en daarmee financieel sluitend. In de latere jaren verbetert het begrotingssaldo, voornamelijk door de uitwerking van de maatregelen uit de Financieel Gezonde Toekomst en een hogere algemene uitkering uit het gemeentefonds. In 2029 presenteren we een structureel positief begrotingssaldo van € 1.085.000.

Indexeringsnadeel
In deze begroting volgden we de lijn om alle benodigde indexeringen van budgetten door te zetten. Bij het verhogen van de budgetten inclusief de inkomsten is rekening gehouden met een percentage van 2,8% voor materieel en 3,6% voor loon. Hierbij is bij alle budgetten gekeken of deze indexatie noodzakelijk is. In het fysiek domein zijn hogere indexaties toegepast op de budgetten van openbaar groen en wegen op basis van aanbestedingen. In het Sociaal domein zijn hogere indexaties toegepast op de zorgkosten WMO en budgetten Jeugdhulp als gevolg van contracten. Gemeenten ontvangen via de algemene uitkering een inflatiebijdrage van het rijk op basis van de CPB-raming. De benodigde noodzakelijke indexatie is hoger dan de beschikbare compensatie en leidt tot het zogenaamde indexatieprobleem. In de begroting is uiteindelijk een structureel nadeel van € 803.000 zichtbaar.

Inzet Algemene Reserve in 2026
Bij de kadernota heeft de raad als uitgangspunt vanuit de Financieel Gezonde Toekomst besloten dat 2026 én 2029 structureel en reëel sluitend moeten zijn. Onze grootste uitdaging was het oplossen van het tekort in 2026, met name veroorzaakt door de hogere noodzakelijke indexeringen. In 2026 hebben wij het aanvankelijke financiële tekort eenmalig opgevangen met een onttrekking aan de algemene reserve, zoals de raad ook bij de kadernota heeft besloten. Conform de regelgeving kunnen we het vrije deel in de algemene reserve inzetten voor het dekken van structurele lasten voor een bedrag van afgerond € 2,1 miljoen. Daarmee presenteren wij een positief structureel begrotingssaldo in 2026.

Mutaties < € 100.000
In deze meerjarenbegroting is invulling gegeven aan de wijziging van het 'toelichtingsbedrag' voortkomend uit de vaststelling van de financiële verordening. Mutaties kleiner dan € 100.000 worden voor uw raad niet meer van een tekstuele toelichting voorzien.

Het actuele financieel meerjarenbeeld ziet er als volgt uit:

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Primitieve begroting 2025-2028	-902	-6.464	-5.445	-6.029	-5.063
1e Voortgangsrapportage 2025	-1.888	-401	-82	189	356
Kadernota 2026	0	2.099	4.087	5.489	6.083
2e voortgangsrapportage 2025	1.482	4.443	4.179	1.351	1.887
Stand tot de begroting	**-1.309**	**-323**	**2.739**	**1.000**	**3.263**
1. Autonome ontwikkelingen	0	-175	-1.324	-598	-577
2. Actualisatie bestaand beleid	0	845	-1.053	-1.136	-1.188
5. Mutaties < € 100.000	0	-303	-178	-153	-153
Totaal mutaties begroting	**0**	**367**	**-2.554**	**-1.887**	**-1.918**
Saldo meerjarenbegroting 2026-2029	**-1.309**	**44**	**185**	**-887**	**1.345**
Eliminatie incidentele baten en lasten		-44	-6	-75	-260
Structureel begrotingssaldo		**0**	**179**	**-962**	**1.085**

Het saldo in de primitieve begroting 2025 was in het jaar 2026 € 6.464.000 negatief. De 1e voortgangsrapportage 2025 is vastgesteld met een negatief effect van € 401.000. De kadernota 2026 had een positief effect van € 2.099.000, door de maatregelen uit de Financieel Gezonde Toekomst. De mutaties die volgen uit de 2e voortgangsrapportage leiden in 2026 tot een voordeel van € 4.443.000, in het bijzonder door de hogere algemene uitkering. De mutaties in deze begroting zijn in 2026 opgeteld € 367.000 positief. Dit leidt tot een nieuw positief begrotingssaldo in 2026 van € 44.000. Na eliminatie van incidentele baten en lasten sluit het structurele begrotingssaldo op € 0 in het eerste begrotingsjaar en is daarmee financieel sluitend. In de latere jaren verbetert het begrotingssaldo, voornamelijk door de uitwerking van de maatregelen uit de Financieel Gezonde Toekomst en de hogere algemene uitkering. In 2029 presenteren we een structureel positief begrotingssaldo van € 1.085.000.

Structureel en reëel evenwicht

Op grond van de voorschriften (BBV) dienen wij inzichtelijk te maken of er in de begroting en meerjarenraming sprake is van een structureel evenwicht. Hiervoor is inzicht in de incidentele baten en lasten nodig. Incidentele lasten beïnvloeden het structurele begrotingssaldo positief en incidentele baten negatief. In deze begroting is sprake van incidentele baten in alle jaren waardoor het effect op het saldo negatief door werkt. Door het saldo van de incidentele baten en lasten te betrekken bij het financieel meerjarenbeeld ontstaat een beter inzicht in het structurele evenwicht van onze begroting.

Presentatie structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Resultaat meerjarenbegroting 2026-2029	44	185	-887	1.345
Eliminatie incidentele baten en lasten (- = baten)	-44	-6	-75	-260
Structureel begrotingssaldo	**0**	**179**	**-962**	**1.085**

Bij het onderdeel financiën presenteren wij het 'Overzicht van incidentele baten en lasten'. Voor alle jaren geldt dat de incidentele baten hoger zijn dan de incidentele lasten. Elimineren we incidentele baten en lasten dan heeft dit een negatief effect op het structurele meerjarenbeeld.
Op basis van de toezichtvoorschriften van de provincie moet óf het jaar 2026 óf het laatste jaar 2029 structureel en reëel sluitend zijn. Wij concluderen dat nu voorliggende meerjarenbegroting met positieve structurele saldi in 2026, 2027 en 2029 hieraan voldoet en dus structureel en reëel sluitend is.

Financiële mutaties > € 250.000

Bedragen x € 1.000

Mutatie omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Overzicht van de mutaties >= € 250.000				
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget rentelasten	-388 N	-1.423 N	-338 N	-120 N
Budgetmutaties gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs	1 V	0 N	-503 N	-508 N
2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie budget loon- en prijsontwikkeling (Indexering)	-663 N	-803 N	-803 N	-803 N
Inzet algemene reserve	2.148 V	0 V	0 V	0 V

(V = Voordeel; N = Nadeel)

Een toelichting op de bovenstaande posten kunt u terugvinden op de afzonderlijke programma's en in het onderdeel 'Financieel meerjarenbeeld'. In de bijlagen is een totaaloverzicht van de mutaties opgenomen.

Weerstandsvermogen

Op basis van de recente actualisatie geeft de ratio de volgende uitkomst:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{33.000.000}{7.200.000} = 4{,}6$$

Het weerstandsvermogen van onze gemeente kan als uitstekend worden gekenmerkt. De ratio moet minimaal 1,0 zijn. Voor een verdere toelichting verwijzen wij naar de paragraaf weerstandsvermogen in deze meerjarenbegroting.

LEESWIJZER

Inleiding
De meerjarenbegroting is het hulpmiddel om uw kaderstellende en controlerende rol uit te voeren en te kunnen sturen op hoofdlijnen. De begroting hebben wij ingericht op basis van de voorschriften (Besluit Begroting en Verantwoording; BBV) en de wensen van de provincie. Uiteraard hebben wij ook nadrukkelijk gekeken naar de informatieve waarde voor u en voor de inwoners van onze gemeente.

De meerjarenbegroting bestaat uit een beleidsbegroting en een financiële begroting. De beleidsbegroting is opgebouwd uit de verschillende programma's en paragrafen. In de programma's presenteren wij ons gemeentelijke beleid op hoofdlijnen. De paragrafen richten zich op het beleid van relevante beheersaspecten, zoals de bedrijfsvoering, het weerstandsvermogen, onze kapitaalgoederen en de lokale heffingen. De financiële begroting gaat - naast een aantal samenvattende overzichten - vooral in op het financieel meerjarenbeeld van onze gemeente.

Programma's
Bij de programma's komen de zogenaamde 3 W-vragen terug: Wat willen we? Wat doen we? Wat kost het? Op programmaniveau hebben wij ook de vastgestelde beleidskaders opgenomen. Hiermee hebt u per programma het meest relevante vastgestelde beleid beschikbaar.
Bij de programmaonderdelen zijn vaste, bij iedere P&C- document terugkerende teksten weergegeven met een grijze achtergrond. Met deze achtergrond in de programma's van de P&C-documenten willen wij het onderscheid aangeven tussen vaste, ongewijzigde en nieuwe en/of gewijzigde teksten.

Per programma maken wij onze doelstellingen (Wat willen we?) inzichtelijk. Hierbij presenteren wij u ook de verplichte beleidsindicatoren vanuit het BBV. Indien van meerwaarde ontwikkelen wij de komende jaren eigen indicatoren.

Bij het onderdeel 'Wat doen we?' staan de resultaten opgesomd zoals opgenomen in het collegeprogramma. Over onze reguliere taken informeren wij u alleen indien hier aanleiding voor is. Bij de voortgangsrapportages en de jaarstukken leggen wij hier (tussentijds) verantwoording over af. In dit onderdeel presenteren wij ook op hoofdlijnen informatie over de verbonden partijen die een bijdrage leveren aan de uitvoering van ons beleid. Uitvoerige informatie over de verbonden partijen is opgenomen in de betreffende paragraaf.

Per programma presenteren wij ook financiële informatie (Wat kost het?). Hier geven we de ontwikkelingen aan en de toelichting op deze ontwikkelingen. Op grond van de voorschriften (BBV) presenteren wij de financiële informatie ook op taakvelden. Indien van toepassing bieden wij u ook inzicht in de incidentele baten en lasten, de reserves en voorzieningen, en het meerjareninvesteringsplan.

Beleidsindicatoren
Bij het onderdeel 'Wat willen we?' zijn (verplichte) beleidsindicatoren opgenomen. Om te zorgen dat wij onze doelstellingen realiseren hebben wij waar mogelijk een koppeling gemaakt tussen de doelstellingen van het huidige beleid en deze indicatoren. Bij nieuw beleid geven wij aandacht aan het meetbaar maken van de doelstellingen en een goede koppeling tussen ambitie, doelstelling, resultaten en indicator. Dit zien wij als een groeiproces. Zorgvuldigheid, duurzaamheid en eenvoud zijn de uitgangspunten bij het opstellen van de indicatoren.

Bij de ontwikkeling passen wij de onderstaande indeling toe:

1. Verplichte beleidsindicatoren - op basis van het BBV dienen wij een verplichte set beleidsindicatoren op te nemen. De provincie Gelderland is als referentiewaarde opgenomen. Er zijn geen normen bepaald ten aanzien van de beleidsindicatoren, deze volgen uit de doelstellingen die door de gemeenten worden bepaald. Bij de indicatoren is een link naar 'Waarstaatjegemeente?' opgenomen. Hier kunt u de (grafische) informatie vergelijken met andere gemeenten in Nederland.
2. Eigen beleidsindicatoren - een beperkte set van onze eigen beleidsindicatoren. Het uitgangspunt is dat deze duurzaam zijn en waar mogelijk sluiten wij aan bij indicatoren die al via openbare bronnen beschikbaar zijn.

Bij de indicatoren staat het jaar van realisatie. De tussenliggende stappen zijn aangeduid als streefwaarden. Deze tussenstappen of streefwaarden moeten ervoor zorgen dat het uiteindelijke doel wordt gerealiseerd.

Paragrafen

Het BBV schrijft voor dat in de paragrafen de beleidslijnen worden vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten en de lokale heffingen. De begroting bevat de volgende paragrafen:

- Lokale heffingen
  In deze paragraaf geven wij de ontwikkelingen met betrekking tot ons belastinggebied weer. Per heffing geven wij aan wat het beleid is en op welke wijze het tarief tot stand is gekomen. Ook geven wij inzicht in de (geraamde) opbrengsten.
- Weerstandsvermogen
  In deze paragraaf brengen wij onze risico's in beeld. Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de financiële gezondheid van onze gemeente. Het geeft aan in welke mate wij in staat zijn om financiële risico's op te vangen. Ook presenteren wij hier de financiële kengetallen.
- Onderhoud kapitaalgoederen
  Deze paragraaf geeft inzicht in onze kapitaalgoederen. De kosten van het onderhoud van onze wegen, openbare verlichting, riolering en water, groen en gebouwen vormen een substantieel deel van de begroting.
- Financiering
  In de financieringsparagraaf bespreken wij de uitvoering van het beleid en de specifieke beleidsvoornemens op het gebied van treasury.
- Bedrijfsvoering
  De bedrijfsvoering betreft de processen binnen onze gemeentelijke organisatie om de beleidsdoelstellingen te kunnen realiseren, sturen en beheersen. Bedrijfsvoering bestaat uit de onderdelen personeel en organisatie, informatievoorziening en automatisering, planning en control, communicatie, inkoop en aanbesteding en juridische zaken.
- Verbonden partijen
  Een gemeente werkt vaak samen met andere gemeenten of externe partijen om bepaalde doelen te bereiken. Als deze samenwerking in een bestuurlijke en financiële vorm wordt gegoten, spreken we van een verbonden partij. In deze paragraaf lichten wij deze verbonden partijen, hun beleidsdoelstellingen en activiteiten en de hiermee gemoeid zijnde gemeentelijke bijdragen nader toe.
- Grondbeleid
  Het grondbeleid heeft een grote invloed op en samenhang met de realisatie van doelstellingen op het gebied van ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, verkeer en vervoer, cultuur, sport en recreatie en economische zaken. Het gaat om grote belangen in diverse disciplines. Daarnaast heeft het grondbeleid een grote financiële impact. De resultaten op grondexploitaties zijn dan ook van groot belang voor de financiële positie van onze gemeente.
- Wet open overheid

In artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Wet open overheid (Woo) wordt voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting in een aparte paragraaf aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. In de memorie van toelichting bij de Woo staat onder anderen dat met dit artikel beoogd wordt een impuls te geven aan de actieve openbaarheid door voor te schrijven dat bestuursorganen in hun begroting en verantwoordingsverslag aan moeten geven hoe zij rekening houden met de bepalingen uit de Woo.

Financiën

In dit hoofdstuk schetsen wij de autorisatie, kaders en uitgangspunten, financiële ontwikkelingen en het financieel meerjarenbeeld voor de komende jaren. Op basis van de financiële verordening 2025 worden financiële mutaties onder de € 100.000 niet nader toegelicht.
Ook hebben wij hier de verplichte onderdelen als het overzicht van baten en lasten naar taakvelden, het overzicht van algemene dekkingsmiddelen, het overzicht van incidentele baten en lasten, de balans en de berekening van het EMU-saldo opgenomen.

Tot slot presenteren wij een aantal bijlagen.

PROGRAMMA'S

0. BESTUUR EN ONDERSTEUNING

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden bestuur, gemeentelijke organisatie, dienstverlening en belastingen.

Wat willen we?

Wij stellen in ons handelen goede dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties centraal. We willen meer gebruik maken van digitalisering om dienstverlening te verbeteren en zetten daarbij ook in op het versimpelen en digitaal toegankelijk maken van onze dienstverlening. We nemen onze inwoners serieus en betrekken hen actief bij het maken van ons beleid en de uitvoering.

Door vanuit respect, gelijkwaardigheid en transparantie te denken en te doen, zorgen we voor een goede basis voor de organisatie van morgen. We werken daarom ook aan strategisch personeelsbeleid.

De financiën van onze gemeente zijn op orde en dat willen we zo houden.

Ontwikkelingen

Bestuurlijke samenwerking

Op 7 april 2025 hebben de Liemerse gemeenten het eindrapport "Nu of Nooit – bestuurlijke toekomst Liemers" ontvangen. Tijdens de raadsvergadering van 21 mei 2025 heeft u een motie aangenomen waarin de intentie is uitgesproken om een gemeentelijk herindelingsproces aan te gaan met de gemeenten Duiven, Westervoort en Doesburg, onder de voorwaarden van een zorgvuldig, transparant en inhoudelijk gedegen onderbouwd proces.
Inmiddels hebben alle betrokken raden de intentie uitgesproken om een gemeentelijke herindelingsproces aan te gaan. Uiterlijk in uw raad van 28 oktober 2025 zal het college een voorstel bij u aanleveren zodat ook onze gemeente de intentie zal uitspreken om een herindelingsproces te starten en ter vaststelling van een uitgangspuntennotitie voor de gemeente Zevenaar. In afwachting van de besluitvorming in uw raad zal bekeken moeten worden of de gesprekken met de Liemerse gemeenten worden voortgezet om te komen tot vervolgstappen in een eventueel herindelingsproces binnen de Liemers.

Investeren in een toekomstgerichte digitale overheid

In 2026 zet de gemeente belangrijke stappen richting een meer datagedreven, samenwerkende en toekomstbestendige digitale organisatie. De volgende ontwikkelingen staan centraal:
Inzet van kunstmatige intelligentie (AI): We starten met het verkennen en toepassen van AI-oplossingen binnen verschillende domeinen. Denk aan het verbeteren van dienstverlening, het sneller verwerken van informatie en het ondersteunen van beleidsvorming. Hierbij staat ethisch en verantwoord gebruik van AI voorop.
We intensiveren de samenwerking met Dimpact, een coöperatie van en voor gemeenten op het gebied van digitale dienstverlening en informatisering. De focus ligt op het ontwikkelen en inzetten van open source software, zodat gemeenten meer grip houden op hun digitale infrastructuur en gezamenlijk kunnen innoveren. Door nauwer samen te werken met Dimpact, profiteren we van gedeelde kennis, schaalvoordelen en toekomstgerichte oplossingen.

We sluiten nadrukkelijker aan bij de landelijke Common Ground-beweging, die zich richt op het moderniseren van de gemeentelijke informatievoorziening. Dit betekent onder andere het loskoppelen van data en applicaties, het verbeteren van gegevensuitwisseling en het versterken van regie op informatie.
Naar aanleiding van een recent onderzoek starten we met het verbeteren en optimaliseren van de informatievoorziening binnen het fysieke domein. Dit moet leiden tot betere datakwaliteit, efficiëntere processen en meer inzicht voor beleidsmakers en uitvoerders.

We versterken de samenwerking binnen de Liemers met 1Stroom als belangrijke partner. Door gezamenlijk

op te trekken in digitaliseringsvraagstukken, vergroten we onze slagkracht en kunnen we sneller inspelen op technologische en maatschappelijke ontwikkelingen.

Nieuwe Archiefwet Informatiebeheer
De nieuwe Archiefwet (per 1 juli 2026) verkort de overbrengingstermijn naar 10 jaar, verplicht een gekwalificeerde archivaris en stelt strengere eisen aan digitaal informatiebeheer. We bereiden ons hierop voor met aanpassingen aan systemen voor digitale duurzame archivering, beleidsactualisatie, procesaanpassingen en scholing van medewerkers.
De nieuwe Archiefwet vervangt de Archiefwet 1995 en beoogt de informatiehuishouding van de overheid te moderniseren, met name door de digitalisering van overheidsinformatie. De wet regelt onder andere de overbrenging van blijvend te bewaren overheidsinformatie naar openbare archiefinstellingen. De nieuwe Archiefwet, officieel de Archiefwet 2021, is al behandeld en aangenomen door de Tweede Kamer op 18 februari 2025. Het wetsvoorstel is nu ter behandeling bij de Eerste Kamer.

Beleidskaders
- Visie op dienstverlening 2024-2028
- Inkoopbeleid 2025
- Collegeprogramma 2022-2026 (2022)
- Financiële verordening gemeente Zevenaar 2025 (artikel 212 Gemeentewet)
- Verordening controle financieel beheer en organisatie (artikel 213 Gemeentewet) 2023
- Nota Verbonden partijen
- Nota reserves en voorzieningen 2018
- Nota activerings- en afschrijvingsbeleid 2024
- Beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen 2023
- Nota garantiebeleid 2023
- Normen- en toetsingskader 2023
- Verordening Rekenkamer 2023
- Verordening op de raadscommissies (3e wijziging, 2023)
- Datastrategie 2023-2025
- I&A-visie en -strategie 2023-2025 "Beter samen"

WAT WILLEN WE?

0. Bestuur en ondersteuning

Wij stellen in ons handelen goede dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties centraal. We willen meer gebruik maken van digitalisering om dienstverlening te verbeteren en zetten daarbij ook in op het versimpelen en digitaal toegankelijk maken van onze dienstverlening. We nemen onze inwoners serieus en betrekken hen actief bij het maken van ons beleid en de uitvoering.

Door vanuit respect, gelijkwaardigheid en transparantie te denken en te doen, zorgen we voor een goede basis voor de organisatie van morgen. We werken daarom ook aan strategisch personeelsbeleid.

De financiën van onze gemeente zijn op orde en dat willen we zo houden.

WAT DOEN WE?

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2026
Gemeenschappelijke regeling		
Samenwerking De Liemers	Samenwerking De Liemers is een samenwerkingsverband van Liemerse gemeenten op gebied van ICT, inkoop en werk en inkomen.	7.926
Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg	Het Streekarchivariaat heeft als doel het beheren van de archiefbescheiden van de deelnemende gemeenten conform de Archiefwet 1995.	262
Euregio Rijn-Waal	De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten.	13
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is de opvolger van de regio Arnhem-Nijmegen en is op 1 januari 2021 van start gegaan. De regio staat voor de uitdaging hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat wij een balans kunnen vinden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit.	439
Vennootschap		
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank financiert sinds 1914 de publieke sector. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.	0
Alliander NV	De primaire taak van Alliander is het onderhouden en beheren van de elektriciteits- en gas(distributie)netten in het verzorgingsgebied. Deze taken zijn wettelijk bepaald omdat de maatschappij sterk afhankelijk is van een betrouwbare aanvoer van (duurzame) energie.	0
Vitens NV	Waarborgen van de kwaliteit en levering van drinkwater.	0
Leisurelands BV	Het doel is het publiekstoegankelijk houden van recreatievoorzieningen en -plassen. Het recreatiegebied Rhederlaag is ondergebracht in Leisurelands BV. Bij het deelnemen aan een verbonden partij staat de vraag centraal of dit de meest geëigende vorm is om de doelstelling van de gemeente (het publieke belang) te realiseren. De gemeente ziet de instandhouding van recreatieplassen als een publiek belang. Het aandeelhouderschap in Leisurelands BV is een middel om invloed te houden op het realiseren van en het laagdrempelig toegankelijk houden van recreatieplassen in Zevenaar en omgeving.	0

BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2026	Begroting 2029

Apparaatskosten (in € per inwoner)

				934,00	934,00

De beleidsindicatoren van dit programma (apparaatskosten, bezetting, externe inhuur, formatie en overhead) zijn niet opgenomen op waarstaatjegemeente.nl. Daarom zijn niet alle waardes gevuld.
De apparaatskosten zijn becijferd door een totaaltelling van salarissen, inhuur, P&O, huisvesting, intern beheer en I&A. Wordt uitgedrukt in € per inwoner.

Bezetting (aantal Fte per 1.000 inwoners)

				7,70	7,80

De bezetting per 31-12-2024 bedraagt 341 fte, uitgedrukt per 1.000 inwoners is dat 7,58. De bezetting met eigen medewerkers is de afgelopen jaren (2022-2025) toegenomen. Dit houdt verband met uitbreiding van de formatie, gehonoreerd in eerdere meerjarenbegrotingen. We zetten in op meer invulling door eigen medewerkers en dus een hogere (vaste) bezetting.

Externe inhuur (kosten in % totale loonsom en inhuur externen)

				30,00	28,00

Het gaat hier om het bedrag van de totale inhuur als % van de loonsom. De inhuur is inclusief inhuur ten laste van projecten, GREX, investeringen en inclusief inhuur wegens ziekte. De externe inhuur is als gevolg van inhuur op projecten en vacatures in de reguliere formatie hoger dan ons streefcijfer. In de huidige krappe arbeidsmarkt is het lastig om personeel aan te trekken. Om het werk toch gedaan te krijgen, zijn we genoodzaakt externe inhuur in te zetten. De verhouding tussen externe inhuur en de inzet van eigen medewerkers loopt verder uiteen. Dit leidt tot een hoog percentage.

Formatie (aantal Fte per 1.000 inwoners)

				8,62	8,62

De vastgestelde formatie per 01-01-2025 voor het begrotingsjaar 2026 is 388 fte. Dit is inclusief nieuw toegekende formatie voor de uitvoering van het collegeprogramma 2022-2026. In deze indicator wordt de formatie uitgerekend per 1.000 inwoners. Afhankelijk van veranderingen en ontwikkelingen in het takenpakket van gemeenten in de nabije toekomst kan deze indicator wijzigen.

Overhead (in % van totale lasten)

				10,61	10,61

Het totaal van de loonkosten, kosten van ICT, P&O, facilitaire zaken, huisvesting en overige overhead wordt uitgedrukt in een % van de totale lasten. De berekening van overhead sluit aan bij het taakveld 0.4 overhead.
De gevolgen van diverse organisatorische en externe ontwikkelingen zoals datasturing, informatisering & automatisering, gehonoreerde uitbreiding van formatie en organisatieontwikkeling zijn meegenomen in de overhead.

0.1 Verbeteren van de dienstverlening aan inwoners, bedrijven en instellingen

0.1.2 Wij breiden onze online dienstverlening uit 2022-2026

Inwoners kunnen zoveel mogelijk zaken digitaal en online regelen. Betrouwbaarheid en veiligheid staan daarbij voorop. We ondersteunen inwoners die minder digitaal vaardig zijn bij hun aanvraag. Persoonlijk contact blijft mogelijk. We bouwen digitale formulieren die waar nodig in te vullen zijn met DigiD, e-Herkenning of e-IDas. We implementeren de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer. Deze wet geeft inwoners het recht om hun zaken met de gemeente digitaal te regelen.

0.1.3 Wij communiceren in begrijpelijke taal 2022-e.v.

Dat alle inwoners onze brieven, e-mails en de informatie op onze websites kunnen begrijpen vinden wij belangrijk. Documenten die online gedeeld worden zijn begrijpelijk geschreven. We trainen medewerkers hierin wanneer ze in dienst komen. We zorgen ervoor dat iedereen, ook bezoekers met een beperking, onze websites goed kunnen gebruiken omdat deze voldoen aan de meest recente richtlijnen voor digitale toegankelijkheid.

0.1.4 Wij maken onze processen klantgerichter 2024-2026

Contact met de gemeente is prettig, open en duidelijk. We denken in oplossingen en vragen inwoners met ons mee te denken. We verplaatsen ons in de inwoner door 'klantreizen' te maken. In een klantreis interviewen we inwoners over hoe zij de contactmomenten met de gemeente hebben ervaren. We gebruiken de ervaringen van inwoners om onze werkprocessen klantgerichter in te richten.

0.3 Optimaliseren van bestuurlijk ambtelijk samenspel

0.3.1 Wij werken aan verbetering van de (organisatie)cultuur Doorlopend

Het verbeteren van de bestuurlijke en ambtelijke werk- en omgangsvormen richt zich op verschillende dimensies. In de eerste plaats raakt dit het functioneren van de raad zelf. Daarnaast gaat het om de betrekkingen tussen het college en de raad. Verder is er het samenspel tussen het bestuur en de ambtelijke organisatie en tenslotte het samenspel met de samenleving. Van belang is dat men op een respectvolle manier met elkaar omgaat met ruimte voor eenieders mening en standpunt. Het debat wordt op een goede en toegankelijke manier gevoerd, het besluitvormingsproces is helder en duidelijk en men gunt elkaar een succes.

Raad en college moeten vanuit een duidelijke taakverdeling werken met een heldere rolverdeling in termen van opdrachtgever- en opdrachtnemersrol. Het college ondersteunt de raad bij het nemen van uitvoerbare besluiten en voert deze besluiten uit. Rolzuiverheid, verantwoording, evalueren en leren moeten structureel onderdeel zijn van het samenspel tussen raad en college.

De ambtelijke organisatie ondersteunt het college (en de raad) vanuit een integrale werkwijze en fungeert als antennefunctie voor het bestuur. Zij informeert het bestuur over belangrijke opgaven en urgente ontwikkelingen in de samenleving. In de doorontwikkeling van de ambtelijke organisatie hebben we de uitdaging om onze organisatie hierop nog beter in te richten en onze medewerkers daarvoor de goede uitrusting te geven.

Voor een goed samenspel met de samenleving is het van belang om samen op te trekken en zuiver te zijn over rolverdeling, taken en verantwoordelijkheden. Rond concrete maatschappelijke opgaven organiseren we samenwerking en bundelen we de krachten. Participatie vormt een rode draad in de aanpak van de ambities uit dit collegeprogramma.

Het verbeteren van de bestuurlijke en ambtelijke werk- en omgangsvormen is een proces van lange adem. Een allesomvattende aanpak is er eigenlijk niet. De bereidheid om te willen veranderen en het inzicht in de mogelijkheden en kansen om elkaar te versterken en te helpen, zijn de eerste stappen naar een verbeterde samenwerking. In de raadagenda wordt de verdere aanpak uitgewerkt.

0.4 Verbeteren van de bedrijfsvoering (betere sturing en beheersing van processen) als ondersteuning aan het realiseren van taken en doelen van de gemeente

0.4.1 Wij verbeteren onze interne beheersing — Doorlopend

Een goede interne beheersing is de basis voor een transparante en betrouwbare gemeente, die zijn doelstelling weet te realiseren en verantwoord omgaat met de middelen die zij beheert. We willen een (digitaal) toegankelijke, betrouwbare organisatie zijn waarbij veiligheid en zorg voor onze inwoners voorop staat. Om dit te kunnen realiseren moet de interne beheersing van onze bedrijfsvoeringsprocessen op orde zijn.

Wij zijn verantwoordelijk voor het in kaart brengen van de risico's en moeten daar adequate maatregelen voor inrichten. Hiervoor is concernbreed aandacht, ook waar het gaat om de beschikbare capaciteit om de uitvoering van de bestuurlijke ambities te realiseren vanuit alle domeinen (fysiek, sociaal en bedrijfsvoering). Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor het behalen van de doelen in het coalitieakkoord en dit collegeprogramma.

Wij leggen verantwoording af aan de raad over de kwaliteit van de interne beheersing in de paragraaf bedrijfsvoering van de documenten uit de planning- en controlcyclus. Daar gaan we in op de kwaliteit van de interne beheersing met specifieke aandacht voor onderwerpen als rechtmatigheid, privacy en informatieveiligheid. Met name ook de verwachte toename van het aantal cyberincidenten de komende jaren, vereist dat cybersecurity integraal onderdeel moet zijn binnen onze processen. We blijven dan ook investeren in het veilig inrichten van onze bedrijfsvoeringsprocessen en zorgen voor bewustwording bij onze medewerkers.

Ter ondersteuning hiervan starten we met de doorontwikkeling van meetlatten en (beleids)indicatoren om de effectiviteit van beleid beter te kunnen meten.

0.4.3 Wij groeien verder als aantrekkelijke werkgever — 2022-2026

Er is sprake van een aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt. We willen ook nu in staat blijven om (nieuwe) medewerkers aan te trekken, te boeien, te binden en te behouden. We vinden het belangrijk dat alle medewerkers volledig zichzelf kunnen zijn, dat iedereen erbij hoort en dat iedereen dat ook zo voelt. Daarin geven we zelf het goede voorbeeld.

Wij nemen maatregelen die zijn gericht op het faciliteren van groei in de professionele en persoonlijke ontwikkeling van onze medewerkers. Daarnaast richten we ons op het kunnen bieden van moderne marktconforme arbeidsvoorwaardelijke ontwikkelingen en aandacht voor diversiteit en inclusiviteit. Deze maatregelen vragen om een meer centrale aanpak.

We investeren in centrale regievoering op werving en selectie, het opleiden en begeleiden van medewerkers en de aanpassing van de arbeidsvoorwaarden. Dit heeft een tweeledig doel. Allereerst richten we ons op ontwikkeling en behoud van onze huidige medewerkers. Daarnaast willen we ook een gezonde instroom in ons personeelsbestand. We zien landelijk dat medewerkers steeds meer betekenisvol werk zoeken. Als gemeente kunnen we dit gezien onze maatschappelijke taak zeker bieden.

Door de krapte op de arbeidsmarkt is het aantrekken van ervaren medewerkers steeds uitdagender. We willen door het inzetten van traineeships, stages en ontwikkelfuncties als werkgever aantrekkelijker worden voor de jongere generatie. We investeren daarbij in opleiding en begeleiding van deze doelgroep naar ervaren medewerkers.

0.4.6 Wij verbeteren onze datahuishouding en datagedreven werken in Zevenaar — 2022-2026

Het tempo van de digitale transitie is ook binnen onze organisatie de laatste tijd versneld. We willen daarmee meer en beter inspelen op digitale ontwikkelingen in de maatschappij en economie. Als meest nabije overheid hebben we de zorg voor inwoners die zich minder of niet redden in dit digitale tijdperk. Daarnaast zijn we scherp op privacy en informatieveiligheid. Dit is het fundament voor onze kijk op het gebied van digitalisering.

We willen de veranderkracht van digitalisering verder te benutten.

Het ontwikkelen van een datastrategie is een prioriteit. In deze strategie worden onder andere datamanagement, governance, beveiliging en bewustwording (bijvoorbeeld rondom het werken met algoritmen) aangestipt. We werken toe naar het kunnen analyseren van trends met data om vooruit te kunnen kijken. Daarvoor moet eerst de basis op orde zijn. Die basis wordt gelegd in deze collegeperiode. We voeren diverse experimenten uit. Bij succesvolle resultaten rollen we deze verder uit.

Aan het einde van de collegeperiode is het goed kunnen analyseren van data ter beoordeling van beleid steeds vaker een dagelijkse gang van zaken. Het verbreedt onze kennis uit en over onze omgeving.
We halen data uit onze systemen en tonen deze in verschillende dashboards. Bijvoorbeeld op het gebied van bereikbaarheid, wachttijden en doorlooptijden van onze dienstverlening. Het dashboard maakt zichtbaar waar we met de dienstverlening staan en waar verbeterkansen liggen. Op basis hiervan stellen we doelen voor verdere verbetering.

0.4.9 Wij voeren de Wet open overheid (Woo) uit 2022-2027

Een open cultuur vinden wij belangrijk, we willen duidelijk zijn in wat we doen en waarom.

De invoering van de Wet open overheid faciliteert dit:

- We voeren een analyse uit om te bepalen wat de impact is van de Woo op de gehele organisatie.
- We stellen een strategie op voor het uitvoeren van de Woo, waarin onder andere ambitieniveau, communicatiewijze (intern en extern) en participatie aan bod komen.
- Wij voeren actieve openbaarmaking in (het online publiceren van minstens de 11 aangewezen informatiecategorieën: wet- en regelgeving, organisatiegegevens, raadsstukken, bestuursstukken, stukken van adviescolleges, convenanten, jaarplannen en -verslagen, Wob/Woo-verzoeken, onderzoeken, beschikkingen, klachten). Hierbij houden we de landelijke planning aan.

De aanpak richt zich daarnaast op de gemeentelijke systemen (o.a. aanschaf van software), cultuur (o.a. trainen medewerkers) en het op orde brengen van de informatiehuishouding (o.a. vastleggen van meta-gegevens bij te bewaren documenten).

0.4.10 Wij herijken het Integraal Accommodatiebeleid 2020-2040 2025-2026

De raad heeft eind 2020 het Integraal Accommodatieplan (IAP) voor gemeentelijk vastgoed vastgesteld. Dit is een strategisch plan dat aangeeft welke gemeentelijke accommodaties wij willen behouden en welke wij op termijn willen afstoten. Ook geeft het plan aan voor welke maatschappelijke doelgroepen wij in principe huisvesting aanbieden en voor welke functies. De beleidskaders worden elke vier jaar opnieuw onder de loep genomen om rekeningen te kunnen houden met actuele ontwikkelingen en inzichten. Specifieke aandachtspunten bij de herijking van het IAP zijn verduurzaming en het beoordelen of leegstaande gemeentelijke panden een nieuwe functie kunnen krijgen in de buurt, wijk of het dorp bij voorkeur in combinatie met wonen.

0.5 Zorgen voor een betrouwbare en een houdbare financiële huishouding

0.5.1 Wij voeren de planning- en controlcyclus uit 2022-2026

In ons financieel beleid is het uitgangspunt: een structureel en reëel sluitende (meerjaren)begroting en voldoende weerstandsvermogen. Wij geven uitvoering aan de planning- en controlcyclus (P&C-cyclus) door het opstellen van een kadernota, begroting, voortgangsrapportages en jaarstukken. De beschikbare middelen zijn integraal afgewogen bij de kadernota en de begroting. We blijven de P&C-cyclus doorontwikkelen.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten					
Primitieve begroting 2025-2028	124.048	118.361	118.969	119.166	119.091
1e voortgangsrapportage 2025	448	2.031	2.283	2.481	3.540
Kadernota 2026	0	407	407	407	407
2e voortgangsrapportage 2025	612	5.807	5.534	1.793	2.329
Wijziging tot de begroting 2026-2029	0	623	480	480	480
Totale baten tot de begroting	**125.109**	**127.229**	**127.672**	**124.326**	**125.846**
Mutaties in deze begroting (baten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**-10**	-24	-28	-32
Actualisatie budget afschrijvingen	0	-14	-26	-26	-26
Actualisatie budget rentelasten	0	4	2	-2	-6
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**2.148**	0	0	0
Inzet algemene reserve	0	2.148	0	0	0
6. Financieel gezonde toekomst	0	**535**	310	510	510
BA17 en BA08 Zevenaar Doet	0	225	0	0	0
IV03 Parkeerbelasting	0	300	300	500	500
IV04 Huwelijken	0	10	10	10	10
Totaal gemuteerde baten	**0**	**2.673**	**286**	**482**	**478**
Totale baten in deze begroting	**125.109**	**127.543**	**127.984**	**124.835**	**126.351**
Lasten					
Primitieve begroting 2025-2028	28.787	28.644	28.895	27.896	28.074
1e voortgangsrapportage 2025	1.181	482	494	324	124
Kadernota 2026	0	-2.883	-4.558	-5.923	-6.713
2e voortgangsrapportage 2025	-1.384	1.434	1.360	1.285	1.285
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	-2.473	-3.615	-2.597	-2.358
Totale lasten tot de begroting	**28.584**	**25.204**	**22.575**	**20.984**	**20.411**
Mutaties in deze begroting (lasten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**240**	1.376	352	191
Actualisatie budget afschrijvingen	0	-2	-2	-2	-38
Actualisatie budget rentelasten	0	453	1.532	453	247
Actualisatie budget salarissen en overhead grondexploitaties	0	-160	-103	-48	33

Actualisatie salarissen ambtelijke organisatie 2026	0	0	0	0	0
Budgetmutaties lasten/baten sportbedrijf	0	-51	-51	-51	-51
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**-355**	-394	-394	-394
Actualisatie budget loon- en prijsontwikkeling (Indexering)	0	663	803	803	803
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	0	39	39	39	39
Actualisatie investering wegen revitalisering index	0	0	-140	-140	-140
Budgetmutatie zorgkosten Wmo en jeugd	0	-1.118	-1.118	-1.118	-1.118
Investering duurzame vervanging dakbedekking en zonnepanelen Turmac Cultuurfabriek	0	61	22	22	22
5. Mutaties < € 100.000	0	**201**	76	76	76
Actualisatie budget openbare werken in verband leasekosten	0	3	6	6	6
Actualisatie budget salarissen college B&W	0	0	0	0	0
Actualisatie budget vastgoed Raadhuisplein 1D	0	0	20	20	20
Actualisatie budget vergoedingen raadsleden	0	0	0	0	0
Bijdrage aan het fonds VNG / GGU / gezamenlijke gemeentelijke activiteiten	0	45	45	45	45
Budgetmutatie bestuurlijke kosten gemeenteraadsverkiezingen en nieuwe raadsperiode	0	28	0	0	0
Budgetmutatie doorontwikkeling Turmac Cultuurfabriek	0	60	0	0	0
Budgetmutatie gemeenteraadsverkiezingen	0	60	0	0	0
Contributie Vereniging Nederlandse Riviergemeenten en Vereniging van Gelderse Gemeenten	0	5	5	5	5
6. Financieel gezonde toekomst	0	**2.850**	4.305	5.670	6.460
BA0 Beleidsmatige aanpassingen	0	675	1.725	2.635	3.170
BA01 Taakstelling ambtelijk apparaat	0	-100	-100	-100	-100
BA11 en BA16 Jeugdhulp met verblijf	0	150	150	150	150
FT0 Financieel technische maatregelen	0	1.632	1.932	1.932	1.932
FT01 Brandverzekeringen	0	0	-150	-150	-150
FT02 Onvoorzien verlagen	0	-25	-25	-25	-25
FT04 Afschrijvingstermijn van gebouwen aanpassen	0	-85	-85	-85	-85
FT12 Invoeren projectfinanciering	0	-225	-225	-225	-225
IV0 Inkomstenverhogende maatregelen	0	828	1.083	1.538	1.793

IV03 Parkeerbelasting	0	0	0	0	0
IV04 Huwelijken	0	0	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**2.936**	**5.363**	**5.704**	**6.333**
Totale lasten in deze begroting	**28.584**	**28.140**	**27.938**	**26.688**	**26.744**
Resultaat voor bestemming	**96.525**	**99.404**	**100.046**	**98.146**	**99.607**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2025-2028	451	462	450	358	348
1e voortgangsrapportage 2025	262	-26	-14	-95	-85
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	4.938	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	2.359	-26	-26	-26
Totaal onttrekkingen reserves	5.651	**2.795**	410	236	236
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	4.918	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	4.918	**0**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**733**	**2.795**	**410**	**236**	**236**
Resultaat na bestemming	**97.258**	**102.198**	**100.456**	**98.382**	**99.843**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget afschrijvingen	**2**	**2**	**2**	**38**

Jaarlijks actualiseren we de afschrijvingslasten. Tevens aanpassing van benodigde bedrag in reserve afschrijvingslasten en bijbehorende jaarlijkse vrijval als gevolg van afwijkingen in het werkelijk geïnvesteerde bedrag en faseringen. Dit werkt door in meerdere programma's.

Actualisatie budget rentelasten	**-449**	**-1.531**	**-455**	**-253**

Jaarlijks actualiseren wij de rentelasten. De volgende zaken hebben invloed op de hoogte van de rentelast:
1. Het faseren van investeringen;
2. De hoogte van de boekwaarden van de grondexploitaties;
3. Het toepassen van projectrente voor grondexploitatie vanaf 2026;
4. Aflopen van huidige langlopende leningen met lage rentes.

1. Doordat investeringen worden verschoven, verschuift ook de bijbehorende rentelast.
2. De boekwaarden van de grondexploitaties Zevenaar-Oost bedrijven, Mercurion en Businesspark 7Poort II zijn in 2025 weer aangepast op basis van de herziene grondexploitaties per 1 januari 2025 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 25 juni 2025. De boekwaarden van de grondexploitaties in de komende jaren zijn lager dan eerder geraamd. Dit veroorzaakt een lagere financieringsbehoefte en dus een lagere rentelast. Dienstjaar 2027 is een uitzondering. Bij de begroting 2025-2028 werd een lagere boekwaarde verwacht. Door de herziening is de boekwaarde flink gestegen. Hierdoor ontstaat in 2027 een hogere financieringsbehoefte dan eerder geraamd en dus ook een hogere rentelast.
3. Vanaf 2026 passen we projectfinanciering toe voor GREX Businesspark 7Poort II. Dit zorgt voor een hogere doorbelasting naar deze grondexploitatie en dus een lagere rente in de algemene dienst. Dit effect is zichtbaar in het journaal 'FT12 Invoeren projectfinanciering'.
4. In de komende jaren lossen we ca. 25 miljoen af op huidige langlopende leningen. Het rentepercentage van deze leningen is gemiddeld een stuk lager dan de huidige rente waartegen we nieuwe leningen aan moeten trekken om aan onze financieringsbehoefte te voldoen.

Actualisatie budget salarissen en overhead grondexploitaties	**160**	**103**	**48**	**-33**

In 2025 is grondexploitatie Vestersbos geopend. Dit zorgt ervoor dat aan deze grondexploitatie salaris- en overheadkosten kunnen worden toegerekend. Dit heeft een positief effect op de meerjarenbegroting. Daarnaast is voor diverse grondexploitaties langer inzet nodig dan in de begroting 2025-2028 verwacht. Per saldo een voordeel in 2026 tot en met 2028 aflopend van € 168.000 naar € 57.000. Per saldo een nadeel vanaf 2029 oplopend naar structureel € 63.000.

Actualisatie salarissen ambtelijke organisatie 2026	**0**	**0**	**0**	**0**

De huidige ramingen van de salarisramingen verhogen we met 3,6%. Dit is de verwachte loonontwikkeling in 2026 volgens de prognose van het CPB (Centraal Planbureau). We brengen het extra benodigde bedrag ten laste van de stelpost voor loon- en prijsindexatie.

Budgetmutaties lasten/baten sportbedrijf	**51**	**51**	**51**	**51**

In de raming houden we rekening met kostenverhogende btw en de compensatie die we hiervoor ontvangen van het Rijk. De raming is gebaseerd op de in de afgelopen jaren ontvangen/aangevraagde bedragen 'Specifieke uitkering stimulering sport' (SPUK, voor compensatie van kostenverhogende btw) en de correctie op indexering voor 2026. De door het Rijk beschikbaar gestelde compensatie is voldoende om de kostenverhogende btw te compenseren. We brengen het extra benodigde bedrag voor de correctie van de indexering ten laste van de stelpost voor loon- en prijsindexatie. Deze mutaties zijn budgettair neutraal en hebben geen gevolgen voor het resultaat.

2. Actualisatie bestaand beleid

Actualisatie budget loon- en prijsontwikkeling (Indexering)	**-663**	**-803**	**-803**	**-803**

In de septembercirculaire 2024 en in de meicirculaire 2025 is rekening gehouden met compensatie voor loon- en prijsontwikkeling. Alle begrotingsposten zijn doorgenomen en daar waar nodig is de noodzakelijke indexatie opgenomen. Hierbij is ook rekening gehouden met de hogere indexatie op de zorgkosten waarmee in de begroting 2025-2028 rekening is gehouden. Per saldo een structureel nadeel op de indexatie vanaf 2026 oplopend van € 663.000 naar 803.000 vanaf 2027.

Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	**-39**	**-39**	**-39**	**-39**

In 2026 hebben we te maken met diverse kostenstijgingen en -dalingen binnen de gemeente en de RDL. Binnen de gemeente zijn met name de loonkosten gestegen die voor een deel worden doorbelast aan de RDL. Binnen de RDL zijn per saldo de kosten voor afvalinzameling hoger en hiermee ook onze bijdrage aan de RDL. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een stijging van personele kosten en hogere verwerkingskosten van het afval op de aanbiedstations. Anderzijds is er een daling van de materiële kosten als gevolg van bijvoorbeeld lagere brandstofkosten.
Per saldo stijgen de kosten voor de gemeente Zevenaar als gevolg van de hierboven genoemde wijzigingen structureel vanaf 2026 met € 48.000 ten opzichte van 2025. Dit verrekenen wij binnen de afvalstoffenheffing en is daarmee budgettair neutraal. Door bovengenoemde kostenstijging stijgt het tarief van de afvalstoffenheffing.

Actualisatie investering wegen revitalisering index	**0**	**140**	**140**	**140**

Als gevolg van de prijsstijgingen binnen de grond weg- en waterbouw vanaf 2022 tot en met 2024, zijn er tekorten ontstaan bij de revitaliseringsprojecten. Deze prijsstijgingen zijn het gevolg van de verstoring in toeleveringsketens, waardoor schaarste aan grondstoffen en materialen is ontstaan na de pandemie. Daarnaast zijn de afgelopen 2 jaar de loonkosten fors gestegen. Voor de revitaliseringsprojecten Angerlo, Kop van Tolkamer en Pannerden is er sprake van prijsstijging. Voor het project Bloemenkamp hebben we de prijsstijging grotendeels opgevangen door het aanvragen van aanvullende subsidies. Echter voor de revitaliseringsprojecten Lobith-Noord, Lobith-Zuid en Schrijvershoek lopen, de in 2022 geraamde beschikbare investeringsbudgetten en de werkelijke uitvoeringskosten, te ver uiteen om de prijsstijging van 20% (prijsindex grond-, weg- en waterbouw) op te vangen. Op grond hiervan worden de investeringsbudgetten van de revitaliseringsprojecten totaal met € 4.102.000 verhoogd. Het totale investeringsbedrag voor Lobith-Noord komt hiermee op € 14.569.000, voor Lobith-Zuid op € 3.589.000 en Schrijvershoek € 7.123.000. Daarnaast wordt het investeringsbudget straatmeubilair verhoogd met € 30.000. Het totale investeringsbudget van straatmeubilair komt hiermee op € 342.000. We brengen de extra kapitaallasten (€ 140.000) structureel ten laste van de stelpost voor loon- en prijsindexatie. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging.

Budgetmutatie zorgkosten Wmo en jeugd	**1.118**	**1.118**	**1.118**	**1.118**

Bij het opstellen van de begroting 2025-2028 is voor de zorgkosten WMO en jeugd een percentage toegepast van 1,2%. Dit in afwachting van compensatie van het Rijk. Bij de meicirculaire 2025 heeft het Rijk compensatie gegeven. Wij stellen voor om de zorgkosten vanaf 2025 te compenseren met 3,21% (4,41% minus 1,20%). Dit betekent een structurele verhoging van afgerond € 1.118.000. In de 2e voortgangsrapportage is het effect voor 2025 opgenomen. We brengen het extra benodigde bedrag ten laste van de stelpost voor loon- en prijsindexatie.

Investering duurzame vervanging dakbedekking en zonnepanelen Turmac Cultuurfabriek	**-61**	**-22**	**-22**	**-22**

De dakbedekking en de zonnepanelen van de Turmac Cultuurfabriek zijn aan vervanging toe. Na de oplevering van de Turmac Cultuurfabriek is in 2020 een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld voor het groot onderhoud van het gemeentehuis en de TCF. In dat MJOP is geadviseerd om de dakbedekking in 2026 voor een deel te overlagen. In de afgelopen jaren zijn diverse (grote) lekkages geweest, met name als in korte tijd veel regen valt. Hierdoor is een deel van de isolatie onder de dakbedekking verzadigd met regenwater. Na diverse noodreparaties, inspecties en insnijdingen door de dakspecialist is de conclusie in 2022 getrokken dat het gehele dakpakket vervangen moet worden. In het MJOP is in 2022 de overlaging van de dakbedekking gewijzigd naar volledige vervanging in 2025 op basis van de lekkages en het specialistisch onderzoek van de dakadviseur. Het benodigde bedrag in het MJOP is toen nog niet bijgesteld doordat de bijbehorende kosten moeilijk in te schatten waren. Daarnaast zijn de zonnepanelen op het dak afgekeurd op basis van verzekeringseisen. Medio 2023 is DUMAVA-subsidie aangevraagd om direct het dak beter te isoleren. Om de dakbedekking te vervangen en om tegelijkertijd duurzame isolatiemaatregelen en nieuwe zonnepanelen te kunnen plaatsen is een totaal bedrag nodig van € 2.000.000. Hiervan wordt € 98.000 gedekt uit het MJOP en € 65.000 is een eenmalige afschrijving in verband met het verwijderen van de huidige zonnepanelen. Resteert een benodigd investeringsbedrag van € 1.837.000 waarvan € 342.000 gedekt wordt uit de DUMAVA-subsidie. Dit heeft een structurele afschrijvingslast tot gevolg van € 50.000. Hiervan kan jaarlijks € 25.000 worden gedekt door € 500.000 uit de bestemmingsreserve Duurzaamheid om te zetten naar een kapitaallastenreserve van € 500.000. Per saldo levert bovenstaande een nadeel op in 2026 van € 61.000 en vanaf 2027 een structureel nadeel van € 22.000.

6. Financieel gezonde toekomst

BA0 Beleidsmatige aanpassingen	**-675**	**-1.725**	**-2.635**	**-3.170**

Deze wijziging betreft de tegenboeking van het totaalbedrag opgenomen in de kadernota 2026. In deze begroting ramen wij elke maatregel afzonderlijk.

BA01 Taakstelling ambtelijk apparaat	**100**	**100**	**100**	**100**

Binnen de bedrijfsvoering is een taakstelling opgelegd op de personeelskosten van structureel € 100.000.

BA11 en BA16 Jeugdhulp met verblijf	**-150**	**-150**	**-150**	**-150**

Door een andere werkwijze waarin preventie en vroegsignalering centraal staat, vermindert de gemeente niet alleen de directe kosten voor jeugdzorg en uithuisplaatsingen, maar werkt zij ook aan het voorkomen van maatschappelijke problemen die op de lange termijn veel geld en maatschappelijke schade kunnen veroorzaken. Hoewel de eerste fase van de aanpak een omschakeling vereist, zal dit op termijn leiden tot een meer efficiënte besteding van middelen en een gezondere, veiligere samenleving. Naast een oplopend bedrag aan besparing (tot € 2.150.000 in 2029), wordt jaarlijks een bedrag van € 150.000 aan extra formatie opgenomen voor gezinscoaches.

FT0 Financieel technische maatregelen	**-1.632**	**-1.932**	**-1.932**	**-1.932**

Deze wijziging betreft de tegenboeking van het totaalbedrag opgenomen in de kadernota 2026. In deze begroting ramen wij elke maatregel afzonderlijk.

FT01 Brandverzekeringen	**0**	**150**	**150**	**150**

Betreft een nieuw initiatief van de VNG om een collectieve brandverzekering aan te gaan. Via een deelname aan het risicobeheerfonds leggen gemeenten hun premie in een aparte entiteit in. Vanuit deze entiteit worden brandschades vergoed en afgehandeld. Met ingang van 2027 is de besparing € 150.000.

FT02 Onvoorzien verlagen	**25**	**25**	**25**	**25**

Wij verlagen de post onvoorzien van € 25.000 naar € 1. In de gemeentewet en onze financiële verordening 2025 staat dat een post onvoorzien is opgenomen in de begroting. In de wetgeving is de hoogte niet vastgelegd. Daarom ramen wij slechts nog € 1. Daarmee voldoen we aan de wetgeving en onze eigen verordening.

FT04 Afschrijvingstermijn van gebouwen aanpassen	**85**	**85**	**85**	**85**

Wij passen de afschrijvingstermijn van bedrijfsgebouwen aan van 40 jaar naar 50 jaar met ingang van begrotingsjaar 2026. Op dit moment is de afschrijvingstermijn van bedrijfsgebouwen 40 jaar. We zien in de praktijk dat gebouwen langer meegaan dan deze termijn. De economische levensduur is dus langer. We verlengen daarom de afschrijvingstermijn van gebouwen naar 50 jaar en sluiten hierdoor meer aan bij de levensduur.
Het voordeel van € 550.000 is nu op hoofdlijnen geboekt. Deze zullen bij de 2e VGR 2026 nader uitgesplitst worden.

FT12 Invoeren projectfinanciering	**225**	**225**	**225**	**225**

Voor nieuw vast te stellen grexen/voorbereidings- of grondaankoopbudgetten wegen wij per keer af of er projectfinanciering toegepast wordt. In deze begroting kunnen we alleen projectfinanciering toepassen bij grondexploitatie Businesspark 7PoortII.

IV0 Inkomstenverhogende maatregelen	**-828**	**-1.083**	**-1.538**	**-1.793**

Deze wijziging betreft de tegenboeking van het totaalbedrag opgenomen in de kadernota 2026. In deze begroting ramen wij elke maatregel afzonderlijk.

IV03 Parkeerbelasting	**300**	**300**	**500**	**500**

In de besluitvorming van de 'financieel gezonde toekomst' is besloten de opbrengsten van de parkeertarieven en -vergunningen te verhogen. De parkeertarieven worden in twee stappen verhoogd;
In 2026 structureel met € 0,20 en in 2028 structureel met € 0,20.
De opbrengst per € 0,20 tariefsverhoging bedraagt € 200.000.

De tarieven voor parkeervergunningen worden verhoogd;
De 1e bewonersvergunning met € 30,00 en de 2e bewonersvergunning met € 59,65. De opbrengst hiervan bedraagt
€ 100.000.
De totale extra opbrengst in programma 0 bedraagt met ingang van 2026 structureel € 300.000 en vanaf 2028 aanvullend € 200.000. Bij de parkeerverordening 2026 ontvangt u een gedetailleerd voorstel over de nieuwe tarieven.

IV04 Huwelijken	**10**	**10**	**10**	**10**

Bij de Financieel Gezonde Toekomst is gekeken naar de leges van de huwelijken. In vergelijking met de buurgemeenten blijkt de gemeente Zevenaar voor de kosten van een huwelijk een lager tarief in rekening te brengen. Daarom is besloten om het tarief voor een huwelijk te verhogen. Dit levert jaarlijks een extra opbrengst van € 10.400 op.

Totaal mutaties	**-2.421**	**-4.975**	**-5.120**	**-5.752**

Toelichting reserve mutaties

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van reservemutaties die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget afschrijvingen	**-14**	**-26**	**-26**	**-26**

Jaarlijks actualiseren we de afschrijvingslasten. Tevens aanpassing van benodigde bedrag in reserve afschrijvingslasten en bijbehorende jaarlijkse vrijval als gevolg van afwijkingen in het werkelijk geïnvesteerde bedrag en faseringen. Dit werkt door in meerdere programma's.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Inzet algemene reserve	**2.148**	**0**	**0**	**0**

Bij de kadernota heeft de raad als uitgangspunt vanuit de Financieel Gezonde Toekomst besloten dat 2026 en 2029 structureel en reëel sluitend moeten zijn. In 2026 lossen wij het ontstane financiële tekort eenmalig op met een onttrekking aan de algemene reserve. Conform de regelgeving kunnen we het vrije deel in de algemene reserve inzetten voor het dekken van structurele lasten. Wij doen dit in 2026 voor een bedrag van € 2.148.000 om de begroting in 2026 sluitend te maken.

6. Financieel gezonde toekomst				
BA17 en BA08 Zevenaar Doet	**225**	**0**	**0**	**0**

Het budget voor Zevenaar Doet wordt gehalveerd naar een actie die één keer per jaar plaats vindt in plaats van twee keer. Daarnaast wordt Zevenaar Doet beëindigd in 2028. Om de kosten voor de jaren 2026-2028 te dekken stellen wij een bestemmingsreserve in die wordt gevoed door een bijdrage uit de algemene reserve met een bedrag van € 225.000 (3 jaar x € 75.000).

Totaal reservemutaties	**2.359**	**-26**	**-26**	**-26**

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten							
0.1	Bestuur	3	0	0	0	0	0
0.2	Burgerzaken	973	1.110	1.264	1.354	624	549
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	906	926	943	943	943	1.203
0.4	Overhead	2.406	575	158	15	15	15
0.5	Treasury	1.096	699	712	709	705	701
0.61	OZB woningen	8.862	9.009	9.340	9.340	9.340	9.340
0.62	OZB niet-woningen	6.041	6.019	6.187	6.187	6.187	6.187
0.63	Parkeerbelasting	1.238	1.289	1.587	1.587	1.787	1.787
0.64	Belastingen overig	227	309	310	310	310	310
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	98.926	105.157	107.025	107.523	104.907	106.242
0.8	Overige baten en lasten	94	16	16	16	16	16
Totaal Baten		**120.773**	**125.109**	**127.543**	**127.984**	**124.835**	**126.351**
Lasten							
0.1	Bestuur	2.930	2.444	2.614	2.596	2.596	2.596
0.2	Burgerzaken	1.523	1.853	1.976	1.954	1.626	1.511
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	2.430	2.620	2.729	2.620	2.618	2.596
0.4	Overhead	20.798	19.436	18.518	18.273	17.870	17.964
0.5	Treasury	576	632	813	1.005	489	587
0.61	OZB woningen	1.143	1.136	1.162	1.162	1.162	1.162
0.62	OZB niet-woningen	28	30	31	31	31	31
0.63	Parkeerbelasting	1	2	2	2	2	2
0.64	Belastingen overig	274	251	275	275	275	275
0.8	Overige baten en lasten	300	179	20	20	20	20
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	146	0	0	0	0	0
Totaal Lasten		**30.148**	**28.584**	**28.140**	**27.938**	**26.688**	**26.744**
Saldo							
0.1	Bestuur	-2.927	-2.444	-2.614	-2.596	-2.596	-2.596
0.2	Burgerzaken	-549	-743	-712	-600	-1.002	-962
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-1.524	-1.694	-1.786	-1.678	-1.675	-1.393
0.5	Treasury	521	67	-101	-296	216	114
0.4	Overhead	-18.392	-18.861	-18.360	-18.258	-17.855	-17.949
0.61	OZB woningen	7.719	7.873	8.178	8.178	8.178	8.178
0.62	OZB niet-woningen	6.014	5.989	6.156	6.156	6.156	6.156
0.63	Parkeerbelasting	1.237	1.287	1.585	1.585	1.785	1.785
0.64	Belastingen overig	-47	58	35	35	35	35
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	98.926	105.157	107.025	107.523	104.907	106.242
0.8	Overige baten en lasten	-205	-164	-4	-4	-4	-4

0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-146	0	0	0	0	0
Begrotingsresultaat voor bestemming		**90.625**	**96.525**	**99.404**	**100.046**	**98.146**	**99.607**
0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	3.352	5.651	2.795	410	236	236
	Toevoegingen	2.584	4.918	0	0	0	0
Totaal Mutaties reserves		**768**	**733**	**2.795**	**410**	**236**	**236**
Begrotingsresultaat na bestemming		**91.393**	**97.258**	**102.198**	**100.456**	**98.382**	**99.843**

Overzicht van Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Programma 0. Bestuur en ondersteuning					
Baten					
Opbrengst verkoop vastgoed.	Verkoop van vastgoed levert incidenteel een voordeel op.	0	0	0	260
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	15	0	0	0
Totaal programma 0		**15**	**0**	**0**	**260**

In het hoofdstuk 'Financiën' wordt in het 'overzicht incidentele baten en lasten' een nadere toelichting gegeven met betrekking tot de incidentele lasten.

Reserves

Algemene reserve

Algemene reserve (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	**Naam**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
9000	Algemene reserve	38.867	36.456	34.068	34.068	34.068

De algemene reserve is een buffer om onverwachte tegenvallers en fluctuaties in de exploitatie op te kunnen vangen. Daarnaast is de algemene reserve bedoeld als dekking voor risico's. Het gedeelte van de algemene reserve dat niet nodig is als bufferfunctie of voor het afdekken van risico's is vrij aanwendbaar voor bestuurlijke ambities.
Toevoeging Er zijn geen stortingen geraamd in 2026 en verder.

Onttrekking Het geraamde bedrag van de onttrekkingen in 2026 op basis van genomen raadsbesluiten bedraagt € 268.000:
Stoppen subsidie Kunstwerk! onderdeel Volksuniversiteit € 21.000
Huurderving vermindering spreekuren sociaal Raadsliedenwerk € 7.000
Ontwikkelen synergie voordelen Fashion Outlet Zevenaar € 15.000
Instellen bestemmingsreserve Zevenaar Doet € 225.000.

Totaal algemene reserve	38.867	36.456	34.068	34.068	34.068

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2025	2026	2027	2028	2029
9047	Onderhoud gebouwen	66	0	0	0	0

In 2017 is het restant van de voorziening onderhoud gebouwen Rijnwaarden overgeboekt naar de bestemmingsreserve onderhoud gemeentegebouwen, omdat er voor groot onderhoud gebouwen geen actueel onderhoudsplan meer was.
De reserve is bedoeld voor groot onderhoud van de gebouwen van de voormalige gemeente Rijnwaarden. Na vaststelling van een nieuw onderhoudsplan kan deze reserve vervallen.

Totaal bestemmingsreserves	66	0	0	0	0

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2025	2026	2027	2028	2029
9007	Werkzaamheden gemeentehuis	492	480	467	455	442
9027	Balansverkorting	125	120	115	110	105
9040	Verbouw nieuwbouw gemeentehuis	936	856	775	695	614
9067	Vervanging hardware werkplekken	276	184	92	0	0
9068	Vervanging hardware werkplekken 2022	24	12	0	0	0
9069	Vervanging hardware werkplekken 2023	300	219	137	56	56
9070	Vervanging hardware werkplekken 2024	252	252	175	98	21
9071	Vervanging hardware werkplekken 2025	192	192	156	120	83
Totaal bestemmingsreserves afschrijvingslasten		2.598	2.314	1.917	1.532	1.321

Voorzieningen

Voorzieningen (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2025	2026	2027	2028	2029
8002	Pensioenen wethouders	2.483	2.461	2.435	2.409	2.384

Voor de huidige en voormalige wethouders van de (voormalige) gemeente Zevenaar en de voormalige gemeente Rijnwaarden die nog niet de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt, is een voorziening gevormd. Eén van de grondslagen die gehanteerd wordt bij de berekening van het benodigd doelvermogen van de pensioenvoorziening is de zogenaamde rekenrente, welke gebaseerd is op de marktrente.

8004	Onderhoud gebouwen	2.138	2.491	2.331	2.293	2.867

Deze voorziening is bedoeld voor de egalisatie van kosten van groot onderhoud aan gemeentelijke gebouwen conform het meerjarenonderhoudsplan.

Toevoeging	Er wordt rekening gehouden met een jaarlijkse dotatie conform het meerjarenonderhoudsplan.
Onttrekking	Er wordt rekening gehouden met een jaarlijkse onttrekking conform het meerjarenonderhoudsplan.

8013	Wachtgelden wethouders	80	0	0	0	0

Na het aftreden van burgemeester en wethouders hebben bestuurders recht op een wachtgelduitkering. Hiertoe is bij de jaarrekening 2017 een voorziening gevormd. Om aan de verplichtingen te kunnen voldoen, wordt jaarlijks bij de 2e Voortgangsrapportage bekeken of een aanvulling nodig is in de voorziening.

Toevoeging	Er is geen storting benodigd omdat de wachtgeldverplichting van wethouders uit de bestuursperiode 2018-2022 is afgelopen. Bij de vorming van een nieuw college doen wij voor de niet-terugkerende wethouders een nieuwe storting in de voorziening.
Onttrekking	De kosten van wachtgeldverplichtingen van voormalig wethouders zijn in augustus 2025 beëindigd.

8014	Verlofsparen	306	406	406	406	406

Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning. De bovenwettelijke vakantie-uren verjaren niet. Dit kan gaan leiden tot verlofstuwmeren die bijvoorbeeld ingezet gaan worden om eerder met pensioen te gaan. Aangezien er bij verlofsparen sprake is van arbeidskostengerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw kennen, vormen wij hier een voorziening voor.

Toevoeging	Op basis van het saldo van verlofsparen opgebouwd door medewerkers verwachten wij in 2025 € 100.000 aan de voorziening toe te voegen. Dit betreft de bovenwettelijke verlofuren.
Onttrekking	Het verlofspaarsaldo kan door medewerkers worden opgenomen waarna de voorziening wordt aangesproken.

8015	Voorziening regeling vervroegde uitkering (RVU)	192	272	181	91	0

Voorziening voor de regeling vervroegde uitkering (RVU). Van medewerkers waarmee een overeenkomst is afgesloten, wordt het benodigde bedrag in de voorziening gestort.

Toevoeging Bij de RVU nemen medewerkers ontslag en volgt er een (maandelijkse) ontslagvergoeding die de ex-medewerker in staat stelt om te overbruggen tot aan de AOW-leeftijd. In 2024 en 2025 is met een aantal medewerkers een overeenkomst voor vervroegde uittreding afgesloten. Het benodigde bedrag voor de komende jaren is in de voorziening gestort.

Onttrekking In de CAO is opgenomen dat vanaf 2024 medewerkers een RVU uitkering kunnen ontvangen. De medewerker gaat uit dienst en ontvangt gedurende 2 jaren voorafgaand aan zijn AOW datum, een uitkering van de gemeente. De uit te keren bedragen brengen wij in het jaar van betaling ten laste van de voorziening.

8016	Sociaal plan	125	85	45	45	45

Voorziening voor de kosten die betrekking hebben op het sociaal plan en de organisatieontwikkeling.

Totaal voorzieningen	**5.324**	**5.714**	**5.399**	**5.244**	**5.701**

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000)				
		2025	2026	2027	2028	2029
Aanbrengen zonnepanelen brandweerkazerne Zevenaar		38	0	0	0	0
Bouw toiletvoorziening Breuly		26	0	0	0	0
Citroen Jumpy V-30-LLD (481)		45	0	0	0	0
Heftruck Toyota		25	0	0	0	0
Invullen gebouw Raadhuisplein 1		175	0	0	0	0
Iveco V-05-DRX (373)		15	0	0	0	0
Iveco VZF-30-B (364) begraven		55	0	0	0	0
Machinepark OW		32	0	0	0	0
Mercedes Sprinter Pick-up		63	0	0	0	0
Pand Dorpsstraat 33 Angerlo		74	0	0	0	0
Raadzaal inrichting en installaties		100	0	0	0	0
Rioolcombi (kolkenzuiger)		400	0	0	0	0
Service auto VW transporter		102	0	0	0	0
Tractor MF		75	0	0	0	0
Verduurzaming brandweerkazerne Zevenaar		3	0	0	0	0
Verduurzaming Musiater		638	0	0	0	0
Vervangen Servicewagen 468 VJ-092-F		34	0	0	0	0
vervangen VW Crafter bus (355)		61	0	0	0	0
vervangen VW crafter/kipper (356)		88	0	0	0	0
vervangen VW Crafter/kipper (357)		88	0	0	0	0
Vervanging dak Turmac (TCF)		0	1.337	0	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2024		32	0	0	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2025		144	0	0	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2026		0	341	0	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2027		0	0	329	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2028		0	0	0	141	0
Vervanging zonnepanelen warmtep. gemeentewerf ZVN		58	0	0	0	0
Vloeistoftank 32000 liter		33	0	0	0	0
Vrachtauto 210 MAN TGL (30-BJP-5)		0	80	0	0	0
Vrachtwagen DAF CF75		410	0	0	0	0
Werkplekken Turmac kantoorgebouw		50	0	0	0	0
Totaal programma 0.		**2.864**	**1.758**	**329**	**141**	**0**

1. VEILIGHEID

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over brandweerzorg, crisisbeheersing en integrale veiligheid.

Wat willen we?

We zetten ons in voor een veilige en leefbare samenleving. Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis, op straat, in het dorp of de stad én in het buitengebied.

Ontwikkelingen

Veiligheidsagenda

De kaders vanuit Veiligheid zijn vastgelegd in de Integrale Veiligheidsagenda 2023-2026. Naast de reguliere werkzaamheden is er de aankomende jaren extra aandacht voor:
- De aanpak van de georganiseerde criminaliteit
- Zorg en veiligheid
- Digitale veiligheid

Georganiseerde criminaliteit

Er is zorg over jongeren die 'doorgroeien' naar de georganiseerde (drugs-) criminaliteit, een zichtbare toename van straatdealers en er is onvoldoende zicht op zorgfraude waardoor mensen geen of onvoldoende kwaliteit van zorg krijgen. We blijven inzetten op integrale controles in buitengebieden, (kleine) bedrijventerreinen en recreatieparken. Ook hebben we extra aandacht voor de aanpak van zorgfraude en zorgcriminaliteit. In 2026 hebben we daar extra toezichtcapaciteit vanuit het regioprogramma Samen Weerbaar.

Zorg en veiligheid

In 2026 rollen we de PGA (persoonsgerichte aanpak) uit. Dankzij subsidie kan Zevenaar de organisatie van zorg en veiligheid verder versterken. In de PGA worden complexe domeinoverstijgende casuïstiek, complexe (gezins-)situaties en casuïstiek die (naar verwachting) kan leiden tot crimineel en/of overlastgevend gedrag besproken. Met de PGA hebben we de samenwerking formeel georganiseerd tussen tal van in- en externe partners bij complexe casuïstiek die te veeleisend is voor het gebiedsteam.
De nieuwe wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams) kan hierbij een belangrijk hulpmiddel zijn, echter ligt deze wet al sinds 2023 in de Tweede Kamer. Met het wetsvoorstel wordt beoogd knelpunten weg te nemen in relatie tot gegevensuitwisseling en privacy in het sociaal domein bij de aanpak van meervoudige problematiek.

Digitale criminaliteit

Het startpunt voor ons is het vergroten van de bewustwording en weerbaarheid van inwoners en ondernemers. Dit jaar willen we extra aandacht schenken aan de digitale bewustwording en weerbaarheid van ouderen in onze gemeente.

Beleidskaders

- Integrale Veiligheidsagenda 2023-2026
- Beleidsregels drugshandel op straat gemeente Zevenaar 2024
- Handhavingsbeleid permanente bewoning recreatieverblijven (2023)

WAT WILLEN WE?

1. Veiligheid

We zetten ons in voor een veilige en leefbare samenleving. Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis, op straat, in het dorp of de stad én in het buitengebied.

WAT DOEN WE?

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2026
Gemeenschappelijke regeling		
Veiligheids- en Gezondheidsregio Midden-Gelderland (VGGM)	De VGGM behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van brandweer, regionale ambulancevoorziening en GGD voor de vijftien gemeenten in de regio Gelderland-Midden.	5.340

BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2026	Begroting 2029
Diefstal uit woningen (aantal per 1.000 inwoners)					
	2024	1,20	0,80	0,50	0,50
	We zitten al behoorlijk laag in Zevenaar ten opzichte van het Gelders gemiddelde. Samen met de buurtwhatsappgroepen, politie en gezamenlijke acties proberen we inwoners te waarschuwen voor inbraken.				
Drugsdelicten: drugsvervaardiging, -handel en -bezit (aantal per 10.000 inwoners)					
	2024	6,15	8,21	6,31	6,31
	Dit is een KPI die aansluit bij de prioritering uit de Integrale Veiligheidsagenda (2023-2026). Het is geen verplichte BBV-indicator. Het vervaardigen, handelen en bezitten van drugs is strafbaar gesteld als misdrijf. Het aantal door de politie geregistreerde drugsdelicten in Zevenaar ligt iets boven het Gelders gemiddelde. Het streven is om naar het Gelders gemiddelde te dalen. We zetten met onze preventieve ondermijningsaanpak in op het voorkomen van (o.a.) drugsdelicten, maar in ons gebied is het zeker een probleem waar we mee te maken hebben.				
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)					
	2024	3,50	2,30	2,20	2,00
	Zevenaar scoort sterk onder het Gelders gemiddelde. We blijven sturen op een verdere daling van het aantal geweldmisdrijven.				
Politieregistraties overlast door verward persoon (aantal per 10.000 inwoners)					
	2024	80,00	46,00	35,00	35,00

Dit is een KPI die aansluit bij de prioritering uit de Integrale Veiligheidsagenda (2023-2026). Het is geen verplichte BBV-indicator. Het aantal politieregistraties van overlast met verwarde personen is een nieuw opgenomen beleidsindicator. In 2024 kwam Zevenaar ver onder het Gelders gemiddelde uit met 46 politieregistraties. De overlast door personen met verward gedrag is hoog, toch zitten we onder het Gelders gemiddelde. Met onze aanpak hopen we uiteindelijk resultaten te zien en dat het cijfer gaat dalen.

Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)

2024	4,90	4,00	3,30	3,00

In 2024 zijn we helaas zijn we iets gestegen ten opzichte van voorgaande jaren. Desondanks scoren we nog onder het Gelders gemiddelde en gaan we voor een afname.

Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren)

2024	8,00	11,00	9,00	9,00

De verwijzingen naar Halt zijn hoger dan het Gelders gemiddelde. Meer Zevenaarse jongeren krijgen een doorverwijzing naar Halt. Mogelijk is dit een effect van de verbeterde samenwerking in het zorg- en veiligheidsdomein, zodat we jongeren eerder en beter in beeld krijgen.

Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)

2024	1,80	0,70	0,80	0,80

In 2024 zagen we een daling in de cijfer van winkeldiefstallen. We hopen dit lage cijfer de aankomende jaren vast te houden.

1.1 Bestrijden van ernstige overlast en criminaliteit

1.1.1 Wij voorkomen dat jongeren overlast op straat veroorzaken en treden op tegen van overlast gevende en/of criminele jeugdgroepen — 2022-2026

We zetten in op preventief jongerenwerk buiten de organisatie (outreachend) in Zevenaar. Dit jongerenwerk houdt in dat de jongerenwerkers ondersteuning bieden binnen de leefwereld van de jongeren. In 2022 start een pilot jongerenwerk op straat. Dit wordt in 2023 geëvalueerd. Bij preventief beleid kijken we ook naar maatregelen om te voorkomen dat jongeren overlast veroorzaken. Voldoende speel- en sportvoorzieningen en locaties voor het organiseren van activiteiten voor jongeren kunnen preventief werken en overlast elders beperken of voorkomen.

Voor de aanpak van overlast veroorzakende en/of criminele jeugdgroepen werken we samen met betrokken partijen op basis van het in 2022 afgesproken convenant. Gezien de ontwikkeling van de problematiek met overlast veroorzaakt door jeugdigen in onze gemeente willen we, naast het outreachend jongerenwerk, de inzet van jeugdboa's onderzoeken. Een jeugdboa richt zich specifiek op jeugdigen en de daarbij horende overlast. De inzet van een jeugdboa gaat een stap verder dan het jongerenwerk en kan een repressief karakter aannemen. De jeugdboa kan handhavend optreden. In 2023 start een pilot met de inzet van jeugdboa's.

Belangrijk hierbij is dat we deze problematiek vanuit inhoud en bestuurlijk-ambtelijke inzet integraal benaderen vanuit beide prevalente belangen: zorg voor onze jongeren en zorg voor de handhaving van de openbare orde en veiligheid.

1.1.3 Wij vergroten en bewaken de veiligheid en leefbaarheid in alle kernen — 2022-e.v.

Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis en op straat, in het dorp en de stad én in het buitengebied. We werken hiervoor samen met partners vanuit het werkveld, zoals de politie en partners vanuit het RIEC-verband. Het RIEC is het Regionale Informatie- en Expertise Centrum dat zich richt op bestrijding van ondermijnende criminaliteit.

We zorgen voor een veilige en prettig leefbare gemeente. Hierbij hebben we een aantal speerpunten:

- De inzet van cameratoezicht zien we als laatste inzetmiddel, we willen dit dus zo min mogelijk inzetten. Tijdelijke inzet van camera's kan een overweging zijn.
- We continueren de inzet van het kernteam ondermijning. We zetten in op kleinschalige controles met interne collega's, waar nodig aangevuld met onze partners uit het RIEC-verband.
- We geven uitvoering aan Uitvoeringsplan Ondermijning 2022-2023.
- We geven opvolging aan de aanbevelingen uit Weerbaarheidsscan (2022) van het RIEC.

Regionaal, vanuit het RIEC, maar ook door de Provincie Gelderland wordt geïnvesteerd in de aanpak van ondermijning op verschillende vlakken. Willen we hiervan profiteren dan is nu het moment om hieraan deel te nemen. Zo zijn we gestart met Ariadne (aanpak vakantieparken). Er is een Districtelijk ondermijningsteam ingesteld dat kan ondersteunen bij integrale controles en is er een platform veilig ondernemen actief, dat zich specifiek richt op het buitengebied.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten					
Primitieve begroting 2025-2028	133	133	133	133	133
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	44	0	0	0	0
Wijziging tot de begroting 2026-2029	0	2	2	2	2
Totale baten tot de begroting	**177**	**135**	**135**	**135**	**135**
Mutaties in deze begroting (baten)					
	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totale baten in deze begroting	**177**	**135**	**135**	**135**	**135**
Lasten					
Primitieve begroting 2025-2028	4.841	4.841	4.833	4.839	4.831
1e voortgangsrapportage 2025	65	15	15	15	23
Kadernota 2026	0	88	87	94	94
2e voortgangsrapportage 2025	91	12	20	20	20
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	208	215	209	208
Totale lasten tot de begroting	**4.998**	**5.165**	**5.170**	**5.177**	**5.176**

Mutaties in deze begroting (lasten)

	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totale lasten in deze begroting	**4.998**	**5.165**	**5.170**	**5.177**	**5.176**
Resultaat voor bestemming	**-4.821**	**-5.030**	**-5.036**	**-5.042**	**-5.041**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves					
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves					
Saldo reserve mutaties					
Resultaat na bestemming	**-4.821**	**-5.030**	**-5.036**	**-5.042**	**-5.041**

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten							
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	73	72	72	72	72	72
1.2	Openbare orde en veiligheid	97	105	62	62	62	62
Totaal Baten		**171**	**177**	**135**	**135**	**135**	**135**
Lasten							
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.401	3.450	3.530	3.521	3.520	3.519
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.479	1.548	1.634	1.650	1.657	1.657
Totaal Lasten		**4.880**	**4.998**	**5.165**	**5.170**	**5.177**	**5.176**
Saldo							
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-3.327	-3.378	-3.458	-3.448	-3.448	-3.447
1.2	Openbare orde en veiligheid	-1.381	-1.443	-1.572	-1.587	-1.594	-1.594
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-4.709**	**-4.821**	**-5.030**	**-5.036**	**-5.042**	**-5.041**
	Onttrekkingen						
	Toevoegingen						
Totaal Mutaties reserves							
Begrotingsresultaat na bestemming		**-4.709**	**-4.821**	**-5.030**	**-5.036**	**-5.042**	**-5.041**

2. VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over verkeer en vervoer (wegen, openbare verlichting e.d.), parkeren en openbaar vervoer.

Wat willen we?

Wij willen dat de gemeente Zevenaar voor elke inwoner en bezoeker goed bereikbaar is. Of je nu wandelt of jezelf met de fiets, auto of het openbaar vervoer verplaatst. Dit moet voor iedereen comfortabel en veilig zijn. Hierbij hebben we oog voor verkeersgedrag, de inrichting van de infrastructuur en het verkeersveiligheidsgevoel van inwoners.

Ontwikkelingen

Mobiliteitsprogramma

Op 29 oktober 2025 is het mobiliteitsplan Zevenaar (inclusief uitvoeringsplan) aan de raad aangeboden. Hierin is als hoofddoelstelling verwoord: "Een veilig mobiliteitssysteem dat de leefbaarheid versterkt en de bereikbaarheid waarborgt voor de huidige en toekomstige inwoners en bezoekers van de gemeente Zevenaar". Deze hoofddoelstelling is vervolgens uitgewerkt in drie subdoelstellingen:
- Leefbaarder Zevenaar;
- Verkeersveiliger Zevenaar
- Betere multimodale bereikbaarheid

Project ViA15: doortrekken A15 en verbreden A12

De Raad van State heeft op woensdag 2 oktober 2024 het Tracébesluit ViA15 onherroepelijk verklaard. Inmiddels is het aanvullend budget beschikbaar gesteld en op 3 juli 2025 is het contract tussen RWS en GelreGroen (consortium) getekend. Hiermee is de doorgang van het project ViA15 een feit. In 2026 start de uitvoering, waarbij men begint bij de verbreding van de A12 en de nieuwe op- en afrit Zevenaar Oost. De verbredingen van de A15 en A12 zijn in 2029 gereed. Het hele project is eind 2031 gereed. De definitieve doorgang betekent dat we de projectorganisatie voor de eigen organisatie moeten gaan activeren. Daarvoor zijn middelen gereserveerd.

Project ongelijkvloerse overwegen

De vier gelijkvloerse spoorkruisingen worden naar de toekomst toe een steeds grotere belemmering voor de leefbaarheid, verkeersveiligheid en bereikbaarheid van Zevenaar. De ontwikkelingen op het spoor leiden tot hogere frequenties en mogelijk hogere snelheden van treinen. Een aanpak voor de gelijkvloerse kruisingen binnen de Liemers (Duiven en Zevenaar) is noodzakelijk voor de plannen rondom het spoor. De eerste verkenningen zijn afgerond. Gezien de barrière die het spoor veroorzaakt is het voor Zevenaar een vereiste om spoorkruisingen te behouden. Indien niet gelijkvloers, zullen we kijken naar mogelijkheden voor ongelijkvloers. De complexiteit en hoge kosten maakt dit tot een project dat nadrukkelijk vanuit de regio, in samenspraak met hogere overheden en ProRail, opgepakt moet worden. Voor Zevenaar vormen de aanwezigheid van de tunnelbak van de Betuweroute en de beperkte ruimte rondom overgangen hierbij extra uitdagingen. Dit maakt dat strategisch omgegaan moet worden met de beschikbare ruimte en naar de toekomst toe ook alternatieven mogelijk gehouden moeten worden. De integrale visie op de spoorzone Zevenaar is opgenomen in de recent vastgestelde Omgevingsvisie Zevenaar 2040. De verkenningen zijn ook opgenomen in het mobiliteitsprogramma Zevenaar.

Ontwikkelingen stedelijke zone

In de Omgevingsvisie zijn in de zogenaamde "stedelijke zone" diverse ontwikkelingen aangegeven zoals "Zevenaar Verder Oost" (uitbreiding van bedrijventerrein 7Poort en woningbouw (uitbreiding Groot Holthuizen) en de daarbij behorende infrastructuur, waaronder doortrekken Witte Kruis. Andere ontwikkelingen zijn de woningbouwlocatie Reisenakker en de transformatie van de bedrijventerreinen Mercurion, deels Tatelaar en Zuidspoor. Deze ontwikkelingen hebben ook gevolgen voor de capaciteit van het bestaande wegennet en ook voor de nieuwe nog aan te leggen op- en afrit Zevenaar Oost op de A12. Van

belang is deze ontwikkelingen in relatie met elkaar te zien evenals de financiële investeringen die hiervoor gedaan moeten worden. Daartoe gaan wij in 2026 een investeringsagenda opstellen waarbij de ontwikkelingen tegen elkaar worden afgewogen en prioriteiten gesteld.

Beleidskaders

- Omgevingsvisie 2025
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Gemeentelijke verkeers- en vervoersplan 2020
- Beheerplan openbare verlichting (2022)
- Beheerplan straatmeubilair (2022)
- Beheerplan verkeersregelinstallaties (2022)
- Beheerplan wegen en civiele kunstwerken (2022)

WAT WILLEN WE?

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Wij willen dat de gemeente Zevenaar voor elke inwoner en bezoeker goed bereikbaar is. Of je nu wandelt of jezelf met de fiets, auto of het openbaar vervoer verplaatst. Dit moet voor iedereen comfortabel en veilig zijn. Hierbij hebben we oog voor verkeersgedrag, de inrichting van de infrastructuur en het verkeersveiligheidsgevoel van inwoners.

WAT DOEN WE?

2.1 Optimaliseren van de bereikbaarheid via verkeersveilig infrastructuur

2.1.1 Wij anticiperen op het doortrekken van de A15 en het verbreden van de A12 2024-2028

Een doorgetrokken A15 en verbreding van de A12 met daarbij de aanleg van deze twee nieuwe aansluitingen heeft gevolgen voor het verkeer op ons onderliggend wegennet. Wij zetten ons in om hinder (o.a. sluipverkeer) tijdens de uitvoering van de werkzaamheden zoveel mogelijk te beperken. Ondertussen werken wij aan een alternatief plan, indien onverhoopt het project A15/A12 niet doorgaat als gevolg van de uitspraak van de Raad van State.

2.1.3 Wij beschermen en geven voorrang aan fietsers, voetgangers en mensen met een beperking in het verkeer 2022-2030

Bij onderhoud of het opnieuw inrichten van wegen houden we rekening met de bescherming van fietsers, voetgangers en mensen met een beperking. Wij streven naar een optimale toegankelijkheid en een optimaal gebruik van de openbare ruimte, wegen, en fietspaden. We stimuleren het fietsen door goede en veilige fietsroutes en zorgen voor voldoende ruimte om fietsen te kunnen parkeren. Binnen ons Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan, dat onderdeel uit gaat maken van een nieuw op te stellen mobiliteitsvisie, geven wij prioriteit aan de thema's fietsverkeer, voetgangers en openbaar vervoer.

2.1.5 Wij inventariseren verkeersonveilige situaties en ondersteunen lokale initiatieven 2022-2026

Vooruitlopend op de brede mobiliteitsvisie inventariseren wij in hoeverre de meest kwetsbare verkeersdeelnemers zich veilig voelen in het verkeer. We brengen in kaart welke plekken niet verkeersveilig zijn in onze gemeente. We kijken dan niet alleen naar de cijfers zoals het aantal ongevallen, maar ook naar hoe (on)veilig inwoners zich voelen op de weg. Wij ondersteunen en maken daarbij gebruik van lokale initiatieven die werken aan verkeersveiligheid. We werken samen met instanties zoals Veilig Verkeer Nederland en ouderenbonden en maken gebruik van het nog op te richten participatieplatform. Verder houden wij een enquête specifiek gericht op het inventariseren van ervaren verkeersonveilige situaties. De input verwerken we in de plannen ter uitvoering van het GVVP.

2.1.6 Wij nemen regie op de verbetering van de verkeerssituatie Witte Kruis en stimuleren RWS en de provincie om het wegennet rondom Babberich en Zevenaar te verbeteren en hierop te anticiperen — 2022-2030

Wij benutten elke gelegenheid om de gewenste aanpassingen aan het wegennet in en rondom Babberich en Zevenaar (Witte Kruis) onder de aandacht te brengen bij de provincie en Rijkswaterstaat. Wij zetten in op het stimuleren van verbeteringen en anticiperen hierop. Dit doen we zowel ambtelijk als bestuurlijk. De hiervoor reeds gedane inspanningen in de afgelopen jaren zetten wij voortvarend voort in deze collegeperiode. Daarbij zetten wij ons in om de gebiedsoplossing samen met de provincie gerealiseerd te krijgen. Het doortrekken van de Witte Kruis maakt onderdeel uit van de gebiedsoplossing Babberich. Zo nodig en mogelijk treffen wij kleinschalige maatregelen voor wegen waar de gemeente wegbeheerder van is.

2.1.8 Wij richten de Edisonstraat opnieuw in — 2024-2028

Het opnieuw inrichten van de Edisonstraat is nodig om een goede aansluiting van de diverse bedrijventerreinen (vooral Mercurion) op de nieuwe aansluiting op de A12 bij Zevenaar Oost te realiseren. De Edisonstraat wordt hiervoor aangepast.

2.2 Verbeteren van de bereikbaar van de kernen via openbaar vervoer

2.2.1 Wij spannen ons in voor de komst van hub Zevenaar Oost — 2023-2030

Er zijn en worden veel woningen gebouwd op Groot Holthuizen. Eveneens staat de realisatie van de Fashion Outlet op de planning en worden steeds meer bedrijven op 7Poort gerealiseerd. Goede bereikbaarheid, ook met het openbaar vervoer vinden we van groot belang. We blijven ons inzetten voor een station Zevenaar Oost. De Groene Metropoolregio (GMR) heeft onlangs een verkenning opgestart om de potentie van een mobiliteitshub Zevenaar Oost te onderzoeken. Een hub is een vervoersknooppunt waar je kunt overstappen van het ene naar het andere vervoersmiddel. Na de zomer van 2022 wordt het rapport door de GMR opgeleverd aan de gemeente Zevenaar. Het doel zoals opgenomen in het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2020 – 2030 blijft vooralsnog dat Zevenaar Oost in 2030 fungeert als mobiliteitshub.

2.2.2 Wij behouden de buurtbus — 2022-2030

De buurtbus vervult een belangrijke rol om de kleine kernen van onze gemeente bereikbaar te houden. Om de buurtbus te behouden gaan wij de vrijwilligers meer ondersteunen. Als eerste actie overleggen wij met de organisatie en de vrijwilligers om de knelpunten die zij ervaren in kaart te brengen.

2.2.3 Wij zetten in op het voorkomen van de realisatie van de Noordtak — 2022-2026

We zijn tegen de aanleg van een Noordtak van de Betuweroute. Aanleg van de Noordtak leidt ertoe dat Zevenaar steeds meer ingeklemd wordt door grootschalige infrastructuur. Dit heeft een negatieve invloed op het woon- en leefplezier van onze inwoners in met name Zevenaar Oost en Babberich. Daarnaast is de impact op de natuur en het landschap groot. Dit standpunt blijven wij duidelijk maken in ambtelijke en bestuurlijke gremia. We trekken hierin samen op met de regio Achterhoek en de Liemerse gemeenten. Wij dragen ons standpunt regionaal uit. Daarom wordt er allereerst actief gestuurd op het onderzoeken van het nut en de noodzaak van de voorgestelde varianten voor het goederenvervoer.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten					
Primitieve begroting 2025-2028	349	349	349	349	349
1e voortgangsrapportage 2025	200	200	200	200	200
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	44	0	0	0	0
Wijziging tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totale baten tot de begroting	**593**	**549**	**549**	**549**	**549**
Mutaties in deze begroting (baten)					
	0	**0**	0	0	0
	0	0	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totale baten in deze begroting	**593**	**549**	**549**	**549**	**549**
Lasten					
Primitieve begroting 2025-2028	7.984	8.361	8.114	8.549	8.247
1e voortgangsrapportage 2025	71	250	200	198	445
Kadernota 2026	0	-3	-3	-3	-3
2e voortgangsrapportage 2025	-46	-20	-20	-18	-18
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	152	424	181	145
Totale lasten tot de begroting	**8.009**	**8.740**	**8.716**	**8.907**	**8.817**
Mutaties in deze begroting (lasten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**0**	0	0	92
Actualisatie budget afschrijvingen	0	0	0	0	92
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**11**	159	159	159
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	0	11	11	11	11
Actualisatie investering rotonde Platanenlaan - Ringbaan	0	0	11	11	11
Actualisatie investering wegen revitalisering index	0	0	137	137	137
5. Mutaties < € 100.000	0	**54**	54	54	54
Actualisatie budget gladheidsbestrijding	0	14	14	14	14
Actualisatie budget kleine maatregelen mobiliteitsprogramma Zevenaar	0	40	40	40	40

Totaal gemuteerde lasten	**0**	**65**	**212**	**212**	**304**
Totale lasten in deze begroting	**8.009**	**8.805**	**8.928**	**9.120**	**9.121**
Resultaat voor bestemming	**-7.416**	**-8.256**	**-8.379**	**-8.571**	**-8.572**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2025-2028	92	150	50	39	39
1e voortgangsrapportage 2025	38	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	-17	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	113	**150**	50	39	39
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	0	**0**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**113**	**150**	**50**	**39**	**39**
Resultaat na bestemming	**-7.303**	**-8.106**	**-8.329**	**-8.532**	**-8.534**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget afschrijvingen	**0**	**0**	**0**	**-92**

Jaarlijks actualiseren we de afschrijvingslasten. Tevens aanpassing van benodigde bedrag in reserve afschrijvingslasten en bijbehorende jaarlijkse vrijval als gevolg van afwijkingen in het werkelijk geïnvesteerde bedrag en faseringen. Dit werkt door in meerdere programma's.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	**-11**	**-11**	**-11**	**-11**

In 2026 hebben we te maken met diverse kostenstijgingen en -dalingen binnen de gemeente en de RDL. Binnen de gemeente zijn met name de loonkosten gestegen die voor een deel worden doorbelast aan de RDL. Binnen de RDL zijn per saldo de kosten voor afvalinzameling hoger en hiermee ook onze bijdrage aan de RDL. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een stijging van personele kosten en hogere verwerkingskosten van het afval op de aanbiedstations. Anderzijds is er een daling van de materiële kosten als gevolg van bijvoorbeeld lagere brandstofkosten.
Per saldo stijgen de kosten voor de gemeente Zevenaar als gevolg van de hierboven genoemde wijzigingen structureel vanaf 2026 met € 48.000 ten opzichte van 2025. Dit verrekenen wij binnen de afvalstoffenheffing en is daarmee budgettair neutraal. Door bovengenoemde kostenstijging stijgt het tarief van de afvalstoffenheffing.

Actualisatie investering rotonde Platanenlaan - Ringbaan	**0**	**-11**	**-11**	**-11**

De bestaande verkeersregelinstallatie (VRI) op het kruispunt Platanenlaan - Ringbaan is aan het eind van zijn levensduur en wordt vervangen door een rotonde. In het onderhoudsbudget is geen bedrag gereserveerd voor vervanging. Deze maatregel maakt onderdeel uit van een bredere herinrichting van de verkeersinfrastructuur binnen Zevenaar, die noodzakelijk is vanwege veranderende verkeersstromen door de komst van de nieuwe autosnelweg A15. De bouwkosten voor deze rotonde bedragen circa € 600.000. De verwachting is dat voorbereiding en toezicht 12% bedragen. In totaal bedragen de uitvoeringskosten dan € 672.000.
Voor deze rotonde is een specifieke uitkering van het Rijk, Verkeersveiligheidsmaatregelen aangevraagd en ontvangen van € 248.000. Aanvullend wordt nog een provinciale fietssubsidie aangevraagd met een bedrag van naar schatting maximaal € 15.000. De jaarlijkse kapitaallasten hebben een structureel nadelig effect vanaf 2027 van € 10.600 in programma 2.

Actualisatie investering wegen revitalisering index	**0**	**-137**	**-137**	**-137**

Als gevolg van de prijsstijgingen binnen de grond weg- en waterbouw vanaf 2022 tot en met 2024, zijn er tekorten ontstaan bij de revitaliseringsprojecten. Deze prijsstijgingen zijn het gevolg van de verstoring in toeleveringsketens, waardoor schaarste aan grondstoffen en materialen is ontstaan na de pandemie. Daarnaast zijn de afgelopen 2 jaar de loonkosten fors gestegen. Voor de revitaliseringsprojecten Angerlo, Kop van Tolkamer en Pannerden is er sprake van prijsstijging. Voor het project Bloemenkamp hebben we de

prijsstijging grotendeels opgevangen door het aanvragen van aanvullende subsidies. Echter voor de revitaliseringsprojecten Lobith-Noord, Lobith-Zuid en Schrijvershoek lopen, de in 2022 geraamde beschikbare investeringsbudgetten en de werkelijke uitvoeringskosten, te ver uiteen om de prijsstijging van 20% (prijsindex grond-, weg- en waterbouw) op te vangen. Op grond hiervan worden de investeringsbudgetten van de revitaliseringsprojecten totaal met € 4.102.000 verhoogd. Het totale investeringsbedrag voor Lobith-Noord komt hiermee op € 14.569.000, voor Lobith-Zuid op € 3.589.000 en Schrijvershoek € 7.123.000. Daarnaast wordt het investeringsbudget straatmeubilair verhoogd met € 30.000. Het totale investeringsbudget van straatmeubilair komt hiermee op € 342.000. We brengen de extra kapitaallasten (€ 140.000) structureel ten laste van de stelpost voor loon- en prijsindexatie. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging.

Totaal mutaties	**-11**	**-159**	**-159**	**-250**	

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten						
2.1 Verkeer en vervoer	679	592	548	548	548	548
2.2 Parkeren	1	1	1	1	1	1
Totaal Baten	**680**	**593**	**549**	**549**	**549**	**549**
Lasten						
2.1 Verkeer en vervoer	6.111	6.717	7.415	7.544	7.748	7.769
2.2 Parkeren	1.099	1.276	1.374	1.368	1.355	1.336
2.5 Openbaar vervoer	15	16	16	16	16	16
Totaal Lasten	**7.226**	**8.009**	**8.805**	**8.928**	**9.120**	**9.121**
Saldo						
2.2 Parkeren	-1.099	-1.276	-1.373	-1.367	-1.355	-1.335
2.1 Verkeer en vervoer	-5.432	-6.125	-6.867	-6.996	-7.200	-7.221
2.5 Openbaar vervoer	-15	-16	-16	-16	-16	-16
Begrotingsresultaat voor bestemming	**-6.546**	**-7.416**	**-8.256**	**-8.379**	**-8.571**	**-8.572**
0.10 Mutaties reserves						
Onttrekkingen	49	113	150	50	39	39
Toevoegingen	45	0	0	0	0	0
Totaal Mutaties reserves	**4**	**113**	**150**	**50**	**39**	**39**
Begrotingsresultaat na bestemming	**-6.542**	**-7.303**	**-8.106**	**-8.329**	**-8.532**	**-8.534**

Overzicht van Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Programma 2. Verkeer en vervoer					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	100	0	0	0
Lasten					
Begeleiding en advies A12/A15	Besteding BR advies en begeleiding project A12/A15	100	0	0	0
Totaal programma 2		**0**	**0**	**0**	**0**

In het hoofdstuk 'Financiën' wordt in het 'overzicht incidentele baten en lasten' een nadere toelichting gegeven met betrekking tot de incidentele lasten.

Reserves

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	**Naam**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
9059	Advies en begeleiding project A12/A15	494	394	294	294	294

De kosten met betrekking tot het project A12/A15 worden gedekt uit deze bestemmingsreserve. Het gaat om de kosten voor advies en begeleiding van de voorbereiding en uitvoering.

Onttrekking	Op dit moment is nog geen gedetailleerde planning beschikbaar. Om die reden is een grove inschatting gemaakt over de besteding van de reserve. Gelet op de onzekerheden is voor de latere jaren nog geen onttrekking geraamd.

Totaal bestemmingsreserves	494	394	294	294	294

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	**Naam**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**

9012	Snelfietsroute F12	393	392	384	375	367
9036	Fietspad Geitenwaard	100	100	98	95	93
9037	Herinrichting Tengnagelwaard	48	47	46	44	43
9055	Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar	166	166	160	155	149
9072	Vervanging software centrale afsluiting parkeren	34	22	11	0	0
Totaal bestemmingsreserves afschrijvingslasten		**741**	**728**	**699**	**670**	**652**

Voorzieningen

Voorzieningen (stand per 1 januari)						**(Bedragen x € 1.000)**
Nummer	**Naam**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
8006	Openbare verlichting	181	170	203	236	269

Deze voorziening dient om schommelingen in de kosten van het periodieke onderhoud aan de openbare verlichting en verkeersregelinstallaties op te vangen.

Toevoeging We houden rekening met een jaarlijkse storting van € 33.000 op basis van het beheerplan openbare verlichting en verkeersregelinstallaties (2022).

Onttrekking De geraamde onttrekking voor 2024 is verdeeld over 2024 en 2025. Hierdoor houden we in 2025 rekening met een onttrekking van € 43.000 uit de voorziening. In 2026 staat is geen onttrekking gepland.

8007	Wegen	2.675	2.165	2.461	2.757	3.053

Afdekken van verplichtingen en om schommelingen in het wegenonderhoud op te kunnen vangen. Het groot onderhoud aan de wegen is opgenomen in het beheerplan wegen en civiele kunstwerken. Na het vaststellen van het geharmoniseerde beheerplan wordt de reserve wegen van de voormalige gemeente Rijnwaarden naar deze voorziening overgeheveld.

Toevoeging De jaarlijkse storting is conform het beheerplan wegen en civiele kunstwerken (2022).

Onttrekking De onttrekking is conform het beheerplan wegen en civiele kunstwerken (2022).

8008	Bruggen	172	202	157	111	66

Deze voorziening is bedoeld voor de egalisatie van kosten van groot onderhoud aan bruggen conform het beheerplan wegen en civiele kunstwerken.

Toevoeging De jaarlijkse storting is gebaseerd op het in 2022 geactualiseerde beheerplan wegen en civiele kunstwerken.

Onttrekking De geraamde onttrekking is gebaseerd op het in 2022 geactualiseerde beheerplan.

Totaal voorzieningen	**3.028**	**2.537**	**2.821**	**3.105**	**3.389**

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2025	2026	2027	2028	2029
Ambities wegen 2025		30	0	0	0	0
Ambities wegen 2026		0	30	0	0	0
Ambities wegen Angerlo		9	0	0	0	0
Ambities wegen Lobith-Zuid		23	8	0	0	0
Edisonstraat - planvorming herinrichting		50	45	0	0	0
Fietspadstrooier		50	0	0	0	0
Gebiedsopgave Babberich met Witte Kruis	JA	335	185	250	1.000	0
Geitenwaard - fietspad		99	0	0	0	0
Herinr. voorterrein Turmac Cultuurf. en ged Kerkst		17	0	0	0	0
Herinrichting Kop van Tolkamer		455	0	0	0	0
Herinrichting Markt Zevenaar		130	0	0	0	0
Herinrichting Muldershof		22	0	0	0	0
Herinrichting park.plaatsen centrum/babberichseweg		248	0	0	0	0
Iveco V-06-DRX (374)		4	0	0	0	0
Kleine vrachtwagen 358 VW Crafter VBN-379-K		0	43	0	0	0
Lobith-Noord wegen: duurzaam en circulair		220	0	0	0	0
Monitoring geluid/fijnstof/trillingen A12/A15		0	0	0	84	0
Pannerden wegen: duurzaam en circulair		110	0	0	0	0
Planvorming herinrichting Doesburgsweg		0	0	96	0	0
Planvorming herinrichting Mercurion		0	0	0	0	71
Reconstructie Arnhemseweg/Methen en Ringbaan-Noord		-5	0	0	0	0
Revitalisatie dijken		74	100	200	0	0
Revitalisatie Nieuwstraat Pannerden		21	0	0	0	0
Revitalisatie Parkeerdek Masiusplein Zevenaar		525	0	0	0	0
Revitalisatie wegen Angerlo		50	0	0	0	0
Revitalisatie wegen Bijlanseweg Tolkamer		400	200	0	0	0
Revitalisatie wegen Bloemenkamp		432	0	0	0	0
Revitalisatie wegen Lobith-Noord		132	1.004	1.000	0	0
Revitalisatie wegen Lobith-Noord 26 / 22-24		0	2.427	0	0	0
Revitalisatie wegen Lobith-Zuid		214	110	0	0	0
Revitalisatie wegen Lobith-Zuid 26 / 22-24		0	508	0	0	0
Revitalisatie wegen Pannerden		123	1.600	0	0	0
Revitalisatie wegen Schrijvershoek		200	302	505	0	0
Revitalisatie wegen Schrijvershoek 26 / 22-24		0	1.167	0	0	0
Revitalisatie wegen Spijk		74	0	0	0	0
Rotonde Platanenlaan - Ringbaan		0	672	0	0	0
Snelfietsroute F12 - traject 7 en 9		1.203	0	0	0	0
Spoorverdubbeling - advies en planvorming		77	0	0	0	0
Straatmeubilair 2025		50	0	0	0	0
Straatmeubilair 2026		0	71	50	0	0
Straatmeubilair 26 / 22-24 index		0	30	0	0	0
Veegtruck		100	0	0	0	0
Veegwagen 27-BPR-5		71	0	0	0	0

Veegwagen 86-BNS-3	65	0	0	0	0
Verkeersregelinstallaties 2023	23	0	0	0	0
Verkeersregelinstallaties 2024	110	0	0	0	0
Verkeersregelinstallaties 2025	115	0	0	0	0
Verkeersregelinstallaties 2026	0	120	0	0	0
Verlichting duurzaam en circulair 2023	30	0	0	0	0
Verlichting duurzaam en circulair 2024	60	0	0	0	0
Verlichting duurzaam en circulair 2025	80	0	0	0	0
Verlichting duurzaam en circulair 2026	0	70	0	0	0
Vervangen armaturen 2026	0	250	0	0	0
Vervangen BOV 2016-2025 armatu-ren 2025	237	0	0	0	0
Vervangen BOV 2016-2025 masten 2025	196	0	0	0	0
Vervangen brug Eltenseweg	315	335	0	0	0
Vervangen grote zoutsproeier Epoke (GH-3)	65	0	0	0	0
Vervangen grote zoutsproeier Epoke (GH-7)	65	0	0	0	0
Vervangen masten 2026	0	160	0	0	0
Vervanging fietstunnel onder de weg 7Poort	286	261	0	0	0
Voetgangersoversteekplaatsen parkeerring	92	0	0	0	0
Voetpad K03 Ringbaan Noord / K04 Hekke	30	0	0	0	0
Witte Kruis - onderzoek Plan, MER	91	0	0	0	0
Zoutsilo	37	0	0	0	0
Totaal programma 2.	**7.440**	**9.698**	**2.101**	**1.084**	**71**

3. ECONOMIE

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over economische ontwikkeling, werklocaties, regelingen voor ondernemers en promotie van de gemeente.

Wat willen we?

Economische ontwikkeling is een essentieel onderdeel van de brede welvaart. We willen 'Onderneem het in Zevenaar!' op de kaart zetten. Dit doen we om economisch groeien, vernieuwen en ondernemen in Zevenaar aantrekkelijker te maken. Daarvoor bieden we ruimte voor ondernemerschap op toekomstbestendige bedrijventerreinen, in een bruisend stadscentrum en in levendige dorpscentra. Ons buitengebied is aantrekkelijk en combineert agrarische en vrijetijdseconomie op duurzame wijze. We zorgen voor het juiste aanbod van kavels op nieuwe bedrijventerreinen en verbetering van de kwaliteit van bestaande. Dat laatste kan als ondernemers zich per bedrijventerrein weten te organiseren rond het thema van 'toekomstbestendige bedrijventerreinen'.

Ontwikkelingen

Zevenaar ontwikkelt zich de komende jaren als economische motor binnen De Liemers, met een sterke focus op logistiek, maakindustrie en circulaire bedrijvigheid. Tegelijkertijd groeit de vrijetijdseconomie, waarbij Zevenaar inzet op toerisme, cultuur en recreatie als versterking van de lokale economie. De binnenstad en de toekomstige fashion outlet Zevenaar (FOZ) krijgen extra aandacht voor beleving, bereikbaarheid en functiemenging. Via samenwerking met onderwijsinstellingen zoals het Graafschap College en Rijn IJssel werken we aan het opleiden van vakmensen voor de regio. De energietransitie en aanpak van netcongestie zijn cruciaal om economische groei mogelijk te maken. Mede op basis van de koers van het nieuwe coalitie akkoord en collegeprogramma starten we in 2026 met het maken van een Omgevingsprogramma Economie, als uitwerking van de Omgevingsvisie Zevenaar 2040.

Beleidskaders

- Liemers Economische Visie LEV (2019)
- Economische Agenda Zevenaar (2021)
- Centrumvisie Zevenaar 2015 - 2025 (2015)
- Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2025 - 2028
- Omgevingsvisie Gemeente Zevenaar 2040 (2025)

WAT WILLEN WE?

3. Economie

Economische ontwikkeling is een essentieel onderdeel van de brede welvaart. We willen 'Onderneem het in Zevenaar!' op de kaart zetten. Dit doen we om economisch groeien, vernieuwen en ondernemen in Zevenaar aantrekkelijker te maken. Daarvoor bieden we ruimte voor ondernemerschap op toekomstbestendige bedrijventerreinen, in een bruisend stadscentrum en in levendige dorpscentra. Ons buitengebied is aantrekkelijk en combineert agrarische en vrijetijdseconomie op duurzame wijze. We zorgen voor het juiste aanbod van kavels op nieuwe bedrijventerreinen en verbetering van de kwaliteit van bestaande. Dat laatste kan als ondernemers zich per bedrijventerrein weten te organiseren rond het thema van 'toekomstbestendige bedrijventerreinen'.

WAT DOEN WE?

BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2026	Begroting 2029
Functiemenging (%)					
	2023	54,40	48,40	46,00	46,00
	Het aantal banen en woningen is in de gemeente Zevenaar niet volledig in balans. Vanuit de geplande woningbouw opgave is het zaak om ook ruimte voor economie goed te borgen. Een gezonde economie draagt, net als een gezonde leefomgeving en een inclusieve samenleving, bij aan de brede welvaart. Voor het versterken van de lokale economie zetten we onder andere in op de uitbreiding van bedrijventerrein 7Poort. De voorkeur heeft het om het woon-werkverkeer zo beperkt mogelijk te houden.				
Vestigingen (van bedrijven) (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar)					
	2023	166,30	149,30	150,00	153,00
	De gemeente Zevenaar volgt de provinciale en landelijke trend. Het aantal vestigingen ten opzichte van de inwoners in de leeftijdscategorie 15 t/m 64 jaar stijgt. Oorzaak hiervoor is het relatief grote aantal oprichtingen en het nog beperkt aantal faillissementen. De verwachte stijging zet wel door, maar niet zo fors als in 2022 en 2023.				

3.1 Realiseren van een aantrekkelijke binnenstad van Zevenaar voor inwoners en bezoekers

3.1.1 Wij werken samen aan een toekomstbestendig centrum van Zevenaar 2022-2026

Wij zetten in op het behoud van de leefbaarheid en de economische vitaliteit (als bovenlokaal winkelgebied) van het centrum van Zevenaar. Wij starten samen met centrumondernemers en vastgoedeigenaren met het toekomstbestendig maken van het centrum. Ieder vanuit zijn eigen rol. We zetten in op een eenduidige profilering en het compact maken van het kernwinkelgebied tot een centrumgebied.

We voeren het Actieplan Centrum uit, met als doel het centrum te ontwikkelen tot een compleet, compact en comfortabel winkel-, woon-, werk- en uitgaansgebied. We faciliteren de aanstelling van een centrummanager en professionalisering van de samenwerking tussen ondernemers, vastgoed en gemeente. Daarnaast stellen we met de betrokken partners een marketingstrategie en activiteitenplan op en voeren deze uit. Ook starten we met het opstellen van een plan om het centrum compact te maken: een transformatieplan.

3.3 Bevorderen van een beter ondernemingsklimaat

3.3.2 Wij participeren in de Liemerse Ambassade 2023-2026

In 2020 is de Liemerse Ambassade opgericht. De Liemerse Ambassade is het knooppunt in het regionaal economisch netwerk. Deze netwerkorganisatie helpt projectideeën te realiseren van Liemerse inwoners en bedrijven. Dat doen ze door krachten van ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen, overheid en inwoners te verbinden, talenten te ontwikkelen, middelen te verwerven en de resultaten aan het hele land te laten zien. De meerwaarde van deelname is meer samenhang realiseren tussen verschillende gebieden en vergroten van de structurele samenwerking om de economische kracht in de Liemers te versterken. Met name op de arbeidsmarktproblematiek en uitvoering van de Liemers Economische Visie speelt de Liemerse Ambassade een rol.

3.3.4 Wij voeren de Economische Agenda Zevenaar uit 2022-2026

We blijven werken aan de uitvoering van de Economische Agenda Zevenaar. We zetten in op meer werkgelegenheid, meer ruimte voor ondernemerschap en meer samenwerken als partners in business. Vermindering van regeldruk en verbetering van de dienstverlening aan ondernemers door de gemeentelijke organisatie zijn hiervoor belangrijke resultaten. We verbeteren onze dienstverlening onder meer door het inrichten van een speciaal ondernemersloket. Door uitvoering van een tweejaarlijkse ondernemerspeiling meten we het effect van de verbetering. In het kader van ruimte voor ondernemerschap gaan we aan de slag met het toekomstbestendig maken van bedrijventerrein in Lobith en/of Giesbeek, afhankelijk van de organisatiegraad op het terrein. Om de uitvoering van de Economische Agenda te bewaken, stellen we een Economische Monitor op.

3.3.5 Wij voeren de Liemers Economische Visie uit 2023-2026

In 2020 zijn we gestart met de uitvoering van de Liemers Economische Visie (LEV), samen met de gemeenten Doesburg, Duiven, Montferland en Westervoort. Speerpunten zijn maakindustrie, logistiek, vrijetijdseconomie en detailhandel. In 2022 ronden we de eerste fase af en stellen we een nieuw uitvoeringsprogramma 2023-2026 op. Deze voeren we samen met de Liemerse gemeenten, ondernemers en onderwijsinstellingen binnen de Liemerse Ambassade uit.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten					
Primitieve begroting 2025-2028	23.773	485	9.261	10.000	485
1e voortgangsrapportage 2025	30	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	9.469	0	1.923	1.291	14.553
Wijziging tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totale baten tot de begroting	**33.273**	**485**	**11.185**	**11.292**	**15.038**
Mutaties in deze begroting (baten)					
6. Financieel gezonde toekomst	0	**62**	106	150	194
IV05 Toeristenbelasting	0	62	106	150	194
Totaal gemuteerde baten	**0**	**62**	**106**	**150**	**194**
Totale baten in deze begroting	**33.273**	**547**	**11.291**	**11.442**	**15.232**
Lasten					
Primitieve begroting 2025-2028	24.329	1.081	9.858	10.553	1.035
1e voortgangsrapportage 2025	123	85	68	85	71
Kadernota 2026	0	-1	-1	-1	-1
2e voortgangsrapportage 2025	9.452	0	1.923	1.291	14.553
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	56	57	58	55
Totale lasten tot de begroting	**33.904**	**1.221**	**11.906**	**11.986**	**15.715**

Mutaties in deze begroting (lasten)

1. Autonome ontwikkelingen	0	**-5**	-5	-5	-5
Actualisatie budget rentelasten	0	0	0	0	0
Actualisatie budget salarissen en overhead grondexploitaties	0	-5	-5	-5	-5
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**3**	3	3	3
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	0	3	3	3	3
5. Mutaties < € 100.000	0	**25**	25	0	0
Actualisatie budget opstellen omgevingsprogramma economie	0	25	25	0	0
6. Financieel gezonde toekomst	0	**0**	0	0	0
FT12 Invoeren projectfinanciering	0	0	0	0	0
IV05 Toeristenbelasting	0	0	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**23**	**23**	**-2**	**-2**
Totale lasten in deze begroting	**33.904**	**1.244**	**11.929**	**11.984**	**15.713**
Resultaat voor bestemming	**-632**	**-697**	**-638**	**-542**	**-481**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2025-2028	0	15	17	17	17
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	0	**15**	17	17	17
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves					
Saldo reserve mutaties	**0**	**15**	**17**	**17**	**17**
Resultaat na bestemming	**-632**	**-682**	**-622**	**-526**	**-464**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget rentelasten	0	0	0	0

Jaarlijks actualiseren wij de rentelasten. De volgende zaken hebben invloed op de hoogte van de rentelast:
1. Het faseren van investeringen;
2. De hoogte van de boekwaarden van de grondexploitaties;
3. Het toepassen van projectrente voor grondexploitatie vanaf 2026;
4. Aflopen van huidige langlopende leningen met lage rentes.

1. Doordat investeringen worden verschoven, verschuift ook de bijbehorende rentelast.
2. De boekwaarden van de grondexploitaties Zevenaar-Oost bedrijven, Mercurion en Businesspark 7Poort II zijn in 2025 weer aangepast op basis van de herziene grondexploitaties per 1 januari 2025 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 25 juni 2025. De boekwaarden van de grondexploitaties in de komende jaren zijn lager dan eerder geraamd. Dit veroorzaakt een lagere financieringsbehoefte en dus een lagere rentelast. Dienstjaar 2027 is een uitzondering. Bij de begroting 2025-2028 werd een lagere boekwaarde verwacht. Door de herziening is de boekwaarde flink gestegen. Hierdoor ontstaat in 2027 een hogere financieringsbehoefte dan eerder geraamd en dus ook een hogere rentelast.
3. Vanaf 2026 passen we projectfinanciering toe voor GREX Businesspark 7Poort II. Dit zorgt voor een hogere doorbelasting naar deze grondexploitatie en dus een lagere rente in de algemene dienst. Dit effect is zichtbaar in het journaal 'FT12 Invoeren projectfinanciering'.
4. In de komende jaren lossen we ca. 25 miljoen af op huidige langlopende leningen. Het rentepercentage van deze leningen is gemiddeld een stuk lager dan de huidige rente waartegen we nieuwe leningen aan moeten trekken om aan onze financieringsbehoefte te voldoen.

Actualisatie budget salarissen en overhead grondexploitaties	5	5	5	5

In 2025 is grondexploitatie Vestersbos geopend. Dit zorgt ervoor dat aan deze grondexploitatie salaris- en overheadkosten kunnen worden toegerekend. Dit heeft een positief effect op de meerjarenbegroting. Daarnaast is voor diverse grondexploitaties langer inzet nodig dan in de begroting 2025-2028 verwacht. Per saldo een voordeel in 2026 tot en met 2028 aflopend van € 168.000 naar € 57.000. Per saldo een nadeel vanaf 2029 oplopend naar structureel € 63.000.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	-3	-3	-3	-3

In 2026 hebben we te maken met diverse kostenstijgingen en -dalingen binnen de gemeente en de RDL. Binnen de gemeente zijn met name de loonkosten gestegen die voor een deel worden doorbelast aan de RDL. Binnen de RDL zijn per saldo de kosten voor afvalinzameling hoger en hiermee ook onze bijdrage aan de RDL. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een stijging van personele kosten en hogere verwerkingskosten van het afval op de aanbiedstations. Anderzijds is er een daling van de materiële kosten als gevolg van bijvoorbeeld lagere brandstofkosten.
Per saldo stijgen de kosten voor de gemeente Zevenaar als gevolg van de hierboven genoemde wijzigingen structureel vanaf 2026 met € 48.000 ten opzichte van 2025. Dit verrekenen wij binnen de afvalstoffenheffing en is daarmee budgettair neutraal. Door bovengenoemde kostenstijging stijgt het tarief van de afvalstoffenheffing.

6. Financieel gezonde toekomst				
FT12 Invoeren projectfinanciering	**0**	**0**	**0**	**0**

Voor nieuw vast te stellen grexen/voorbereidings- of grondaankoopbudgetten wegen wij per keer af of er projectfinanciering toegepast wordt. In deze begroting kunnen we alleen projectfinanciering toepassen bij grondexploitatie Businesspark 7PoortII.

IV05 Toeristenbelasting	**62**	**106**	**150**	**194**

In de besluitvorming van de Financieel Gezonde toekomst is besloten de toeristenbelasting te verhogen. Dit betreft een geleidelijke tariefsverhoging en het invoeren van een tariefdifferentiatie waarbij in 2029 het tarief voor een overnachting in een luxe accommodatie € 2,50 is en voor een overnachting in overige accommodaties € 1,50.

Totaal mutaties	**64**	**108**	**152**	**196**

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten							
3.1	Economische ontwikkeling	3	30	0	0	0	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	167	32.757	0	10.700	10.807	14.553
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	32	45	45	45	45	45
3.4	Economische promotie	450	440	502	546	590	634
Totaal Baten		**653**	**33.273**	**547**	**11.291**	**11.442**	**15.232**
Lasten							
3.1	Economische ontwikkeling	596	708	751	737	685	667
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.244	32.757	0	10.700	10.807	14.553
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	168	173	189	188	188	188
3.4	Economische promotie	321	265	305	304	304	304
Totaal Lasten		**3.329**	**33.904**	**1.244**	**11.929**	**11.984**	**15.713**
Saldo							
3.1	Economische ontwikkeling	-593	-678	-751	-737	-685	-667
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-2.077	0	0	0	0	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-136	-128	-144	-143	-143	-143
3.4	Economische promotie	129	175	197	242	286	330
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-2.677**	**-632**	**-697**	**-638**	**-542**	**-481**

0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	34	0	15	17	17	17
	Toevoegingen	0	0	0	0	0	0
Totaal Mutaties reserves		**34**	**0**	**15**	**17**	**17**	**17**
Begrotingsresultaat na bestemming		**-2.642**	**-632**	**-682**	**-622**	**-526**	**-464**

Overzicht van Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Programma 3. Economie					
Baten					
Lasten					
Opstellen lokale ontwikkelstrategie.	Voor versterking van het landelijk gebied is projectsubsidie aangevraagd. Doel is om te komen tot een lokale ontwikkelstrategie voor de vijf gemeenten in de Liemers. In totaliteit is vanuit Zevenaar een bedrag van € 274.500 beschikbaar gesteld.	69	69	0	0
Totaal programma 3		**-69**	**-69**	**0**	**0**

In het hoofdstuk 'Financiën' wordt in het 'overzicht incidentele baten en lasten' een nadere toelichting gegeven met betrekking tot de incidentele lasten.

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2025	2026	2027	2028	2029
9006	Revitalisering Tatelaar fase 2	500	500	500	483	467
9051	Herinrichting Muldershof	565	565	551	537	523
9052	Herinrichting Markt Zevenaar	375	375	363	351	339
Totaal bestemmingsreserves afschrijvingslasten		**1.440**	**1.440**	**1.414**	**1.371**	**1.328**

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2025	2026	2027	2028	2029
Herinrichten Edisonstraat/Doesburgseweg		0	0	400	350	0
Raadhuisplein - herinrichten		5	0	0	0	0
Toekomstbest. bedrijventerrein Hengelder&Tatelaar		223	210	0	0	0
Toekomstbestendig bedr.terrein Lobith-Halve Maan		0	250	250	0	0
Zevenaar - bruisend maken centrum		43	0	0	0	0
Totaal programma 3.		**271**	**460**	**650**	**350**	**0**

4. ONDERWIJS

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over alle onderwijszaken, zoals het openbaar onderwijs, huisvesting van scholen en leerlingzaken (leerlingenvervoer, kinderopvang, volwasseneneducatie, onderwijskansenbeleid).

Wat willen we?

We vinden het belangrijk dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis naar school kunnen gaan. Hierdoor is de school een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders. Kinderen moeten lopend of met de fiets naar de basisschool kunnen.

Ontwikkelingen

Onderwijs algemeen

We vinden het belangrijk dat alle kinderen in onze gemeente kwalitatief goed en passend onderwijs krijgen, bij voorkeur zo dicht mogelijk bij huis. En daarbij blijven we investeren in de goede samenwerking met kinderopvang en onderwijs. Hierbij noemen we met name de voorschoolse educatie, hulp bij taal en lezen om kansen voor alle kinderen te vergroten. De scholen hebben de taak passend onderwijs te bieden voor elke leerling. Soms is het nodig dat er extra gemeentelijke hulp geboden wordt naast de ondersteuning vanuit passend onderwijs. Daarvoor is binnen de gemeente Zevenaar aandacht.

Onderwijskansenbeleid

In 2026 werken we samen met betrokken organisaties aan de uitvoering van het geactualiseerde onderwijskansenbeleid 2024-2027. Leidraad hiervoor is de uitvoeringsagenda die we hebben opgesteld. De uitvoeringsagenda is in samenspraak met de schoolbesturen, kinderopvangorganisaties en andere betrokken partijen opgesteld. Belangrijk hierin is dat we kinderen uit een sociaal-economisch moeilijke situatie extra aandacht geven. Hiermee geven wij deze kinderen meer kansen om een goede start te maken. We kunnen de activiteiten betalen uit de rijksmiddelen voor onderwijsachterstandenbeleid.

Onderwijshuisvesting

Voor IKC De Wissel worden de laatste onderzoeken van de definitiefase in 2025 afgerond, met een raadsvoorstel voor het definitieve plan en budget verwacht in najaar 2025. Bij een positief raadbesluit kan worden gestart met de ontwerpfase. Deze zal doorlopen in 2026 en 2027. De gemeente is verantwoordelijk voor het slopen van het huidige pand op de Vincent van Goghstraat 4 en het bouwrijp opleveren. Vanwege de verwachte aanwezigheid van vleermuizen kan op z'n vroegst in najaar 2026 gesloopt worden. De Taalschool zal dan ook moeten verhuizen. Binnen de regio is aangegeven dat de voorkeur naar een nieuwe locatie binnen de kern Zevenaar uitgaat. Er wordt voor een tijdelijke oplossing voor maximaal 4 jaar gezocht. Binnen Zevenaar is geen geschikt maatschappelijk vastgoed beschikbaar. Er wordt gekeken naar commercieel vastgoed dat bij voorkeur vanaf begin schooljaar 2026/2027 beschikbaar is. Voor de periode daarna wordt een meer structurele oplossing gezocht binnen de regio van de Taalschool.

Vanaf winter 2025/voorjaar 2026 is de verwachting dat het onderzoek voor het herhuisvesten van IKC De Tamboerijn gestart kan worden. Hiervoor is nieuw onderzoekskrediet noodzakelijk. Deze onderzoeken voor de wenselijkheid en haalbaarheid van de beoogde locatie zullen in 2026 doorlopen. Eind 2025/begin 2026 zal er naar verwachting een beslissing worden genomen over nieuwe huisvesting voor Heerenmäten/Zonegge. Daarna kan het schoolbestuur Quadraam in 2026 starten met de ontwerpfase. Hiervoor is al (een gedeelte van) het voorbereidingskrediet gereserveerd. Dit wordt middels een apart raadsvoorstel gevraagd beschikbaar te stellen.

Het IHP primair onderwijs 2025-2050 is in juni 2025 geamendeerd aangenomen. De meerjareninvestering wordt in de begroting verankerd. Voor deze begrotingsperiode zullen de kapitaallasten voor IKC De Wissel verwacht worden in 2029.
Ook wordt er een vinger aan de pols gehouden m.b.t. de ontwikkelingen op het gebied van woningbouw. Als

er meer/sneller woningen worden bijgebouwd dan verwacht, kan het zijn dat er ook sneller uitbreiding bij bestaande scholen gerealiseerd moet worden of dat er nieuwe scholen in nieuwe wijken moeten komen. O.a. basisschool de Trompetter is de laatste jaren hard gegroeid. Deze school krijgt al eerder met een ruimtetekort te maken dan dat deze volgens de planning van het IHP wordt aangepakt. Om die reden heeft het schoolbestuur een aanvraag voorzieningen onderwijshuisvesting ingediend voor de benodigde ruimte conform leerlingenaantallen en de (gemeentelijke) prognosecijfers.

Volwasseneneducatie
We geven uitvoering aan het regionale programma volwasseneneducatie & aanpak versterking basisvaardigheden regio Midden Gelderland 2025-2028. Hierbij wordt het samenwerkingsverband van het Liemers Taalhuis verder doorontwikkeld, om een zo passend mogelijk aanbod te hebben voor alle inwoners met een (digi)taalvraag. Hierbij krijgen we ondersteuning vanuit de regio en wordt het aanbod gefinancierd vanuit Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) middelen. Naast het Liemers Taalhuis spelen hierbij de Informatiepunten Digitale Overheid (IDO) een blijvende rol, deze taak wordt uitgevoerd vanuit de bibliotheek vestigingen. Daarnaast zal er in de kernen inzet zijn van een mobiel (bakfiets) punt om ondersteuning aan inwoners met een (digi)taalvraag dichtbij te kunnen laten starten. In de eigen organisatie begeleiden we medewerkers verder in het herkennen en doorverwijzen van inwoners met een (digi)taalvraag. Dit doen we door middel van de inzet van trainingen van het ROC Rijn IJssel in samenwerking met stichting Lezen en Schrijven.

Leerlingenvervoer
Op basis van het in 2024 vastgestelde verbeterplan doelgroepenvervoer zijn verbeteringen en maatregelen doorgevoerd die moeten leiden tot vermindering van de kosten van het doelgroepenvervoer via de BVO DRAN. Voor het leerlingenvervoer is ingezet op een jaarlijkse 2% verlaging van het aantal leerlingen in dit vervoer bij de BVO DRAN.

WAT WILLEN WE?

4. Onderwijs

We vinden het belangrijk dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis naar school kunnen gaan. Hierdoor is de school een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders. Kinderen moeten lopend of met de fiets naar de basisschool kunnen.

WAT DOEN WE?

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2026
Gemeenschappelijke regeling		
Huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	Op het gebied van huisvesting voortgezet onderwijs werken de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar samen in een Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs Liemers. Door deze samenwerking kunnen er in alle drie de gemeenten grote renovaties en nieuwbouw plaatsvinden, die de gemeenten zelfstandig moeilijk kunnen realiseren.	1.121

BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2026	Begroting 2029
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)					
	2024	5,10	1,10	1,30	1,30

Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jeugdige (5 tot 16 jaar) of een kwalificatieplichtige jeugdige (16 en 17 jaar) niet op een school staat ingeschreven.
De cijfers voor Zevenaar wijken positief af van het Gelders gemiddelde. Het onderwijs en RBL zetten in op maatregelen om ervoor te zorgen dat alle leerlingen naar school gaan. In de zomerperiode wordt door het RBL nauwkeurig gemonitord of leerlingen die worden uitgeschreven bij een school, op een nieuwe school weer staan ingeschreven. Dit geldt met name bij de overgang van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs, en van voortgezet onderwijs naar een vervolgopleiding. Monitoring zorgt ervoor dat jeugdigen sneller in beeld komen, en dus ook sneller kan worden ingegrepen als blijkt dat er geen (her)inschrijving heeft plaatsgevonden.

Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)					
	2024	28,00	45,00	20,00	20,00

Van relatief verzuim is sprake als een leerplichtige of kwalificatieplichtige jeugdige (tot 23 jaar) gedurende 4 opeenvolgende lesweken meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuimt.

Bij relatief verzuim zien we in vergelijking met het voorgaande jaar gelijk blijvende cijfers. Bij relatief verzuim gaat het meestal om zorgverzuim. Het gaat om schoolverzuim vanwege situaties thuis in het gezin, soms als gevolg van financiële problematiek. We blijven met het RBL, de school en ouders werken aan verdere verdere daling van het relatief verzuim.

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (% deelnemers aan VO en MBO)					
	2024	2,10	2,10	1,70	1,70

Voortijdig schoolverlaters zijn jongeren tot 23 jaar zonder startkwalificatie die langer dan vier weken aaneengesloten geen onderwijs volgen of niet staan ingeschreven op een school.

We zien ten opzichte van het jaar ervoor een lichte daling in het percentage voortijdig schoolverlaters, zowel in Gelderland als in Zevenaar. Het RBL en de RSD helpen voortijdig schoolverlaters weer terug naar school te gaan of zij begeleiden jongeren naar werk. Jongeren in een kwetsbare positie krijgen hierbij extra ondersteuning.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten					
Primitieve begroting 2025-2028	1.174	1.174	1.174	1.174	1.174
1e voortgangsrapportage 2025	110	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Wijziging tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totale baten tot de begroting	**1.284**	**1.174**	**1.174**	**1.174**	**1.174**
Mutaties in deze begroting (baten)					
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**0**	0	-125	1
Actualisatie budget reserve vervangende nieuwbouw De Wissel	0	0	0	-125	1
Totaal gemuteerde baten	**0**	**0**	**0**	**-125**	**1**
Totale baten in deze begroting	**1.284**	**1.174**	**1.174**	**1.174**	**1.174**
Lasten					
Primitieve begroting 2025-2028	6.467	6.789	6.557	7.219	6.997
1e voortgangsrapportage 2025	215	-17	-17	-17	213
Kadernota 2026	0	45	48	6	89
2e voortgangsrapportage 2025	-147	-1	-1	-1	-1
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	-77	207	-204	-276
Totale lasten tot de begroting	**6.535**	**6.739**	**6.794**	**7.003**	**7.023**
Mutaties in deze begroting (lasten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**-56**	-12	293	310
Actualisatie budget afschrijvingen	0	-55	-13	-210	-198
Budgetmutaties gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs	0	-1	0	503	508
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**140**	218	218	343
Actualisatie investering vervangende nieuwbouw De Tamboerijn	0	0	0	0	0
Actualisatie investering vervangende nieuwbouw De Wissel	0	0	0	0	126
Budget tijdelijke uitbreiding De Trompetter inclusief onderwijsleerpakket	0	140	218	218	218
6. Financieel gezonde toekomst	0	**-400**	-400	-400	-400
FT04 Afschrijvingstermijn van gebouwen aanpassen	0	-400	-400	-400	-400

Totaal gemuteerde lasten	**0**	**-316**	**-195**	**111**	**254**
Totale lasten in deze begroting	**6.535**	**6.423**	**6.599**	**7.114**	**7.276**
Resultaat voor bestemming	**-5.251**	**-5.249**	**-5.425**	**-5.940**	**-6.102**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2025-2028	123	123	123	248	248
1e voortgangsrapportage 2025	-55	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	0	0	-125	1
Totaal onttrekkingen reserves	68	**123**	123	123	249
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	0	**0**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**68**	**123**	**123**	**123**	**249**
Resultaat na bestemming	**-5.183**	**-5.126**	**-5.302**	**-5.817**	**-5.853**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget afschrijvingen	**55**	**13**	**210**	**198**

Jaarlijks actualiseren we de afschrijvingslasten. Tevens aanpassing van benodigde bedrag in reserve afschrijvingslasten en bijbehorende jaarlijkse vrijval als gevolg van afwijkingen in het werkelijk geïnvesteerde bedrag en faseringen. Dit werkt door in meerdere programma's.

Budgetmutaties gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs	**1**	**0**	**-503**	**-508**

In de meerjarenraming van de Gemeenschappelijke Regeling Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL) is rekening gehouden met jaarlijkse indexeringen en de kapitaallasten van de investering (€ 28.025.000) voor vervangende nieuwbouw van de locaties Zonegge en Heerenmaten. De verwachting is dat de bouw in 2027 wordt afgerond. Met ingang van 2028 is rekening gehouden met de hogere lasten (bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling) voor de deelnemende gemeente.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie investering vervangende nieuwbouw De Tamboerijn	**0**	**0**	**0**	**0**

In het Integraal Huisvestingsplan 2025-2050 is een investering opgenomen voor vervangende nieuwbouw van het schoolgebouw De Tamboerijn. Op basis van de VNG-norm wordt uitgegaan van een investering van € 4.775.000. Dit is inclusief kosten voor tijdelijke huisvesting. De oplevering wordt verwacht in 2030. De afschrijvingslasten (€ 95.500) worden vanaf dat jaar opgenomen op basis van 50 jaar afschrijving, maar vallen buiten het vierjaarsbereik van deze meerjarenbegroting.
We nemen de investeringsbedragen op omdat we er van uit gaan dat we in 2026 beginnen met het onderzoek- en voorbereiding.

Actualisatie investering vervangende nieuwbouw De Wissel	**0**	**0**	**0**	**-126**

In het Integraal Huisvestingsplan 2025-2050 is een investering opgenomen voor vervangende nieuwbouw van het schoolgebouw De Wissel. Hierin wordt uitgegaan van een investering van € 6.290.000 (VNG-norm, prijspeil 2025). Dit is inclusief kosten voor de ruimte voor kinderopvang. Naar verwachting wordt de nieuwbouw opgeleverd in 2028. De afschrijvingslasten (€ 125.800) worden vanaf 2029 opgenomen in de begroting op basis van 50 jaar afschrijven. Deze afschrijvingslasten worden gedekt uit de bestemmingsreserve 'vervangende nieuwbouw 'De Wissel'.

Budget tijdelijke uitbreiding De Trompetter inclusief onderwijsleerpakket	**-140**	**-218**	**-218**	**-218**

In het Integraal huisvestingsplan 2025-2050 is vervangende nieuwbouw opgenomen met een geplande oplevering in 2032. Tot dan is een tijdelijke uitbreiding noodzakelijk inclusief een onderwijs leerpakket (€ 30.000). De kosten voor de tijdelijke uitbreiding wordt in 2026 geraamd op € 110.000 en vanaf 2027 € 217.500. Begin 2026 gaan we onderzoeken hoe we de tijdelijke huisvestingen willen realiseren. Hierbij kijken we naar huur, maar ook naar eigen aanschaf.

6. Financieel gezonde toekomst				
FT04 Afschrijvingstermijn van gebouwen aanpassen	**400**	**400**	**400**	**400**

Wij passen de afschrijvingstermijn van bedrijfsgebouwen aan van 40 jaar naar 50 jaar met ingang van begrotingsjaar 2026. Op dit moment is de afschrijvingstermijn van bedrijfsgebouwen 40 jaar. We zien in de praktijk dat gebouwen langer meegaan dan deze termijn. De economische levensduur is dus langer. We verlengen daarom de afschrijvingstermijn van gebouwen naar 50 jaar en sluiten hierdoor meer aan bij de levensduur.
Het voordeel van € 550.000 is nu op hoofdlijnen geboekt. Deze zullen bij de 2e VGR 2026 nader uitgesplitst worden.

Totaal mutaties	**316**	**195**	**-111**	**-254**

Toelichting reserve mutaties

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van reservemutaties die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie budget reserve vervangende nieuwbouw De Wissel	**0**	**0**	**-125**	**1**

In het Integraal Huisvestingsplan 2025-2050 voor het primair onderwijs is een investering opgenomen voor vervangende nieuwbouw van De Wissel. In het verleden is een bestemmingsreserve ingesteld waarmee de afschrijvingslasten van De Wissel gedekt kunnen worden. Wij stellen voor om vanaf 2029 de kapitaallasten van De Wissel te dekken uit deze bestemmingsreserve. Administratief was al rekening gehouden met een dekking uit deze reserve voor 2028 en 2029. De onttrekking voor 2028 is ten onrechte en wordt met deze wijziging aangepast.

Totaal reservemutaties	**0**	**0**	**-125**	**1**

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten							
4.2	Onderwijshuisvesting	11	10	11	11	11	11
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.452	1.273	1.163	1.163	1.163	1.163
Totaal Baten		**1.464**	**1.284**	**1.174**	**1.174**	**1.174**	**1.174**
Lasten							
4.1	Openbaar basisonderwijs	10	10	10	10	10	10
4.2	Onderwijshuisvesting	3.444	3.484	3.437	3.544	3.981	4.061

4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.951	3.041	2.975	3.045	3.123	3.205
Totaal Lasten		**6.404**	**6.535**	**6.423**	**6.599**	**7.114**	**7.276**
Saldo							
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.499	-1.768	-1.812	-1.882	-1.960	-2.042
4.1	Openbaar basisonderwijs	-10	-10	-10	-10	-10	-10
4.2	Onderwijshuisvesting	-3.432	-3.474	-3.426	-3.533	-3.970	-4.050
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-4.940**	**-5.251**	**-5.249**	**-5.425**	**-5.940**	**-6.102**
0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	68	68	123	123	123	249
	Toevoegingen	275	0	0	0	0	0
Totaal Mutaties reserves		**-207**	**68**	**123**	**123**	**123**	**249**
Begrotingsresultaat na bestemming		**-5.147**	**-5.183**	**-5.126**	**-5.302**	**-5.817**	**-5.853**

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	**Naam**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
9028	Onderwijshuisvesting	261	251	242	232	222
9029	Basisschool 't Scathe	1.834	1.776	1.717	1.658	1.599
9034	De Cirkel/De Duim	551	524	496	469	441
9053	Vervangende nieuwbouw de Wissel	6.500	6.500	6.500	6.500	6.500
9065	Aanpassing tijdelijke huisvesting Platanenlaan	0	0	0	0	0
Totaal bestemmingsreserves afschrijvingslasten		**9.146**	**9.051**	**8.955**	**8.859**	**8.763**

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2025	2026	2027	2028	2029
Aanpassing locaties Liemers College (VO)	JA	3.500	0	0	0	0
Bouwkundige aanpassing ds. Jonkerschool		25	0	0	0	0
Bouwvoorbereiding basisschool de Wissel	JA	250	0	0	0	0
Brede school Groot Holthuizen - 1e inrichting/olp		278	0	0	0	0
Carrousel/Maatjes verbouw - aanpassing		147	0	0	0	0
Haalbaarheidsonderz huisv de Tamboerijn/de Wissel		64	150	0	0	0
Herstel dak en kozijnen basisschool de Bem		50	0	0	0	0
Renovatie in div. schoolgebouwen		17	0	0	0	0
Vervangende nieuwbouw De Tamboerijn	JA	0	230	245	2.150	2.150
Vervangende nieuwbouw De Wissel	JA	0	3.460	2.830	0	0
Voorbereiding verv.nieuwb./renovatie Herenmaten	JA	250	0	0	0	0
Totaal programma 4.		**4.581**	**3.840**	**3.075**	**2.150**	**2.150**

5. SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden sport, kunst en cultuur, erfgoed, media (bibliotheek), openbaar groen en vrijetijdseconomie.

Wat willen we?

Wij vinden het belangrijk dat inwoners hun vrije tijd op een aangename en zinvolle wijze kunnen invullen. Een goed aanbod van sport, cultuur en recreatie is hiervoor essentieel en draagt bij aan de leefbaarheid, ontmoeting en verbinding. Sport is goed voor de gezondheid en brengt mensen samen. We willen een divers en kwalitatief sterk cultureel en educatief aanbod dat toegankelijk is voor alle inwoners. De gemeente Zevenaar is een mooie bestemming. We hebben diverse natuurgebieden, recreatiegebieden en landgoederen. Zowel inwoners als toeristen moeten zich kunnen ontspannen en vermaken in onze gemeente.

Ontwikkelingen

Sport

De komende jaren blijven we investeren in een gezonde en vitale gemeente Zevenaar. De uitvoering van de beleidsnota Sport 2021–2028 vormt hierbij het kompas. We zetten in op het versterken van de sportinfrastructuur, het bevorderen van een gezonde leefstijl en het vergroten van de toegankelijkheid van sport voor álle inwoners. Daarbij blijven we nauw samenwerken met uitvoeringspartner Ataro B.V., sportverenigingen, onderwijs, zorg- en welzijnspartijen.

Een belangrijk speerpunt voor de periode 2026–2029 is het toewerken naar het toekomstbestendig maken van sportaccommodaties in Zevenaar. De kwaliteit, toegankelijkheid en multifunctionaliteit van sportvoorzieningen zijn essentieel voor een vitale sportinfrastructuur. Hierbij valt te denken aan het optimaliseren van het gebruik van binnensportlocaties en het stimuleren van gezamenlijk gebruik door sportverenigingen, onderwijs en maatschappelijke organisaties. Daarbij wordt ook gekeken naar een evenwichtige spreiding van voorzieningen over de kernen, zodat sport voor iedere inwoner bereikbaar blijft. De mogelijke herinrichting van sportpark Hengelder is hierin een voorbeeldproject, waarbij we samen met gebruikers en partners werken aan een toekomstbestendig en breed inzetbaar sportpark.

De mogelijke herinrichting van sportpark Hengelder is een strategisch project dat in deze periode verder vorm krijgt. Op basis van de participatie en het raadsbesluit in 2025, worden vervolgstappen gezet in de planvorming, financiering en uitvoering. Daarbij is het van belang dat de verantwoordelijkheden van betrokken partijen helder zijn en dat de herinrichting aansluit bij het bredere sport- en vastgoedbeleid van de gemeente.

Door sport in te zetten als middel voor participatie, gezondheid en ontmoeting, dragen we bij aan een veerkrachtige en verbonden samenleving.

Cultuur

In juli 2025 is een aanvraag gedaan bij de provincie voor de nieuwe regeling Culturele infrastructuur en cultuur en erfgoedparticipatie (voorheen regeling cultuur- en erfgoedpacten). Het projectplan hiervoor is opgesteld met de gemeenten Duiven, Westervoort, Lingewaard, Overbetuwe en Zevenaar voor de jaren 2025 t/m 2027. Bij toekenning vanuit de provincie zullen we vanaf januari 2026 uitvoering geven aan het projectplan. Het pact is een belangrijk middel om Liemers brede initiatieven op het gebied van toerisme en recreatie, cultuur en cultureel erfgoed te kunnen ondersteunen, hierdoor zijn er al vele succesvolle projecten gerealiseerd in de Liemers.
Samen met Kunstwerk! en de gemeenten Duiven, Westervoort wordt sinds september 2025 gewerkt aan het vernieuwen van het beleidskader Kunstwerk!, waarbij monitoring en prestatieafspraken verder worden doorontwikkeld. Aandachtsgebied hierbij is de bibliotheek. Vanaf juli 2026 hebben gemeenten zelf de zorgplicht voor bibliotheken, waarbij moet worden zorg gedragen voor de uitvoering van de 5 bibliotheekfuncties uit de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (WSOB).

Op basis van de positieve evaluatie vanuit de culturele sector en de scholen wordt voor schooljaar 2025/2026 de inzet van de cultuurcoach in het VO doorgezet om de verbinding te maken tussen de middelbare scholen en het lokale culturele aanbod. Zodat alle leerlingen in Zevenaar in aanraking kunnen blijven raken met kunst en cultuur. Daarbij wordt project Kunstbende voor de Liemers opnieuw ingezet, dit wordt gefinancierd door SPUK gelden (combinatiefunctionaris) en middelen vanuit een aanvraag bij de Groene Metropool Regio. Binnen de Groene Metropoolregio is in juni 2025 het nieuwe Regioplan 2025 t/m 2027 cultuurregio 025 vastgesteld, met de drie focusgebieden; cultuureducatie, amateurkunst & vrijwilligers en talentontwikkeling. Vanaf 2026 geven we in regionaal verband uitvoering aan dit projectplan.

De afgelopen jaren ontving Kunstwerk! jaarlijks €100.000 voor de uitvoering van NME-onderwijs. De huidige subsidieovereenkomst loopt tot en met juni 2026. Voor een eventuele voortzetting van de samenwerking na deze periode is een nieuw raadsbesluit nodig. De bedoeling is om de toekomstige afspraken over NME onder te brengen in de bestaande dienstverleningsovereenkomst met Kunstwerk!. Begin 2026 wordt hiervoor een raadsvoorstel voorgelegd met daarin de financiële consequenties van mogelijke voortzetting. Kunstwerk! is daarnaast in gesprek met andere gemeenten en scholen om te komen tot een structureel en evenwichtig financieringsmodel. Doel is het verkleinen van de financiële afhankelijkheid van de gemeente Zevenaar.

Vrijetijdseconomie
In regionaal verband hebben wij het belevingsconcept om het derde waterverhaal "De Rivier, je kan er niet omheen" ontwikkeld. In 2025 zijn we gestart met de uitvoering van het bovenregionale uitvoeringsprogramma en de ontwikkeling van lokale subgebieden, waaronder drie in Zevenaar. Daarnaast gaan wij het Romeins verleden in Zevenaar/Liemers nog beter zichtbaar en beleefbaar maken.

Beleidskaders
- Beleidsnota Sport 2021-2028
- Cultuur en erfgoedpact de Liemers 2022-2024 (2022)
- Visie en integrale nota sociaal domein 2024-2028 (2024)
- Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 (2017)
- Structuurvisie gemeente Zevenaar 2012-2030
- Een visie op het erfgoed 2015-2019 (Zevenaar)
- Beleidskader vrijetijdseconomie 2030 (2019)
- Archeologie in de gemeente Zevenaar, actualisatie van de archeologische waarden en verwachtingskaart
- Notitie kunstbezit
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (DPRA) (2022)
- Beheerplan openbaar groen (2022)
- Beheerplan speelvoorzieningen (2022)
- Beleidskader de Liemers Kunstwerk! 2022-2025 (2021)
- Visie Turmac Cultuurfabriek 2030
- Uitvoeringsplan Turmac Cultuurfabriek 2025 - 2030

WAT WILLEN WE?

5. Sport, cultuur en recreatie

Wij vinden het belangrijk dat inwoners hun vrije tijd op een aangename en zinvolle wijze kunnen invullen. Een goed aanbod van sport, cultuur en recreatie is hiervoor essentieel en draagt bij aan de leefbaarheid, ontmoeting en verbinding. Sport is goed voor de gezondheid en brengt mensen samen. We willen een divers en kwalitatief sterk cultureel en educatief aanbod dat toegankelijk is voor alle inwoners. De gemeente Zevenaar is een mooie bestemming. We hebben diverse natuurgebieden, recreatiegebieden en landgoederen. Zowel inwoners als toeristen moeten zich kunnen ontspannen en vermaken in onze gemeente.

WAT DOEN WE?

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2026
Vennootschap		
Ataro B.V.	Ataro B.V. heeft als doel het beheren en exploiteren van maatschappelijk vastgoed.	2.464

BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2026	Begroting 2029
Niet sporters (%)					
	2024	43,10	47,20	48,00	47,50

Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.
Landelijke cijfers laten zien dat het beweeggedrag in diverse gemeenten weer stijgende is. Door de inzet van de sportaanbieders en onze combinatiefunctionarissen, en extra inzet vanuit het Gezond Actief Leven Akkoord verwachten wij komende jaren een inhaalslag te maken.

5.1 Werken aan een doelmatiger subsidiebeleid

5.1.1 Wij benutten subsidies beter om onze beleidsdoelstellingen te bereiken 2023-2026

Wij gaan subsidie gerichter inzetten om gemeentelijke beleidsdoelen te bereiken en sturen daarmee als gemeente op de gewenste maatschappelijke effecten. Daarnaast verbeteren we de vindbaarheid en rechtmatigheid van onze subsidies. Vanaf 2023 herzien wij daartoe stapsgewijs onze subsidiesystematiek als beleidsontwikkeling daar aanleiding toe geeft. Wij streven er naar dit proces in 2026 af te ronden. Met ingang van 2023 herzien wij de bezuinigingstaakstelling voor culturele festivals.

5.2 Stimuleren van sport- en beweegdeelname voor verschillende doelgroepen

5.2.1 Wij verhogen de sport- en beweegdeelname 2022-2026

We voeren de onderdelen van de Beleidsnota Sport en Bewegen 2021-2028 uit. We stimuleren senioren en kwetsbare groepen om meer te bewegen en hun leefstijl gezonder te maken. Daarvoor zetten we onder meer de combinatiefunctionarissen in, middels de opdrachtverlening aan Ataro. We richten ons speciaal op die groep waarbij voldoende bewegen kan voorkomen dat zij intensievere zorg en ondersteuning nodig hebben in de toekomst.
Ook stimuleren we de ontwikkeling en deelname aan programma's die gericht zijn op een gezonde leefstijl. Hiervoor werken wij samen met zorgverleners, sport- en beweegaanbieders, dorps- en buurthuizen, verzorgingshuizen en belangenorganisaties. Tevens continueren we de inzet van de Gelrepas en de samenwerking met Stichting Leergeld De Liemers om financiële drempels om te gaan sporten zoveel mogelijk weg te nemen.

5.2.2 Wij promoten het sportaanbod 2023-2026

We leggen verbindingen tussen scholen en sportverenigingen en zorgen dat kinderen kennismaken met het lokaal sport- en beweegaanbod. Hier zetten we onder andere onze combinatiefunctionarissen voor in, middels van de opdrachtverlening aan Ataro. Ook faciliteren we sportverenigingen bij het zichtbaar maken en promoten van kennismakingsactiviteiten voor kinderen.

5.2.3 Wij maken sportpark Hengelder toekomstbestendig 2023-2026

Het initiatief van de verenigingen op Hengelder voor de vernieuwing van het sportpark ondersteunen wij. Wij faciliteren daartoe onder voorwaarden de procesbegeleiding op basis van nader te maken afspraken, zodat zij hun plannen verder kunnen uitwerken. In samenspraak met de verenigingen voeren wij tevens een locatieonderzoek uit waarbij wij meerdere opties voor een toekomstige plek voor de sportactiviteiten beoordelen.

5.2.4 Wij willen vitalere sportverenigingen en sportaanbieders 2023-2026

Sportverenigingen en sportaanbieders faciliteren wij bij vraagstukken rondom ontwikkelingen in de samenleving. De Rijksoverheid heeft gemeenten gevraagd een eigen lokaal sportakkoord op te stellen. Hierin stemmen lokale sportaanbieders, onderwijs- en zorginstellingen en de gemeente met elkaar af hoe er meer mensen een leven lang kunnen genieten van sport en bewegen. Wij geven uitvoering aan het in 2021 vastgestelde lokale sportakkoord.

5.2.5 Wij stimuleren aangepast sporten 2023-2026

We blijven Uniek Sporten ondersteunen. Wij onderzoeken of wij via ons subsidiebeleid en door verdere samenwerking met verenigingen, zorgaanbieders en het onderwijs, aangepast en inclusief sporten verder kunnen stimuleren.

5.3 Stimuleren van het behoud van cultureel erfgoed en een goed aanbod van culturele voorzieningen

5.3.1 Wij stellen een Beleidsnotitie Erfgoed op en geven hier uitvoering aan 2023-e.v.

Bij het opstellen van een Beleidsnotitie Erfgoed betrekken wij actief onze inwoners, ondernemers en instellingen. Het doel van deze beleidsnotitie is behoud van het cultuurhistorisch erfgoed. In de notitie nemen wij een harmonisatie met het Gelders Eiland mee (inventariseren en aanwijzen van monumenten), we wijzen mogelijk Post'65 monumentale objecten aan, zetten in op het verduurzamen en herbestemmen van monumentaal erfgoed en we bepalen hoe we het erfgoed vermarkten.

5.3.2 Wij stellen de herziene Archeologische Beleidskaart Zevenaar en een parapluplan Archeologie Zevenaar vast 2023-e.v.

In 2022 hebben wij een herziene archeologische beleidskaart opgesteld. Deze kaart vervangt de verouderde kaarten van de voormalige gemeenten Zevenaar en Rijnwaarden. De conceptkaart is ter consultatie voorgelegd aan inwoners en ondernemers in Zevenaar. De reacties nemen we mee in het bestemmingsplan buitengebied Gelders Eiland. Voor het noordelijke deel van de gemeente en de kernen van het Gelders Eiland stellen we een parapluplan (omgevingsplan) Archeologie op.
De beleidskaart Archeologie Zevenaar is een bouwsteen voor de Omgevingsvisie.

5.3.4 Wij zetten in op doorontwikkeling van de Turmac Cultuurfabriek 2022-2026

Wij stimuleren activiteiten in de Turmac Cultuurfabriek, zowel van gebruikers als van derden. Het doel is een bruisende ontmoetingsplek met een collectief programma voor Zevenaar en de Liemers. We zetten in op een financieel zo gezond mogelijke exploitatie, waarbij we rekening houden met de valse start in de coronaperiode. Voor het beheer onderzoeken we nieuwe mogelijkheden.

5.3.5 Wij zetten in op doorontwikkeling van de prestatieafspraken met Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar 2022-2026

Met prestatieafspraken geven wij richting aan de rol die Kunstwerk! speelt bij het bevorderen van de gezondheid en het welzijn van onze inwoners. Wij hebben bijzondere aandacht voor activiteiten die bijdragen aan preventie en participatie. Ook stellen wij Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar in staat zich te blijven ontwikkelen.

5.4 Optimaliseren van het aanbod van toeristisch-recreatieve voorzieningen

5.4.1 Wij voeren het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 uit 2022-2030

Het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 vormt de basis van onze ambities, doelstellingen, resultaten en dus werkzaamheden op het gebied van recreatie en toerisme. Door in te zetten op vrijetijdseconomie willen wij een bijdrage leveren aan het aantrekkelijker maken van de gemeente Zevenaar als woon- en vestigingslocatie en meer werkgelegenheid in de sector. Om dit te bereiken, hebben wij doelstellingen geformuleerd. We willen meer tevreden inwoners over de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding, een toename van bestedingen door toeristen en recreanten en een groei van het aantal overnachtingen. Ook willen we meer tevredenheid over het ondernemersklimaat voor toeristisch-recreatieve ondernemers en een toename van het aantal dagtoeristen.
Daarnaast vinden wij het van groot belang dat we goed omgaan met onze recreatiegebieden. Om deze reden zijn we tegen nieuwe plannen voor zonneparken in deze gebieden.

De resultaten behalen wij binnen de volgende taakvelden:

1. Toeristische infrastructuur (paden, (kunst-)routes, bewegwijzering): bijvoorbeeld het bereikbaar maken van onze recreatie- en belevingsgebieden, zoals de Rijnstrangen.
2. Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie: bijvoorbeeld het zichtbaar maken van cultuurhistorie, evenementenbeleid, accommodatiebeleid en thematische routes.
3. Samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap: bijvoorbeeld het oprichten van een Toeristisch Platform voor de Liemers en het ondersteunen van ondernemers met goede toeristisch-recreatieve plannen.
4. Marketing, informeren & inspireren: goed en toekomstgericht gastheerschap, zowel op Zevenaars als Liemers niveau, promoot ons gebied voor zowel eigen inwoners als bezoekers van buiten de regio.

Wij monitoren het beleidskader vrijetijdseconomie in 2023. Jaarlijks stellen wij een uitvoeringsagenda op, waarin activiteiten op de bovenstaande taakvelden worden uitgevoerd.

5.6 Bevorderen van de aantrekkelijkheid van de openbare ruimte

5.6.1 Wij hebben meer aandacht voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte 2022-2032

We vinden het belangrijk dat de openbare ruimte aantrekkelijk, schoon en van goede kwaliteit is. De gewenste kwaliteit willen we in een plan vastleggen. Dit geldt voor alle onderdelen van de openbare ruimte zoals bijvoorbeeld groen, wegen en openbare verlichting. Dit plan noemen we het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2022-2032 (IBOR). Het plan geeft inzicht in de huidige omvang, opbouw en kwaliteit van de openbare ruimte en de visie en doelstellingen die de gemeente heeft voor het verbeteren en beheren hiervan.
De uitgangspunten in het plan:

- De basis voor een goed beheer is op orde en achterstanden lopen we in.
- Het beheer draagt bij aan het vergroten van de biodiversiteit.
- De openbare ruimte is klimaatbestendig, aantrekkelijk en uitnodigend.
- Het beheer is duurzaam en circulair.
- We betrekken inwoners bij de inrichting van de openbare ruimte.

Het IBOR vormt de basis voor de verdere uitwerking in beheerplannen per onderdeel.

5.6.2 Wij vergroten de biodiversiteit 2023-2026

We willen meer soorten planten en dieren in onze gemeente. We moedigen inwoners aan om hier in hun eigen tuin aandacht aan te besteden. Als gemeente geven we het goede voorbeeld bij de keuze van ons plantmateriaal. Dit moet aantrekkelijk zijn voor vogels en insecten. We plaatsen voorzieningen voor dieren zoals nestkasten en zetten verder volledig in op ecologisch berm- en oeverbeheer. We gaan meer gefaseerd maaien. Waar mogelijk passen we sinusbeheer toe, een speciale manier van gefaseerd maaien. We maaien minder, maar vaker een deel van de bermen.

5.6.3 Wij breiden het aantal bomen uit 2023-2026

Voor elke nieuw geboren inwoner planten we een boom. Dit zijn er jaarlijks zo'n 400. Vierhonderd bomen per jaar vergen veel ruimte, die kunnen niet zomaar even geplant worden. Wij onderzoeken hoe we dit kunnen realiseren. Ook kappen we zo min mogelijk bomen. Als we toch een boom kappen, planten we een nieuwe terug. Bij het maken van herinrichtingsplannen kijken we of we extra bomen in het plan kunnen opnemen. We kiezen waar mogelijk boomsoorten die van nature in de gemeente voorkomen.

5.6.4 Wij bestrijden schadelijke planten 2023-2026

Planten die van nature niet in Nederland voorkomen en schadelijk zijn voor de natuur, mens of dier, bestrijden we. Een voorbeeld is de Japanse Duizendknoop. Wij doen dit door voorlichting aan inwoners te bieden als deze planten zich op privégrond bevinden. Als de planten in de openbare ruimte staan, gaat de gemeente deze intensief (laten) bestrijden.

5.6.5 Wij betrekken de samenleving bij de openbare ruimte 2023-2026

Inwoners, woningcorporaties, verenigingen en andere partners dagen we uit om samen met de gemeente iets moois te maken van de openbare ruimte. Nieuwe ideeën voor de openbare ruimte ondersteunen wij waar mogelijk. Binnen het IBOR-plan wordt ook aandacht besteed aan de participatie met de samenleving. Dit maakt weer onderdeel uit van het nog op te stellen gemeentebrede participatiebeleid.

Dit onderwerp staat op de raadsagenda. Binnen dit resultaat beschrijven we de reeds gemaakte voorbereidingen inzake, dan wel ons voornemen tot uitvoering. Dit onder voorbehoud van de uitkomsten van de behandeling van dit onderwerp door de raad.

5.6.7 Wij bevorderen de toegankelijkheid van de openbare ruimte 2023-2026

Het is belangrijk dat iedereen van de openbare ruimte gebruik kan maken en dat deze voor iedereen (ook voor mensen met een beperking) toegankelijk is. Bij de reguliere schouwen van de openbare ruimte wordt toegankelijkheid een vast onderdeel. In nieuwe projecten besteden wij standaard aandacht aan de toegankelijkheid.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten					
Primitieve begroting 2025-2028	1.425	1.398	1.398	1.398	1.398
1e voortgangsrapportage 2025	60	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	1.467	0	0	0	0
Wijziging tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totale baten tot de begroting	**2.952**	**1.398**	**1.398**	**1.398**	**1.398**

Mutaties in deze begroting (baten)

1. Autonome ontwikkelingen	0	**852**	852	851	851
Actualisatie budget rentelasten	0	2	2	1	1
Budgetmutaties lasten/baten sportbedrijf	0	850	850	850	850
Totaal gemuteerde baten	**0**	**852**	**852**	**851**	**851**
Totale baten in deze begroting	**2.952**	**2.250**	**2.250**	**2.249**	**2.249**

Lasten

Primitieve begroting 2025-2028	12.916	12.666	12.652	12.731	12.670
1e voortgangsrapportage 2025	1.056	299	299	299	355
Kadernota 2026	0	280	131	131	131
2e voortgangsrapportage 2025	967	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	498	571	508	496
Totale lasten tot de begroting	**14.939**	**13.744**	**13.653**	**13.668**	**13.652**

Mutaties in deze begroting (lasten)

1. Autonome ontwikkelingen	0	**901**	901	901	893
Actualisatie budget afschrijvingen	0	0	0	0	-8
Actualisatie budget rentelasten	0	0	0	0	0
Budgetmutaties lasten/baten sportbedrijf	0	901	901	901	901
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**0**	3	3	3
Actualisatie investering wegen revitalisering index	0	0	3	3	3
5. Mutaties < € 100.000	0	**23**	23	23	23
Actualisatie budget onderhoud klompenpaden	0	23	23	23	23
6. Financieel gezonde toekomst	0	**-100**	-100	-100	-100
BA04 Cultuurpresentatie	0	-35	-35	-35	-35
FT04 Afschrijvingstermijn van gebouwen aanpassen	0	-65	-65	-65	-65
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**824**	**827**	**827**	**819**
Totale lasten in deze begroting	**14.939**	**14.568**	**14.480**	**14.495**	**14.471**
Resultaat voor bestemming	**-11.987**	**-12.318**	**-12.231**	**-12.246**	**-12.222**

Onttrekkingen

Primitieve begroting 2025-2028	604	254	254	254	254
1e voortgangsrapportage 2025	-19	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0

2e voortgangsrapportage 2025	-16	5	5	5	5
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	569	**259**	259	259	259
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	0	**0**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**569**	**259**	**259**	**259**	**259**
Resultaat na bestemming	**-11.417**	**-12.059**	**-11.972**	**-11.987**	**-11.963**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget afschrijvingen	0	0	0	8

Jaarlijks actualiseren we de afschrijvingslasten. Tevens aanpassing van benodigde bedrag in reserve afschrijvingslasten en bijbehorende jaarlijkse vrijval als gevolg van afwijkingen in het werkelijk geïnvesteerde bedrag en faseringen. Dit werkt door in meerdere programma's.

Actualisatie budget rentelasten	2	2	1	1

Jaarlijks actualiseren wij de rentelasten. De volgende zaken hebben invloed op de hoogte van de rentelast:
1. Het faseren van investeringen;
2. De hoogte van de boekwaarden van de grondexploitaties;
3. Het toepassen van projectrente voor grondexploitatie vanaf 2026;
4. Aflopen van huidige langlopende leningen met lage rentes.

1. Doordat investeringen worden verschoven, verschuift ook de bijbehorende rentelast.
2. De boekwaarden van de grondexploitaties Zevenaar-Oost bedrijven, Mercurion en Businesspark 7Poort II zijn in 2025 weer aangepast op basis van de herziene grondexploitaties per 1 januari 2025 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 25 juni 2025. De boekwaarden van de grondexploitaties in de komende jaren zijn lager dan eerder geraamd. Dit veroorzaakt een lagere financieringsbehoefte en dus een lagere rentelast. Dienstjaar 2027 is een uitzondering. Bij de begroting 2025-2028 werd een lagere boekwaarde verwacht. Door de herziening is de boekwaarde flink gestegen. Hierdoor ontstaat in 2027 een hogere financieringsbehoefte dan eerder geraamd en dus ook een hogere rentelast.
3. Vanaf 2026 passen we projectfinanciering toe voor GREX Businesspark 7Poort II. Dit zorgt voor een hogere doorbelasting naar deze grondexploitatie en dus een lagere rente in de algemene dienst. Dit effect is zichtbaar in het journaal 'FT12 Invoeren projectfinanciering'.
4. In de komende jaren lossen we ca. 25 miljoen af op huidige langlopende leningen. Het rentepercentage van deze leningen is gemiddeld een stuk lager dan de huidige rente waartegen we nieuwe leningen aan moeten trekken om aan onze financieringsbehoefte te voldoen.

Budgetmutaties lasten/baten sportbedrijf	-51	-51	-51	-51

In de raming houden we rekening met kostenverhogende btw en de compensatie die we hiervoor ontvangen van het Rijk. De raming is gebaseerd op de in de afgelopen jaren ontvangen/aangevraagde bedragen 'Specifieke uitkering stimulering sport' (SPUK, voor compensatie van kostenverhogende btw) en de correctie op indexering voor 2026. De door het Rijk beschikbaar gestelde compensatie is voldoende om de kostenverhogende btw te compenseren. We brengen het extra benodigde bedrag voor de correctie van de indexering ten laste van de stelpost voor loon- en prijsindexatie. Deze mutaties zijn budgettair neutraal en hebben geen gevolgen voor het resultaat.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie investering wegen revitalisering index	0	-3	-3	-3

Als gevolg van de prijsstijgingen binnen de grond weg- en waterbouw vanaf 2022 tot en met 2024, zijn er tekorten ontstaan bij de revitaliseringsprojecten. Deze prijsstijgingen zijn het gevolg van de verstoring in toeleveringsketens, waardoor schaarste aan grondstoffen en materialen is ontstaan na de pandemie. Daarnaast zijn de afgelopen 2 jaar de loonkosten fors gestegen. Voor de revitaliseringsprojecten Angerlo, Kop van Tolkamer en Pannerden is er sprake van prijsstijging. Voor het project Bloemenkamp hebben we de prijsstijging grotendeels opgevangen door het aanvragen van aanvullende subsidies. Echter voor de

revitaliseringsprojecten Lobith-Noord, Lobith-Zuid en Schrijvershoek lopen, de in 2022 geraamde beschikbare investeringsbudgetten en de werkelijke uitvoeringskosten, te ver uiteen om de prijsstijging van 20% (prijsindex grond-, weg- en waterbouw) op te vangen. Op grond hiervan worden de investeringsbudgetten van de revitaliseringsprojecten totaal met € 4.102.000 verhoogd. Het totale investeringsbedrag voor Lobith-Noord komt hiermee op € 14.569.000, voor Lobith-Zuid op € 3.589.000 en Schrijvershoek € 7.123.000. Daarnaast wordt het investeringsbudget straatmeubilair verhoogd met € 30.000. Het totale investeringsbudget van straatmeubilair komt hiermee op € 342.000. We brengen de extra kapitaallasten (€ 140.000) structureel ten laste van de stelpost voor loon- en prijsindexatie. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging.

6. Financieel gezonde toekomst				
BA04 Cultuurpresentatie	**35**	**35**	**35**	**35**

De subsidie aan Kunstwerk! voor de exploitatie van het theater Musiater is structureel verlaagd. Gelet op de commerciële mogelijkheden van het theater verwachten wij dat de maatschappelijke effecten beperkt blijven.

FT04 Afschrijvingstermijn van gebouwen aanpassen	**65**	**65**	**65**	**65**

Wij passen de afschrijvingstermijn van bedrijfsgebouwen aan van 40 jaar naar 50 jaar met ingang van begrotingsjaar 2026. Op dit moment is de afschrijvingstermijn van bedrijfsgebouwen 40 jaar. We zien in de praktijk dat gebouwen langer meegaan dan deze termijn. De economische levensduur is dus langer. We verlengen daarom de afschrijvingstermijn van gebouwen naar 50 jaar en sluiten hierdoor meer aan bij de levensduur.
Het voordeel van € 550.000 is nu op hoofdlijnen geboekt. Deze zullen bij de 2e VGR 2026 nader uitgesplitst worden.

Totaal mutaties	**51**	**48**	**47**	**55**

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten							
5.1	Sportbeleid en activering	366	0	0	0	0	0
5.2	Sportaccommodaties	1.653	2.646	2.044	2.044	2.044	2.043
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	213	222	162	162	162	162
5.4	Musea	23	17	17	17	17	17
5.5	Cultureel erfgoed	22	24	16	16	16	16
5.6	Media	197	0	0	0	0	0
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	32	44	11	11	11	11
Totaal Baten		**2.506**	**2.952**	**2.250**	**2.250**	**2.249**	**2.249**
Lasten							
5.1	Sportbeleid en activering	925	542	455	455	455	455

5.2	Sportaccommodaties	5.170	5.271	5.077	5.066	5.046	5.037
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.251	1.304	1.223	1.222	1.222	1.221
5.4	Musea	311	359	370	354	354	354
5.5	Cultureel erfgoed	190	195	172	170	166	170
5.6	Media	882	1.026	1.050	917	917	917
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5.508	6.242	6.221	6.296	6.335	6.317
Totaal Lasten		**14.237**	**14.939**	**14.568**	**14.480**	**14.495**	**14.471**
Saldo							
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-1.038	-1.082	-1.061	-1.060	-1.060	-1.059
5.4	Musea	-288	-342	-354	-338	-338	-338
5.5	Cultureel erfgoed	-168	-171	-155	-153	-150	-153
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-5.476	-6.198	-6.210	-6.285	-6.324	-6.306
5.1	Sportbeleid en activering	-559	-542	-455	-455	-455	-455
5.2	Sportaccommodaties	-3.516	-2.625	-3.032	-3.022	-3.002	-2.994
5.6	Media	-685	-1.026	-1.050	-917	-917	-917
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-11.732**	**-11.987**	**-12.318**	**-12.231**	**-12.246**	**-12.222**
0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	995	569	259	259	259	259
	Toevoegingen	307	0	0	0	0	0
Totaal Mutaties reserves		**688**	**569**	**259**	**259**	**259**	**259**
Begrotingsresultaat na bestemming		**-11.044**	**-11.417**	**-12.059**	**-11.972**	**-11.987**	**-11.963**

Reserves

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	**Naam**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
9058	Achterstand groen	387	0	0	0	0

Deze bestemmingsreserve is gevormd om de achterstanden onderhoud groen in te halen. Zodra deze achterstanden zijn ingelopen heffen we deze reserve weer op.

Toevoeging De storting in de reserve in 2022 was eenmalig. We houden geen rekening met verdere stortingen.

Onttrekking De onttrekking aan de reserve achterstand groen hebben we geraamd op basis van het beheerplan openbaar groen. Wij verwachten dat we deze bestemmingsreserve in 2026 kunnen opheffen.

Totaal bestemmingsreserves	387	0	0	0	0

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2025	2026	2027	2028	2029
9035	Sportvelden RKPSC	51	43	34	26	17
9038	Speelvoorzieningen kinderen met beperking	100	93	87	80	73
9039	Brede Blik Giesbeek	1.009	938	866	794	722
9057	Sportaccommodaties	1.158	1.082	1.006	930	853
9061	Ledverlichting sportterreinen	760	760	710	659	608
9062	Beregeningsinstallatie sportvelden	307	307	287	266	246
9064	IHP 2007 Lindehagen/Tamboerijn	275	275	220	165	110
Totaal bestemmingsreserves afschrijvingslasten		3.662	3.498	3.209	2.919	2.630

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2025	2026	2027	2028	2029
Afvalbakken		60	0	0	0	0
Beregeningsinstallaties sportvelden		-2	0	0	0	0
Duurzaam materieel speelvoorzieningen 2024		20	0	0	0	0
Duurzaam materieel speelvoorzieningen 2025		30	0	0	0	0
Duurzaam materieel speelvoorzieningen 2026		0	30	0	0	0
Gimbornhof		84	0	0	0	0
Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar		201	0	0	0	0
Hittestress maatregelen 2026		0	37	0	0	0
Hittestress maatregelen Bloemenkamp		99	0	0	0	0
Hittestress maatregelen Lobith-Noord		5	10	17	0	0
Hittestress maatregelen Lobith-Zuid		19	6	0	0	0
Hittestress maatregelen Schrijvershoek		3	9	15	0	0
Hondenloslooopterreinen		140	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen 2023		1	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen 2024		82	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen 2025		100	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen 2026		0	100	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen Lobith-N		14	10	10	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen Lobith-Z		19	6	0	0	0

Impuls aantrekkelijk groen Bloemenkamp	25	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk groen Kop van Tolkamer	30	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk groen Schrijvershoek	0	10	20	0	0
Led verlichting sportvelden	-2	0	0	0	0
Maailaadwagen (637)	65	0	0	0	0
Reguliere vervanging bomen 2023	7	0	0	0	0
Reguliere vervanging bomen 2024	160	0	0	0	0
Reguliere vervanging bomen 2025	160	0	0	0	0
Reguliere vervanging bomen 2026	0	160	0	0	0
Reguliere vervanging groen 2023	345	0	0	0	0
Reguliere vervanging groen 2024	328	0	0	0	0
Reguliere vervanging groen 2025	400	0	0	0	0
Reguliere vervanging groen 2026	0	400	0	0	0
Reguliere vervangingen bomen Angerlo	8	0	0	0	0
Reguliere vervangingen bomen Bloemenkamp	25	0	0	0	0
Reguliere vervangingen bomen Kop van Tolkamer	25	0	0	0	0
Reguliere vervangingen bomen Lobith-Noord	4	10	20	0	0
Reguliere vervangingen bomen Lobith-Zuid	19	6	0	0	0
Reguliere vervangingen bomen Schrijvershoek	0	25	60	0	0
Reguliere vervangingen groen Angerlo	7	0	0	0	0
Reguliere vervangingen groen Bloemenkamp	55	0	0	0	0
Reguliere vervangingen groen Kop van Tolkamer	30	0	0	0	0
Reguliere vervangingen groen Lobith-Noord	10	20	60	0	0
Reguliere vervangingen groen Lobith-Zuid	34	11	0	0	0
Reguliere vervangingen groen Schrijvershoek	0	25	60	0	0
Uitbreiding bomen 2025	100	0	0	0	0
Uitbreiding bomen 2026	100	0	0	0	0
Vervanging speeltoestellen 2024	243	0	0	0	0
Vervanging speeltoestellen 2025	281	0	0	0	0
Vervanging speeltoestellen 2026	0	268	0	0	0
Vervanging speeltoestellen 2027	0	0	260	0	0
Vervanging speeltoestellen Bloemenkamp	39	0	0	0	0
Vervanging speeltoestellen Lobith-Noord	0	10	20	0	0
Vervanging speeltoestellen Lobith-Zuid	19	6	0	0	0
Vervanging speeltoestellen Schrijvershoek	0	10	15	0	0
Totaal programma 5.	**3.392**	**1.169**	**557**	**0**	**0**

6. SOCIAAL DOMEIN

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden maatschappelijke ontwikkeling, jeugd, arbeidsparticipatie, leefbaarheid en wijkgericht werken, vrijwilligers- en mantelzorgbeleid. Samen vormen deze beleidsvelden het sociaal domein. Voor het realiseren van de opgaven in het sociaal domein nemen we ook onderdelen uit de beleidsvelden sport, cultuur, veiligheid, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, gezondheid en onderwijs mee die bij andere programma's zijn ondergebracht.
Op 26 juni 2024 is de visie en integrale nota sociaal domein 2024-2040 vastgesteld. Dit document is gemaakt samen met input van onze inwoners, maatschappelijke partners, collega's, participatieraad, het college en gemeenteraad.
In de visie sociaal domein 2020 – 2023 lag de nadruk op financiële beheersbaarheid en haalbaarheid. Er was minder aandacht voor onder andere sociale verbinding, de invloed van leefstijl en het benutten van gemeenschapskracht. Nu willen we meer bouwen en ontwikkelen, met aandacht voor bestaanszekerheid en gelijke kansen voor iedereen. We gaan samen aan de slag met de huidige opgaven en vraagstukken in het sociaal domein, vanuit een andere houding. Daarbij houden we de drie kernwaarden van de gemeente Zevenaar voor ogen: samenwerking, resultaatgerichtheid en klantgerichtheid.

Onze visie:
"In de gemeente Zevenaar staan het sociale netwerk, gezondheid en leefbaarheid centraal. We werken aan de mogelijkheden voor iedereen om een eigen, zelfstandig en betekenisvol leven te leiden. Dit vanuit een stabiele (financiële) basis en gelijke kansen voor iedereen. In een prettige en gezonde leefomgeving. Met en voor elkaar. Zo maken we Zevenaar een nog fijnere plek om te wonen, werken en leven!"

Deze visie en integrale nota:
geven aan wat voor gemeente we willen zijn;
geven richting aan beleid en uitvoering binnen het sociaal domein;
sluiten aan op de woonzorgvisie, omgevingsvisie en onze visie op de dienstverlening.

Om het beleid en de uitvoering vorm te geven, hebben we zes bouwstenen beschreven. Dit zijn:
1. bestaanszekerheid;
2. sociale basis;
3. leefbaarheid;
4. gezondere leefstijl;
5. kansrijk en veilig opgroeien;
6. veerkrachtig ouder worden.

De concrete vertaling van alle doelen, keuzes en uitdagingen in de bouwstenen uiten zich in uitvoeringsplannen per bouwsteen. Bij de uitwerking houden we rekening met de volgende uitgangspunten:
- iedereen doet ertoe en is van waarde (inclusie);
- de mens staat centraal (positieve gezondheid);
- voorkomen is beter dan genezen (preventie);
- niet ieder probleem vraagt om een professional voor de oplossing (normaliseren);
- de kosten gaan soms voor de baten uit (investeren);
- we maken het mogelijk houding (we denken in oplossingen).

Wat willen we?

Wij willen dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Mensen die hier hulp bij nodig hebben ondersteunen we zo goed mogelijk. We richten ons op preventie: voorkomen is beter dan genezen. Als problemen eerder gesignaleerd worden, kan er op een laagdrempelige manier een oplossing gezocht worden. Voor werkzoekenden zetten we primair in op het vinden van passend werk.

Ontwikkelingen

Sterke sociale basis

In de visie Sociaal domein 2024-2040 is een belangrijke plaats ingeruimd voor het versterken van de sociale basis. Een sterkere sociale basis draagt bij aan het verhogen van de kwaliteit van leven van onze inwoners én aan het terugdringen van zorgkosten. De gecombineerde ontwikkelingen van zorg naar gezondheid, van sterke lokale teams, van versterken eerste lijn (vanuit het medisch domein) en de roep om versterking van het preventieve, voorliggende veld, maken dat we -samen met de maatschappelijke partners- een integrale aanpak ontwikkelen. We willen een Sterk Lokaal Team organiseren dat vroegtijdig, integraal en laagdrempelig passende ondersteuning biedt. De kern van de ontwikkeling zit in de ombuiging van tweedelijns zorg naar preventie, normaliseren en indicatievrije hulp Omdat deze vormen beter in staat zijn om integraal en systemisch vraagstukken op te pakken, eerder ingezet kunnen worden en goedkoper zijn. Hierbij houden wij ook rekening met de ontwikkelingen rondom landelijke akkoorden, zoals het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Aanvullend Zorg- en Welzijnakkoord (AZWA).

Investeringsagenda Sociaal Domein

Van het Rijk ontvangen wij bij de septembercirculaire 2025 een gedeeltelijke compensatie voor de incidentele tekorten 2023-2024 in de jeugdzorg. We werken aan een voorstel om deze gelden te doteren aan een nieuwe bestemmingsreserve investeringsagenda sociaal domein. Met deze middelen willen wij de incidentele kosten voor het versterken van de sociale basis en de lokale toegang dekken. U ontvangt hiervoor een separaat raadsvoorstel.

Jeugd

Landelijk gezien is een aantal ontwikkelingen van belang, waaronder de toename van jeugdzorg (die alsmaar oploopt), de keuze om de gesloten jeugdzorg af te bouwen en te werken naar kleinschaligheid, een tekort aan pleegouders, arbeidsmarktperikelen, jeugdzorg-organisaties die het (financieel) steeds moeilijker hebben. Het Rijk en de VNG werken samen met betrokken partijen aan een Hervormingsagenda Jeugd die zich richt op een beter en beheersbaar jeugdstelsel. De Hervormingsagenda is vastgesteld in juni 2023. In januari 2025 is een eerste advies verschenen van een deskundigencommissie, samen te vatten in vier punten:

- Geef meer aandacht aan kwetsbare jeugdigen en gezinnen
- Versterk de verbinding met aanpalende domeinen
- Leg het niveau van lokale voorzieningen voor een sterke pedagogische samenleving bindend vast
- Zorg voor een landelijk, regionaal en lokaal samenhangende gezinsaanpak

Landelijk, regionaal en lokaal zijn we volop bezig om de doelen uit de agenda te realiseren.
De gemeenteraad heeft juni 2024 de Visie en integrale nota Sociaal Domein 2024-2040 vastgesteld. Deze visie is de basis voor al ons beleid en hierin komen de principes uit de hervormingsagenda terug.
De regionale samenwerking rondom jeugdzorg bestaat uit een aantal gezamenlijke projecten. Zevenaar is actief betrokken bij de uitwerking van de plannen. Die richten zich onder andere op het terugdringen van jeugdzorg met verblijf en complexe scheidingen. Er is een regionale begroting opgesteld, waarbij de kosten over alle gemeenten verdeeld worden. Daarbij verwijzen we ook steeds meer naar het voorliggend veld. Voorts zien we bij alle vormen van jeugdhulp nog steeds wachtlijsten. Bij de jeugdconsulenten is er ook een wachtlijst, maar die neemt wel af dankzij verschillende inspanningen. Denk aan een gewijzigde werkwijze bij onze jeugdconsulenten waardoor inwoners sneller naar de juiste plek worden verwezen en inwoners een vast contactpersoon houden binnen de gemeente.

Preventieve voorzieningen voor ouders en jeugd

We zien dat veel hulpvragen in een eerder stadium opgepakt zouden kunnen worden, waardoor zwaarder geïndiceerde zorg voorkomen kan worden. Daarnaast is de ervaring dat lichte hulp soms voldoende is en zwaardere zorg niet nodig. Daarom willen we verder investeren in de laagdrempelige voorzieningen in het voorliggende veld. Voorliggende voorzieningen zijn bijvoorbeeld het jongerenwerk van Caleidoz en bijeenkomsten voor ondersteuning bij de opvoeding. We geven u voor 2026 en verder een weloverwogen advies over de uitbreiding en versterking van de preventieve voorzieningen. Dit advies sluit aan bij de Visie Sociaal Domein 2024-2040, hoofdstuk Kansrijk en Veilig Opgroeien.

Huisvesting statushouders

Samen met de woningcorporaties en Vluchtelingenwerk werken we aan het realiseren van deelwonen voor

onder anderen statushouders. Hiervoor hebben we een projectplan voor subsidie ingediend bij de provincie voor begeleiding. De plannen van het kabinet voor het verlagen van de taakstelling statushouders en het afschaffen van de voorrang aan statushouders kunnen hier echter grote gevolgen voor hebben. Dit geldt ook voor de plannen van het kabinet voor de invoering van de nieuwe asielwetten.

Maatschappelijke ontwikkeling
We geven onverminderd uitvoering aan het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), via een specifieke uitkering van het Rijk. Hierbij wordt vanuit het principe van integraal beleid gewerkt aan gezonde leefstijl, sterke sociale basis en deskundigheidsbevordering.
Op regionaal niveau nemen we actief deel aan de ontwikkelingen in het kader van het Integraal Zorg Akkoord (IZA), waarbij intensivering van de relatie tussen de medische en gemeentelijke (zorg)wereld aan de orde is. Middels enkele pilotprojecten wordt gewerkt aan de beweging van zorg naar preventie. Op regionaal (Gelderland Midden) en subregionaal (de Liemers) niveau zijn we hierin actief. Per 2 juli 2025 geldt het Aanvullend Zorg- en Welzijn Akkoord (AZWA). Voor 2026 wordt een generieke korting van 10% toegepast. Vanaf 2026 is het GALA integraal onderdeel van het AZWA. Het IZA loopt in 2026 nog een jaar door. In de tussentijd wordt nagegaan of en hoe e.e.a. structureel georganiseerd kan worden.

Maatschappelijke ondersteuning
We bieden inwoners de maatschappelijke ondersteuning die ze nodig hebben. Dat is, en blijft, het uitgangspunt. De vraag naar en de complexiteit in ondersteuning stijgt. Daardoor neemt de financiële druk om de Wmo 2015 binnen de begrote budgetten uit te voeren toe. Dit komt door allerlei ontwikkelingen. Vooral door aspecten waar we als gemeente niets aan kunnen doen zoals de overheveling van taken door het rijk, jurisprudentie die nadelig is voor gemeenten, stijgende tarieven (door o.a. krappe arbeidsmarkt) en vergrijzing van de samenleving. Een deel van de kostenstijging heeft te maken met zaken die wel, zij het lastig, te beïnvloeden zijn. Te denken valt aan: individualisering, (onterecht) claimen van ondersteuning, afname weerbaarheid, complexere samenleving en vraagstukken. Aan de hand van de kaders uit de visie Sociaal Domein 2024-2040, de woonzorgvisie 2024-2028 en de verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Zevenaar beïnvloeden we via het uitvoeringsplan Sociaal Domein 2025-2029 en geactualiseerde gemeentelijke Wmo regelgeving de kosten. Ook door de maatregelen op het gebied van huishoudelijke ondersteuning in het project van de financieel gezonde toekomst beïnvloeden we de kosten. Verder wordt de Wmo-uitvoering steeds efficiënter, door onder andere lean werkprocessen en passend beschikken. We verwachten dat we de kostenreductie samen op kunnen laten gaan met het (blijven) bieden van maatschappelijke ondersteuning die nodig is.

Beschermd Wonen
De transformatie van beschermd wonen is een beweging van traditionele beschermd wonen in instellingen naar het bieden van Beschermd Thuis door gemeenten. Het uitgangspunt is dat mensen met een psychische kwetsbaarheid zo veel mogelijk zelfstandig in de wijk wonen, met passende en tijdige ondersteuning thuis, om zo hun participatie en zelfstandigheid te bevorderen. De kern van de transformatie is dus dat de inwoner met (ernstige) psychische problemen, die (tijdelijk) niet in staat is om zelfstandig te wonen ondersteuning krijgt in de wijk. De intramurale voorziening Beschermd Wonen wordt steeds meer gezien als regionaal vangnet.
De doordecentralisatie van Beschermd Wonen is uitgesteld, dat wil zeggen tot op heden is de wetswijziging die daarvoor nodig is niet in de Tweede Kamer ter behandeling gebracht. Desondanks wordt in de regio Centraal Gelderland wel naar de transformatie toegewerkt. De gemeenten hebben in het najaar 2023 regionale financiële afspraken gemaakt. De middelen die de regiogemeenten van centrumgemeente Arnhem ontvangen zijn bestemd om de lokale sociale infrastructuur voor inwoners met psychische problematiek te versterken. Verder is gewerkt aan de voorbereiding van de gemeentelijke toegang tot de Wmo om vanaf de invoering van de doordecentralisatie inwoners, die in aanmerking komen voor Beschermd Wonen en Beschermd Thuis, de juiste zorg en ondersteuning dicht bij huis te kunnen bieden. Doordat de landelijke ontwikkelingen stil (blijven) staan, wordt op dit moment regionaal gewerkt aan de herziening van de regionale afspraken voor Beschermd Wonen.
Omdat we in de regio Centraal Gelderland dus toewerken naar de transformatie en een belangrijk deel van onze inwoners uit de doelgroep Beschermd Wonen in de toekomst dus als Beschermd Thuis zullen (gaan) wonen, waarvoor voldoende en verspreid over de regio passende woonvormen nodig zijn, ligt de komende jaren daarom de prioriteit bij de opbouw van Beschermd Thuis.

Participatiewet in balans
Het Rijk werkt aan een vereenvoudiging van de Participatiewet. De gemeente Zevenaar onderschrijft deze koers en werkt samen met de RSD aan een lokale uitwerking in beleid en maatregelen. De nadruk ligt op:
- Een toereikend bestaansminimum;
- Passende ondersteuning via werk of andere vormen van participatie;
- Aansluiting bij het doenvermogen van mensen;
- Eenvoudige en begrijpelijke regelgeving;
- Goede uitvoerbaarheid voor professionals.

Regionale samenwerking en hervorming van de infrastructuur
Binnen de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland wordt gewerkt aan een toekomstbestendige arbeidsmarktinfrastructuur. De ontwikkeling van het Regionaal Werkcentrum is hierin een belangrijke stap. Dit centrum biedt één loket voor werkzoekenden, werkgevers en professionals, en maakt het mogelijk om sneller en effectiever ondersteuning te bieden. De hervorming van de sociale infrastructuur richt zich op betere samenwerking tussen gemeenten, UWV, onderwijsinstellingen en sociaal ontwikkelbedrijven.

Sociale werkvoorziening: continuïteit en vernieuwing
Scalabor B.V. is door de gemeente Zevenaar tot 2029 aangewezen als uitvoerder van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Scalabor speelt een belangrijke rol in het bieden van passend werk aan mensen met een arbeidsbeperking, en ontwikkelt zich richting een sociaal ontwikkelbedrijf dat inzet op talentontwikkeling, inclusieve technologie en duurzame inzetbaarheid.

Wet van school naar duurzaam werk
De aankomende Wet van school naar duurzaam werk biedt kansen om jongeren beter te begeleiden bij hun overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt. Deze wet sluit aan bij onze inzet op preventie en gelijke kansen, en biedt mogelijkheden om jongeren vroegtijdig te ondersteunen bij het vinden van passend werk of vervolgonderwijs.

WAT WILLEN WE?

6. Sociaal domein

Wij willen dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Mensen die hier hulp bij nodig hebben ondersteunen we zo goed mogelijk. We richten ons op preventie: voorkomen is beter dan genezen. Als problemen eerder gesignaleerd worden, kan er op een laagdrempelige manier een oplossing gezocht worden. Voor werkzoekenden zetten we primair in op het vinden van passend werk.

WAT DOEN WE?

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2026
Gemeenschappelijke regeling		
MGR sociaal domein Centraal-Gelderland	Regionale samenwerking in het sociaal domein moet leiden tot kwalitatief goede en efficiënte dienstverlening aan de inwoners van de 11 deelnemende gemeenten. Daarbij is het lokale beleid leidend. De MGR is van en voor de samenwerkende gemeenten.	5.606

BedrijfsvoeringsorganisatieDoelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)	De vervoersorganisatie is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers met betrekking tot het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken doelgroepenvervoer. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van reizigers en hun sociale netwerk. Het aanvullend vervoer dient ook in het buitengebied en de kleine kernen voldoende gewaarborgd te zijn en het vervoer heeft een optimale aansluiting op het openbaar-vervoer-netwerk.	1.722

BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2026	Begroting 2029
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin					
	2023	5,00	4,00	4,50	4,00
Ons beleid is er op gericht om het aantal kinderen in armoede terug te dringen. Landelijk ligt het percentage kinderen dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen op 6%. In gemeente Zevenaar streven we naar een lager percentage dan het landelijke.					
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren					
	2023	2,00	2,00	1,00	1,00
In Zevenaar is het percentage werkloze jongeren gelijk aan het gemiddelde in Gelderland. Toch is de groep jongeren met een uitkering via RSD de Liemers relatief groot. Deze jongeren hebben vaak extra hulp nodig om mee te doen in de maatschappij. De gemeente Zevenaar en de regio werken actief aan het voorkomen van jeugdwerkloosheid. Het jongerenloket van RSD de Liemers speelt hierbij een belangrijke rol. Jongeren kunnen hier terecht voor begeleiding, scholing en hulp bij het vinden van werk. De aanpak is onderdeel van de opdracht aan de RSD en sluit aan bij de regionale aanpak jeugdwerkloosheid. In 2026 komt er een nieuwe wet: Van school naar duurzaam werk. Deze wet helpt jongeren om makkelijker van school naar werk te gaan. De gemeente bereidt zich hierop voor, zodat bestaande voorzieningen – zoals het jongerenloket – goed kunnen bijdragen aan deze overgang.					
Banen (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar)					
	2023	830,60	707,50	725,00	725,00
De arbeidsmarkt in Midden-Gelderland is nu stabieler dan in de afgelopen jaren. Er komen nog steeds banen bij, maar minder snel dan voorheen. Toch zijn er nog steeds te weinig mensen beschikbaar voor openstaande vacatures. Ook zijn de kosten voor personeel hoog. Dit maakt het moeilijker voor werkgevers om nieuwe banen te creëren. De krapte op de arbeidsmarkt is nog steeds merkbaar, maar minder ernstig dan eerder. Er zijn weinig mensen werkloos, maar er zijn wel mensen die kunnen werken en dat nu nog niet doen. In Midden-Gelderland gaat het bijvoorbeeld om mensen met een uitkering, mensen zonder uitkering en mensen die extra hulp nodig hebben om aan het werk te gaan. Ons beleid richt zich op het helpen van deze groepen. We doen dit bijvoorbeeld met praktijkleren, begeleiding op de werkvloer (jobcoaching) en samenwerking met organisaties zoals Scalabor en het Werkgeversservicepunt.					

Cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo

2022	695,00	890,00	885,00	870,00

Ondanks het ontbreken van de meest recente cijfers van Gelderland is de verwachting dat het aantal cliënten met een maatwerkarrangement in Zevenaar nog steeds iets hoger dan het gemiddelde in Gelderland is. Dit past bij het beeld dat er veel aanvragen blijven komen bij de toegang. Er wordt gewerkt aan het verminderen van het aantal maatwerkarrangementen. Dit o.a. door ontwikkelen van (meer) voorzieningen in het voorliggende veld, meer aandacht naar positieve gezondheid en actualisatie van het Wmo beleid.

Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)

2023	1,00	1,00	0,80	0,80

Met de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming werken we toe naar een sterk lokaal team dat een nauwe samenwerking heeft met GI's en Veilig Thuis. Daarbij hebben we ons preventief jeugdbeleid voor jongeren uitgebreid met trajecten als Straatwerk, Halt in de Wijk en Iriszorg. De verwachting is dat dit alles een preventief effect zal hebben.
De wachtlijsten bij de GI's zorgen momenteel voor een afname van het aantal maatregelen. Dit is een tijdelijk effect.

Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)

2024	1,00	1,20	1,00	1,00

We maken ons lokaal en regionaal sterk om te voorkomen dat er een jeugdbeschermingsmaatregel nodig is. Onder andere met de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Jeugd- en Gezinsbescherming. Ook zetten we lokaal meer in op preventie en hebben we ons preventieve aanbod flink uitgebreid voor kinderen, jongeren en gezinnen. Als er toch een jeugdscheringmaatregel wordt uitgesproken door de kinderrechter, dan zorgen we dat deze zo goed mogelijk wordt uitgevoerd en er een nauwe samenwerking is tussen de Gecertificeerde Instelling, het lokaal team en het voorliggend veld, gericht op tijdelijk gedeelde regie en terug naar eigen regie waar dat kan en veilig is. Dit draagt eraan bij dat een jeugdbeschermingsmaatregel soms niet nodig is of de duur ervan verkort kan worden. Een goed functionerend Veiligheidshuis en Jeugdbeschermingstafel is hiervoor cruciaal.

Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)

2024	14,90	15,80	12,40	12,40

We zien binnen onze gemeente een lichte afname van het percentage jongeren met jeugdhulp. Dit geldt ook voor de provincie en landelijk. Mogelijk dat de komst van de Essentiële Functies hier een gedeelte van verklaard. De verwachting is namelijk dat door de Essentiële Functies er minder jongeren in verblijf zullen zitten. Daarbij hebben we lokaal de aanvullende afspraak gemaakt dat we het ieder kind gunnen om zoveel mogelijk thuis op te groeien. En we investeren in een sterk voorliggend veld, zodat we hier ook meer naar kunnen verwijzen. De verwachting is dat dit ook het aantal aanvragen jeugdhulp-met-verblijf en het aantal jeugdhulpaanvragen zal doen afnemen.
Met de verdere inzet op versterking van de samenwerking met de JeugdPOH-GGZ, RvdK, GI's, VT, een investering op schoolmaatschappelijk werk, het preventieve aanbod in het voorliggend veld (denk aan Straatwerk, Jongerencoaches, Werkwinkel, Thuis4All) en het toewerken naar Sterke Lokale Teams hopen we deze koers vast te houden.

Jongeren met jeugdreclassering (% kinderen 12 tot 23 jaar)

2024	0,30	0,30	0,20	0,20

Het streven is om in ieder geval in de pas te blijven lopen met Gelderland. Dat is voor dit jaar gelukt. Omdat het om relatief weinig jongeren gaat, kan het percentage fluctueren.
We zetten in de samenwerking met onze netwerkpartners zoveel mogelijk in op preventieve hulp en ondersteuning aan jongeren en gezinnen. Denk bijvoorbeeld aan het preventieve aanbod HALT in de Wijk, waardoor er minder jongeren hoeven worden doorverwezen naar HALT. Als ook het preventieve aanbod van Iriszorg en Straatwerk.
Het afgelopen jaar zien we dat de ketenpartners elkaar beter weten te vinden. Halt wordt vaker en sneller betrokken voor overleg en voor verwijzing, ook door scholen. Dit werkt preventief op het voorkomen van een jeugdreclasseringsmaatregel. De komende periode willen we deze samenwerking verder bestendigen en uitbreiden. Dit doen we ook voor de samenwerking met Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en de GI's.

De ontwikkeling naar het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming waarbij de gemeente een sterk lokaal team heeft dat samenwerkt met een nog op te richten Regionaal Veiligheidsteam zal mogelijk ook een preventief effect hebben.

Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar)

2024	210,80	219,40	215,00	230,00

In lijn met de bestuurlijke opdracht die de raad in december 2023 heeft verstrekt aan RSD de Liemers, is er een duidelijke focus op het ondersteunen van inwoners met een lange afstand tot de arbeidsmarkt. Deze groep kent vaak complexe problematiek en langdurige bijstandsafhankelijkheid. Om hen te begeleiden richting economische zelfstandigheid en maatschappelijke participatie, is het noodzakelijk dat zij kunnen deelnemen aan passende re-integratietrajecten. Deze maatwerktrajecten zijn ingekocht bij gespecialiseerde re-integratiepatijen, in plaats van dat er groepsgerichte generieke programma's voor bijstandsafhankelijke inwoners georganiseerd werden. Dit heeft geleid tot een stijging in het aantal lopende voorzieningen.

Netto arbeidsparticipatie (% werkzame beroepsbevolking t.o.v. beroepsbevolking)

2024	74,00	71,80	73,50	75,00

Hoewel de netto arbeidsparticipatie in Zevenaar de afgelopen jaren licht is gestegen, mede dankzij bestuurlijke opdrachten aan RSD de Liemers gericht op het activeren van de beroepsgeschikte bevolking, zien we dat Zevenaar licht achterblijft bij het gemiddelde van de provincie Gelderland: in 2022 was het verschil 1,9%, en in 2024 is dat opgelopen tot 2,2%. Deze ontwikkeling wordt beïnvloed door structurele factoren zoals vergrijzing, arbeidsethos en een hoge jeugdwerkloosheid. Om dit verschil te verkleinen, kunnen beleidsmatige keuzes worden gemaakt zoals het versterken van regionale samenwerking voor arbeidsmarktmatching, het ontwikkelen van maatwerktrajecten voor jongeren en het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en werk.

Personen met een bijstandsuitkering van 18 jaar en ouder (aantal per 10.000 inwoners)

2024	292,40	252,00	258,00	260,00

Het aantal personen met een bijstandsuitkering in de gemeente Zevenaar ligt onder het Gelders gemiddelde. Landelijk wordt voor gemeenten met minder dan 50.000 inwoners een stijging van het bijstandsbestand verwacht van +1,7%, hierdoor is de verwachting dat de personen met een bijstandsuitkering in de komende jaren licht zal stijgen. De huidige bestuurlijke opdracht aan RSD de Liemers richt zich op de begeleiding van inwoners met een lange afstand tot de arbeidsmarkt en is erop gericht om zoveel mogelijk inwoners te laten uitstromen naar de arbeidsmarkt, zodat een eventuele stijging zoveel mogelijk wordt beperkt.

6.1 Verruimen van de inkomensondersteuning voor meer bestaanszekerheid van inwoners

6.1.1 Bestendigen en versterken samenwerking armoedeplatform 2022-2026

We evalueren de aanpak van de bestrijding van armoede zoals beschreven in de beleidsnotitie armoede en schulden voor de periode 2019-2022. Ook laten we een minima-effectrapportage door het NIBUD uitvoeren, waarbij de financiële gevolgen van het synchroniseren van de inkomensgrens voor inwoners inzichtelijk wordt. Tevens zullen we het NIBUD vragen om inzichtelijk te maken voor welke huishoudtypen er mogelijk sprake is van een armoedeval. Daarnaast kijken we naar wat het verhogen van de inkomensgrens voor de inwoner aan welzijn en preventie oplevert. De uitkomsten van het NIBUD-onderzoek en van de beleidsevaluatie bespreken we met het armoedeplatform. De uitkomsten verwerken we in een nieuwe Beleidsnota armoede en schulden. Samenwerking met het armoedeplatform bestendigen en versterken we.

6.2 Ondersteunen van inwoners door passende jeugd- en maatschappelijke zorg, hulp en ondersteuning aan te bieden

6.2.3 Wij verbeteren de afspraken en sturen op het aantal contracten met (regionale) aanbieders van jeugdzorg en wmo 2022-2026

De kwaliteit van de zorg aan onze jeugdigen monitoren we continu door middel van cliëntervaringsonderzoeken, accountantsgesprekken en controle op doelmatigheid, rechtmatigheid en kwaliteit. In de aanbestedingstrajecten hebben wij altijd aandacht voor de kwaliteit van de zorg. Voor wat betreft contracten met jeugdhulpaanbieders en Wmo-zorgaanbieders sluiten we aan bij de regionaal aangestuurde inkooptrajecten van de MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland. Bij iedere inkoopronde sturen wij op het afsluiten van langer lopende contracten en het verminderen van het aantal aanbieders.

6.2.4 Wij werken efficiënt en eenvoudig in het sociaal domein 2022-2026

Binnen het sociaal domein willen we werken vanuit vertrouwen met minder regeldruk en betere efficiëntie. We hebben de ambitie om een betere balans tussen uitgaven en daadwerkelijke zorg te realiseren en minder geld te besteden aan administratieve taken. Met eenvoudig werken willen we geld besparen, aangezien onnodige regels en processen geld kosten. Door te vertrouwen op onze professionals binnen het sociaal domein is er minder verantwoording en administratie nodig.

6.2.6 Wij volgen de landelijke (financiële) ontwikkelingen rondom jeugdzorg 2022-2026

Sinds de invoering van de Jeugdwet (2015) is jeugdzorg voortdurend in ontwikkel. Wij nemen actief deel aan relevante regionale overleggen (via de MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland) en blijven op de hoogte van de ontwikkelingen en oefenen waar mogelijk invloed uit.
Wij volgen de ontwikkelingen via de VNG nauwgezet. Verder volgen wij ook de landelijke ontwikkelingen op het gebied van innovatie. Best–practices nemen we (indien mogelijk) over in Zevenaar.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten					
Primitieve begroting 2025-2028	14.911	18.875	19.375	19.375	19.375
1e voortgangsrapportage 2025	5.385	-540	-540	-540	-540
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	832	-231	0	667	667

Wijziging tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totale baten tot de begroting	**21.128**	**18.104**	**18.835**	**19.502**	**19.502**
Mutaties in deze begroting (baten)					
6. Financieel gezonde toekomst	0	**81**	188	195	127
BA14 Huishoudelijke ondersteuning	0	0	100	100	100
BA17 en BA08 Zevenaar Doet	0	75	75	75	0
IV06 Gehandicaptenparkeerkaarten	0	6	13	20	27
Totaal gemuteerde baten	**0**	**81**	**188**	**195**	**127**
Totale baten in deze begroting	**21.128**	**18.110**	**18.948**	**19.622**	**19.629**
Lasten					
Primitieve begroting 2025-2028	77.682	80.773	81.261	81.209	81.192
1e voortgangsrapportage 2025	5.358	877	877	877	894
Kadernota 2026	0	593	487	485	590
2e voortgangsrapportage 2025	2.571	250	59	-115	-115
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	2.028	2.037	2.029	2.027
Totale lasten tot de begroting	**85.612**	**84.521**	**84.721**	**84.485**	**84.588**
Mutaties in deze begroting (lasten)					
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**1.118**	1.118	1.118	1.118
Budgetmutatie zorgkosten Wmo en jeugd	0	1.118	1.118	1.118	1.118
6. Financieel gezonde toekomst	0	**-1.357**	-2.457	-3.367	-3.977
BA09 Maatschappelijk werk op school	0	230	230	230	230
BA10 Minimabeleid	0	-110	-165	-165	-165
BA11 en BA16 Jeugdhulp met verblijf	0	-650	-1.150	-1.650	-2.150
BA13 Arbeidsparticipatie	0	0	0	-250	-250
BA14 Huishoudelijke ondersteuning	0	-35	-70	-105	-140
BA15 Huishoudelijke ondersteuning Was- en strijkservice gelijk aan HHM normenkader	0	0	-360	-485	-485
BA17 en BA08 Zevenaar Doet	0	-50	-50	-50	-125
FT06 Structureel vervallen uitvoeringsagenda	0	-287	-287	-287	-287
FT07 Samenkracht en burgerparticipatie	0	-25	-25	-25	-25
FT08 Arbeidsparticipatie	0	0	-150	-150	-150
FT09 Verlagen budget woonvoorzieningen	0	-130	-130	-130	-130
FT10 PGB Wmo	0	-150	-150	-150	-150
FT11 PGB Jeugd	0	-150	-150	-150	-150

IVo6 Gehandicaptenparkeerkaarten	0	0	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**-238**	**-1.338**	**-2.248**	**-2.858**
Totale lasten in deze begroting	**85.612**	**84.283**	**83.383**	**82.237**	**81.729**
Resultaat voor bestemming	**-64.483**	**-66.173**	**-64.435**	**-62.614**	**-62.100**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2025-2028	124	24	24	24	24
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	130	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	75	75	75	0
Totaal onttrekkingen reserves	124	**229**	99	99	24
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	225	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	0	**225**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**124**	**4**	**99**	**99**	**24**
Resultaat na bestemming	**-64.359**	**-66.168**	**-64.335**	**-62.515**	**-62.076**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
2. Actualisatie bestaand beleid				
Budgetmutatie zorgkosten Wmo en jeugd	**-1.118**	**-1.118**	**-1.118**	**-1.118**

Bij het opstellen van de begroting 2025-2028 is voor de zorgkosten WMO en jeugd een percentage toegepast van 1,2%. Dit in afwachting van compensatie van het Rijk. Bij de meicirculaire 2025 heeft het Rijk compensatie gegeven. Wij stellen voor om de zorgkosten vanaf 2025 te compenseren met 3,21% (4,41% minus 1,20%). Dit betekent een structurele verhoging van afgerond € 1.118.000. In de 2e voortgangsrapportage is het effect voor 2025 opgenomen. We brengen het extra benodigde bedrag ten laste van de stelpost voor loon- en prijsindexatie.

6. Financieel gezonde toekomst				
BA09 Maatschappelijk werk op school	**-230**	**-230**	**-230**	**-230**

Het maatschappelijk werk op school heeft grote meerwaarde als preventieve hulp. Om deze te continueren is een structurele subsidie nodig van € 230.000.

BA10 Minimabeleid	**110**	**165**	**165**	**165**

Door aanpassing van het beleid zijn de kosten voor de doelgroep kinderopvang SMI (Sociaal-Medische Indicatie) verlaagd.

BA11 en BA16 Jeugdhulp met verblijf	**650**	**1.150**	**1.650**	**2.150**

Door een andere werkwijze waarin preventie en vroegsignalering centraal staat, vermindert de gemeente niet alleen de directe kosten voor jeugdzorg en uithuisplaatsingen, maar werkt zij ook aan het voorkomen van maatschappelijke problemen die op de lange termijn veel geld en maatschappelijke schade kunnen veroorzaken. Hoewel de eerste fase van de aanpak een omschakeling vereist, zal dit op termijn leiden tot een meer efficiënte besteding van middelen en een gezondere, veiligere samenleving. Naast een oplopend bedrag aan besparing (tot € 2.150.000 in 2029), wordt jaarlijks een bedrag van € 150.000 aan extra formatie opgenomen voor gezinscoaches.

BA13 Arbeidsparticipatie	**0**	**0**	**250**	**250**

Op basis van de door BMC uitgevoerde benchmark is een taakstellende bezuiniging doorgevoerd op de brede taakstelling van de RSD.

BA14 Huishoudelijke ondersteuning	**35**	**170**	**205**	**240**

Door het invoeren van één keer per twee weken huishoudelijke hulp verwachten een besparing te realiseren van € 35.000 in 2026 oplopend tot € 140.000 in 2029. Daarnaast gaan we vanaf 2027 een eigen bijdrage invoeren die naar verwachting € 100.000 oplevert.

BA15 Huishoudelijke ondersteuning Was- en strijkservice gelijk aan HHM normenkader	**0**	**360**	**485**	**485**

De wasverzorging structureel onder brengen in een algemene was- en strijkservice (voorziening) levert een kostenreductie op vanaf 2027.

BA17 en BA08 Zevenaar Doet	**50**	**50**	**50**	**125**

Het budget voor Zevenaar Doet wordt gehalveerd naar een actie die één keer per jaar plaats vindt in plaats van twee keer. Daarnaast wordt Zevenaar Doet beëindigd in 2028. Om de kosten voor de jaren 2026-2028 te dekken stellen wij een bestemmingsreserve in die wordt gevoed door een bijdrage uit de algemene reserve met een bedrag van € 225.000 (3 jaar x € 75.000).

FT06 Structureel vervallen uitvoeringsagenda	**287**	**287**	**287**	**287**

In 2025 is het uitvoeringsbudget incidenteel komen te vervallen. Met deze maatregel laten wij het budget structureel vervallen.

FT07 Samenkracht en burgerparticipatie	**25**	**25**	**25**	**25**

Het budget voor inspecties kinderopvang is structureel verlaagd. Hierbij is rekening gehouden met de realisatie van de afgelopen jaren.

FT08 Arbeidsparticipatie	**0**	**150**	**150**	**150**

Het gemeentelijk re-integratie budget is verlaagd. Hierdoor zijn minder middelen beschikbaar voor extra inzet t.b.v. inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

FT09 Verlagen budget woonvoorzieningen	**130**	**130**	**130**	**130**

De uitgaven voor woonvoorzieningen fluctueren door de jaren heen. Op basis van historische uitgaven verlagen wij het budget met € 130.000.

FT10 PGB Wmo	**150**	**150**	**150**	**150**

Er is een structurele onderschrijding op het persoonsgebonden budget Wmo. De structurele raming wordt met € 150.000 verlaagd.

FT11 PGB Jeugd	**150**	**150**	**150**	**150**

Er is een structurele onderschrijding op het persoonsgebonden budget. De structurele raming wordt met € 150.000 verlaagd.

IV06 Gehandicaptenparkeerkaarten	**6**	**13**	**20**	**27**

In het kader van de Financieel Gezonde Toekomst is een analyse gemaakt naar het kostendekkendheidspercentage de gehandicaptenparkeerkaarten. Dit percentage blijkt op 10% te liggen. De kosten worden in vier jaar verhoogd van € 22,05 naar € 100. Dit levert dan voor de komende jaren extra inkomsten op.

Totaal mutaties	**244**	**1.451**	**2.368**	**2.985**

Toelichting reserve mutaties

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van reservemutaties die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
6. Financieel gezonde toekomst				
BA17 en BA08 Zevenaar Doet	**-150**	**75**	**75**	**0**

Het budget voor Zevenaar Doet wordt gehalveerd naar een actie die één keer per jaar plaats vindt in plaats van twee keer. Daarnaast wordt Zevenaar Doet beëindigd in 2028. Om de kosten voor de jaren 2026-2028 te dekken stellen wij een bestemmingsreserve in die wordt gevoed door een bijdrage uit de algemene reserve met een bedrag van € 225.000 (3 jaar x € 75.000).

Totaal reservemutaties	-150	75	75	0

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten							
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	7.469	5.816	1.576	1.576	1.576	1.576
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	339	325	0	0	0	0
6.3	Inkomensregelingen	13.290	13.622	13.494	13.494	13.494	13.494
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	8	5	11	18	25	32
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	518	430	430	761	761	761
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	105	11	0	0	667	667
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	84	46	0	0	0	0
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	51	9	0	0	0	0
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	170	617	0	0	0	0
6.811	Beschermd wonen (WMO)	0	0	2.600	3.100	3.100	3.100
6.821	Jeugdbescherming	38	248	0	0	0	0
Totaal Baten		**22.070**	**21.128**	**18.110**	**18.948**	**19.622**	**19.629**
Lasten							
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	16.746	11.247	7.091	6.921	6.972	6.952
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	350	2.476	2.613	2.613	2.613	2.613
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	80	1.690	1.862	1.862	1.862	1.862
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	961	698	393	393	393	393
6.3	Inkomensregelingen	20.770	21.378	20.182	20.416	20.416	20.416

6.4	WSW en beschut werk	5.230	5.434	5.290	5.144	4.989	4.989
6.5	Arbeidsparticipatie	4.023	4.063	4.177	3.681	3.431	3.431
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	2.014	2.264	2.252	2.268	2.279	2.292
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	7.171	7.720	8.174	7.792	7.632	7.597
6.712	Begeleiding (WMO)	4.516	3.900	4.207	4.221	4.221	4.221
6.713	Dagbesteding (WMO)	72	677	680	680	680	680
6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	5	5	5	5	5
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	3.248	144	150	150	-24	-24
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	8.091	10.868	11.298	11.329	11.358	11.394
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	340	329	342	342	342	342
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	898	32	33	33	33	33
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	3.136	10.094	10.266	9.766	9.266	8.766
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	4.690	51	53	53	53	53
6.791	PGB WMO	188	477	339	339	339	339
6.792	PGB Jeugd	151	319	176	176	176	176
6.811	Beschermd wonen (WMO)	244	-85	2.799	3.299	3.299	3.299
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	5	5	5	5	5
6.821	Jeugdbescherming	1.021	1.199	1.245	1.245	1.245	1.245
6.822	Jeugdreclassering	176	187	195	195	195	195
6.91	Co□rdinatie en beleid WMO	0	271	281	281	281	281
6.92	Co□rdinatie en beleid Jeugd	0	168	174	174	174	174
Totaal Lasten		**84.115**	**85.612**	**84.283**	**83.383**	**82.237**	**81.729**
Saldo							
6.3	Inkomensregelingen	-7.480	-7.756	-6.688	-6.923	-6.923	-6.923
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-9.277	-5.432	-5.516	-5.345	-5.397	-5.376
6.5	Arbeidsparticipatie	-4.023	-4.063	-4.177	-3.681	-3.431	-3.431
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-622	-373	-393	-393	-393	-393
6.4	WSW en beschut werk	-5.230	-5.434	-5.290	-5.144	-4.989	-4.989
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	-6.653	-7.290	-7.744	-7.031	-6.871	-6.836
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-2.006	-2.259	-2.241	-2.250	-2.254	-2.260
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	-8.006	-10.822	-11.298	-11.329	-11.358	-11.394
6.811	Beschermd wonen (WMO)	-244	85	-199	-199	-199	-199
6.712	Begeleiding (WMO)	-4.516	-3.900	-4.207	-4.221	-4.221	-4.221
6.791	PGB WMO	-188	-477	-339	-339	-339	-339
6.713	Dagbesteding (WMO)	-72	-677	-680	-680	-680	-680
6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	-5	-5	-5	-5	-5
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	-5	-5	-5	-5	-5

6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	-3.143	-133	-150	-150	691	691
6.792	PGB Jeugd	-151	-319	-176	-176	-176	-176
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	-340	-329	-342	-342	-342	-342
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	-847	-24	-33	-33	-33	-33
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	-2.966	-9.477	-10.266	-9.766	-9.266	-8.766
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	-4.690	-51	-53	-53	-53	-53
6.821	Jeugdbescherming	-983	-951	-1.245	-1.245	-1.245	-1.245
6.822	Jeugdreclassering	-176	-187	-195	-195	-195	-195
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-350	-2.476	-2.613	-2.613	-2.613	-2.613
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-80	-1.690	-1.862	-1.862	-1.862	-1.862
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	0	-168	-174	-174	-174	-174
6.91	Coördinatie en beleid WMO	0	-271	-281	-281	-281	-281
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-62.045**	**-64.483**	**-66.173**	**-64.435**	**-62.614**	**-62.100**
0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	2.183	124	229	99	99	24
	Toevoegingen	230	0	225	0	0	0
Totaal Mutaties reserves		**1.953**	**124**	**4**	**99**	**99**	**24**
Begrotingsresultaat na bestemming		**-60.092**	**-64.359**	**-66.168**	**-64.335**	**-62.515**	**-62.076**

Overzicht van Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Programma 6.Sociaal domein					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	205	75	75	0
Totaal programma 6		**205**	**75**	**75**	**0**

In het hoofdstuk 'Financiën' wordt in het 'overzicht incidentele baten en lasten' een nadere toelichting gegeven met betrekking tot de incidentele lasten.

Reserves

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2025	2026	2027	2028	2029
9010	Uitvoeringskosten TOZO	202	202	202	202	202

Deze reserve heeft als doel om de uitvoeringskosten van de TOZO regeling zelfstandig ondernemers te egaliseren.

Onttrekking Er is geen onttrekking in 2024 geweest en de verwachting is dat ook in 2025 en 2026 de middelen van de bestemmingsreserve niet nodig zijn. De RSD de Liemers, belast met de uitvoering, beschikt m.i.v. 2020 over een bestemmingsreserve voor dekking van de uitvoeringskosten voor de deelnemende gemeenten. Hiervoor is destijds een deel van de van het rijk ontvangen middelen voor uitvoeringskosten ingezet. Voor het resterende deel van de uitvoeringskosten voor Zevenaar is een eigen bestemmingsreserve gevormd. De reserve bij de RSD is in vooralsnog toereikend voor dekking van de uitvoeringskosten.

9049	Zevenaar Doet	0	0	150	75	0

Deze reserve wordt ingezet voor dekking van de jaarlijkse kosten in de komende jaren (verwachte jaarlijkse onttrekking € 50.000 in de periode 2021 t/m 2023) met betrekking tot DoeDuiten.

Toevoeging We storten in 2026 € 225.000 vanuit de algemene reserve naar deze bestemmingsreserve.

Onttrekking We onttrekken in 2026 € 75.000 aan deze reserve als dekking van de kosten voor Zevenaar Doet.

9073	Opvang en begeleiding Oekraïners	230	130	0	0	0

Deze bestemmingsreserve is bedoeld voor activiteiten op het gebied van opvang en begeleiding van vluchtelingen. Hiermee werken we ook aan de taakstelling voor statushouders en geven we vorm aan het deelwonen, we trainen de woonvaardigheden en kunnen extra taallessen organiseren.

Totaal bestemmingsreserves	432	332	352	277	202

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2025	2026	2027	2028	2029
Aankoop pand Stationsplein 4 Zevenaar		308	0	0	0	0
Totaal programma 6.		**308**	**0**	**0**	**0**	**0**

7. VOLKSGEZONDHEID EN DUURZAAMHEID

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden volksgezondheid, milieu en duurzaamheid. Volksgezondheid richt zich op een gezonde leefomgeving en leefstijl. Milieu richt zich op de onderdelen lucht, geluid, bodem, externe veiligheid en duurzaamheid (klimaat).
Over duurzaamheid/klimaat zijn in het Nationaal Klimaatakkoord afspraken gemaakt waarbij de uitvoering bij de gemeenten is belegd. De aanpak en invulling van Zevenaar is onderverdeeld in de 'resultaten': energietransitie, warmtetransitie, circulaire economie/Fairtrade gemeente en klimaatadaptatie.

Wat willen we?

Wij willen een bijdrage leveren aan een gezonder Zevenaar. Dit bereiken we door meer dan een goede gezondheidszorg alleen. De omgeving waarin we leven is ook belangrijk om ons geestelijk en lichamelijk fit te voelen. We werken ook aan een duurzame samenleving. Zo borgen we de toekomstbestendigheid en leefbaarheid van de samenleving voor onze toekomstige generaties.

Ontwikkelingen

Volksgezondheid

Gemeenten hebben de wettelijke taak zorg te dragen voor de publieke gezondheidszorg voor hun inwoners. Deze publieke gezondheidszorg wordt uitgevoerd door de GGD (VGGM) en biedt gezondheidsbeschermende en gezondheidsbevorderende maatregelen voor alle inwoners (Algemeen Publieke Gezondheidszorg) en preventieve jeugdgezondheidszorg voor 0-18 jarigen (Jeugdgezondheidszorg). Vanuit een achterstand zijn de afgelopen jaren stappen gezet om de basis op orde te krijgen en de VGGM, incl. GGD, toekomstbestendig te maken. Hiermee was het mogelijk de uitvoering van de taken voor de algemene gezondheidszorg te versterken en de basistaken voor de jeugdgezondheidszorg te kunnen blijven uitvoeren. De jeugdgezondheidszorg blijft onder druk staan, onder andere door personeelstekorten. Dit in een tijd waarin de gemeenten moeten bezuinigen. Besluitvorming over de begroting van de GGD (VGGM) vindt plaats in de gemeenschappelijke regeling. De gevolgen van besluitvorming worden in de gemeentelijke begroting voor 2026 - 2029 verwerkt.

Wet- en regelgeving

De Wet collectieve warmte (Wcw) is op 3 juli 2025 door de Tweede Kamer goedgekeurd en wordt waarschijnlijk op 1 januari 2026 van kracht. Deze wet regelt onder andere de marktordening (regierol van gemeenten, vaststellen warmtekavels en aanwijzen publiek warmtebedrijf). Dit zijn belangrijke elementen voor zowel het opstellen van de beleidskaders zoals het Warmteprogramma als voor warmtenetprojecten.

Uitwerking amendement 'uitvoeringsprogramma Duurzaamheid'

Het resterend bedrag van € 406.471 wordt gereserveerd voor het vervolg van de warmtenet projecten Spijk en stad Zevenaar in 2026. Een concrete onderbouwing van de inzet van de middelen wordt in het vierde kwartaal 2025 verwacht. Wij zullen u dan met een apart raadsvoorstel vragen om het budget vrij te geven.

Warmteprogramma en uitvoeringsplannen

Het is de verwachting dat het warmteprogramma medio 2026 wordt vastgesteld. Dit programma zal om de vijf jaar worden herzien. Na de goedkeuring van het warmteprogramma zullen er uitvoeringsplannen voor (groepen) dorpen worden opgesteld. We verwachten eind 2026 te starten met het opstellen van de eerste uitvoeringsplannen. Wat dit precies voor de kosten voor Zevenaar inhoudt, is momenteel nog niet duidelijk.

Warmtebedrijf

Het oprichten van een 'lokaal publiek warmtebedrijf' is wettelijk nodig voor zowel het warmtenet Spijk als het warmtenet stad Zevenaar. Voor beide warmtenetprojecten is er momenteel een verkenning gaande. Dit gebeurt in samenwerking met het Gelders Warmtebedrijf (dat momenteel nog opereert onder de naam

Gelders Warmte en Infra Bedrijf). Het is waarschijnlijk dat beide warmtebedrijven uiteindelijk onder dezelfde organisatie zullen worden samengebracht.
In 2026 – 2027 zal er meer duidelijkheid zijn.

Netcongestie
De toenemende druk op het elektriciteitsnet, netcongestie, vormt een serieuze belemmering voor de ruimtelijke, economische en duurzame ambities van de gemeente Zevenaar. Netcongestie kan directe gevolgen hebben voor de realisatie van woningbouw, uitbreiding van bedrijventerreinen en de uitrol van duurzame mobiliteit. Deze ontwikkelingen zijn essentieel voor een toekomstbestendige gemeente.
Om deze uitdagingen aan te pakken, is een complex stelsel van afspraken, regelgeving en kader stellende documenten op Europees, nationaal en provinciaal niveau van kracht (o.a. het Nationaal Klimaatakkoord, Nationaal Plan Energiesysteem, Wet collectieve warmte, het Beleidskader Energiesysteem, Actieplan Netcongestie, Regionale Energiestrategie (RES)). Deze kaders bevatten strategische en tactische doelen, maatregelen en beoogde resultaten die uiteindelijk moeten leiden tot richtinggevende keuzes.
De gemeente Zevenaar zal zich in relatie tot deze bestaande kaders actief moeten positioneren. Dit betekent dat gemeente Zevenaar strategische keuzes moet maken en waar nodig mitigerende maatregelen moet treffen om de effecten van netcongestie te beperken. Denk hierbij aan het prioriteren van ruimtelijke ontwikkelingen, het stimuleren van lokale energieopslag, slimme netoplossingen of het faseren van projecten.
Het innemen van rol- en positie en het uitwerken van een lokaal handelingsperspectief in relatie tot netcongestie vragen niet alleen om ambtelijke capaciteit, maar vergen mogelijk ook financiële inzet.

Uitvoeringsprogramma klimaat neutrale organisatie
Het uitvoeringsprogramma richt zich op de jaren 2026, 2027 en 2028.

Biodiversiteit
Het uitvoeringsprogramma biodiversiteit wordt eind 2025 vastgesteld. Voor de uitvoering in de periode 2026-2030 is het streven om dit met bestaande middelen te doen.

Klimaatadaptatie
Er vindt eind 2025-begin 2026 een herijking van het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie plaats. Hier zullen voor de periode 2027-2032 maatregelen uit voort vloeien.

Omgevingdienst
De besturen van de Omgevingsdienst Arnhem en Nijmegen stellen voor de beide diensten te fuseren tot één Omgevingsdienst. Door een schaalvergroting ontstaat een robuuste en toekomstbestendige omgevingsdienst die ook in de toekomst goed in staat zal zijn haar taken te blijven uitvoeren. De beoogde fusiedatum is 1 januari 2026.

Beleidskaders
- Milieubeleidsplan 2013-2030 Zevenaar
- Beleidsvisie Externe Veiligheid 2012 Zevenaar
- Nota Bodembeheer 2011 Zevenaar
- Geluidbeleid 2008 Zevenaar
- Geluidbeleid Rijnwaarden
- Watertakenplan de Liemers 2022-2026 (2022)
- Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (DPRA) (2022)
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Beheerplan water en riolering (2022)
- Beheerplan begraafplaatsen (2022)
- Visie en integrale nota sociaal domein 2024-2040 (2024)

WAT WILLEN WE?

7. Volksgezondheid en milieu

Wij willen een bijdrage leveren aan een gezonder Zevenaar. Dit bereiken we door meer dan een goede gezondheidszorg alleen. De omgeving waarin we leven is ook belangrijk om ons geestelijk en lichamelijk fit te voelen. We werken ook aan een duurzame samenleving. Zo borgen we de toekomstbestendigheid en leefbaarheid van de samenleving voor onze toekomstige generaties.

WAT DOEN WE?

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2026
Gemeenschappelijke regeling		
Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	Uitvoering van meerdere taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor gemeenten uit de regio Arnhem. Ook is ODRA voor de deelnemende gemeenten het aanspreekpunt voor milieuvraagstukken.	889
Reinigingsdienst de Liemers (RDL)	RDL zorgt voor de uitvoering van een groot deel van de afvalinzameling en -verwerking, een basistaak van de gemeente.	2.408

BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2026	Begroting 2029
Omvang huishoudelijke restafval (kg/inwoner)					
	2023	92,00	92,00	91,00	91,00
	De hoeveelheid restafval per inwoner is met 88 kg. gedaald tot onder de doelstelling van 91 kg. Een verdere daling vereist aangescherpt beleid.				
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit (%)					
	2022	28,40	31,00	32,00	35,00
	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa. Het laatst bekende cijfer is 31% in 2022. In Zevenaar zitten we iets boven het Gelders gemiddelde. Het doel is om in 2029 meer duurzame elektriciteit op te wekken.				

7.2 Inzetten voor uitsluitend gebruik van duurzame vormen van energie

7.2.1 Wij stimuleren maatschappelijke discussie, bewustwording en voorlichting over de energietransitie 2023-2026

Samen met onze inwoners en bedrijven staan we voor de opgave energietransitie. Dat willen we bereiken door ons in te zetten op het besparen van het energieverbruik en op een overstap van fossiele brandstoffen naar duurzame vormen van energie. Wij geven ruimte aan initiatieven uit de samenleving, die een bijdrage leveren aan de energietransitie. We willen in dialoog met inwoners en andere betrokkenen samen een koers uit stippelen hoe Zevenaar in 2050 CO_2 neutraal is. Samen met onze inwoners gaan we op zoek naar de beste alternatieve energiebronnen voor Zevenaar en op welke locaties deze het best gerealiseerd kunnen worden. Via het energieloket, energiecoaches en campagnes als Kids groen en duurzaam, energiebesparing woningvoorraad en door middel van informatievoorziening aan bedrijven (samen met de ODRA) zorgen we voor de nodige bewustwording en gedragsverandering.

7.2.2 Wij verduurzamen onze eigen organisatie en vastgoed 2025-2026

De CO_2-Prestatieladder zetten we in om als organisatie op de onderdelen energie inkoop, mobiliteit en eigen vastgoed (gemeentehuis, Turmac Cultuurfabriek en de gemeentewerf) 100% CO_2-neutraal zijn.

7.2.3 Wij werken in de regio samen aan de regionale energiestrategie 2023-e.v.

Via de Groene Metropoolregio dragen wij bij aan de totstandkoming van een Regionale Energie Strategie (RES). Het RES moet de energietransitie, het overschakelen van fossiele energie naar duurzame energie, mogelijk maken.
Dit gebeurt bijvoorbeeld via zonnevelden, windturbines of warmte uit de bodem. De gezamenlijke ambitie en de zoekgebieden voor duurzame opwek zijn in het RES 1.0 besluit vastgelegd. Verder is de basis gelegd voor de Regionale Structuur Warmte.
Naast duurzaamheid is ook het ruimtelijk aspect van belang. De regio werkt onder andere via een plan Milieueffectrapportage (MER) aan de onderbouwing van de keuzes, die in de RES 2.0 moeten worden gemaakt.

7.2.4 Wij zetten in op energiebesparing 2023-2026

De energierekening wordt voor iedereen hoger, de noodzaak en urgentie van de energie- en warmtetransitie is en wordt belangrijker. Daarom moet iedereen mee kunnen doen. We maken slim gebruik van landelijke regelingen en subsidietrajecten. Kennis en kunde worden zoveel mogelijk gedeeld via bestaande platforms/kanalen (zoals het energieloket en energiecoaches). Deelname aan landelijke subsidieregelingen biedt de mogelijkheid van subsidie voor kleine energiebesparende maatregelen. Die deelname zetten wij voort. Ook onze eigen subsidieregeling voor toekomstbestendig wonen blijven we inzetten voor het stimuleren van energiebesparende maatregelen.

7.2.5 Wij verruimen de laadinfrastructuur voor elektrische auto's 2022-2026

Via een laadvisie willen we aangeven hoe Zevenaar een bijdrage kan leveren aan de totstandkoming van een landelijk dekkend netwerk laadpalen. Wij sluiten daarbij aan op de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL), opgesteld door provincie, gemeenten, marktpartijen en netbeheerders. Wij werken daarvoor samen in de Samenwerkingsregio Oost.

7.3 Werken aan een aardgasvrij Zevenaar in 2050

7.3.1 Wij voeren de plannen van de Warmtevisie uit 2023-2026

Het Nationaal Klimaatakkoord heeft de regie van de warmtetransitie bij de gemeenten neergelegd, om te komen tot alternatieven voor aardgas als warmtebron. In Zevenaar moeten ongeveer 20.000 woningen aardgas vrij worden, waarbij betaalbaarheid en betrouwbaarheid belangrijke uitgangspunten zijn. Dit hebben we vastgelegd in de Warmtetransitievisie (vastgesteld 2019).

De planning om het proces in de wijken en dorpen van Zevenaar te starten om aardgas vrij te worden is vanwege financiële afwegingen bij de kadernota 2020-2023 getemporiseerd. Er is afgesproken dat vanaf 2023 de verdere uitrol versneld opgepakt gaat worden. De planning wordt daarvoor geactualiseerd. In 2023 starten we de uitvoering van de warmtevisie. Daarin staat de aanpak van het energiezuiniger en aardgasvrij maken van de woningen in de gemeente Zevenaar. Per kern dorp, wijk of en buurt wordt bekeken welke de meest logische alternatieven voor aardgas zouden kunnen zijn en wanneer. Er wordt een termijn van 2 jaar ingepland voor overleg en planvorming met de bewoners.

In Angerlo is al een pilot voor de warmtetransitie opgestart. Het opgestelde plan, vastgesteld door de gemeenteraad op 29 september 2021, vormt de basis voor een uitvoeringsplan. Voor het opstellen daarvan wordt gewerkt door alle betrokken partijen (bewoners, woningcorporatie, netbeheerder en gemeente) samen in de Programma Organisatie Angerlo. De ervaringen en uitkomsten van deze pilot zijn waarschijnlijk goed bruikbaar voor de uitrol over rest van de gemeente.

7.3.2 Wij zetten in op een warmtenet en het gebruik van restwarmte 2023-2026

Met de woningbouwcorporaties en de provincie onderzoekt de gemeente de mogelijkheden van een warmtenet voor de stad Zevenaar. Daarvoor is in 2020 een plan opgesteld. De onderzoeksresultaten geven aanleiding over te gaan tot een intentieovereenkomst (einde 2022) en vervolgens toe te werken naar een samenwerkingsovereenkomst (2023) met als doel de aanleg van een warmtenet.
Verder vindt een onderzoek plaatst naar de mogelijkheden van het door trekken van dit warmtenet naar Didam (gemeente Montferland).

Op het Gelders Eiland is een businesscase in ontwikkeling voor het gebruik van de restwarmte van de steenfabriek in Spijk. De provincie, de gemeente en andere partijen dragen ook bij in de kosten van dit onderzoek.

7.4 Werken aan een volledig circulaire economie in 2050

7.4.3 Wij vernieuwen het afvalbeleid 2024-2025

Het plaatsen van ondergrondse containers voor restafval bij hoogbouw is het laatste grote onderdeel van de harmonisatie van het afvalbeleid. Ook het nieuwe aanbiedstation op 7Poort nadert zijn voltooiing. In 2023 kunnen we de effecten van deze ontwikkelingen op het afvalaanbod en de afvalscheiding in kaart brengen. Mede op basis daarvan moet de gemeente brengen we in beeld hoe we verder willen met het afvalbeleid in de toekomst, welke doelen wij nastreven en welke middelen hiervoor nodig zijn. Hierna volgt actualisatie van het afvalstoffenbeleid. Wij moeten daarnaast bepalen hoe wij in overleg met de gemeente Montferland gevolg willen geven aan het onderzoek naar de toekomstbestendigheid van de Reinigingsdienst De Liemers (RDL).

7.5 Voorbereiden op klimaatverandering en de gevolgen daarvan voor wateroverlast, hitte, verdroging en overstroming

7.5.1 Wij nemen maatregelen ter voorkoming van wateroverlast en droogte 2023-2026

Het klimaat verandert en daar moeten wij op inspelen. Wij hebben samen met de gemeenten Westervoort, Duiven en het Waterschap Rijn en IJssel het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie in de Liemers vastgesteld. Hierin is het beperken en voorkomen van wateroverlast en droogte ten gevolge van klimaatverandering geregeld. Het beperken en voorkomen van hittestress is hierin nog niet geregeld.

In het uitvoeringsplan is gekozen voor het scenario, waarin is gezocht naar zoveel mogelijk samenloop met andere ingrepen en aanpakken binnen gemeente Zevenaar. Maatregelen die worden getroffen in het kader van klimaatadaptatie dragen vaak ook bij aan andere doelen. De kosten van de klimaatmaatregelen worden gedekt uit het watertakenplan.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten					
Primitieve begroting 2025-2028	11.788	11.851	11.607	11.943	11.943
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	104	25	25	25	25
Wijziging tot de begroting 2026-2029	0	156	156	156	156
Totale baten tot de begroting	**11.891**	**12.032**	**11.788**	**12.124**	**12.124**
Mutaties in deze begroting (baten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**61**	60	60	60
Actualisatie budget rentelasten	0	61	60	60	60
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**-299**	226	226	226
Actualisatie budget afval	0	154	154	154	154
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	0	48	48	48	48
Investering duurzame vervanging dakbedekking en zonnepanelen Turmac Cultuurfabriek	0	-500	25	25	25
Inzet reserve riolering	0	0	0	0	0
6. Financieel gezonde toekomst	0	**217**	421	625	829
IV07 Lijkbezorgingsrechten	0	13	13	13	13
IV08 Rioolheffing	0	204	408	612	816
Totaal gemuteerde baten	**0**	**-21**	**707**	**911**	**1.115**
Totale baten in deze begroting	**11.891**	**12.307**	**12.471**	**13.010**	**13.214**
Lasten					
Primitieve begroting 2025-2028	15.871	14.509	14.054	15.015	14.455
1e voortgangsrapportage 2025	129	41	41	41	542
Kadernota 2026	0	196	137	137	145
2e voortgangsrapportage 2025	-1.367	1.167	-40	-39	-39
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	91	372	81	-19
Totale lasten tot de begroting	**14.633**	**16.004**	**14.564**	**15.235**	**15.083**
Mutaties in deze begroting (lasten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**0**	0	0	51
Actualisatie budget afschrijvingen	0	0	0	0	51
Actualisatie budget rentelasten	0	0	0	0	0

2. Actualisatie bestaand beleid	0	**-352**	173	173	173
Actualisatie budget afval	0	154	154	154	154
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	0	-6	-6	-6	-6
Investering duurzame vervanging dakbedekking en zonnepanelen Turmac Cultuurfabriek	0	-500	25	25	25
Inzet reserve riolering	0	0	0	0	0
6. Financieel gezonde toekomst	0	**-90**	-90	-90	-90
FT03 Exploitatielasten duurzaamheid	0	-90	-90	-90	-90
IV07 Lijkbezorgingsrechten	0	0	0	0	0
IV08 Rioolheffing	0	0	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**-442**	**83**	**83**	**134**
Totale lasten in deze begroting	**14.633**	**15.562**	**14.647**	**15.318**	**15.217**
Resultaat voor bestemming	**-2.742**	**-3.255**	**-2.176**	**-2.308**	**-2.003**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2025-2028	1.211	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	112	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	-885	951	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	-296	25	25	25
Totaal onttrekkingen reserves	438	**655**	25	25	25
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	148	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	148	**0**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**289**	**655**	**25**	**25**	**25**
Resultaat na bestemming	**-2.452**	**-2.600**	**-2.151**	**-2.283**	**-1.978**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget afschrijvingen	**0**	**0**	**0**	**-51**

Jaarlijks actualiseren we de afschrijvingslasten. Tevens aanpassing van benodigde bedrag in reserve afschrijvingslasten en bijbehorende jaarlijkse vrijval als gevolg van afwijkingen in het werkelijk geïnvesteerde bedrag en faseringen. Dit werkt door in meerdere programma's.

Actualisatie budget rentelasten	**61**	**60**	**60**	**60**

Jaarlijks actualiseren wij de rentelasten. De volgende zaken hebben invloed op de hoogte van de rentelast:
1. Het faseren van investeringen;
2. De hoogte van de boekwaarden van de grondexploitaties;
3. Het toepassen van projectrente voor grondexploitatie vanaf 2026;
4. Aflopen van huidige langlopende leningen met lage rentes.

1. Doordat investeringen worden verschoven, verschuift ook de bijbehorende rentelast.
2. De boekwaarden van de grondexploitaties Zevenaar-Oost bedrijven, Mercurion en Businesspark 7Poort II zijn in 2025 weer aangepast op basis van de herziene grondexploitaties per 1 januari 2025 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 25 juni 2025. De boekwaarden van de grondexploitaties in de komende jaren zijn lager dan eerder geraamd. Dit veroorzaakt een lagere financieringsbehoefte en dus een lagere rentelast. Dienstjaar 2027 is een uitzondering. Bij de begroting 2025-2028 werd een lagere boekwaarde verwacht. Door de herziening is de boekwaarde flink gestegen. Hierdoor ontstaat in 2027 een hogere financieringsbehoefte dan eerder geraamd en dus ook een hogere rentelast.
3. Vanaf 2026 passen we projectfinanciering toe voor GREX Businesspark 7Poort II. Dit zorgt voor een hogere doorbelasting naar deze grondexploitatie en dus een lagere rente in de algemene dienst. Dit effect is zichtbaar in het journaal 'FT12 Invoeren projectfinanciering'.
4. In de komende jaren lossen we ca. 25 miljoen af op huidige langlopende leningen. Het rentepercentage van deze leningen is gemiddeld een stuk lager dan de huidige rente waartegen we nieuwe leningen aan moeten trekken om aan onze financieringsbehoefte te voldoen.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie budget afval	**0**	**0**	**0**	**0**

We hebben de budgetten afval nagelopen en een aantal zijn bijgesteld. Vanaf 2026 verwachten we structureel hogere baten van € 172.000. Een hogere inzamelvergoeding voor PMD (€ 88.000) als gevolg van een hogere tonnageprijs. Een hogere verwerkingsvergoeding voor de afvalinzameling - papier en karton (€ 68.000) als gevolg van het oplopen van de tonnageprijs voor oud papier. Tot slot een bijstelling in de afvalinzameling - verpakkingsglas met hogere baten (€ 16.000) en lasten (€ 21.000).
Per saldo een structureel voordeel van € 151.000 in 2026 welke wij verrekenen met de afvalstoffenheffing.
Daarnaast zijn er op basis van de Milieusamenwerking Regio Arnhem (MRA) nieuwe verwerkingscontracten afgesloten waarbij voor GFT voor duurzamere verwerking is gekozen. Op grond hiervan hebben wij de budgetten voor afvalinzameling - GFT en restafval (huishoudelijk) bijgesteld.
Voor afvalinzameling - GFT verwachten wij structureel vanaf 2026 hogere verwerkingskosten (€ 273.000). Dit als gevolg van hogere prijs per ton van € 42,75.
Voor afvalinzameling - restafval structureel vanaf 2026 lagere verwerkingskosten (€ 141.000). Dit als gevolg van een lagere prijs per ton van € 5,62. Per saldo een structureel nadeel van € 132.000 in 2026 welke wij verrekenen met de afvalstoffenheffing.
Totaal een structureel voordeel van € 19.000 in 2026 welke wij verrekenen met de afvalstoffenheffing. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging in programma 7.

Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	**53**	**53**	**53**	**53**

In 2026 hebben we te maken met diverse kostenstijgingen en -dalingen binnen de gemeente en de RDL. Binnen de gemeente zijn met name de loonkosten gestegen die voor een deel worden doorbelast aan de RDL. Binnen de RDL zijn per saldo de kosten voor afvalinzameling hoger en hiermee ook onze bijdrage aan de RDL. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een stijging van personele kosten en hogere verwerkingskosten van het afval op de aanbiedstations. Anderzijds is er een daling van de materiële kosten als gevolg van bijvoorbeeld lagere brandstofkosten.
Per saldo stijgen de kosten voor de gemeente Zevenaar als gevolg van de hierboven genoemde wijzigingen structureel vanaf 2026 met € 48.000 ten opzichte van 2025. Dit verrekenen wij binnen de afvalstoffenheffing en is daarmee budgettair neutraal. Door bovengenoemde kostenstijging stijgt het tarief van de afvalstoffenheffing.

Investering duurzame vervanging dakbedekking en zonnepanelen Turmac Cultuurfabriek	**500**	**-25**	**-25**	**-25**

De dakbedekking en de zonnepanelen van de Turmac Cultuurfabriek zijn aan vervanging toe. Na de oplevering van de Turmac Cultuurfabriek is in 2020 een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld voor het groot onderhoud van het gemeentehuis en de TCF. In dat MJOP is geadviseerd om de dakbedekking in 2026 voor een deel te overlagen. In de afgelopen jaren zijn diverse (grote) lekkages geweest, met name als in korte tijd veel regen valt. Hierdoor is een deel van de isolatie onder de dakbedekking verzadigd met regenwater. Na diverse noodreparaties, inspecties en insnijdingen door de dakspecialist is de conclusie in 2022 getrokken dat het gehele dakpakket vervangen moet worden. In het MJOP is in 2022 de overlaging van de dakbedekking gewijzigd naar volledige vervanging in 2025 op basis van de lekkages en het specialistisch onderzoek van de dakadviseur. Het benodigde bedrag in het MJOP is toen nog niet bijgesteld doordat de bijbehorende kosten moeilijk in te schatten waren. Daarnaast zijn de zonnepanelen op het dak afgekeurd op basis van verzekeringseisen. Medio 2023 is DUMAVA-subsidie aangevraagd om direct het dak beter te isoleren. Om de dakbedekking te vervangen en om tegelijkertijd duurzame isolatiemaatregelen en nieuwe zonnepanelen te kunnen plaatsen is een totaal bedrag nodig van € 2.000.000. Hiervan wordt € 98.000 gedekt uit het MJOP en € 65.000 is een eenmalige afschrijving in verband met het verwijderen van de huidige zonnepanelen. Resteert een benodigd investeringsbedrag van € 1.837.000 waarvan € 342.000 gedekt wordt uit de DUMAVA-subsidie. Dit heeft een structurele afschrijvingslast tot gevolg van € 50.000. Hiervan kan jaarlijks € 25.000 worden gedekt door € 500.000 uit de bestemmingsreserve Duurzaamheid om te zetten naar een kapitaallastenreserve van € 500.000. Per saldo levert bovenstaande een nadeel op in 2026 van € 61.000 en vanaf 2027 een structureel nadeel van € 22.000.

Inzet reserve riolering	**-204**	**0**	**0**	**0**

Wij stellen voor om € 204.000 van de reserve riolering in te zetten om daarmee de tarieven in 2026 te dempen. Hiermee wordt de onttrekking aan de reserve riolering in de begroting voor 2026 verwerkt. Wij verwerken de gewijzigde tarieven in de belastingverordening 2026.

6. Financieel gezonde toekomst				
FT03 Exploitatielasten duurzaamheid	**90**	**90**	**90**	**90**

Het Klimaatplan "Op weg naar een klimaatneutrale organisatie" vormt de basis voor de verduurzamingsopgave van de eigen organisatie van gemeente Zevenaar. Vooruitlopend op dit plan is voor duurzaamheidsmaatregelen binnen de bestaande exploitatiebudgetten aanvullend € 33.000 in 2024, oplopend naar € 67.000 in 2025 tot € 100.000 structureel vanaf 2026 beschikbaar. De praktijk is dat tot nu toe voor slechts € 5.000 aanspraak op dit budget gedaan is. We verwachten dat dit aanvullend beschikbaar gesteld budget niet nodig zal zijn om de duurzaamheidsmaatregelen van de eigen organisatie te kunnen realiseren mede omdat hier ook andere budgetten voor ter beschikking zijn. Om die reden laten wij het structurele budget voor € 90.000 vrijvallen vanaf 2026.

IV07 Lijkbezorgingsrechten	**13**	**13**	**13**	**13**

In de besluitvorming van de 'financieel gezonde toekomst' is besloten de opbrengsten van de lijkbezorgingsrechten te verhogen met 10%. Dit betekent een opbrengstverhoging van € 13.000 in programma 7.
Bij de verordening lijkbezorgingsrechten 2026 ontvangt u een gedetailleerd voorstel over de nieuwe tarieven.

IV08 Rioolheffing	**204**	**408**	**612**	**816**

In de besluitvorming van de Financieel Gezonde Toekomst is besloten de rioolheffing te verhogen. Gedurende 4 jaar verhogen we de tarieven met jaarlijks 4%.

Totaal mutaties	**717**	**600**	**803**	**956**

Toelichting reserve mutaties

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van reservemutaties die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
2. Actualisatie bestaand beleid				
Investering duurzame vervanging dakbedekking en zonnepanelen Turmac Cultuurfabriek	**-500**	**25**	**25**	**25**

De dakbedekking en de zonnepanelen van de Turmac Cultuurfabriek zijn aan vervanging toe. Na de oplevering van de Turmac Cultuurfabriek is in 2020 een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld voor het groot onderhoud van het gemeentehuis en de TCF. In dat MJOP is geadviseerd om de dakbedekking in 2026 voor een deel te overlagen. In de afgelopen jaren zijn diverse (grote) lekkages geweest, met name als in korte tijd veel regen valt. Hierdoor is een deel van de isolatie onder de dakbedekking verzadigd met regenwater. Na diverse noodreparaties, inspecties en insnijdingen door de dakspecialist is de conclusie in 2022 getrokken dat het gehele dakpakket vervangen moet worden. In het MJOP is in 2022 de overlaging van de dakbedekking gewijzigd naar volledige vervanging in 2025 op basis van de lekkages en het specialistisch onderzoek van de dakadviseur. Het benodigde bedrag in het MJOP is toen nog niet bijgesteld doordat de bijbehorende kosten moeilijk in te schatten waren. Daarnaast zijn de zonnepanelen op het dak afgekeurd op basis van verzekeringseisen. Medio 2023 is DUMAVA-subsidie aangevraagd om direct het dak beter te isoleren. Om de dakbedekking te vervangen en om tegelijkertijd duurzame isolatiemaatregelen en nieuwe zonnepanelen te kunnen plaatsen is een totaal bedrag nodig van € 2.000.000. Hiervan wordt € 98.000 gedekt uit het MJOP en € 65.000 is een eenmalige afschrijving in verband met het verwijderen van de huidige zonnepanelen. Resteert een benodigd investeringsbedrag van € 1.837.000 waarvan € 342.000 gedekt wordt uit de DUMAVA-subsidie. Dit heeft een structurele afschrijvingslast tot gevolg van € 50.000. Hiervan kan jaarlijks € 25.000 worden gedekt door € 500.000 uit de bestemmingsreserve Duurzaamheid om te zetten naar een kapitaallastenreserve van € 500.000. Per saldo levert bovenstaande een nadeel op in 2026 van € 61.000 en vanaf 2027 een structureel nadeel van € 22.000.

Inzet reserve riolering	**204**	**0**	**0**	**0**

Wij stellen voor om € 204.000 van de reserve riolering in te zetten om daarmee de tarieven in 2026 te dempen. Hiermee wordt de onttrekking aan de reserve riolering in de begroting voor 2026 verwerkt. Wij verwerken de gewijzigde tarieven in de belastingverordening 2026.

Totaal reservemutaties	**-296**	**25**	**25**	**25**

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten							
7.1	Volksgezondheid	228	0	0	0	0	0
7.2	Riolering	5.096	5.196	5.410	5.585	6.124	6.328
7.3	Afval	5.205	5.817	5.888	5.878	5.878	5.878
7.4	Milieubeheer	503	743	858	857	857	857

7.5	Begraafplaatsen en crematoria	205	135	151	151	151	151
Totaal Baten		**11.238**	**11.891**	**12.307**	**12.471**	**13.010**	**13.214**
Lasten							
7.1	Volksgezondheid	2.333	2.336	2.500	2.441	2.441	2.441
7.2	Riolering	4.029	4.135	4.504	4.315	4.996	4.897
7.3	Afval	4.541	4.883	5.112	5.097	5.094	5.089
7.4	Milieubeheer	2.164	2.950	3.137	2.484	2.477	2.474
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	314	329	310	310	310	316
Totaal Lasten		**13.381**	**14.633**	**15.562**	**14.647**	**15.318**	**15.217**
Saldo							
7.4	Milieubeheer	-1.661	-2.207	-2.279	-1.626	-1.620	-1.618
7.2	Riolering	1.067	1.061	906	1.270	1.128	1.431
7.1	Volksgezondheid	-2.105	-2.336	-2.500	-2.441	-2.441	-2.441
7.3	Afval	664	935	777	781	784	790
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-109	-195	-160	-160	-159	-166
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-2.144**	**-2.742**	**-3.255**	**-2.176**	**-2.308**	**-2.003**
0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	647	438	655	25	25	25
	Toevoegingen	330	148	0	0	0	0
Totaal Mutaties reserves		**317**	**289**	**655**	**25**	**25**	**25**
Begrotingsresultaat na bestemming		**-1.827**	**-2.452**	**-2.600**	**-2.151**	**-2.283**	**-1.978**

Overzicht van Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Programma 7. Volksgezondheid en duurzaamheid					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	450	0	0	0
Lasten					
Duurzaamheid	Uitgaven met betrekking tot het uitvoeringsprogramma duurzaamheid.	450	0	0	0
Opstellen gemeentebreed SMP	Voor het opstellen van een gemeentebreed SMP (ecologisch onderzoek) zijn eenmalig middelen beschikbaar gesteld.	226	0	0	0

Totaal programma 7		**-226**	**0**	**0**	**0**	

In het hoofdstuk 'Financiën' wordt in het 'overzicht incidentele baten en lasten' een nadere toelichting gegeven met betrekking tot de incidentele lasten.

Reserves

Bestemmingsreserves

9017	Afval	256	384	384	384	384

De reserve afval is bedoeld voor efficiency voor- en nadelen en voor hogere/lagere opbrengsten afval. Hierdoor blijven de middelen die oorspronkelijk bedoeld zijn voor afval ook beschikbaar voor afval.

Toevoeging In 2026 verwachten we een storting in de reserve afval van € 128.000. Dit op basis van de verwachting van een hogere inzamelvergoeding PMD en een hogere verwerkingsvergoeding voor de afvalinzameling - papier en karton.

9018	Riolering	644	644	440	440	440

De reserve riolering is bedoeld voor efficiency voor- en nadelen en voor hogere/lagere opbrengsten riolering. Hierdoor blijven de middelen die oorspronkelijk bedoeld zijn voor riolering ook beschikbaar voor riolering.

Toevoeging In 2026 verwachten we geen storting in de reserve riolering.

Onttrekking In 2024 hebben we een positief resultaat behaald hetgeen gestort is in de reserve. De stand van deze reserve is momenteel € 144.000 hoger dan het door uw raad in de nota reserves en voorzieningen gestelde maximumbedrag van € 500.000. Bij een dergelijke overschrijding zorgen we voor teruggave door aanpassing van de tarieven rioolheffing. Wij verwerken de gewijzigde tarieven in de verordening 2026. Uit de reserve onttrekken wij € 204.000.

9054	Duurzaamheid	1.368	951	0	0	0

Voor de duurzaamheidsprojecten is een bedrag beschikbaar gesteld vanuit de algemene reserve. Deze zal de komende jaren worden benut voor de ontwikkeling op het gebied van warmte- en energietransitie.

Onttrekking Het uitvoeringsprogramma Duurzaamheid heeft een looptijd tot en met 2026. Het is de verwachting dat de reserve eind 2026 uitgeput is.

Totaal bestemmingsreserves	**2.268**	**1.978**	**823**	**823**	**823**

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten (stand per 1 januari)	**(Bedragen x € 1.000)**

Nummer	Naam	2025	2026	2027	2028	2029
9066	Rioolcombi (kolkenzuiger)	400	400	360	320	280
9074	Verduurzaming dak Turmac (TCF)	0	0	500	475	450
Totaal bestemmingsreserves afschrijvingslasten		**400**	**400**	**860**	**795**	**730**

Voorzieningen

Voorzieningen (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2025	2026	2027	2028	2029
8009	Begraafplaatsen	106	87	92	96	101

Deze voorziening is gevormd voor het egaliseren van meerjarige periodieke onderhoudskosten. Het onderhoud aan de begraafplaatsen is opgenomen in het beheerplan begraafplaatsen.

Toevoeging In 2022 hebben we het beheerplan begraafplaatsen geactualiseerd. De jaarlijkse storting is conform dit plan.

Onttrekking De onttrekking aan de voorziening hebben we geraamd op basis van het beheerplan begraafplaatsen (2022).

8010	Riolering	5.452	5.439	5.370	4.945	4.684

Deze voorziening riolering waarborgt dat bijdragen van de burger voor riolering specifiek beschikbaar blijven voor riolering.

Toevoeging Het gedeelte in het tarief rioolheffing dat bestemd is voor de vervangingsinvesteringen aan het rioolstelsel wordt jaarlijks gedoteerd aan de voorziening vervangingsinvesteringen riolering.

Onttrekking De voorziening wordt ingezet voor groot onderhoudskosten en vervangingsinvesteringen op basis van het watertakenplan 2022-2026.

8017	Afval	0	80	80	80	80

Deze voorziening afval waarborgt dat bijdragen van de burger voor afval specifiek beschikbaar blijven voor afval.

Toevoeging Het gedeelte in het tarief afvalstoffenheffing dat bestemd is voor de vervangingsinvesteringen bij afval wordt gedoteerd aan de voorziening vervangingsinvesteringen afval.

Onttrekking De voorziening wordt ingezet voor groot onderhoudskosten en vervangingsinvesteringen.

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000)				
		2025	2026	2027	2028	2029
18 containers voor luiers en incontinentiemat.		121	0	0	0	0
Bloemenkamp: vernieuwen rioolstelsel etc.		1.963	0	0	0	0
Gemalen bouwkundig 2024		228	0	0	0	0
Gemalen bouwkundig 2025		109	0	0	0	0
Gemalen mechanisch/elektrisch en IBA's 2023		236	0	0	0	0
Gemalen mechanisch/elektrisch en IBA's 2024		368	170	0	0	0
Gemalen mechanisch/elektrisch en IBA's 2025		148	31	0	0	0
Giesbeek - revitalisering		161	0	0	0	0
Invest. duurzaamheidsmaatregelen eigen org. 2024		35	0	0	0	0
Invest. duurzaamheidsmaatregelen eigen org. 2026		0	400	0	0	0
Kia EV3 4-TXN-62 (480)		35	0	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen 2026		0	32	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen Bloemenkamp		324	0	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen Lobith-Noord		0	25	40	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen Lobith-Zuid		98	33	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen plein Didamsestraat		166	100	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen Schrijvershoek		0	25	27	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen Zevenaar		132	150	0	0	0
Klimaatadaptieve mtrg Bloemenk, Schrijversh, Oud Z		145	0	0	0	0
Klimaatadaptieve mtrg Lobith, Tolkamer, Pannerden		145	0	0	0	0
Kop van Tolkamer: vernieuwen riool-stelsel etc.		192	0	0	0	0
Lathum (Koestraat): vernieuwen rioolstelsel etc.		109	0	0	0	0
Lobith-Noord: vernieuwen riool-stelsel etc.		2.372	3.151	3.500	0	0
Marktplein Lobith-Zuid: vernieuwen riool-stelsel		804	152	0	0	0
Methen en Heerenmäten - bouwkundig deel gemalen		134	0	0	0	0
Methen en Heerenmäten: vrijverval riool		200	0	0	0	0
Minigemalen 2025		97	0	0	0	0
Minigemalen 2026		0	67	0	0	0
Ondergrondse restafvalcontainers		10	0	0	0	0
Pannerden: vernieuwen rioolstelsel etc.		546	0	0	0	0
Renovatie 2025		250	0	0	0	0
Renovatie 2026		0	250	0	0	0
Schrijvershoek: vernieuwen rioolstelsel etc.		953	1.425	2.000	0	0
Verduurzaming dak Turmac (TCF)		0	500	0	0	0
Vervangen oeverbeschoeiing 2024		50	0	0	0	0
Vervangen oeverbeschoeiing 2025		100	0	0	0	0
Vervangen oeverbeschoeiing 2026		0	50	0	0	0
Vervangen VW Transporter (1128)		0	0	0	80	0
Totaal programma 7.		**10.231**	**6.561**	**5.567**	**80**	**0**

8. VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden ruimtelijke ordening, grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) en wonen.

Wat willen we?

We maken gewenste ontwikkelingen mogelijk en bevorderen de ruimtelijke kwaliteit en een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Hierbij respecteren wij het landschap en de natuur- en cultuurhistorische waarden. We zetten de veranderopgave van de Omgevingswet in voor een andere manier van werken binnen het fysieke domein. We vinden dat er voor iedereen een geschikte woning moet zijn en dat onze inwoners prettig moeten kunnen wonen in een veilige en schone omgeving.

Ontwikkelingen

Ontwikkeling woningmarkt

Voor 2026 staat voor wat betreft de lopende gemeentelijke grondexploitaties de oplevering van 130 woningen op de rol (in onder andere de Holtkamp en het Hof). Verder blijven wij ons maximaal inzetten om de zogenaamde Wvg-locaties tot ontwikkeling te brengen door actief grondbeleid te voeren en vroegtijdig in gesprek te gaan met grondeigenaren en ontwikkelaars. Ook investeren we in een gerichte samenwerking met de provincie om onze plannen gerealiseerd te krijgen. In 2025 is de Woondeal 2.0 aangevuld met een addendum met behoud van het afgesproken woningbouwvolume en focus op randvoorwaarden zoals netcapaciteit, groen-blauwe doelen en mobiliteit. Ook de stikstofproblematiek blijft een uitdaging vormen voor de planontwikkeling.

Naar verwachting treedt per 1 januari 2026 "De Wet regie op de volkshuisvesting" in. Dat heeft gevolgen voor gemeenten. Waaronder:

- het opstellen van een Volkshuisvestingsprogramma (verplicht);
- de samenwerking met de regio te versterken;
- prestatieafspraken met de corporaties te maken, waarbij ook zorgaanbieders moeten worden betrokken;
- een verordening opstellen over de toewijzing van sociale huurwoningen;
- monitoren en verantwoorden;

Voor het opstellen van een volkshuisvestingprogramma is budget beschikbaar. Verder wordt al jaren de samenwerking op het gebied van Volkshuisvesting in de regio opgepakt en wordt samengewerkt op basis van de Woondeal 2.0.

Inzet op een continue bouwstroom

Wij blijven onverminderd inzetten op een continue bouwstroom die op termijn de druk op de woningmarkt moet gaan verlichten. Praktisch gesproken betekent dat we de komende jaren ons streven om elk jaar tussen de 150 en 200 nieuwe woningen toe te voegen aan onze woningvoorraad zullen continueren. Voor 2026 ligt de nadruk op de volgende projecten:

Enghuizen:

Momenteel (Q4 2025) zijn we in afronding van de gesprekken rondom de overname van het NS terrein en de aanpassing van de bestaande P&R locatie van de NS. Voor het stedenbouwkundig plan zijn we gezamenlijk met de ontwikkelaar de laatste zaken aan het invullen, waarna de volgende ontwerpen definitief gemaakt kunnen worden: De gemeentelijke grondexploitatie en de anterieure overeenkomst met de ontwikkelaar voor fase 2 Enghuizen, en de vastgoedexploitatie voor de parkeervoorziening. Voor dat laatste is de voorwaarde dat een verkeersregelinstallatie wordt gerealiseerd ten behoeve van de spoorwegovergang. De parkeervoorziening is een mobiliteitshub welke deels een oplossing biedt voor het parkeren in centrumgebied. Voor de financiering doen we een beroep op de landelijke subsidie regeling WOKT (Woningbouw op korte termijn). Hiermee kunnen we, bij toekenning, maximaal 65% van de kosten van de civieltechnische aanpassingen vergoed krijgen.

Vestersbos:
Momenteel laat de grondexploitatie voor het Vestersbos nog een negatief resultaat zien. Belangrijke oorzaak hiervan zijn de resterende boekwaarde van het onderwijsvastgoed en het gewenste woningbouwprogramma met een groot aandeel sociaal en betaalbare woningen. Onze inspanningen zijn er op gericht dit negatieve resultaat te verkleinen.

Slenterweg:
De plannen van een bouw/ontwikkelcombinatie om aan de Slenterweg een nieuwe wijk te ontwikkelen met ca. 100 woningen krijgt in 2026 een concrete uitwerking met de start voor een Omgevingsplan.

Dijkweg, Oud-Zevenaar (Wvg)
De gesprekken met de provincie over de aankoop van de percelen aan de Dijkweg in Oud Zevenaar lijken de goede kant op te gaan en de mogelijkheid te bieden om in ieder geval tot een – voor het woningbouwdeel – krap sluitende exploitatie te komen. Opgave is nog wel om de door het Dorpsnetwerk gewenste ontmoetingsplek centraal in de kern van het dorp financieel haalbaar te krijgen.

Groot Holthuizen II (Wvg)
De gesprekken met enkele eigenaren die gronden hebben aangeboden in de mogelijke uitbreiding van Groot Holthuizen lopen maar geven gezien de vraagprijzen en het gewenste woningbouwprogramma nog niet tot concrete transacties geleid.

Reisenakker (Wvg)
Hier zijn nog geen gronden aangeboden.

Witte Kruis (Wvg)
Gezien de complexiteit van dit gebied (veel verschillende eigenaren) zijn wij hier nog niet tot aankoop over gegaan.

Uitvoering Omgevingswet
In juni 2025 heeft onze gemeente een omgevingsvisie vastgesteld. De doelen en acties uit die visie werken we de komende tijd verder uit in omgevingsprogramma's. Een ander onderdeel van de uitvoering is het opstellen van een integraal omgevingsplan. In dat plan staan de juridische regels om de doelen uit de omgevingsvisie te halen. De eerste pilot hiervan doen we in Angerlo. De structurele effecten van de Omgevingswet (financieel en organisatorisch) worden pas op de middellange of lange termijn zichtbaar. Dat hangt af van keuzes die we nog moeten maken, zoals de inrichting van het omgevingsplan. De huidige begroting is gebaseerd op een VNG-effectenmodel. De komende jaren moet blijken of dat genoeg is.

Beleidskaders
· Omgevingsvisie 2025
· Woonzorgvisie Zevenaar 2024-2028
· Plan Woningbouw (2022)
· Nota grondbeleid Zevenaar 2025
· Woondeal regio Arnhem-Nijmegen 2.0 (2023)
· Nota vastgoedbeleid
· Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2021 - 2024

WAT WILLEN WE?

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

We maken gewenste ontwikkelingen mogelijk en bevorderen de ruimtelijke kwaliteit en een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Hierbij respecteren wij het landschap en de natuur- en cultuurhistorische waarden. We zetten de veranderopgave van de Omgevingswet in voor een andere manier van werken binnen het fysieke domein. We vinden dat er voor iedereen een geschikte woning moet zijn en dat onze inwoners prettig moeten kunnen wonen in een veilige en schone omgeving.

WAT DOEN WE?

BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2026	Begroting 2029
Demografische druk (%)					
	2025	74,80	80,20	80,20	80,20
Met de demografische druk bedoelen we het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar. Deze ligt in Zevenaar aanzienlijk hoger dan het landelijk- en Gelders gemiddelde.					
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (€)					
	2025	987,00	904,00	850,00	874,00
Deze indicator betreft het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing). Het is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de uitkomst (licht) afwijken van andere publicaties. Voor afval en riool zijn we kostendekkendheid en voor de OZB hanteren we de inflatiecorrectie.					
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (€)					
	2025	1.052,00	1.010,00	943,00	977,00
De indicator heeft betrekking op het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing). Het is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de uitkomst (licht) afwijken van andere publicaties. Voor afval en riool zijn we kostendekkendheid en voor de OZB hanteren we de inflatiecorrectie.					
Gemiddelde WOZ-waarde (per € 1.000)					
	2024	380,00	320,00	370,00	442,00
De waardeontwikkeling van de woningmarkt wordt als volgt ingeschat: 2025 --> 2026 +11% 2026 --> 2027 +6% 2027 --> 2028 +6% 2028 --> 2029 +6%					
Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)					
	2024	7,60	9,90	9,40	9,30
In de afgelopen drie jaar zijn er 430 woningen gebouwd en opgeleverd in de gemeente Zevenaar. De vraag naar woningen blijft hoog en daarom blijven wij inzetten op realisatie en versnelling van de opgave de komende jaren. We streven ernaar om jaarlijks 150- 200 woningen toe te voegen, met als uiteindelijk doel een continue bouwstroom van 150 tot 200 woningen per jaar. Dit blijft echter wel lastig door en aantal complicerende ontwikkelingen op de woningmarkt.					

8.1 Zorgen voor een geschikte woning voor iedereen

8.1.2 Wij zetten een doorstroommakelaar in 2023-2026

Een doorstroommakelaar adviseert inwoners (op eigen verzoek) over welke woonsituatie het beste bij hen past. We vragen hiervoor bij een provincie een bijdrage aan vanuit de Verhuiscoachregeling.

8.1.3 Wij maken jaarlijks prestatieafspraken met woningcorporaties 2023-e.v.

In de prestatieafspraken met de woningcorporaties zetten we in op het toevoegen van sociale huurwoningen (30% van de toegevoegde woningvoorraad) en middeldure huurwoningen. Daarnaast zetten we in op verduurzaming bij bestaande woningen en bespreken we de rollen, taken en verantwoordelijkheden van de corporaties.
In de raamovereenkomst met de corporaties is 25% sociale huur opgenomen, deze passen we aan naar 30%. Wij hebben geen beleid op middeldure woningen, dit is ook niet opgenomen in woonvisies. Dat gaan we nu wel doen. Hiervoor is het nodig om de woonvisies te actualiseren. Daarin gaan we opnieuw de definitie bepalen van wat we betaalbaar vinden, rekening houdend met de huidige marktsituatie en prijsontwikkeling. Daarbij kijken we ook naar instrumenten zoals erfpacht en startersleningen.

8.1.4 Wij stellen een woningbouwplan voor een continue bouwstroom op en geven uitvoering aan dit plan 2022-2026

In dit plan staat aangegeven welke woningbouw (nieuwbouw) op welke locaties de komende jaren plaatsvindt. Dit plan is afgestemd op de woningbouwbehoefte.
Wij streven naar een continue bouwstroom door het toevoegen van 150-200 woningen per jaar. Wij kijken naar mogelijkheden om woningen sneller te realiseren. Bouwen met nieuwe technieken, bijvoorbeeld fabrieksmatig (prefab) en alternatieve materialen zoals hout, bieden kansen voor versnelling van de realisatietijd. Daarnaast bekijken we hoe wij het proces nog effectiever kunnen inrichten.
Voor leegkomende of leegstaande gebouwen bekijken we of deze een nieuwe functie kunnen krijgen, bij voorkeur wonen. We gaan hiervoor het gesprek aan met eigenaren van leegstaande objecten om te kijken of deze zich lenen voor functieverandering. Dit kan het geval zijn voor individuele objecten maar ook voor een groter gebied dat om herstructurering vraagt. Als het om ons eigen vastgoed gaat zetten we in op een combinatie van maatschappelijke functies en wonen.
Er moet voldoende capaciteit zijn om goed uitvoering te kunnen geven aan de ambitieuze bouwopgaven (meer bouwen, strakke vergunningverlening) en om uitvoering te kunnen geven aan de Omgevingswet (o.a. kortere procedures, participatie, integrale besluitvorming).

8.2 Uitvoeren van de Omgevingswet en ruimtelijke projecten

8.2.2 Wij geven uitvoering aan de Omgevingswet 2022-2026

Naar verwachting treedt op 1 januari 2023 de Omgevingswet in werking. Of dat ook de definitieve datum is, zal in oktober blijken. Belangrijk is namelijk dat de ICT-problemen verholpen zijn. De implementatie van de Omgevingswet heeft een structureel effect op de gemeente als organisatie (groeiende, krimpende en veranderende capaciteit, legesopbrengsten, vervallen taken en nieuwe taken). Daarbij biedt de stelselwijziging veel decentrale beleidsruimte (keuzevrijheid) die effect gaat hebben op de organisatie en de financiën. De VNG heeft in samenwerking met een aantal gemeenten het Structureel Effectenmodel Omgevingswet ontwikkeld. Aan de hand van dit model zijn de structurele effecten van de Omgevingswet in beeld gebracht. Omdat er nog inhoudelijke beleidskeuzes gemaakt moeten worden is uitgegaan van een aantal aannames over o.a. vroegtijdige participatie, overname van de zogenaamde bruidsschat en de opzet van de nieuwe omgevingsplannen (globaal of gedetailleerd). De beschikbaar gestelde budgetten voor de invoering van de Omgevingswet zijn deels nog beschikbaar voor de transitiefase, maar behoeven wellicht nog aanvulling.

De Omgevingswet vereist het vaststellen van een omgevingsvisie en 1 omgevingsplan voor het gehele grondgebied van de gemeente. Bij het opstellen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan onderzoeken

we ook de mogelijkheden voor welstandsvrij bouwen en houden we de taakstelling van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit tegen het licht. Ook verkennen we of (gedeelten van) werklocaties te transformeren zijn naar woongebieden.

8.2.3 Wij intensiveren participatie bij ruimtelijke plannen en wonen 2022-2026

Inwoners betrekken we meer en op het juiste moment bij de ruimtelijke ordening en wonen o.a. bij gebiedsgericht werken, omgevingsvisie en bouwplannen. Dit sluit aan op het nog op te stellen gemeentebrede participatiebeleid. Voor het toetsen van initiatieven werken wij met de omgevingstafel. Een omgevingstafel is een overlegstructuur waarbij een initiatief voor een ruimtelijk project vanuit verschillende invalshoeken (o.a. ruimtelijk, wonen, natuur, milieu, fysieke en sociale leefomgeving) wordt bekeken en beoordeeld. Deze is nog zeer intern gericht, maar gaan we uitbreiden en meer naar buiten richten.
Wij kijken kritisch naar het idee van de conceptaanvraag zoals wij deze momenteel hanteren. We toetsen in een vroeg stadium (idee fase) het initiatief op kansrijkheid. Hierdoor geven we wooninitiatieven van inwoners en ontwikkelaars meer kans en we kunnen sneller besluiten. Ook voorkomen we hiermee dat een initiatiefnemer veel voorbereidingskosten moet maken. Bij het herinrichten van een wijk, zetten we in op wijkgericht werken.

8.2.4 Wij werken samen met partners aan de realisering van het Rivierklimaatpark 2022-e.v.

Op basis van de samenwerkingsovereenkomst die in oktober 2020 gesloten is met de gemeenten Arnhem, Duiven, Rheden, Westervoort, het waterschap Rijn en IJssel, de provincie Gelderland, de staat der Nederlanden en Natuurmonumenten nemen we in 2022 een besluit over toezegging van financiën voor de uitvoering van maatregelen in het Rivierklimaatpark. Van de gemeente Zevenaar wordt een bijdrage verwacht voor

- Het verbeteren (verkeersveiliger maken) van de Marsweg.
- De opwaardering van de entrees van het gebied.
- Een algemene kwaliteitsimpuls.
- De aanleg van struinroutes.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten					
Primitieve begroting 2025-2028	-245	1.724	35.980	2.834	1.000
1e voortgangsrapportage 2025	8.163	2.300	-31.358	8	8
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	205	3.679	297	-1.841	-6
Wijziging tot de begroting 2026-2029	0	49	26	26	26
Totale baten tot de begroting	**8.123**	**7.752**	**4.945**	**1.028**	**1.028**
Mutaties in deze begroting (baten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**-1**	46	56	72
Actualisatie budget rentelasten	0	-1	46	56	72
6. Financieel gezonde toekomst	0	**233**	233	233	233
IVo9 Omgevingsleges	0	233	233	233	233
Totaal gemuteerde baten	**0**	**232**	**279**	**289**	**305**

Totale baten in deze begroting	**8.123**	**7.984**	**5.224**	**1.317**	**1.333**
Lasten					
Primitieve begroting 2025-2028	2.588	4.280	38.384	5.331	3.437
1e voortgangsrapportage 2025	8.543	2.316	-31.288	42	100
Kadernota 2026	0	-8	-8	-8	-8
2e voortgangsrapportage 2025	424	3.395	407	-1.835	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	346	397	401	386
Totale lasten tot de begroting	**11.555**	**10.330**	**7.892**	**3.931**	**3.916**
Mutaties in deze begroting (lasten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**-4**	-4	-4	-4
Actualisatie budget rentelasten	0	0	0	0	0
Actualisatie budget salarissen en overhead grondexploitaties	0	-4	-4	-4	-4
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**439**	0	-43	10
Actualisatie budget uitvoeringskosten Omgevingswet	0	212	0	0	0
Actualisatie budget vervolgfase Lathum Later	0	227	0	0	0
Actualisatie investering realisatie rivierklimaatpark	0	0	0	-43	10
6. Financieel gezonde toekomst	0	**0**	0	0	0
IVo9 Omgevingsleges	0	0	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**435**	**-4**	**-46**	**6**
Totale lasten in deze begroting	**11.555**	**10.765**	**7.888**	**3.885**	**3.923**
Resultaat voor bestemming	**-3.433**	**-2.782**	**-2.664**	**-2.567**	**-2.589**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2025-2028	602	102	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	118	-18	36	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	838	315	104	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	1.558	**399**	140	0	0
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0

2e voortgangsrapportage 2025	524	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	524	**0**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**1.034**	**399**	**140**	**0**	**0**
Resultaat na bestemming	**-2.399**	**-2.383**	**-2.524**	**-2.567**	**-2.589**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget rentelasten	**-1**	**46**	**56**	**72**

Jaarlijks actualiseren wij de rentelasten. De volgende zaken hebben invloed op de hoogte van de rentelast:
1. Het faseren van investeringen;
2. De hoogte van de boekwaarden van de grondexploitaties;
3. Het toepassen van projectrente voor grondexploitatie vanaf 2026;
4. Aflopen van huidige langlopende leningen met lage rentes.

1. Doordat investeringen worden verschoven, verschuift ook de bijbehorende rentelast.
2. De boekwaarden van de grondexploitaties Zevenaar-Oost bedrijven, Mercurion en Businesspark 7Poort II zijn in 2025 weer aangepast op basis van de herziene grondexploitaties per 1 januari 2025 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 25 juni 2025. De boekwaarden van de grondexploitaties in de komende jaren zijn lager dan eerder geraamd. Dit veroorzaakt een lagere financieringsbehoefte en dus een lagere rentelast. Dienstjaar 2027 is een uitzondering. Bij de begroting 2025-2028 werd een lagere boekwaarde verwacht. Door de herziening is de boekwaarde flink gestegen. Hierdoor ontstaat in 2027 een hogere financieringsbehoefte dan eerder geraamd en dus ook een hogere rentelast.
3. Vanaf 2026 passen we projectfinanciering toe voor GREX Businesspark 7Poort II. Dit zorgt voor een hogere doorbelasting naar deze grondexploitatie en dus een lagere rente in de algemene dienst. Dit effect is zichtbaar in het journaal 'FT12 Invoeren projectfinanciering'.
4. In de komende jaren lossen we ca. 25 miljoen af op huidige langlopende leningen. Het rentepercentage van deze leningen is gemiddeld een stuk lager dan de huidige rente waartegen we nieuwe leningen aan moeten trekken om aan onze financieringsbehoefte te voldoen.

Actualisatie budget salarissen en overhead grondexploitaties	**4**	**4**	**4**	**4**

In 2025 is grondexploitatie Vestersbos geopend. Dit zorgt ervoor dat aan deze grondexploitatie salaris- en overheadkosten kunnen worden toegerekend. Dit heeft een positief effect op de meerjarenbegroting. Daarnaast is voor diverse grondexploitaties langer inzet nodig dan in de begroting 2025-2028 verwacht. Per saldo een voordeel in 2026 tot en met 2028 aflopend van € 168.000 naar € 57.000. Per saldo een nadeel vanaf 2029 oplopend naar structureel € 63.000.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie budget uitvoeringskosten Omgevingswet	**-212**	**0**	**0**	**0**

In de meicirculaire 2025 is € 212.000 beschikbaar gesteld voor uitvoeringskosten Omgevingswet. Dit om ervoor te zorgen dat de gemeente in haar transitie ervoor kan zorgdragen dat ze aangesloten, geoefend en ingeregeld is en voldoen aan de in de Omgevingswet gestelde eisen. Er is nog budget beschikbaar uit de algemene reserve maar dit is onvoldoende. Het in de meicirculaire opgenomen bedrag zal ingezet worden voor het verder optimaliseren van de uitvoering van de Omgevingswet (omgevingsvisie, omgevingsprogramma's, omgevingsplan en omgevingsvergunning). Een groot onderdeel hiervan is het opstellen van het gemeentebrede omgevingsplan dat uiterlijk in 2031 gereed moet zijn. Dit is een wettelijke verplichting.

Actualisatie budget vervolgfase Lathum Later	**-227**	**0**	**0**	**0**

In de begroting 2023-2026 is een eenmalig bedrag van € 400.000 beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling

van het masterplan Lathum Later. Door de provincie Gelderland is voor hetzelfde bedrag een subsidie toegekend onder de regeling "Dorpendeal". Het aandeel Zevenaar is in de 1e voortgangsrapportage 2024 verlaagd omdat de verwachting was dat de kosten voor de fase van onderzoek en voorbereiding lager zouden uitvallen. Het masterplan wordt op 29 oktober 2025 in de raad behandeld. Om tot een financieel uitvoerbaar plan te komen voor de realisatie van woningen in Lathum is het restant van € 227.000 van het oorspronkelijk toegezegde bedrag van € 400.000 nodig. Een eenmalig nadeel in 2026 van € 227.000.

Actualisatie investering realisatie rivierklimaatpark	**0**	**0**	**43**	**-10**

In de begroting 2023-2026 is voor de realisatie rivierklimaatpark een investeringsbedrag van € 1.200.000 beschikbaar gesteld en in de 1e vgr 2024 is voor een planstudie Koestraat aanvullend € 75.000 beschikbaar gesteld. In de samenwerkingsovereenkomst Rivierklimaatpark IJsselpoort is opgenomen dat partijen het taakstellend budget jaarlijks indexeren met de index bruto overheidsinvesteringen (iboi). Dit is cumulatief 25% indexatie. Het investeringsbudget verhogen wij om die reden met € 300.000 naar een totaal investeringsbudget van € 1.575.000. Het jaar van realisatie is naar verwachting 2028 en niet 2027. Een eenmalig voordeel in 2028 van € 43.000 en een structureel nadeel vanaf 2029 van € 10.000.

6. Financieel gezonde toekomst				
IV09 Omgevingsleges	**233**	**233**	**233**	**233**

De huidige tarieven zijn gebaseerd op een inschatting van de werkwijze na de invoering van de Omgevingswet. Inmiddels wordt steeds meer duidelijk wat de komst van deze wet inhoudt voor de werkprocessen. Deze werkprocessen worden herzien en wij doen aan uw raad bij de legesverordening 2026 een gedetailleerd voorstel over de tarieven. Met de tarieven kan beleidsmatig gestuurd worden in de werkprocessen. De verschillende tarieven die betrekking hebben op de Omgevingswet stijgen met gemiddeld 22% waardoor de gemeente Zevenaar ongeveer het gemiddelde tarief heeft van de omliggende vergelijkingsgemeenten. Dit betekent een opbrengstverhoging van € 233.000.

Totaal mutaties	**-203**	**282**	**335**	**299**

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten							
8.1	Ruimte en leefomgeving	129	33	18	18	18	18
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	4.536	6.797	6.370	3.931	14	14
8.3	Wonen en bouwen	1.217	1.294	1.596	1.275	1.285	1.301
Totaal Baten		**5.882**	**8.123**	**7.984**	**5.224**	**1.317**	**1.333**
Lasten							
8.1	Ruimte en leefomgeving	1.924	1.201	1.385	946	979	1.028
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	4.004	6.813	6.182	3.978	63	59
8.3	Wonen en bouwen	3.209	3.542	3.198	2.964	2.843	2.836
Totaal Lasten		**9.137**	**11.555**	**10.765**	**7.888**	**3.885**	**3.923**
Saldo							
8.3	Wonen en bouwen	-1.993	-2.248	-1.602	-1.689	-1.557	-1.534

8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	532	-16	188	-47	-49	-44
8.1	Ruimte en leefomgeving	-1.794	-1.168	-1.368	-929	-961	-1.011
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-3.255**	**-3.433**	**-2.782**	**-2.664**	**-2.567**	**-2.589**
0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	1.328	1.558	399	140	0	0
	Toevoegingen	0	524	0	0	0	0
Totaal Mutaties reserves		**1.328**	**1.034**	**399**	**140**	**0**	**0**
Begrotingsresultaat na bestemming		**-1.927**	**-2.399**	**-2.383**	**-2.524**	**-2.567**	**-2.589**

Overzicht van Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Programma 8. Volksgezondheid, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	399	140	0	0
Opbrengst verkoop vastgoed.	Verkoop van vastgoed levert incidenteel een voordeel op.	346	0	0	0
Lasten					
Bevordering woningbouw.	Voor het bevorderen van de woningbouw en doorstroming op de woningmarkt zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld.	399	140	0	0
Dorpendeal Lathum.	Voor de dorpendeal Lathum zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld. In 2026 resteert nog een incidenteel bedrag van € 227.000.	227	0	0	0
Totaal programma 8		**119**	**0**	**0**	**0**

In het hoofdstuk 'Financiën' wordt in het 'overzicht incidentele baten en lasten' een nadere toelichting gegeven met betrekking tot de incidentele lasten.

Reserves

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2025	2026	2027	2028	2029
9056	Woningbouw	2.097	539	140	0	0

De plannen voor het bevorderen van de woningbouw voor starters en doorstroming op de woningmarkt worden bekostigd uit deze bestemmingsreserve.

Onttrekking De middelen uit de bestemmingsreserve woningbouw zullen tot en met 2026 worden ingezet. Het is de verwachting dat de reserve eind 2026 uitgeput is.

Totaal bestemmingsreserves	2.097	539	140	0	0

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2025	2026	2027	2028	2029
Grondverwerving binnen Wvg-locaties		16.500	0	0	0	0
Realiseren rivierklimaatpark		75	0	1.500	0	0
Voorbereidingskrediet Dijkweg e.o. Oud-Zevenaar		57	0	0	0	0
Voorbereidingskrediet Groot Holthuizen Veld A		157	0	0	0	0
Voorbereidingskrediet Groot Holthuizen Veld B		162	0	0	0	0
Voorbereidingskrediet Reisenakker Zevenaar		157	0	0	0	0
Voorbereidingskrediet Witte Kruis e.o. Babberich		166	0	0	0	0
Totaal programma 8.		**17.274**	**0**	**1.500**	**0**	**0**

PARAGRAFEN

LOKALE HEFFINGEN

Inleiding
De lokale belastingen vormen een belangrijk deel (grofweg 20%) van de inkomsten van de gemeente. Deze paragraaf geeft inzicht in de te verwachten of gerealiseerde opbrengsten van de verschillende belastingen, heffingen en retributies. De lokale belastingen bestaan uit algemene belastingen, bestemmingsheffingen en retributies. De opbrengsten van de algemene belastingen, zoals onroerendezaakbelastingen, parkeerbelasting en toeristenbelasting, behoren tot de algemene dekkingsmiddelen. Bij bestemmingsheffingen en retributies, zoals de afvalstoffenheffing, rioolheffing of leges, is sprake van een samenhang tussen de opbrengst en bepaalde aanwijsbare kosten of tegenprestaties.

In de Gemeentewet en enkele bijzondere wetten, zoals de Wet milieubeheer, staat aangegeven welke belastingen een gemeente mag heffen. Wij benutten een groot deel van de toegestane belastingsoorten. U besluit tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van belastingen door het vaststellen van een verordening. Voor elke heffing stelt u een afzonderlijke verordening vast.

Beleid
U stelt de verordeningen vast voor alle gemeentelijke belastingen en heffingen. In deze verordeningen is ook opgenomen of -en tot welk bedrag- kwijtschelding mogelijk is. Bij het vaststellen van de tarieven voor 2026 gelden de volgende uitgangspunten:

- De afvalstoffenheffing, rioolheffing, lijkbezorgingsrechten, marktgelden en leges mogen wettelijk gezien maximaal 100% kostendekkend zijn. Concreet betekent dit dat de geraamde baten van deze belastingen niet hoger mogen zijn dan de geraamde lasten die hiermee verband houden. Wij voldoen hieraan. Bij sommige heffingen, zoals marktgelden en lijkbezorgingsrechten, zien wij af van volledige kostendekking.
- Het te hanteren inflatiepercentage voor 2026 is 2,8% (raming CPB);
- De kosten die wij maken voor heffing en invordering van de belastingen en rechten worden op basis van een verdeelsleutel toegerekend naar de bestemmingsheffingen, zoals afvalstoffen- en rioolheffing en naar één verzamelpost voor de algemene heffingen. Deze verdeelsleutel is een zo goed mogelijke inschatting. Omdat het gros van de werkzaamheden niet specifiek aan één enkele belastingsoort is toe te rekenen, is een meer specifieke inschatting niet te maken.
- Eventuele besluitvorming na totstandkoming van deze begroting wordt waar mogelijk verwerkt bij het vaststellen van de belastingverordeningen door uw raad.

Beleidskaders
De beleidskaders zijn opgenomen bij de verschillende belastingen en heffingen.

Ontwikkelingen
Indien van toepassing zijn er bij de betreffende belastingen en heffingen specifieke ontwikkelingen opgenomen.

OPBRENGSTEN

Bedragen x € 1.000

Belastingen en heffingen	Begroting na wijziging 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Belastingen					
Belasting op eigendom woningen	9.009	9.340	9.340	9.340	9.340
Belasting op eigendom en gebruik bedrijven	6.019	6.187	6.187	6.187	6.187
Precariobelasting	38	39	39	39	39
Reclamebelasting	0	0	0	0	0
Toeristenbelasting	382	444	488	532	576

Parkeerbelasting - parkeergelden	961	1.153	1.153	1.353	1.353
Parkeerbelasting - parkeervergunningen	124	224	224	224	224
Bedrijfsinvesteringszone	190	190	190	190	190
Totaal belastingen	**16.723**	**17.577**	**17.621**	**17.865**	**17.909**

Heffingen					
Leges - burgerzaken	112	125	125	125	125
Leges - paspoorten en rijbewijzen	998	1.139	1.229	499	424
Leges - opstellen en handhaven APV	51	62	62	62	62
Leges - bijzondere wetten	241	241	241	241	241
Marktgelden	36	36	36	36	36
Afvalstoffenheffing	4.703	4.769	4.759	4.759	4.759
Lijkbezorgingsrechten	135	151	151	151	151
Leges - omgevingsvergunningen	1.051	1.160	1.160	1.160	1.160
Leges - ruimtelijke ordening	10	10	10	10	10
Leges - welstand	73	45	45	45	45
Rioolheffing	5.183	5.396	5.571	6.110	6.314
Totaal heffingen	**12.593**	**13.134**	**13.389**	**13.198**	**13.327**

OVERZICHT KOSTENDEKKENDHEID

Heffingssoort (bedragen x € 1.000)	Taakveld	Overhead	BCF	Baten	Dekkingspercentage
Afvalstoffenheffing	4.067	129	573	4.769	100%
Rioolheffing	4.541	597	1.037	5.600	91%
Lijkbezorging	303	140	0	151	34%
Marktgelden	34	17	0	36	71%
Leges					
Titel 1 Algemene Dienstverlening	1.306	453	0	1.567	89%
Titel 2 Omgevingsvergunningen	930	626	0	1.215	78%
Titel 3 Europese Dienstenrichtlijn	52	36	0	59	67%
Totaal leges	2.288	1.115	0	2.841	83%

LOKALE LASTENDRUK

Over de lokale lastendruk wordt jaarlijks door diverse organisaties gepubliceerd. In deze publicaties wordt bij het bepalen van de lastendruk veelal uitgegaan van verschillende gegevensverzamelingen en verschillende methoden van berekening en grondslagen. In de ene publicatie wordt bijvoorbeeld gewerkt met gemiddelden, in de andere worden verschillende standaardprofielen onderscheiden of wordt alleen een aantal tevoren geselecteerde heffingen opgenomen. Hierbij gaat het dan ook vrijwel altijd uitsluitend om de lasten voor bewoners en dus niet voor bedrijven.
Informatie over lastendruk is onder andere te vinden bij de Provincie Gelderland, het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO), op Waar staat je gemeente en via de Lokale Lastenmeter.

Hieronder vindt u een overzicht van de gemiddelde lastendruk van een meerpersoonshuishouden. Dit is een

zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment en kan daardoor (licht) afwijken van andere publicaties. Bij de raming voor 2026 is het prijsindexcijfer (2,8%) gehanteerd. Dit kan bij de heffingen afwijken bij het vaststellen van de verordeningen vanwege de kostendekkendheidsnorm.

Opslag voor overhead.
Voor de toerekening van de overheadkosten aan (kostendekkende) tarieven maken we gebruik van een opslagpercentage. Dit percentage wordt jaarlijks bij de meerjarenbegroting bepaald en vastgesteld.
De totale overhead volgens taakveld 0.4 wordt omgeslagen over het totaal van de geraamde directe personeelslasten (salarissen en inhuur). Dit is conform artikel 12, lid 5 van de financiële verordening.
Voor het begrotingsjaar 2026 is het percentage vastgesteld op 70%.

Soort	Lasten 2025	Lasten 2026
Afvalstoffenheffing	€ 231	€ 234
Rioolheffing	€ 245	€ 252
OZB eigen woning	€ 445	€ 457

KWIJTSCHELDING

Inleiding
Inwoners en ondernemers die niet in staat zijn de gemeentelijke belastingen te betalen kunnen onder voorwaarden in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Beleid
Uw raad is gebonden aan wettelijk voorgeschreven regels (o.a. de Invorderingswet 1990, de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 en de Gemeentewet).
Daarnaast heeft de gemeenteraad in de Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen gebruik gemaakt van de bevoegdheden een ruimer kwijtscheldingsbeleid te voeren.
In die Regeling heeft de gemeenteraad onder andere benoemd voor welke belastingsoorten kwijtschelding mogelijk is, kwijtschelding opengesteld voor ondernemers en het percentage van de kosten van bestaan verruimd naar de maximale 100% van de bijstandsnorm. Dit betekent dat een belastingschuldige met een inkomen op of rond 100% van de bijstandsnorm voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding in aanmerking kan komen.
In de gemeente Zevenaar is kwijtschelding mogelijk voor de ozb, de rioolheffing en het vastrechtgedeelte van de afvalstoffenheffing.

ONROERENDE ZAAKBELASTINGEN

Inleiding
De onroerendezaakbelastingen (OZB) wordt geheven op grond van artikel 220 van de Gemeentewet. Er worden twee soorten belastingen geheven:

- een eigenarenbelasting van de eigenaren van woningen en van niet-woningen;
- een gebruikersbelasting van de gebruikers van niet-woningen.

Bij niet-woningen met woondelen (zoals een boerderij of een winkelpand met bovenwoning) wordt voor de gebruikersbelasting de waarde van die woondelen buiten beschouwing gelaten.

Grondslag
De grondslag voor de OZB is de waarde op basis van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ). Deze waarde wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld. Begin van het jaar heeft iedere belastingplichtige een nieuwe WOZ-beschikking ontvangen gecombineerd met de aanslag.

Gebruik WOZ-waarde in Woningwaarderingsstelsel
De WOZ-waarde heeft invloed op de maximaal redelijke huurprijs voor huurwoningen. Het puntensysteem van het Woningwaarderingsstelsel is deels gebaseerd op de WOZ-waarde van de woning. Veel huurders van

woningen hebben daardoor een formeel belang bij de WOZ-waarde van hun woning. Immers kan de jaarlijkse huurverhoging beïnvloed worden door de maximaal redelijke huurprijs die direct samenhangt met de WOZ-waarde. Daarom is het van belang dat ook de huurder van woningen de mogelijkheid heeft om bezwaar te maken tegen de WOZ-waarde en zij hebben dus eveneens een WOZ-beschikking ontvangen.

Beleid

OZB en gemeentefonds

De hoogte van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds van een gemeente hangt onder andere af van de zogenoemde 'OZB-belastingcapaciteit' van een gemeente. Het idee daarachter is eenvoudig: hoe meer geld een gemeente aan OZB kan binnenhalen, des te minder geld uit het Gemeentefonds nodig is. Zonder de toepassing van de OZB-belastingcapaciteit bij de verdeling van het Gemeentefonds zouden gemeenten met een hoge waarde aan onroerende zaken een hoger voorzieningenniveau of lagere belastingtarieven kunnen bieden dan gemeenten met een lage waarde.
Bij een gelijk tarief zijn de OZB-inkomsten in een gemeente met hoge WOZ-waarden immers hoger dan in een gemeente met lage WOZ-waarden. Een andere mogelijkheid is dat de tarieven in de gemeente met hoge WOZ-waarden lager uitvallen, terwijl de voorzieningen op een gemiddeld peil worden geboden.

Reken-/normtarieven

De belastingcapaciteit is afhankelijk van de WOZ-waarden in een gemeente. Hoe hoger de waarde, hoe hoger de belastingcapaciteit, hoe hoger de 'OZB-aftrekpost' bij de verdeling van het Gemeentefonds. Gemeenten worden afgerekend op de zogenoemde reken- of normtarieven. Er zijn drie reken- of normtarieven:

- voor eigenaren van woningen
- voor gebruikers van niet woningen
- voor eigenaren van niet-woningen

Deze drie tarieven zijn voor alle gemeenten gelijk. Verschillen tussen gemeenten in de OZB-aftrekpost worden dus alleen bepaald door verschillen in de waarde van onroerende zaken. De tarieven die de gemeenten werkelijk in rekening brengen bij de gebruikers en eigenaren van onroerende zaken spelen hierbij geen enkele rol. Dit betekent dat een verhoging of verlaging van de OZB-tarieven door de gemeente geen gevolgen heeft voor de uitkering uit het Gemeentefonds. Alleen als de totale WOZ-waarde verandert, door de jaarlijkse hertaxatie of door nieuwbouw of sloop, verandert de Gemeentefondsuitkering.

De begrote opbrengst wordt met het prijsindexcijfer van 2,8% aangepast. Daartoe wordt uw raad eind 2025 tariefvoorstellen met de verordening onroerendezaakbelasting 2026 aangeboden. Bij de tariefberekening wordt rekening gehouden met de ontwikkeling van de WOZ en de uitkering uit het Gemeentefonds.

Beleidskaders

Actuele verordening onroerendezaakbelasting:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

PARKEERBELASTING

Inleiding

Gemeenten zijn op grond van artikel 225 van de Gemeentewet bevoegd parkeerbelastingen te heffen. De parkeerbelastingen zijn aan te merken als algemene en zakelijke belastingen. 'Algemeen' omdat de opbrengsten vrij besteedbaar zijn voor de gemeenten en 'zakelijk' omdat geen rekening wordt gehouden met persoonlijke omstandigheden.

Beleid
De parkeerbelasting is ingevoerd in het kader van parkeerregulering. De kostenopslag bij de naheffingsaanslagen mag maximaal kostendekkend zijn en is wettelijk gemaximeerd door het Rijk. Overeenkomstig uw besluit bij de kadernota 2026-2029 passen wij de tarieven in de verordening parkeerbelasting 2026 aan. Uw raad stelt de verordening formeel vast.

Beleidskaders
Actuele verordening parkeerbelasting:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

PRECARIOBELASTING

Inleiding
De precariobelasting is gebaseerd op artikel 228 van de Gemeentewet. Deze belasting kan worden geheven voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond.

Beleid
De gemeente Zevenaar heft belasting voor terrassen en standplaatsen (anders dan de weekmarkt) op gemeentegrond. De raad is bevoegd tarieven vast te stellen. De tarieven worden verhoogd met de inflatie 2,8%. In december doen wij uw raad daartoe een concreet voorstel.

Beleidskaders
Actuele verordening precariobelasting:
Zevenaar
Hierin is onder andere het tarief opgenomen.

RECLAMEBELASTING

Inleiding
Reclamebelasting kan worden geheven over openbare aankondigingen zichtbaar vanaf de openbare weg. Vanaf 2010 heffen wij voor het centrumgebied van Zevenaar reclamebelasting.

Beleid
Deze belasting is per 2025 afgeschaft en vervangen door een bedrijveninvesteringszone (BIZ).

TOERISTENBELASTING

Inleiding
Op grond van artikel 224 van de Gemeentewet wordt toeristenbelasting geheven voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente in hotels en pensions, op campings en dergelijke. De toeristenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Er is in beginsel geen relatie tussen de opbrengsten van deze belasting en de dienstverlening vanuit de gemeente.

Beleid
Belastingplichtig voor de toeristenbelasting is degene die tegen een vergoeding gelegenheid biedt tot verblijf met overnachting. De belastingplichtige is bevoegd de belasting te verhalen op degene die verblijf houdt. Overeenkomstig uw besluit bij de kadernota 2026-2029 passen wij de tarieven in de verordening toeristenbelasting 2026 aan. De aanpassing betreft een verhoging en een differentiatie. Uw raad stelt de verordening formeel vast.

De opbrengst van de toeristenbelasting is vrij besteedbaar, maar in het coalitieakkoord is afgesproken dat de opbrengst van de toeristenbelasting ten goede komt aan recreatie en toerisme. De meeropbrengst vanwege de tariefsverhogingen vloeien volgens uw besluit bij de kadernota 2026-2029 in de algemene middelen.

Beleidskaders
Actuele verordening toeristenbelasting:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

BEDRIJFSINVESTERINGSZONE

Inleiding
Een BIZ (Bedrijveninvesteringszone) is een afgebakend gebied waarbinnen ondernemers en/of eigenaren samen investeren in de verbetering van hun gezamenlijke omgeving, bijvoorbeeld een bedrijventerrein of winkelgebied. Dit kan door gezamenlijk te investeren in activiteiten zoals het verbeteren van de openbare ruimte, het organiseren van evenementen of het versterken van de veiligheid. De BIZ-bijdrage is een heffing die wordt opgelegd aan eigenaren en/of gebruikers van niet-woningen binnen de BIZ. De opbrengst wordt door de gemeente als subsidie uitgekeerd en gebruikt om de afgesproken activiteiten te financieren.

Beleid
Op initiatief van de ondernemers en eigenaren van niet-woningen hebben wij ter vervanging van de reclamebelasting per 2025 in het centrum van Zevenaar een BIZ ingevoerd voor 5 jaar. Voorafgaand aan de invoering hebben wij een draagvlakmeting gehouden onder de bijdrageplichtigen voor de BIZ. Deze draagvlakmeting is wettelijk verplicht en had een positieve uitslag voor invoering van de BIZ. De opbrengst keren wij onder aftrek van de perceptiekosten als subsidie uit aan Stichting Activiteitencommissie Zevenaar.

Beleidskaders
Actuele verordening BIZ:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

AFVALSTOFFENHEFFING

Inleiding
Afvalstoffenheffing wordt geheven op grond van de Wet milieubeheer.

Beleid
De heffing leggen wij op aan de gebruikers van percelen waarvoor wij verplicht zijn huishoudelijk afval in te zamelen.

Wij hanteren het diftar-systeem. Dit houdt in dat wij, naast een vast bedrag per huishouden, een bedrag per lediging van de afvalcontainer dan wel storting in een ondergrondse container in rekening brengen. Uitgangspunt bij de tariefsbepaling is 100% kostendekkendheid.

Beleidskaders
Actuele verordening afvalstoffenheffing:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

De tarieven van de heffingen mogen hoogstens kostendekkend zijn. Hieronder is inzichtelijk gemaakt hoe bij de berekening van deze tarieven wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden.

AFVALSTOFFENHEFFING	
Omschrijving	**Begroting 2026**
Taakveld	4.067
Overhead	129
BCF	573
Totaal kosten	**4.769**
Heffing	-4.769
Reserve	0
Kostendekkendheid	**100%**

LIJKBEZORGINGSRECHTEN

Inleiding
Voor het gebruik van de algemene begraafplaatsen en het daarbij verlenen van diensten door of vanwege de gemeente worden leges geheven op grond van de 'Verordening lijkbezorgingsrechten'.

Beleid

Overeenkomstig uw besluit bij de kadernota 2026-2029 wijzigen wij de tarieven in de verordening lijkbezorgingsrechten 2026 en we passen een inflatiecorrectie toe van 2,8%. Bovendien worden wijzigingen in wet- en regelgeving etc. in de verordening verwerkt. Uw raad stelt de verordening formeel vast.

Beleidskaders
Actuele verordening lijkbezorgingsrechten:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

Ontwikkelingen
We onderzoeken of de tarieventabel vereenvoudigd kan worden.

Overzicht kostendekkendheid

De tarieven van de heffingen mogen hoogstens kostendekkend zijn. Hieronder is inzichtelijk gemaakt hoe bij de berekening van deze tarieven wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden.

LIJKBEZORGING	
Omschrijving	**Begroting 2026**
Taakveld	303
Overhead	140
Totaal kosten	443
Heffing	-151
Kostendekkendheid	**34%**

LEGES

Inleiding
Voor het door ons verlenen van diensten heffen wij leges. In de Legesverordening op grond van artikel 229 van de Gemeentewet is geregeld voor welke diensten leges verschuldigd zijn.
Belastingplichtig is degene die de dienst aanvraagt, dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend. Voor de Legesverordening nemen wij de modelverordening van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten als basis.

Beleid
De tarieven in de legesverordening verhogen wij overeenkomstig uw besluit bij de kadernota 2026-2029 en daarnaast passen wij de tarieven aan met het prijsindexcijfer van 2,8%. Wij verwerken bovendien wijzigingen in wet- en regelgeving etc. in de verordening en de tabel. Uw raad stelt de verordening formeel vast.

Beleidskaders
Actuele legesverordening:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

De tarieven van de heffingen mogen hoogstens kostendekkend zijn. In het totaaloverzicht aan het begin van deze paragraaf is inzichtelijk gemaakt hoe bij de berekening van deze tarieven wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden. Hieronder wordt een gedetailleerder overzicht per titel gepresenteerd.

Kostendekkendheid hoofdstuk 1 algemene dienstverlening

Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening			Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale opbrengsten	Kosten dekking
paragraaf	1	Burgerlijke stand	€ 99.921	€ 67.990	€ 169.911	€ 104.753	62,39%
paragraaf	2	Reisdocumenten en Nederlands identiteitskaarten	€ 631.258	€ 130.883	€ 762.142	€ 683.426	89,67%
paragraaf	3	Rijbewijzen	€ 368.551	€ 132.864	€ 501.415	€ 455.617	90,87%
paragraaf	4	Verstrekkingen uit de basisregistratie persoonsgegevens	€ 25.982	€ 9.842	€ 35.824	€ 7.534	21,03%
paragraaf	5	Bestuursstukken	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	6	Vastgoedinformatie	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	7	Overige publiekszaken	€ 15.525	€ 2.293	€ 17.818	€ 12.759	71,61%
paragraaf	8	Gemeentearchief	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	9	Bijzondere wetten	€ 162.904	€ 107.516	€ 270.420	€ 300.456	111,11%
paragraaf	10	Diversen	€ 1.647	€ 1.153	€ 2.800	€ 2.619	93,54%
Kostendekking Hoofdstuk 1			**€ 1.305.789**	**€ 452.541**	**€ 1.758.330**	**€ 1.567.164**	**89,13%**

Bij hoofdstuk 1 is weinig ruimte om de tarieven te verhogen omdat de opbrengsten voornamelijk veroorzaakt worden door paspoorten en rijbewijzen. Deze tarieven zijn momenteel gelijk aan de maximaal toegestane hoogte. Uw besluit bij de kadernota 2026-2029 om de tarieven huwelijken en gehandicaptenparkeerkaarten te verhogen is verwerkt in de tabel.

Kostendekkendheid hoofdstuk 2 dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Hoofdstuk 2 Omgevingswet			Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale Opbrengsten	Kosten dekking
paragraaf	1	Algemene bepalingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	2	Voorfase	€ 326.962	€ 228.914	€ 555.875	€ 97.095	17,47%

paragraaf	3	Activiteiten met betrekking tot bouwwerken	€ 465.368	€ 325.800	€ 791.166	€ 1.003.249	126,81%
paragraaf	4	Activiteiten met betrekking tot cultureel erfgoed en werelderfgoed	€ 11.790	€ 8.254	€ 20.044	€ 2.120	10,58%
paragraaf	5	Milieubelastende activiteiten	€ 7.205	€ 5.045	€ 12.250	€ 14.574	118,97%
paragraaf	6	Lozingsactiviteiten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	7	Aanlegactiviteiten	€ 22.139	€ 15.500	€ 37.639	€ 24.885	66,11%
paragraaf	8	Overige activiteiten	€ 13.101	€ 9.173	€ 22.272	€ 6.799	30,53%
paragraaf	9	Maatwerkvoorschriften bij bouwactiviteiten	€ 7.336	€ 5.136	€ 12.472	€ 27.939	224,01%
paragraaf	10	Gelijkwaardigheid	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	11	Overige tarieven	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	12	Modaliteiten	€ 76.468	€ 28.067	€ 104.534	€ 38.515	36,84%
paragraaf	13	Vermindering	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	14	Teruggaaf	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
Kostendekking Hoofdstuk 2			**€ 930.369**	**€ 625.889**	**€ 1.556.258**	**€ 1.215.176**	**78,08%**

Uw besluit bij de kadernota 2026-2029 over tariefsverhogingen in hoofdstuk 2 is verwerkt.

Hoofdstuk 3 Dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijn

Hoofdstuk 3 Europese dienstenrichtlijn			Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale Opbrengsten	Kosten dekking
paragraaf	1	Horeca	€ 20.377	€ 14.266	€ 34.641	€ 23.714	68,46%
paragraaf	2	Seksbedrijven	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	3	Winkeltijdenwet	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	4	Organiseren van evenementen of markt	€ 29.630	€ 20.743	€ 50.373	€ 33.202	65,91%
paragraaf	5	Standplaatsen	€ 2.176	€ 1.523	€ 3.699	€ 2.500	67,59%
paragraaf	6	Huisvestingswet 2014	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	7	In dit hoofdstuk niet benoemd besluit	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
Kostendekking Hoofdstuk 3			**€ 52.183**	**€ 36.532**	**€ 88.715**	**€ 59.416**	**66,98%**

Hoofdstuk 3 is een klein onderdeel van de legesverordening en heeft weinig invloed op de totale kostendekkendheid.

Samenvatting hoofdstuk 1,2 en 3

Recapitulatie Hoofdstuk 1, 2 en 3	Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale Opbrengsten	Kosten dekking
Kostendekking Hoofdstuk 1	€ 1.305.789	€ 452.541	€ 1.758.330	€ 1.567.164	89,13%
Kostendekking Hoofdstuk 2	€ 930.369	€ 625.889	€ 1.556.252	€ 1.215.176	78,08%
Kostendekking Hoofdstuk 3	€ 52.183	€ 36.532	€ 88.713	€ 59.416	66,98%
Kostendekking totale tarieventabel	**€ 2.288.341**	**€ 1.114.962**	**€ 3.403.297**	**€ 2.841.756**	**83,50%**

Conclusie
De kostendekkendheid van gemeente Zevenaar voldoet aan de wettelijk gestelde eisen.

MARKTGELDEN

Inleiding
Marktgeld wordt geheven van degene die goederen of koopwaren uitstalt tijdens de wekelijkse markt. Het is een recht, geheven voor het gebruik van de openbare grond op het marktterrein, gedurende de tijd dat het markt is.

Beleid
In Zevenaar geldt een tarief per strekkende meter die in gebruik is genomen. Bij het tarief marktgeld hebben wij rekening gehouden met de kosten voor promotie van de markt. De tarieven worden met het prijsindexcijfer van 2,8% aangepast. Daartoe wordt uw raad eind 2025 een voorstel met de verordening marktgelden 2026 aangeboden. Wijzigingen in wet- en regelgeving etc. worden eveneens in dat voorstel verwerkt.

Beleidskaders
Actuele verordening marktgelden:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

De tarieven van de heffingen mogen hoogstens kostendekkend zijn. Hieronder is inzichtelijk gemaakt hoe bij de berekening van deze tarieven wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden.

MARKTGELDEN	
Omschrijving	Begroting 2026
Taakveld	34
Overhead	17
Totaal kosten	51
Heffing	-36
Kostendekkendheid	**71%**

RIOOLHEFFING

Inleiding
De Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken is in werking getreden. Dit heeft een verbreding van de gemeentelijke zorgplicht tot gevolg. Tegenwoordig gaat het niet meer slechts om kostenverhaal van een doelmatig werkende riolering. Het gaat om verhaal van kosten die gemoeid zijn met alle collectieve maatregelen die de gemeente noodzakelijk acht voor een doelmatig werkende riolering én om verhaal van kosten van alle overige maatregelen ten aanzien van hemelwater en grondwater, kortom voor de volledige uitvoering van de gemeentelijke watertaken. De rioolheffing is gebaseerd op artikel 228a van de Gemeentewet.

Beleid
Wij heffen de rioolheffing van de gebruiker van een perceel van waaruit direct of indirect water (huishoudelijk afvalwater, bedrijfsafvalwater, hemelwater of grondwater) op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. De opbrengst baseren wij op het Watertakenplan de Liemers. Uitgangspunt bij de tariefbepaling is 100% kostendekkendheid. Eind 2024 heeft de commissie BBV aangegeven dat de btw op investeringen doorberekend mag worden in de tarieven. Overeenkomstig uw besluit bij de kadernota 2026-2029 doen wij dit per 2026. Wij doen dat geleidelijk in vier jaar tijd met € 204.000 per jaar. In 2026 zijn we daardoor 91% kostendekkend, in 2027 ongeveer 94%, in 2028 ongeveer 97% en in 2029 100%. In 2026 zetten we een deel van de reserve rioolheffing (€ 204.000) in om de tariefstijging voor belastingjaar 2026 te matigen. De stand van deze reserve is momenteel € 144.000 hoger dan het door uw raad in de nota reserves en voorzieningen gestelde maximumbedrag van € 500.000. De afspraak is dat we bij een overschrijding van het maximumbedrag zorgen voor teruggave via de tarieven rioolheffing. Wij verwerken de gewijzigde tarieven in de verordening en voeren bovendien wijzigingen in wet- en regelgeving etc. in de verordening. Uw raad stelt de verordening formeel vast.

Beleidskaders
Actuele verordening rioolheffing:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

De tarieven van de heffingen mogen hoogstens kostendekkend zijn. Hieronder is inzichtelijk gemaakt hoe bij de berekening van deze tarieven wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden.

RIOOLHEFFING	
Omschrijving	**Begroting 2026**
Taakveld	4.541
Overhead	597
BCF	1.037
Totaal kosten	**6.175**
Heffing	-5.396
Reserve	-204

Kostendekkendheid	**91%**

WEERSTANDSVERMOGEN

Inleiding
In deze paragraaf worden de ontwikkelingen in risicomanagement toegelicht. Hierbij wordt het risicoprofiel en het bijbehorende weerstandsvermogen voor de gemeente Zevenaar weergegeven. Het weerstandsvermogen is het vermogen om financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het bestaande beleid aangepast moet worden en zonder dat de continuïteit van de gemeentelijke dienstverlening in gevaar komt.
De gemeente Zevenaar vindt het wenselijk om risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering en de verschillende beleidsterreinen inzichtelijk en beheersbaar te maken. Door inzicht in de (financiële) risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze een afweging te maken en besluiten te nemen over de inzet van middelen. Om inzicht in de risico's van de gemeente te kunnen verkrijgen is een risico-inventarisatie uitgevoerd. Hieronder wordt verslag gedaan van de resultaten van deze risico-inventarisatie. Op basis van de geïnventariseerde risico's is tevens het weerstandsvermogen berekend.

Beleid
Het beleid op het terrein van risicomanagement heeft als het doel:

- Het inzichtelijk maken van en sturen op (financiële) risico's;
- Het vergroten van het risicobewustzijn;
- Het voorkomen van onaangename (financiële) verrassingen;
- Het aanhouden van voldoende weerstandsvermogen, minimaal ratio 1.0.

De gemeenteraad neemt kennis van het risicoprofiel, bepaalt de financiële omvang van de noodzakelijke risicoreservering en stelt de ratio vast.

Beleidskaders
Beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen (2023)

Ontwikkelingen
We werken aan een doorontwikkeling van het risicomanagement. Naast het inventariseren en actualiseren van de financiële risico's gaan we meer focus leggen op risicobeheersing en risicomanagement van doelstellingen. Welke risico's hangen met de doelstellingen van de gemeente samen, welke maatregelen nemen we en hoe gaan we met de risico's om?

OVERZICHT TOPRISICO'S

In de voorbereiding op deze meerjarenbegroting zijn de risico's geïnventariseerd en geactualiseerd. In het hieronder weergegeven overzicht zijn de risico's gepresenteerd met de grootste netto impact; dat wil zeggen effect x kans groter dan € 250.000.

	Risico Bedragen x € 1.000	Kans op voordoen van risico	Financieel gevolg (maximaal)
1.	Niet realiseren geraamde opbrengstwaarde grondexploitaties	*1	2.974
2.	Algemene uitkering wijkt af van de begroting	50%	2.100
3.	Aantrekken en behouden van gekwalificeerd personeel	70%	1.600
4.	Verbonden partijen	70%	1.350
5.	Bylandse brug	30%	2.000
6	Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	50%	1.200
7.a	Voortgang hervormingsagenda	20%	2.900
7.b	Sociaal domein / Jeugd / WMO	50%	750
8	Tekort op het I-deel / BUIG budget	70%	600
9	Dividendinkomsten deelnemingen	50%	758
10	Wachtgeld wethouders	30%	980
11	Uitval ICT-systemen	50%	500
12	Aangescherpte ramingen / budgetoverschrijdingen	50%	500

Opmerking:
*1: Voor de grondexploitaties is een separate risico-inventarisatie en -analyse uitgevoerd. De uitkomst daarvan is opgenomen in deze tabel, vandaar dat hiervoor geen kans is opgenomen.

Ontwikkeling weerstandsvermogen
In de jaarstukken 2024 is de laatste stand van de risico's opgenomen. De benodigde weerstandscapaciteit in de jaarstukken bedroeg € 8,9 miljoen. Dit is in deze begroting afgenomen naar € 7,2 miljoen, met name als gevolg van het wegvallen van enkele grote risico's.

In onderstaande paragraaf is de analyse op basis van de inzichten per augustus 2025 opgenomen. Vervolgens is een specifieke toelichting opgenomen op de grootste risico's.

Marktontwikkelingen en weerstandsvermogen

De augustusraming van het Centraal Planbureau laat zien dat gemeenten voor een grote financiële uitdaging staan. Het CPB heeft de inflatie in eerdere ramingen te laag ingeschat, waardoor de prijscompensatie die gemeenten via het gemeentefonds ontvangen niet aansluit bij de werkelijkheid. Inmiddels blijkt dat de inflatie in 2024 en 2025 hoger uitvalt dan eerder gedacht. Dit zorgt ervoor dat gemeenten gezamenlijk ruim achthonderd miljoen euro mislopen, een bedrag dat volgens het Rijk niet alsnog zal worden gecompenseerd. Daarmee ontstaat een structureel nadeel dat rechtstreeks drukt op de gemeentelijke begrotingen. Gemeenten krijgen hierdoor te maken met hogere kosten, zonder dat daar voldoende middelen tegenover staan.

Tegelijkertijd schetst de economische raming voor 2025 een gematigd beeld. De economie groeit met ongeveer anderhalf procent en de koopkracht neemt gemiddeld met nog geen procent toe. De inflatie blijft met ruim drie procent relatief hoog, wat de lasten voor inwoners merkbaar vergroot. Voor gemeenten betekent dit dat steeds meer huishoudens moeite kunnen hebben met rondkomen en een groter beroep zullen doen op voorzieningen, schuldhulp en armoedebeleid.

De arbeidsmarkt blijft bovendien krap. Het werkloosheidspercentage blijft laag en de vraag naar personeel in cruciale sectoren zoals zorg, jeugd en onderwijs blijft hoog. Voor gemeenten betekent dit dat het lastig blijft om mensen te werven en vast te houden. Daarbij komt dat het aantal zzp'ers in de arbeidsmarkt afneemt, onder andere door strengere regels rond schijnzelfstandigheid. Gemeenten die vaak op zelfstandigen terugvallen voor tijdelijke capaciteit zullen dus minder makkelijk externe krachten kunnen inzetten.

Alles bij elkaar laat de augustusraming zien dat gemeenten te maken krijgen met een dubbel effect: hogere kosten en een grotere druk op voorzieningen, terwijl de financiële ruimte beperkt blijft. Het gevolg is dat gemeenten hun begrotingen nog scherper moeten doorlichten, reserves zorgvuldig moeten inzetten en tegelijkertijd oog moeten hebben voor de inwoners die steeds vaker ondersteuning nodig zullen hebben. Het vraagt om keuzes die niet alleen financieel, maar ook maatschappelijk goed onderbouwd moeten worden.

Toelichting op risico's

1. Grondexploitaties (lopende)
Uit een recente risicoanalyse van de grondexploitaties blijkt dat het totale risicoprofiel van de grondexploitaties is berekend op € 2.974.000. Ten opzichte van het risico in de jaarstukken 2024 (€ 2.747.000) betekent dit een stijging van € 227.000.

Dit risicoprofiel van afgerond € 3 miljoen bestaat onder andere uit risico's die worden veroorzaakt door projecten die zich in de beginfase van de ontwikkeling bevinden, zoals Waaijakkers, Businesspark 7PoortII en Vestersbos. In deze fase zijn nog veel onzekerheden en kunnen risico's in de toekomst plaatsvinden. Risico's waar we geen grip op hebben zoals kostenstijging en vertraging in de gronduitgifte worden daarom meegenomen in het risicoprofiel. Hoe de kostenstijgingen verder zal gaan lopen is onzeker en vormt daarom een risico.
In de paragraaf Grondbeleid is een nadere analyse van het risico per project opgenomen.

Grondposities
In de afgelopen periode zijn meerdere stappen gezet om grondposities te verwerven om op langere termijn woningbouw en bedrijventerreinen te ontwikkelen. De raad heeft in 2025 meerdere voorstellen behandeld om grondaankopen mogelijk te maken. Het risicoprofiel zal daardoor de komende jaren toe nemen.

2. Algemene uitkering
De jaarlijkse verhogingen of verlagingen (het accres) van het gemeentefonds zijn onzeker. Zeker sinds de invoering van het nieuwe stelsel, waarbij gemeenten compensatie ontvangen op basis van de ontwikkeling van het BBP die niet gelijk is aan de inflatieontwikkeling voor het grootste deel van de kosten. Als de economie stagneert, maar de inflatie hoog blijft zullen zal dit een tekort tot gevolg hebben.

Het risico is bepaald op 2,1 miljoen, dit is 2% van 106 miljoen.

3. Aantrekken en behouden gekwalificeerd personeel
Zoals opgenomen in de CPB raming blijft de arbeidsmarkt krap. Het gevolg hiervan zien wij terug in het risico in vacatures die langere tijd open staan en soms zelfs niet in te vullen zijn. Met name bij bouwen & wonen, ruimtelijke ordening en sociaal domein staan vacatures open.

Om het noodzakelijke werk op te kunnen leveren, zetten wij van personeel van derden in (inhuur). Het uitgangspunt is dat de kosten van inhuur binnen de formatieve budgetten blijft. De krappe arbeidsmarkt en stijgende inflatie leiden tot stijgende lonen. De hogere lonen leiden tot hogere kosten voor inhuur.
Mocht er ook geen inhuur beschikbaar zijn, dan kan het risico zich voordoen dat geplande activiteiten niet uitgevoerd kunnen worden. Een geplande activiteit niet meer of anders uitvoeren zal ook tijd en geld kosten. Hierbij kun je denken aan extra kosten voor communicatie en kosten voor alternatieve plannen en verantwoording.

Als maatregel voor dit vraagstuk hebben wij ingezet op de ontwikkeling van aantrekkelijke werkgever. We werken aan de doorontwikkeling naar een moderne en professionele organisatie. Gelet op het belang en onze ambitie hierin vervult Zevenaar een bestuursrol in het P&O-netwerk / werken in Gelderland. In de begroting zijn budgetten opgenomen om een aantrekkelijkere werkgever te worden, aangevuld met budget voor recruitment om daarmee de afhankelijkheid van inhuur te beperken en meer te kunnen ontwikkelen. De maatregelen beperken dit risico enigszins.
Als grondslag voor het bepalen van het risico gebruiken wij de geraamde salarislasten als basis. Het risico bepalen wij op 5% van de geraamde salarislasten en bedraagt daarmee € 1,6 miljoen met een kans van 70%.

4. Verbonden partijen
De totale jaarlijkse bijdrage van onze gemeente aan verbonden partijen is 29 miljoen. Het risico bestaat dat verbonden partijen in een bepaald jaar een hogere bijdrage nodig hebben dan begroot. Dit kan bijvoorbeeld ontstaan bij onverwachte tegenvallers in hun exploitatie. Ook zit er een financieel gat tussen de werkelijke benodigde indexatie bij verbonden partijen en hetgeen wij ontvangen van het Rijk. Omdat de verbonden partijen in hoofdzaak niet beschikken over een eigen weerstandsvermogen, worden deze tegenvallers in rekening gebracht bij de gemeente. Door de huidige economische situatie is de kans groter dat er tekorten ontstaan bij verbonden partijen, die zij niet zelf kunnen opvangen.

5. Bylandse brug
De Bylandse brug verkeert in slechte staat en moet op (korte) termijn vervangen worden. Het wegvak over de brug is openbaar en de brug is in particulier eigendom van de steenfabriek Tolkamer. De eigenaar stelt dat hij wel eigenaar is maar niet onderhoudsplichtig. De gemeente stelt dat de particuliere eigenaar onderhoudsplichtig is omdat zij in het verleden en nog steeds onderhoud uitvoert. Het risico bestaat dat de gemeente als onderhoudsplichtige wordt aangemerkt en dus ook de kosten voor vervanging op zich moet nemen. In het meerjareninvesteringsplan voor vervanging van kunstwerken is met deze vervanging geen rekening gehouden. De kosten voor vervanging worden geraamd op € 1.500.000 tot € 2.000.000. De kans dat de gemeente volledig opdraait voor vervanging schatten we nu in op 30%.

6. Verduurzaming gemeentelijk vastgoed
Als onderdeel van het integraal accommodatieplan is een financiële doorrekening gemaakt van € 24 miljoen aan verduurzamende maatregelen voor het gemeentelijk vastgoed. Dit gaat om investeringen in verduurzaming van bestaande bouw en vervangende nieuwbouw in een tijdshorizon van de komende 20 jaar. Wij schatten in dat een afwijkingsrisico van 25% aanwezig is omdat dit op kengetallen is gebaseerd.

Ervan uit gaande dat we op termijn via de kadernota/begroting de investeringsbedragen beschikbaar krijgen, zien wij een risico van zo'n 6 miljoen dat extra investeringen nodig zijn. Het bedrag van € 6 miljoen heeft betrekking op de totale investering voor de komende 20 jaar. Deze totale investering wordt niet in één keer aangevraagd maar jaarlijks een deel op basis van een investeringsprogramma. Voor de risicoberekening gaan we uit van een periode van 4 jaar. We houden rekening met een risico van € 1,2 miljoen (24 miljoen x 25% = 6 miljoen / 5). De kans is 50%.

7. Sociaal domein

Algemene ontwikkeling

De prognose voor het gebruik van jeugdzorg en Wmo is gebaseerd op de werkelijke uitgaven, verhoogd met de verwachte ontwikkelingen in prijs en aantal cliënten. Wij zijn hierbij afhankelijk van factoren die buiten onze invloedssfeer liggen. Een andere factor die buiten onze invloedssfeer ligt is de beschikbaarheid van zorg. De beschikbaarheid staat onder druk, waardoor inwoners niet gelijk kunnen worden geholpen. Hierdoor bestaat het risico dat alternatieve (tussentijdse) zorg ingezet moet worden. Daarnaast hebben ook niet voorspelde demografische ontwikkelingen invloed op de gerealiseerde kosten. In de monitor sociaal domein wordt u geïnformeerd over de ontwikkelingen in de huidige jaar.

Als algemeen risico wordt op basis van het huidige kostenniveau voor de gemeente Zevenaar een bedrag van € 750.000 aangehouden.

Hervormingsagenda jeugd

In januari 2026 heeft de commissie van Ark in het kader van de hervormingsagenda een tussentijds onderzoek uitgevoerd. De Hervormingsagenda Jeugd is noodzakelijk, maar op zichzelf onvoldoende om de problematiek in de jeugdzorg het hoofd te bieden. Dat concludeert de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd in het rapport 'Groeipijn'.

Ter versteviging van de toegang hebben wij een voorstel opgenomen. Deze moet bijdragen aan de doelstellingen van de hervormingsagenda en de uitgaven in het sociaal domein aan dure en complexe zorg te beperken. In de mei en septembercirculaire hebben wij compensatie ontvangen over de afgelopen jaren. In de voorjaarsnota zijn door het rijk wel aanpassingen gedaan, waarmee de financiële onzekerheid vanaf 2028 is toegenomen. Dan worden middelen vervangen door maatregelen. Deze moeten door wetgeving mogelijk worden gemaakt en gezien de ervaring met het verleden en het huidige kabinet blijft de onzekerheid hoog.

In relatie tot de hervormingsagenda, eigen bijdrage en compensatie houden wij rekening met een risico van 5% van het saldo van de bestedingen in programma 6, zijnde 3 miljoen. De kans dat de onzekerheden dit negatieve effect hebben schatten we in op 20%.

8. Tekort I-deel/ BUIG

Gemeenten ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen. Het risico van het tekort op het BUIG-budget fluctueert. Boven de 12,5% worden tekorten volledig gecompenseerd door de vangnetuitkering. Gemiddeld rekening houdend met vangnetuitkeringen is het tekort € 600.000 en 50%.

9. Dividend deelnemingen

We ramen in de begroting dividendinkomsten van Alliander, Ataro en BNG. Het risico bestaat dat dividendinkomsten lager uitvallen, bijvoorbeeld door tegenvallende bedrijfsresultaten.

10. Wachtgeld wethouders

Om de huidige wethouders te beschermen tegen de gevolgen van werkloosheid na het wethouderschap geldt een wachtgeldregeling. Na het wethouderschap ontvangt een wethouder een Appa-ontslaguitkering, tenzij de pensioengerechtigde leeftijd is bereikt. Dit is geregeld in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa). Waarom het wethouderschap beëindigd is hierbij niet van belang; het recht op de uitkering bestaat ongeacht de reden van het aftreden. De specifieke aanspraak en omvang kunnen pas worden bepaald op het moment dat zich dit voordoet.

11. Uitval ICT-systemen

Een storing in de ICT-omgeving heeft directe gevolgen voor de continuïteit van gemeentelijke dienstverlening. Denk hierbij aan het tijdelijk niet beschikbaar zijn van systemen voor burgerzaken, vergunningverlening, sociale dienstverlening en interne bedrijfsvoering. De kwetsbaarheid van de ICT-infrastructuur wordt versterkt door beperkte personele capaciteit, krapte op de arbeidsmarkt, afhankelijkheid van externe leveranciers en een achterblijvende innovatiekracht.

Wij schatten het risico in op een financiële impact van € 500.000 met een waarschijnlijkheid van 50%. Deze inschatting is gebaseerd op een scenario waarbij systemen enkele dagen niet beschikbaar zijn door een technische storing of een cyberincident. In het geval van een ransomware-aanval kunnen de kosten aanzienlijk hoger uitvallen door herstelwerkzaamheden, aanvullende beveiligingsmaatregelen, juridische en bestuurlijke verantwoording en reputatieschade.

Ontwikkelingen:
Volgens het meest recente dreigingsbeeld van de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) neemt de kans op incidenten zoals ransomware, phishing en verstoringen bij leveranciers toe. Gemeenten worden opgeroepen om hun digitale weerbaarheid structureel te versterken. De doorontwikkeling van de Regionale ICT-Dienst (RID) en het versterken van de I-organisatie dragen bij aan het beheersbaar maken van dit risico op de lange termijn.

Beheersmaatregelen:

- Versterking van monitoring en detectiecapaciteit
- Bredere implementatie van multi-factor authenticatie en netwerksegmentatie
- Opleiding en bewustwording van medewerkers
- Naleving van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)
- Samenwerking met VNG en IBD voor kennisdeling en incidentrespons

12. Aangescherpte ramingen / budgetoverschrijdingen

In de kadernota 2025-2028 presenteerden we een financieel meerjarenbeeld dat in alle jaren op een fors tekort uit kwam. Als gevolg van de financieel onzekere situatie en de daarop gemaakte keuzes is onze begroting gevoeliger geworden voor onvoorziene omstandigheden en onverwachte ontwikkelingen. We zijn genoodzaakt om risicovoller te ramen. In het kader van de indexatie zijn alle budgetten zorgvuldig langsgelopen. Evenwel blijft er een risico bestaan op budgetoverschrijdingen. Waar dit toe zal leiden is onbekend en betekent een risico in onze begroting.

Risico's van omvang niet in opgenomen bij de toprisico's

In de bovenstaande beschouwing zijn de toprisico's beschreven op basis van financiële impact. De afgelopen jaren hebben ons laten zien dat er grote risico's op ons af komen. Waar de kans klein van is, maar de impact groot of waar de gemeente niet direct financieel voor verantwoordelijk is.

Droogte/regenval

Perioden van droogte of grote regenval komen steeds vaker voor. In de afgelopen jaren zijn door de lage grondwaterstand problemen met woningen in onze gemeente ontstaan. Hoewel dit risico niet direct financieel is voor de gemeente, heeft onze gemeente wel zorgplicht naar zijn inwoners. Ambtelijke en bestuurlijke capaciteit wordt beschikbaar gesteld om onze inwoners te ondersteunen. Waar nodig worden ook beperkte budgettaire aanvragen gedaan. De invloed die wij als gemeente op dit vraagstuk hebben is beperkt, maar wij dragen bij aan de globale doelstellingen waar nodig en mogelijk. De kans van dit risico wordt dus steeds groter, maar de impact blijft beperkt. Hierdoor staat deze niet in het overzicht met toprisico's.

WEERSTANDSCAPACITEIT

De hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die een grote impact kunnen hebben op de financiën van Zevenaar. Het risicoprofiel is een dynamisch geheel gelet op ontwikkelingen in de in- en externe omgeving, het bijstellen van doelstellingen en de werking van beheersmaatregelen. Op het moment dat een bepaald risico in de begroting is geraamd, is het geen risico meer. Op basis van een actuele risico's heeft de gemeente Zevenaar een weerstandscapaciteit nodig van afgerond € 7,2 miljoen.

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen waarover de gemeente beschikt om onverwachte, niet-begrote kosten, dat wil zeggen risico's, op te vangen.

De beschikbare weerstandscapaciteit zit in het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve. Het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve van onze gemeente is per 31 december 2025 € 33,4 miljoen.

WEERSTANDSVERMOGEN

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de benodigde weerstandscapaciteit (risico's) afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{33.446.000}{7.200.000} = 4{,}6$$

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit het beschikbare vermogen gecorrigeerd met de verwachte toevoegingen en onttrekkingen die zijn opgenomen in deze begroting. De algemene reserve per 31-12-2025 bedraagt afgerond 33 miljoen. We houden rekening met negatieve begrotingsresultaten in de komende jaren. Ten opzichte van de stand in de jaarstukken 2024 is de beschikbare weerstandscapaciteit toegenomen van 25,4 miljoen naar 33,4 mln. De toename houdt met name verband met de vrijval van het tijdelijk Noodfonds en de verbeterde begrotingsresultaten als gevolg van de maatregelen uit de Financieel Gezonde Toekomst.

Weerstandsratio

De weerstandsratio is ten opzichte van de jaarstukken 2024 toegenomen van 2,85 naar 4,6. Dit komt door substantiële ontwikkelingen aan beide kanten. De algemene reserve is toegenomen en daarmee de beschikbare weerstandscapaciteit. De risico's zijn afgenomen voornamelijk als gevolg van het wegvallen van enkele grote risico's. .

De ratio voor het weerstandsvermogen kan worden ingedeeld in een aantal waarderingscijfers.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	2,0 ≤ x	Uitstekend
B	1,4 ≤ x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 ≤ x < 1,4	Voldoende
D	0,8 ≤ x < 1,0	Matig
E	0,6 ≤ x < 0,8	Onvoldoende
F	x < 0,6	Ruim onvoldoende

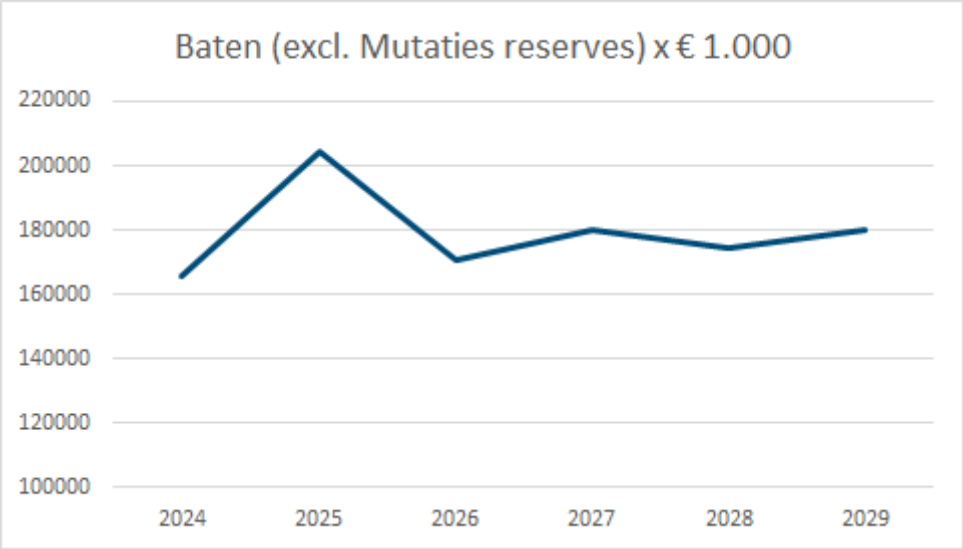
De nu berekende ratio van onze gemeente valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen om de risico's af te dekken.

FINANCIELE KENGETALEN

Algemeen

De financiële kengetallen geven u een globaal inzicht in de financiële positie van onze gemeente. De kengetallen moeten in samenhang worden bezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld geven van de financiële positie van onze gemeente.

Baten
Als deler bij kengetallen 1, 3 en 4 wordt het totaal aan baten (excl. mutaties reserves) genomen. De ontwikkeling van deze totale baten heeft hierdoor een grote invloed op de ontwikkeling van deze kengetallen. In onderstaande grafiek is het verloop van de te verwachten baten weergegeven voor de komende begrotingsjaren.

Je ziet in 2025 een piek in de baten. De overige jaren liggen tussen de 170 en 180 miljoen. Wisseling in de hoogte van de baten wordt onder andere veroorzaakt door de opbrengsten van lopende grondexploitaties en de hoogte van de algemene uitkering van het rijk. Een daling van de baten heeft een stijgend effect op deze kengetallen.

Financiële kengetallen

Financiële kengetallen	Jaarrekening 2024	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1.a Netto schuldquote	71,5%	91,1%	90,3%	91,3%	80,8%
1.b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	60,5%	79,2%	79,5%	80,5%	70,8%
2. Solvabiliteitsratio	27,4%	21,1%	20,3%	19,9%	20,6%
3. Grondexploitatie	16,9%	10,6%	8,4%	7,9%	3,6%
4. Structurele exploitatieruimte	-1,7%	0,0%	0,1%	-0,6%	0,6%
5. Belastingcapaciteit	88,4%	89,6%	89,6%	89,6%	89,6%

Toelichtingen

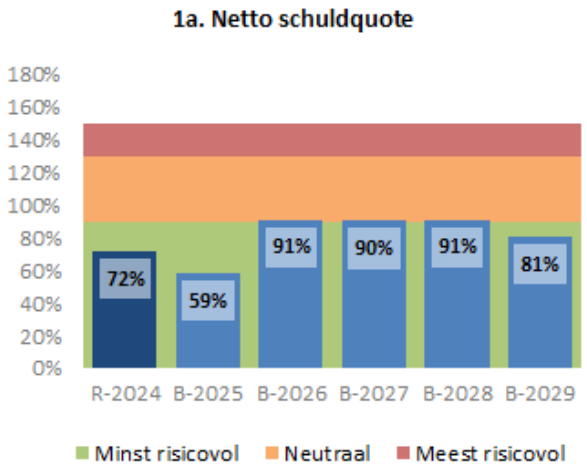
De provincie Gelderland heeft voor zijn toezicht drie categorieën bepaald die een beeld geven van de risico's. De kengetallen van de Gemeente Zevenaar zijn hieronder in grafiekjes weergegeven in verhouding tot de gestelde categorieën van de provincie.
Categorie A is het laagste risico = groen
Categorie B is gemiddeld risico = oranje
Categorie C is hoog risico = rood

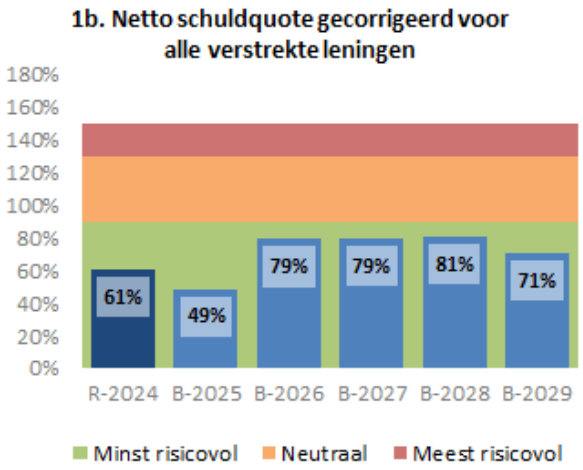
1. Netto schuldquote
De netto schuldquote bestaat uit twee kengetallen:

a. netto schuldquote: dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Hoe lager het percentage hoe beter. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen.
b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen: Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

De gegevens zijn ontleend aan de geprognosticeerde balans. Voor onze gemeente bedraagt het percentage van de netto schuldquote in 2026 91,1%. Mede als gevolg van ons meerjareninvesteringsplan en de investeringen in de grondexploitaties zullen de leningen de komende jaren weer toenemen. Met name investeringen in de fysieke leefomgeving en het onderwijs (IHP) zorgen ervoor dat wij meer middelen nodig hebben.

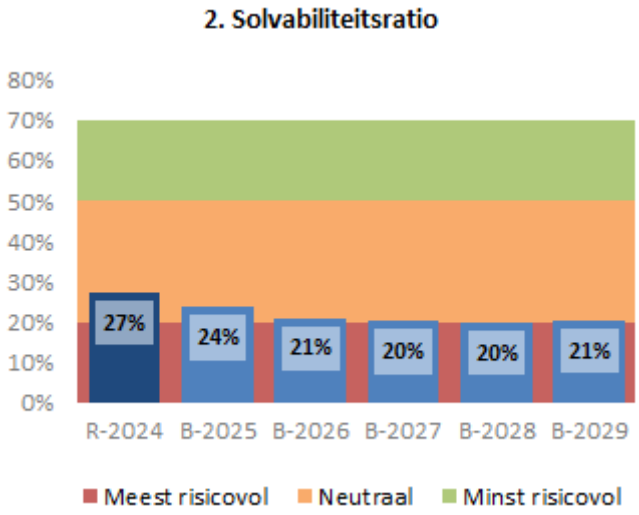
De gecorrigeerde netto schuldquote komt in 2026 uit op 79,2%. Bij de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen spelen voornamelijk de hypotheken aan ambtenaren en de verstrekte leningen aan de RDL en Alliander een rol. Deze leningen zijn de afgelopen jaren sterk gedaald en de verwachting is dat deze de komende jaren verder afnemen. We zien hier een nagenoeg zelfde verloop als de netto schuldquote.

2. Solvabiliteitsratio

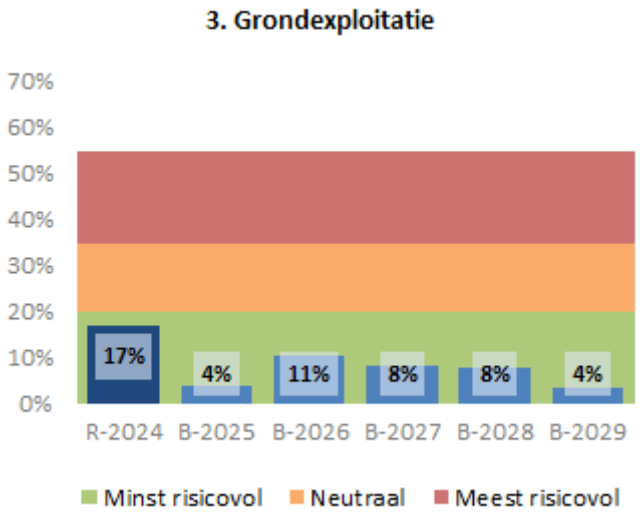
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Voor onze gemeente zien we in de komende begrotingsjaren een dalende solvabiliteitsratio van ca. 27% naar ca. 21%. Deze daling wordt veroorzaakt door de toegenomen leningen in verband met investeringen en een afname van het eigen vermogen door de negatieve resultaten en het inzetten van reserves.

3. Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie is ten opzichte van de totale baten. In onze gemeente is sprake van 'in exploitatie genomen bouwgronden' die de komende jaren bestaat uit grondexploitaties Zevenaar-Oost, Babberich, Het Hof, Waaijakkers, Mercurion, Vestersbos, Herontwikkeling vastgoedlocaties en Businesspark 7Poort II. De daling van het percentage in 2025 is vooral te wijten aan de stijging in de baten van dit jaar. In 2029 zie je ook weer een daling, deze wordt veroorzaakt doordat in 2029 bijna alle grondexploitaties afgelopen zijn.

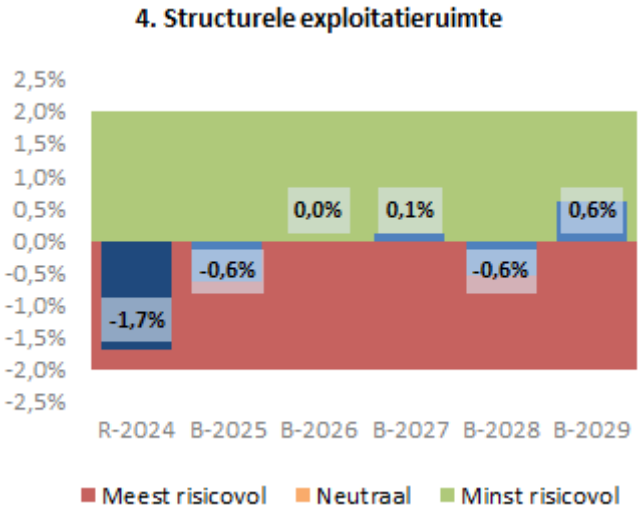
Deze ontwikkeling moet ook in samenhang worden gezien met de ontwikkeling van de weerstandsratio. De grondexploitaties kennen de grootste risico's. De projecten en daarmee samenhangende risico's worden steeds kleiner. De baten van de afgelopen jaren zijn toegevoegd aan de algemene reserve. Bij het opstarten van nieuwe projecten heeft dit aan beide zijden weer invloed. Onttrekkingen uit de algemene reserve en toename van risico's.

4. Structurele exploitatieruimte

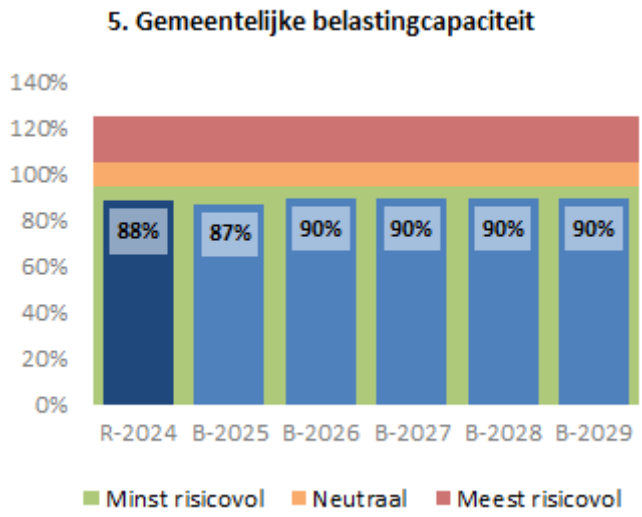
Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de Algemene uitkering en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is. Een negatief percentage betekent dat er meer structurele lasten zijn dan structurele baten. Dit kengetal is relevant voor de beoordeling van de financiële positie, omdat het van belang is om te weten of en welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

De structurele begrotingsruimte is voor 3 van de 4 begrotingsjaren positief. De weg naar een sluitende structurele begroting zijn beschreven in de financiële hoofdlijnen en de paragraaf weerstandsvermogen.

5. Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft inzicht in de belastingdruk van de gemeente ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Het landelijk gemiddelde is gebaseerd op de gegevens van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO), die jaarlijks een rapport opstelt over de ontwikkeling van de lokale lasten. COELO veronderstelt een vaste waarde voor gebruik en zet dit af tegen de tarievenontwikkeling. Het feitelijk gebruik kan afwijken van het veronderstelde gebruik, waardoor de ruimte voor belastingverhoging niet wordt bepaald door het percentage dat door de COELO wordt berekend.

In de berekening zijn meegenomen de OZB-lasten, rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een gemiddeld gezin.

CONCLUSIE

Samenvattend concluderen we dat de onzekerheden voor de komende jaren groot blijven. We kunnen de tekorten en risico's echter ruimschoots opvangen met de beschikbare weerstandscapaciteit. Met inzet van de algemene reserve in 2026 presenteren we een structureel positief begrotingssaldo. De solvabiliteit is van voldoende niveau.

ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Inleiding
De gemeente Zevenaar heeft een groot deel van haar vermogen geïnvesteerd in kapitaalgoederen in de vorm van gebouwen, wegen en bruggen, openbare verlichting, groen, riolering en water. Het onderhoud van deze zaken is een kerntaak van de gemeente en van groot belang voor onze inwoners, bedrijven en bezoekers. Het onderhoud van kapitaalgoederen is grotendeels vastgelegd in beleids- en onderhoudsplannen. In deze paragraaf wordt per kapitaalgoed ingegaan op onder andere het beleid, de kwaliteitsnormen, het onderhoud, de financiële middelen en de risico's die met het onderhoud samenhangen.

Beleid
Vanwege de grote raakvlakken tussen groen, openbare verlichting, riolering en onderhoud wegen pakken we onderhoudsprojecten integraal aan. Een integraal beleidskader ontbrak echter nog. Op basis van de geactualiseerde beheerdata heeft u in oktober 2022 het integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) vastgesteld. Dit plan bevat de kaders voor het beheer van de openbare ruimte. Naast vaststelling van het gewenste verzorgend en technisch onderhoudsniveau bevat het IBOR ambities op het gebied van biodiversiteit, duurzaamheid en klimaatadaptatie. Op basis van de beleidsmatige en financiële kaders van het IBOR hebben de beheer- en onderhoudsplannen voor de aankomende jaren uitgewerkt per onderdeel van de openbare ruimte (groen, wegen, openbare verlichting etc.). In deze plannen komt tot uitdrukking hoe we met de beschikbare budgetten de openbare ruimte kunnen onderhouden op de vastgestelde onderhoudsniveaus.

Beleidskaders
- Integraal Beheer Openbare Ruimte (2018)
- Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (2022)
- Integraal AccommodatiePlan (2020)

Ontwikkelingen

IBOR (Integraal Beheer Openbare Ruimte)
Het IBOR schenkt ruim aandacht aan biodiversiteit, duurzaamheid en circulariteit. We spelen in op de gevolgen van klimaatverandering. De natuur krijgt haar plek terug in de openbare ruimte door meer beplanting toe te voegen en overbodige verharding te verwijderen. Ook gaan we meer gebruik maken van gerecyclede materialen voor de inrichting van de openbare ruimte. In de planning en uitvoering van revitaliseringsprojecten openbare ruimte houden wij zoveel mogelijk rekening met nieuwe ontwikkelingen zoals de energietransitie of klimaatadaptieve maatregelen zoals vastgelegd in het Watertakenplan. Daarnaast bevat het IBOR concrete doelstellingen over de communicatie met onze inwoners en voor het betrekken van de inwoners bij het beheer en de inrichting van de openbare ruimte. Per project gaan wij hier concreet invulling aan geven.

IAP (Integraal AccomodatiePlan)
In het IAP is op strategisch niveau vastgesteld welk vastgoed benodigd is om alle maatschappelijke taken te kunnen vervullen. Dit leidt tot een doelmatigere, duurzamere en meer toekomstbestendige gemeentelijke vastgoedportefeuille, die past bij de wettelijke taken van de gemeente en bijdraagt aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente. Een belangrijk aspect hierin is de verduurzamingsopgave ten aanzien van de CO2-reductie en 0 op de meter in 2050. In blokken van 4 jaar (tot aan 2050) zijn objecten gecategoriseerd naar belang en prioriteit, waarbij de hoofdmaatregelen per object zijn weergegeven.

Evaluatie en actualisatie
In Q3/4 2026 gaan we een nieuw Watertakenplan voorleggen aan de raad en evalueren we het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR). Dan kijken we in hoeverre de geplande revitaliseringen zijn afgerond of doorgeschoven. Op basis van deze beleidsstukken leggen wij een raadsvoorstel aan de nieuwe raad voor om meerjarenvervangingsinvesteringen voor de nieuwe cyclus van vier jaar beschikbaar te stellen. Bij de evaluatie van het IBOR toetsen we ook of de beschikbare onderhoudsbudgetten in de meerjarenbegroting afdoende

zijn om de vastgestelde kwaliteitsniveaus en ambities te realiseren. Ook het Integraal Accommodatie Plan (IAP) gaan wij Q3/Q4 2026 evalueren en updaten.

GEBOUWEN

Beleid
Het onderhoudsbeleid is gerelateerd en afgeleid vanuit het integraal accommodatieplan (hierna: IAP). Dit IAP is in december 2020 vastgesteld. In het IAP is op strategisch niveau vastgesteld welk vastgoed benodigd is om alle maatschappelijke taken te kunnen vervullen. Dit leidt tot een meer doelmatiger, duurzamer en toekomstbestendige gemeentelijke vastgoedportefeuille, die past bij de wettelijke taken van de gemeente en bijdraagt aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente. Een belangrijk aspect hierin is de verduurzamingsopgave ten aanzien van de CO_2-reductie en 0 op de meter in 2050.

Kwaliteitsnormen
Het onderhoud van het maatschappelijk vastgoed is gebaseerd op de meerjarenonderhoudsplannen (hierna MJOP). Deze MJOP's zijn opgesteld conform de NEN 2767 methodiek. Op basis van deze methodiek worden de keuzes gemaakt welk onderhoud uitgevoerd wordt en wat niet. Dit betekent dat er op conditiescore en risico's wordt gestuurd. De risico's veiligheid, gezondheid en bruikbaarheid zijn hierin leidend. In principe wordt er gestuurd op onderhoudsconditie drie als grenswaarde. Panden die op de nominatie staan om vervangen, gerenoveerd of gesloopt te worden wijken hier (sturing op onderhoudsconditie drie) van af. Hier wordt minimale inspanning uitgevoerd om het object veilig en bruikbaar te houden.

Beleidskaders
Nota Vastgoedbeleid (2017)
Integraal AccommodatiePlan (2020), inclusief routekaart verduurzaming

Onderhoud
De staat van onderhoud is gerelateerd aan de eisen vanuit de gebruiksfunctie, zoals hierboven beschreven is onder 'kwaliteitsnormen'. De staat van onderhoud van het gemeentelijk vastgoed voldoet in het algemeen aan de gestelde criteria. Uitzondering hierop, en ook niet begroot conform het vastgesteld MJOP, betreft de vervanging van de dakafwerking op de Turmac Cultuurfabriek. Alle bestaande MJOP's zijn inmiddels voorzien van een update. De financiële doorrekening wordt momenteel gemaakt, het ziet er naar uit dat dotatie aan de voorziening omhoog zal moeten vanwege de toegenomen bouwkosten.

Ontwikkelingen
In de strategische verduurzamingsopgave wordt voorrang gegeven aan de objecten waar het eigen personeel in gehuisvest is. De verwarming van de werkplaats bij de gemeentewerf is vervangen voor een warmtepomp. De zonnepanelen op het dak van de gemeentewerf worden deze zomer (2025) vervangen voor nieuwe panelen met een hoger rendement. Op brandweerkazerne Zevenaar worden ook zonnepanelen aangebracht. Bij de vervanging van het dak (2025/begin 2026) op de Turmac Cultuurfabriek wordt de isolatiewaarde flink verhoogd.
Voor de verduurzaming van het Musiater en het dak van de Turmac Cultuurfabriek is DUMAVA subsidie verkregen (subsidie betreft 30% van de verduurzamingsinvestering). Uitvoering verduurzaming Musiater: zomer 2024 t/m najaar 2025.
Het contract voor gaslevering is verlengd voor de periode 2026-2028 bij Eneco. De levering van elektriciteit is medio 2022 verlengd bij Greenchoice voor de periode 2023-2032.
We passen het huurprijsbeleid t.a.v. de kostprijsdekkende huur aan. In de afgelopen periode zijn diverse gesprekken gevoerd met het sociaal domein voor de aansluiting van het subsidiebeleid met het huurprijsbeleid. In het najaar van 2025 wordt het subsidiebeleid aan de raad aangeboden. Na afronding van de besluitvorming over het subsidiebeleid volgt vaststelling van het nieuwe huurprijsbeleid in de loopt van 2026.

Vier leegstaande objecten worden herontwikkeld (Da Costastraat 2, Markt 8, Steenhuizen 6 en Nieuwe Komstraat 19). De sloop van de Bizetstraat, Da Costastraat, Steenhuizen en Nieuwe Komstraat is uitgevoerd. Momenteel wordt het IAP geactualiseerd op basis van de meest recente stand van zaken wat betreft de vastgoedportefeuille.

Financiën
In onderstaande tabel zijn de kosten voor het beheer en onderhoud uiteengezet.

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Belastingen	236	242	242	242	242
Doorbelastingen	233	246	246	246	246
Dotatie voorziening	684	574	574	574	574
Huisvestingslasten	1.332	1.104	1.104	1.104	1.104
Leveringen diensten en goederen	304	295	295	295	295
Onderhoud gebouwen	365	355	355	355	355
Totaal	**3.154**	**2.816**	**2.816**	**2.816**	**2.816**

GROEN

Beleid
Voor het beheer van de openbare ruimte en daarmee voor het openbaar groen heeft u in 2022 het beleidsplan IBOR (integraal beleidsplan openbare ruimte) vastgesteld. Hierin is de gewenste beeldkwaliteit vastgesteld voor het groenonderhoud en zijn de ambities voor het openbaar groen voor de komende jaren benoemd.

Kwaliteitsnormen
In het beleidsplan IBOR is het gewenste niveau voor de openbare ruimte vastgesteld en daarmee ook voor het openbaar groen. De beeldkwaliteitsniveaus zijn vastgesteld op basis van kwaliteitsnormen volgens de CROW beeldkwaliteitssystematiek.

Beeldkwaliteit hoog: centrum, begraafplaatsen en accentplekken;
Beeldkwaliteit basis: woonwijken, doorgaande wegen, parken en industrieterreinen;
Beeldkwaliteit laag: buitengebied.

De vastgestelde beeldkwaliteit heeft betrekking op het verzorgende en technische onderhoud van de openbare ruimte.

Beleidskaders
- Integraal beleidsplan openbare ruimte (2022)
- Beheerplan openbaar groen en bomen (2022)

Onderhoud
Het onderhoud van de groenvoorzieningen wordt voor een deel in eigen beheer uitgevoerd en voor een deel door derden. Voor het reguliere onderhoud maken we een integraal beeldkwaliteitsbestek dat voor meerdere jaren wordt aanbesteed. Daarnaast maken we bestekken voor het onderhoud van bermen, gazon maaien en bomenonderhoud. Voor 2026 gaan we het integraal beeldkwaliteitsbestek opnieuw aanbesteden voor maximaal 4 jaar.

Ontwikkelingen
Op basis van het IBOR beleidsplan en het collegeprogramma 2023-2026 zijn de volgende ontwikkelingen voor het openbaar groen van belang:
Een deel van het openbaar groen verkeert in een slechte technische staat en moet de komende jaren worden vervangen. De achterstand in boomonderhoud is inmiddels weggewerkt en wordt nu opgenomen in het

reguliere onderhoud. Voor het wegwerken van achterstanden in het beheer en onderhoud van het openbaar groen is een meerjarenplanning gemaakt. Voor 2026 zijn de volgende wijken ingepland:

- Stegeslag, planvorming en uitvoering in 2026
- Tolkamer, planvorming gereed, realisatie in 2025/2026
- Babberich, planvorming gereed realisatie in 2025/2026
- Oud Zevenaar planvorming en uitvoering in 2026
- Ooy, planvorming en uitvoering in 2026

Het behouden en versterken van de biodiversiteit is een belangrijke opgave in Zevenaar. De komende jaren geven we verder vorm aan ecologisch bermbeheer en aan een natuur inclusieve inrichting van de openbare ruimte. In 2023 zijn we gestart met het gefaseerd maaien van bermen. Het bestrijden van de invasieve exoten voortkomend uit Europese wetgeving krijgt de komende jaren veel aandacht. Voor de komende periode heeft de bestrijding van de Reuzenberenklauw en de Japanse Duizendknoop in de directe omgeving van tuinen prioriteit. De bestrijding van invasieve exoten vergt een structurele aanpak en een langdurige inzet.

Financiën
In onderstaande tabel zijn de kosten voor het beheer en onderhoud uiteengezet.

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bestekken onderhoud groen	2.410	2.106	2.106	2.106	2.106
Doorbelastingen	1.916	2.111	2.119	2.117	2.113
Leveringen diensten en goederen	568	439	439	439	439
Onkruidbestrijding	238	240	240	240	240
Overige lasten	43	68	68	68	68
Totaal	**5.175**	**4.964**	**4.972**	**4.969**	**4.965**

OPENBARE VERLICHTING

Beleid
Voor de gemeente Zevenaar is het van belang om alle beheerdata over de gemeentelijke kapitaalgoederen (waaronder openbare verlichting) op orde te hebben. Deze beheerdata is essentieel om als sturingsmiddel te gebruiken bij het nemen van (strategische) beslissingen over het beheren van de openbare ruimte. In het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) heeft u de kwaliteitsniveaus en ambities vastgesteld. Momenteel geven wij uitvoering aan dit plan.

Kwaliteitsnormen
De kwaliteitsnormen zijn vastgelegd in IBOR en uitgewerkt in de beheerplannen openbare verlichting en verkeersregelinstallaties.

Beleidskaders
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022 - 2032 (2022)
- Beheerplan openbare verlichting (2022)
- Beheerplan verkeersregelinstallaties (2022)

Onderhoud
Vanaf 2025 hebben wij samen met Duiven en Westervoort een nieuwe aannemer voor het beheer en onderhoud van de openbare verlichting voor een periode 4 jaar.

Ontwikkelingen
Het beheer van de openbare verlichting draagt bij aan het realiseren van doelstellingen van het rijk en de ambities in het IBOR op het gebied van duurzaamheid en energiebesparing. Behoudens de actuele aandacht voor duurzaamheid en het aanbrengen - waar mogelijk en verantwoord - van verlichting op aanvraag zijn er

geen nieuwe externe ontwikkelingen te benoemen.

Financiën
In onderstaande tabel zijn de kosten voor het beheer en onderhoud uiteengezet.

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Elektriciteit	240	216	216	216	216
Leveringen diensten en goederen	95	100	100	100	100
Doorbelastingen	131	92	92	92	92
Dotatie voorziening	18	19	19	19	19
Overige lasten	0	0	0	0	0
Totaal	**484**	**427**	**427**	**427**	**427**

RIOLERING EN WATER

Beleid
In samenwerking met drie Liemerse gemeenten en waterschap Rijn en IJssel wordt het "Watertakenplan de Liemers" (WTP) opgesteld. Het WTP heeft een planperiode van vijf jaar. Het watertakenplan is een praktische vertaling van onze visie op de waterketen en klimaatadaptatie naar beleid en maatregelen. In het nieuwe watertakenplan de Liemers 2022 – 2026 krijgt het beleid t.a.v. klimaatadaptatie met de bijbehorende begroting extra aandacht.

Zowel gemeenten als waterschap ondersteunen hierbij de gekozen strategie, maar behouden hierbij ieder hun eigen wettelijke taken en verantwoordelijkheden, waarbij iedere organisatie een eigen individuele vastgestelde financiële bijlage heeft. Aanvullend op de bestaande beleidsstukken is door de vier organisaties in dit Watertakenplan gekeken naar een gezamenlijke strategie ten aanzien van interacties binnen de waterketen en klimaatadaptatie. Specifiek voor het gebied De Liemers vormt dit watertakenplan op onderstaande vier thema's een verbijzondering van algemeen beleid. De thema's zijn:
- Basis op orde;
- Klaar voor de toekomst;
- Burgers betrokken;
- Samenwerking De Liemers.

De Liemerse gemeenten en het waterschap zijn begin 2021 gestart met het opstellen van een nieuw "watertakenplan de Liemers 2022-2026". In dit WTP wordt het vastgestelde uitvoeringsprogramma uit het lopende DPRA traject (Deltaplan ruimtelijke adaptatie) met de bijbehorende begroting opgenomen in het kostendekkingsplan. Wij hebben in september 2022 het geactualiseerde watertakenplan aan u voorgelegd.

Kwaliteitsnormen
De gemeente draagt zorg voor de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater vermengd met bedrijfsafvalwater, afvloeiend hemelwater, grondwater of ander water. De ontvangst en zuivering van het door de gemeente ingezamelde (stedelijke) afvalwater is de taak van het waterschap. Daarnaast draagt het waterschap zorg voor de waterhuishouding. Deze zorgplichten dienen in onderlinge samenwerking tussen de Liemerse gemeenten en het waterschap goed te worden uitgevoerd. Informatie hierover is beschreven in het rapport "Watertakenplan de Liemers 2022-2026".

Bij de aanbesteding van werken stellen wij eisen op het gebied van duurzaamheid zoals waterbesparing, CO_2 neutraal en duurzame werkmethodes.

Beleidskaders
- Watertakenplan de Liemers 2022-2026 (2022)

Onderhoud

Waterschap en gemeenten dragen zorg voor de instandhouding van de afvalwaterketen en het watersysteem zodanig dat voorzieningen goed blijven functioneren en geen gevaar optreden voor de volksgezondheid, het milieu of voor de leefomgeving. Jaarlijks zijn hiervoor activiteiten gepland zoals het vervangen en renoveren van objecten, uitvoeren van onderzoek, planvorming en beleid en zorg dragen voor het beheer en onderhoud. Deze werkzaamheden zijn meestal periodiek en/of cyclisch van aard.
Waterschap en gemeenten willen de komende jaren toegroeien naar een meer risicobewust beheer voor het uitvoeren van de watertaken. Dit is onderdeel van de implementatie van assetmanagement om te komen tot een meer doelmatiger waterbeheer.
De revitalisering Angerlo, Bloemenkamp en Lobith-Zuid fase 2 zijn in 2025 afgerond. We zijn bezig met Lobith-Noord fase 1. In 2026 gaan wij de riolering vervangen in combinatie met de revitalisering in Schrijvershoek fase 1, Pannerden en Lobith fase 2.

Ontwikkelingen
De problematiek inzake woningverzakkingen als gevolg van onder meer klimaatverandering (langdurige droogte) met name in de kern Zevenaar is nog actueel. Woningen die gebouwd zijn voor 1976 en op stroken zijn gefundeerd, hebben kans op verzakkingen. Er is een comité opgericht binnen de gemeente Zevenaar, in nauwe samenwerking met Waterschap Rijn en IJssel en gemeenten Duiven en Westervoort. Doel hiervan is om te bekijken in hoeverre de overheden de gedupeerden bij kunnen staan en via klimaatadaptieve maatregelen het risico van verdroging kunnen verminderen.

In Q3/4 2026 bereiden wij het opstellen van het nieuwe Watertakenplan voor 2027-2031 voor.

Financiën
In onderstaande tabel zijn de kosten voor het beheer en onderhoud uiteengezet.

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Beheersystemen en IT	41	41	41	41	41
Doorbelastingen	1.178	1.212	1.214	1.213	1.212
Dotatie voorziening	651	594	239	403	403
Onderhoud en reparaties	582	611	611	611	611
Onderzoeken	140	147	147	147	147
Overige lasten	362	262	262	262	262
Totaal	**2.954**	**2.867**	**2.514**	**2.677**	**2.676**

WEGEN EN BRUGGEN

Beleid
Vanwege de grote raakvlakken tussen riolering en onderhoud wegen worden projecten integraal aangepakt. Voor de gemeente Zevenaar is het van belang alle beheerdata over de gemeentelijke kapitaalgoederen (groen, wegen, riolering e.d.) op orde te hebben. Deze beheerdata zijn essentieel om als sturingsmiddel te gebruiken bij het nemen van (strategische) beslissingen over het beheren van de openbare ruimte.
Op basis van de geactualiseerde beheerdata is het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) opgesteld inclusief consequenties die samenhangen met complexe opgaven als bijvoorbeeld klimaatadaptatie. Tegelijkertijd hebben wij de onderhoudsplannen voor wegen en civiele kunstwerken uitgewerkt. De komende jaren gaan wij deze plannen uitvoeren.

Verder willen wij de hoeveelheid teerhoudend asfalt verminderen omdat dit milieuvervuilend is. Het eerste grote project waarbij wij dit concreet hebben uitgevoerd, is Angerlo. Bij dit project hebben wij het asfalt daar waar nodig gereinigd en door klinkers vervangen. De ervaringen bij Angerlo zijn positief wat betreft hergebruik van vrijgekomen materialen. In Angerlo hergebruiken wij bijna alle vrijkomende materialen in ons nieuwe plan. Deze aanpak gaan wij nu ook toepassen bij de revitaliseringen van Bloemenkamp,

Schrijvershoek, Lobtih en 1e fase Pannerden.

Verder passen wij in onze grote werken vrijwel alle vrijgekomen materialen en grondstoffen weer toe in het werk. Voorbeelden zijn:
- het hergebruik van oude betonmaterialen in onze nieuwe betonmengsels;
- oude gebakken klinkers passen wij weer toe in onze plannenpuin en het toepassen van vrijgekomen aarde van onze plantvakken;
- voor nieuwe groenvakken maken wij gebruik van oude teelaarde afkomstig van oude plantvakken die wij weer opwaarderen.

Kwaliteitsnormen
Openbare wegen en civiele kunstwerken zijn een onderdeel van de openbare ruimte. In het IBOR heeft de raad het gewenste technische onderhoudsniveau van de openbare ruimte vastgesteld. Het IBOR geeft inzicht in de noodzakelijke omvang van de onderhoudsbudgetten. In de beheerplannen gaan wij specifiek in op de onderdelen van de openbare ruimte, zoals wegen en civiele kunstwerken. Daarbij houden wij rekening met het vastgestelde onderhoudsniveau, geplande renovaties en de areaalvergrotingen van de afgelopen en toekomstige jaren. Daarnaast zijn wij continu bezig met het actualiseren van het Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR) waarin kwaliteitsnormen zijn opgenomen ten aanzien van de inrichting van de openbare ruimte.

Beleidskaders
- Integraal beleidsplan openbare ruimte (2022)
- Beheerplan Wegen en kunstwerken (2022)
- Beheerplan Straatmeubilair (2022)

Onderhoud
Grootschalig onderhoud pakken wij zoveel mogelijk integraal op om zo een efficiëntieslag te maken. Vervangingen geschieden eveneens integraal en gebiedsgewijs. *O*p basis van weginspecties eind 2025 stellen wij een onderhoudsplan op voor groot onderhoud dat meerdere jaren omvat. De aanpak van het Masiusplein vergt de nodige voorbereiding om de overlast voor de omgeving zoveel mogelijk te beperken. Verder gaat Baston in 2025 het dak renoveren van het wooncomplex rondom en aangrenzend aan het plein. Om deze redenen is besloten het werk door te schuiven naar medio 2026.

*I*n 2024 en 2025 hebben wij het nodige onderhoud uitgevoerd aan de grote civiele kunstwerken zoals onderdoorgangen en bruggen. In 2026 brengen wij de staat van onderhoud van de kleinere objecten zoals trappen, leuningen e.d. verder in beeld en voeren waar nodig extra onderhoud uit.

In 2026 voeren wij een inventarisatie en stellen een saneringsplan op ten aanzien van de overtollige verkeersborden in de gemeente.

Ontwikkelingen
In de planning en uitvoering van revitaliseringsprojecten openbare ruimte (waaronder wegen) houden wij rekening met nieuwe ontwikkeling zoals de komende energietransitie. Dit betekent dat wij in elk (revitaliserings)plan voorwaarden scheppen om de energietransitie in de toekomst mogelijk te maken, zoals het aanleggen van een warmtenet in de kern Zevenaar en een elektranet in de hele gemeente Zevenaar. Wij zijn in overleg met Liander over de posities van de trafostations in de dorpen in verband met de noodzakelijke uitbreiding van het netwerk. Ook Vitens onze waterleverancier loopt tegen de grenzen aan van hun eigen capaciteit om iedere huishouden van water te voorzien. Ook zij gaan ingrijpende investeringen doen om de capaciteit op orde te brengen voor de komende 40 jaar. Dit betekent in de praktijk dat de komende jaren veel grondroeringen plaats gaan vinden. Eén op de drie wegen krijgt te maken met het (ver-)leggen van nieuwe netwerkkabels of leidingen in de grond. In 2026 zijn de werkzaamheden in de kern Babberich nog in uitvoering. Daarna komen de kernen Pannerden en Giesbeek aan de beurt.

Financiën
In onderstaande tabel zijn de kosten voor het beheer en onderhoud uiteengezet.

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Doorbelastingen	1.729	1.723	1.724	1.723	1.722
Dotatie voorziening	2.139	2.173	2.173	2.173	2.173
Leveringen diensten en goederen	456	506	506	506	506
Overige lasten	33	34	34	34	34
Totaal	**4.357**	**4.436**	**4.437**	**4.436**	**4.435**

CONCLUSIE

Met de vaststelling van het beleidsplan IBOR heeft u het kwaliteitsniveau van het onderhoud van de openbare ruimte vastgesteld. Het beleidsplan IBOR biedt verder inzicht in de middelen die voor beheer, onderhoud en vervanging noodzakelijk zijn.

In onderstaande tabel zijn de onderhoudskosten van de verschillende onderdelen binnen de kapitaalgoederen opgenomen.

Gemeente Zevenaar

Bedragen x € 1.000

Soort kapitaalgoed (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Gebouwen	3.154	2.816	2.816	2.816	2.816
Wegen en bruggen	4.357	4.436	4.437	4.436	4.435
Openbare verlichting	484	427	427	427	427
Groen	5.175	4.964	4.972	4.969	4.965
Riolering	2.954	2.867	2.514	2.677	2.676
Totaal lasten onderhoud kapitaalgoederen	**16.124**	**15.510**	**15.166**	**15.325**	**15.319**

Op basis van de huidige meerjarenbegroting is een bedrag van circa € 15 miljoen nodig voor het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen binnen de gemeente Zevenaar.

FINANCIERING

Inleiding
De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie vindt plaats binnen de kaders zoals gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en de daarbij behorende ministeriële regelingen. In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij bijvoorbeeld tot uitdrukking in voorschriften voor een verplichte financieringsparagraaf in de begroting en in de jaarrekening. De risicobeheersing binnen de Wet fido richt zich op renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's.

Definitie van het begrip treasury:
Het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

De doelstelling van de treasuryfunctie is dat deze uitsluitend de lokale publieke taak dient. De gemeente Zevenaar hanteert daarom als uitgangspunt dat er defensief en risicomijdend op de geld- en kapitaalmarkt opgetreden wordt. Binnen de financiële functie van de gemeente is het van belang het onderscheid te herkennen tussen de treasury- en de controlfunctie. Treasury zorgt voor de beschikbaarheid van geldmiddelen. De controlfunctie is juist belast met het toezicht en de bewaking van de aanwending ervan. Vanuit deze rollen is de focus bij treasury gericht op feitelijke in- en uitgaande kasstromen en die van de controlfunctie op de baten en lasten. In deze paragraaf staan voornamelijk de feitelijke kas- en financieringsstromen centraal.

Beleid
Het beleid van de gemeente Zevenaar is gericht op:

- Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut.

Beleidskaders
Financiële verordening Gemeente Zevenaar 2025 (art. 212 GW)
Treasurystatuut Gemeente Zevenaar 2018

GEMEENTEFINANCIERING

Financieringsbehoefte

De financieringspositie bepalen wij door het saldo van de boekwaarden van vaste activa en grondexploitaties ten opzichte van het totaal aan beschikbare financieringsmiddelen. De gemeente Zevenaar heeft een financieringstekort. Voor dit tekort verwachten wij in de komende jaren nieuwe geldleningen aan te trekken.

In onderstaand overzicht is het verwachte verloop van de langlopende reeds bestaande geldleningen inclusief de nieuwe te verwachten geldleningen weergegeven.

Bedragen x € 1.000

Jaar	Stand 31-12	Rente bedrag	Rente in %
2025	123.147	2.823	2,29
2026	128.965	3.736	2,90
2027	134.759	4.287	3,18
2028	140.529	4.921	3,50
2029	134.854	4.793	3,55

Het gemiddelde rentepercentage is gebaseerd op de te betalen rente van de afgesloten geldleningovereenkomsten, vermeerderd met de geprognosticeerde rente voor nieuw aan te trekken leningen op basis van de financieringsbehoefte, gedeeld door het schuldrestant aan het einde van het jaar. Doordat ruim 80% van de huidige leningen voor een langere looptijd zijn afgesloten, fluctueert ons gemiddelde rentepercentage minder dan de huidige rentestand (zie ontwikkelingen onder kopje rente). De afgesloten leningen die voor een kortere looptijd zijn afgesloten (zogenaamde fixe leningen, welke aan het einde van de looptijd in één keer worden afgelost) hebben echter een zeer laag tot zelfs negatief rentepercentage en brengen daarmee het gemiddelde rentepercentage naar beneden. Het vrijvallen van deze leningen in de komende jaren, en het afsluiten van nieuwe leningen zullen met de huidige hogere marktrente het gemiddelde rentepercentage op termijn laten stijgen. Gezien de huidige renteontwikkelingen (zie verderop in deze paragraaf) en bovengenoemde situatie verwachten wij dat stijgende rentelasten de komende jaren hun invloed zullen hebben op de begroting.

RENTE

De belangrijkste risico's voor de gemeente die samenhangen met de uitvoering van de treasuryfunctie bestaan uit renterisico's. Deze worden getoetst aan twee normen. Dit zijn:

1. De kasgeldlimiet. Deze geeft het maximale bedrag aan dat een gemeente aan vlottende financieringsmiddelen (looptijd korter dan één jaar) mag opnemen;
2. De renterisiconorm. Hiermee wordt het renterisico op de vaste schuld (looptijd vanaf één jaar) in beeld gebracht.

De ontwikkelingen van deze renten lichten wij hieronder nader toe.

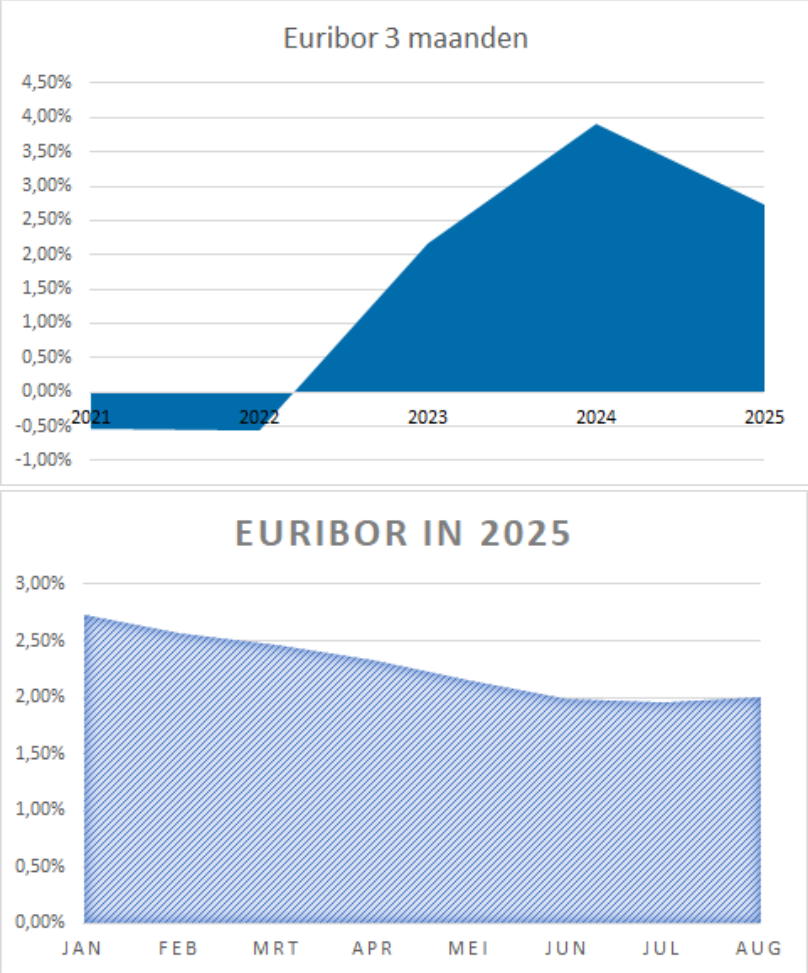
1) De kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet stelt een bovengrens aan de toegestane omvang van de kortlopende schuld (looptijd korter dan 1 jaar). Reden hiervoor is dat een korte schuldpositie een potentieel renterisico met zich meebrengt, omdat rentestijgingen direct doorwerken in de rentelasten. Het is dan ook van belang dat de grote potentiële beweeglijkheid van de rentelasten op korte financiering gedurende het begrotingsjaar beheerst wordt. Voor structurele liquiditeitstekorten is financiering met geldleningen met een looptijd langer dan 1 jaar de aangewezen oplossing.

De hoogte van de kasgeldlimiet is afhankelijk van de omvang van de lopende uitgaven.
De kasgeldlimiet voor de gemeente Zevenaar voor 2026 is berekend op 15,4 miljoen en is gelijk aan 8,5% van de begrotingsomvang. Dit percentage is vastgesteld in de Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden (Uitvoeringsregeling Fido, art 2, lid 1b). Het begrotingstotaal per 1 januari 2026 is € 181 mln (inclusief de begrotingstotalen van de Gemeenschappelijke Regelingen de RDL (Reinigingsdienst De Liemers) en het SALD (Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg).
Als drie kwartalen achtereen de kasgeldlimiet wordt overschreden, moet (volgens artikel 4 van de Wet Fido) de provincie als toezichthouder hiervan op de hoogte worden gebracht. Daarnaast moet de kwartaalrapportage en een plan om binnen de kasgeldlimiet te blijven ter goedkeuring aan de toezichthouder voorgelegd worden.

Renterisico kort geld

De rentelasten van kort geld (kasgeldlimiet) hangen samen met de ontwikkeling van de Euribor. In onderstaande twee grafieken is het verloop van de Euribor in de afgelopen jaren en het verloop van 2025 weergegeven.

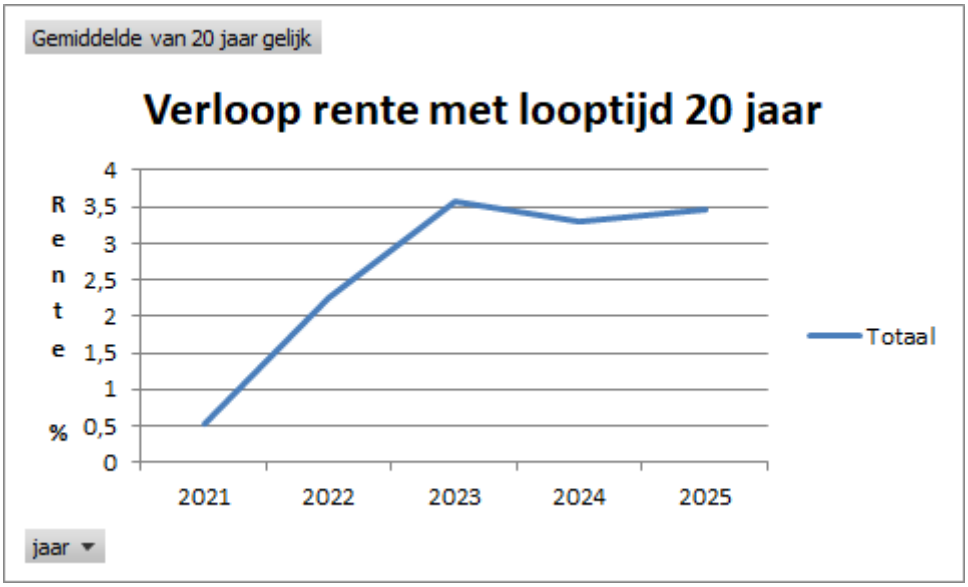
Sinds 2022 bevindt het kortlopende renteniveau (referentierente: 3-maands Euribor) zich weer ruim boven de 0%. Na een sterke stijging vanaf 2022, is de piek in 2024 bereikt. Dit korte renteniveau staat hoofdzakelijk onder invloed van het monetair beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). De ECB heeft als primaire taak om de inflatie te bestrijden. Zij houdt als streefwaarde voor de inflatie 2% aan. Vanaf juni 2024 tot op heden heeft de ECB sinds lange tijd de rente van het depositotarief in fases verlaagd van 4% naar 2%. Het

depositotarief heeft veel invloed op de rentes op financiële markten. In Europa is de economie inmiddels afgekoeld en is de groei beperkt. Deze afkoeling van de economie zien we ook terug in de inflatiecijfers. Ten opzichte van vorig jaar zijn de inflatiecijfers flink afgenomen in Europa, de inflatie in de eurozone betrof in juli 2,0 procent. De inflatie in Europa heeft hiermee het streefniveau van de ECB bereikt. De verwachting is dan ook dat de kortlopende rente voorlopig ongewijzigd blijft.

Renterisico lang geld, renterisiconorm

De gemeente Zevenaar gaat in principe uit van totaalfinanciering. Op basis van de behoefte wordt lang geld aangetrokken. Het geld wenden wij met name aan om activa te financieren. In de gemeente Zevenaar schrijven wij activa lineair af en hier wordt met het langlopende geld bij aangesloten.
Voor nieuw vast te stellen grexen/voorbereidings- of grondaankoopbudgetten wegen wij per keer af of er projectfinanciering toegepast wordt. Vanaf 2025 gaan we dit toepassen op de grondexploitatie Businesspark 7Poort II.
Voor het bepalen van de rentelasten voor de begroting nemen wij het volgende uitgangspunt als basis: Rentelasten van langlopend geld zijn gebaseerd op een lening bij de BNG met een looptijd van 20 jaar, waarbij de rente tussentijds niet wordt aangepast. Voor de begroting wordt de ontwikkeling van de rente in de eerste 6 maanden van het jaar gehanteerd.

In onderstaande grafiek staat het verloop van de rente in de afgelopen jaren opgenomen (stand 21-8-2025).

Ondanks verminderde groeivooruitzichten in Europa, blijven er risico's aanwezig op een nieuwe opleving van de inflatie. Zo zien we bijvoorbeeld dat in Nederland de inflatie op verhoogde niveaus blijft; in juli betrof de inflatie 2,9%. Daarnaast zorgt het handelsbeleid van Trump voor risico's voor de mondiale handel en wereldeconomie. Importheffingen worden vaak doorberekend aan de consument, wat resulteert in hogere prijzen. Dit kan leiden tot een stijgend effect op de inflatie in Amerika. Mochten de inflatiecijfers in de toekomst weer oplopen, dan zal dit leiden tot een hogere lange rente. Daarentegen bestaat er ook de kans dat de economie in een recessie terechtkomt door de opgelegde handelstarieven vanuit Amerika, wat op zijn beurt een dalende invloed op de rente kan hebben.
De centrale banken hebben de beleidsrentes verlaagd in de afgelopen periode, maar dit betekent niet automatisch dat de marktrentes ook dalen. Hoewel het logisch lijkt, is dit niet altijd het geval. De rente van de centrale bank heeft vooral invloed op de variabele en kortlopende rentes. Ondanks de recente

renteverlagingen van de ECB, heeft dit zich niet vertaald in een lagere lange rente. Als de economie in de komende tijd minder goed presteert dan verwacht en de inflatie verder daalt, kan ook de lange rente dalen. De verwachting is een gelijkblijvend tot licht dalend niveau van de lange rente in de komende periode.

2) Renterisiconorm

Bij de renterisiconorm gaat het om het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente voor de rentelasten. Aanpassing van de rentepercentages doet zich voor bij herfinanciering en renteherziening. Herfinanciering houdt in, dat een vervangende geldlening wordt aangetrokken om aan de aflossingsverplichtingen van bestaande geldleningen te kunnen voldoen. Bij renteherziening gaat het om het aanpassen van het rentepercentage door de geldgever tijdens de looptijd van de geldlening.

Bedragen x € 1.000

		2026	2027	2028	2029
	Rente				
1a	Renteherzieningen (leningen)	-	-	-	
1b	Renteherzieningen (leningen u/g)	-	-	-	
2a	Aflossingen (leningen)	18.182	8.205	8.229	7.675
2b	Aflossingen (leningen u/g)	1.270	1.094	1.209	1.123
3	**Renterisico**	**19.452**	**9.299**	**9.438**	**8.798**
	Renterisiconorm				
	Begrotingstotaal	175.599	180.025	174.333	179.866
	Bij ministeriële regeling vastgesteld	20%	20%	20%	20%
4	Renterisiconorm	35.120	36.005	34.867	35.973
	Renterisico's	19.452	9.299	9.438	8.798
	Ruimte (+) / overschrijding (-)	**15.668**	**26.706**	**25.429**	**27.175**

RISICOBEHEER

Gemeentelijk treasurybeleid

De beleidskaders ten aanzien van de treasury functie zijn vastgelegd in het treasury statuut 2018 van de gemeente Zevenaar.

Schatkistbankieren

De wet verplicht schatkistbankieren is in 2013 van kracht geworden. In deze wet is geregeld dat decentrale overheden, waaronder de gemeenten, verplicht worden tot schatkistbankieren. Het doel van het 'schatkistbeleggen' is om de EMU-schuld van de collectieve sector (Rijk en decentrale overheden gezamenlijk) te verminderen.

EMU-saldo

Gemeenten zijn verplicht om bij hun begroting een EMU-saldo te bepalen. Het EMU-saldo heeft het karakter van een resultaatbepaling op kasbasis. Om die reden geeft de uitkomst van het EMU-saldo een goede richting in de gemeentelijke financieringsbehoefte.
De opstelling voor het EMU-saldo tot en met 2026 treft u aan onder de bijlagen bij deze begroting. In dat overzicht komt een financieringsbehoefte tot uitdrukking in een EMU-saldo. Een overschot leidt tot een positief EMU-saldo.

RENTETOEREKENING

Beleid rentetoerekening
In de begroting zijn zowel de stellige uitspraken als de aanbevelingen uit de notitie rente (dec 2023) van de Commissie BBV verwerkt. De belangrijkste onderdelen betreffen:

- Treasury activiteiten worden via het taakveld treasury verwerkt in de begroting;
- Er wordt geen rente over het eigen vermogen verwerkt in de begroting;
- De omslagrente wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente (in euro's) te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd.

Voor toerekening van rente aan de grondexploitatie worden de voorschriften, opgenomen in de notitie grondbeleid (dec 2023) van de Commissie BBV, gehanteerd. Op basis hiervan moet de voorziening contant worden gemaakt tegen 2%.

De verwerking van de rente is in onderstaand schema inzichtelijk gemaakt.

			Bedragen x € 1.000
	Renteschema		**2026**
a.	Externe rentelasten over de korte en lange financiering		4.670
b.	Externe rentebaten	-/-	224
	Saldo rentelasten en rentebaten		**4.446**
c.	Rente die aan de facilitaire grondexploitaties (kostenverhaal) moet worden doorberekend	-/-	-
	Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	1.424
	Rentebaat van doorverstrekte leningen indien er sprake is van is van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+	-
	Totaal rente aan grondexploitaties en projectfinanciering	-/-	1.424
	Saldo door te rekenen externe rente		**3.022**
d1.	Rente over eigen vermogen		-
d2.	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		-
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		**3.022**
e.	De werkelijke aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	3.022
f.	**Renteresultaat op het taakveld Treasury**		**-**

Toelichting
a) Werkelijk verschuldigde rente voor de aangetrokken vaste geldleningen en berekende rente over het financieringstekort.

b) De geraamde rente voor de verstrekte hypothecaire geldleningen aan gemeenteambtenaren zijn hier als baten opgenomen.

c) Aan de taakvelden inzake grondexploitaties wordt met ingang van 2025 de rente toegerekend op basis van de renteomslag.

Van projectfinanciering is sprake wanneer een lening extern is aangetrokken specifiek voor de financiering van een specifiek project, een specifieke activiteit. De rentelasten voortkomend uit deze financiering moeten daarom aan die activiteit op het betreffende taakveld worden toegerekend (via het taakveld Treasury) en worden niet meegenomen in de omslagrente over het geheel van de activa. Dit betreft investeringen uit het verleden waarvoor vaste rentepercentages gelden en rente over de nieuwe investeringen in 2026 volgens de berekende rente zoals aangegeven in de kadernota. Ook rekenen we met ingang van 2026 rente rechtstreeks toe aan leningen die voor specifieke grondexploitaties zijn aangetrokken (projectfinanciering).

d1) en d2) Op aanbeveling van de Commissie BBV en door de harmonisatie is besloten geen rente over het eigen vermogen (bespaarde rente) te berekenen.

f) Het renteresultaat van € 3.022.466 is omgeslagen over de boekwaarde per 1 januari 2026 van afgerond € 149.217 miljoen en betekent een percentage van 2,03.

BEDRIJFSVOERING

Inleiding
Deze paragraaf beschrijft de ontwikkelingen en speerpunten in de bedrijfsvoering van de gemeente Zevenaar. Met de term bedrijfsvoering wordt bedoeld de sturing en beheersing van alle primaire processen, ondersteunende processen en besturingsprocessen in de organisatie. Kernwoorden zijn efficiency en effectiviteit. In een goed functionerende bedrijfsvoering organiseren we de dienstverlening efficiënt en ondersteunen we de realisatie van beleidsinhoudelijke doelstellingen effectief. Dit betekent aandacht voor onze kernwaarden; klantgerichtheid, resultaatgerichtheid en samenwerking.
In deze paragraaf noemen we een aantal speerpunten in de bedrijfsvoering, waarbij aan de hand van enkele indicatoren zichtbaar wordt waar wij in de bedrijfsvoering op sturen en welke doelen wij nastreven.

PERSONEEL EN ORGANISATIE

Personeel
We willen een duurzamere, aantrekkelijkere en professionelere werkgever zijn. In ons personeelsbeleid is nadrukkelijk aandacht voor duurzaamheid. Vanwege de arbeidsmarktkrapte is ingezet op verbetering van onze arbeidsmarktcommunicatie (werkgeversmerkverhaal) en is de website WerkenbijZevenaar.nl gebouwd en in gebruik genomen. De organisatieontwikkeling maar ook externe ontwikkelingen vragen om investeringen in de professionaliteit van onze medewerkers. Hiervoor bieden wij de benodigde faciliteiten waardoor wij als organisatie robuust en wendbaar zijn en blijven.

De arbeidsmarkt is in beweging waardoor de uitstroom van personeel gaat stijgen. Daarnaast blijkt uit de kwantitatieve personeelsanalyse (SPP) dat de komende tien jaar bijna een derde van ons personeelsbestand de organisatie verlaat vanwege het bereiken van de AOW-leeftijd. Dat noopt tot meer inspanning op het aantrekken van nieuw personeel. Daarvoor gaan we actiever de arbeidsmarkt op en bieden we aantrekkelijke secundaire arbeidsvoorwaarden aan. Daarnaast willen we onderscheidend zijn door onder meer door nadrukkelijk te investeren in leren en ontwikkelen via onze Zevenaar Academie. Dit past bij de generatie die nu het meest actief is op de arbeidsmarkt.

Ziekteverzuim
Onze ambitie is om onder het landelijk gemiddelde ziekteverzuimpercentage (alle organisaties) van 5,20% te blijven. In de personeelsmonitor van het AenO fonds over 2024 wordt aangegeven dat het verzuimpercentage gelijk gebleven is met 6,3% (gemeenten met vergelijkbare grootte). Binnen onze organisatie zien we een stijging van 6,04% in 2023 naar 7,88% in 2024. Dit is in lijn met de landelijke ontwikkeling, maar het verzuimpercentage van Zevenaar ligt aanmerkelijk hoger. We zetten nadrukkelijker in op preventie om het ziekteverzuim binnen de organisatie drastisch te verlagen. Door vroegtijdige signalering, gerichte interventies en structurele aandacht voor gezondheid en welzijn, streven we naar een vitale en duurzaam inzetbare organisatie.
We besteden actief aandacht aan veilig en gezond werken (arbo), we bieden een gericht opleidingsaanbod via onze Zevenaar Academie en we zetten indien nodig via de bedrijfsarts preventieve interventies in.
Door de intensivering van preventieve inzet en het versterken van onze aanpak op het gebied van veilig en gezond werken, houden we rekening met een mogelijke kostenverhoging binnen de arbodienstverlening. Deze investering draagt mogelijk bij aan het verlagen van ziekteverzuim en het bevorderen van duurzame inzetbaarheid.

	Werkelijk 2023	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
%Ziekteverzuim	6,04	7,88	5,80	5,20

Organisatie
Onze hoofdstructuur bestaat uit twee sturingsniveaus; strategische sturing om de maatschappelijke opgaven te vertalen naar opgaven voor de organisatie en operationele sturing om uitvoering aan deze opgaven te geven. Het organisatiebesluit vormt de basis voor de verdere inrichting van onze organisatie. De vervolgstap

is de detailinrichting in de domeinen. Met de vaststelling van de detailinrichting wordt de basis gelegd voor de verdere professionalisering van de organisatie, waaronder klantgerichtheid, online dienstverlening en interne beheersing. Hierbij houden we rekening met een andere normering van het aantal productieve uren als gevolg van gewijzigde wet- en regelgeving.

Formatie
Onderstaand overzicht geeft de formatie per team aan voor het jaar 2026. Op basis van deze startformatie zijn de salarislasten 2026 berekend, uitgaande van de nieuwe hoofdstructuur, Verdere wijzigingen als gevolg van de detailinrichting zijn nog niet meegenomen omdat dit proces nog lopende is.

Afdeling	Totaal formatie
Directeur/ management / staf	11,84
Griffie	3,67
Sociaal domein:	
Beleid sociaal domein	22,65
Inkomen & Ondersteuning	21,26
Jeugd	15,13
WMO	24,12
Fysiek domein:	
Openbare Werken incl. RDL	75,47
Beheer Fysieke Leefomgeving	33,65
Ontwikkeling Fysieke Leefomgeving	24,60
Vergunning, toezicht en handhaving	35,35
Dienstverlening&Bedrijfsvoering:	
Publiekszaken	27,00
Bedrijfsvoering	32,11
Financiën incl. belastingen	30,78
Informatie, secretariaat en facilitair	29,91
Totaal	**387,54**

INFORMATIEVOORZIENING EN AUTOMATISERING

Toekomstbestendige regionale ICT dienst
Als samenleving willen en kunnen we steeds meer met ICT. Technologie biedt gemak en nieuwe mogelijkheden, maar stelt ons ook voor uitdagingen en verantwoordelijkheden. Van een lokale overheid wordt verwacht dat zij haar ICT-voorziening op orde heeft: voor goede dienstverlening aan inwoners en bedrijven, voor efficiënte interne processen en voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken.

In 2022 hebben de Liemerse gemeenten de samenwerking binnen het Regionaal ICT en Inkoop Dienstencentrum (RID) De Liemers geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie is begin 2023 besloten om de samenwerking voort te zetten en te intensiveren. Daarbij werd geconstateerd dat de samenwerking tot dan toe vooral kosten-gedreven was en dat er onvoldoende was geïnvesteerd in structurele versterking, waardoor kwetsbaarheden bleven bestaan.

In april 2024 hebben de gemeenteraden gekozen voor het versterken van de Liemerse ICT-samenwerking. Hoewel is gekozen voor een minimale variant – mede vanwege de financiële situatie – zijn er sindsdien belangrijke stappen gezet. Zo is het portfoliomanagement binnen de RID geprofessionaliseerd, wat zorgt voor meer regie op projecten en prioriteiten. Ook is er gewerkt aan het structureel op orde brengen van het personeelsbestand, waarbij externe inhuur is vervangen door vaste medewerkers. Dit draagt bij aan

continuïteit en kennisopbouw binnen de organisatie.

Een belangrijke mijlpaal is de succesvolle overgang naar Microsoft 365 (M365), die de basis vormt voor een moderne, veilige en toekomstbestendige ICT-infrastructuur. Daarnaast is de samenwerking tussen de RID en de deelnemende gemeenten, waaronder 1Stroom, verder geïntensiveerd. Door deze samenwerking binnen de Liemers te versterken, vergroten we onze digitale slagkracht en kunnen we beter inspelen op de snel veranderende technologische omgeving.

Informatievoorziening
We leven in een informatiesamenleving waarin technologische ontwikkelingen elkaar in hoog tempo opvolgen. Om als gemeente wendbaar en toekomstgericht te blijven, is een goed georganiseerde en strategisch gepositioneerde informatievoorziening essentieel. Deze vormt niet alleen de ruggengraat van onze digitale dienstverlening en bedrijfsvoering, maar is ook een belangrijke randvoorwaarde voor het behalen van maatschappelijke doelen.

De afgelopen periode zijn er belangrijke stappen gezet om de informatievoorziening binnen de gemeente Zevenaar verder te professionaliseren. Zo zijn er per domein informatiemanagers aangesteld, in samenwerking met 1Stroom. Zij vervullen een brugfunctie tussen beleid en IT en ondersteunen de organisatie bij het realiseren van digitale ambities. Ook is het team functioneel beheer uitgebreid, zodat cruciale systemen die de primaire processen ondersteunen beter beheerd en ondersteund kunnen worden.

Daarnaast is er gestart met de inrichting van een centrale informatievoorziening, waarin procesmanagement, informatiemanagement, informatiebeheer en functioneel beheer integraal worden benaderd. Deze centrale aanpak draagt bij aan meer samenhang, betere regie en een efficiëntere inzet van middelen.

We blijven ons positioneren als een slimme volger: we benutten kansen die passen bij onze schaal en ambities, met focus op dienstverlening, lokale initiatieven en bedrijfsvoering. Daarbij blijven we inzetten op continuïteit van bestaande voorzieningen, het naleven van wet- en regelgeving, en het uitvoeren van landelijke afspraken zoals die via de VNG zijn gemaakt ("samen organiseren en common ground").

De toekomstvisie en strategie voor de Liemerse samenwerking biedt hierbij richting, waarbij samenwerking met partners zoals 1Stroom en deelname aan landelijke initiatieven, zoals Dimpact, ons helpen om als gemeente wendbaar en toekomstbestendig te blijven.

Digitaal archiefbeheer
In 2025 is binnen het e-Depot project de aanbesteding voor het collectiebeheersysteem afgerond. Hiermee kan SALD de archieven en collecties – zoals gedigitaliseerde bouwvergunningen – duurzaam beheren en via de website beschikbaar stellen. Digitale bestanden worden veilig en duurzaam opgeslagen. In 2026 breiden we dit uit met bestaande archieven. Tegelijkertijd verbeteren we onze applicaties, metadata en processen voor een toekomstbestendig digitaal informatiebeheer.

PLANNING & CONTROL

In de reguliere planning & control-cyclus starten wij met een kadernota. Deze heeft een richtinggevend karakter en vormt het moment in de P&C cyclus om voorstellen voor nieuw beleid integraal af te wegen. Hiermee leggen we de basis voor de meerjarenbegroting. In het jaar van uitvoering informeren wij u door middel van twee voortgangsrapportages over de voortgang van de uitvoering, zowel op beleidsmatig als financieel gebied. Als afsluiting verantwoorden wij het uitvoeringsjaar in de jaarstukken. De documenten van de planning & control-cyclus blijven continue in ontwikkeling. Dit geldt voor zowel de inhoud als de vorm. Alle documenten worden digitaal beschikbaar gesteld via een portal.

Het doel is een reëel en structureel sluitende meerjarenbegroting te presenteren. De komende jaren ontvangen gemeenten minder inkomsten van het rijk, de zogenaamde ravijnjaren. Ter voorbereiding op de kadernota 2026-2029 zijn onder de noemer financieel gezonde toekomst reële maatregelen uitgewerkt die leiden tot een besparing om te komen tot een structureel sluitende begroting in 2029. De kadernota 2026-2029 is voorzien van voorgestelde maatregelen die leiden tot een meerjarenbegroting die tenminste in 2026 (begrotingsjaar) en 2029 (laatste jaar meerjarenraming) een structureel sluitend saldo laat zien.

Rechtmatigheid
In de jaarstukken 2023 waren gemeenten voor de eerste keer verantwoordelijk voor het afgeven van een rechtmatigheidsverantwoording. De hoofdlijn van de wijziging is dat het college in de jaarrekening verantwoording aflegt of zij rechtmatig heeft gehandeld. Daarnaast zal er in de paragraaf bedrijfsvoering een toelichting moeten worden opgenomen op de rechtmatigheidsverantwoording. Met de auditcommissie en met de raad zijn de toleranties en vereisten afgesproken. Deze zijn vastgelegd in de financiële verordening.

Naast het oordeel over de rechtmatigheid moet de verantwoording inzicht geven in de kwaliteit en beheersing van processen die tot de verantwoording hebben geleid. Fouten of onduidelijkheden kunnen hier verder worden toegelicht. De wijze van rapporteren in de paragraaf bedrijfsvoering is onderdeel van de aanpassing in de verordeningen die volgen als de nieuwe wetgeving is vastgesteld. Over het verslagjaar 2025 geven wij de verantwoording verder vorm, op basis van ervaringen over 2023 en 2024. Dit zijn aanpassingen in de controlestrategie, de omvang van de controles en de aanpassingen van verordeningen als dat nodig is. Daarnaast speelt ook de organisatieverandering en met name het inbedden van de verantwoordelijkheid in de 1ste lijn een belangrijke rol. De organisatieontwikkeling draagt bij aan een betere verdeling van verantwoordelijkheden in relatie tot de rechtmatigheidsverantwoording, omdat er gerichter kan worden gestuurd op naleving en verantwoording dan in de oude situatie.

COMMUNICATIE

Inwoners, ondernemers en organisaties staan centraal in alles wat we doen. Daarom is heldere en toegankelijke communicatie onmisbaar. De wereld verandert snel. Inwoners verwachten dat wij duidelijk, snel en open zijn. Daarom blijven we onze werkwijze aanpassen. Onze communicatievisie geeft richting. We willen een benaderbare en open gemeente zijn. De zeven hoofdlijnen uit de visie vormen de basis:

1. Optimale informatievoorziening en dienstverlening
2. Van buiten naar binnen
3. Steeds meer in gesprek
4. Trots op Zevenaar
5. Buiten winnen is binnen beginnen
6. Online waar het kan, offline waar nodig
7. Vooruitstrevend en vernieuwend

Wat gaan we doen?

- We versterken het merk 'Gemeente Zevenaar'. We laten zien wat we doen en waarom, via onze eigen kanalen én via externe media.
- We geven strategisch communicatieadvies aan bestuur, management en collega's – zowel gevraagd als ongevraagd.
- We investeren in goede relaties met de media, zoals Omroep Gelderland, De Gelderlander, Zevenaar Post en Zevenaars Nieuwsblad. We nodigen journalisten uit en bezoeken redacties om de samenwerking te versterken.
- We bouwen verder aan onze social media-strategie. Rubrieken zoals "Zo Zit Dat" en campagnes rond Coming Out Day en carnaval vergroten ons bereik. We blijven inzetten op groei en vernieuwing op platforms als Instagram, Facebook en LinkedIn.
- We gebruiken gerichte, betaalde campagnes op social media om ook nieuwe doelgroepen te bereiken.
- We verbeteren participatie – online en offline. Via Zevenaar Verbindt maken we meedenken makkelijk. We blijven het platform doorontwikkelen en zorgen voor een goede koppeling met offline participatie.
- We blijven experimenteren met nieuwe communicatiemiddelen. Zo gebruiken we inmiddels WhatsApp-kanalen voor laagdrempelig contact met inwoners.

- Met de betrokkenheidsprofielen van Citisens krijgen we scherp inzicht in de verschillen tussen inwoners. Deze data laat ons zien wat mensen belangrijk vinden, hoe ze communiceren en hoe ze willen meedoen. We kunnen dit tot op wijk- en postcodeniveau bekijken. Daardoor stemmen we communicatiemiddelen en participatievormen veel gerichter af. We zetten Citisens onder andere in bij campagnes over afval of participatietrajecten, waar doelgroepgericht werken écht verschil maakt.
- We investeren in communicatiebewustzijn binnen de organisatie, zodat collega's inwoners beter bereiken en betrekken. Dat doen wij door het geven van trainingen en het maken van heldere afspraken over (interne) dienstverlening.
- We blijven intern werken aan (digitaal) toegankelijke informatie en begrijpelijke taal (B1). Daarbij coachen en trainen we ook collega's om duidelijk en toegankelijk te communiceren.
- We dragen bij aan arbeidsmarktcommunicatie. We laten zien dat Zevenaar een moderne, aantrekkelijke werkgever is.
- We blijven vernieuwen. We leren door te doen, staan open voor feedback en durven te stoppen met wat niet werkt.

INKOOP EN AANBESTEDING

Ontvlechting inkoop
Zevenaar is de inkoopfunctie aan het professionaliseren met als doel beter in control te komen op het complexe inkoopproces. Met name het waarmaken van de ambities en opgaven in het collegeprogramma (duurzaamheid, social return en regionale inkoop) en het rechtmatig/doelmatig aanbesteden maakt het uitdagend goed grip te houden op het inkoopproces.
Inkoop, aanbesteden en contractmanagement is georganiseerd binnen Zevenaar. Er wordt gewerkt volgens een gecoördineerd besturingsmodel met verantwoordelijkheid binnen de betreffende teams en domeinen. Eind 2024 is een aanbestedingskalender opgesteld voor de gemeente. Hieruit is gebleken dat in 2025 vooralsnog 15 Europese aanbestedingen (EA) en 30 meervoudig onderhandse aanbestedingen (MOA) moeten worden uitgevoerd. Dit zijn er aanzienlijk meer dan van te voren gedacht. We worden hierin ondersteund door een extern inkoopbureau. De kosten voor dergelijke ondersteuning zijn echter dusdanig hoog dat er nu onderzocht wordt er of een transitie naar een centraal inkoop-, contractmanagement- en contractbeheer model mogelijk is. Waarbij uitgangspunt is de externe ondersteuning te vervangen door interne medewerkers.

JURIDISCHE ZAKEN

Komend jaar verwachten wij ons vooral te kunnen focussen op de reguliere werkzaamheden, waaronder het verzorgen van het secretariaat van de bezwarencommissies en het coördineren van klachten en verzoeken op grond van de Wet open overheid. De afwikkeling van de procedures rondom de enquete zal mogelijk nog inzet vragen. Daarnaast gaan we inzetten op het verbeteren van de juridische kwaliteit door uitvoering te geven aan het projectplan JKZ. Onderdeel hiervan zijn in ieder geval de jaarlijkse trainingen met onze huisadvocaten en de reguliere vakberaden met alle 1e en 2e lijns juristen.

VERBONDEN PARTIJEN

Inleiding
Gemeenten kennen in het Nederlands staatsbestel een omvangrijk en uiteenlopend takenpakket, dat door overheveling van rijkstaken naar de gemeenten alleen nog maar groter wordt. Deze ontwikkeling past bij de filosofie van de gemeente als eerste overheid. Waar mogelijk moeten taken worden neergelegd bij de overheid die het dichtst bij de burger staat en vanuit dat oogpunt het beste de belangen van haar inwoners kan behartigen.

Gemeenten kunnen voor de uitoefening van hun taken uit een aantal uitvoeringsvarianten kiezen. Ze kunnen de taken zelf uitvoeren of de taken op afstand zetten. Een taak kan op afstand worden gezet door via inkoop of subsidie een andere partij te contracteren voor de uitvoering van een bepaalde taak. Een andere mogelijkheid vormt het aangaan van een samenwerkingsverband met andere publiek- of privaatrechtelijke partijen voor de uitvoering van een bepaalde taak. In alle gevallen blijft de gemeente verantwoordelijk voor de inhoudelijke aansturing of opdrachtverlening en de controle daarop.

Omschrijving
Wij spreken van een verbonden partij als het gaat om een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een financieel en bestuurlijk belang heeft. Van een financieel belang is sprake als:

- een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat;
- de gemeente voor bedragen aansprakelijk kan worden gesteld indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Van een bestuurlijk belang is sprake als de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Dit betekent concreet dat er sprake is van een bestuurlijk belang als de wethouder, het raadslid of de ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Bij alleen een benoemingsrecht of een voordrachtsrecht - de gemeente mag een bestuurder of commissaris in de organisatie benoemen of voordragen - is er strikt genomen geen sprake van een verbonden partij.
In de gemeenschappelijke regeling heeft de gemeente zowel de rol van eigenaar als opdrachtgever.

OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij (bedragen x € 1.000)	Bijdrage 2025	Bijdrage 2026	Aandeel gemeente (%)	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
Gemeenschappelijke regeling					
Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)	1.559	1.722	6	0	0
Euregio Rijn-Waal	13	13	2	0	0
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	452	439	6	0	0
Huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	971	1.121	45	0	0
MGR sociaal domein Centraal-Gelderland	5.881	5.606	9	0	0
Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	889	889	8	0	0
Reinigingsdienst de Liemers (RDL)	2.400	2.408	45	0	0
Samenwerking De Liemers	7.963	7.926	52	0	0
Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg	253	262	48	0	0
Veiligheids- en Gezondheidsregio Midden-Gelderland (VGGM)	5.276	5.340	6	0	0
Vennootschap					
Alliander NV	0	0	0	0	0
Ataro B.V.	2.464	2.464	100	0	0
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	0	0	0	0	0
Leisurelands BV	0	0	3	0	0
Vitens NV	0	0	1	0	0
Totaal verbonden partijen	**28.121**	**28.190**			

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)	
Omschrijving	Een gemeenschappelijke regeling, gebaseerd op een bedrijfsvoeringsorganisatie.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen, Zevenaar en de provincie Gelderland.
Beleidskaders	• Verordening Leerlingenvervoer gemeente Zevenaar 2024; • Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Zevenaar 2024 • Verordening bekostiging leerlingenvervoer gemeente Zevenaar 2024 • Verordening jeugdhulp gemeente Zevenaar 2023 • Visie en integrale nota Sociaal Domein 2024-2040.
Openbaar belang en doel	De vervoersorganisatie is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers met betrekking tot het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken doelgroepenvervoer. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van reizigers en hun sociale netwerk. Het aanvullend vervoer dient ook in het buitengebied en de kleine kernen voldoende gewaarborgd te zijn en het vervoer heeft een optimale aansluiting op het openbaar-vervoer-netwerk.
Bestuurlijk belang	In het algemeen bestuur van de BVO DRAN wordt de gemeente Zevenaar vertegenwoordigd door een collegelid.
Aandeel in %	6,20
Ontwikkelingen	De Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (BVO DRAN) is een gemeenschappelijke regeling tussen 18 regio-gemeenten waaronder gemeente Zevenaar. De BVO DRAN is verantwoordelijk voor de inkoop en uitvoering van het doelgroepenvervoer. Het doelgroepenvervoer is onderverdeeld in het vraagafhankelijk Wmo-vervoer, het routegebonden Wmo-vervoer (het zgn. dagbestedingsvervoer), het routegebonden Jeugdwet vervoer en het routegebonden Leerlingenvervoer. Gemeente Zevenaar heeft al het genoemde doelgroepenvervoer in de BVO DRAN ingebracht. Per 1 augustus 2024 zijn de contracten voor het routegebonden vervoer met 2 jaar verlengd en is voor het vraagafhankelijke Wmo-vervoer een nieuw contract voor in totaal 10 jaar gestart. Uit de meerjarenbegroting 2026-2029 inclusief de gewijzigde begroting 2025 van de BVO DRAN blijkt dat, ondanks financiële uitdagingen, het doelgroepenvervoer goed en binnen de beschikbare budgetten uitgevoerd wordt. Ook is er, op basis het verbeterplan doelgroepenvervoer, een kostenreductie voor Zevenaar opgenomen.
Prestaties	Geen bijzonderheden.
Website	Website vervoersorganisatie

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente	1.407	1.559	1.722	1.952	2.116	
Resultaat partij						
Eigen vermogen						
Vreemd vermogen						
Risico's						
Programma	6. Sociaal domein					

Euregio Rijn-Waal	
Omschrijving	De Euregio Rijn-Waal is een samenwerkingsverband van 30 Nederlandse en 20 Duitse gemeenten en steden, de Kreise Kleve en Wesel, de Niederrheinische IHK en het Landschaftsverband Rheinland.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Kleve
Partijen	De Euregio Rijn-Waal is een samenwerkingsverband van 30 Nederlandse en 20 Duitse gemeenten en steden, de Kreise Kleve en Wesel, de Niederrheinische IHK en het Landschaftsverband Rheinland.
Openbaar belang en doel	De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten.
Bestuurlijk belang	Zevenaar wordt vertegenwoordigd in de Euregioraad met een lid namens het college en twee leden namens de gemeenteraad
Aandeel in %	2,20
Ontwikkelingen	Het programma voor Interreg VI Deutschland-Nederland biedt subsidiemogelijkheden voor grensoverschrijdende projecten. Hoewel het huidige programma loopt tot 2027 is de Europese Commissie al volop bezig met de voorbereidingen voor Interreg na 2027, richting 2030. De Commissie wil meer samenwerking aan buitengrenzen, modernisering van het cohesiebeleid en meer flexibiliteit in de programma's. Voor grens overstijgende projecten in de huidige subsidieperiode is tot 2029 ruim 465 miljoen euro beschikbaar voor innovatieve, groene, sociale en burgergerichte ontwikkelingen in de Duits-Nederlandse grensregio. Daarnaast kent de regio binnen het Interreg VI Deutschland-Nederland programma het Kleinprojectenfonds. Dit fonds stimuleert kleinschalige burgerinitiatieven die grensoverschrijdende samenwerking bevorderen. Met dit fonds worden mini-projecten tot 750 euro en kleine projecten tot een max subsidiebedrag van 25.000 ondersteund. Naast deze subsidieprojecten zet de Euregio Rijn-Waal zich ook in voor mobiliteitsinitiatieven om zo een belangrijke impuls te geven aan de versterking van de (grensoverschrijdende) mobiliteit in de Euregio Rijn-Waal. In 2025 is burgemeester Lucien van Riswijk benoemd tot lid van het Dagelijks Bestuur van de Euregio Rijn-Waal.
Prestaties	In het kader van Interreg zijn in totaal 55 projecten goedgekeurd, waarvan 26 projecten in de Euregio Rijn-Waal. Waaronder het project GrenzTalentFit van de RSD waarbij mensen met een langdurige werkloosheid of persoonlijke belemmeringen worden geholpen om weer werkfit te worden. Hierbij vindt onder andere uitwisseling plaats van methoden tussen Duitsland en Nederland. De Euregio werkt eveneens met het Kleineprojectenfonds (hierna: KPF). De thematische actiethema's van dit fonds zijn People-to-People, Health, Education en Governance. Ook in 2025 zijn diverse projecten goedgekeurd.
Website	Website Euregio Rijn-Waal

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente	12	13	13	13	13	
Resultaat partij						
Eigen vermogen						
Vreemd vermogen						

Risico's

Programma 0. Bestuur en ondersteuning

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Omschrijving	De 17 gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen willen de positie van de regio Arnhem-Nijmegen versterken en een kwalitatieve groei van de regio – met behoud van de typische balans tussen levendige verstedelijking en ontspannen leefkwaliteit – bewerkstelligen. Daartoe is in 2020 een nieuw samenwerkingsverband opgericht in de vorm van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR) als vervanger van het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Elst
Partijen	Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.
Beleidskaders	Regionale Agenda 2025-2028
Openbaar belang en doel	De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is de opvolger van de regio Arnhem-Nijmegen en is op 1 januari 2021 van start gegaan. De regio staat voor de uitdaging hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat wij een balans kunnen vinden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit.
Bestuurlijk belang	De colleges van de 17 deelnemende gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar kiezen een vertegenwoordiger in het algemeen bestuur, Het AB bestaat uit 17 leden, van iedere gemeente een collegelid. Uit het algemeen bestuur wordt een dagelijks bestuur gevormd, bestaande uit 3 leden. De burgemeester van Zevenaar maakt deel uit van het dagelijks bestuur.
Aandeel in %	5,88
Ontwikkelingen	In 2024 heeft de gemeente Zevenaar voor de periode t/m 2028 ingetekend op vijf opgaven: circulaire regio, verbonden regio, productieve regio, ontspannen regio en groene groeiregio. Belangrijke focus van deze Regionale Agenda is de uitvoering van diverse projecten. Zowel bestuurlijk als ambtelijk zijn wij betrokken met de uitvoering van de Regionale Agenda. Ook participeert de gemeente Zevenaar in The Economic Board. De Groene Metropoolregio verstrekt de bijdrage van gemeenten in de vorm van een subsidie aan The Economic Board. Daarnaast loopt het verzoek vanuit de GMR aan de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten om voor het aangaan en verstrekken van subsidies die te maken hebben met de uitvoering van de Regionale Agenda de bevoegdheid over te dragen. Montferland was deelnemer van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR) maar heeft per 1 januari 2025 haar lidmaatschap beëindigd.
Prestaties	Uitvoering geven aan de vijf opgaven: circulaire regio, verbonden regio, productieve regio, ontspannen regio en groene groeiregio.
Website	Groenemetropoolregio.nl

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente	414	452	439	439	439	439
Resultaat partij	244					
Eigen vermogen	372					

Vreemd vermogen	6.729
Risico's	
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)

Omschrijving	Samenwerkingsverband op het gebied van huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	Het betreft een samenwerking tussen de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar.
Beleidskaders	IHP 2020-2036
Openbaar belang en doel	Op het gebied van huisvesting voortgezet onderwijs werken de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar samen in een Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs Liemers. Door deze samenwerking kunnen er in alle drie de gemeenten grote renovaties en nieuwbouw plaatsvinden, die de gemeenten zelfstandig moeilijk kunnen realiseren.
Bestuurlijk belang	De gemeente Zevenaar benoemt een van de drie leden van het algemeen bestuur.
Aandeel in %	44,98
Prestaties	
Website	geen

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente	940	971	1.121	1.122	1.121	1.458
Resultaat partij						
Eigen vermogen						
Vreemd vermogen						

Risico's	
Programma	4. Onderwijs

MGR sociaal domein Centraal-Gelderland

Omschrijving	De MGR (Modulaire Gemeenschappelijke Regeling) biedt een algemeen kader voor samenwerking op het gebied van het sociaal domein binnen de regio Centraal Gelderland en voorziet in samenwerkingsmodules. Zevenaar neemt deel aan de modules: Inkoop, Werkgevers Service Punt (WSP), Regionaal Bureau Leerplicht (Onderwijs), Werkgeverschap Sociale Werkvoorziening (WgSW) en Beheer.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	11 regiogemeenten nemen deel aan de algemene regeling: Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar. Het aantal deelnemende gemeenten per samenwerkingsmodule verschilt.

Beleidskaders	De MGR is een uitvoeringsorganisatie. Opdrachtgeverschap gemeenten verloopt via de bestuurscommissies van de verschillende modules. De afspraken worden jaarlijks vastgelegd in de begroting van de MGR met daarbij een uitvoeringsprogramma voor het komende jaar.
Openbaar belang en doel	Regionale samenwerking in het sociaal domein moet leiden tot kwalitatief goede en efficiënte dienstverlening aan de inwoners van de 11 deelnemende gemeenten. Daarbij is het lokale beleid leidend. De MGR is van en voor de samenwerkende gemeenten.
Bestuurlijk belang	Deelname aan het algemeen bestuur en de verschillende bestuurscommissies.
Aandeel in %	8,70
Ontwikkelingen	De MGR ontzorgt de gemeente en zorgt voor samenhang en een efficiënte uitvoering voor de samenwerkende gemeenten. De samenwerking in onze Modulaire GR werkt praktisch, kostenbesparend en zorgt voor focus op efficiënte uitvoering. - Module Inkoop Zorg Er zijn diverse op elkaar ingrijpende ontwikkelingen waaronder de hervormingsagenda jeugd, eigen bijdrage Wmo, woonplaatsbeginsel beschermd wonen en het Integraal zorg akkoord (IZA/GALA). Het is van belang dat binnen deze ontwikkelingen prioriteiten en kaders worden gesteld, zodat binnen Inkoop SDCG een realistische vraag en opdracht van de regiogemeenten ligt, die tevens past bij de beschikbare bemensing. - Module Regionale Facilitering Zorg Regiogemeenten werken samen aan het project 'Versterken van de regionale samenwerking'. Met uitvoering van deze opdracht ontstaat een aangepaste regionale structuur gebouwd vanuit de inhoudelijke opgaven van de regio met duidelijke rollen en verantwoordelijkheden. Mogelijke veranderingen in de regionale overleg-, en samenwerkingsstructuur kunnen gevolgen hebben voor de omvang van het takenpakket van het regiosecretariaat en de regioadviseurs jeugd. - Module onderwijs Vanwege de toenemende complexiteit van de opgave van het RBL, wordt er steeds vaker een beroep gedaan op de expertise van professionals om jeugdigen passende ondersteuning en ontwikkelingskansen te bieden. Om dit te regelen is de samenwerking tussen gemeenten, onderwijs, de sociale (wijk)teams en andere partners in het sociaal en justitieel domein belangrijk. Het RBL is hierin vaak de verbindende schakel tussen de verschillende niveaus. Daarom zijn we ook op beleidsniveau gesprekspartner op het snijvlak van onderwijs, zorg en participatie. - Module WSP Het komende jaar wordt regionaal uitwerking gegeven aan de implementatie van de nieuw te vormen Regionale Werkcentra. Het regionale streven is om per 1 januari 2026 de werkcentra operationeel te hebben. Het WSP zal zich binnen het Werkcentrum blijven richten op het behouden en uitbreiden van werkgeverscontacten. - Module WgSW Ook voor 2026 wordt invulling gegeven aan de formele werkgeversrol voor SW-medewerkers. Dat betekent dat ontwikkelingen die van invloed zijn op de werkgeversrol vanuit de module worden gesignaleerd en daar waar nodig vertaald naar beleid en/of regelgeving ten aanzien van de SW-medewerkers. - Module Contractmanagement Inburgeringstrajecten Bij de MGR is de opdracht neergelegd tot contractbeheer over de inburgeringstrajecten en in voorkomende gevallen de inkoop hiervan. Het gaat om de volgende taken: • contractbeheer en contractmanagement; • toegankelijk maken van contractinformatie; • informatie ophalen over de behaalde resultaten;

• contractgesprekken voeren op grond van informatie en signalen;
• het verzorgen van rapportages;
• op basis van inkoopopdrachten uitvoeren van inkoopprocessen.

Prestaties

Zorg
Naast reguliere werkzaamheden met betrekking tot contractering sociaal domein en de op basis van vraag/behoefte vanuit gemeenten op te starten themagerichte projecten, zijn er voor 2025 twee grote overstijgende projecten; Verbreding taakstelling begroting (naar aanleiding van onderzoek op lokaal maatwerk en de samenloop lokaal & regionaal contractmanagement is of op regionale schaal voordelen te behalen. De uitkomsten van de onderzoeken bieden mogelijkheden om op regionale schaal efficiënter met middelen om te gaan. De onderzoeksresultaten worden in 2025 verder uitgewerkt tot concrete voorstellen) en Inkoop 2025 (hieronder vallen de verlening van contracten, het door ontwikkelen van zorgaanbod en de inkoop van een regionaal zorgdashboard)

Regionale Facilitering Zorg
Vanuit het regiosecretariaat wordt bijgedragen aan het versterken van de regionale samenwerking. Onder andere door de bestuurlijke regionale overleggen en het overleg in voorbereiding hierop efficiënt en effectief te ondersteunen.

Onderwijs
Met de uitvoering van (wettelijke) taken heeft het RBL de ambitie dat zoveel mogelijk jeugdigen een
route volgen naar een startkwalificatie. Deze startkwalificatie geeft hen een betere uitgangspositie
op de arbeidsmarkt. Jeugdigen die ongeoorloofd verzuimen of (dreigen) uit te vallen, begeleidt het
RBL terug naar school of naar een andere passende route in zorg of arbeid. Jongeren in een kwetsbare
positie houden we in beeld.

WSP
Het team WSP-gemeenten heeft met de gemeenten afgesproken om met name kwalitatieve resultaatafspraken te maken op onder meer het gebied van samenwerking/partnership, vacaturevervulling en plaatsingen. De aantallen worden gemonitord en gerapporteerd.

WgSW
Het vormgeven van het (formeel) werkgeverschap voor 1.500 SW medewerkers, waarvan 131 afkomstig uit Zevenaar. Daarmee krijgen de SW medewerkers hun salaris betaald en zijn HR en arbodienstverlening voor deze medewerkers goed geborgd.

Website

Website MGR

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente	5.654	5.881	5.606	5.384	5.162	
Resultaat partij						
Eigen vermogen	560					
Vreemd vermogen	4.512					

Risico's

Programma

6. Sociaal domein

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	
Omschrijving	De Omgevingsdienst voert taken op het gebied van bouwen, milieu, handhaving en toezicht voor de deelnemende gemeenten en Provincie uit. De ODRA is vanaf 1 april 2013 operationeel.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeente Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Zevenaar en de Provincie Gelderland.
Beleidskaders	De Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem ODRA is per 14 november 2012 in werking getreden. Per 1 april 2013 is vervolgens de Omgevingsdienst van start gegaan.
Openbaar belang en doel	Uitvoering van meerdere taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor gemeenten uit de regio Arnhem. Ook is ODRA voor de deelnemende gemeenten het aanspreekpunt voor milieuvraagstukken.
Bestuurlijk belang	Deelname in het algemeen bestuur door een wethouder. Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden. Eén lid vertegenwoordigt de gemeenten Westervoort, Duiven en Zevenaar.
Aandeel in %	7,80
Ontwikkelingen	De besturen van de Omgevingsdienst Arnhem en Nijmegen stellen voor de beide diensten te fuseren tot één Omgevingsdienst. Door een schaalvergroting ontstaat een robuuste en toekomstbestendige omgevingsdienst die ook in de toekomst goed in staat zal zijn haar taken te blijven uitvoeren. De beoogde fusiedatum is 1 januari 2026.
Prestaties	Er wordt uitvoering gegeven aan de VTH-taken op het gebied van milieu overeenkomstig het werkprogramma.
Website	Website ODRA

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente	890	889	889	889	889	
Resultaat partij	67					
Eigen vermogen	870					
Vreemd vermogen	6.920					

Toelichting	De werkzaamheden van ODRA worden bekostigd op basis van outputfinanciering. Er wordt gerapporteerd op basis van afgenomen diensten en op basis van geleverde producten. De daadwerkelijke gemaakte kosten worden verrekend met de partners van de ODRA.
Risico's	
Programma	7. Volksgezondheid en milieu

Reinigingsdienst de Liemers (RDL)

Omschrijving	Reinigingsdienst De Liemers is een samenwerkingsverband van de gemeenten Montferland en Zevenaar voor uitvoerende taken op het gebied van afval en reiniging.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	De gemeenten Montferland en Zevenaar maken deel uit van de GR.
Beleidskaders	De vastgestelde GR is het kader op basis waarvan RDL functioneert.
Openbaar belang en doel	RDL zorgt voor de uitvoering van een groot deel van de afvalinzameling en -verwerking, een basistaak van de gemeente.
Bestuurlijk belang	Het bestuurlijk belang is 50%, Zevenaar levert één van de twee bestuurders.
Aandeel in %	45,00
Ontwikkelingen	Vanaf 2025 zijn de veegtaken niet meer bij de RDL belegd, maar wordt dit werk door de eigen uitvoerende dienst van de gemeente Zevenaar uitgevoerd. Door het wegvallen van de veegtaken van de RdL stijgt de bijdrage van de gemeente aan de RdL minder hard.
Prestaties	De RdL blijft ook in 2026 bijdragen aan de VANG doelstellingen van de gemeente.
Website	Geen

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente	2.499	2.400	2.408	2.408	2.408	2.408
Resultaat partij	159					
Eigen vermogen						
Vreemd vermogen	7.276					

Toelichting

De extra bijdrage is enerzijds veroorzaakt door hogere verwerkingskosten en anderzijds omdat de inkomsten op de aanbiedstations lager waren dan geraamd. Het aanbod van afval was niet alleen 18% lager dan in 2022, maar vooral 33% lager dan begroot. Bij de betaalde stromen was het aanbod 44% lager dan begroot en de inkomsten daarmee ook navenant lager. Omdat die inkomstendaling slechts gedeeltelijk is gecompenseerd door minder verwerkingskosten, valt het saldo negatief uit.

Risico's

Programma 7. Volksgezondheid en milieu

Samenwerking De Liemers

Omschrijving	Het uitvoeren van de ICT (RID), sociale dienst (RSD) en de inkoop voor de deelnemende gemeenten: Duiven, Westervoort en Zevenaar.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Duiven
Partijen	Gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar.
Beleidskaders	- I-visie en I-strategie - Businesscase RSD
Openbaar belang en doel	Samenwerking De Liemers is een samenwerkingsverband van Liemerse gemeenten op gebied van ICT, inkoop en werk en inkomen.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur van de SDL de Liemers wordt gevormd door de colleges van B&W van de deelnemende gemeenten. Het dagelijks bestuur wordt gevormd door de burgemeesters van de deelnemende gemeenten.
Aandeel in %	52,00

Ontwikkelingen	De doorontwikkeling van de RID is gewijzigd naar de minimale variant. Informatieveiligheid staat hoog op de agenda bij de RID. Binnen de regio zijn ontwikkelingen die mogelijk een bestuurlijke herindeling tot gevolg kunnen hebben met ook gevolgen voor de SDL. De huidige Bestuurlijke Opdracht RSD loopt tot 2027. Vanaf 2027 zijn er bedragen meer opgenomen in afwachting van het formele bestuursvoorstel. De formatie van de RSD blijft stabiel ten opzichte van vorig jaar en volgt de bestandsontwikkeling van de klantdossiers.
Prestaties	De RID is tevreden wanneer de gemeenten ook tevreden zijn over de gezamenlijke uitvoering van de I-Visie en I-Strategie. Uitgangspunten van de I-visie: Digitaal waar zinvol, Toegankelijk, Integraal, Flexibel, Betrouwbaar en Transparant KPI's: - minimaal 90% conformering aan de geldende service level agreement (SLA) voor ICT-verstoringen. - RID blijft onder het landelijk gemiddelde kostenniveau / ICT Benchmark voor gemeenten RSD: - minimaal een 8 voor klanttevredenheid - minimaal 80% duurzame plaatsing, langer dan zes maanden; - 100% van de klanten worden actief begeleid.
Website	Website RSD De Liemers

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente	7.545	7.963	7.926	7.926	7.926	7.548
Resultaat partij	-32					
Eigen vermogen	100					
Vreemd vermogen						

Risico's

Programma 0. Bestuur en ondersteuning

Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg

Omschrijving	Regionale voorziening voor het beheren van de archiefbescheiden.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	Gemeenten Doesburg, Zevenaar, Duiven en Westervoort
Beleidskaders	Archiefwet 1995
Openbaar belang en doel	Het Streekarchivariaat heeft als doel het beheren van de archiefbescheiden van de deelnemende gemeenten conform de Archiefwet 1995.
Bestuurlijk belang	Deelname Bestuur.
Aandeel in %	48,00

Ontwikkelingen	SALD heeft binnen het project e-Depot een collectiebeheersysteem (CBS) aangeschaft. Hiermee kan SALD collecties en gedigitaliseerde archieven beter beheren en beschikbaar stellen, zoals bouwvergunningen. Een belangrijke ontwikkeling is de gewijzigde Archiefwet, die vanaf 2026 strengere eisen stelt aan duurzame digitale toegankelijkheid en het eerder overdragen van overheidsinformatie (binnen 10 jaar i.p.v. 20). De projectleider werkt verder aan een toekomstplan, ook met oog op een mogelijke gemeentelijke herindeling. Een nulmeting van de archieven bij SALD en deelnemende gemeenten is onderdeel hiervan.
Prestaties	Het Collectiebeheersysteem (CBS) is operationeel. Medewerkers SALD zijn getraind en kunnen er goed mee werken. Dankzij het collectiebeheersysteem worden digitale bestanden veilig en duurzaam bewaard. Gedigitaliseerde bouwvergunningen van de voormalige gemeente Angerlo staan al in het systeem. Ook zijn inventarissen online beschikbaar via archieven.nl. Daarnaast is het integriteitsbeleid SALD vastgesteld.
Website	Website Streekarchivariaat

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente		253	262	246	246	246
Resultaat partij						
Eigen vermogen						
Vreemd vermogen						

Toelichting	In de begroting 2026 van het Streekarchivariaat is de bijdrage voor Zevenaar geraamd op € 262.000.
Risico's	
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Veiligheids- en Gezondheidsregio Midden-Gelderland (VGGM)

Omschrijving	Samenwerking op het gebied van de regionale brandweertaken, ambulancevoorziening, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en collectieve preventieve gezondheidszorg ter realisering van deskundigheidsversterking en capaciteitsvergroting.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeente Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort, Zevenaar.
Beleidskaders	De VGGM werkt met drie verplichte planvormen: • Regionaal risicoprofiel: Dit document brengt in kaart welke risico's de regio bedreigen, de ernst van deze risico's en hoe de regio zich hierop voorbereidt. • Regionaal beleidsplan 2025-2026: Dit plan beschrijft wat de VGGM moet kunnen en welke middelen daarvoor nodig zijn om de veiligheid en gezondheid van inwoners te waarborgen. • Regionaal crisisplan: Dit plan bepaalt wie welke taken uitvoert en wie wie informeert tijdens een crisis.
Openbaar belang en doel	De VGGM behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van brandweer, regionale ambulancevoorziening en GGD voor de vijftien gemeenten in de regio Gelderland-Midden.
Bestuurlijk belang	Deelname aan algemeen bestuur door burgemeester en in commissie volksgezondheid door portefeuillehouder.
Aandeel in %	6,45

Ontwikkelingen	Voor de begroting 2026 is een (incidentele) besparing van 2% opgenomen. Het algemeen bestuur VGGM heeft het dagelijks bestuur verzocht verdergaande inhoudelijke besparingsmaatregelen in beeld te brengen, voorzien van een duidelijke onderbouwing die risico's en impact inzichtelijk maakt. Zo kunnen weloverwogen besluiten worden genomen die verdere uitwerking krijgen in de kaders voor de begroting van 2027 en verder. Er is invulling gegeven aan de implementatie van het Digitaal Kinddossier Jeugdgezondheidszorg. Het programma Nu Niet Zwanger is opgenomen in de regionale bijdrage en kent goede resultaten door zorgvuldige gesprekken met kwetsbare inwoners met een kinderwens.
Prestaties	Binnen Jeugdgezondheidszorg is het VGGM gelukt om het niveau van dienstverlening terug te brengen tot het basisniveau. Er is een bestuurlijk traject in gang gezet om te komen tot een toekomstbestendige Jeugdgezondheidszorg en Algemene Gezondheidszorg. Vanuit de landelijke politiek is aandacht voor het risico op natuurbrand en het komen tot een versnelde aanpak door alle partijen.
Website	Website VGGM

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente	5.003	5.276	5.340	5.340	5.340	5.340
Resultaat partij	4.059					
Eigen vermogen	14.331					
Vreemd vermogen	47.664					

Risico's

Programma 1. Veiligheid

Alliander NV

Omschrijving	Alliander N.V. ontwikkelt en beheert energienetten. Via kabels en leidingen ontvangen ruim drie miljoen Nederlandse huishoudens en bedrijven elektriciteit, gas en warmte. Het bedrijf telt 5,8 miljoen klantaansluitingen.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	De grootste aandeelhouders van Alliander N.V. zijn de provincies Gelderland, Friesland en Noord-Holland en de gemeente Amsterdam. Deze aandeelhouders bezitten gezamenlijk ongeveer 76% van de aandelen. De overige aandeelhouders, die elk minder dan 3% van de aandelen bezitten, zijn 72 kleinere gemeenten en de provincie Flevoland.
Beleidskaders	Afsprakenkader financieringsbehoefte Alliander
Openbaar belang en doel	De primaire taak van Alliander is het onderhouden en beheren van de elektriciteits- en gas(distributie)netten in het verzorgingsgebied. Deze taken zijn wettelijk bepaald omdat de maatschappij sterk afhankelijk is van een betrouwbare aanvoer van (duurzame) energie.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft recht op deelneming aan de beraadslagingen en stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders. De gemeente is lid van het platform Nuval. Het platform ondersteunt de gemeenten uit Flevoland en Gelderland bij de invulling van het aandeelhouderschap in Alliander N.V.
Aandeel in %	0,45

Ontwikkelingen	De Raad van Commissarissen van Alliander heeft in overleg met de aandeelhouders het dividendbeleid aangepast. Dit was noodzakelijk om te waarborgen dat het beleid passend blijft bij de omvangrijke maatschappelijke opdracht waar Alliander voor staat. Er komt een plafond van € 100 miljoen op de absolute dividenduitkering. Onze gemeente heeft een aandeel in Alliander van 0,45% hetgeen betekent dat de dividenduitkering maximaal € 450.000 bedraagt. Onze begroting is aangepast. Alliander investeert in de uitbreiding en het onderhoud van de gas- en elektriciteitsnetten. Op het elektriciteitsnet werd meer capaciteit gerealiseerd en flexibel gebruik zorgde voor extra ruimte op het bestaande net. Niet alle ondernemers en consumenten in het verzorgingsgebied van Alliander merkten daar direct iets van. Het wordt steeds moeilijker om te blijven groeien en uitvoeringsplannen op tijd af te ronden. Daarom is verdere versnelling nodig.
Prestaties	In 2024 behaalde Alliander een nettoresultaat van € 976 miljoen (2023: € 267 miljoen). Exclusief de boekwinst op de verkoop van Kenter is dit € 219 miljoen. De bedrijfsopbrengsten kwamen in 2024 uit op € 3.881 miljoen (2023: € 2.779 miljoen). De energietransitie is in volle gang, en Alliander investeert meer dan ooit in de verzwaring en uitbreiding van de energie-infrastructuur om te voldoen aan de groeiende vraag naar elektriciteit.
Website	Website Alliander

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente						
Resultaat partij	976.000					
Eigen vermogen	6.038.000					
Vreemd vermogen	6.918.000					

Risico's	
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Ataro B.V.

Omschrijving	Zevenaar heeft in 2015 het sport- en accommodatiebeleid geprofessionaliseerd en ondergebracht in het gemeentelijk sportbedrijf Ataro.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	Zevenaar is enig aandeelhouder
Openbaar belang en doel	Ataro B.V. heeft als doel het beheren en exploiteren van maatschappelijk vastgoed.
Bestuurlijk belang	De rol van gemeentelijk aandeelhouder in Ataro B.V. wordt uitgeoefend door de wethouder sport (A. Boone).
Aandeel in %	100,00
Prestaties	
Website	Website Ataro

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente	3.499	2.464	2.464	2.464	2.464	
Resultaat partij						
Eigen vermogen						

Vreemd vermogen

Programma 5. Sport, cultuur en recreatie

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	
Omschrijving	De Bank Nederlandse Gemeenten is de bank van en voor overheden en instellingen voor maatschappelijk belang.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Partijen	Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, elf provincies en een hoogheemraadschap.
Openbaar belang en doel	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank financiert sinds 1914 de publieke sector. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA).
Aandeel in %	0,02
Ontwikkelingen	BNG Bank heeft de eigen strategie vastgelegd in 'ons kompas naar impact'. Het hoofddoel van deze strategie blijft dat de bank zich als belangrijkste kredietverstrekker in het publieke domein zal blijven inzetten voor het socialer en duurzamer maken van Nederland. In 2024 gaven we hier concreet invulling aan met gerichte financiering voor onder andere sociale huurwoningen, de vernieuwing van een zorgkliniek en onderwijshuisvesting, de herontwikkeling van een woonomgeving en circulaire innovaties. BNG Bank richt zich op het verduurzamen van haar kredietverlening en het tegengaan van klimaatverandering. Ze meten de CO_2-uitstoot van hun klanten en hebben specifieke reductiedoelen voor 2025 en 2030. Daarnaast is er aandacht voor de financiering van publieke warmtenetten en het realiseren van kleinschalige projecten via het BNG Duurzaamheidsfonds.
Prestaties	BNG realiseerde in 2024 een nettowinst van € 294 miljoen, een stijging van € 40 miljoen ten opzichte van 2023. Het renteresultaat steeg tot € 536 miljoen, terwijl het resultaat financiële transacties uitkwam op € 15 miljoen negatief, wat een verbetering is ten opzichte van 2023. De stijging van het renteresultaat wordt verklaard door de groei van de leningenportefeuille en door hogere liquiditeitsopslagen in de markt voor overheden en organisaties in de publieke sector. Aan de aandeelhouders is een dividend van € 140 miljoen uitgekeerd, € 2,51 per aandeel. Dit is in lijn met het beleid 50% van de nettowinst.
Website	Website BNG

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente						
Resultaat partij	294.000					
Eigen vermogen	4.777.000					
Vreemd vermogen	123.614.000					

Toelichting De gemeente Zevenaar heeft 12.934 aandelen BNG.

Risico's

Programma 0. Bestuur en ondersteuning

Leisurelands BV	
Omschrijving	Leisurelands B.V. is een recreatiebedrijf met 20 openbare recreatiegebieden. Hiervan is één gebied gelegen in Zevenaar, namelijk: Rhederlaag.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeenten Apeldoorn, Barneveld, Berg en Dal, Beuningen, Brummen, Ede, Elburg, Epe, Ermelo, Hattem, Heerde, Nijmegen, Nunspeet, Putten, Renkum, Rozendaal, Voorst, Wijchen en Zevenaar.
Beleidskaders	De vastgestelde structuurvisie voor Rivierklimaatpark vormt de kaders voor toekomstig beleid.
Openbaar belang en doel	Het doel is het publiekstoegankelijk houden van recreatievoorzieningen en -plassen. Het recreatiegebied Rhederlaag is ondergebracht in Leisurelands BV. Bij het deelnemen aan een verbonden partij staat de vraag centraal of dit de meest geëigende vorm is om de doelstelling van de gemeente (het publieke belang) te realiseren. De gemeente ziet de instandhouding van recreatieplassen als een publiek belang. Het aandeelhouderschap in Leisurelands BV is een middel om invloed te houden op het realiseren van en het laagdrempelig toegankelijk houden van recreatieplassen in Zevenaar en omgeving.
Bestuurlijk belang	Via stemrecht bij de algemene aandeelhoudersvergadering
Aandeel in %	3,45
Ontwikkelingen	Voor wat betreft de Bahrse Pol zoekt Leisurelands samen met de gemeente naar ruimte voor de ontwikkeling van recreatie en wellness, al dan niet in combinatie met kleinschalige opwekking van duurzame energie. Voor het gebied de Koppenwaard geldt dat met name op natuurontwikkeling wordt ingezet, ook hier heeft Leisurelands gronden in eigendom. De herinrichting van recreatiegebied Rhederlaag wordt voortgezet, met een focus op het versterken van zowel de natuur als de recreatiemogelijkheden. Dit omvat onder andere de versterking van ecologische waarden, de verbetering van stranden en voorzieningen en de aanleg van fietspaden voor betere bereikbaarheid en verkeersveiligheid. In 2016 is een aandeelhoudersovereenkomst aangegaan, met een aantal afspraken aanvullend op de statuten. De overeenkomst is reeds met 5 jaar verlengd tot aan 31 december 2026. Na 31 december 2026 verloopt de bestaande overeenkomst van rechtswege. De overeenkomst kan niet nogmaals verlengd worden. Wel geeft de overeenkomst aan dat partijen tijdig voor het verlopen van de overeenkomst met elkaar in overleg treden. Tijdens de aandeelhoudersvergadering van 20 juni 2024 is geïnventariseerd of er draagvlak was voor het vernieuwen van de overeenkomst. De directie van Leisurelands heeft begin 2025 alle aandeelhouders bezocht om het potentieel hernieuwen van de overeenkomst te bespreken. Deze gesprekken zijn vertaald tot besluitvorming in de Aandeelhoudersvergadering van juni 2025. Er is een nieuwe overeenkomst opgesteld en aandeelhouders hebben tijdens de vergadering ingestemd met de voortzetting van het proces.
Prestaties	Leisurelands speelt een steeds belangrijkere rol in het mogelijk maken van het 'buiten zijn' en is flink op weg om deze beloftes waar te maken. Met trimparcoursen, sportstranden, speelstranden, nieuwe toiletgebouwen, kleedhokjes en wandelroutes is het aanbod verbeterd en vergroot. Ook de grote projecten worden zichtbaar, zoals de Venice Beach boulevard op Veluwe aan Zee. In 2024 resulteerde dit in 4,6 miljoen gratis bezoekers. Rhederlaag telde 363.000 bezoekers. Jaarrond bezoek vraagt om jaarrond horeca. De komende jaren zal een groot deel van de kiosken plaatsmaken voor strandpaviljoens.
Website	Website Leisurelands

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente						
Resultaat partij	3.489					
Eigen vermogen	84.762					
Vreemd vermogen	17.409					

Risico's

Programma 5. Sport, cultuur en recreatie

Vitens NV	
Omschrijving	Vitens wint, zuivert en levert drinkwater en zorgt voor de instandhouding van het leidingnetwerk. Jaarlijks maakt Vitens meer dan 360 miljard liter drinkwater.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Utrecht
Partijen	De aandelen van Vitens N.V. zijn in handen van 110 aandeelhouders waaronder de provincie Friesland, provincie Gelderland, provincie Overijssel, provincie Flevoland en provincie Utrecht en het merendeel van de in deze provincies liggende gemeenten.
Beleidskaders	Beleidstafel Droogte: aanbevelingen voor het borgen van voldoende drinkwater tijdens extreem droge perioden.
Openbaar belang en doel	Waarborgen van de kwaliteit en levering van drinkwater.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft recht op deelneming aan de beraadslagingen en stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders. De gemeente is lid van het platform Nuval. Het platform ondersteunt de gemeenten uit Flevoland en Gelderland bij de invulling van het aandeelhouderschap in Vitens N.V..
Aandeel in %	0,60
Ontwikkelingen	Een betrouwbare drinkwateroperatie heeft prioriteit. Er is urgentie voor een versnelling naar duurzame drinkwaterwinning. Vitens werkt aan een digitale, intelligente infrastructuur en innovatie om verstoringen te voorkomen en de impact ervan te minimaliseren. In 2024 leverde Vitens in totaal 343,4 miljoen kuub drinkwater. Drinkwaterbesparing blijft meer dan ooit nodig. Vitens blijft zoeken naar nieuwe grondwaterbronnen en alternatieve winbronnen voor drinkwater. De toekomstige vraag blijft stijgen en ieder jaar moet Vitens meer drinkwater leveren, onder andere door bevolkingsgroei en verdroging en verzilting door klimaatverandering.
Prestaties	Vitens heeft over 2024, net als de afgelopen jaren, geen dividend uitgekeerd aan de aandeelhouders. Volgens het beleid kan dividend formeel gezien worden uitgekeerd bij een solvabiliteit hoger dan 30% en deze grens is niet gehaald. De financiële gezondheid van Vitens staat als gevolg van de investeringsopgave onder druk, waardoor het niet opportuun is om dividend uit te keren. Aandeelhouders blijven echter richting de toekomst aandacht vragen voor een redelijk rendement op investeringen, ook ten aanzien van het langetermijnperspectief voor het reguliere dividend.
Website	Website Vitens

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente						
Resultaat partij	34.500					
Eigen vermogen	713.600					
Vreemd vermogen	2.398.400					
Toelichting	De gemeente Zevenaar bezit 34.717 gewone aandelen.					

Programma 0. Bestuur en ondersteuning

GRONDBELEID

Inleiding
Overeenkomstig artikel 9, lid 2 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) moet een paragraaf Grondbeleid deel uitmaken van de programmabegroting en het jaarverslag. Transparantie over het grondbeleid voor u is om twee redenen van belang. In de eerste plaats vanwege het financiële belang en de risico's en in de tweede plaats vanwege de relatie met de inhoudelijke doelstellingen zoals aangegeven in de programma's.

Beleid
Het gemeentelijke grondbeleid is vastgelegd in de Nota Grondbeleid gemeente Zevenaar 2025. We kiezen in het grondbeleid voor een situationeel grondbeleid. Dat betekent dat we onze rol per project of locatie op basis van een afwegingskader bepalen. Hierbij wordt gekozen tussen een faciliterende of actieve houding. Zevenaar staat voor een grote opgave in de fysieke leefomgeving. Het gaat om transformatie van bestaande bouw, nieuwbouw, klimaatadaptatie, duurzaamheid en de energietransitie. Daarnaast streven we naar verbetering van de economische vitaliteit, leefbaarheid, gezondheid en passende huisvesting.

In de collegevergadering van 4 februari 2025 is de grondprijsbrief 2025 vastgesteld.. Jaarlijks wordt de grondprijsbrief geactualiseerd.

Omgevingsvisie
De Omgevingsvisie gemeente Zevenaar 2040 heeft u in de raadsvergadering van 25 juni 2025 vastgesteld. In de omgevingsvisie zijn de ambities van Zevenaar op thema's als verkeer, natuur, woningbouw en duurzaamheid in samenhang opgenomen. De visie gaat ook in op onderwerpen als ruimte voor bewegen en buiten zijn. De omgevingsvisie geeft een richting, maar bepaalt niet precies hoe alles moet. De omgevingsvisie is na de vaststelling de basis voor nieuwe plannen en ideeën.

Beleidskaders
- Nota grondbeleid gemeente Zevenaar 2025
- Grondprijsbrief gemeente Zevenaar 2025
- Woonzorgvisie gemeente Zevenaar 2024-2028
- Omgevingsvisie gemeente Zevenaar 2040
- Woondeal 2.0 (Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen)
- Regionaal Programma Werklocaties (RPW)

Ontwikkelingen
Macro-economische ontwikkelingen
Op dit moment zijn er veel macro-economische ontwikkelingen die invloed hebben op de woningbouw. De bouwkosten blijven (gematigd) stijgen. Deze stijging is voornamelijk toe te schrijven aan toenemende personeelskosten, samen met een gematigde stijging van materiaalkosten. Ten opzichte van een jaar geleden, blijft de prijs van woningen stijgen. Het CPB raamt in haar persbericht van juli 2025 een inflatie van 3,2% tussen 2023/2026. Vervolgens verwacht het CPB een inflatie van 2,2% tussen 2027/2030. De Nederlandse economie keert terug naar een gematigd groeipad. De verwachting is dat de economische groei normaliseert.

Regionaal Programma Werklocaties
Het Regionaal Programma Werklocaties regio Arnhem-Nijmegen (RPW) vormt de kaders voor het regionaal beleid ten aanzien van regionale bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel. Hierin zijn onder meer afspraken vastgelegd als het gaat om een duurzame ruimtelijke invulling van de werklocaties in de regio Arnhem-Nijmegen in het kader van de Groene Metropoolregio en om de verdeling van de ontwikkelruimte voor bedrijventerreinen, waaronder die voor XXL-logistiek.

Project ViA15
De Raad van State heeft in oktober 2024 het Tracébesluit ViA15 onherroepelijk verklaard. Met deze uitspraak van de rechter is, na een beroepsprocedure van zeven jaar, een einde gekomen aan de onzekerheid over het

Tracébesluit. Dit heeft ertoe geleid dat in juni 2025 de contracten met Rijkswaterstaat zijn getekend. In het najaar van 2025 wordt gestart met de voorbereidende werkzaamheden.

Wet voorkeursrecht gemeente (Wvg) locaties woningbouw
Onder Wvg locaties wordt verstaan de potentieel nieuwe ontwikkellocaties binnen de gemeente Zevenaar. Dit zijn Dijkweg (Oud-Zevenaar), Reisenakker (Zevenaar), Groot Holthuizen A en B (Zevenaar) en Witte Kruis (Babberich). Voor deze Wvg locaties zijn voorbereidingsbudgetten door de raad beschikbaar gesteld voor de te maken plankosten en is een verwervingsbudget door de raad beschikbaar gesteld voor het aankopen van gronden. Momenteel worden verschillende aankoopstrategieën bepaald, haalbaarheidsstudies uitgevoerd en hindercontouren in kaart gebracht. Zodra de eerste gronden aangekocht worden, worden de betreffende grondexploitaties geopend.

BOUWGRONDEXPLOITATIE (WONINGBOUW EN BEDRIJVENTERREINEN)

Zevenaar-Oost bedrijven
De levering van de kavels ten behoeve van de Fashion outletontwikkeling (FOZ) heeft al lange tijd vertraging vanwege het Tracébesluit ViA15. Door het onherroepelijk Tracébesluit onherroepelijk verklaard, kan nu verdere uitwerking plaatsvinden. Momenteel vinden gesprekken plaats tussen FOZ en de gemeente over de te leveren gronden. Verwacht wordt dat de gronden aan het einde van 2025/begin 2026 geleverd gaan worden. Daarnaast is op 7Poort een kavel ter grootte van 2,78 hectare in 2024 verkocht. Verwacht wordt dat deze aan het einde van 2025/ begin 2026 wordt geleverd. Voor eind 2025/begin 2026 staat een gebiedsvisie voor het zuidelijke deel gepland.

Businesspark 7Poort II
In 2024 is al een significant aantal hectare grond aangekocht. In de aankomende periode wordt verder gegaan met het verwerven van gronden en het doen van diverse onderzoeken om toe te werken naar het bouwrijp maken van het terrein. Binnen het project Businesspark 7Poort II wordt circa 36 hectare grond uitgegeven. Net als andere landelijke ontwikkelingen, loopt Businesspark 7Poort II ook tegen het probleem van netcongestie aan. Dit zorgt mogelijk voor vertraging bij de uitgifte van bedrijfskavels. Momenteel is de gemeente bezig met verschillende onderzoeken om alternatieve oplossingen te vinden zodat de eerste kavels nog steeds in 2027 geleverd kunnen wordenZevenaar-Oost wonen
Met de particulieren worden nu afspraken gemaakt ten behoeve van de verkoop van de vrije kavels. Verwacht wordt dat de vrije kavels verkocht worden verdeeld over de jaren 2025, 2026 en 2027.
De gemeente heeft het afgelopen halfjaar de gronden binnen Het Hof bouwrijp gemaakt. De ontwikkelaar van Het Hof is gestart met de verkoop en begint na de zomer met de bouw van fase 1. Voor fase 2 dienen enkel nog afspraken gemaakt te worden met betrekking tot sociale woningbouw.
In 2024 werd verwacht dat er in totaal 4 kavels geleverd zouden worden gelegen in De Stede. Deze kavels zijn uiteindelijk in 2025 verkocht. Verwacht wordt dat in oktober gestart wordt met de bouw van de laatste kavel. Na de oplevering van deze kavels kan de rest van het plangebied woonrijp worden gemaakt.

Middag Oost & Zwanenwaay
Alle woningen van fase 3 zijn verkocht. Verwacht wordt dat het woonrijp maken van het gebied grotendeels in 2025 wordt afgerond en het overige deel in 2026 gaat plaatsvinden.

De ontwikkeling Zwanenwaay wordt weer verder opgepakt. Verwacht wordt dat deze planvorming in 2025 wordt afgerond, zodat in 2026 de gronden uitgegeven kunnen worden.

Waaijakkers

Op de gemeentelijke gronden van Waaijkkers is ruimte voor circa 21 woningen. De onderzoeken zijn reeds afgerond, het bouw en woonrijp maken is aanbesteed en de vergunningen zijn ingediend. Verwacht wordt dat de verkoop van gronden plaatsvindt in 2025 en 2026.

Herontwikkeling vastgoedlocaties

In 2023 zijn de grondexploitaties voor de vastgoedlocaties geopend. Hiermee wordt de mogelijkheid gecreëerd om 49 woningen te ontwikkelen. Aan het begin van 2025 is de Markt 8 te Lobith geleverd en naar verwachting wordt aan het einde van 2025 deze deelgrondexploitatie afgesloten. Verwacht wordt dat de overige vastgoedlocaties ook in 2025 en/of 2026 geleverd zullen worden.

Vestersbos

In 2024 is de grondexploitatie Vestersbos geopend. Binnen deze grondexploitatie worden tussen de 70 en 80 woningen gerealiseerd. De selectieprocedure is gevoerd, maar heeft niet geleid tot het gewenste resultaat. Momenteel is de gemeente aan het kijken om wel tot het gewenste resultaat te komen, zonder dat dit tot grote vertraging gaat leiden.

REALISATIE

In onderstaande tabel presenteren wij de gerealiseerde grondverkopen in het jaar 2025 en een prognose voor de komende vier jaar. Ter vergelijking is de realisatie van de jaren 2023 en 2024 eveneens opgenomen. De geprognosticeerde afzet voor de komende jaren is verwerkt in de herziening van de actieve gemeentelijke grondexploitaties per 01-01-2025 welke, samen met andere parameters, de basis vormt voor de verwachte resultaten (zie verderop in deze paragraaf).

Aantallen/m² kavels wonen en bedrijven (realisatie en prognose)

Naam grondexploitatie	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Bedrijven (in ha.)							
Zevenaar Oost - 7Poort en Landeweer	7,04	0,00	6,79	0,00	0,00	0,00	0,00
Zevenaar Oost - Spoorallee/FOZ	0,00	0,00	7,76	0,00	0,00	0,00	0,00
Businesspark 7Poort II	0,00	0,00	0,00	0,00	5,35	5,35	7,14
Mercurion	0,54	0,00	0,31	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal Bedrijven	**7,58**	**0,00**	**14,85**	**0,00**	**5,35**	**5,35**	**7,14**
Wonen (in aantallen kavels/woningen)							
Zevenaar Oost - Groot Holthuizen	53	56	78	36	35	0	0
Middag Oost & Zwanenwaay	31	19	0	15	15	0	0
Waaijakkers	0	0	10	11	0	0	0
Herontwikkeling vastgoedlocaties	0	0	49	0	0	0	0
Vesterbos	0	0	0	40	35	0	0
Totaal Wonen	**84**	**75**	**137**	**102**	**85**	**0**	**0***

*De tabel geeft enkel de te realiseren aantallen woningen weer van de actieve gemeentelijke grondexploitaties. Momenteel wordt druk gewerkt aan toekomstige gemeentelijke gebiedsontwikkelingen, waardoor er verwacht wordt dat er in 2028 en 2029 degelijk wel woningen gerealiseerd gaan worden. Zodra de betreffende grondexploitaties geopend worden, worden de aantallen toegevoegd aan de tabel. Daarnaast worden binnen de gemeente Zevenaar woningen ontwikkeld door andere partijen dan de gemeente. Deze woningen zijn niet opgenomen in bovenstaande tabel.

PROGNOSE TE VERWACHTEN RESULTATEN

In BBV artikel 16 lid c is opgenomen dat de paragraaf grondbeleid een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie moet bevatten. Wanneer deze prognose is samengesteld uit positieve en negatieve grondexploitaties, dan is het van belang dat de verwachte resultaten voor alle grondexploitaties op een zelfde wijze worden berekend. Dit gebeurt op basis van de "netto contante waarde" methode. De voorschriften zeggen ook dat de resultaten op eindwaarde dienen te worden gepresenteerd waarbij tevens wordt aangegeven wat de verwachte einddatum van de exploitatie is.
Ten aanzien van de grondexploitaties van onze gemeente kan worden gesteld dat er sprake is van een mix van positieve en negatieve grondexploitaties. Aangezien de afzonderlijke grondexploitaties een verschillende einddatum kennen, zijn de resultaten per datum 1 januari 2025 contant gemaakt. Hierdoor worden de resultaten onderling goed vergelijkbaar.

De geprognosticeerde resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties zijn voor het laatst herzien per 1 januari 2025. Vervolgens hebben wij deze verwerkt in de Uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2024 welke 25 juni 2025 ter vaststelling aan u is aangeboden. De financiële effecten zijn verwerkt in de jaarstukken 2024.

De geprognosticeerde resultaten van de grondexploitaties luiden als volgt:

Bedragen x € 1.000

Prognose financiële resultaten actieve grondexploitaties
Netto Contante Waarde (NCW) per 1 januari 2025

Naam complex	Einddatum exploitatie	Resultaat herziene Grex NCW per 01-01-2025	Resultaat herziene Grex op eindwaarde
Zevenaar Oost bedrijven	31-12-2027	12.690	13.232
Zevenaar Oost wonen	31-12-2029	-32.041	-35.039
Totaal Zevenaar Oost	**31-12-2029**	**-19.351**	**-19.773**
Middag Oost & Zwanenwaay	31-12-2032	-3.703	-3.913
Mercurion	31-12-2025	88	92
Waaijakkers	31-12-2028	124	134
Herontwikkeling vastgoedlocaties	31-12-2027	615	636
Vestersbos	31-12-2029	-512	-566
Businesspark 7Poort II	31-12-2034	9.804	11.952
Totaal Overige grondexploitaties	**31-12-2034**	**6.416**	**8.335**
Totaal grondexploitaties	**31-12-2034**	**-12.935**	**-11.438**

Voor de verlieslatende exploitaties (Zevenaar Oost (bedrijven en wonen gecombineerd), Middag Oost & Zwanenwaay en Vestersbos) is, conform de voorschriften van het BBV, een verliesvoorziening getroffen. Omdat uw raad het budgetrecht heeft, bepaalt u (meestal bij de vaststelling van de jaarstukken) wat de bestemming wordt van vrijgevallen verliezen dan wel de dekking van een noodzakelijke aanvulling van de verliesvoorziening.

WINST- EN VERLIESNEMING

Ten aanzien van winst- en verliesneming is hierover het volgende in het BBV opgenomen:

1. Verliezen worden genomen als die bekend zijn (voorzichtigheidsbeginsel), daartoe wordt een voorziening getroffen ten laste van de algemene reserve (risicoreserve);
2. Winsten worden genomen op basis van Percentage of Completion (POC) methode wanneer die gerealiseerd zijn (realisatiebeginsel);
3. Winst en verlies wordt genomen op basis van contante waarde;
4. Winst en verlies komen via de exploitatie ten goede aan respectievelijk ten laste van de reserve grondexploitaties. In de praktijk (zie ook onder 1) is dit nu de algemene reserve;
5. Als de geraamde kosten en opbrengsten zijn gerealiseerd mag winst worden genomen binnen een (deel) grondexploitatie;
6. Tussentijdse winstneming vindt dan slechts plaats als er voldoende zekerheid is voor het nemen van winst;
7. Winstneming vindt plaats bij de jaarstukken.

Bovenstaande beleidsregels sluiten aan bij de bepalingen in het BBV en de uitwerking door de commissie BBV in de notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken. De notitie is als gevolg van de inwerkingtreding van de Omgevingswet herzien en in december 2023 gepubliceerd. Belangrijk aspect in de genoemde notitie is onder meer dat het bovengenoemde realisatiebeginsel zodanig moet worden uitgelegd, dat de winst bij meerjarige projecten niet pas aan het eind van dat project als gerealiseerd moet worden beschouwd. Deze dient gedurende de looptijd als zodanig te worden verantwoord, dit heet tussentijdse winstneming. Bij het bepalen van tussentijdse winst is het noodzakelijk om de nodige voorzichtigheid te betrachten. In dat kader dienen de projectspecifieke risico's van de nog te realiseren kosten en opbrengsten in beeld te zijn gebracht.
Voor het bepalen van de tussentijdse winst heeft de commissie BBV de zogenaamde POC-methode geïntroduceerd (Percentage of Completion). De POC-methode houdt rekening met de fase waarin de grondexploitatie, zowel wat betreft de opbrengsten als kosten, verkeert. De methode is vrij eenvoudig toepasbaar en kan eenduidig worden gehanteerd voor alle positieve grondexploitaties.

De grondexploitaties Zevenaar Oost (bedrijven en wonen gecombineerd), Middag Oost & Zwanenwaay en Vestersbos zijn verlieslatend. Voor deze negatieve resultaten is een verliesvoorziening getroffen. Tussentijdse winstneming is hier dus niet aan de orde. Wel kunnen de ontwikkelingen rond de grondexploitaties een positief effect hebben waardoor een correctie op de verliesvoorziening plaats kan vinden. Binnen de P&C cyclus wordt telkens gekeken in hoeverre er aanleiding is om de resultaten van de grondexploitaties bij te stellen en een mutatie in de verliesvoorziening nodig is.

Voor de grondexploitaties Mercurion, Waaijakkers, Herontwikkeling vastgoedlocaties en Businesspark 7PoortII is op dit moment geen aanleiding om te veronderstellen dat hier op korte termijn sprake is van een tussentijdse winstneming.

RESERVES, VOORZIENINGEN EN RISICO'S

De stand van de verliesvoorziening grondexploitaties bedraagt volgens de jaarstukken 2024 € 23.566.000.

Ten behoeve van de voorliggende meerjarenbegroting heeft een actualisatie van de risico's plaatsgevonden. Het geactualiseerde risicoprofiel laat het volgende beeld zien:

Bedragen x € 1.000

Risicoprofiel actieve grondexploitaties 01-01-2025 en 01-09-2024				
Naam complex	**Risicoprofiel per 01-01-2025**	**Risicoprofiel per 01-09-2025**	**Verschil jan. 2025- sept. 2025**	**Afwijking in%**
Zevenaar Oost bedrijven	364	388	24	6,6%
Zevenaar Oost wonen	279	226	-53	-19,0%
Totaal Zevenaar Oost	**643**	**614**	**-29**	**-4,5%**
Middag Oost & Zwanenwaay	117	91	-26	-22,2%
Waaijakkers	23	78	55	239,1%
Businesspark 7Poort II	1.801	1.806	5	0,3%
Vestersbos	163	385	222	136,2%
Totaal Overige complexen	**2.104**	**2.360**	**256**	**12,2%**
Totaal Risico's	**2.747**	**2.974**	**227**	**8,3%**

Toelichting:

Uit een recente risicoanalyse van de grondexploitaties blijkt dat het totale risicoprofiel van de grondexploitaties is berekend op € 2.974.000. Ten opzichte van het risico in de jaarstukken 2024 (€ 2.747.000) betekent dit een stijging van € 227.000.

Dit risicoprofiel van € 2.974.000 bestaat onder andere uit risico's die worden veroorzaakt door projecten die zich in de beginfase van de ontwikkeling bevinden, zoals Businesspark 7PoortII, Waaijakkers en Vestersbos. In deze fase zijn nog veel onzekerheden en kunnen risico's in de toekomst plaatsvinden. Risico's waar we geen grip op hebben zoals kostenstijging en vertraging in de gronduitgifte worden daarom meegenomen in het risicoprofiel. Hoe de kostenstijgingen verder zal gaan lopen is onzeker en vormt daarom een risico.

1. Zevenaar Oost bedrijven:
   Ten opzichte van de jaarrekening zijn de risico's licht toegenomen. Echter is er wel een verschil ten opzichte van de jaarrekening en dit komt met name door het fictief draaien van 10.000 scenario's vanuit de kans dat een risico kan opspelen. Op basis van de gesprekken met FOZ is het risico met betrekking tot vertraging van de uitgifte in de deelgrondexploitatie Spoorallee naar boven bijgesteld. Daarnaast wordt het risico binnen Zevenaar Oost bedrijven gevormd door de lange looptijd van het project. Verwacht wordt dat er extra kosten benodigd zijn voor woonrijp maken van het plangebied, vanwege onderhoudswerkzaamheden die in het woonrijp maken worden meegenomen.
   Op basis van de aanpassing van de rekenrente is het risicoprofiel voor dat aspect verbeterd. Dit komt met name door het rekening houden met een rentestijging voor de aankomende jaren. Aangezien de rente op leningen die op het moment worden aangegaan veel hoger is dan de huidige rekenrente binnen de gemeente. Dit heeft een positief effect voor winstgevende grondexploitaties.

2. Zevenaar Oost wonen:
   De risico's voor de grondexploitatie Zevenaar Oost wonen zijn licht gedaald ten opzichte van de jaarrekening 2024. De daling van de risico's is voornamelijk tot stand gekomen door een daling van de kans dat het risico zich voor doet. Vele deelprojecten bevinden zich in de afrondende fase en kennen weinig risico's. Enkel het deelproject Het Hof bevindt zich in het begin van de realisatiefase. De ontwikkelaar heeft fase 1 al grotendeels verkocht en begint binnenkort met de verkoop van fase 2. Na

de zomer 2025 zal de ontwikkelaar beginnen met de bouw van de eerste woningen.

3. Businesspark 7Poort II:
   In het begin van een ruimtelijke ontwikkeling zijn vaak de grootste risico's. Op dit moment houden we rekening met de volgende risico's:
   - Beperkte beschikbaarheid van nutsvoorzieningen (netcongestie), hierdoor mogelijke vertraging van de verkoop van de bedrijfskavels;
   - Aanvullende onderzoeken flora en fauna;
   - Mogelijke afwaardering gronden, dit is van toepassing op het moment dat niet alle gronden worden ontwikkeld;
   - Onvoldoende interesse in de bedrijfskavels.

4. Middag Oost & Zwanenwaay:
   De risico's voor de grondexploitatie Middag-Oost & Zwanenwaay zijn licht afgenomen ten opzichte van de jaarrekening 2024. De daling van de risico's is voornamelijk tot stand gekomen door een daling van de kans dat het risico zich voor doet. Dit komt vooral doordat gestart is met de laatste werkzaamheden voor woonrijpmaken van fase 3 en wordt er gekeken naar herstelwerkzaamheden in de voorgaande fasen. Binnen de grondexploitatie Zwanenwaay is een ontwikkelaar geselecteerd waarmee het gebied transparant wordt ontwikkeld. Het gebied is grotendeels in het verleden al bouwrijp gemaakt, waardoor mogelijk slechts kleine aanpassingen nodig zijn aan de gestelde eisen. Daarnaast is het programma bepaald en wordt het plan verder uitgewerkt.

5. Waaijakkers:
   De bestaande risico's voor de grondexploitatie Waaijakkers zijn iets toegenomen ten opzichte van de jaarrekening. Deze ontwikkeling bevindt zich nog in de beginfase van de planuitwerking en heeft daardoor meer onzekerheid. Daarnaast zijn de vergunningen ingediend en is het wachten op goedkeuring van de provincie om te kunnen starten met de bouw. Het risico wordt daarnaast gevormd door mogelijke kostenstijgingen en het niet verkrijgen van de exploitatiebijdragen.

6. Vestersbos:
   Vestersbos is sterk toegenomen in het risicoprofiel. Mede door nieuwe inzichten vanuit de provincie is de selectie stopgezet en zijn partijen geïnformeerd. De selectieleidraad moet worden aangepast en verwacht wordt dat in Q4 2025/Q1 2026 een ontwikkelaar wordt geselecteerd. Mede door deze onzekerheden is het risico verhoogd en loopt het project vertraging op.

7. Mercurion en Vastgoedlocaties:
   De grondexploitaties Mercurion en Herontwikkeling Vastgoedlocaties kent weinig tot geen risico's. In de eerste helft van 2025 zijn de gronden van diverse vastgoedlocaties geleverd en verwacht wordt dat de laatste bedrijfskavel op Mercurion in 2026 wordt uitgeven. De gemeente heeft verder geen risicodragende functie binnen deze ontwikkelingen.

In de paragraaf weerstandsvermogen verschaffen wij inzicht in de verhouding van de grondexploitatie-risico's in relatie tot het risicoprofiel gemeentebreed.

OPENBAARHEIDSPARAGRAAF

Inleiding
Op 1 mei 2022 heeft de Wet open overheid (Woo) de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) vervangen. De Woo geeft inwoners het recht op informatie over het handelen van de overheid. Iedereen kan een verzoek om informatie indienen bij de gemeente. Wij maken die informatie vervolgens openbaar door deze online te publiceren, tenzij er een wettelijke uitzonderingsgrond van toepassing is. De gemeente is verplicht om de komende jaren gefaseerd minstens 11 informatiecategorieën openbaar te maken. Denk hierbij aan vergaderstukken voor de raad, maar ook collegebesluiten, onderzoeken, jaarplannen en jaarverslagen. Goede en vindbare informatie is essentieel voor openbaarheid. Daarom geeft de Woo de gemeente meerdere jaren om de informatiehuishouding op orde te brengen. Dat betekent dat we onze systemen (software) steeds beter inrichten.

Beleid
De Wet open overheid is landelijke wetgeving. In artikel 3.5 (openbaarheidsparagraaf) van de Woo staat dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting toelichting geven op de beleidsvoornemens over de uitvoering van deze wet. De openbaarheidsparagraaf is een stok achter de deur, die ervoor zorgt dat er aandacht blijft voor het actief openbaar maken van documenten.

Beleidskaders
Op 10 januari 2023 stelde het college van B&W het 'ambitieniveau actief openbaar maken' vast. Er werd besloten om te gaan voor het VNG-ambitieniveau 'basis' en waar mogelijk aansluiting te zoeken op ambitieniveau 'medium'. Binnen ambitieniveau 'basis' ligt de focus van de werkzaamheden op het technisch mogelijk maken van het online publiceren van documenten en het trainen van medewerkers in het gebruik van de benodigde software. Ambitieniveau 'medium' zet in op participatie en het publiceren van meer documenten dan wettelijk noodzakelijk.
Voor het op orde brengen van onze informatiehuishouding houden we het Meerjarenplan Woo van de VNG aan.

Ontwikkelingen
De Woo heeft drie aandachtsgebieden: 1) actief openbaar maken van documenten, 2) passief openbaar maken van documenten (Woo-verzoeken) en 3) informatiehuishouding.

1) Actief openbaar maken van documenten
Steeds meer documenten van onze gemeente zijn online te lezen op onze website voor bestuurlijke informatie (https://zevenaar.bestuurlijkeinformatie.nl/).

De Rijksoverheid bepaalt welke documentsoorten alle overheden (minimaal) openbaar moeten maken. Zo moesten we in november 2024 onder andere het organogram en de contactgegevens van de gemeente online publiceren. Het is nog niet duidelijk wat de volgende verplichting wordt en welke documenten we dan online moeten plaatsen. Maar we zitten niet stil en bereiden voor hoe we de agenda van de wekelijkse vergadering van het college van B&W online kunnen plaatsen.

2) Passief openbaar maken van documenten (Woo-verzoeken)
We bekijken of we in 2026 het proces van het afhandelen van Woo-verzoeken verder kunnen optimaliseren. We doen dit om te zorgen dat alle Woo-verzoeken die we ontvangen binnen de wettelijke termijn van vier weken (plus twee weken uitstel (=verdagen)) afgehandeld worden.

3) Informatiehuishouding
In 2026 werken we verder aan het verbeteren van de informatiehuishouding. We letten daarbij op duurzame toegankelijkheid, duidelijke beleidsafspraken en goede archivering.

Het landelijke VNG-meerjarenplan informatiehuishouding wordt op dit moment geactualiseerd. De actualisatie speelt in op bestuurlijke aandacht, de nieuwe Archiefwet en de behoefte aan realistische, maar ambitieuze doelen. Voor Zevenaar betekent dit dat we onze aanpak herijken wanneer de nieuwe landelijke

kaders en indicatoren bekend zijn.

In de huidige nog geldende versie van het Meerjarenplan Woo van de VNG staan 7 eisen opgenomen voor een goede informatiehuishouding. Het overzicht Informatiehuishouding op orde (zie tabel hierna) toont deze eisen en de planning van realisatie in gemeente Zevenaar. De percentages in de tabel tonen de landelijke verwachtingen over de implementatie.

Tabel. Informatiehuishouding op orde

Nr	Eis aan informatiehuishouding	Herijkte planning in Zevenaar	Landelijke streefpercentages	
			2024	2027
1	Iedere gemeente heeft de beschikking over of is aangesloten op een e-depotvoorziening	Project SALD* 2024-2025	45%	100%
2	Binnen iedere applicatie is de selectielijst geïmplementeerd	2025-2027	65%	100%
3	Iedere gemeente heeft beheer georganiseerd op email-archivering	2027	30%	100%
4	Iedere gemeente heeft beheer georganiseerd op tekstberichten	2027	30%	100%
5	Iedere gemeente heeft een informatiebeheerplan (minimaal: inzicht in werkprocessen, proceseigenaar, in welke applicaties welke data/documenten staat)	2024-2026	50%	80%
6	Iedere gemeente hanteert een kwaliteitssysteem voor het informatiebeheer, zoals vastgelegd in artikel 16 van de Archiefregeling	2024-2025	75%	90%
7	Iedere gemeente heeft een metagegevensschema vastgelegd en aan elk blijvend te bewaren informatieobject metagegevens gekoppeld.	2026	75%	90%

*SALD: Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg

Toelichting op de planning

- Eis 1 Project e-depot: Het Streekarchivariaat (SALD) is nog niet aangesloten op het e-depot, maar gebruikt inmiddels wel een collectiebeheersysteem. Hiermee beheert en ontsluit het SALD documentcollecties en archieven (bijvoorbeeld gedigitaliseerde bouwvergunningen) op een duurzaam toegankelijke manier.
- Eis 2: Als overheid werken we met een selectielijst. Hierin staat hoe met documenten moet worden omgegaan – welke we moeten bewaren en welke we moeten vernietigen. Deze selectielijst is verwerkt in het centrale zaaksysteem en twee kernapplicaties. De overige kernapplicaties volgen stapsgewijs. Ondertussen ontwikkelen we beleid dat decentraal informatiebeheer ondersteunt volgens het principe 'archiving by design'. Bij aanschaf van nieuwe software (via aanbestedingen) stellen we expliciete eisen aan archivering, vernietiging (selectielijst) en het opslaan van beschrijvende gegevens, ook wel metadata genoemd.
- Eis 3 en 4: Het realiseren van goede emailarchivering is verschoven naar 2026-2027 door het ontbreken van een technische oplossing en de benodigde aansluiting op de landelijke selectielijst e-mailarchivering. Zorgvuldige implementatie vergt meer tijd dan eerder voorzien. Het correct opslaan

van relevante e-mail en tekstberichten in zaken (dossiers) blijft een aandachtspunt. We onderzoeken de mogelijkheden van goede emailarchivering in de Microsoft 365 omgeving.

- Eis 5: De i-Navigator is het organisatiebrede informatiebeheerplan (IBP) en dient als leidraad voor de gehele gemeente. In 2025 zijn we succesvol begonnen met een pilot voor de doorvertaling van het organisatiebrede IBP in IBP's per team. Deze IBP's per team tonen de verbeterpunten van hun informatiebeheer. Ook in 2026 gaan we door met het opstellen van IBP's per team.
- Eis 6: We hebben een opzet gemaakt voor een kwaliteitssysteem informatiebeheer dat nu in de praktijk wordt gebracht. In 2026 bouwen we dit stapsgewijs verder uit. Kwaliteitscontroles en (stuur)rapportages zorgen voor structurele borging en blijvende aandacht.
- Eis 7: Het zaaksysteem voldoet aan de landelijke metadata-eisen (MDTO). In 2026 passen we het metadataschema verder toe op andere kernapplicaties met archiefwaardige informatie.

FINANCIËN

INLEIDING

Inleiding
In onze begroting heeft het beleid een centrale plaats in de programma's. Dit financiële deel betreft de cijfermatige uitwerking van dit beleid. In het onderdeel Financiën van deze meerjarenbegroting bieden wij u financieel inzicht in effecten van het beleid. Dit doen wij op basis van een aantal overzichten en toelichtingen. Deze zijn deels verplicht voorgeschreven in het kader van het 'Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten' (BBV).
In dit algemene gedeelte gaan wij in op het beleid en de beleidskaders, eventuele ontwikkelingen en risico's. Verder bieden wij u inzicht in de financiële hoofdlijnen van deze begroting, inclusief toelichtingen. Deze presenteren wij in de volgende paragrafen:

- Autorisatie
- Kaders en uitgangspunten
- Financieel meerjarenbeeld
- Overzicht van baten en lasten
- Overzicht van baten en lasten naar taakvelden
- Overzicht algemene dekkingsmiddelen, vennootschapsbelasting en onvoorzien
- Overzicht van incidentele baten en lasten
- Overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves
- Geprognosticeerde balans
- EMU-saldo
- Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen.

Beleid
Het financiële beleid van onze gemeente is gericht op een gezonde en solide financiële positie en huishouding. Dit betekent een begroting die structureel en reëel sluitend is en waarbij risico's zijn afgedekt. In het kader van ons financiële beleid hebben wij diverse verordeningen en beleidsnota's vastgesteld. Deze zijn beschikbaar onder het kopje 'Beleidskaders'.

Beleidskaders

- Financiële verordening
- Controleverordening
- Nota activering- en afschrijving en afschrijvingsbeleid

AUTORISATIE

De autorisatie van de budgetten gebeurt bij de vaststelling van deze begroting en eventueel later door het vaststellen van wijzigingen van de begroting door uw raad. U autoriseert op het niveau van de in de programma's opgenomen budgetten voor het begrotingsjaar en stelt de budgetten voor de volgende jaarschijven voorlopig vast. De volgende jaarschijven autoriseert u bij de betreffende begrotingsbehandeling in de komende jaren. Bij de behandeling van de huidige begroting autoriseert u dus, eventueel na vaststelling van amendementen, de budgetwijzigingen met ingang van 2026.
Op basis van deze autorisatie zijn wij gemachtigd binnen de gestelde kaders uitgaven te doen en inkomsten te genereren. Dit geldt ook voor de investeringsbudgetten uit de jaarschijf 2026 die wij in het meerjareninvesteringsplan presenteren. Uitzondering hierbij zijn die investeringsbudgetten (kredieten) waarbij u besluit de betreffende investering via een separaat raadsvoorstel te willen behandelen.

Beleid autorisatie
In de vergadering van 23 april 2025 heeft u de Financiële verordening Gemeente Zevenaar 2025 vastgesteld en hierin het volgende bepaald:

Artikel 5. Autorisatie begroting en investeringskredieten
1. De raad autoriseert met het vaststellen van de begroting de baten en de lasten per programma.
2. Bij de begrotingsbehandeling geeft de raad aan van welke nieuwe investeringen hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringsbudget wil ontvangen. De overige nieuwe investeringsbudgetten worden bij de begrotingsbehandeling met het vaststellen van de financiële positie geautoriseerd.
3. Bij de behandeling van de tussentijdse rapportages in de raad bedoeld in artikel 6, eerste lid, doen burgemeester en wethouders voorstellen voor het wijzigen van de geautoriseerde baten en lasten, het wijzigen van de geautoriseerde investeringsbudgetten en het bijstellen van het beleid. In geval van investeringen met een meerjarig karakter doen burgemeester en wethouders indien nodig ook bij iedere begroting op grond van geactualiseerde ramingen voorstellen voor het wijzigen van de geautoriseerde investeringsbudgetten.
4. Voor een investering waarvan het investeringsbudget niet met het vaststellen van de begroting is geautoriseerd, leggen burgemeester en wethouders voorafgaand aan het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel met een voorstel voor het vaststellen van een investeringsbudget aan de raad voor.
5. Bij investeringen met een meerjarig karakter mag binnen het investeringsbudget geschoven worden tussen de jaargrenzen. In het investeringsoverzicht bij de jaarstukken worden deze verschuivingen aan de raad gemeld.

Soorten budgetten
Een budget is een in de begroting opgenomen uit te geven of te ontvangen geldbedrag dat is gekoppeld aan een product om bepaalde activiteiten en prestaties te realiseren. Een budget komt tot uitdrukking in een bedrag voor baten en/of lasten.

Binnen onze gemeente kennen wij verschillende soorten budgetten:
1. Exploitatiebudgetten
   Het gaat hierbij om de reguliere jaarbudgetten. Dit betreft, vaak structurele, geldbedragen die op jaarbasis binnen de begroting aan een budgethouder ter beschikking staan.
2. Investeringsbudgetten
   Deze worden ook wel kredieten genoemd. Een investeringsbudget is een afzonderlijk door u verleend geldbedrag voor het uitvoeren van nieuwe investeringen of projecten, toegekend aan een budgethouder. Het nut van deze investeringen strekt zich over meerdere jaren uit.
3. Reserves en voorzieningen
   Reserves en voorzieningen zijn bijzondere 'budgetten'. Deze zijn door u ingesteld voor het doen of dekken van specifieke uitgaven. Bij voorzieningen bijvoorbeeld op basis van een door u vastgesteld beheerplan.

Exploitatiebudgetten
U autoriseert ons college op het niveau van programma's. Wij zijn daarmee bevoegd uitvoering te geven aan het realiseren van de doelstellingen van het betreffende programma met behulp van de daarbij opgenomen

middelen. Voorwaarde daarbij is dat wij bij de besteding van de budgetten voor bestaand beleid binnen de grenzen van het totale budget van het programma blijven. Binnen deze grenzen zijn wij bevoegd om de wijze van besteding van de budgetten aan te passen als dit noodzakelijk is voor het bereiken van de door u vastgestelde doelstellingen van het betreffende programma. Hiervoor hoeven wij u, ingevolge de voorschriften, geen begrotingswijziging voor te leggen.
Bij het schuiven met budgetten tussen verschillende programma's, moeten wij uw goedkeuring vragen door middel van het voorleggen van een raadsvoorstel met begrotingswijziging.
Bij tussentijdse voortgangsrapportages en de jaarstukken leggen wij aan u verantwoording af over de uitvoering, de besteding van de middelen en de bereikte resultaten van het betreffende programma en de realisatie van de doelstellingen.

Investeringsbudgetten
Bij de programmabegroting vermelden wij per programma naast de exploitatiebudgetten ook de investeringsbudgetten uit het meerjareninvesteringsplan die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van het betreffende programma. Zoals gezegd autoriseert u ons op het niveau van de programma's en zijn wij daarmee bevoegd uitvoering te geven aan de realisatie van de doelstellingen van het betreffende programma. Wij zijn dus bevoegd om ook uitvoering te geven aan de investeringsbudgetten. Hiertoe ramen wij een investeringsbudget/krediet, inclusief bijbehorende dekking en eventueel in te stellen dekkingsreserves en de jaarlijkse kosten van rente en afschrijving.
Indien bij een investeringsaanvraag blijkt dat het te voteren bedrag noodzakelijkerwijs hoger (10% of meer) is dan het in het meerjareninvesteringsplan opgenomen bedrag zullen wij u hiervoor vooraf om autorisatie vragen. Hierbij zullen wij tevens de daarbij behorende dekkingsmiddelen aangeven. Wij zullen u dan ook een begrotingswijziging voorleggen. Na uw goedkeuring, met de bijbehorende begrotingswijziging, is het krediet beschikbaar gesteld. Uiteraard leggen wij ook over de uitvoering van de investeringsbudgetten, zowel inhoudelijk als financieel, tussentijds (indien er sprake is van noodzakelijke aanpassingen) en bij de jaarstukken verantwoording aan u af.

Budgetten reserves en voorzieningen
Bij de programmabegroting presenteren wij per programma ook de betreffende reserves en voorzieningen. Voor mutaties in reserves zijn wij verplicht uw raad om autorisatie te vragen. In het kader van het budgetrecht bent u als raad bevoegd reserves in te stellen en toevoegingen en onttrekkingen te autoriseren. De bij het onderdeel reserves opgenomen mutaties gelden in dit verband als vast te stellen kader. Voor noodzakelijke wijzigingen hierin komen wij met een apart voorstel bij u terug.
Voor voorzieningen geldt een ander regime. U stelt als raad een voorziening in op basis van bijvoorbeeld een onderhoudsplan. Bij de instelling van de voorziening bepaalt u de hoogte van de jaarlijkse dotatie. De werkelijke bestedingen ten laste van de voorziening vinden plaats op basis van het vastgestelde onderhoudsplan. Deze bestedingen vallen binnen het mandaat van ons college.

KADERS EN UITGANGSPUNTEN

Inleiding
Uitgangspunt van het financiële beleid van onze gemeente is een structureel en reëel sluitende begroting. Dit betekent dat:

- Structurele lasten worden gedekt door structurele baten;
- De begroting duidelijk inzicht geeft welke baten en lasten incidenteel van aard zijn;
- Budgetten in de begroting zijn gebaseerd op het bestaande beleid;
- De meerjarenraming is gebaseerd op constante lonen en prijzen.

Onderdeel	Grondslag	Toelichting
Loonontwikkeling	3,60	Het percentage is gebaseerd op de macro economische verkenning van het CPB (maand februari 2025)
Prijsontwikkeling	2,80	Het percentage is gebaseerd op de macro economische verkenning van het CPB (maand februari 2025)
Rente	3,41	Zie toelichting
Huren en pachten	2,80	Het percentage is gebaseerd op de macro economische verkenning van het CPB (maand februari 2025)
Subsidies	2,80	Het percentage is gebaseerd op de macro economische verkenning van het CPB (maand februari 2025)
Belastingen	2,80	Het percentage is gebaseerd op de macro economische verkenning van het CPB (maand februari 2025)
Leges en heffingen	2,80	Het percentage is gebaseerd op de macro economische verkenning van het CPB (maand februari 2025)

Het percentage van 3,6% bestaat uit de raming van de loonontwikkeling van 2026 (1,8%) plus de doorwerking van de correctie op de loonontwikkeling van 2025 (1,8%). Per saldo 3,6%.
Het percentage van 2,8% bestaat uit de raming van de prijsontwikkeling van 2026 (2,1%) plus de doorwerking van de correctie op de prijsontwikkeling van 2025 (0,7%).Per saldo 2,8%.

Aanvankelijk is in de kadernota uitgegaan van een index van 4%, gebaseerd op Pbbp (prijsdeel bruto binnenlands product). Dit omdat het accres gemeentefonds sinds 2025 gekoppeld is aan Pbbp. Echter Pbbp is gebaseerd op de ontwikkeling van de economie en is niet gekoppeld aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Tot en met de begroting 2025-2028 is uitgegaan van een gecombineerde index op basis van prijs overheidsconsumptie. Om een consistente lijn te volgen en om aan te blijven sluiten met de index voor overheidsconsumptie wordt de index in de begroting 2026-2029 bijgesteld.

Aantal inwoners	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
	45.620	46.040	46.330	46.530

Aantal woningen	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
	21.430	21.730	21.970	22.170

Rentepercentage voor investeringen

Nieuwe investeringen leggen beslag op de financieringsmiddelen. Naast afschrijvingslasten ramen wij daarom ook structureel rentelasten.
Het rentepercentage voor nieuwe investeringen wordt berekend op basis van het gemiddelde percentage van een half jaar voorafgaand aan het opstellen van de begroting van een 20-jarige lineaire vaste geldlening bij de Bank voor Nederlandse Gemeenten. De keuze voor 20 jaar is het gemiddelde van de meest voorkomende investeringen (bedrijfsgebouwen) 40 jaar en de minimale afschrijvingstermijn van 1 jaar.
De berekening van het percentage voor 2026 volgens deze methodiek komt uit op 3,41 **%** (2025 3,36%)

Groei
De Inkomsten van de algemene uitkering en de belastingen en heffingen worden berekend op basis van een jaarlijkse groei van het aantal woonruimten en inwoners. Voor zover deze groei direct invloed heeft op de uitgavenbudgetten worden deze budgetten in de meerjarenbegroting aangepast.
Overhead
Voor de toerekening van de overheadkosten aan (kostendekkende) tarieven maken we gebruik van een opslagpercentage. Dit percentage wordt jaarlijks bij de meerjarenbegroting bepaald en vastgesteld.
De totale overhead volgens taakveld 0.4 wordt omgeslagen over het totaal van de geraamde directe personeelslasten (salarissen en inhuur). De berekening is conform artikel 12, lid 5 van de financiële verordening en komt uit op 70%.

FINANCIEEL MEERJARENBEELD

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten					
Primitieve begroting 2025-2028	177.356	154.350	198.247	166.373	154.948
1e voortgangsrapportage 2025	14.397	3.991	-29.415	2.149	3.208
Kadernota 2026	0	407	407	407	407
2e voortgangsrapportage 2025	12.776	9.280	7.779	1.935	17.568
Wijziging tot de begroting 2026-2029	0	830	664	664	664
Totale baten tot de begroting	**204.529**	**168.858**	**177.682**	**171.529**	**176.795**
Mutaties in deze begroting (baten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**915**	959	965	977
Actualisatie budget rentelasten	0	65	109	115	127
Budgetmutaties lasten/baten sportbedrijf	0	850	850	850	850
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**-3**	201	201	201
Actualisatie budget afval	0	154	154	154	154
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	0	48	48	48	48
Inzet reserve riolering	0	-204	0	0	0
6. Financieel gezonde toekomst	0	**828**	1.183	1.638	1.893
BA14 Huishoudelijke ondersteuning	0	0	100	100	100
IV03 Parkeerbelasting	0	300	300	500	500
IV04 Huwelijken	0	10	10	10	10
IV05 Toeristenbelasting	0	62	106	150	194
IV06 Gehandicaptenparkeerkaarten	0	6	13	20	27
IV07 Lijkbezorgingsrechten	0	13	13	13	13
IV08 Rioolheffing	0	204	408	612	816
IV09 Omgevingsleges	0	233	233	233	233
Totaal gemuteerde baten	**0**	**1.741**	**2.344**	**2.805**	**3.071**
Totale baten in deze begroting	**204.529**	**170.599**	**180.025**	**174.333**	**179.866**
Lasten					
Primitieve begroting 2025-2028	181.466	161.944	204.609	173.341	160.939
1e voortgangsrapportage 2025	16.741	4.349	-29.311	1.864	2.766
Kadernota 2026	0	-1.692	-3.680	-5.082	-5.676
2e voortgangsrapportage 2025	10.562	6.237	3.709	589	15.686
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	830	664	664	664
Totale lasten tot de begroting	**208.768**	**171.667**	**175.991**	**171.377**	**174.380**

Mutaties in deze begroting (lasten)

1. Autonome ontwikkelingen	0	**1.076**	2.257	1.538	1.528
Actualisatie budget afschrijvingen	0	-57	-15	-212	-101
Actualisatie budget rentelasten	0	453	1.532	453	247
Actualisatie budget salarissen en overhead grondexploitaties	0	-168	-111	-57	25
Actualisatie salarissen ambtelijke organisatie 2026	0	0	0	0	0
Budgetmutaties gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs	0	-1	0	503	508
Budgetmutaties lasten/baten sportbedrijf	0	850	850	850	850
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**1.004**	1.279	1.237	1.415
Actualisatie budget afval	0	154	154	154	154
Actualisatie budget loon- en prijsontwikkeling (Indexering)	0	663	803	803	803
Actualisatie budget uitvoeringskosten Omgevingswet	0	212	0	0	0
Actualisatie budget vervolgfase Lathum Later	0	227	0	0	0
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	0	48	48	48	48
Actualisatie investering realisatie rivierklimaatpark	0	0	0	-43	10
Actualisatie investering rotonde Platanenlaan - Ringbaan	0	0	11	11	11
Actualisatie investering vervangende nieuwbouw De Wissel	0	0	0	0	126
Actualisatie investering wegen revitalisering index	0	0	0	0	0
Budget tijdelijke uitbreiding De Trompetter inclusief onderwijsleerpakket	0	140	218	218	218
Budgetmutatie zorgkosten Wmo en jeugd	0	0	0	0	0
Investering duurzame vervanging dakbedekking en zonnepanelen Turmac Cultuurfabriek	0	-439	47	47	47
5. Mutaties < € 100.000	0	**303**	178	153	153
Actualisatie budget gladheidsbestrijding	0	14	14	14	14
Actualisatie budget kleine maatregelen mobiliteitsprogramma Zevenaar	0	40	40	40	40
Actualisatie budget onderhoud klompenpaden	0	23	23	23	23
Actualisatie budget openbare werken in verband leasekosten	0	3	6	6	6
Actualisatie budget opstellen omgevingsprogramma economie	0	25	25	0	0

Actualisatie budget salarissen college B&W	0	0	0	0	0
Actualisatie budget vastgoed Raadhuisplein 1D	0	0	20	20	20
Actualisatie budget vergoedingen raadsleden	0	0	0	0	0
Bijdrage aan het fonds VNG / GGU / gezamenlijke gemeentelijke activiteiten	0	45	45	45	45
Budgetmutatie bestuurlijke kosten gemeenteraadsverkiezingen en nieuwe raadsperiode	0	28	0	0	0
Budgetmutatie doorontwikkeling Turmac Cultuurfabriek	0	60	0	0	0
Budgetmutatie gemeenteraadsverkiezingen	0	60	0	0	0
Contributie Vereniging Nederlandse Riviergemeenten en Vereniging van Gelderse Gemeenten	0	5	5	5	5
6. Financieel gezonde toekomst	0	**903**	1.258	1.713	1.893
BA0 Beleidsmatige aanpassingen	0	675	1.725	2.635	3.170
BA01 Taakstelling ambtelijk apparaat	0	-100	-100	-100	-100
BA04 Cultuurpresentatie	0	-35	-35	-35	-35
BA09 Maatschappelijk werk op school	0	230	230	230	230
BA10 Minimabeleid	0	-110	-165	-165	-165
BA11 en BA16 Jeugdhulp met verblijf	0	-500	-1.000	-1.500	-2.000
BA13 Arbeidsparticipatie	0	0	0	-250	-250
BA14 Huishoudelijke ondersteuning	0	-35	-70	-105	-140
BA15 Huishoudelijke ondersteuning Was- en strijkservice gelijk aan HHM normenkader	0	0	-360	-485	-485
BA17 en BA08 Zevenaar Doet	0	-50	-50	-50	-125
FT0 Financieel technische maatregelen	0	1.632	1.932	1.932	1.932
FT01 Brandverzekeringen	0	0	-150	-150	-150
FT02 Onvoorzien verlagen	0	-25	-25	-25	-25
FT03 Exploitatielasten duurzaamheid	0	-90	-90	-90	-90
FT04 Afschrijvingstermijn van gebouwen aanpassen	0	-550	-550	-550	-550
FT06 Structureel vervallen uitvoeringsagenda	0	-287	-287	-287	-287
FT07 Samenkracht en burgerparticipatie	0	-25	-25	-25	-25
FT08 Arbeidsparticipatie	0	0	-150	-150	-150
FT09 Verlagen budget woonvoorzieningen	0	-130	-130	-130	-130
FT10 PGB Wmo	0	-150	-150	-150	-150
FT11 PGB Jeugd	0	-150	-150	-150	-150

FT12 Invoeren projectfinanciering	0	-225	-225	-225	-225
IVo Inkomstenverhogende maatregelen	0	828	1.083	1.538	1.793
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**3.287**	**4.971**	**4.640**	**4.989**
Totale lasten tot de begroting	**208.768**	**174.954**	**180.963**	**176.018**	**179.369**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-4.239**	**-4.355**	**-937**	**-1.684**	**497**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2025-2028	3.207	1.129	917	939	929
1e voortgangsrapportage 2025	456	-43	22	-95	-85
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	4.858	1.400	109	5	5
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	2.138	74	-51	0
Totaal onttrekkingen reserves	8.522	**4.624**	1.122	797	848
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2025-2028	5.591	225	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025					
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	5.591	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	5.591	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	225	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	5.591	**225**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**2.931**	**4.399**	**1.122**	**797**	**848**
Gerealiseerd resultaat	**-1.309**	**44**	**185**	**-887**	**1.345**

Toelichting financiële ontwikkelingen (met uitzondering van de mutaties < € 100.000)

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Bij de toelichtingen zijn de baten en lasten gesaldeerd.
Conform de financiële verordening worden de mutaties < € 100.000 niet voorzien van een toelichting.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget afschrijvingen	**57**	**15**	**212**	**101**

Jaarlijks actualiseren we de afschrijvingslasten. Tevens aanpassing van benodigde bedrag in reserve afschrijvingslasten en bijbehorende jaarlijkse vrijval als gevolg van afwijkingen in het werkelijk geïnvesteerde bedrag en faseringen. Dit werkt door in meerdere programma's.

Actualisatie budget rentelasten	**-388**	**-1.423**	**-338**	**-120**

Jaarlijks actualiseren wij de rentelasten. De volgende zaken hebben invloed op de hoogte van de rentelast:
1. Het faseren van investeringen;
2. De hoogte van de boekwaarden van de grondexploitaties;
3. Het toepassen van projectrente voor grondexploitatie vanaf 2026;
4. Aflopen van huidige langlopende leningen met lage rentes.

1. Doordat investeringen worden verschoven, verschuift ook de bijbehorende rentelast.
2. De boekwaarden van de grondexploitaties Zevenaar-Oost bedrijven, Mercurion en Businesspark 7Poort II zijn in 2025 weer aangepast op basis van de herziene grondexploitaties per 1 januari 2025 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 25 juni 2025. De boekwaarden van de grondexploitaties in de komende jaren zijn lager dan eerder geraamd. Dit veroorzaakt een lagere financieringsbehoefte en dus een lagere rentelast. Dienstjaar 2027 is een uitzondering. Bij de begroting 2025-2028 werd een lagere boekwaarde verwacht. Door de herziening is de boekwaarde flink gestegen. Hierdoor ontstaat in 2027 een hogere financieringsbehoefte dan eerder geraamd en dus ook een hogere rentelast.
3. Vanaf 2026 passen we projectfinanciering toe voor GREX Businesspark 7Poort II. Dit zorgt voor een hogere doorbelasting naar deze grondexploitatie en dus een lagere rente in de algemene dienst. Dit effect is zichtbaar in het journaal 'FT12 Invoeren projectfinanciering'.
4. In de komende jaren lossen we ca. 25 miljoen af op huidige langlopende leningen. Het rentepercentage van deze leningen is gemiddeld een stuk lager dan de huidige rente waartegen we nieuwe leningen aan moeten trekken om aan onze financieringsbehoefte te voldoen.

Actualisatie budget salarissen en overhead grondexploitaties	**168**	**111**	**57**	**-25**

In 2025 is grondexploitatie Vestersbos geopend. Dit zorgt ervoor dat aan deze grondexploitatie salaris- en overheadkosten kunnen worden toegerekend. Dit heeft een positief effect op de meerjarenbegroting. Daarnaast is voor diverse grondexploitaties langer inzet nodig dan in de begroting 2025-2028 verwacht. Per saldo een voordeel in 2026 tot en met 2028 aflopend van € 168.000 naar € 57.000. Per saldo een nadeel vanaf 2029 oplopend naar structureel € 63.000.

Actualisatie salarissen ambtelijke organisatie 2026	**0**	**0**	**0**	**0**

De huidige ramingen van de salarisramingen verhogen we met 3,6%. Dit is de verwachte loonontwikkeling in 2026 volgens de prognose van het CPB (Centraal Planbureau). We brengen het extra benodigde bedrag ten laste van de stelpost voor loon- en prijsindexatie.

Budgetmutaties gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs	**1**	**0**	**-503**	**-508**

In de meerjarenraming van de Gemeenschappelijke Regeling Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL) is rekening gehouden met jaarlijkse indexeringen en de kapitaallasten van de investering (€ 28.025.000) voor vervangende nieuwbouw van de locaties Zonegge en Heerenmaten. De verwachting is dat de bouw in 2027 wordt afgerond. Met ingang van 2028 is rekening gehouden met de hogere lasten (bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling) voor de deelnemende gemeente.

Budgetmutaties lasten/baten sportbedrijf	**0**	**0**	**0**	**0**

In de raming houden we rekening met kostenverhogende btw en de compensatie die we hiervoor ontvangen van het Rijk. De raming is gebaseerd op de in de afgelopen jaren ontvangen/aangevraagde bedragen 'Specifieke uitkering stimulering sport' (SPUK, voor compensatie van kostenverhogende btw) en de correctie op indexering voor 2026. De door het Rijk beschikbaar gestelde compensatie is voldoende om de kostenverhogende btw te compenseren. We brengen het extra benodigde bedrag voor de correctie van de indexering ten laste van de stelpost voor loon- en prijsindexatie. Deze mutaties zijn budgettair neutraal en hebben geen gevolgen voor het resultaat.

2. Actualisatie bestaand beleid

Actualisatie budget afval	**0**	**0**	**0**	**0**

We hebben de budgetten afval nagelopen en een aantal zijn bijgesteld. Vanaf 2026 verwachten we structureel hogere baten van € 172.000. Een hogere inzamelvergoeding voor PMD (€ 88.000) als gevolg van een hogere tonnageprijs. Een hogere verwerkingsvergoeding voor de afvalinzameling - papier en karton (€ 68.000) als gevolg van het oplopen van de tonnageprijs voor oud papier. Tot slot een bijstelling in de afvalinzameling - verpakkingsglas met hogere baten (€ 16.000) en lasten (€ 21.000).
Per saldo een structureel voordeel van € 151.000 in 2026 welke wij verrekenen met de afvalstoffenheffing.
Daarnaast zijn er op basis van de Milieusamenwerking Regio Arnhem (MRA) nieuwe verwerkingscontracten afgesloten waarbij voor GFT voor duurzamere verwerking is gekozen. Op grond hiervan hebben wij de budgetten voor afvalinzameling - GFT en restafval (huishoudelijk) bijgesteld.
Voor afvalinzameling - GFT verwachten wij structureel vanaf 2026 hogere verwerkingskosten (€ 273.000). Dit als gevolg van hogere prijs per ton van € 42,75.
Voor afvalinzameling - restafval structureel vanaf 2026 lagere verwerkingskosten (€ 141.000). Dit als gevolg van een lagere prijs per ton van € 5,62. Per saldo een structureel nadeel van € 132.000 in 2026 welke wij verrekenen met de afvalstoffenheffing.

Totaal een structureel voordeel van € 19.000 in 2026 welke wij verrekenen met de afvalstoffenheffing. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging in programma 7.

Actualisatie budget loon- en prijsontwikkeling (Indexering)	**-663**	**-803**	**-803**	**-803**

In de septembercirculaire 2024 en in de meicirculaire 2025 is rekening gehouden met compensatie voor loon- en prijsontwikkeling. Alle begrotingsposten zijn doorgenomen en daar waar nodig is de noodzakelijke indexatie opgenomen. Hierbij is ook rekening gehouden met de hogere indexatie op de zorgkosten waarmee in de begroting 2025-2028 rekening is gehouden. Per saldo een structureel nadeel op de indexatie vanaf 2026 oplopend van € 663.000 naar 803.000 vanaf 2027.

Actualisatie budget uitvoeringskosten Omgevingswet	**-212**	**0**	**0**	**0**

In de meicirculaire 2025 is € 212.000 beschikbaar gesteld voor uitvoeringskosten Omgevingswet. Dit om ervoor te zorgen dat de gemeente in haar transitie ervoor kan zorgdragen dat ze aangesloten, geoefend en ingeregeld is en voldoen aan de in de Omgevingswet gestelde eisen. Er is nog budget beschikbaar uit de algemene reserve maar dit is onvoldoende. Het in de meicirculaire opgenomen bedrag zal ingezet worden voor het verder optimaliseren van de uitvoering van de Omgevingswet (omgevingsvisie, omgevingsprogramma's, omgevingsplan en omgevingsvergunning). Een groot onderdeel hiervan is het opstellen van het gemeentebrede omgevingsplan dat uiterlijk in 2031 gereed moet zijn. Dit is een wettelijke verplichting.

Actualisatie budget vervolgfase Lathum Later	**-227**	**0**	**0**	**0**

In de begroting 2023-2026 is een eenmalig bedrag van € 400.000 beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling van het masterplan Lathum Later. Door de provincie Gelderland is voor hetzelfde bedrag een subsidie toegekend onder de regeling "Dorpendeal". Het aandeel Zevenaar is in de 1e voortgangsrapportage 2024 verlaagd omdat de verwachting was dat de kosten voor de fase van onderzoek en voorbereiding lager zouden uitvallen. Het masterplan wordt op 29 oktober 2025 in de raad behandeld. Om tot een financieel uitvoerbaar plan te komen voor de realisatie van woningen in Lathum is het restant van € 227.000 van het oorspronkelijk toegezegde bedrag van € 400.000 nodig. Een eenmalig nadeel in 2026 van € 227.000.

Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	**0**	**0**	**0**	**0**

In 2026 hebben we te maken met diverse kostenstijgingen en -dalingen binnen de gemeente en de RDL. Binnen de gemeente zijn met name de loonkosten gestegen die voor een deel worden doorbelast aan de RDL. Binnen de RDL zijn per saldo de kosten voor afvalinzameling hoger en hiermee ook onze bijdrage aan de RDL. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een stijging van personele kosten en hogere verwerkingskosten van het afval op de aanbiedstations. Anderzijds is er een daling van de materiële kosten als gevolg van bijvoorbeeld lagere brandstofkosten.
Per saldo stijgen de kosten voor de gemeente Zevenaar als gevolg van de hierboven genoemde wijzigingen structureel vanaf 2026 met € 48.000 ten opzichte van 2025. Dit verrekenen wij binnen de afvalstoffenheffing en is daarmee budgettair neutraal. Door bovengenoemde kostenstijging stijgt het tarief van de afvalstoffenheffing.

Actualisatie investering realisatie rivierklimaatpark	**0**	**0**	**43**	**-10**

In de begroting 2023-2026 is voor de realisatie rivierklimaatpark een investeringsbedrag van € 1.200.000 beschikbaar gesteld en in de 1e vgr 2024 is voor een planstudie Koestraat aanvullend € 75.000 beschikbaar gesteld. In de samenwerkingsovereenkomst Rivierklimaatpark IJsselpoort is opgenomen dat partijen het taakstellend budget jaarlijks indexeren met de index bruto overheidsinvesteringen (iboi). Dit is cumulatief 25% indexatie. Het investeringsbudget verhogen wij om die reden met € 300.000 naar een totaal investeringsbudget van € 1.575.000. Het jaar van realisatie is naar verwachting 2028 en niet 2027. Een eenmalig voordeel in 2028 van € 43.000 en een structureel nadeel vanaf 2029 van € 10.000.

Actualisatie investering rotonde Platanenlaan - Ringbaan	**0**	**-11**	**-11**	**-11**

De bestaande verkeersregelinstallatie (VRI) op het kruispunt Platanenlaan - Ringbaan is aan het eind van zijn levensduur en wordt vervangen door een rotonde. In het onderhoudsbudget is geen bedrag gereserveerd voor vervanging. Deze maatregel maakt onderdeel uit van een bredere herinrichting van de verkeersinfrastructuur binnen Zevenaar, die noodzakelijk is vanwege veranderende verkeersstromen door de komst van de nieuwe autosnelweg A15. De bouwkosten voor deze rotonde bedragen circa € 600.000. De verwachting is dat voorbereiding en toezicht 12% bedragen. In totaal bedragen de uitvoeringskosten dan € 672.000.
Voor deze rotonde is een specifieke uitkering van het Rijk, Verkeersveiligheidsmaatregelen aangevraagd en ontvangen van € 248.000. Aanvullend wordt nog een provinciale fietssubsidie aangevraagd met een bedrag van naar schatting maximaal € 15.000. De jaarlijkse kapitaallasten hebben een structureel nadelig effect vanaf 2027 van € 10.600 in programma 2.

Actualisatie investering vervangende nieuwbouw De Tamboerijn	**0**	**0**	**0**	**0**

In het Integraal Huisvestingsplan 2025-2050 is een investering opgenomen voor vervangende nieuwbouw van het schoolgebouw De Tamboerijn. Op basis van de VNG-norm wordt uitgegaan van een investering van € 4.775.000. Dit is inclusief kosten voor tijdelijke huisvesting. De oplevering wordt verwacht in 2030. De afschrijvingslasten (€ 95.500) worden vanaf dat jaar opgenomen op basis van 50 jaar afschrijving, maar vallen buiten het vierjaarsbereik van deze meerjarenbegroting.
We nemen de investeringsbedragen op omdat we er van uit gaan dat we in 2026 beginnen met het onderzoek- en voorbereiding.

Actualisatie investering vervangende nieuwbouw De Wissel	**0**	**0**	**0**	**-126**

In het Integraal Huisvestingsplan 2025-2050 is een investering opgenomen voor vervangende nieuwbouw van het schoolgebouw De Wissel. Hierin wordt uitgegaan van een investering van € 6.290.000 (VNG-norm, prijspeil 2025). Dit is inclusief kosten voor de ruimte voor kinderopvang. Naar verwachting wordt de nieuwbouw opgeleverd in 2028. De afschrijvingslasten (€ 125.800) worden vanaf 2029 opgenomen in de begroting op basis van 50 jaar afschrijven. Deze afschrijvingslasten worden gedekt uit de bestemmingsreserve 'vervangende nieuwbouw 'De Wissel'.

Actualisatie investering wegen revitalisering index	**0**	**0**	**0**	**0**

Als gevolg van de prijsstijgingen binnen de grond weg- en waterbouw vanaf 2022 tot en met 2024, zijn er tekorten ontstaan bij de revitaliseringsprojecten. Deze prijsstijgingen zijn het gevolg van de verstoring in toeleveringsketens, waardoor schaarste aan grondstoffen en materialen is ontstaan na de pandemie. Daarnaast zijn de afgelopen 2 jaar de loonkosten fors gestegen. Voor de revitaliseringsprojecten Angerlo, Kop van Tolkamer en Pannerden is er sprake van prijsstijging. Voor het project Bloemenkamp hebben we de prijsstijging grotendeels opgevangen door het aanvragen van aanvullende subsidies. Echter voor de revitaliseringsprojecten Lobith-Noord, Lobith-Zuid en Schrijvershoek lopen, de in 2022 geraamde beschikbare investeringsbudgetten en de werkelijke uitvoeringskosten, te ver uiteen om de prijsstijging van 20% (prijsindex grond-, weg- en waterbouw) op te vangen. Op grond hiervan worden de investeringsbudgetten van de revitaliseringsprojecten totaal met € 4.102.000 verhoogd. Het totale investeringsbedrag voor Lobith-Noord komt hiermee op € 14.569.000, voor Lobith-Zuid op € 3.589.000 en Schrijvershoek € 7.123.000. Daarnaast wordt het investeringsbudget straatmeubilair verhoogd met € 30.000. Het totale investeringsbudget van straatmeubilair komt hiermee op € 342.000. We brengen de extra kapitaallasten (€ 140.000) structureel ten laste van de stelpost voor loon- en prijsindexatie. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging.

Budget tijdelijke uitbreiding De Trompetter inclusief onderwijsleerpakket	**-140**	**-218**	**-218**	**-218**

In het Integraal huisvestingsplan 2025-2050 is vervangende nieuwbouw opgenomen met een geplande oplevering in 2032. Tot dan is een tijdelijke uitbreiding noodzakelijk inclusief een onderwijs leerpakket (€ 30.000). De kosten voor de tijdelijke uitbreiding wordt in 2026 geraamd op € 110.000 en vanaf 2027 € 217.500. Begin 2026 gaan we onderzoeken hoe we de tijdelijke huisvestingen willen realiseren. Hierbij kijken we naar huur, maar ook naar eigen aanschaf.

Budgetmutatie zorgkosten Wmo en jeugd	**0**	**0**	**0**	**0**

Bij het opstellen van de begroting 2025-2028 is voor de zorgkosten WMO en jeugd een percentage toegepast van 1,2%. Dit in afwachting van compensatie van het Rijk. Bij de meicirculaire 2025 heeft het Rijk compensatie gegeven. Wij stellen voor om de zorgkosten vanaf 2025 te compenseren met 3,21% (4,41% minus 1,20%). Dit betekent een structurele verhoging van afgerond € 1.118.000. In de 2e voortgangsrapportage is het effect voor 2025 opgenomen. We brengen het extra benodigde bedrag ten laste van de stelpost voor loon- en prijsindexatie.

Investering duurzame vervanging dakbedekking en zonnepanelen Turmac Cultuurfabriek	**439**	**-47**	**-47**	**-47**

De dakbedekking en de zonnepanelen van de Turmac Cultuurfabriek zijn aan vervanging toe. Na de oplevering van de Turmac Cultuurfabriek is in 2020 een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld voor het groot onderhoud van het gemeentehuis en de TCF. In dat MJOP is geadviseerd om de dakbedekking in 2026 voor een deel te overlagen. In de afgelopen jaren zijn diverse (grote) lekkages geweest, met name als in korte tijd veel regen valt. Hierdoor is een deel van de isolatie onder de dakbedekking verzadigd met regenwater. Na diverse noodreparaties, inspecties en insnijdingen door de dakspecialist is de conclusie in 2022 getrokken dat het gehele dakpakket vervangen moet worden. In het MJOP is in 2022 de overlaging van de dakbedekking gewijzigd naar volledige vervanging in 2025 op basis van de lekkages en het specialistisch onderzoek van de dakadviseur. Het benodigde bedrag in het MJOP is toen nog niet bijgesteld doordat de bijbehorende kosten moeilijk in te schatten waren. Daarnaast zijn de zonnepanelen op het dak afgekeurd op basis van verzekeringseisen. Medio 2023 is DUMAVA-subsidie aangevraagd om direct het dak beter te isoleren. Om de dakbedekking te vervangen en om tegelijkertijd duurzame isolatiemaatregelen en nieuwe zonnepanelen te kunnen plaatsen is een totaal bedrag nodig van € 2.000.000. Hiervan wordt € 98.000 gedekt uit het MJOP en € 65.000 is een eenmalige afschrijving in verband met het verwijderen van de huidige zonnepanelen. Resteert een benodigd investeringsbedrag van € 1.837.000 waarvan € 342.000 gedekt wordt uit de DUMAVA-subsidie. Dit heeft een structurele afschrijvingslast tot gevolg van € 50.000. Hiervan kan jaarlijks € 25.000 worden gedekt door € 500.000 uit de bestemmingsreserve Duurzaamheid om te zetten naar een kapitaallastenreserve van € 500.000. Per saldo levert bovenstaande een nadeel op in 2026 van € 61.000 en vanaf 2027 een structureel nadeel van € 22.000.

Inzet reserve riolering	**-204**	**0**	**0**	**0**

Wij stellen voor om € 204.000 van de reserve riolering in te zetten om daarmee de tarieven in 2026 te dempen. Hiermee wordt de onttrekking aan de reserve riolering in de begroting voor 2026 verwerkt. Wij verwerken de gewijzigde tarieven in de belastingverordening 2026.

6. Financieel gezonde toekomst

BA0 Beleidsmatige aanpassingen	**-675**	**-1.725**	**-2.635**	**-3.170**

Deze wijziging betreft de tegenboeking van het totaalbedrag opgenomen in de kadernota 2026. In deze begroting ramen wij elke maatregel afzonderlijk.

BA01 Taakstelling ambtelijk apparaat	**100**	**100**	**100**	**100**

Binnen de bedrijfsvoering is een taakstelling opgelegd op de personeelskosten van structureel € 100.000.

BA04 Cultuurpresentatie	**35**	**35**	**35**	**35**

De subsidie aan Kunstwerk! voor de exploitatie van het theater Musiater is structureel verlaagd. Gelet op de commerciële mogelijkheden van het theater verwachten wij dat de maatschappelijke effecten beperkt blijven.

BA09 Maatschappelijk werk op school **-230** **-230** **-230** **-230**

Het maatschappelijk werk op school heeft grote meerwaarde als preventieve hulp. Om deze te continueren is een structurele subsidie nodig van € 230.000.

BA10 Minimabeleid **110** **165** **165** **165**

Door aanpassing van het beleid zijn de kosten voor de doelgroep kinderopvang SMI (Sociaal-Medische Indicatie) verlaagd.

BA11 en BA16 Jeugdhulp met verblijf **500** **1.000** **1.500** **2.000**

Door een andere werkwijze waarin preventie en vroegsignalering centraal staat, vermindert de gemeente niet alleen de directe kosten voor jeugdzorg en uithuisplaatsingen, maar werkt zij ook aan het voorkomen van maatschappelijke problemen die op de lange termijn veel geld en maatschappelijke schade kunnen veroorzaken. Hoewel de eerste fase van de aanpak een omschakeling vereist, zal dit op termijn leiden tot een meer efficiënte besteding van middelen en een gezondere, veiligere samenleving. Naast een oplopend bedrag aan besparing (tot € 2.150.000 in 2029), wordt jaarlijks een bedrag van € 150.000 aan extra formatie opgenomen voor gezinscoaches.

BA13 Arbeidsparticipatie **0** **0** **250** **250**

Op basis van de door BMC uitgevoerde benchmark is een taakstellende bezuiniging doorgevoerd op de brede taakstelling van de RSD.

BA14 Huishoudelijke ondersteuning **35** **170** **205** **240**

Door het invoeren van één keer per twee weken huishoudelijke hulp verwachten een besparing te realiseren van € 35.000 in 2026 oplopend tot € 140.000 in 2029. Daarnaast gaan we vanaf 2027 een eigen bijdrage invoeren die naar verwachting € 100.000 oplevert.

BA15 Huishoudelijke ondersteuning Was- en strijkservice gelijk aan HHM normenkader **0** **360** **485** **485**

De wasverzorging structureel onder brengen in een algemene was- en strijkservice (voorziening) levert een kostenreductie op vanaf 2027.

BA17 en BA08 Zevenaar Doet **50** **50** **50** **125**

Het budget voor Zevenaar Doet wordt gehalveerd naar een actie die één keer per jaar plaats vindt in plaats van twee keer. Daarnaast wordt Zevenaar Doet beëindigd in 2028. Om de kosten voor de jaren 2026-2028 te dekken stellen wij een bestemmingsreserve in die wordt gevoed door een bijdrage uit de algemene reserve met een bedrag van € 225.000 (3 jaar x € 75.000).

FT0 Financieel technische maatregelen **-1.632** **-1.932** **-1.932** **-1.932**

Deze wijziging betreft de tegenboeking van het totaalbedrag opgenomen in de kadernota 2026. In deze begroting ramen wij elke maatregel afzonderlijk.

FT01 Brandverzekeringen **0** **150** **150** **150**

Betreft een nieuw initiatief van de VNG om een collectieve brandverzekering aan te gaan. Via een deelname aan het risicobeheerfonds leggen gemeenten hun premie in een aparte entiteit in. Vanuit deze entiteit worden brandschades vergoed en afgehandeld. Met ingang van 2027 is de besparing € 150.000.

FT02 Onvoorzien verlagen	**25**	**25**	**25**	**25**

Wij verlagen de post onvoorzien van € 25.000 naar € 1. In de gemeentewet en onze financiële verordening 2025 staat dat een post onvoorzien is opgenomen in de begroting. In de wetgeving is de hoogte niet vastgelegd. Daarom ramen wij slechts nog € 1. Daarmee voldoen we aan de wetgeving en onze eigen verordening.

FT03 Exploitatielasten duurzaamheid	**90**	**90**	**90**	**90**

Het Klimaatplan "Op weg naar een klimaatneutrale organisatie" vormt de basis voor de verduurzamingsopgave van de eigen organisatie van gemeente Zevenaar. Vooruitlopend op dit plan is voor duurzaamheidsmaatregelen binnen de bestaande exploitatiebudgetten aanvullend € 33.000 in 2024, oplopend naar € 67.000 in 2025 tot € 100.000 structureel vanaf 2026 beschikbaar. De praktijk is dat tot nu toe voor slechts € 5.000 aanspraak op dit budget gedaan is. We verwachten dat dit aanvullend beschikbaar gesteld budget niet nodig zal zijn om de duurzaamheidsmaatregelen van de eigen organisatie te kunnen realiseren mede omdat hier ook andere budgetten voor ter beschikking zijn. Om die reden laten wij het structurele budget voor € 90.000 vrijvallen vanaf 2026.

FT04 Afschrijvingstermijn van gebouwen aanpassen	**550**	**550**	**550**	**550**

Wij passen de afschrijvingstermijn van bedrijfsgebouwen aan van 40 jaar naar 50 jaar met ingang van begrotingsjaar 2026. Op dit moment is de afschrijvingstermijn van bedrijfsgebouwen 40 jaar. We zien in de praktijk dat gebouwen langer meegaan dan deze termijn. De economische levensduur is dus langer. We verlengen daarom de afschrijvingstermijn van gebouwen naar 50 jaar en sluiten hierdoor meer aan bij de levensduur.
Het voordeel van € 550.000 is nu op hoofdlijnen geboekt. Deze zullen bij de 2e VGR 2026 nader uitgesplitst worden.

FT06 Structureel vervallen uitvoeringsagenda	**287**	**287**	**287**	**287**

In 2025 is het uitvoeringsbudget incidenteel komen te vervallen. Met deze maatregel laten wij het budget structureel vervallen.

FT07 Samenkracht en burgerparticipatie	**25**	**25**	**25**	**25**

Het budget voor inspecties kinderopvang is structureel verlaagd. Hierbij is rekening gehouden met de realisatie van de afgelopen jaren.

FT08 Arbeidsparticipatie	**0**	**150**	**150**	**150**

Het gemeentelijk re-integratie budget is verlaagd. Hierdoor zijn minder middelen beschikbaar voor extra inzet t.b.v. inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

FT09 Verlagen budget woonvoorzieningen	**130**	**130**	**130**	**130**

De uitgaven voor woonvoorzieningen fluctueren door de jaren heen. Op basis van historische uitgaven verlagen wij het budget met € 130.000.

FT10 PGB Wmo	**150**	**150**	**150**	**150**

Er is een structurele onderschrijding op het persoonsgebonden budget Wmo. De structurele raming wordt met € 150.000 verlaagd.

FT11 PGB Jeugd	**150**	**150**	**150**	**150**

Er is een structurele onderschrijding op het persoonsgebonden budget. De structurele raming wordt met € 150.000 verlaagd.

FT12 Invoeren projectfinanciering	**225**	**225**	**225**	**225**

Voor nieuw vast te stellen grexen/voorbereidings- of grondaankoopbudgetten wegen wij per keer af of er projectfinanciering toegepast wordt. In deze begroting kunnen we alleen projectfinanciering toepassen bij grondexploitatie Businesspark 7PoortII.

IV0 Inkomstenverhogende maatregelen	**-828**	**-1.083**	**-1.538**	**-1.793**

Deze wijziging betreft de tegenboeking van het totaalbedrag opgenomen in de kadernota 2026. In deze begroting ramen wij elke maatregel afzonderlijk.

IV03 Parkeerbelasting	**300**	**300**	**500**	**500**

In de besluitvorming van de 'financieel gezonde toekomst' is besloten de opbrengsten van de parkeertarieven en -vergunningen te verhogen. De parkeertarieven worden in twee stappen verhoogd;
In 2026 structureel met € 0,20 en in 2028 structureel met € 0,20.
De opbrengst per € 0,20 tariefsverhoging bedraagt € 200.000.

De tarieven voor parkeervergunningen worden verhoogd;
De 1e bewonersvergunning met € 30,00 en de 2e bewonersvergunning met € 59,65. De opbrengst hiervan bedraagt
€ 100.000.
De totale extra opbrengst in programma 0 bedraagt met ingang van 2026 structureel € 300.000 en vanaf 2028 aanvullend € 200.000. Bij de parkeerverordening 2026 ontvangt u een gedetailleerd voorstel over de nieuwe tarieven.

IV04 Huwelijken	**10**	**10**	**10**	**10**

Bij de Financieel Gezonde Toekomst is gekeken naar de leges van de huwelijken. In vergelijking met de buurgemeenten blijkt de gemeente Zevenaar voor de kosten van een huwelijk een lager tarief in rekening te brengen. Daarom is besloten om het tarief voor een huwelijk te verhogen. Dit levert jaarlijks een extra opbrengst van € 10.400 op.

IV05 Toeristenbelasting	**62**	**106**	**150**	**194**

In de besluitvorming van de Financieel Gezonde toekomst is besloten de toeristenbelasting te verhogen. Dit betreft een geleidelijke tariefsverhoging en het invoeren van een tariefdifferentiatie waarbij in 2029 het tarief voor een overnachting in een luxe accommodatie € 2,50 is en voor een overnachting in overige accommodaties € 1,50.

IV06 Gehandicaptenparkeerkaarten	**6**	**13**	**20**	**27**

In het kader van de Financieel Gezonde Toekomst is een analyse gemaakt naar het kostendekkendheidspercentage de gehandicaptenparkeerkaarten. Dit percentage blijkt op 10% te liggen. De kosten worden in vier jaar verhoogd van € 22,05 naar € 100. Dit levert dan voor de komende jaren extra inkomsten op.

IV07 Lijkbezorgingsrechten	**13**	**13**	**13**	**13**

In de besluitvorming van de 'financieel gezonde toekomst' is besloten de opbrengsten van de lijkbezorgingsrechten te verhogen met 10%. Dit betekent een opbrengstverhoging van € 13.000 in programma 7.
Bij de verordening lijkbezorgingsrechten 2026 ontvangt u een gedetailleerd voorstel over de nieuwe tarieven.

IV08 Rioolheffing	**204**	**408**	**612**	**816**

In de besluitvorming van de Financieel Gezonde Toekomst is besloten de rioolheffing te verhogen. Gedurende 4 jaar verhogen we de tarieven met jaarlijks 4%.

IV09 Omgevingsleges	**233**	**233**	**233**	**233**

De huidige tarieven zijn gebaseerd op een inschatting van de werkwijze na de invoering van de Omgevingswet. Inmiddels wordt steeds meer duidelijk wat de komst van deze wet inhoudt voor de werkprocessen. Deze werkprocessen worden herzien en wij doen aan uw raad bij de legesverordening 2026 een gedetailleerd voorstel over de tarieven. Met de tarieven kan beleidsmatig gestuurd worden in de werkprocessen. De verschillende tarieven die betrekking hebben op de Omgevingswet stijgen met gemiddeld 22% waardoor de gemeente Zevenaar ongeveer het gemiddelde tarief heeft van de omliggende vergelijkingsgemeenten. Dit betekent een opbrengstverhoging van € 233.000.

Totaal mutaties	**-1.243**	**-2.450**	**-1.683**	**-1.765**

Toelichting mutaties reserves

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van reservemutaties die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget afschrijvingen	**-14**	**-26**	**-26**	**-26**

Jaarlijks actualiseren we de afschrijvingslasten. Tevens aanpassing van benodigde bedrag in reserve afschrijvingslasten en bijbehorende jaarlijkse vrijval als gevolg van afwijkingen in het werkelijk geïnvesteerde bedrag en faseringen. Dit werkt door in meerdere programma's.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie budget reserve vervangende nieuwbouw De Wissel	**0**	**0**	**-125**	**1**

In het Integraal Huisvestingsplan 2025-2050 voor het primair onderwijs is een investering opgenomen voor vervangende nieuwbouw van De Wissel. In het verleden is een bestemmingsreserve ingesteld waarmee de afschrijvingslasten van De Wissel gedekt kunnen worden. Wij stellen voor om vanaf 2029 de kapitaallasten van De Wissel te dekken uit deze bestemmingsreserve. Administratief was al rekening gehouden met een dekking uit deze reserve voor 2028 en 2029. De onttrekking voor 2028 is ten onrechte en wordt met deze wijziging aangepast.

Investering duurzame vervanging dakbedekking en zonnepanelen Turmac Cultuurfabriek	**-500**	**25**	**25**	**25**

De dakbedekking en de zonnepanelen van de Turmac Cultuurfabriek zijn aan vervanging toe. Na de oplevering van de Turmac Cultuurfabriek is in 2020 een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld voor het groot onderhoud van het gemeentehuis en de TCF. In dat MJOP is geadviseerd om de dakbedekking in 2026 voor een deel te overlagen. In de afgelopen jaren zijn diverse (grote) lekkages geweest, met name als in korte tijd veel regen valt. Hierdoor is een deel van de isolatie onder de dakbedekking verzadigd met regenwater. Na diverse noodreparaties, inspecties en insnijdingen door de dakspecialist is de conclusie in 2022 getrokken dat het gehele dakpakket vervangen moet worden. In het MJOP is in 2022 de overlaging van de dakbedekking gewijzigd naar volledige vervanging in 2025 op basis van de lekkages en het specialistisch onderzoek van de dakadviseur. Het benodigde bedrag in het MJOP is toen nog niet bijgesteld doordat de bijbehorende kosten moeilijk in te schatten waren. Daarnaast zijn de zonnepanelen op het dak afgekeurd op basis van verzekeringseisen. Medio 2023 is DUMAVA-subsidie aangevraagd om direct het dak beter te isoleren. Om de dakbedekking te vervangen en om tegelijkertijd duurzame isolatiemaatregelen en nieuwe zonnepanelen te kunnen plaatsen is een totaal bedrag nodig van € 2.000.000. Hiervan wordt € 98.000 gedekt uit het MJOP en € 65.000 is een eenmalige afschrijving in verband met het verwijderen van de huidige zonnepanelen. Resteert een benodigd investeringsbedrag van € 1.837.000 waarvan € 342.000 gedekt wordt uit de DUMAVA-subsidie. Dit heeft een structurele afschrijvingslast tot gevolg van € 50.000. Hiervan kan jaarlijks € 25.000 worden gedekt door € 500.000 uit de bestemmingsreserve Duurzaamheid om te zetten naar een kapitaallastenreserve van € 500.000. Per saldo levert bovenstaande een nadeel op in 2026 van € 61.000 en vanaf 2027 een structureel nadeel van € 22.000.

Inzet algemene reserve	**2.148**	**0**	**0**	**0**

Bij de kadernota heeft de raad als uitgangspunt vanuit de Financieel Gezonde Toekomst besloten dat 2026 en 2029 structureel en reëel sluitend moeten zijn. In 2026 lossen wij het ontstane financiële tekort eenmalig op met een onttrekking aan de algemene reserve. Conform de regelgeving kunnen we het vrije deel in de algemene reserve inzetten voor het dekken van structurele lasten. Wij doen dit in 2026 voor een bedrag van € 2.148.000 om de begroting in 2026 sluitend te maken.

Inzet reserve riolering	**204**	**0**	**0**	**0**

Wij stellen voor om € 204.000 van de reserve riolering in te zetten om daarmee de tarieven in 2026 te dempen. Hiermee wordt de onttrekking aan de reserve riolering in de begroting voor 2026 verwerkt. Wij verwerken de gewijzigde tarieven in de belastingverordening 2026.

6. Financieel gezonde toekomst				
BA17 en BA08 Zevenaar Doet	**75**	**75**	**75**	**0**

Het budget voor Zevenaar Doet wordt gehalveerd naar een actie die één keer per jaar plaats vindt in plaats van twee keer. Daarnaast wordt Zevenaar Doet beëindigd in 2028. Om de kosten voor de jaren 2026-2028 te dekken stellen wij een bestemmingsreserve in die wordt gevoed door een bijdrage uit de algemene reserve met een bedrag van € 225.000 (3 jaar x € 75.000).

Totaal reservemutaties	**1.913**	**74**	**-51**	**0**

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten						
0. Bestuur en ondersteuning	120.773	125.109	127.543	127.984	124.835	126.351
1. Veiligheid	171	177	135	135	135	135
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	680	593	549	549	549	549
3. Economie	653	33.273	547	11.291	11.442	15.232
4. Onderwijs	1.464	1.284	1.174	1.174	1.174	1.174
5. Sport, cultuur en recreatie	2.506	2.952	2.250	2.250	2.249	2.249
6. Sociaal domein	22.070	21.128	18.110	18.948	19.622	19.629
7. Volksgezondheid en milieu	11.238	11.891	12.307	12.471	13.010	13.214
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	5.882	8.123	7.984	5.224	1.317	1.333
Actuele stand begroting - baten	**165.436**	**204.529**	**170.599**	**180.025**	**174.333**	**179.866**
Lasten						
0. Bestuur en ondersteuning	30.148	28.584	28.140	27.938	26.688	26.744
1. Veiligheid	4.880	4.998	5.165	5.170	5.177	5.176
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	7.226	8.009	8.805	8.928	9.120	9.121
3. Economie	3.329	33.904	1.244	11.929	11.984	15.713
4. Onderwijs	6.404	6.535	6.423	6.599	7.114	7.276
5. Sport, cultuur en recreatie	14.237	14.939	14.568	14.480	14.495	14.471
6. Sociaal domein	84.115	85.612	84.283	83.383	82.237	81.729
7. Volksgezondheid en milieu	13.381	14.633	15.562	14.647	15.318	15.217
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	9.137	11.555	10.765	7.888	3.885	3.923
Actuele stand begroting - lasten	**172.858**	**208.768**	**174.954**	**180.963**	**176.018**	**179.369**
Saldo						
0. Bestuur en ondersteuning	90.625	96.525	99.404	100.046	98.146	99.607
1. Veiligheid	-4.709	-4.821	-5.030	-5.036	-5.042	-5.041
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-6.546	-7.416	-8.256	-8.379	-8.571	-8.572
3. Economie	-2.677	-632	-697	-638	-542	-481
4. Onderwijs	-4.940	-5.251	-5.249	-5.425	-5.940	-6.102
5. Sport, cultuur en recreatie	-11.732	-11.987	-12.318	-12.231	-12.246	-12.222
6. Sociaal domein	-62.045	-64.483	-66.173	-64.435	-62.614	-62.100
7. Volksgezondheid en milieu	-2.144	-2.742	-3.255	-2.176	-2.308	-2.003
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-3.255	-3.433	-2.782	-2.664	-2.567	-2.589
Actuele stand begroting - saldo	**-7.422**	**-4.239**	**-4.355**	**-937**	**-1.684**	**497**
Mutaties reserves						
0. Bestuur en ondersteuning	768	733	2.795	410	236	236
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	4	113	150	50	39	39
3. Economie	34	0	15	17	17	17
4. Onderwijs	-207	68	123	123	123	249
5. Sport, cultuur en recreatie	688	569	259	259	259	259
6. Sociaal domein	1.953	124	4	99	99	24
7. Volksgezondheid en milieu	317	289	655	25	25	25

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	1.328	1.034	399	140	0	0
Totaal mutaties reserves	**4.886**	**2.931**	**4.399**	**1.122**	**797**	**848**
Saldo na bestemming						
0. Bestuur en ondersteuning	91.393	97.258	102.198	100.456	98.382	99.843
1. Veiligheid	-4.709	-4.821	-5.030	-5.036	-5.042	-5.041
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-6.542	-7.303	-8.106	-8.329	-8.532	-8.534
3. Economie	-2.642	-632	-682	-622	-526	-464
4. Onderwijs	-5.147	-5.183	-5.126	-5.302	-5.817	-5.853
5. Sport, cultuur en recreatie	-11.044	-11.417	-12.059	-11.972	-11.987	-11.963
6. Sociaal domein	-60.092	-64.359	-66.168	-64.335	-62.515	-62.076
7. Volksgezondheid en milieu	-1.827	-2.452	-2.600	-2.151	-2.283	-1.978
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-1.927	-2.399	-2.383	-2.524	-2.567	-2.589
Actuele stand begroting	**-2.537**	**-1.309**	**44**	**185**	**-887**	**1.345**

OVERZICHT BATEN EN LASTEN OP TAAKVELD

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten							
0. Bestuur en ondersteuning							
0.1	Bestuur	3	0	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	3.352	5.651	2.795	410	236	236
0.2	Burgerzaken	973	1.110	1.264	1.354	624	549
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	906	926	943	943	943	1.203
0.4	Overhead	2.406	575	158	15	15	15
0.5	Treasury	1.096	699	712	709	705	701
0.61	OZB woningen	8.862	9.009	9.340	9.340	9.340	9.340
0.62	OZB niet-woningen	6.041	6.019	6.187	6.187	6.187	6.187
0.63	Parkeerbelasting	1.238	1.289	1.587	1.587	1.787	1.787
0.64	Belastingen overig	227	309	310	310	310	310
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	98.926	105.157	107.025	107.523	104.907	106.242
0.8	Overige baten en lasten	94	16	16	16	16	16
Totaal baten programma 0.		**124.125**	**130.760**	**130.338**	**128.394**	**125.071**	**126.587**
1. Veiligheid							
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	73	72	72	72	72	72
1.2	Openbare orde en veiligheid	97	105	62	62	62	62
Totaal baten programma 1.		**171**	**177**	**135**	**135**	**135**	**135**

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

0.10	Mutaties reserves	49	113	150	50	39	39
2.1	Verkeer en vervoer	679	592	548	548	548	548
2.2	Parkeren	1	1	1	1	1	1
Totaal baten programma 2.		**729**	**706**	**699**	**599**	**587**	**587**

3. Economie

0.10	Mutaties reserves	34	0	15	17	17	17
3.1	Economische ontwikkeling	3	30	0	0	0	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	167	32.757	0	10.700	10.807	14.553
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	32	45	45	45	45	45
3.4	Economische promotie	450	440	502	546	590	634
Totaal baten programma 3.		**687**	**33.273**	**562**	**11.307**	**11.458**	**15.249**

4. Onderwijs

0.10	Mutaties reserves	68	68	123	123	123	249
4.2	Onderwijshuisvesting	11	10	11	11	11	11
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.452	1.273	1.163	1.163	1.163	1.163
Totaal baten programma 4.		**1.532**	**1.352**	**1.297**	**1.297**	**1.297**	**1.423**

5. Sport, cultuur en recreatie

0.10	Mutaties reserves	995	569	259	259	259	259
5.1	Sportbeleid en activering	366	0	0	0	0	0
5.2	Sportaccommodaties	1.653	2.646	2.044	2.044	2.044	2.043
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	213	222	162	162	162	162
5.4	Musea	23	17	17	17	17	17
5.5	Cultureel erfgoed	22	24	16	16	16	16
5.6	Media	197	0	0	0	0	0
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	32	44	11	11	11	11
Totaal baten programma 5.		**3.501**	**3.521**	**2.508**	**2.508**	**2.508**	**2.508**

6. Sociaal domein

0.10	Mutaties reserves	2.183	124	229	99	99	24
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	7.469	5.816	1.576	1.576	1.576	1.576
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	339	325	0	0	0	0
6.3	Inkomensregelingen	13.290	13.622	13.494	13.494	13.494	13.494
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	8	5	11	18	25	32

6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	518	430	430	761	761	761
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	105	11	0	0	667	667
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	84	46	0	0	0	0
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	51	9	0	0	0	0
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	170	617	0	0	0	0
6.811	Beschermd wonen (WMO)	0	0	2.600	3.100	3.100	3.100
6.821	Jeugdbescherming	38	248	0	0	0	0
Totaal baten programma 6.		**24.254**	**21.253**	**18.340**	**19.048**	**19.722**	**19.654**
7. Volksgezondheid en milieu							
0.10	Mutaties reserves	647	438	655	25	25	25
7.1	Volksgezondheid	228	0	0	0	0	0
7.2	Riolering	5.096	5.196	5.410	5.585	6.124	6.328
7.3	Afval	5.205	5.817	5.888	5.878	5.878	5.878
7.4	Milieubeheer	503	743	858	857	857	857
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	205	135	151	151	151	151
Totaal baten programma 7.		**11.885**	**12.329**	**12.962**	**12.496**	**13.035**	**13.239**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing							
0.10	Mutaties reserves	1.328	1.558	399	140	0	0
8.1	Ruimte en leefomgeving	129	33	18	18	18	18
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	4.536	6.797	6.370	3.931	14	14
8.3	Wonen en bouwen	1.217	1.294	1.596	1.275	1.285	1.301
Totaal baten programma 8.		**7.210**	**9.681**	**8.383**	**5.364**	**1.317**	**1.333**
Totaal Baten		**174.092**	**213.051**	**175.223**	**181.148**	**175.131**	**180.714**
Lasten							
0. Bestuur en ondersteuning							
0.1	Bestuur	2.930	2.444	2.614	2.596	2.596	2.596
0.10	Mutaties reserves	2.584	4.918				
0.2	Burgerzaken	1.523	1.853	1.976	1.954	1.626	1.511
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	2.430	2.620	2.729	2.620	2.618	2.596
0.4	Overhead	20.798	19.436	18.518	18.273	17.870	17.964
0.5	Treasury	576	632	813	1.005	489	587
0.61	OZB woningen	1.143	1.136	1.162	1.162	1.162	1.162
0.62	OZB niet-woningen	28	30	31	31	31	31
0.63	Parkeerbelasting	1	2	2	2	2	2
0.64	Belastingen overig	274	251	275	275	275	275
0.8	Overige baten en lasten	300	179	20	20	20	20
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	146					

Totaal lasten programma 0.		**32.731**	**33.502**	**28.140**	**27.938**	**26.688**	**26.744**
1. Veiligheid							
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.401	3.450	3.530	3.521	3.520	3.519
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.479	1.548	1.634	1.650	1.657	1.657
Totaal lasten programma 1.		**4.880**	**4.998**	**5.165**	**5.170**	**5.177**	**5.176**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat							
0.10	Mutaties reserves	45					
2.1	Verkeer en vervoer	6.111	6.717	7.415	7.544	7.748	7.769
2.2	Parkeren	1.099	1.276	1.374	1.368	1.355	1.336
2.5	Openbaar vervoer	15	16	16	16	16	16
Totaal lasten programma 2.		**7.271**	**8.009**	**8.805**	**8.928**	**9.120**	**9.121**
3. Economie							
3.1	Economische ontwikkeling	596	708	751	737	685	667
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.244	32.757		10.700	10.807	14.553
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	168	173	189	188	188	188
3.4	Economische promotie	321	265	305	304	304	304
Totaal lasten programma 3.		**3.329**	**33.904**	**1.244**	**11.929**	**11.984**	**15.713**
4. Onderwijs							
0.10	Mutaties reserves	275					
4.1	Openbaar basisonderwijs	10	10	10	10	10	10
4.2	Onderwijshuisvesting	3.444	3.484	3.437	3.544	3.981	4.061
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.951	3.041	2.975	3.045	3.123	3.205
Totaal lasten programma 4.		**6.679**	**6.535**	**6.423**	**6.599**	**7.114**	**7.276**
5. Sport, cultuur en recreatie							
0.10	Mutaties reserves	307					
5.1	Sportbeleid en activering	925	542	455	455	455	455
5.2	Sportaccommodaties	5.170	5.271	5.077	5.066	5.046	5.037
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.251	1.304	1.223	1.222	1.222	1.221
5.4	Musea	311	359	370	354	354	354
5.5	Cultureel erfgoed	190	195	172	170	166	170
5.6	Media	882	1.026	1.050	917	917	917
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5.508	6.242	6.221	6.296	6.335	6.317
Totaal lasten programma 5.		**14.545**	**14.939**	**14.568**	**14.480**	**14.495**	**14.471**
6. Sociaal domein							

0.10	Mutaties reserves	230		225			
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	16.746	11.247	7.091	6.921	6.972	6.952
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	350	2.476	2.613	2.613	2.613	2.613
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	80	1.690	1.862	1.862	1.862	1.862
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	961	698	393	393	393	393
6.3	Inkomensregelingen	20.770	21.378	20.182	20.416	20.416	20.416
6.4	WSW en beschut werk	5.230	5.434	5.290	5.144	4.989	4.989
6.5	Arbeidsparticipatie	4.023	4.063	4.177	3.681	3.431	3.431
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	2.014	2.264	2.252	2.268	2.279	2.292
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	7.171	7.720	8.174	7.792	7.632	7.597
6.712	Begeleiding (WMO)	4.516	3.900	4.207	4.221	4.221	4.221
6.713	Dagbesteding (WMO)	72	677	680	680	680	680
6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	5	5	5	5	5
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	3.248	144	150	150	-24	-24
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	8.091	10.868	11.298	11.329	11.358	11.394
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	340	329	342	342	342	342
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	898	32	33	33	33	33
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	3.136	10.094	10.266	9.766	9.266	8.766
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	4.690	51	53	53	53	53
6.791	PGB WMO	188	477	339	339	339	339
6.792	PGB Jeugd	151	319	176	176	176	176
6.811	Beschermd wonen (WMO)	244	-85	2.799	3.299	3.299	3.299
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	5	5	5	5	5
6.821	Jeugdbescherming	1.021	1.199	1.245	1.245	1.245	1.245
6.822	Jeugdreclassering	176	187	195	195	195	195
6.91	Coördinatie en beleid WMO	0	271	281	281	281	281
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	0	168	174	174	174	174
Totaal lasten programma 6.		**84.345**	**85.612**	**84.508**	**83.383**	**82.237**	**81.729**

7. Volksgezondheid en milieu

0.10	Mutaties reserves	330	148				
7.1	Volksgezondheid	2.333	2.336	2.500	2.441	2.441	2.441
7.2	Riolering	4.029	4.135	4.504	4.315	4.996	4.897
7.3	Afval	4.541	4.883	5.112	5.097	5.094	5.089
7.4	Milieubeheer	2.164	2.950	3.137	2.484	2.477	2.474
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	314	329	310	310	310	316

Totaal lasten programma 7.		**13.712**	**14.781**	**15.562**	**14.647**	**15.318**	**15.217**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing							
0.10	Mutaties reserves	0	524				
8.1	Ruimte en leefomgeving	1.924	1.201	1.385	946	979	1.028
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	4.004	6.813	6.182	3.978	63	59
8.3	Wonen en bouwen	3.209	3.542	3.198	2.964	2.843	2.836
Totaal lasten programma 8.		**9.137**	**12.080**	**10.765**	**7.888**	**3.885**	**3.923**
Totaal Lasten		**176.629**	**214.359**	**175.179**	**180.963**	**176.018**	**179.369**
Saldo							
0. Bestuur en ondersteuning							
0.1	Bestuur	-2.927	-2.444	-2.614	-2.596	-2.596	-2.596
0.10	Mutaties reserves	768	733	2.795	410	236	236
0.2	Burgerzaken	-549	-743	-712	-600	-1.002	-962
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-1.524	-1.694	-1.786	-1.678	-1.675	-1.393
0.4	Overhead	-18.392	-18.861	-18.360	-18.258	-17.855	-17.949
0.5	Treasury	521	67	-101	-296	216	114
0.61	OZB woningen	7.719	7.873	8.178	8.178	8.178	8.178
0.62	OZB niet-woningen	6.014	5.989	6.156	6.156	6.156	6.156
0.63	Parkeerbelasting	1.237	1.287	1.585	1.585	1.785	1.785
0.64	Belastingen overig	-47	58	35	35	35	35
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	98.926	105.157	107.025	107.523	104.907	106.242
0.8	Overige baten en lasten	-205	-164	-4	-4	-4	-4
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-146	0	0	0	0	0
Saldo programma 0.		**91.393**	**97.258**	**102.198**	**100.456**	**98.382**	**99.843**
1. Veiligheid							
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-3.327	-3.378	-3.458	-3.448	-3.448	-3.447
1.2	Openbare orde en veiligheid	-1.381	-1.443	-1.572	-1.587	-1.594	-1.594
Saldo programma 1.		**-4.709**	**-4.821**	**-5.030**	**-5.036**	**-5.042**	**-5.041**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat							
0.10	Mutaties reserves	4	113	150	50	39	39
2.1	Verkeer en vervoer	-5.432	-6.125	-6.867	-6.996	-7.200	-7.221
2.2	Parkeren	-1.099	-1.276	-1.373	-1.367	-1.355	-1.335
2.5	Openbaar vervoer	-15	-16	-16	-16	-16	-16
Saldo programma 2.		**-6.542**	**-7.303**	**-8.106**	**-8.329**	**-8.532**	**-8.534**

3. Economie

0.10	Mutaties reserves	34	0	15	17	17	17
3.1	Economische ontwikkeling	-593	-678	-751	-737	-685	-667
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-2.077	0	0	0	0	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-136	-128	-144	-143	-143	-143
3.4	Economische promotie	129	175	197	242	286	330
Saldo programma 3.		**-2.642**	**-632**	**-682**	**-622**	**-526**	**-464**

4. Onderwijs

0.10	Mutaties reserves	-207	68	123	123	123	249
4.1	Openbaar basisonderwijs	-10	-10	-10	-10	-10	-10
4.2	Onderwijshuisvesting	-3.432	-3.474	-3.426	-3.533	-3.970	-4.050
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.499	-1.768	-1.812	-1.882	-1.960	-2.042
Saldo programma 4.		**-5.147**	**-5.183**	**-5.126**	**-5.302**	**-5.817**	**-5.853**

5. Sport, cultuur en recreatie

0.10	Mutaties reserves	688	569	259	259	259	259
5.1	Sportbeleid en activering	-559	-542	-455	-455	-455	-455
5.2	Sportaccommodaties	-3.516	-2.625	-3.032	-3.022	-3.002	-2.994
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-1.038	-1.082	-1.061	-1.060	-1.060	-1.059
5.4	Musea	-288	-342	-354	-338	-338	-338
5.5	Cultureel erfgoed	-168	-171	-155	-153	-150	-153
5.6	Media	-685	-1.026	-1.050	-917	-917	-917
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-5.476	-6.198	-6.210	-6.285	-6.324	-6.306
Saldo programma 5.		**-11.044**	**-11.417**	**-12.059**	**-11.972**	**-11.987**	**-11.963**

6. Sociaal domein

0.10	Mutaties reserves	1.953	124	4	99	99	24
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-9.277	-5.432	-5.516	-5.345	-5.397	-5.376
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-350	-2.476	-2.613	-2.613	-2.613	-2.613
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-80	-1.690	-1.862	-1.862	-1.862	-1.862
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-622	-373	-393	-393	-393	-393
6.3	Inkomensregelingen	-7.480	-7.756	-6.688	-6.923	-6.923	-6.923
6.4	WSW en beschut werk	-5.230	-5.434	-5.290	-5.144	-4.989	-4.989
6.5	Arbeidsparticipatie	-4.023	-4.063	-4.177	-3.681	-3.431	-3.431
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-2.006	-2.259	-2.241	-2.250	-2.254	-2.260

6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	-6.653	-7.290	-7.744	-7.031	-6.871	-6.836
6.712	Begeleiding (WMO)	-4.516	-3.900	-4.207	-4.221	-4.221	-4.221
6.713	Dagbesteding (WMO)	-72	-677	-680	-680	-680	-680
6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	-5	-5	-5	-5	-5
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	-3.143	-133	-150	-150	691	691
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	-8.006	-10.822	-11.298	-11.329	-11.358	-11.394
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	-340	-329	-342	-342	-342	-342
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	-847	-24	-33	-33	-33	-33
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	-2.966	-9.477	-10.266	-9.766	-9.266	-8.766
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	-4.690	-51	-53	-53	-53	-53
6.791	PGB WMO	-188	-477	-339	-339	-339	-339
6.792	PGB Jeugd	-151	-319	-176	-176	-176	-176
6.811	Beschermd wonen (WMO)	-244	85	-199	-199	-199	-199
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	-5	-5	-5	-5	-5
6.821	Jeugdbescherming	-983	-951	-1.245	-1.245	-1.245	-1.245
6.822	Jeugdreclassering	-176	-187	-195	-195	-195	-195
6.91	Coördinatie en beleid WMO	0	-271	-281	-281	-281	-281
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	0	-168	-174	-174	-174	-174
Saldo programma 6.		**-60.092**	**-64.359**	**-66.168**	**-64.335**	**-62.515**	**-62.076**
7. Volksgezondheid en milieu							
0.10	Mutaties reserves	317	289	655	25	25	25
7.1	Volksgezondheid	-2.105	-2.336	-2.500	-2.441	-2.441	-2.441
7.2	Riolering	1.067	1.061	906	1.270	1.128	1.431
7.3	Afval	664	935	777	781	784	790
7.4	Milieubeheer	-1.661	-2.207	-2.279	-1.626	-1.620	-1.618
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-109	-195	-160	-160	-159	-166
Saldo programma 7.		**-1.827**	**-2.452**	**-2.600**	**-2.151**	**-2.283**	**-1.978**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing							
0.10	Mutaties reserves	1.328	1.034	399	140	0	0
8.1	Ruimte en leefomgeving	-1.794	-1.168	-1.368	-929	-961	-1.011
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	532	-16	188	-47	-49	-44
8.3	Wonen en bouwen	-1.993	-2.248	-1.602	-1.689	-1.557	-1.534
Saldo programma 8.		**-1.927**	**-2.399**	**-2.383**	**-2.524**	**-2.567**	**-2.589**
Gerealiseerd resultaat		**-2.537**	**-1.309**	**44**	**185**	**-887**	**1.345**

OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN, VENNOOTSCHAPSBELASTING EN ONVOORZIEN

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Bedragen x € 1.000

Specificatie algemene dekkingsmiddelen	Begroting na wijziging 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten					
Algemene uitkering	103.857	106.225	106.723	104.107	105.442
Lokale heffingen	16.533	17.388	17.432	17.676	17.720
Dividend	568	585	585	585	585
Saldo financieringsfunctie	-499	-684	-880	-367	-469
Overige dekkingsmiddelen	-164	-4	-4	-4	-4
Onvoorziene uitgaven	0	0	0	0	0
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**120.295**	**123.510**	**123.856**	**121.997**	**123.274**

De afzonderlijke uitkeringen voor de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), jeugdhulp en participatie zijn opgenomen onder de Algemene uitkering. De opbrengsten van de Lokale heffing omvatten de onroerendezaakbelastingen, parkeerbelasting en toeristenbelasting. Het saldo van financieringsfunctie betreft hoofdzakelijk rentekosten. De overige dekkingsmiddelen zijn de algemene baten en lasten.

VENNOOTSCHAPSBELASTING

In Nederland zijn overheidsondernemingen in principe belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb). Activiteiten of clusters van activiteiten zijn te kwalificeren als Vpb-plichtig als sprake is van een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid, van deelname aan het economisch verkeer en van een winstoogmerk of van structurele overschotten.
Uit een inventarisatie van de activiteiten blijken in onze gemeente vanaf 2024 Vpb-plichtige (clusters van) activiteiten aanwezig te zijn. De activiteiten op het gebied van de grondexploitatie waren in eerdere jaren niet Vpb-plichtig, maar door het openen van nieuwe grondexploitaties is hier verandering in gekomen. Aan de voorwaarde van winstoogmerk of structurele overschotten wordt naar verwachting vanaf 2024 voldaan. De gemeente Zevenaar is daarom belastingplichtig voor de Vennootschapsbelasting.

Op dit moment wordt door een fiscaal adviesbureau onderzocht wat de financiële impact hiervan is. Dit is een uitgebreid proces. Omdat we de impact vooraf niet kunnen inschatten, is er in de begroting geen raming opgenomen voor de vennootschapsbelasting. Deze last zal in de jaarrekening worden verantwoord.

ONVOORZIEN

Op taakveld 0.8 Overige baten en lasten van programma 0. Bestuur en ondersteuning was tot en met 2025 een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen voor het opvangen van in de loop van het begrotingsjaar noodzakelijke nieuwe uitgaven of de onvermijdelijke verhoging van bestaande posten. De raming was structureel € 25.000. In de besluitvorming van de Financieel Gezonde toekomst is besloten de raming terug te brengen tot € 1. In de wetgeving is de hoogte niet vastgelegd.

OVERZICHT VAN INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Inleiding

Op grond van artikel 189 Gemeentewet ziet u erop toe dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. (Opmerking: hiervan kunt u afwijken als wij het structureel en reëel evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren tot stand brengen).

Hiermee wordt het volgende bedoeld:

- structureel evenwicht = structurele lasten worden gedekt door structurele baten.
- reëel evenwicht = geraamde baten en lasten in de begroting en meerjarenraming zijn volledig en realistisch.

Voor het inzicht in de financiële positie op korte en langere termijn is het voor u van groot belang om een goed beeld te hebben van het structureel begrotingssaldo.

Beleid(skaders)

Voor wat betreft de invulling van het begrip 'incidenteel' volgen wij de notitie incidentele baten en basten van de commissie BBV en de handreiking structurele en incidentele baten en lasten van de gezamenlijke provincies. In onderstaande tabel presenteren wij een totaaloverzicht. Conform het advies van de commissie BBV hanteren wij voor het afzonderlijk bepalen en opnemen van incidentele baten en lasten in het overzicht een grensbedrag van € 250.000. Dit grensbedrag is vastgelegd in de financiële verordening gemeente Zevenaar 2023.

Toelichting bij het hanteren van het grensbedrag:
Volgens het BBV zijn alle onttrekkingen aan reserves incidenteel. In het overzicht incidentele baten en lasten moeten daarom alle onttrekkingen aan reserves worden vermeld, ongeacht de hoogte van het bedrag. Daarnaast hanteren wij bij het gebruik van de reserves over een periode van meerdere jaren het totaal van alle begrotingsjaren. Als dit boven de € 250.000 komt dan wordt het bedrag opgenomen in het overzicht van incidentele baten en lasten. Daardoor vermeldt het overzicht in afzonderlijke jaren ook bedragen onder € 250.000.

Toelichting incidentele lasten en baten

Structurele baten en lasten zijn in elk geval die baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting zijn opgenomen. Omdat de gemeente structurele taken uitvoert, zijn structurele baten en lasten de regel. Incidentele lasten zijn de uitzondering. De toezichthouder houdt bij het beoordelen van de incidentele baten en lasten de volgende volgorde aan:

- Aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost)
- Einddatum (duidelijk en onvoorwaardelijk)
- De materiële beïnvloeding (voldoende omvang)

Hulpmiddel voor het invullen van het begrip incidenteel is: baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost) gaat echter altijd boven het hulpmiddel.

De in het overzicht opgenomen incidentele lasten en baten betreffen middelen die naar de aard van de post een eenmalig karakter hebben en waarbij een duidelijke en onvoorwaardelijke einddatum vastligt.
Voorbeelden van incidentele posten zijn:

- implementatiekosten;
- verkopen van bezit;
- alle mutaties van grondexploitatie.

Overzicht van incidentele lasten en baten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Programma 0. Bestuur en ondersteuning					
Baten					
Opbrengst verkoop vastgoed.	Verkoop van vastgoed levert incidenteel een voordeel op.	0	0	0	260
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	15	0	0	0
Totaal programma 0		**15**	**0**	**0**	**260**
Programma 2. Verkeer en vervoer					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	100	0	0	0
Lasten					
Begeleiding en advies A12/A15	Besteding BR advies en begeleiding project a12/a15	100	0	0	0
Totaal programma 2		**0**	**0**	**0**	**0**
Programma 3. Economie					
Lasten					
Opstellen lokale ontwikkelstrategie.	Voor versterking van het landelijk gebied is projectsubsidie aangevraagd. Doel is om te komen tot een lokale ontwikkelstrategie voor de vijf gemeenten in de Liemers. In totaliteit is vanuit Zevenaar een bedrag van € 274.500 beschikbaar gesteld.	69	69	0	0
Totaal programma 3		**-69**	**-69**	**0**	**0**
Programma 6.Sociaal domein					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	205	75	75	0
Totaal programma 6		**205**	**75**	**75**	**0**
Programma 7. Volksgezondheid en duurzaamheid					

Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	450	0	0	0
Lasten					
Duurzaamheid	Uitgaven met betrekking tot het uitvoeringsprogramma duurzaamheid.	450	0	0	0
Opstellen gemeentebreed SMP	Voor het opstellen van een gemeentebreed SMP (ecologisch onderzoek) zijn eenmalig middelen beschikbaar gesteld.	226	0	0	0
Totaal programma 7		**-226**	**0**	**0**	**0**
Programma 8. Volksgezondheid, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	399	140	0	0
Opbrengst verkoop vastgoed.	Verkoop van vastgoed levert incidenteel een voordeel op.	346	0	0	0
Lasten					
Bevordering woningbouw.	Voor het bevorderen van de woningbouw en doorstroming op de woningmarkt zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld.	399	140	0	0
Dorpendeal Lathum.	Voor de dorpendeal Lathum zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld. In 2026 resteert nog een incidenteel bedrag van € 227.000.	227	0	0	0
Totaal programma 8		**119**	**0**	**0**	**0**
Totaal saldo incidentele baten minus incidentele lasten		**44**	**6**	**75**	**260**

Toelichting per programma:

Programma 0. Bestuur en ondersteuning

Opbrengst verkoop vastgoed

In de bezuinigingen bij de meerjarenbegroting 2020-2023 is besloten tot het afstoten van gemeentelijk vastgoed. Hiervoor zijn verkopenopbrengsten geraamd. Verkoop van bezit is altijd incidenteel.

Programma 2. Verkeer en vervoer

Begeleiding en advies A12/A15

De kosten voor advies en begeleiding van het project A12/A15 worden gedekt uit een bestemmingsreserve. Het project heeft duidelijk een eenmalig karakter. In 2026 wordt € 100.000 aan kosten begroot. De resterende kosten na 2026 (€ 350.000) zijn nog niet begroot.

Programma 3. Economie

Lokale Ontwikkelstrategie (LOS)

Zevenaar neemt samen met 4 Liemerse gemeenten deel aan de Lokale Ontwikkelstrategie. De kosten worden gedekt door Europese en provinciale subsidie en een bijdrage van de gemeente van € 274.500. Het project loopt van 2023 tot en met 2027 en wordt als incidenteel aangemerkt. Voor de jaren 2026-2027 is nog € 138.000 beschikbaar.

Programma 6. Sociaal domein

Investeringsagenda sociaal domein

In de begroting zijn incidentele uitgaven opgenomen voor het versterking van de sociale basis en de lokale teams. Het gaat in totaal om een bedrag van € 1.600.000 die wordt verdeeld over drie jaar.

Programma 7. Volksgezondheid en duurzaamheid

Duurzaamheid

In de raadsvergadering van 26 januari 2022 is besloten om voor extra inspanningen op het gebied van duurzaamheid een uitvoeringsprogramma 2022-2024 vast te stellen. Hiervoor is vanuit de algemene reserve een reserve duurzaamheid gevormd. In de raadsvergadering van 25 juni 2025 is besloten de periode te verschuiven naar eind 2026. De duur van de lasten is duidelijk en onvoorwaardelijk vastgelegd.

Gemeentebreed soorten management plan (SMP)

De gemeente stelt een bedrag van € 300.000 beschikbaar voor een gemeentebreed SMP (ecologisch onderzoek). Dit onderzoek zal eenmalig voor de gehele gemeente plaatsvinden in 2025 en 2026.

Programma 8. Volksgezondheid, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Opbrengst verkoop vastgoed

In de bezuinigingen bij de meerjarenbegroting 2020-2023 is besloten tot het afstoten van gemeentelijk vastgoed. Hiervoor zijn verkopenopbrengsten geraamd. Verkoop van bezit is altijd incidenteel.

Woningbouw

In de raadvergadering van 3 november 2021 is voor de uitvoering van een plan voor woningbouw voor starters en doorstroming een bedrag van € 3.000.000 beschikbaar gesteld. Hiervoor is uit de algemene reserve een reserve initiatief woningbouw gevormd. De lasten lopen naar verwachting tot 2027.

Dorpendeal Lathum

In de begroting zijn ten laste van het resultaat in 2026 incidentele uitgaven opgenomen voor de ontwikkeling van het masterplan Lathum Later. Dit masterplan valt onder de "Dorpendeal". De lasten hebben een duidelijk eenmalig karakter.

OVERZICHT STRUCTURELE TOEVOEGINGEN EN ONTTREKKINGEN RESERVES

Inleiding

In de bijlage reserves en voorzieningen vindt u een overzicht van de begrote toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Vaak zijn deze toevoegingen en onttrekkingen incidenteel. Structurele toevoegingen en onttrekkingen beïnvloeden het structurele saldo van de begroting. Daarom is in het BBV een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen verplicht gesteld. Hieronder treft u het overzicht aan.

Beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Bedragen x € 1.000

Reserve	2026	2027	2028	2029
Lasten (toevoegingen in reserves)	0	0	0	0
Totaal structurele toevoegingen in reserves	**0**	**0**	**0**	**0**
Baten (onttrekkingen aan reserves)				
Algemene reserve	0	0	0	0
Reserves afschrijvingslasten	878	907	722	722
Totaal structurele onttrekkingen aan reserves	**878**	**907**	**722**	**722**
Saldo toevoegingen minus onttrekkingen	**878**	**907**	**722**	**722**

GEPROGNOSTICEERDE BALANS

Volgens de voorschriften wordt een meerjarig geprognosticeerde balans opgenomen in de begroting. Met het opnemen van deze balans krijgt de raad meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen, en in de financieringsbehoefte. Deze balans moet aansluiten op de balans in de jaarrekening, maar behoeft niet dezelfde mate van detail te kennen.

Activa	1-1-2025	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Materiële vaste activa	145.825	161.301	182.236	192.024	189.331	184.850
Fin. Vaste activa	18.248	20.150	20.281	19.580	18.750	17.997
Voorraden BIE	51.777	40.858	60.092	31.412	35.157	6.404
-/- Verliesvoorziening	-23.566	-32.579	-41.970	-16.374	-21.331	-
Uitzettingen < 1jr	19.008	38.655	17.241	17.241	17.241	24.326
Liquide middelen	2.385	1.000	-	-	356	1.000
Overlopende activa	5.512	5.512	5.512	5.512	5.512	5.512
Totaal activa	**219.189**	**234.897**	**243.392**	**249.395**	**245.016**	**240.089**

Passiva	1-1-2025	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Reserves (Eigen vermogen)	60.062	55.823	51.468	50.530	48.845	49.342
Voorzieningen	13.910	13.857	13.761	13.469	13.954	14.530
Vaste schulden	103.262	123.262	128.262	134.262	140.262	134.262
Vlottende schulden	18.862	18.862	26.808	28.041	18.862	18.862
Overlopende passiva	23.093	23.093	23.093	23.093	23.093	23.093
Totaal passiva	**219.189**	**234.897**	**243.392**	**249.395**	**245.016**	**240.089**

EMU-SALDO

Bij de berekening van het EMU-saldo is rekening gehouden met de primitieve begrotingscijfers.

Centraal Bureau voor de Statistiek
www.cbs.nl/kredo

Berekening EMU-saldo

Gemeente Zevenaar (0299)

	Omschrijving	2025 x € 1.000 Volgens realisatie tot en met sept. 2025, aangevuld met raming resterende periode	2026 x € 1.000 Volgens begroting 2025	2027 x € 1.000 Volgens meerjarenraming in begroting 2025
1.	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-4.239	-4.355	-938
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	15.476	20.935	9.788
3.	Mutatie voorzieningen	-53	-96	-292
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-19.932	9.843	-3.084
5.	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
	Berekend EMU-saldo	**164**	**-35.229**	**-7.934**

ARBEIDSKOSTEN GERELATEERDE VERPLICHTINGEN

In onze begroting hebben wij ramingen opgenomen voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Op grond van de voorschriften mag hiervoor geen voorziening getroffen worden, maar dient hierover wel afzonderlijk informatie in de begroting te worden opgenomen. In onze gemeente gaat het om de volgende post:

- opgebouwde vakantierechten (wettelijk verlof)

Als de arbeidskosten gerelateerde verplichtingen jaarlijks sterk kunnen wisselen dan moet verplicht een voorziening worden gevormd. Hierna lichten wij de systematiek van toevoegingen en onttrekkingen van de volgende posten toe:

- wachtgeldverplichtingen wethouders
- pensioenen wethouders
- bovenwettelijk verlofsparen
- regeling vervroegde uitkering (RVU)
- sociaal plan

OPGEBOUWDE VAKANTIERECHTEN

Per 1 januari 2017 heeft iedere medewerker de beschikking over het Individueel KeuzeBudget (IKB). Het IKB is een budget in geld dat elke medewerker maandelijks kan inzetten voor zelf gekozen doelen. De jaarlijkse vakantietoelage maakt hiervan onderdeel uit. Met het IKB krijgen medewerkers meer keuzevrijheid over de inhoud van hun arbeidsvoorwaardenpakket. De opbouw van het IKB vindt maandelijks plaats van januari tot en met december van een kalenderjaar en wordt uiterlijk in december uitbetaald. De kosten van het IKB zijn daardoor jaarlijks van ongeveer gelijke omvang en zijn in de begroting opgenomen.

WACHTGELDVERPLICHTINGEN WETHOUDERS

Bestuurders hebben geen garantie dat zij na vier jaar hun zetel kunnen behouden. Wethouders hebben na het einde van het wethouderschap het recht op een Appa uitkering (wachtgeld). De wachtgeldverplichtingen van voorgaande colleges worden steeds in de 2e voortgangsrapportage geraamd voor het eerstkomende begrotingsjaar. Eventuele wachtgeldverplichtingen van het huidige college nemen wij op in de begroting op het moment dat tot werkelijke uitbetaling moet worden overgegaan. In de paragraaf weerstandsvermogen van deze begroting hebben wij bij de risico's rekening gehouden met mogelijke wachtgeldverplichtingen.

PENSIOENEN WETHOUDERS

Wethouders bouwen jaarlijks pensioenrechten op. Hiervoor vormen wij een voorziening. In de begroting houden wij in verband met de toename van de rechten jaarlijks rekening met een toevoeging aan deze voorziening.
Over de periode vóór de invoering van het Besluit Begroting en Verantwoording (2004) is geen voorziening voor pensioenen gevormd. Aan voormalige wethouders of hun nabestaanden wordt een pensioenuitkering betaald. Deze lasten zijn in de begroting opgenomen.

VERLOFSPAREN VOOR MEDEWERKERS

In de CAO voor gemeenteambtenaren is opgenomen dat onze medewerkers hun bovenwettelijk verlof kunnen omzetten naar verlofsparen tot maximaal 3600 uur. In tegenstelling tot het wettelijk verlof verjaart het saldo van verlofsparen niet. Aan het eind van het boekjaar storten wij de waarde van het saldo in de nieuw te vormen voorziening voor verlofsparen.

REGELING VERVROEGDE UITTREDING

Wij hebben een voorziening gevormd voor de lasten van de regeling vervroegde uitkering (RVU). Van medewerkers waarmee een overeenkomst is afgesloten, wordt het benodigde bedrag in de voorziening gestort. In de CAO is opgenomen dat vanaf 2024 medewerkers een RVU uitkering kunnen ontvangen. De medewerker gaat uit dienst en ontvangt gedurende 2 jaren voorafgaand aan zijn AOW datum, een uitkering van de gemeente. De uit te keren bedragen brengen wij ten laste van de voorziening.

VOORZIENING SOCIAAL PLAN

In 2023 is het besluit genomen om een organisatieontwikkeling in te gaan. Op basis van het sociaal plan is bij het opmaken van de jaarstukken 2023 de voorziening gevorm en gevoed. De komende jaren worden bedragen onttrokken ten behoeve van salarisgaranties die op basis van het sociaal plan zijn afgegeven.

BIJLAGEN

OVERZICHT MUTATIES MEERJARENBEGROTING

In deze bijlage presenteren wij alle voorgestelde wijzigingen in deze begroting per programma.

BEGROTINGSMUTATIES:

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
0. Bestuur en ondersteuning				
Actualisatie budget afschrijvingen	-12	-24	-24	12
Actualisatie budget rentelasten	-449	-1.531	-455	-253
Actualisatie budget salarissen en overhead grondexploitaties	160	103	48	-33
Actualisatie salarissen ambtelijke organisatie 2026	0	0	0	0
Budgetmutaties lasten/baten sportbedrijf	51	51	51	51
Actualisatie budget loon- en prijsontwikkeling (Indexering)	-663	-803	-803	-803
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	-39	-39	-39	-39
Actualisatie investering wegen revitalisering index	0	140	140	140
Budgetmutatie zorgkosten Wmo en jeugd	1.118	1.118	1.118	1.118
Investering duurzame vervanging dakbedekking en zonnepanelen Turmac Cultuurfabriek	-61	-22	-22	-22
Inzet algemene reserve	2.148	0	0	0
Actualisatie budget openbare werken in verband leasekosten	-3	-6	-6	-6
Actualisatie budget salarissen college B&W	0	0	0	0
Actualisatie budget vastgoed Raadhuisplein 1D	0	-20	-20	-20
Actualisatie budget vergoedingen raadsleden	0	0	0	0
Bijdrage aan het fonds VNG / GGU / gezamenlijke gemeentelijke activiteiten	-45	-45	-45	-45
Budgetmutatie bestuurlijke kosten gemeenteraadsverkiezingen en nieuwe raadsperiode	-28	0	0	0
Budgetmutatie doorontwikkeling Turmac Cultuurfabriek	-60	0	0	0
Budgetmutatie gemeenteraadsverkiezingen	-60	0	0	0
Contributie Vereniging Nederlandse Riviergemeenten en Vereniging van Gelderse Gemeenten	-5	-5	-5	-5
BA0 Beleidsmatige aanpassingen	-675	-1.725	-2.635	-3.170
BA01 Taakstelling ambtelijk apparaat	100	100	100	100
BA11 en BA16 Jeugdhulp met verblijf	-150	-150	-150	-150
BA17 en BA08 Zevenaar Doet	225	0	0	0
FT0 Financieel technische maatregelen	-1.632	-1.932	-1.932	-1.932
FT01 Brandverzekeringen	0	150	150	150

FT02 Onvoorzien verlagen	25	25	25	25
FT04 Afschrijvingstermijn van gebouwen aanpassen	85	85	85	85
FT12 Invoeren projectfinanciering	225	225	225	225
IV0 Inkomstenverhogende maatregelen	-828	-1.083	-1.538	-1.793
IV03 Parkeerbelasting	300	300	500	500
IV04 Huwelijken	10	10	10	10
2. Verkeer, vervoer en waterstaat				
Actualisatie budget afschrijvingen	0	0	0	-92
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	-11	-11	-11	-11
Actualisatie investering rotonde Platanenlaan - Ringbaan	0	-11	-11	-11
Actualisatie investering wegen revitalisering index	0	-137	-137	-137
Actualisatie budget gladheidsbestrijding	-14	-14	-14	-14
Actualisatie budget kleine maatregelen mobiliteitsprogramma Zevenaar	-40	-40	-40	-40
3. Economie				
Actualisatie budget salarissen en overhead grondexploitaties	5	5	5	5
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	-3	-3	-3	-3
Actualisatie budget opstellen omgevingsprogramma economie	-25	-25	0	0
IV05 Toeristenbelasting	62	106	150	194
4. Onderwijs				
Actualisatie budget afschrijvingen	55	13	210	198
Budgetmutaties gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs	1	0	-503	-508
Actualisatie budget reserve vervangende nieuwbouw De Wissel	0	0	-125	1
Actualisatie investering vervangende nieuwbouw De Wissel	0	0	0	-126
Budget tijdelijke uitbreiding De Trompetter inclusief onderwijsleerpakket	-140	-218	-218	-218
FT04 Afschrijvingstermijn van gebouwen aanpassen	400	400	400	400
5. Sport, cultuur en recreatie				
Actualisatie budget afschrijvingen	0	0	0	8
Actualisatie budget rentelasten	2	2	1	1
Budgetmutaties lasten/baten sportbedrijf	-51	-51	-51	-51
Actualisatie investering wegen revitalisering index	0	-3	-3	-3

Actualisatie budget onderhoud klompenpaden	-23	-23	-23	-23
BA04 Cultuurpresentatie	35	35	35	35
FT04 Afschrijvingstermijn van gebouwen aanpassen	65	65	65	65
6. Sociaal domein				
Budgetmutatie zorgkosten Wmo en jeugd	-1.118	-1.118	-1.118	-1.118
BA09 Maatschappelijk werk op school	-230	-230	-230	-230
BA10 Minimabeleid	110	165	165	165
BA11 en BA16 Jeugdhulp met verblijf	650	1.150	1.650	2.150
BA13 Arbeidsparticipatie	0	0	250	250
BA14 Huishoudelijke ondersteuning	35	170	205	240
BA15 Huishoudelijke ondersteuning Was- en strijkservice gelijk aan HHM normenkader	0	360	485	485
BA17 en BA08 Zevenaar Doet	-100	125	125	125
FT06 Structureel vervallen uitvoeringsagenda	287	287	287	287
FT07 Samenkracht en burgerparticipatie	25	25	25	25
FT08 Arbeidsparticipatie	0	150	150	150
FT09 Verlagen budget woonvoorzieningen	130	130	130	130
FT10 PGB Wmo	150	150	150	150
FT11 PGB Jeugd	150	150	150	150
IV06 Gehandicaptenparkeerkaarten	6	13	20	27
7. Volksgezondheid en milieu				
Actualisatie budget afschrijvingen	0	0	0	-51
Actualisatie budget rentelasten	61	60	60	60
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	53	53	53	53
Investering duurzame vervanging dakbedekking en zonnepanelen Turmac Cultuurfabriek	0	0	0	0
Inzet reserve riolering	0	0	0	0
FT03 Exploitatielasten duurzaamheid	90	90	90	90
IV07 Lijkbezorgingsrechten	13	13	13	13
IV08 Rioolheffing	204	408	612	816
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
Actualisatie budget rentelasten	-1	46	56	72
Actualisatie budget salarissen en overhead grondexploitaties	4	4	4	4
Actualisatie budget uitvoeringskosten Omgevingswet	-212	0	0	0
Actualisatie budget vervolgfase Lathum Later	-227	0	0	0

Actualisatie investering realisatie rivierklimaatpark	0	0	43	-10
IV09 Omgevingsleges	233	233	233	233
Totaal mutaties	**367**	**-2.554**	**-1.887**	**-1.918**

OVERZICHT MUTATIES TOT DE MEERJARENBEGROTING

Hieronder treft u een overzicht aan met begrotingswijzigingen die in de stand 'mutaties tot de meerjarenbegroting 2026-2029' zijn opgenomen. Dit zijn begrotingswijzigingen die tussen de laatste rapportage en deze meerjarenbegroting separaat door uw raad zijn vastgesteld en begrotingswijzigingen die puur administratief van aard zijn. De wijzigingen hieronder betreffen met name deze laatste categorie. Per saldo moeten de administratieve wijzigingen budgettair neutraal zijn. Zij mogen het resultaat niet beïnvloeden. Het gaat veelal om budgetverschuivingen en dergelijke. Raadsbesluiten kunnen wel leiden tot een wijziging in het resultaat.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
0. Bestuur en ondersteuning				
Aanvullende doorbelasting salarissen naar taakvelden fysiek domein	-188	-188	-188	-188
Actualisatie rentelasten naar taakvelden	196	1.179	174	-80
Aframen huidige doorbelastingen salarissen 2026 e.v.	-18.346	-18.346	-18.346	-18.346
Budgetmutatie bijdrage onderhoud beheer systeem van OW aan I&A budget	0	0	0	0
Doorbelasting materieel openbare werken	47	64	51	65
Doorbelasting salarissen 2026 naar taakvelden	19.241	19.241	19.241	19.241
Doorbelasting salarissen ten laste van projecten	0	0	0	0
Fractievergoedingen	0	0	0	0
Toekennen indexatie 2026	2.168	2.168	2.168	2.168
Van nieuw beleid salarissen naar regulier	-23	-23	-23	-23
1. Veiligheid				
Aanvullende doorbelasting salarissen naar taakvelden fysiek domein	-121	-121	-121	-121
Actualisatie rentelasten naar taakvelden	6	-1	5	7
Aframen huidige doorbelastingen salarissen 2026 e.v.	1.177	1.177	1.177	1.177
Doorbelasting materieel openbare werken	-1	-1	-1	-1
Doorbelasting salarissen 2026 naar taakvelden	-1.261	-1.261	-1.261	-1.261
Toekennen indexatie 2026	-7	-7	-7	-7
2. Verkeer, vervoer en waterstaat				
Aanvullende doorbelasting salarissen naar taakvelden fysiek domein	140	140	140	140
Actualisatie rentelasten naar taakvelden	5	-264	-22	16
Aframen huidige doorbelastingen salarissen 2026 e.v.	2.766	2.766	2.766	2.766
Doorbelasting materieel openbare werken	-7	-10	-8	-10
Doorbelasting salarissen 2026 naar taakvelden	-2.915	-2.915	-2.915	-2.915
Doorbelasting straatreiniging	-3	-4	-4	-5

Toekennen indexatie 2026	-138	-138	-138	-138

3. Economie				
Aanvullende doorbelasting salarissen naar taakvelden fysiek domein	-30	-30	-30	-30
Actualisatie rentelasten naar taakvelden	0	-1	-2	1
Aframen huidige doorbelastingen salarissen 2026 e.v.	630	630	630	630
Doorbelasting materieel openbare werken	-1	-1	-1	-1
Doorbelasting salarissen 2026 naar taakvelden	-653	-653	-653	-653
Toekennen indexatie 2026	-3	-3	-3	-3

4. Onderwijs				
Actualisatie rentelasten naar taakvelden	91	-193	218	290
Aframen huidige doorbelastingen salarissen 2026 e.v.	360	360	360	360
Doorbelasting Kulturhus De Brede Blik	16	16	16	16
Doorbelasting salarissen 2026 naar taakvelden	-373	-373	-373	-373
Toekennen indexatie 2026	-18	-18	-18	-18

5. Sport, cultuur en recreatie				
Aanvullende doorbelasting salarissen naar taakvelden fysiek domein	56	56	56	56
Actualisatie rentelasten naar taakvelden	3	-60	-4	16
Aframen huidige doorbelastingen salarissen 2026 e.v.	2.371	2.371	2.371	2.371
Doorbelasting Kulturhus De Brede Blik	-21	-21	-21	-21
Doorbelasting materieel openbare werken	-28	-37	-30	-38
Doorbelasting salarissen 2026 naar taakvelden	-2.449	-2.449	-2.449	-2.449
Toekennen indexatie 2026	-432	-432	-432	-432

6. Sociaal domein				
Actualisatie rentelasten naar taakvelden	0	-9	-1	1
Aframen huidige doorbelastingen salarissen 2026 e.v.	6.535	6.535	6.535	6.535
Doorbelasting Kulturhus De Brede Blik	4	4	4	4
Doorbelasting materieel openbare werken	0	0	0	0
Doorbelasting salarissen 2026 naar taakvelden	-6.943	-6.943	-6.943	-6.943
Toekennen indexatie 2026	-1.646	-1.646	-1.646	-1.646
Van nieuw beleid salarissen naar regulier	23	23	23	23

7. Volksgezondheid en milieu				
Aanvullende doorbelasting salarissen naar taakvelden fysiek domein	33	33	33	33

Actualisatie rentelasten naar taakvelden	30	-247	40	143
Aframen huidige doorbelastingen salarissen 2026 e.v.	1.785	1.785	1.785	1.785
Doorbelasting materieel openbare werken	-10	-14	-11	-14
Doorbelasting salarissen 2026 naar taakvelden	-1.830	-1.830	-1.830	-1.830
Doorbelasting straatreiniging	3	4	4	5
Toekennen indexatie 2026	53	53	53	53
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
Aanvullende doorbelasting salarissen naar taakvelden fysiek domein	110	110	110	110
Actualisatie rentelasten naar taakvelden	-332	-404	-408	-393
Aframen huidige doorbelastingen salarissen 2026 e.v.	2.720	2.720	2.720	2.720
Doorbelasting salarissen 2026 naar taakvelden	-2.818	-2.818	-2.818	-2.818
Doorbelasting salarissen ten laste van projecten	0	0	0	0
Toekennen indexatie 2026	22	22	22	22
Totaal mutaties	**0**	**0**	**0**	**0**

MEERJARENINVESTERINGSPLAN

In het meerjareninvesteringsplan vermelden wij de voor de komende vier jaren geplande investeringen. Het meerjareninvesteringsplan is bedoeld voor de bewaking van de planning en de voortgang van deze investeringen. De wijzigingen hebben vooral betrekking op de fasering van de investeringen die in het meerjareninvesteringsplan zijn opgenomen en daarmee op de raming van de lasten in de meerjarenbegroting. Het meerjareninvesteringsplan wordt jaarlijks geactualiseerd en vastgesteld bij de begroting.
In de 2e Voortgangsrapportage en de jaarstukken nemen wij het investeringsoverzicht op. In dit overzicht geven wij de stand van zaken weer van de beschikbaar gestelde en lopende investeringen.

Hierna presenteren wij het bijgestelde meerjareninvesteringsplan voor de jaren 2026-2029. Voor de toelichting op de geplande investeringen verwijzen wij u naar de betreffende programma's bij het onderdeel 'Wat kost het?'.

In onderstaande tabel is een kolom 'separaat voorstel' opgenomen. Wanneer in deze kolom een 'ja' is ingevuld dan komen wij bij u terug met een separaat raadsvoorstel.

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000)				
		2025	2026	2027	2028	2029
Aanbrengen zonnepanelen brandweerkazerne Zevenaar		38	0	0	0	0
Bouw toiletvoorziening Breuly		26	0	0	0	0
Citroen Jumpy V-30-LLD (481)		45	0	0	0	0
Heftruck Toyota		25	0	0	0	0
Invullen gebouw Raadhuisplein 1		175	0	0	0	0
Iveco V-05-DRX (373)		15	0	0	0	0
Iveco VZF-30-B (364) begraven		55	0	0	0	0
Machinepark OW		32	0	0	0	0
Mercedes Sprinter Pick-up		63	0	0	0	0
Pand Dorpsstraat 33 Angerlo		74	0	0	0	0
Raadzaal inrichting en installaties		100	0	0	0	0
Rioolcombi (kolkenzuiger)		400	0	0	0	0
Service auto VW transporter		102	0	0	0	0
Tractor MF		75	0	0	0	0
Verduurzaming brandweerkazerne Zevenaar		3	0	0	0	0
Verduurzaming Musiater		638	0	0	0	0
Vervangen Servicewagen 468 VJ-092-F		34	0	0	0	0
vervangen VW Crafter bus (355)		61	0	0	0	0
vervangen VW crafter/kipper (356)		88	0	0	0	0
vervangen VW Crafter/kipper (357)		88	0	0	0	0
Vervanging dak Turmac (TCF)		0	1.337	0	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2024		32	0	0	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2025		144	0	0	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2026		0	341	0	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2027		0	0	329	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2028		0	0	0	141	0
Vervanging zonnepanelen warmtep. gemeentewerf ZVN		58	0	0	0	0

Vloeistoftank 32000 liter		33	0	0	0	0
Vrachtauto 210 MAN TGL (30-BJP-5)		0	80	0	0	0
Vrachtwagen DAF CF75		410	0	0	0	0
Werkplekken Turmac kantoorgebouw		50	0	0	0	0
Totaal programma 0.		**2.864**	**1.758**	**329**	**141**	**0**

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2025	2026	2027	2028	2029
Geen investeringen voor dit programma.						
Totaal programma 1.		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2025	2026	2027	2028	2029
Ambities wegen 2025		30	0	0	0	0
Ambities wegen 2026		0	30	0	0	0
Ambities wegen Angerlo		9	0	0	0	0
Ambities wegen Lobith-Zuid		23	8	0	0	0
Edisonstraat - planvorming herinrichting		50	45	0	0	0
Fietspadstrooier		50	0	0	0	0
Gebiedsopgave Babberich met Witte Kruis	JA	335	185	250	1.000	0
Geitenwaard - fietspad		99	0	0	0	0
Herinr. voorterrein Turmac Cultuurf. en ged Kerkst		17	0	0	0	0
Herinrichting Kop van Tolkamer		455	0	0	0	0
Herinrichting Markt Zevenaar		130	0	0	0	0
Herinrichting Muldershof		22	0	0	0	0
Herinrichting park.plaatsen centrum/babberichseweg		248	0	0	0	0
Iveco V-06-DRX (374)		4	0	0	0	0
Kleine vrachtwagen 358 VW Crafter VBN-379-K		0	43	0	0	0
Lobith-Noord wegen: duurzaam en circulair		220	0	0	0	0
Monitoring geluid/fijnstof/trillingen A12/A15		0	0	0	84	0
Pannerden wegen: duurzaam en circulair		110	0	0	0	0
Planvorming herinrichting Doesburgsweg		0	0	96	0	0
Planvorming herinrichting Mercurion		0	0	0	0	71
Reconstructie Arnhemseweg/Methen en Ringbaan-Noord		-5	0	0	0	0
Revitalisatie dijken		74	100	200	0	0
Revitalisatie Nieuwstraat Pannerden		21	0	0	0	0
Revitalisatie Parkeerdek Masiusplein Zevenaar		525	0	0	0	0
Revitalisatie wegen Angerlo		50	0	0	0	0
Revitalisatie wegen Bijlanseweg Tolkamer		400	200	0	0	0
Revitalisatie wegen Bloemenkamp		432	0	0	0	0
Revitalisatie wegen Lobith-Noord		132	1.004	1.000	0	0
Revitalisatie wegen Lobith-Noord 26 / 22-24		0	2.427	0	0	0
Revitalisatie wegen Lobith-Zuid		214	110	0	0	0
Revitalisatie wegen Lobith-Zuid 26 / 22-24		0	508	0	0	0
Revitalisatie wegen Pannerden		123	1.600	0	0	0
Revitalisatie wegen Schrijvershoek		200	302	505	0	0
Revitalisatie wegen Schrijvershoek 26 / 22-24		0	1.167	0	0	0

Revitalisatie wegen Spijk	74	0	0	0	0
Rotonde Platanenlaan - Ringbaan	0	672	0	0	0
Snelfietsroute F12 - traject 7 en 9	1.203	0	0	0	0
Spoorverdubbeling - advies en planvorming	77	0	0	0	0
Straatmeubilair 2025	50	0	0	0	0
Straatmeubilair 2026	0	71	50	0	0
Straatmeubilair 26 / 22-24 index	0	30	0	0	0
Veegtruck	100	0	0	0	0
Veegwagen 27-BPR-5	71	0	0	0	0
Veegwagen 86-BNS-3	65	0	0	0	0
Verkeersregelinstallaties 2023	23	0	0	0	0
Verkeersregelinstallaties 2024	110	0	0	0	0
Verkeersregelinstallaties 2025	115	0	0	0	0
Verkeersregelinstallaties 2026	0	120	0	0	0
Verlichting duurzaam en circulair 2023	30	0	0	0	0
Verlichting duurzaam en circulair 2024	60	0	0	0	0
Verlichting duurzaam en circulair 2025	80	0	0	0	0
Verlichting duurzaam en circulair 2026	0	70	0	0	0
Vervangen armaturen 2026	0	250	0	0	0
Vervangen BOV 2016-2025 armatu-ren 2025	237	0	0	0	0
Vervangen BOV 2016-2025 masten 2025	196	0	0	0	0
Vervangen brug Eltenseweg	315	335	0	0	0
Vervangen grote zoutsproeier Epoke (GH-3)	65	0	0	0	0
Vervangen grote zoutsproeier Epoke (GH-7)	65	0	0	0	0
Vervangen masten 2026	0	160	0	0	0
Vervanging fietstunnel onder de weg 7Poort	286	261	0	0	0
Voetgangersoversteekplaatsen parkeerring	92	0	0	0	0
Voetpad K03 Ringbaan Noord / K04 Hekke	30	0	0	0	0
Witte Kruis - onderzoek Plan, MER	91	0	0	0	0
Zoutsilo	37	0	0	0	0
Totaal programma 2.	**7.440**	**9.698**	**2.101**	**1.084**	**71**

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2025	2026	2027	2028	2029
Herinrichten Edisonstraat/Doesburgseweg		0	0	400	350	0
Raadhuisplein - herinrichten		5	0	0	0	0
Toekomstbest. bedrijventerrein Hengelder&Tatelaar		223	210	0	0	0
Toekomstbestendig bedr.terrein Lobith-Halve Maan		0	250	250	0	0
Zevenaar - bruisend maken centrum		43	0	0	0	0
Totaal programma 3.		**271**	**460**	**650**	**350**	**0**

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2025	2026	2027	2028	2029
Aanpassing locaties Liemers College (VO)	JA	3.500	0	0	0	0
Bouwkundige aanpassing ds. Jonkerschool		25	0	0	0	0
Bouwvoorbereiding basisschool de Wissel	JA	250	0	0	0	0
Brede school Groot Holthuizen - 1e inrichting/olp		278	0	0	0	0
Carrousel/Maatjes verbouw - aanpassing		147	0	0	0	0

Haalbaarheidsonderz huisv de Tamboerijn/de Wissel		64	150	0	0	0
Herstel dak en kozijnen basisschool de Bem		50	0	0	0	0
Renovatie in div. schoolgebouwen		17	0	0	0	0
Vervangende nieuwbouw De Tamboerijn	JA	0	230	245	2.150	2.150
Vervangende nieuwbouw De Wissel	JA	0	3.460	2.830	0	0
Voorbereiding verv.nieuwb./renovatie Herenmaten	JA	250	0	0	0	0
Totaal programma 4.		**4.581**	**3.840**	**3.075**	**2.150**	**2.150**

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2025	2026	2027	2028	2029
Afvalbakken		60	0	0	0	0
Beregeningsinstallaties sportvelden		-2	0	0	0	0
Duurzaam materieel speelvoorzieningen 2024		20	0	0	0	0
Duurzaam materieel speelvoorzieningen 2025		30	0	0	0	0
Duurzaam materieel speelvoorzieningen 2026		0	30	0	0	0
Gimbornhof		84	0	0	0	0
Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar		201	0	0	0	0
Hittestress maatregelen 2026		0	37	0	0	0
Hittestress maatregelen Bloemenkamp		99	0	0	0	0
Hittestress maatregelen Lobith-Noord		5	10	17	0	0
Hittestress maatregelen Lobith-Zuid		19	6	0	0	0
Hittestress maatregelen Schrijvershoek		3	9	15	0	0
Hondenloslooopterreinen		140	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen 2023		1	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen 2024		82	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen 2025		100	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen 2026		0	100	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen Lobith-N		14	10	10	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen Lobith-Z		19	6	0	0	0
Impuls aantrekkelijk groen Bloemenkamp		25	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk groen Kop van Tolkamer		30	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk groen Schrijvershoek		0	10	20	0	0
Led verlichting sportvelden		-2	0	0	0	0
Maailaadwagen (637)		65	0	0	0	0
Reguliere vervanging bomen 2023		7	0	0	0	0
Reguliere vervanging bomen 2024		160	0	0	0	0
Reguliere vervanging bomen 2025		160	0	0	0	0
Reguliere vervanging bomen 2026		0	160	0	0	0
Reguliere vervanging groen 2023		345	0	0	0	0
Reguliere vervanging groen 2024		328	0	0	0	0
Reguliere vervanging groen 2025		400	0	0	0	0
Reguliere vervanging groen 2026		0	400	0	0	0
Reguliere vervangingen bomen Angerlo		8	0	0	0	0
Reguliere vervangingen bomen Bloemenkamp		25	0	0	0	0
Reguliere vervangingen bomen Kop van Tolkamer		25	0	0	0	0
Reguliere vervangingen bomen Lobith-Noord		4	10	20	0	0
Reguliere vervangingen bomen Lobith-Zuid		19	6	0	0	0
Reguliere vervangingen bomen Schrijvershoek		0	25	60	0	0

Reguliere vervangingen groen Angerlo	7	0	0	0	0
Reguliere vervangingen groen Bloemenkamp	55	0	0	0	0
Reguliere vervangingen groen Kop van Tolkamer	30	0	0	0	0
Reguliere vervangingen groen Lobith-Noord	10	20	60	0	0
Reguliere vervangingen groen Lobith-Zuid	34	11	0	0	0
Reguliere vervangingen groen Schrijvershoek	0	25	60	0	0
Uitbreiding bomen 2025	100	0	0	0	0
Uitbreiding bomen 2026	100	0	0	0	0
Vervanging speeltoestellen 2024	243	0	0	0	0
Vervanging speeltoestellen 2025	281	0	0	0	0
Vervanging speeltoestellen 2026	0	268	0	0	0
Vervanging speeltoestellen 2027	0	0	260	0	0
Vervanging speeltoestellen Bloemenkamp	39	0	0	0	0
Vervanging speeltoestellen Lobith-Noord	0	10	20	0	0
Vervanging speeltoestellen Lobith-Zuid	19	6	0	0	0
Vervanging speeltoestellen Schrijvershoek	0	10	15	0	0
Totaal programma 5.	**3.392**	**1.169**	**557**	**0**	**0**

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000)				
		2025	2026	2027	2028	2029
Aankoop pand Stationsplein 4 Zevenaar		308	0	0	0	0
Totaal programma 6.		**308**	**0**	**0**	**0**	**0**

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000)				
		2025	2026	2027	2028	2029
18 containers voor luiers en incontinentiemat.		121	0	0	0	0
Bloemenkamp: vernieuwen rioolstelsel etc.		1.963	0	0	0	0
Gemalen bouwkundig 2024		228	0	0	0	0
Gemalen bouwkundig 2025		109	0	0	0	0
Gemalen mechanisch/elektrisch en IBA's 2023		236	0	0	0	0
Gemalen mechanisch/elektrisch en IBA's 2024		368	170	0	0	0
Gemalen mechanisch/elektrisch en IBA's 2025		148	31	0	0	0
Giesbeek - revitalisering		161	0	0	0	0
Invest. duurzaamheidsmaatregelen eigen org. 2024		35	0	0	0	0
Invest. duurzaamheidsmaatregelen eigen org. 2026		0	400	0	0	0
Kia EV3 4-TXN-62 (480)		35	0	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen 2026		0	32	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen Bloemenkamp		324	0	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen Lobith-Noord		0	25	40	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen Lobith-Zuid		98	33	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen plein Didamsestraat		166	100	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen Schrijvershoek		0	25	27	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen Zevenaar		132	150	0	0	0
Klimaatadaptieve mtrg Bloemenk, Schrijversh, Oud Z		145	0	0	0	0
Klimaatadaptieve mtrg Lobith, Tolkamer, Pannerden		145	0	0	0	0
Kop van Tolkamer: vernieuwen riool-stelsel etc.		192	0	0	0	0
Lathum (Koestraat): vernieuwen rioolstelsel etc.		109	0	0	0	0
Lobith-Noord: vernieuwen riool-stelsel etc.		2.372	3.151	3.500	0	0

Marktplein Lobith-Zuid: vernieuwen riool-stelsel	804	152	0	0	0
Methen en Heerenmäten - bouwkundig deel gemalen	134	0	0	0	0
Methen en Heerenmäten: vrijverval riool	200	0	0	0	0
Minigemalen 2025	97	0	0	0	0
Minigemalen 2026	0	67	0	0	0
Ondergrondse restafvalcontainers	10	0	0	0	0
Pannerden: vernieuwen rioolstelsel etc.	546	0	0	0	0
Renovatie 2025	250	0	0	0	0
Renovatie 2026	0	250	0	0	0
Schrijvershoek: vernieuwen rioolstelsel etc.	953	1.425	2.000	0	0
Verduurzaming dak Turmac (TCF)	0	500	0	0	0
Vervangen oeverbeschoeiing 2024	50	0	0	0	0
Vervangen oeverbeschoeiing 2025	100	0	0	0	0
Vervangen oeverbeschoeiing 2026	0	50	0	0	0
Vervangen VW Transporter (1128)	0	0	0	80	0
Totaal programma 7.	**10.231**	**6.561**	**5.567**	**80**	**0**

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2025	2026	2027	2028	2029
Grondverwerving binnen Wvg-locaties		16.500	0	0	0	0
Realiseren rivierklimaatpark		75	0	1.500	0	0
Voorbereidingskrediet Dijkweg e.o. Oud-Zevenaar		57	0	0	0	0
Voorbereidingskrediet Groot Holthuizen Veld A		157	0	0	0	0
Voorbereidingskrediet Groot Holthuizen Veld B		162	0	0	0	0
Voorbereidingskrediet Reisenakker Zevenaar		157	0	0	0	0
Voorbereidingskrediet Witte Kruis e.o. Babberich		166	0	0	0	0
Totaal programma 8.		**17.274**	**0**	**1.500**	**0**	**0**
Totaal alle programma's		**46.361**	**23.486**	**13.779**	**3.805**	**2.221**

RESERVES EN VOORZIENINGEN

Algemene reserve (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2025	2026	2027	2028	2029
9000	Algemene reserve	38.867	36.456	34.068	34.068	34.068
Totaal	**algemene reserve**	**38.867**	**36.456**	**34.068**	**34.068**	**34.068**

Bestemmingsreserves (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2025	2026	2027	2028	2029
9010	Uitvoeringskosten TOZO	202	202	202	202	202
9017	Afval	256	384	384	384	384
9018	Riolering	644	644	440	440	440
9047	Onderhoud gebouwen	66	0	0	0	0
9049	Zevenaar Doet	0	0	150	75	0
9054	Duurzaamheid	1.368	951	0	0	0
9056	Woningbouw	2.097	539	140	0	0
9058	Achterstand groen	387	0	0	0	0
9059	Advies en begeleiding project A12/A15	494	394	294	294	294
9073	Opvang en begeleiding Oekraïners	230	130	0	0	0
Totaal	**bestemmingsreserves**	**5.744**	**3.244**	**1.610**	**1.395**	**1.320**

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2025	2026	2027	2028	2029
9006	Revitalisering Tatelaar fase 2	500	500	500	483	467
9007	Werkzaamheden gemeentehuis	492	480	467	455	442
9012	Snelfietsroute F12	393	392	384	375	367
9027	Balansverkorting	125	120	115	110	105
9028	Onderwijshuisvesting	261	251	242	232	222
9029	Basisschool 't Scathe	1.834	1.776	1.717	1.658	1.599
9034	De Cirkel/De Duim	551	524	496	469	441
9035	Sportvelden RKPSC	51	43	34	26	17
9036	Fietspad Geitenwaard	100	100	98	95	93
9037	Herinrichting Tengnagelwaard	48	47	46	44	43
9038	Speelvoorzieningen kinderen met beperking	100	93	87	80	73

9039	Brede Blik Giesbeek	1.009	938	866	794	722
9040	Verbouw nieuwbouw gemeentehuis	936	856	775	695	614
9051	Herinrichting Muldershof	565	565	551	537	523
9052	Herinrichting Markt Zevenaar	375	375	363	351	339
9053	Vervangende nieuwbouw de Wissel	6.500	6.500	6.500	6.500	6.500
9055	Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar	166	166	160	155	149
9057	Sportaccommodaties	1.158	1.082	1.006	930	853
9061	Ledverlichting sportterreinen	760	760	710	659	608
9062	Beregeningsinstallatie sportvelden	307	307	287	266	246
9064	IHP 2007 Lindehagen/Tamboerijn	275	275	220	165	110
9065	Aanpassing tijdelijke huisvesting Platanenlaan	0	0	0	0	0
9066	Rioolcombi (kolkenzuiger)	400	400	360	320	280
9067	Vervanging hardware werkplekken	276	184	92	0	0
9068	Vervanging hardware werkplekken 2022	24	12	0	0	0
9069	Vervanging hardware werkplekken 2023	300	219	137	56	56
9070	Vervanging hardware werkplekken 2024	252	252	175	98	21
9071	Vervanging hardware werkplekken 2025	192	192	156	120	83
9072	Vervanging software centrale afsluiting parkeren	34	22	11	0	0
9074	Verduurzaming dak Turmac (TCF)	0	0	500	475	450
Totaal	**bestemmingsreserves afschrijvingslasten**	**17.987**	**17.431**	**17.053**	**16.146**	**15.424**

Voorzieningen (stand per 1 januari)						**(Bedragen x € 1.000)**
Nummer	**Naam**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
8002	Pensioenen wethouders	2.483	2.461	2.435	2.409	2.384
8004	Onderhoud gebouwen	2.138	2.491	2.331	2.293	2.867
8006	Openbare verlichting	181	170	203	236	269
8007	Wegen	2.675	2.165	2.461	2.757	3.053
8008	Bruggen	172	202	157	111	66
8009	Begraafplaatsen	106	87	92	96	101
8010	Riolering	5.452	5.439	5.370	4.945	4.684
8013	Wachtgelden wethouders	80	0	0	0	0
8014	Verlofsparen	306	406	406	406	406
8015	Voorziening regeling vervroegde uitkering (RVU)	192	272	181	91	0
8016	Sociaal plan	125	85	45	45	45
8017	Afval	0	80	80	80	80

Totaal	**voorzieningen**	**13.910**	**13.857**	**13.761**	**13.469**	**13.955**

OVERZICHT BELEIDSINDICATOREN

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2026	Begroting 2029
Programma 0. Bestuur en ondersteuning					
Apparaatskosten (in € per inwoner)				934,00	934,00
	De beleidsindicatoren van dit programma (apparaatskosten, bezetting, externe inhuur, formatie en overhead) zijn niet opgenomen op waarstaatjegemeente.nl. Daarom zijn niet alle waardes gevuld. De apparaatskosten zijn becijferd door een totaaltelling van salarissen, inhuur, P&O, huisvesting, intern beheer en I&A. Wordt uitgedrukt in € per inwoner.				
Bezetting (aantal Fte per 1.000 inwoners)				7,70	7,80
	De bezetting per 31-12-2024 bedraagt 341 fte, uitgedrukt per 1.000 inwoners is dat 7,58. De bezetting met eigen medewerkers is de afgelopen jaren (2022-2025) toegenomen. Dit houdt verband met uitbreiding van de formatie, gehonoreerd in eerdere meerjarenbegrotingen. We zetten in op meer invulling door eigen medewerkers en dus een hogere (vaste) bezetting.				
Externe inhuur (kosten in % totale loonsom en inhuur externen)				30,00	28,00
	Het gaat hier om het bedrag van de totale inhuur als % van de loonsom. De inhuur is inclusief inhuur ten laste van projecten, GREX, investeringen en inclusief inhuur wegens ziekte. De externe inhuur is als gevolg van inhuur op projecten en vacatures in de reguliere formatie hoger dan ons streefcijfer. In de huidige krappe arbeidsmarkt is het lastig om personeel aan te trekken. Om het werk toch gedaan te krijgen, zijn we genoodzaakt externe inhuur in te zetten. De verhouding tussen externe inhuur en de inzet van eigen medewerkers loopt verder uiteen. Dit leidt tot een hoog percentage.				
Formatie (aantal Fte per 1.000 inwoners)				8,62	8,62
	De vastgestelde formatie per 01-01-2025 voor het begrotingsjaar 2026 is 388 fte. Dit is inclusief nieuw toegekende formatie voor de uitvoering van het collegeprogramma 2022-2026. In deze indicator wordt de formatie uitgerekend per 1.000 inwoners. Afhankelijk van veranderingen en ontwikkelingen in het takenpakket van gemeenten in de nabije toekomst kan deze indicator wijzigen.				

Overhead (in % van totale lasten)

			10,61	10,61

Het totaal van de loonkosten, kosten van ICT, P&O, facilitaire zaken, huisvesting en overige overhead wordt uitgedrukt in een % van de totale lasten. De berekening van overhead sluit aan bij het taakveld 0.4 overhead.
De gevolgen van diverse organisatorische en externe ontwikkelingen zoals datasturing, informatisering & automatisering, gehonoreerde uitbreiding van formatie en organisatieontwikkeling zijn meegenomen in de overhead.

Programma 1. Veiligheid

Diefstal uit woningen (aantal per 1.000 inwoners)

2024	1,20	0,80	0,50	0,50

We zitten al behoorlijk laag in Zevenaar ten opzichte van het Gelders gemiddelde. Samen met de buurtwhatsappgroepen, politie en gezamenlijke acties proberen we inwoners te waarschuwen voor inbraken.

Drugsdelicten: drugsvervaardiging, -handel en -bezit (aantal per 10.000 inwoners)

2024	6,15	8,21	6,31	6,31

Dit is een KPI die aansluit bij de prioritering uit de Integrale Veiligheidsagenda (2023-2026). Het is geen verplichte BBV-indicator. Het vervaardigen, handelen en bezitten van drugs is strafbaar gesteld als misdrijf. Het aantal door de politie geregistreerde drugsdelicten in Zevenaar ligt iets boven het Gelders gemiddelde. Het streven is om naar het Gelders gemiddelde te dalen. We zetten met onze preventieve ondermijningsaanpak in op het voorkomen van (o.a.) drugsdelicten, maar in ons gebied is het zeker een probleem waar we mee te maken hebben.

Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)

2024	3,50	2,30	2,20	2,00

Zevenaar scoort sterk onder het Gelders gemiddelde. We blijven sturen op een verdere daling van het aantal geweldmisdrijven.

Politieregistraties overlast door verward persoon (aantal per 10.000 inwoners)

2024	80,00	46,00	35,00	35,00

Dit is een KPI die aansluit bij de prioritering uit de Integrale Veiligheidsagenda (2023-2026). Het is geen verplichte BBV-indicator. Het aantal politieregistraties van overlast met verwarde personen is een nieuw opgenomen beleidsindicator. In 2024 kwam Zevenaar ver onder het Gelders gemiddelde uit met 46 politieregistraties. De overlast door personen met verward gedrag is hoog, toch zitten we onder het Gelders gemiddelde. Met onze aanpak hopen we uiteindelijk resultaten te zien en dat het cijfer gaat dalen.

Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)

2024	4,90	4,00	3,30	3,00

In 2024 zijn we helaas zijn we iets gestegen ten opzichte van voorgaande jaren. Desondanks scoren we nog onder het Gelders gemiddelde en gaan we voor een afname.

Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren)

2024	8,00	11,00	9,00	9,00

De verwijzingen naar Halt zijn hoger dan het Gelders gemiddelde. Meer Zevenaarse jongeren krijgen een doorverwijzing naar Halt. Mogelijk is dit een effect van de verbeterde samenwerking in het zorg- en veiligheidsdomein, zodat we jongeren eerder en beter in beeld krijgen.

Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)

2024	1,80	0,70	0,80	0,80

In 2024 zagen we een daling in de cijfer van winkeldiefstallen. We hopen dit lage cijfer de aankomende jaren vast te houden.

Programma 3. Economie

Vestigingen (van bedrijven) (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar)

2023	166,30	149,30	150,00	153,00

De gemeente Zevenaar volgt de provinciale en landelijke trend. Het aantal vestigingen ten opzichte van de inwoners in de leeftijdscategorie 15 t/m 64 jaar stijgt. Oorzaak hiervoor is het relatief grote aantal oprichtingen en het nog beperkt aantal faillissementen. De verwachte stijging zet wel door, maar niet zo fors als in 2022 en 2023.

Functiemenging (%)

2023	54,40	48,40	46,00	46,00

Het aantal banen en woningen is in de gemeente Zevenaar niet volledig in balans. Vanuit de geplande woningbouw opgave is het zaak om ook ruimte voor economie goed te borgen. Een gezonde economie draagt, net als een gezonde leefomgeving en een inclusieve samenleving, bij aan de brede welvaart. Voor het versterken van de lokale economie zetten we onder andere in op de uitbreiding van bedrijventerrein 7Poort. De voorkeur heeft het om het woon-werkverkeer zo beperkt mogelijk te houden.

Programma 4. Onderwijs

Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)

2024	5,10	1,10	1,30	1,30

Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jeugdige (5 tot 16 jaar) of een kwalificatieplichtige jeugdige (16 en 17 jaar) niet op een school staat ingeschreven.
De cijfers voor Zevenaar wijken positief af van het Gelders gemiddelde. Het onderwijs en RBL zetten in op maatregelen om ervoor te zorgen dat alle leerlingen naar school gaan. In de zomerperiode wordt door het RBL nauwkeurig gemonitord of leerlingen die worden uitgeschreven bij een school, op een nieuwe school weer staan ingeschreven. Dit geldt met name bij de overgang van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs, en van voortgezet onderwijs naar een vervolgopleiding. Monitoring zorgt ervoor dat jeugdigen sneller in beeld komen, en dus ook sneller kan worden ingegrepen als blijkt dat er geen (her)inschrijving heeft plaatsgevonden.

Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)

2024	28,00	45,00	20,00	20,00

Van relatief verzuim is sprake als een leerplichtige of kwalificatieplichtige jeugdige (tot 23 jaar) gedurende 4 opeenvolgende lesweken meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuimt.

Bij relatief verzuim zien we in vergelijking met het voorgaande jaar gelijk blijvende cijfers. Bij relatief verzuim gaat het meestal om zorgverzuim. Het gaat om schoolverzuim vanwege situaties thuis in het gezin, soms als gevolg van financiële problematiek. We blijven met het RBL, de school en ouders werken aan verdere verdere daling van het relatief verzuim.

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (% deelnemers aan VO en MBO)

2024	2,10	2,10		1,70	1,70

Voortijdig schoolverlaters zijn jongeren tot 23 jaar zonder startkwalificatie die langer dan vier weken aaneengesloten geen onderwijs volgen of niet staan ingeschreven op een school.

We zien ten opzichte van het jaar ervoor een lichte daling in het percentage voortijdig schoolverlaters, zowel in Gelderland als in Zevenaar. Het RBL en de RSD helpen voortijdig schoolverlaters weer terug naar school te gaan of zij begeleiden jongeren naar werk. Jongeren in een kwetsbare positie krijgen hierbij extra ondersteuning.

Programma 5. Sport, cultuur en recreatie

Niet sporters (%)

2024	43,10	47,20		48,00	47,50

Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.
Landelijke cijfers laten zien dat het beweeggedrag in diverse gemeenten weer stijgende is. Door de inzet van de sportaanbieders en onze combinatiefunctionarissen, en extra inzet vanuit het Gezond Actief Leven Akkoord verwachten wij komende jaren een inhaalslag te maken.

Programma 6. Sociaal domein

Personen met een bijstandsuitkering van 18 jaar en ouder (aantal per 10.000 inwoners)

2024	292,40	252,00		258,00	260,00

Het aantal personen met een bijstandsuitkering in de gemeente Zevenaar ligt onder het Gelders gemiddelde. Landelijk wordt voor gemeenten met minder dan 50.000 inwoners een stijging van het bijstandsbestand verwacht van +1,7%, hierdoor is de verwachting dat de personen met een bijstandsuitkering in de komende jaren licht zal stijgen. De huidige bestuurlijke opdracht aan RSD de Liemers richt zich op de begeleiding van inwoners met een lange afstand tot de arbeidsmarkt en is erop gericht om zoveel mogelijk inwoners te laten uitstromen naar de arbeidsmarkt, zodat een eventuele stijging zoveel mogelijk wordt beperkt.

Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin

2023	5,00	4,00		4,50	4,00

Ons beleid is er op gericht om het aantal kinderen in armoede terug te dringen. Landelijk ligt het percentage kinderen dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen op 6%. In gemeente Zevenaar streven we naar een lager percentage dan het landelijke.

Cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo

2022	695,00	890,00		885,00	870,00

Ondanks het ontbreken van de meest recente cijfers van Gelderland is de verwachting dat het aantal cliënten met een maatwerkarrangement in Zevenaar nog steeds iets hoger dan het gemiddelde in Gelderland is. Dit past bij het beeld dat er veel aanvragen blijven komen bij de toegang. Er wordt gewerkt aan het verminderen van het aantal maatwerkarrangementen. Dit o.a. door ontwikkelen van (meer) voorzieningen in het voorliggende veld, meer aandacht naar positieve gezondheid en actualisatie van het Wmo beleid.

Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)

2023	1,00	1,00	0,80	0,80

Met de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming werken we toe naar een sterk lokaal team dat een nauwe samenwerking heeft met GI's en Veilig Thuis. Daarbij hebben we ons preventief jeugdbeleid voor jongeren uitgebreid met trajecten als Straatwerk, Halt in de Wijk en Iriszorg. De verwachting is dat dit alles een preventief effect zal hebben.
De wachtlijsten bij de GI's zorgen momenteel voor een afname van het aantal maatregelen. Dit is een tijdelijk effect.

Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)

2024	1,00	1,20	1,00	1,00

We maken ons lokaal en regionaal sterk om te voorkomen dat er een jeugdbeschermingsmaatregel nodig is. Onder andere met de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Jeugd- en Gezinsbescherming. Ook zetten we lokaal meer in op preventie en hebben we ons preventieve aanbod flink uitgebreid voor kinderen, jongeren en gezinnen. Als er toch een jeugdscheringmaatregel wordt uitgesproken door de kinderrechter, dan zorgen we dat deze zo goed mogelijk wordt uitgevoerd en er een nauwe samenwerking is tussen de Gecertificeerde Instelling, het lokaal team en het voorliggend veld, gericht op tijdelijk gedeelde regie en terug naar eigen regie waar dat kan en veilig is. Dit draagt eraan bij dat een jeugdbeschermingsmaatregel soms niet nodig is of de duur ervan verkort kan worden. Een goed functionerend Veiligheidshuis en Jeugdbeschermingstafel is hiervoor cruciaal.

Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)

2024	14,90	15,80	12,40	12,40

We zien binnen onze gemeente een lichte afname van het percentage jongeren met jeugdhulp. Dit geldt ook voor de provincie en landelijk. Mogelijk dat de komst van de Essentiële Functies hier een gedeelte van verklaard. De verwachting is namelijk dat door de Essentiële Functies er minder jongeren in verblijf zullen zitten. Daarbij hebben we lokaal de aanvullende afspraak gemaakt dat we het ieder kind gunnen om zoveel mogelijk thuis op te groeien. En we investeren in een sterk voorliggend veld, zodat we hier ook meer naar kunnen verwijzen. De verwachting is dat dit ook het aantal aanvragen jeugdhulp-met-verblijf en het aantal jeugdhulpaanvragen zal doen afnemen.
Met de verdere inzet op versterking van de samenwerking met de JeugdPOH-GGZ, RvdK, GI's, VT, een investering op schoolmaatschappelijk werk, het preventieve aanbod in het voorliggend veld (denk aan Straatwerk, Jongerencoaches, Werkwinkel, Thuis4All) en het toewerken naar Sterke Lokale Teams hopen we deze koers vast te houden.

Jongeren met jeugdreclassering (% kinderen 12 tot 23 jaar)

2024	0,30	0,30	0,20	0,20

Het streven is om in ieder geval in de pas te blijven lopen met Gelderland. Dat is voor dit jaar gelukt. Omdat het om relatief weinig jongeren gaat, kan het percentage fluctueren.
We zetten in de samenwerking met onze netwerkpartners zoveel mogelijk in op preventieve hulp en ondersteuning aan jongeren en gezinnen. Denk bijvoorbeeld aan het preventieve aanbod HALT in de Wijk, waardoor er minder jongeren hoeven worden doorverwezen naar HALT. Als ook het preventieve aanbod van Iriszorg en Straatwerk.
Het afgelopen jaar zien we dat de ketenpartners elkaar beter weten te vinden. Halt wordt vaker en sneller betrokken voor overleg en voor verwijzing, ook door scholen. Dit werkt preventief op het voorkomen van een jeugdreclasseringsmaatregel. De komende periode willen we deze samenwerking verder bestendigen en uitbreiden. Dit doen we ook voor de samenwerking met Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en de GI's.

De ontwikkeling naar het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming waarbij de gemeente een sterk lokaal team heeft dat samenwerkt met een nog op te richten Regionaal Veiligheidsteam zal mogelijk ook een preventief effect hebben.

Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren

2023	2,00	2,00		1,00	1,00

In Zevenaar is het percentage werkloze jongeren gelijk aan het gemiddelde in Gelderland. Toch is de groep jongeren met een uitkering via RSD de Liemers relatief groot. Deze jongeren hebben vaak extra hulp nodig om mee te doen in de maatschappij.
De gemeente Zevenaar en de regio werken actief aan het voorkomen van jeugdwerkloosheid. Het jongerenloket van RSD de Liemers speelt hierbij een belangrijke rol. Jongeren kunnen hier terecht voor begeleiding, scholing en hulp bij het vinden van werk. De aanpak is onderdeel van de opdracht aan de RSD en sluit aan bij de regionale aanpak jeugdwerkloosheid.
In 2026 komt er een nieuwe wet: Van school naar duurzaam werk. Deze wet helpt jongeren om makkelijker van school naar werk te gaan. De gemeente bereidt zich hierop voor, zodat bestaande voorzieningen – zoals het jongerenloket – goed kunnen bijdragen aan deze overgang.

Banen (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar)

2023	830,60	707,50		725,00	725,00

De arbeidsmarkt in Midden-Gelderland is nu stabieler dan in de afgelopen jaren. Er komen nog steeds banen bij, maar minder snel dan voorheen. Toch zijn er nog steeds te weinig mensen beschikbaar voor openstaande vacatures. Ook zijn de kosten voor personeel hoog. Dit maakt het moeilijker voor werkgevers om nieuwe banen te creëren.
De krapte op de arbeidsmarkt is nog steeds merkbaar, maar minder ernstig dan eerder. Er zijn weinig mensen werkloos, maar er zijn wel mensen die kunnen werken en dat nu nog niet doen. In Midden-Gelderland gaat het bijvoorbeeld om mensen met een uitkering, mensen zonder uitkering en mensen die extra hulp nodig hebben om aan het werk te gaan.
Ons beleid richt zich op het helpen van deze groepen. We doen dit bijvoorbeeld met praktijkleren, begeleiding op de werkvloer (jobcoaching) en samenwerking met organisaties zoals Scalabor en het Werkgeversservicepunt.

Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar)

2024	210,80	219,40		215,00	230,00

In lijn met de bestuurlijke opdracht die de raad in december 2023 heeft verstrekt aan RSD de Liemers, is er een duidelijke focus op het ondersteunen van inwoners met een lange afstand tot de arbeidsmarkt. Deze groep kent vaak complexe problematiek en langdurige bijstandsafhankelijkheid. Om hen te begeleiden richting economische zelfstandigheid en maatschappelijke participatie, is het noodzakelijk dat zij kunnen deelnemen aan passende re-integratietrajecten. Deze maatwerktrajecten zijn ingekocht bij gespecialiseerde re-integratiepatijen, in plaats van dat er groepsgerichte generieke programma's voor bijstandsafhankelijke inwoners georganiseerd werden. Dit heeft geleid tot een stijging in het aantal lopende voorzieningen.

Netto arbeidsparticipatie (% werkzame beroepsbevolking t.o.v. beroepsbevolking)

2024	74,00	71,80	73,50	75,00

Hoewel de netto arbeidsparticipatie in Zevenaar de afgelopen jaren licht is gestegen, mede dankzij bestuurlijke opdrachten aan RSD de Liemers gericht op het activeren van de beroepsgeschikte bevolking, zien we dat Zevenaar licht achterblijft bij het gemiddelde van de provincie Gelderland: in 2022 was het verschil 1,9%, en in 2024 is dat opgelopen tot 2,2%. Deze ontwikkeling wordt beïnvloed door structurele factoren zoals vergrijzing, arbeidsethos en een hoge jeugdwerkloosheid. Om dit verschil te verkleinen, kunnen beleidsmatige keuzes worden gemaakt zoals het versterken van regionale samenwerking voor arbeidsmarktmatching, het ontwikkelen van maatwerktrajecten voor jongeren en het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en werk.

Programma 7. Volksgezondheid en milieu

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit (%)

2022	28,40	31,00	32,00	35,00

Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa. Het laatst bekende cijfer is 31% in 2022. In Zevenaar zitten we iets boven het Gelders gemiddelde. Het doel is om in 2029 meer duurzame elektriciteit op te wekken.

Omvang huishoudelijke restafval (kg/inwoner)

2023	92,00	92,00	91,00	91,00

De hoeveelheid restafval per inwoner is met 88 kg. gedaald tot onder de doelstelling van 91 kg. Een verdere daling vereist aangescherpt beleid.

Programma 8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Demografische druk (%)

2025	74,80	80,20	80,20	80,20

Met de demografische druk bedoelen we het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar. Deze ligt in Zevenaar aanzienlijk hoger dan het landelijk- en Gelders gemiddelde.

Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (€)

2025	987,00	904,00	850,00	874,00

Deze indicator betreft het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing). Het is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de uitkomst (licht) afwijken van andere publicaties. Voor afval en riool zijn we kostendekkendheid en voor de OZB hanteren we de inflatiecorrectie.

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (€)

2025	1.052,00	1.010,00	943,00	977,00

De indicator heeft betrekking op het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing). Het is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de uitkomst (licht) afwijken van andere publicaties. Voor afval en riool zijn we kostendekkendheid en voor de OZB hanteren we de inflatiecorrectie.

Gemiddelde WOZ-waarde (per € 1.000)

2024	380,00	320,00	370,00	442,00

De waardeontwikkeling van de woningmarkt wordt als volgt ingeschat:

2025 --> 2026 +11%
2026 --> 2027 +6%
2027 --> 2028 +6%
2028 --> 2029 +6%

Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)

2024	7,60	9,90	9,40	9,30

In de afgelopen drie jaar zijn er 430 woningen gebouwd en opgeleverd in de gemeente Zevenaar. De vraag naar woningen blijft hoog en daarom blijven wij inzetten op realisatie en versnelling van de opgave de komende jaren. We streven ernaar om jaarlijks 150- 200 woningen toe te voegen, met als uiteindelijk doel een continue bouwstroom van 150 tot 200 woningen per jaar. Dit blijft echter wel lastig door en aantal complicerende ontwikkelingen op de woningmarkt.

Begroting 2026 in 1 oogopslag

Dit is de begroting van het college van B&W en de gemeenteraad voor de periode 2026-2029.

De begroting is financieel sluitend, bouwt voort op de kadernota 2026 en werkt het coalitieakkoord verder uit
In de infographic 'Begroting 2026 in 1 oogopslag' staat een overzicht van de inkomsten en uitgaven van de gemeente.

GEMEENTE ZEVENAAR

Het moet anders en het gaat anders, samen!

In de begroting staat hoe we de plannen uit het coalitieprogramma 'Het moet anders en het gaat anders, samen!' uitvoeren en wat dat kost. Dit zijn de belangrijkste onderwerpen uit het coalitieakkoord.

Gemeente Zevenaar is er voor iedereen

We investeren in plannen die zorgen voor meer geluk, gezondheid en veiligheid voor onze inwoners. We willen dat iedereen kan meedoen en dat armoede en schulden worden voorkomen. Ook werken we aan goede bereikbaarheid en maken we Zevenaar aantrekkelijker voor ondernemers.

Gemeente Zevenaar werkt aan veiligheid

We pakken overlast en verborgen criminaliteit (ondermijning) aan. Ook blijven we bijdragen aan de opvang van (oorlogs)vluchtelingen en noodopvang.

In de gemeente is het fijn wonen & werken

We zorgen voor meer nieuwe woningen. Ook investeren we onder meer in toeristische en recreatieve voorzieningen, onderwijshuisvesting, onderhoud van wegen & werkgelegenheid.

Gemeente Zevenaar blijft betaalbaar

We houden de kosten voor inwoners, ondernemers en verenigingen zo laag mogelijk. De hondenbelasting is afgeschaft. De financiën van de gemeente zijn op orde.

Gemeente Zevenaar is modern

We investeren in de ontwikkeling van onze organisatie. Dat doen we met betere ICT, modernere dienstverlening en meer digitale mogelijkheden. We willen een aantrekkelijke werkgever zijn, zodat nieuwe collega's bij ons willen werken en huidige medewerkers blijven.

In de gemeente doen we het samen

Participatie, dienstverlening en onze organisatiecultuur staan centraal in de plannen van het college. Samen met inwoners, ondernemers en partners werken we aan de uitdagingen waar Zevenaar voor staat.

Hoeveel betaal ik in 2026 aan:

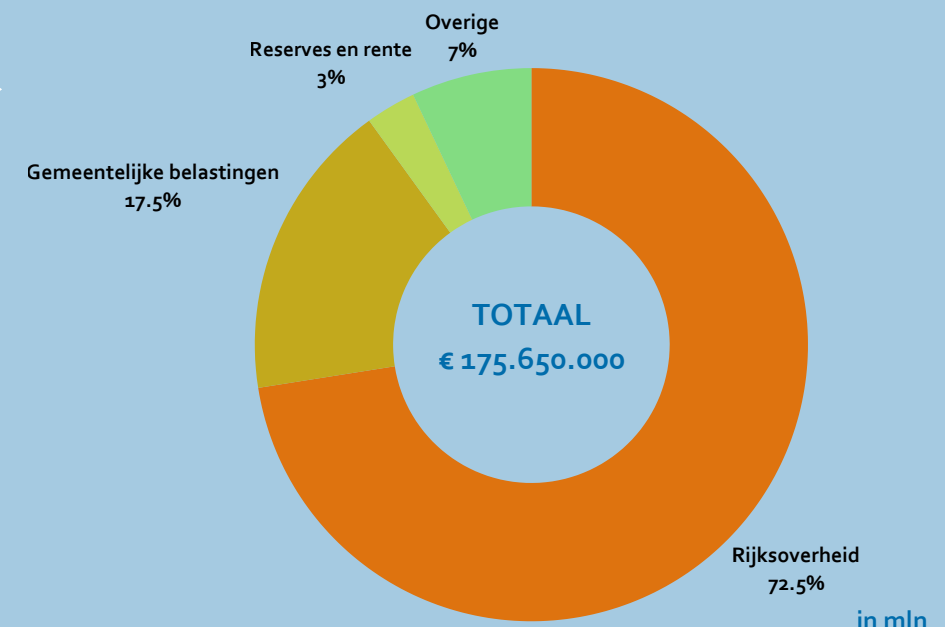
OZB woning
€ 457,-

Afvalstoffenheffing meerpersoons huishouden
€ 234,-

Rioolheffing
€ 252,-

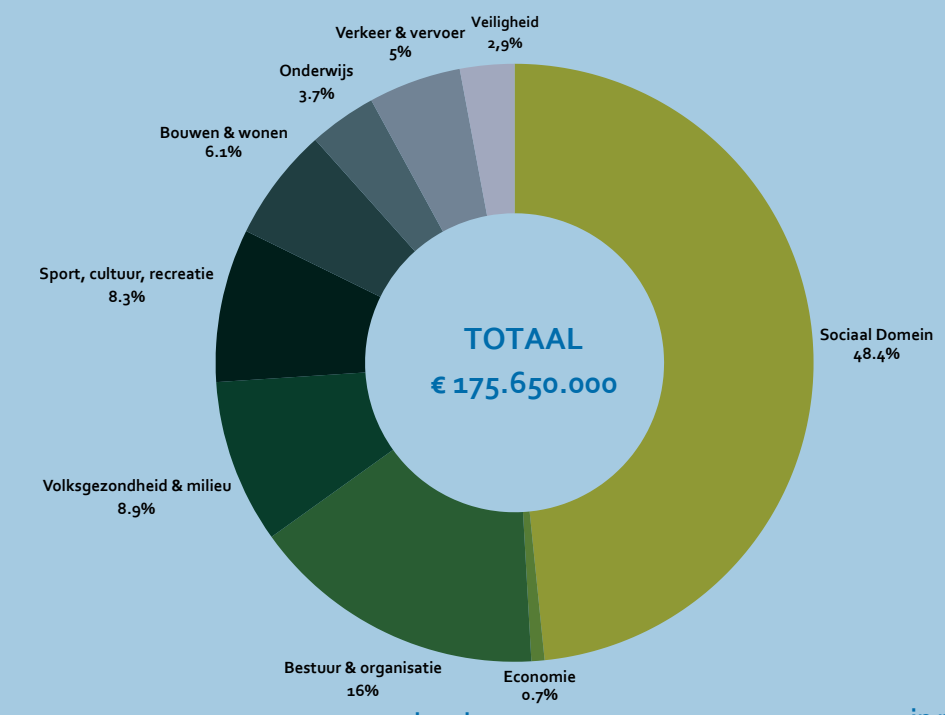
De genoemde bedragen zijn gemiddeld. Voor u kunnen deze bedragen anders zijn.

Hoe komt de gemeente aan haar geld?

	in mln
Rijksoverheid	€ 127,4
Gemeentelijke belastingen zoals OZB, rioolheffing, afvalstoffenheffing en parkeerbelasting	€ 30,8
Reserves en rente	€ 5,2
Overige inkomsten zoals grondverkoop, leges bouwprojecten en huuropbrengsten	€ 12,4

Waar geeft de gemeente haar geld aan uit?

	in mln
Sociaal domein zoals jeugd, WMO en wijkteams	€ 85,0
Economie zoals bedrijventerreinen en lokale economie	€ 1,2
Bestuur & Ondersteuning zoals salarissen, dienstverlening, gebouw en ICT	€ 28,1
Volksgezondheid & milieu zoals afval, duurzaamheid en riolering	€ 15,6
Sport, cultuur, recreatie zoals toerisme, speelplekken en sportaccommodaties	€ 14,6
Bouwen & wonen zoals woningbouw en het opknappen van wijken	€ 10,8
Onderwijs zoals huisvesting, schoolvervoer en onderwijsachterstand	€ 6,4
Verkeer en vervoer zoals wegenonderhoud, parkeren en OV	€ 8,8
Veiligheid zoals brandweer en handhaving op straat	€ 5,2

De hele begroting lezen? Ga dan naar https://zevenaar.pcportal.nl

RAADSINFORMATIEBRIEF

Datum	30 september 2025
Zaaknummer	Z/25/501439 /ADV/25/1271069
Onderwerp	RIB Septembercirculaire gemeentefonds 2025
Portefeuillehouder	A. Boone

Aan de gemeenteraad,

Inleiding

De septembercirculaire 2025 is op 16 september 2025 verschenen. Hiermee actualiseren wij de inkomsten uit het gemeentefonds voor de gemeente Zevenaar.

Kernboodschap

De septembercirculaire 2025 geeft voor 2025 en 2026 een klein positief resultaat, maar voor de jaren vanaf 2027 geeft het een negatief beeld. In deze brief informeren wij u hierover.

Context

☐ Actueel maatschappelijk onderwerp/probleem
☐ Collegeprogramma
☐ Motie/amendement/toezegging
☒ Anders, namelijk septembercirculaire 2025

Inhoudelijke boodschap

Hieronder geven wij het eindresultaat van de septembercirculaire 2025 voor de gemeente Zevenaar en de gevolgen daarvan voor de begroting 2025 tot en met 2029. Daarna geven we aan hoe dit resultaat is opgebouwd.

Resultaat septembercirculaire en gevolgen voor de meerjarenbegroting

bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028	2029
Beginstand begroting (structureel saldo)	**-1.309**	**0**	**179**	**-962**	**1.085**
Eindresultaat septembercirculaire	201	78	-50	-83	-168
Nieuwe stand begroting (structureel saldo)	**-1.108**	**78**	**129**	**-1.045**	**917**

Toelichting mutaties septembercirculaire

Het totaal van de inkomsten van de algemene uitkering wordt in de septembercirculaire met de volgende bedragen gemuteerd:

bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028	2029
Loon- en prijsontwikkeling	0	-222	-222	-253	-218
Volumeontwikkeling	0	0	-74	-144	-218
Voorschot ruimte onder BCF-plafond 2025	-258	0	0	0	0
Hoeveelheidsverschillen	452	300	246	314	268
Taakmutaties	2.435	1.737	257	132	122
Totaal mutaties	2.629	1.815	207	49	-46

Af te zonderen:

bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028	2029
Hervormingsagenda jeugd 2023 en 2024	-2.044	0	0	0	0

Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	0	-1.450	0	0	0
Overige taakmutaties	-384	-287	-257	-132	-122
Totaal mutaties	**-2.428**	**-1.737**	**-257**	**-132**	**-122**
Resultaat algemene uitkering	**201**	**78**	**-50**	**-83**	**-168**

Hieronder lichten wij de mutaties verder toe:

Loon- en prijsontwikkeling

De compensatie voor de loon- en prijsontwikkeling is gebaseerd op prijs bruto binnenlands product (pbbp). De meest recente gegevens laten zien dat de verwachte inflatie 2026 0,2% lager uitvalt dan in het voorjaar 2025 werd verwacht. De lagere inflatieverwachting werkt door in de cijfers voor 2026 en volgende jaren. Bij het verwerken van de meicirculaire 2026 wordt het definitieve effect van de inflatie 2026 verwerkt.

Volumeontwikkeling

De compensatie voor de groei van de bevolking en economie is gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). Het Rijk heeft haar ramingen van de groei van de bevolking en economie verlaagd. Hierdoor komen hiervoor minder middelen beschikbaar. Dit is oplopend vanaf 2027 een lager bedrag van € 74.000 tot € 218.000 lager in 2029.

Voorschot ruimte onder BCF-plafond 2025

Jaarlijks wordt in september een voorschot uitgekeerd van de ruimte onder het plafond van het BCF (BTW compensatiefonds). Voor 2025 is het voorschot € 1.042.000. In de begroting hielden we, op basis van eerdere informatie van het Rijk, rekening met een voorschot van € 1.300.000. Hierdoor ontstaat een verschil van € 258.000 negatief.

Hoeveelheidsverschillen

De algemene uitkering verandert ook door wijziging van de aantallen van de diverse maatstaven (bijvoorbeeld inwoners, woonruimten, bijstandsontvangers). Onlangs zijn diverse aantallen door het Rijk aangepast. Dit werkt positief door voor Zevenaar.

Taakmutaties

In de algemene uitkering worden bedragen beschikbaar gesteld voor extra taken. In de septembercirculaire 2025 zijn diverse taakmutaties verwerkt. De mutaties zijn voor een totaalbedrag in de tabel opgenomen. De belangrijkste taakmutaties zijn:

- Hervormingsagenda jeugd 2023 en 2024: € 2.044.000 in 2025. Naar aanleiding van de eerdere afspraken in het voorjaar met de VNG heeft het kabinet besloten tot gedeeltelijke compensatie van de incidentele tekorten 2023 en 2024 in de jeugdzorg;
- Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE): € 1.450.000 in 2026. De specifieke uitkering (SPUK) voor CDOKE wordt in 2026 vervangen door een decentralisatie-uitkering.
- Vervroegde Tweede Kamer verkiezingen: € 149.000

Toelichting als gevolg van mutaties algemene uitkering

Hierboven zijn de mutaties in de algemene uitkering toegelicht. Van de extra inkomsten in de algemene uitkering zonderen wij voorlopig nog een deel af vanwege taakmutaties. De definitieve besluitvorming over het inzetten van deze mutaties over de jaren 2026 en verder vindt plaats in de 1e voortgangsrapportage 2026.

Af te zonderen taakmutaties

In de algemene uitkering worden bedragen beschikbaar gesteld voor extra taken. Deze posten worden apart gezet voor verwachte uitgaven. Twee posten lichten wij apart toe:

Hervormingsagenda jeugd 2023 en 2024

Wij bereiden voor uw raad een voorstel voor om deze middelen toe te voegen aan een nieuw te vormen bestemmingsreserve investeringsagenda Sociaal domein. De investeringsagenda omvat het versterken van de sociale basis en de lokale toegang en beoogt versnelling te geven aan de adviespunten uit de verschillende onderzoeken die de afgelopen maanden zijn gedaan. Daarnaast moeten deze middelen ook bijdragen aan het realiseren van de voorgenomen bezuinigingen. Voorgesteld zal worden om ter dekking het bedrag van deze taakmutatie hiervoor dan (deels) in te zetten.

Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)

Tot en met 2025 zijn de middelen voor CDOKE beschikbaar gesteld via een specifieke uitkering. Dit is voor 2026 omgezet naar een decentralisatie-uitkering. De verwachting is dat beknopte beleidsmatige voorwaarden aan deze middelen gesteld worden. De middelen zijn ook beschikbaar voor de periode 2027-2030 maar de uitkeringsvorm na 2026 is nog niet bepaald.

Communicatie en vervolgproces

De septembercirculaire 2025 verwerken wij voor het jaar 2025 in de jaarstukken 2025. De jaren 2026 tot en met 2029 verwerken wij in de 1e voortgangsrapportage 2026.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,

Danielle Jansen	Lucien van Riswijk
secretaris	burgemeester
Digitaal ondertekend door: Daniëlle Jansen Datum: 30-09-2025	Digitaal ondertekend door: Lucien van Riswijk Datum: 30-09-2025

Digitaal verzegeld door Zynyo B.V.
Datum: 30-09-2025 16:46 CEST
Document ID:
71abea40-95fa-4f3a-8182-594b8f0fe9b6

De tussentijdse cijfers sociaal domein gemeente Zevenaar
(t.b.v. commissie vergadering van 21 oktober)

Inleiding
Deze tussentijdse cijfers Programma 6 Sociaal Domein betreft een beknopte (financiële) weergave, zodat ontwikkelingen in perspectief kunnen worden geplaatst. Met deze tussentijdse cijfers maken we inzichtelijk wat de stand van zaken is van de Wmo en Jeugdhulp in de gemeente Zevenaar. De tussentijdse cijfers zijn altijd een weergave van wat op basis van beschikbare data op het moment van analyseren bekend is. De cijfers bieden een overzicht van de financiële resultaten en prestaties en geven inzicht in de voortgang ten opzichte van de vastgestelde doelstellingen en begroting. Cijfers in het sociaal domein zijn voortdurend aan verandering onderhevig. Zo kunnen declaraties door zorgaanbieders later worden ingediend, waardoor er verschil tussen rapportages kan zijn. Ook kunnen afgegeven beschikkingen nog niet verwerkt zijn door de backoffice op het moment van rapporteren. Verder kunnen er door achterstanden en wachttijden met terugwerkende kracht administratieve wijzigingen worden doorgevoerd waardoor getallen niet overeenkomen met een eerdere monitor. Dat is helaas niet te voorkomen. We proberen u met deze tussentijdse rapportage altijd zo goed mogelijk te informeren. Als u opmerkingen ter verbetering of verheldering van de rapportage heeft dan horen wij dat graag.

Gegevens
Deze tussentijdse cijfers zijn tot stand gekomen vanuit in eigen beheer gebouwde power BI dashboards en het regionaal dashboard en waar gewenst aangevuld.

Algemeen beeld Wmo en Jeugdhulp (periode 1 januari tot en met 31 juli 2025)
Het sociaal domein staat (nog steeds) voor grote uitdagingen en veranderingen als gevolg van maatschappelijke, demografische en beleidsmatige ontwikkelingen. Uit de realisatiecijfers over de periode januari tot en met juli 2025 blijkt het volgende:

De totale kosten voor Wmo en Jeugdhulp blijven beneden de begroting. Dit wordt verklaard door een lagere vraag naar jeugdhulp en jeugdbescherming en een efficiëntere inzet van middelen in deze sectoren.

Voor de toegang tot eerstelijnsvoorzieningen Jeugd (taakveld 6.22) en arbeidsparticipatie (taakveld 6.5) liggen de kosten, net als in de periode tot en met 30 juni 2025 boven de begroting. Dit wordt veroorzaakt door intensiever gebruik van toegangsvoorzieningen in de eerste lijn en hogere uitgaven aan de Wmo participatievoorziening activerend werk.

De hogere daadwerkelijke kosten (€ 39.792) voor de post ‘toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd’ (begroot € 18.066) worden in grote mate verklaard door de inzet van Forza; een preventieve aanpak van schoolverzuim, uitgevoerd door jeugdbeschermers met expertise in jeugdreclassering. Het belangrijkste doel van deze aanpak is ervoor te zorgen dat de jongere zo snel mogelijk weer naar school gaat of een andere zinvolle dagbesteding heeft. Zevenaar heeft relatief veel schoolverzuim, wat de inzet van Forza legitimeert en verklaard. Een andere verklaring dat de kosten rondom crisisinterventie (preventie) toenemen is onze visie en focus op het zoveel mogelijk voorkomen van uithuisplaatsingen. We vinden het belangrijk dat kinderen zo thuis mogelijk opgroeien en hebben een terughoudende houding ten aanzien van uithuisplaatsingen. Vanuit dit uitgangspunt wordt er meer ingezet op preventie en de inzet van eerstelijnsvoorzieningen.
De hogere kosten (€ 60.150) voor “Wmo activerend werk” (arbeidsparticipatie) zijn een gevolg van meer inzet op deze voorziening. Dit is in samenwerking met de RSD. De voorziening activerend werk zijn trajecten die langere tijd ingezet worden. De financiële gegevens splitsen de verbinding tussen gebruik en effect nog onvoldoende uit, waardoor (nog) niet helemaal duidelijk is of de overschrijding

ook de gewenste effecten heeft (bijvoorbeeld toeleiding naar werk en/of instroom in de bijstand te beperken). We analyseren dit, maar weten op dit moment nog onvoldoende om u te informeren.

Kanttekeningen
Hoewel deze tussentijdse cijfers een positief beeld schetsen van € 842.663 moeten hierbij ook enkele belangrijke kanttekeningen worden geplaatst:

1. Beperkte weergave van de Cijfers:
Deze tussentijdse cijfers beslaan slechts een deel van programma 6 sociaal domein, namelijk enkel de zorgkosten voor Jeugdhulp en Wmo die via het berichtenverkeer worden verwerkt. Het stoplichtmodel in deze rapportage houdt geen rekening met de taakvelden en bedragen die buiten dit berichtenverkeer vallen.

2. Volledige Verantwoording binnen P&C cyclus:
De verantwoording en voortgang van de overige taakvelden binnen het sociaal domein worden behandeld binnen de reguliere planning- en control cyclus, met name in de eerste en tweede voortgangsrapportage. Deze rapportages geven een completer beeld van de financiële situatie.

3. Conjunctuur- en seizoensinvloeden:
Bij de begroting is geen rekening gehouden met conjunctuurschommelingen of seizoensinvloeden, wat de kostenramingen mogelijk vertekent.
Deze kanttekeningen benadrukken de noodzaak van een breder financieel inzicht en voorzichtigheid bij het interpreteren van het huidige positieve resultaat.

4. Indexatie in de begroting 2025:
In de primaire begroting 2025 is op hoofdlijnen uitgegaan van een generieke indexatieopslag van 1,2%. Met de extra Rijksmiddelen uit de meicirculaire en om aan te sluiten op een meer reële begroting, is in deze tussentijdse cijfers al rekening gehouden met de bijstelling hiervan. Deze aanpassing wordt voorgesteld in de tweede voortgangsrapportage.

Ondanks dat de cijfers na indexatie 2025 weinig rood kleuren, laten zij zien dat er ook aandachtspunten zijn. Voorbeelden:
- Jeugdhulp ambulant overschrijdt al de bijgestelde begroting.
- Voordeel op verblijf neemt af, terwijl hier een bezuinigingsopgave ligt.

De verdere ontwikkeling hiervan zullen wij zorgvuldig blijven monitoren.

Toegang / Wachtlijsten
De wachtlijst Jeugd is momenteel niet lang. Dit komt onder andere door een gewijzigde werkwijze en samenwerking met partners. Tegelijkertijd is er nog wel een wachtlijst. Dit komt mede door de vakantieperiode en de ziekte van enkele consulenten, waarvoor de vervanging later is ingezet dan gepland waardoor er minder zaken konden worden opgepakt.

Enkele van de zaken die op de wachtlijst staan zijn zaken waar geen directe hulp van een consulent nodig is, omdat zij bijvoorbeeld op de wachtlijst staan voor Behandeling D en deze aanvraag via zowel de huisarts als via de gemeente hebben gedaan. Ook staan er zaken op de wachtlijst die door de gezinscoaches opgepakt kunnen worden, die naar verwachting in oktober starten.

Het aantal openstaande meldingen voor de Wmo (zogenaamde ‘wachtlijst’) is gedaald. We zitten gemiddeld binnen de wettelijke termijn voor huishoudelijke ondersteuning en dagbesteding/begeleiding. Dankzij de pilot huishoudelijke ondersteuning hebben we de wachtlijst kunnen wegwerken. Voor Wonen, rollen en vervoer (Wrv) halen we de termijn momenteel niet. In

de komende zes maanden werken we hieraan door processen te verbeteren en de kennis binnen het team te versterken.

Leeswijzer
Deze tussentijdse rapportage bestaat uit de volgende drie hoofdstukken en bijlage:
- Hoofdstuk 1 Totaal overzicht kosten Programma 6.
- Hoofdstuk 2 De Toegang.
- Bijlage: Begrippenlijst.

Hierbij presenteren wij de data die relevante ontwikkelingen laten zien. Ook presenteren we begrotingswijzigingen. Zo kunt u de ontwikkeling volgen. Over het algemeen proberen we een vergelijking over dezelfde periode met voorgaand kalenderjaar te geven.

Tussentijdse cijfers

Programma 6

Sociaal Domein

Ter informatie: Commissievergadering Samenleving d.d. 21-10-2025

Hoofdstuk 1

Taakveld	Taakveld omschrijving	Begroting 2024	Rekening 2024	Berichten-verkeer rekening P1 tm P7 2024 Dashboard	Begroting 2025 primitief	Gewijzigde begroting 2025	Rekening 2025	Gewijzigde begroting berichten verkeer 2025	Gewijzigde begroting 2025 P1tmP7	Berichten-verkeer rekening P1 tm P7 2025 Dashboard	
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	16.529.610	16.746.003		6.972.017	11.247.279	5.713.418				
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	386.994	350.386		391.634	2.476.040	379.920				
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	25.000	79.692	50.325	230.000	1.690.348	106.754	30.970	18.066	57.858	
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	939.724	961.097		373.288	698.288	420.166				
6.3	Inkomensregelingen	19.972.804	20.769.664		19.252.696	21.377.910	14.583.013				
6.4	WSW en beschut werk	5.375.338	5.230.329		5.395.508	5.433.508	3.689.559				
6.5	Arbeidsparticipatie	3.835.866	4.023.170	141.413	4.072.552	4.062.532	2.665.464	224.380	130.888	191.038	
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	2.227.449	2.013.756	608	3.106.880	2.264.382	792.348				
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	7.160.600	7.170.993	4.229.369	7.846.446	7.719.880	3.770.078	7.708.680	4.496.730	4.417.352	
6.712	Begeleiding (WMO)	4.181.600	4.515.930	1.989.577	4.845.292	3.899.770	2.227.197	3.867.570	2.256.083	2.323.312	
6.713	Dagbesteding (WMO)	65.000	72.045	379.068	437.156	676.890	339.642	676.890	394.853	384.364	
6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	5.000			5.000	5.160		5.160	3.010		
6.75.	Jeugdhulp ambulant	10.454.686	11.678.454	6.459.907	11.636.946	11.340.931	6.216.289	10.862.580	6.336.505	6.474.134	
6.76.	Jeugdhulp met verblijf	9.795.000	8.724.439	5.118.965	10.231.844	10.177.680	4.367.158	10.056.930	5.866.543	4.940.966	
6.791	PGB WMO	456.400	187.502		461.870	476.700	179.718				
6.792	PGB Jeugd	305.600	150.604		309.270	319.200	108.658				
6.811	Beschermd wonen (WMO)	228.965	243.641	5.400	-84.902	-84.582	197.109	10.320	6.020		
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	5.000			5.000	5.160		5.160	3.010		
6.821	Jeugdbescherming	1.099.000	1.021.140	580.089	1.470.906	1.198.890	456.358	1.096.710	639.748	527.175	
6.822	Jeugdreclassering	175.000	176.498	71.583	284.662	187.390	62.530	135.780	79.205	71.797	
6.91	Coördinatie en beleid WMO				270.858	270.858					
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd				167.528	167.528					
		83.224.636	**84.115.343**	**19.026.304**	**77.682.451**	**85.611.742**	**46.275.379**	**34.681.130**	**20.230.659**	**19.387.996**	
										842.663	

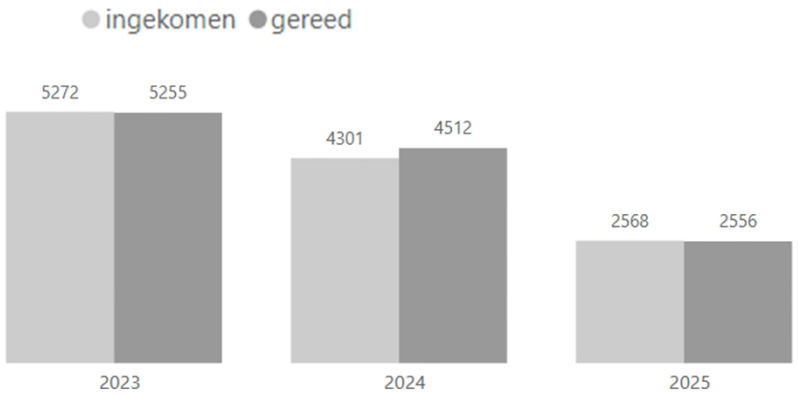
Hoofdstuk 2

De Toegang: totaal aantal nieuwe meldingen

Status

data bij tot 18-9-2025	afgelopen 30 dagen ingekomen 266	wachtlijst 256 meldingen
oudste melding 8-4-2025	afgemeld 216	249 personen
ouderdom gemiddeld 44 dagen	meldingen zonder cliënt (Leeg)	in behandeling 786

Trend

Teams

team	aantal	dagen_open
Gebiedsteam Wmo - WRV	66	40,18
Gebiedsteam Jeugd - Algemeen	61	64,38
Gebiedsteam Wmo-BG en DB	58	18,28
Gebiedsteam Jeugd- stopberichten	51	62,10
Gebiedsteam Wmo - HBH	18	27,17
Gebiedsteam Jeugd - Spoed	1	6,00
Wmo Spoed	1	12,00
Totaal	**256**	**44,19**

Bijlage: Begrippenlijst

Begrippenlijst	
Begrip	**Definitie**
A-specifieke toewijzing	Een toewijzing met enkel een productcategorie, maar geen productcode
Bijgewerkt op	De data waarop de gepresenteerde cijfers zijn gedraaid.
Cliënt	Een cliënt is een natuurlijk persoon, die ondersteuning ontvangt op grond van de Wmo en/of Jeugdwet.
Dagen_open	De tijd tussen de aanmelding tot het in behandeling nemen.
HDJ	Huidig jaar
Indicatie	Vastgestelde mate en aard van iemands zorgbehoefte.
Jeugdbescherming	Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt.
Jeugdreclassering	Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18de met de politie in aanraking zijn geweest en een procesverbaal hebben gekregen.
PRIM	Primaire begroting
Rekening	Feitelijke uitgaven op moment van draaien monitor
VDJ	Voorgaand jaar
Stoplicht:	
	Afwijking rekening t.o.v. begroting < 10%
	Afwijking rekening t.o.v. begroting komt uit tussen > 10% - <20%
	Afwijking rekening t.o.v. begroting > 20%